

Зборник
докумената
ЗАНЕСОВИЋИ

Страдање Срба током Другог
свјетског рата у Бугојну,
Купресу, Доњем и Горњем Вакуфу

Зборник докумената
ЗАНЕСОВИЋИ

Страдање Срба током Другог
свјетског рата у Бугојну, Купресу,
Доњем и Горњем Вакуфу

Урија
Кожварице
Благај
Руска пилана
Јама Јапага
Брижина
Сича
Вуковско
Шупин Гај
Јама Занесовићи

Кутања
Јадовно
Ново Село
Мрачај
Вилеши
Борово Поље
Оборци
Копривница
Јама Чавњача
Бегово Село
Рилић
Малован
Равно
2024

Зборник докумената „Занесовићи“

Приређивач

Драган Радовић

Сарадник

протојереј-ставрофор Славиша Ђурић
парох бугојански

Рецензенти

др Милош Дамњановић
мр Жељко Вујадиновић

Препис докумената

Борјана Вуковић
Драгана Божовић
Драган Ерић
Јелена Батинић
Наташа Ристичевић
Стела Кићановић
Жељана Вујадиновић

Коректура преписа

Јована Гавриловић

Превод на енглески језик

Милица Божић

Превод на руски језик

Сњежана Малбашић

Лектор

Анђела Вуковић

Дизајн и илустрације

Срђан Салат

Техничка припрема

Драган Радовић

Издавач

Фондација „Заборављени коријени“
Хиландарска 7, 71123 Источно Сарајево
zaboravljenikorijeni.org

Штампа

Еурографика д.о.о, Зворник

Тираж

300

ДРАГАН РАДОВИЋ

ЗБОРНИК ДОКУМЕНАТА
ЗАНЕСОВИЋИ

СТРАДАЊЕ СРБА
ТОКОМ ДРУГОГ СВЈЕТСКОГ РАТА
У БУГОЈНУ, КУПРЕСУ, ДОЊЕМ И
ГОРЊЕМ ВАКУФУ

ИСТОЧНО САРАЈЕВО

2024

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	7
PREFACE.....	11
ПРЕДИСЛОВИЕ.....	15
СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ.....	19
КРАТАК САДРЖАЈ ДОКУМЕНАТА	21
ИСКАЗИ СВЈЕДОКА – БУГОЈНО	37
ИСКАЗИ СВЈЕДОКА – КУПРЕС	217
ИСКАЗИ СВЈЕДОКА – ДОЊИ ВАКУФ.....	281
ИСКАЗИ СВЈЕДОКА – ГОРЊИ ВАКУФ	307
ПРЕСУДЕ	315
ИЗВЈЕШТАЈИ.....	425
ПОПИС МЈЕСТА ЗАТОЧЕЊА	463
ПОПИС СТРАТИШТА	465
ПРИЛОЗИ.....	513

ПРЕДГОВОР

Формирањем бановина 1929. године, као нових управних јединица Краљевине Југославије, срез Бугојно припао је Приморској бановини. Срез је, осим Бугојна као средишта, обухватао и општине Купрес и Горњи Вакуф. Споразумом Цветковић-Мачек 1939. године формирана је Бановина Хрватска у чији састав улази и срез Бугојно коме је тада придружена и општина Доњи Вакуф из среза Јајце из Врбаске бановине. Попис становништва није извршен 1941. године због почетка рата, тако да последњи поуздани подаци о броју и структури становништва потичу из пописа извршеног 1931. године. Према демографском прорачуну, број становника 1941. године у срезу Бугојно увећан је за око 24% у односу на претходну декаду¹, али и по попису из 1931. године закључује се да су православни Срби на овом простору сачињавали трећину становништва, односно 33,3%.

Административна подјела		Број становника по вјероисповијести				
Срез	Општина	Православна	Римокатоличка	Исламска	Остала	Укупно
Бугојно	Бугојно	3.577	6.812	5.518	53	15.960
Бугојно	Купрес	8.977	6.436	681	0	16.094
Бугојно	Горњи Вакуф	13	5.310	5.570	0	10.893
Јајце	Доњи Вакуф	5.094	685	4.250	5	10.034
		17.661	19.243	16.019	58	52.981

Попис становништва из 1931. године²

Послије успостављања Независне Државе Хрватске, 10. априла 1941. године, одмах се започело и са формирањем нових административних јединица које преузимају кадрове Бановине Хрватске, уз истовремено масовно отпуштање православних Срба. НДХ је административно подијељена на жупе и срезове, односно котаре. Тако је котар Бугојно припао великој жупи Плива-Рама са сједиштем у Јајцу. Организатор нове усташке власти у Бугојну постаје адвокат др Јосип Баришић³, чији су главни сарадници Никола Јуришић – стожерник, Бранко Куштро – котарски предстојник и Марко Гргић.

Иако појединачна хапшења на овом простору почињу крајем маја и

¹ Демографска статистика, Израчунат број становника Југославије за 1941. и 1945. годину, свеска 2, Београд, Државни статистички уред, 1945, стр. 5.

² Дефинитивни резултати пописа становништва од 31. марта 1931. године, књига 2, Београд, Народна скупштина, 1938, стр. 80, 112.

³ Јосип Баришић је 11. септембра 1941. године именован за великог жупана жупе Крбава и Псат, са сједиштем у Бихаћу.

настављају у јуну, најмасовније страдање задесило је српски народ у периоду од 27. до 31. јула 1941. године⁴. Прве српске жртве у Бугојну усташе су одводиле и убијале на стратишту Шупин Гај, између Чаушлија и Громила уз ријеку Врбас. Како је простор уз Врбас био надамак самог града и пред очима јавности, усташе су морале да пронађу ново мјесто за ликвидацију. Тада се убиства настављају на стратишту Кожварице на половини пута Бугојно – Купрес. На стратишту Кожварице, осим жртава са простора Бугојна и Купреса, забиљежена су и страдања жртава са простора Ливна⁵ и других сусједних општина. С обзиром на то да је и ово губилиште надамак очију јавности јер се налази одмах поред главног пута, усташе су даље ликвидације морале наставити на новом стратишту. Тада је пронађена јама Занесовићи, недалеко од села Грачаница, која ће постати највећа гробница српског народа Скопаљске долине и Купрешке висоравни. Управо ово је разлог зашто зборник докумената носи назив „Занесовићи“, иако је посвећен страдању српског народа и на околним стратиштима током Другог свјетског рата.

У исто вријеме са страдањем Срба у Бугојну, усташе масовно одводе српске жртве са простора Купрешке висоравни на стратиште Борово Поље, гдје их након ликвидација бацају у ископане гробнице. Поред поменутих губилишта, као највећих, дио српских мушкараца погубљен је и бачен у јаме Чавњача, Јапага, Корита изнад Злосела, али и одвођен и убијан на „неутврђеним“ стратиштима. Неутврђена су из разлога што након Другог свјетског рата није било никога ко би могао посвједочити гдје су жртве одведене и ликвидирани. За многа од њих само се претпоставља околност страдања. Злочини су вршени и на подручју Доњег Вакуфа. И ту долази до масовног хапшења и одвођења Срба према Бугојну, да би у наставку страдали у јами Занесовићи или транспортовани у Госпић, односно у систем логора Јадовно. Ово се дешавало у периоду прије устанка српског народа, што показује јасну намјеру усташких власти да Србе и са ових простора потпуно елиминишу.

На простору Горњег Вакуфа живјело је свега неколико десетина православних Срба, па тамо нису забиљежена страдања као у другим сусједним општинама, али је свакако у овом зборнику приказана и доступна архивска грађа посвећена страдању Срба и на подручју Горњег Вакуфа.

Други велики талас злочина наступио је у априлу 1942, у селима Брижина и Равно. Само 20. априла 1942. године у штали домаћина Недељка Пилиповића у Брижини живо је спаљено више од осамдесет српских житеља, махом жена и дјеце. Насиље над српским цивилима посебно се ширило доласком Црне легије у Купрес крајем јула 1942. године. Одмах је започето са масовним злочинима у купрешким селима Благај, Бегово Село, Малован, Рилић и доњевакуфском селу Урија, што је настављено и у новембру 1942. године у купрешком селу Вуковско и доњевакуфским селима Оборци и Ново Село⁶. Највећи одјек безакоња и суровости усташких власти показао се баш у овим селима, гдје нису поштеђена ни новорођенчад. Примјера ради, у селу Малован најмлађе жртве усташких злочина су дијете Момира Дувњака од три дана и дијете Давида Дувњака од 15 дана⁷.

⁴ *Ratna hronika Bugojna 1941-1945*, Mesud Hotić, Bugojno: 22. oktobar, 1969, стр. 19.

⁵ *Огњена Марија Ливањска*, пето допуњено издање, Будо Симоновић, Цетиње-Београд: Светигора – Удружење Огњена Марија Ливањска, 2014, стр. 486.

⁶ Постоје два села са називом „Ново Село“. Једно се налази код Купреса, а друго код Доњег Вакуфа.

⁷ Документ 133 у овом зборнику.

Иако је највеће страдање српског народа забиљежено током 1941. и 1942. године, оно није заустављено ни у наредне двије године рата. Усташке јединице кржаве трагове остављају у купрешким селима Малован, Вуковско, Благај и Ново Село током лjeta 1943. године, а затим „Принц Еуген“ дивизија у купрешким селима Малован, Равно, Ново Село и доњевакуфском селу Кутања у јануару 1944. године.

Према попису жртава, који је Савезна комисија извршила 1964. године, на простору Бугојна, Купреса, Доњег и Горњег Вакуфа пописано је 3016 имена српских жртава.

Општина	Срби	Хрвати	Јевреји	Муслимани	Остали	Укупно
Бугојно	688	32	18	120	5	863
Купрес	1.601	38	8	40	2	1.689
Горњи Вакуф	37	58	0	154	2	251
Доњи Вакуф	690	12	4	110	3	819
	3.016	140	30	424	12	3.622

Попис жртава рата 1941-1945⁸

Овај попис није потпун, што је закључак и Савезне комисије. Имена жртава која нису уписана проналазе се управо у оваквим публикацијама, затим у литератури завичајног карактера, на споменичним натписима и сл. У документима овог зборника поменута су имена 1804 српске жртве. На десетине или стотине наведених имена српских жртава у овом зборнику није било обухваћено у досадашњим пописима.

У раду на овом зборнику са архивским вршено је и теренско истраживање. Теренска истраживања пружају одговоре на главна питања: гдје се стратишта налазе, како она изгледају и под којим називима се срећу у литератури. Попис за свако стратиште садржи: координате, опис, фотографије и листу докумената из овог зборника у којима се стратиште помиње.

Документи у зборнику потичу из Архива Босне и Херцеговине у Сарајеву и Војног Архива у Београду. Многи документи су на граници читљивости због оштећења и блиједих слова на танком папиру. Због тога је извршен препис, јер приказ факсимила био би потпуно непрегледан и нечитљив. Како би се задржала вјеродостојност, у фусноти прве странице сваког преписа документа назначена је архивска референца, по којој се оригинални документ може пронаћи.

Сви документи у овом зборнику оригинално су откуцани писаћом машином. Ручне корекције и забиљешке на документима у препису су извршене курзивом. Сви преписи извршени су оригиналним писмом, без лекторских и било којих других интервенција. Дакле, преписи садрже оригиналне граматичке грешке, мијешање екавског и ијекавског изговора, латиничног и ћириличног писма итд. Изузетак су корекције очигледних штампарских грешака ради боље

⁸ *Žrtve rata 1941-1945*, www.muzejgenocida.rs (Музеј жртава геноцида, Београд)

читљивости.

Иако се страдање српског народа Купрешке висоравни и Скопаљске долине током Другог свјетског рата с правом може назвати библијским, нема много литературе посвећене овим темама. Аутор Младенко Кумовић објавио је „Порекло, миграције и страдања Срба са Купреса“ 1996. године. Бранко Мићић 2010. године објављује „Запис о злочину“. Јово Бајић, поред неколико издања и серије новинских чланака, 2019. године објавио је и публикацију „Купрешка огњишта, зборишта и згаришта“. У осталим публикацијама опис српске голготе на овим просторима углавном се среће интегрално са другим темама у дјелима попут четвртог издања „Усташки злочини геноцида“ аутора Милана Булајића, „Руковети са њиве господње“ аутора епископа Лаврентија, „Ратна хроника Бугојна 1941-1945“ аутора Месуда Хотића и сл. Са друге стране, овим зборником докумената обухваћена су страдања Срба са простора Купрешке висоравни и Скопаљске долине, у оној мјери у којој је било могуће пронаћи доступну архивску грађу. Важно је истаћи да више од 95% садржаја докумената представљених овом публикацијом се објављују први пут.

Вјерујући да ће Зборник докумената „Занесовићи“ помоћи истраживачима и историчарима у писању будућих радова, као и породицама које у оваквим издањима проналазе податке о својим пострадалим члановима, Фондација „Заборављени коријени“ наставља са истраживањем теме страдања српског народа на простору Купрешке висоравни и Скопаљске долине током Другог свјетског рата.

приређивач
Драган РАДОВИЋ

PREFACE

With the formation of banates in 1929, as new administrative units of the Kingdom of Yugoslavia, the county of Bugojno belonged to Littoral Banate. Apart from Bugojno as the centre, the county also included the municipalities of Kupres and Gornji Vakuf. The county of Bugojno was included in the Banate of Croatia, which was established by Cvetković-Maček's agreement in 1939. The municipality of Donji Vakuf from the county of Jajce in the Banate of Vrbas was subsequently joined to this Banate. The population census in 1941 was not carried out due to the start of the war, so the last reliable data on the number and structure of the population come from the census carried out in 1931. According to the demographic calculation, in 1941, the number of inhabitants in the county of Bugojno increased by about 24% compared to the previous decade⁹, but also according to the census from 1931, it is concluded that Orthodox Serbs made up a third of the population in this area, i.e. 33.3%.

Administrative Division		Number of Inhabitants by Religion				
County	Municipality	Orthodox	Roman Catholic	Islamic	Others	Total
Bugojno	Bugojno	3,577	6,812	5,518	53	15,960
Bugojno	Kupres	8,977	6,436	681	0	16,094
Bugojno	Gornji Vakuf	13	5,310	5,570	0	10,893
Jajce	Donji Vakuf	5,094	685	4,250	5	10,034
		17,661	19,243	16,019	58	52,981

1931 Population Census from¹⁰

Following the establishment of the Independent State of Croatia on 10th April 1941, widespread dismissals of Orthodox Serbs and the creation of new administrative bodies that assumed control over the Banate of Croatia's workforce started right away. The Independent State of Croatia was administratively divided into parishes and counties, i.e. districts. Thus, the Bugojno District belonged to the large Pliva-Rama Parish with its headquarters in Jajce. The organizer of the new Ustasha government in Bugojno became the lawyer Dr. Josip Barišić¹¹, whose main collaborators were Nikola Jurišić - head of staff, Branko Kuštro - district head and Marko Grgić.

⁹ *Demographic Statistics, Calculated Population of Yugoslavia for 1941 and 1945*, Volume 2, Belgrade, State Statistical Office, 1945, page 5.

¹⁰ *Definitive results of the census of 31st March 1931*, Book 2, Belgrade, National Assembly, 1938, page 80, 112.

¹¹ On 11th September 1941, Josip Barišić was appointed as the grand perfect of the parish of Krbava and Psat, with headquarters in Bihać.

Although individual arrests in this area began at the end of May and continued in June, the most massive suffering befell the Serbian people in the period from 27th to 31st July 1941. The first Serbian victims in Bugojno were taken away and killed by the Ustasas at the Šupin Gaj execution site, between Čaušli and Gromil along the Vrbas river. As the area next to the Vrbas was close to the city itself and in front of the public, the Ustasha had to find a new place for the liquidations. Then the killings continued at the Kožvarica execution site halfway between Bugojno and Kupres. In addition to the victims from the area of Bugojno and Kupres, victims from the area of Livno¹² and other neighboring municipalities were also recorded at the Kožvarica execution site. Given that this execution site is also within sight of the public, as it is located right next to the main road, the Ustasha had to continue further liquidations at the new execution site. Then the Zanesovići cave was found, not far from the village of Gračanica, which will become the largest tomb of the Serbian people of the Uskoplje Valley and the Kupres Plateau. This is precisely the reason why the collection of documents is called "Zanesovići", even though it is dedicated to the suffering of the Serbian people in the surrounding execution sites during the Second World War.

At the same time as the suffering of the Serbs in Bugojno, the Ustasha took the Serb victims en masse from the area of the Kupres Plateau to the Borovo Polje execution site, where after liquidation they threw them into excavated graves. In addition to the mentioned execution sites, as the largest, some Serbian men were executed and thrown into the pits of Čavnjača, Japaga, Korita above Zlo selo, but also taken away and killed at "undetermined" execution sites. They have not been identified for the reason that after the Second World War there was no one who could testify where the victims were taken and liquidated. For many of them, the circumstance of suffering is only assumed. Crimes were also committed in the area of Donji Vakuf. And that's where the mass arrests and deportation of Serbs towards Bugojno took place, so that later they would die in the Zanesovići pit or be transported to Gospić, that is, to the Jadovno camp system. This happened in the period before the uprising of the Serbian people, which shows the clear intention of the Ustasha authorities to completely eliminate the Serbs from these areas as well.

Only a few tens of Orthodox Serbs lived in the area of Gornji Vakuf, so no sufferings were recorded there as in other neighboring municipalities, but this collection certainly shows available archival material dedicated to the suffering of Serbs in the area of Gornji Vakuf.

The second big wave of crimes occurred in April 1942, in the villages of Brižina and Ravno. On 20th April 1942 alone, more than eighty Serbian residents, mostly women and children, were burned alive in the barn of Nedeljko Pilipović in Brižina. Violence against Serbian civilians especially spread with the arrival of the Black Legion in Kupres at the end of July 1942. Mass crimes started immediately in the Kupres villages of Blagaj, Begovo Selo, Malovan, Rilić and the Donji Vakuf village of Urija, which continued in November 1942 in the Kupres village of Vukovsko and the Donji Vakuf villages of Oborci and Novo Selo¹³. The greatest echo of the lawlessness and cruelty of the Ustasha authorities was shown precisely in these

¹² *Ognjena Marija Livanjska*, Fifth Updated Edition, Budo Simonović, Cetinje-Belgrade: Svetigora – Ognjena Marija Livanjska Association, 2014, page 486.

¹³ There are two villages with the name "Novo Selo". One is located near Kupres, the other near Donji Vakuf.

villages, where even newborns were not spared. For example, in the village of Malovan, the youngest victims of Ustasha crimes were Momir Duvnjak's three-day-old child and David Duvnjak's 15-day-old child.¹⁴

Although the greatest suffering of the Serbian people was recorded during 1941 and 1942, it did not stop even in the following two years of the war. Ustasha units left bloody traces in the Kupres villages of Malovan, Vukovsko, Blagaj and Novo Selo during the summer of 1943, followed by the "Prince Eugen" division in the Kupres villages of Malovan, Ravno, Novo Selo and the Lower Vakuf village of Kutanja in January 1944.

According to the list of victims, which was carried out by the Federal Commission in 1964, 3016 names of Serbian victims were listed in the area of Bugojno, Kupres, Donji and Gornji Vakuf.

Municipality	Serbs	Croats	Jews	Muslims	Others	Total
Bugojno	688	32	18	120	5	863
Kupres	1,601	38	8	40	2	1.689
Gornji Vakuf	37	58	0	154	2	251
Donji Vakuf	690	12	4	110	3	819
	3,016	140	30	424	12	3,622

List of Victims of the War 1941-1945¹⁵

This list is not complete, which is also the conclusion of the Federal Commission. Names of victims that were not recorded are found precisely in such publications, also in literature of a native land character, on memorial inscriptions, etc. The names of 1,804 Serbian victims are mentioned in the documents of this collection. Dozens or hundreds of names of Serbian victims listed in this collection have not been included in previous censuses.

In addition to archive research, field research was done for this collection. Field research provides answers to the main questions: where the execution sites are located, what they look like and under what names they are found in the literature. The list for each execution site contains: coordinates, description, photos and a list of documents from this collection in which the execution site is mentioned.

The documents in the Collection come from the Archives of Bosnia and Herzegovina in Sarajevo and the Military Archives in Belgrade. Many documents are borderline legible due to damage and faded letters on thin paper. This is why the copy has been made, because the facsimile presentation would be completely unsightly and unreadable. In order to maintain credibility, an archival reference is indicated in the footnote of the first page of each copy of the document, by which the original document can be found.

¹⁴ Document 133 in this Collection of Documents

¹⁵ *Victims of the 1941-1945 War*, www.muzejgenocida.rs (Museum of Genocide Victims, Belgrade)

All documents in this Collection were originally typewritten. Manual corrections and notes on the documents in the transcript are written in italics. All transcriptions were made in the original script, without proofreading or any other interventions. Therefore, the transcripts contain original grammatical errors, mixing of Ekavian and Iekavian pronunciation, Latin and Cyrillic letters, etc. Exceptions are corrections of obvious typographical errors for better readability.

Although the suffering of the Serbian people of the Kupres Plateau and the Uskoplje Valley during the Second World War can rightly be called biblical, there is not much literature dedicated to these topics. Author Mladenko Kumović published "Origin, Migration and Suffering of Serbs from Kupres" in 1996. The author Jovo Bajić, in addition to several editions and a series of newspaper articles, also published the publication "Hearths, Meeting Point and Burnt Remains of Kupres" in 2019. In other publications, the description of the Serbian Golgotha in these areas is generally found integrally with other topics in works such as the four-volume edition "Ustasha Crimes of Genocide" by Milan Bulajić, "Garlands from the Field of Lord" by Bishop Lavrenti, "War Chronicle of Bugojno 1941-1945" by Mesud Hotić and others. On the other hand, this Collection of documents covers the suffering of Serbs from the area of the Kupres Plateau and the Uskoplje Valley, as far as it was possible to find available archival material. It is important to point out that more than 95% of the contents of the documents presented in this publication are disclosed for the first time.

Believing that the "Zanesovići" Collection of Documents will help researchers and historians in writing future works, as well as families who find information about their lost relatives in such publications, the "Forgotten Roots" Foundation continues to research the subject of the suffering of the Serbian people in the area of the Kupres Plateau and the Uskoplje valley during the Second World War.

ПРЕДИСЛОВИЕ

С образованием бановины в 1929 году в качестве новой административной единицы Королевства Югославия графство Бугойно принадлежало Приморской бановине. Помимо Бугойно как центра, в состав уезда также входили муниципалитеты Купрес и Горни-Вакуф. По соглашению Цветковича-Мачека в 1939 году была образована Бановина Хорватска, включающая в себя уезд Бугойно, к которому тогда был присоединен муниципалитет Дони Вакуф из уезда Яйце Врбаской бановины. Перепись населения в 1941 году не проводилась из-за начала войны, поэтому последние достоверные данные о численности и структуре населения имеются в переписи, проведенной в 1931 году. Согласно демографическому подсчету, в 1941 году численность жителей района Бугойно увеличилась примерно на 24% по сравнению с предыдущим десятилетием¹⁶, но и по данным переписи 1931 года делается вывод, что православные сербы составляли треть населения в этой области, т.е. 33,3%.

Административное деление		Население по вероисповеданию				
Уезд	Муниципалитет	Православные	Римско-католические	Исламские	Прочие	Всего
Бугојно	Бугојно	3.577	6.812	5.518	53	15.960
Бугојно	Купрес	8.977	6.436	681	0	16.094
Бугојно	Горњи Вакуф	13	5.310	5.570	0	10.893
Јајце	Доњи Вакуф	5.094	685	4.250	5	10.034
		17.661	19.243	16.019	58	52.981

Перепись 1931 года¹⁷

После образования Независимого государства Хорватия, 10 апреля 1941 года, сразу же началось формирование новых административных единиц, взявших на себя кадры Бановины Хорватии, а также массовые увольнения православных сербов. В административном отношении НДХ делится на приходы и области, то есть округа. Таким образом, район Бугойно принадлежал большому приходу Плива-Рама со штаб-квартирой в Яйце Организатором нового правительства усташей в Бугойно стал адвокат доктор Йосип Баришич¹⁸,

¹⁶ Демографическая статистика, Расчет численности населения Югославии за 1941 и 1945 годы, тетрадь 2, Белград, Государственное статистическое управление, 1945, ст. 5.

¹⁷ Окончательные итоги переписи населения с 31 марта 1931 г., книга 2, Белград, Национальное собрание, 1938 г., стр. 80, 112.

¹⁸ 11 сентября 1941 года Йосип Баришич был назначен великим префектом прихода

основными сотрудниками которого были Никола Юришич - штабной офицер, Бранко Куштро - глава округа и Марко Гргич.

Хотя отдельные аресты в этом районе начались в конце мая и продолжились в июне, наиболее массовые страдания выпали на долю сербского народа в период с 27-31 июля 1941 г.¹⁹. Первые сербские жертвы в Бугойно были увезены и убиты усташами на полигоне Шупин Гай, между Чаушли и Громилы, вдоль реки Врбас. Поскольку территория рядом с Врбасом находилась недалеко от самого города и на виду у общественности, усташам пришлось искать новое место для ликвидации. Затем убийства продолжились на месте казни Кожварица на полпути между Бугойно и Купресом. Помимо жертв из района Бугойно и Купреса, на месте казни Кожварицы также зафиксированы жертвы из района Ливно²⁰ и других соседних муниципалитетов. Учитывая, что это место казни также находится в пределах видимости общественности, поскольку оно расположено прямо рядом с главной дорогой, усташам пришлось продолжить дальнейшие ликвидации на новом месте казни. Тогда же недалеко от деревни Грачаница была найдена яма Занесовичи, которая станет крупнейшей могилой сербского народа долины Скопье и плато Купрешка. Именно поэтому сборник документов называется «Занесовичи», хотя он посвящен страданиям сербского народа на окрестных полях смерти во время Второй мировой войны.

Одновременно со страданиями сербов в Бугойно усташаи массово вывозили жертв-сербов из района плато Купрешка на место казни Борово Поле, где после ликвидации бросали их в раскопанные могилы. Помимо упомянутых мест расстрелов, как крупнейших, несколько сербских мужчин были казнены и брошены в ямы Чавняча, Япага, Корита над Злосело, а также увезены и убиты на «неустановленных» местах казней. Их личности не были идентифицированы по той причине, что после Второй мировой войны не было никого, кто мог бы дать показания, где были вывезены и ликвидированы жертвы. Для многих из них обстоятельство страдания лишь предполагается. Преступления также были совершены в районе Дони-Вакуф. И именно здесь произошли массовые аресты и депортация сербов в сторону Бугойно, чтобы они потом погибли в яме Занесовичи или были перевезены в Госпич, то есть в лагерную систему Ядовно. Это произошло в период, предшествовавший восстанию сербского народа, что свидетельствует о явном намерении усташских властей полностью ликвидировать сербов и на этих территориях.

В районе Горни-Вакуф проживало всего несколько десятков православных сербов, поэтому никаких страданий, как в других соседних муниципалитетах, здесь не зафиксировано, но в этом сборнике представлены и доступны архивные материалы, посвященные страданиям сербов в районе Горни-Вакуф.

Вторая большая волна преступлений произошла в апреле 1942 года в деревнях Брижина и Равно. Только 20 апреля 1942 года более восьмидесяти сербских жителей, в основном женщин и детей, были заживо сожжены в сарае Неделько Пилиповича в Брижине. Насилие против сербского мирного

Крбава и Псат со штаб-квартирой в Бихаче.

¹⁹ Военная хроника Бугойно 1941-1945 гг., Месуд Хотич, Бугойно: 22 октября 1969, 19.

²⁰ Огнена Мария Ливаньска, пятое обновленное издание, Будо Симонович, Цетинье-Белград: Светигора – Ассоциация Огнена Мария Ливаньска, 2014, стр. 486.

населения особенно распространилось с приходом Черного Легиона в Купрес в конце июля 1942 года. Массовые преступления начались сразу же в деревнях Купреса Благай, Бегово Село, Малован, Рилич и деревне Доневакуф Урия, которые продолжились в ноябре 1942 года в деревне Купрешского района Вуковско и деревнях Доневакувского района Оборчи и Ново Село²¹. Наибольший отголосок беззакония и жестокости усташской власти проявился именно в этих деревнях, где не щадили даже новорожденных. Например, в селе Малован самыми молодыми жертвами преступлений усташей являются трехдневный ребенок Момира Дувняка и 15-дневный²² ребенок Давида Дувняка.

Хотя наибольшие страдания сербского народа были зафиксированы в 1941 и 1942 годах, они не прекратились даже в последующие два года войны. Отряды усташей оставляют кровавые следы в купрешских селах Малован, Вуковско, Благай и Ново Село летом 1943 года, за ними следует дивизия «Принца Евгения» в купрешских селах Малован, Равно, Ново Село и нижне-вакуфском селе Кутанья в январе 1944 года.

Муниципалитет	Сербы	Хорваты	Евреи	Мусульмане	Прочие	Всего
Бугойно	688	32	18	120	5	863
Купрес	1.601	38	8	40	2	1.689
Горни Вакуф	37	58	0	154	2	251
Дони Вакуф	690	12	4	110	3	819
	3.016	140	30	424	12	3.622

Список жертв войны 1941-1945²³ гг.

Согласно списку жертв, который был составлен Федеральной комиссией в 1964 году, в районе Бугойно, Купрес, Дони и Горни-Вакуф значилось 3016 имен сербских жертв.

Этот список не является полным, что также является заключением Федеральной комиссии. Имена незафиксированных жертв встречаются именно в таких изданиях, затем в литературе отечественного характера, на мемориальных надписях и т. д. В документах этого сборника упоминаются имена 1804 сербских жертв. Десятки или сотни имен сербских жертв, перечисленных в этом сборнике, не были включены в предыдущие переписи населения.

При работе над этим сборником также проводились полевые

²¹ Есть две деревни с названием «Ново Село». Одна находится возле Купреса, другая — возле Дони-Вакуфа.

²² Документ 133 в этом сборнике.

²³ Жертвы войны 1941-1945 годов, www.muzejgenocida.rs (Музей жертв геноцида, Белград)

исследования с архивными. Полевые исследования дают ответы на главные вопросы: где расположены места расстрелов, как они выглядят и под какими названиями встречаются в литературе. Список по каждому месту расстрела содержит: координаты, описание, фотографии и список документов из этой коллекции, в которых упоминается место расстрела.

Документы в коллекции происходят из Архивов Боснии и Герцеговины в Сараево и Военных архивов в Белграде. Многие документы плохо читаются из-за повреждений и выцветших букв на тонкой бумаге. Для этого и была сделана копия, ведь факсимильное представление было бы совершенно нечитабельным. В целях сохранения достоверности в сноске на первой странице каждого экземпляра документа указывается архивная ссылка, по которой можно найти оригинал документа.

Все документы в этом сборнике изначально были напечатаны. Ручные исправления и примечания к документам в стенограмме делались курсивом. Все транскрипции были сделаны в оригинальном сценарии, без корректуры или каких-либо других вмешательств. Поэтому в расшифровках присутствуют оригинальные грамматические ошибки, смешение экавского и иекавского произношения, латинских и кириллических букв и т.п. Исключением являются исправления явных опечаток для лучшей читабельности.

Хотя страдания сербского народа на плато Купрес и в долине Скопье во время Второй мировой войны по праву можно назвать библейскими, этим темам не посвящено много литературы. Автор Младенко Кумович опубликовал статью «Происхождение, миграция и страдания сербов из Купреса» в 1996 году. Автор Йово Баич, помимо нескольких изданий и серии газетных статей, в 2019 году опубликовал также публикацию «Купрешковские камины, костровые ямы и ямы для кремации». В других публикациях описание сербской Голгофы в этих областях обычно встречается целостно с другими темами в таких произведениях, как четырехтомное издание «Усташские преступления геноцида» Милана Булайича, «Руковети са њиве господње» епископа Лаврентия, «Военная хроника Бугойно 1941-1945» Месуда Хотича и других. С другой стороны, этот сборник документов охватывает страдания сербов в районе плато Купрес и долины Скопье, насколько удалось найти доступный архивный материал. Важно отметить, что более 95% содержания документов, представленных в данной публикации, раскрывается впервые.

Полагая, что Сборник документов «Занесовичи» поможет исследователям и историкам в написании будущих работ, а также семьям, которые находят в таких изданиях информацию о своих пострадавших членах, Фонд «Забытые корни» продолжает исследование темы страданий сербского населения в районе Купрешского нагорья и долины Скопье во время Второй мировой войны.

*составитель документа
Драган РАДОВИЧ*

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

Анк. Ком.	Анкетна комисија
в.р.	Власторучно
в.т.	Врло тајно
г. или год.	Година
Д.О.П.	Довршено, одобрено, потписано
ж.п.	Жена покојног
З.К.Д.Н.Д.	Закон о кривичним дјелима против народа и државе
Зем. Ком.	Земаљска комисија
Инв. број	Инвентарни број
Ј.А.	Југословенска армија
К. Ф. Д.	Кутија, фасцикла, документ
лог.	Логор
М.Н.О.	Мјесни народни одбор
М.П.	Мјесто печата
Н.Д.Х.	Независна Држава Хрватска
НОБ	Народно-ослободилачка борба
НОВ	Народно-ослободилачка војска
НОП	Народно-ослободилачки покрет
О.З.Н.А.	Одјељење за заштиту народа
опт.	Оптужени
опш. или	
општ.	Општина
п. или пок.	Покојни
п.о.п.	Прочитано, одобрено, потписано
п.п.о.	Прочитано, потписано, одобрено
ркт	Римокатоличка (вјера)
С.Н.О.	Срески народни одбор
с.п.	Син покојног
с.р.	Својеручно
свј.	Свједок
ст.	Стар
тај.	Тајно
У.Д.Б.	Управа државне безбједности
ум. или умрл.	Умрли / умрлог
ФНРЈ	Федеративна Народна Република Југославија

КРАТАК САДРЖАЈ ДОКУМЕНАТА

ИСКАЗИ СВЈЕДОКА - БУГОЈНО.....	37
Документ број 1: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Бугојно	39
Документ број 2: Исказ Стојана Милића о затварању Срба у затвору у Бугојну крајем јула 1941. године	46
Документ број 3: Исказ Гашљевић Марка из Прозора о раду адвоката др Баришића	47
Документ број 4: Исказ Шечић Салиха из Бугојна о раду адвоката др Баришића	48
Документ број 5: Исказ др Луке Шимовића из Сарајева о раду адвоката др Баришића	49
Документ број 6: Исказ Јуса Бабића о формирању усташке власти у Бугојну и првим хапшењима и ликвидацијама Срба и Јевреја	50
Документ број 7: Исказ Љупка Коловраза о формирању усташке власти у Бугојну и првим хапшењима и ликвидацијама Срба и Јевреја	51
Документ број 8: Исказ Фрања Билића о формирању усташке власти у Бугојну и првим хапшењима и ликвидацијама Срба и Јевреја	53
Документ број 9: Исказ Радојке Зелен из села Вилеши о злочинима Црне легије у августу 1942. године	56
Документ број 10: Исказ Милеве Малиновић, Тана Вуковића и Милана Ерака из Чипуљића о ликвидацијама Срба над јамом Занесовићи током лjeta 1941. године	57
Документ број 11: Исказ Ане Јојиповић из Чипуљића о одвођењу њеног сина Ника у Бању Луку у мају 1941. године.....	61
Документ број 12: Исказ Радојке Кадиевић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Марка у Бању Луку 26. маја 1941. године	62
Документ број 13: Исказ Саре Бујак из Чипуљића о одвођењу њеног брата Ника у Бању Луку 28. маја 1941. године.....	63
Документ број 14: Исказ Маре Праљак из Чипуљића о одвођењу њеног сина Недељка са осталим Србима	64
Документ број 15: Исказ Стане Зељкић из Чипуљића о одвођењу њеног сина Саве крајем јуна 1941. године	65

Документ број 16: Исказ Ане Ђурендић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Ђорђа крајем јуна 1941. године	66
Документ број 17: Исказ Љубе Спремо из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Стјепана крајем јуна 1941. године.....	67
Документ број 18: Исказ Душана Лукића из Чипуљића о одвођењу његовог сина Пера крајем јула 1941. године	68
Документ број 19: Исказ Даринке Вучић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Ђорђа крајем јула 1941. године	69
Документ број 20: Исказ Виде Билкић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Момира крајем јула 1941. године.....	70
Документ број 21: Исказ Анђе Лекић из Чипуљића о одвођењу њеног сина Бранка крајем јула 1941. године	71
Документ број 22: Исказ Даринке Вучић из Чипуљића о одвођењу њеног сина Рајка крајем јула 1941. године	72
Документ број 23: Исказ Љепосаве Гламочак из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Јова крајем јула 1941. године.....	73
Документ број 24: Исказ Босе Куновац из Чипуљића о одвођењу њеног братића Луке Радића из Чипуљића крајем јула 1941. године	74
Документ број 25: Исказ Босе Куновац из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Косте крајем јула 1941. године.....	75
Документ број 26: Исказ Јулке Бујак из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Ђорђа у Бању Луку 28. маја 1941. године	76
Документ број 27: Исказ Ане Булановић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Анђелка крајем јула 1941. године	77
Документ број 28: Исказ Босе Ивић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Ђорђа крајем јула 1941. године.....	78
Документ број 29: Исказ Персе Куновац из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Митра	79
Документ број 30: Исказ Саре Малиновић-Бујак из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Душана	80
Документ број 31: Исказ Анђелке Ђурић из Чипуљића о одвођењу њеног брата Неделька Праљка	81
Документ број 32: Исказ Љубице Поповић из Чипуљића о одвођењу њеног дјевера Анђелка Поповића	82
Документ број 33: Исказ Десе Сердаревић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Дана и дјеверова Љуба и Момчила 28. јула 1941. године..	83
Документ број 34: Исказ Вишње Ивичић из Чипуљића о одвођењу њеног брата Јова Ивичића пред Видовдан 1941. године	84

Документ број 35: Исказ Пера Вујића из Чипуљића о одвођењу његовог сина Нова у ропство у Њемачку	85
Документ број 36: Исказ Анђелке Ђурић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Јова	86
Документ број 37: Исказ Драгице Крстановић из Чипуљића о одвођењу њеног сина Уроша	87
Документ број 38: Исказ Загорке Палексић из Чипуљића о одвођењу њеног свекра Ђорђа.....	88
Документ број 39: Исказ Милана Вуковића из Чипуљића о одвођењу његовог сина Влада	89
Документ број 40: Исказ Јелисавке Дучић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Мила и сина Обрена	90
Документ број 41: Исказ Мирјане Шатара из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Стојана и брата Ника Бојановића	91
Документ број 42: Исказ Љубе Вуковић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Анђелка	92
Документ број 43: Исказ Станојке Вуковић из Чипуљића о одвођењу њеног брата Луке Вуковића.....	93
Документ број 44: Исказ Јефе Бајић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Арсенија.....	94
Документ број 45: Исказ Анђе Шебез из Чипуљића о одвођењу њеног брата Марка Шебера	95
Документ број 46: Исказ Госпаве Галић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Луке и дјевера Марка.....	96
Документ број 47: Исказ Госпаве Вранић из Чипуљића о усташама који су стражарили у затвору у Бугојну, гдје је био и њен син Гојко	97
Документ број 48: Исказ Пера Вујића из Чипуљића о одвођењу његових синова Ђурђа и Новака у затвор у Бугојно у јулу 1941. године ..	98
Документ број 49: Исказ Руже Вулете из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Јова	99
Документ број 50: Исказ Госпаве Вранић из Чипуљића о страдању њеног супруга Ђорђа и сина Милојка крајем јуна 1941. године.....	100
Документ број 51: Исказ Маре Драгољевић из Чипуљића о одвођењу и страдању њеног сина Мила крајем јула 1941. године.....	101
Документ број 52: Исказ Милана Ерака из Чипуљића о затворима у хамбару Хермана Шпрунга и основној школи, а затим страдању његовог сина Петра заједно са другим Србима на јами Занесовићи крајем јула 1941. године	102

Документ број 53: Исказ Ђуке Свитлице из Чипуљића о одвођењу и страдању његовог сина Младена у јулу 1941. године.....	103
Документ број 54: Исказ Софије Лугоњић из Чипуљића о одвођењу и страдању њеног супруга Славка на Видовдан 1941. године	104
Документ број 55: Исказ Маре Мичић из Чипуљића о одвођењу њеног сина Бранка у затвор у Бугојно, а затим у Бању Луку 28. маја 1941. године	105
Документ број 56: Исказ Саре Бујак из Чипуљића о одвођењу њеног брата Ника у Бању Луку 28. маја 1941. године.....	106
Документ број 57: Исказ Косавке Билкић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Младенка у Бању Луку 28. маја 1941. године	107
Документ број 58: Исказ Ане Чавић из Чипуљића о одвођењу њеног супруга Влада у Бању Луку 28. маја 1941. године.....	108
Документ број 59: Исказ Ђуке Свитлице из Чипуљића о одвођењу и страдању његовог сина Младена у јулу 1941. године.....	109
Документ број 60: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Поричје / Чипуљић. У документу се наводи списак имена жртава.	110
Документ број 61: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Поричје / Чипуљић. У документу се наводи списак имена жртава	115
Документ број 62: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Црнице. У документу се наводи списак имена жртава	118
Документ број 63: Исказ Јове Палексића из Црница о страдању његовог сина Новака, у јулу 1941. године, и пљачкама Црне легије 1942. године	120
Документ број 64: Исказ Војина Вујака из Церибашића о одвођењу његовог брата Влада у августу 1941. године и одвођењу његовог брата Војка у јулу 1943. године.....	122
Документ број 65: Исказ Лаза Пилиповића из Брижине о страдању његових чланова породице у запаљеној штали у априлу 1942. године....	123
Документ број 66: Исказ Спасоја Пилиповића из Брижине о страдању његовог брата Љубана у запаљеној штали у априлу 1942. године	125
Документ број 67: Исказ Ђорђа Гњатића из Брижине о страдању његовог сина Секуле од пет мјесеци у запаљеној штали у априлу 1942. године	126

Документ број 68: Исказ Станка Пилиповића из Брижине о страдању његовог сина Чеда од пет година у запаљеној штали у априлу 1942. године	127
Документ број 69: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Скакавци	128
Документ број 70: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Вилеши. У документу се наводи списак имена жртава.....	130
Документ број 71: Исказ Стаке Ерак из Вилеша о злочинима Црне легије у августу 1942. године. У документу се наводи списак имена жртава.....	135
Документ број 72: Исказ Стане Шушљик из Шушљиха о злочинима Црне легије у августу 1942. године, када су страдали њен супруг Јово и дјевер Божо.....	136
Документ број 73: Исказ Јелисавке Вуковић из Вилеша о злочинима Црне легије у августу 1942. године, када је страдала породица Јове Палексића.....	137
Документ број 74: Исказ Милисавке Голић из Хапстића о злочинима Црне легије у августу 1942. године, када је страдало пет чланова њене породице	138
Документ број 75: Исказ Наталије Ерак из Хапстића о одласку њеног супруга Мила у Бугојно у јулу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио. У другом дијелу исказа описују се злочини Црне легије у августу 1942. године, када је страдао и њен син Раде од 13 година.....	139
Документ број 76: Исказ Јелене Ерак из Хапстића о одласку њеног супруга Иле у Бугојно у јулу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио	140
Документ број 77: Исказ Косте Ерака из Брда (Вилеши) о одласку његовог стрица Мила у Бугојно у јулу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио. У другом дијелу исказа свједок говори о штети коју му је нанијела Црна легија приликом злочина у августу 1942. године	141
Документ број 78: Исказ Јоке Глигорић из Караца о одвођењу њеног супруга Јова у јулу 1941. године	142
Документ број 79: Исказ Зорке Зелен из Караца о одвођењу њеног супруга Марка заједно са Станком Глигорићем, почетком августа 1941. године.....	143
Документ број 80: Исказ Јелице Глигорић из Караца о одвођењу њеног супруга Станка почетком августа 1941. године	144

Документ број 81: Исказ Анђе Жоље из Караца о одвођењу њеног супруга Ника заједно са Станком Глигорићем почетком августа 1941. године.....	145
Документ број 82: Исказ Анђе Жоље из Караца о одвођењу њеног стрица Ника Спрема заједно са супругом Ником Жољом и Станком Глигорићем	146
Документ број 83: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Поричје / Чипуљић. У документу се наводи списак имена жртава	147
Документ број 84: Исказ Јелке Куновац из Копчића о одвођењу њеног супруга Станише 28. јуна 1941. године	150
Документ број 85: Исказ Стоје Лугоње из Копчића о одвођењу њеног супруга Гоја 20. августа 1941. године.	151
Документ број 86: Исказ Маре Радић из Копчића о одласку њеног супруга Сава у Бугојну у августу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио. У другом дијелу исказа свједок говори о штети коју јој је нанијела Црна легија приликом злочина у августу 1942. године	152
Документ број 87: Исказ Ратке Радић из Копчића о одласку њеног супруга Младинка у Сарајеву у новембру 1941. године због приватних послова, након чега се није вратио	153
Документ број 88: Исказ Анђе Фрањић из Копчића о одвођењу њеног сина Јова у мају 1941. године.....	154
Документ број 89: Исказ Нова Пурњаге из Копчића о одвођењу његовог оца Ђура и убијању код Доњег Вакуфа у јулу 1942. године. У другом дијелу исказа свједок описује страдање стрица Николе у затвору у Доњем Вакуфу.	155
Документ број 90: Исказ Петра Куновца из Крушевица о одласку његовог брата Лазара у Бугојно у јулу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио.	156
Документ број 91: Исказ Милке Остојић (40) из Крушевица о одласку њеног супруга Милана у Бугојно у јуну 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио.	157
Документ број 92: Исказ Милке Остојић (48) из Крушевица одласку њеног супруга Митра у Бугојно у јуну 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио.	158
Документ број 93: Исказ Стојка Ерака из Кутлића (Вилеши) о одласку Чеда Ерака у Бугојно у јулу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио. У другом дијелу исказа свједок	

описује злочине Црне легије у августу 1942. године, када је страдало пет чланова породице Ерак.....	159
Документ број 94: Исказ Росе Вучковић из Вилеша о одласку њеног супруга Илије у Бугојно у августу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио. У другом дијелу исказа свједок говори о прогону Срба у Србију 25. јула 1941. године.....	161
Документ број 95: Исказ Јованке Спремо из Шушљића (Вилеши) о злочинима Црне легије 11. августа 1942. године	162
Документ број 96: Исказ Зорке Шушљић из Шушљића (Вилеши) о злочинима Црне легије у августу 1942. године, када је пострадао и њен супруг Миле	163
Документ број 97: Исказ Јове Ковачића из Вилеша о злочинима Црне легије у августу 1942. године. У документу се наводи и списак жртава.....	164
Документ број 98: Исказ Младинка Јањића из Стоца (Вилеши) о злочинима Црне легије у августу 1942. године	165
Документ број 99: Исказ Анђе Тавић из Вилеша о злочинима Црне легије у августу 1942. године У документу се наводе имена жртава седам чланова породице Панић.....	166
Документ број 100: Исказ Стаке Ерак из Вилеша о одласку њеног брата Ђорђа Јаковљевића у Бугојно у јулу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио. У другом дијела исказа свједок описује злочине Црне легије у августу 1942. године. У документу се наводе имена жртава седам чланова породице Јаковљевић.	167
Документ број 101: Исказ Милке Вуковић из Вилеша о одласку њеног супруга Светка у Бугојно у јулу 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио	169
Документ број 102: Исказ Маре Гњатић из Вилеша о злочинима Црне легије у августу 1942. године. У документу се наводе имена жртава седам чланова породице Гњатић.....	170
Документ број 103: Исказ Стане Пргомеље из Вилеша о злочинима Црне легије у августу 1942. године. У документу се наводе имена жртава четири члана породице Пргомеља..	171
Документ број 104: Исказ Милке Чавић из Вилеша о злочинима Црне легије у августу 1942. године. У документу се наводе имена жртава седам чланова породице Пргомеља.	172
Документ број 105: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Ленђеровина	173

Документ број 106: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Љубнић.....	176
Документ број 107: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Оцак.....	178
Документ број 108: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Љубнић. У документу се наводи списак имена жртава.....	181
Документ број 109: Исказ Дана Милутиновића из Зијамета о одвођењу његовог брата Ђорђа 7. августа 1942. године.....	185
Документ број 110: Исказ Цвите Икић из Маслића (Зијамет) о одвођењу њеног супруга Пера.....	186
Документ број 111: Исказ Пера Милошевића из села Пријаци о страдању његовог стрица Јова у запаљеној штали у Брижини у априлу 1942. године	187
Документ број 112: Исказ Станислава Билића из села Пријаци о страдању његове кћерке Анђелке од 17 година у запаљеној штали у Брижини у априлу 1942. године.....	188
Документ број 113: Исказ Милорада Ђелнића из Стојића о одласку његовог оца Јова у Бугојно у мају 1942. године, након чега се није вратио.....	189
Документ број 114: Исказ Ристе Вујака из Стојића о упаду усташа и убиству његовог оца Илије у јануару 1942. године	190
Документ број 115: Исказ Госпаве Стојић из Стојића о одвођењу њеног супруга Стојана у јуну 1942. године	191
Документ број 116: Исказ Пилипе Буљак из Скакаваца о одласку Јова Буљака у Бугојно у јуну 1941. године, како би се пријавио властима, након чега се није вратио	192
Документ број 117: Исказ Иле Станишића из Рогоушца о одвођењу и убиству његовог оца Остоје над јамом Јапага на Калину у јулу 1941. године	193
Документ број 118: Исказ Јова Палексића из Султановића о затвору Хермана Шпрунга око Илиндана 1941. године, одакле је био пуштен. У другом дијелу исказа свједок описује како је слушао зујање камиона док пролазе према јами Занесовићи	194
Документ број 119: Исказ Јованке Ђукић из Султановића о одвођењу њеног супруга Мила на Илиндан 1941. године	196
Документ број 120: Исказ Јова Ђукића из Султановића о пљачкама које су вршиле усташе, домобрани, Италијани и Нијемци.....	198

Документ број 121: Исказ Јова Ђукића из Султановића о протјеривању Срба у Србију пред Илиндан 1941. године.....	199
Документ број 122: Исказ Љубице Палексић из Султановића о затварању њеног супруга Богдана у затвор у Бугојну око Илиндана 1941. године, након чега је пуштен и поново ухапшен, послије чега се није вратио.....	201
Документ број 123: Исказ Зорке Палексић из Султановића о одвођењу њеног супруга Љуба, око Илиндана 1941. године. У другом дијелу исказа свједок описује како је морала са дјецом прихватити католичку вјеру да би усташе пустиле њеног сина Јова из затвора.....	202
Документ број 124: Исказ Јелене Ђукић из Султановића о затварању њеног супруга Бошка и свекра Бошка у хамбару Хермана Шпрунга и основној школи, након чега је супруг пуштен, а свекар убијен. Свједок наводи да је за ликвидације Срба сазнала од неког дјетета.	204
Документ број 125: Исказ Јелене Ђукић из Султановића о одвођењу њеног супруга Стева на Илиндан 1941. године.....	206
Документ број 126: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Весела.....	207
Документ број 127: Исказ Бојанке Праљак из Веселе о одвођењу њеног супруга Пера у јулу 1941. године	209
Документ број 128: Исказ Персе Праљак из Веселе о одвођењу њеног супруга Стојана у јулу 1941. године	210
Документ број 129: Исказ Боје Бехаре из Веселе о одвођењу њеног супруга Риста у јулу 1941. године	212
Документ број 130: Исказ Сима Милутиновића из Чавића о доласку усташа и убиству његовог брата Риста у јулу 1943. године.....	214
Документ број 131: Исказ Јелке Терзић из Чавића о доласку усташа Црне легије и убиству њеног супруга Јова у мају 1943. године	215
ИСКАЗИ СВЈЕДОКА – КУПРЕС	217
Документ број 132: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Купрес. У документу се наводи списак имена жртава.....	219
Документ број 133: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Малован. У документу се наводи списак имена жртава.....	227
Документ број 134: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Благај. У документу се наводи списак имена жртава.....	232

Документ број 135: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Ново Село. У документу се наводи списак имена жртава.....	236
Документ број 136: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Вуковско. У документу се наводи списак имена жртава.....	240
Документ број 137: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Равно. У документу се наводи списак имена жртава.....	252
Документ број 138: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Рилић. У документу се наводи списак имена жртава.....	257
Документ број 139: Исказ Јање Периз из Равног о штети коју јој је начинила италијанска војска и убиству њеног супруга Сава у јулу 1943. године	260
Документ број 140: Исказ Јованке Мусић из Равног о штети коју јој је нанијела италијанска војска у априлу 1942. године и њемачка војска у априлу 1943. године. У наставку исказа, Јованка описује и страдање супруга Јова.....	262
Документ број 141: Исказ Мирка Митрића из Равног о штети коју му је нанијела италијанска војска у априлу 1942. године и Црна легија у јуну 1943. године.....	264
Документ број 142: Исказ Петре Чивћић из Равног о штети коју јој је нанијела италијанска војска у априлу 1942. године и њемачка војска у марту 1943. године	266
Документ број 143: Исказ Руже Контић из Равног о штети коју јој је нанијела италијанска војска у априлу 1942. године и њемачка војска 1943. године	268
Документ број 144: Исказ Маре Митрић из Равног о штети коју јој је нанијела италијанска војска у априлу 1942. године.....	270
Документ број 145: Исказ Кузмана Драгољевића из Равног о штети коју му је нанијела њемачка војска у марту 1943. године	272
Документ број 146: Исказ Ике Драгољевић из Равног о штети коју јој је нанијела италијанска војска у априлу 1942. године.....	273
Документ број 147: Исказ Цвите Ђинић из Вуковска о одвођењу и бацању њеног брата у јаму Јапага на Калину у јулу 1941. године	275
Документ број 148: Исказ Илије Марића из Рилића о штети коју му је нанијела Црна легија у августу 1942. године	276

Документ број 149: Исказ Маре Велимир из Рилића о штети коју јој је нанијела Црна легија у августу 1942. године.....	278
ИСКАЗИ СВЈЕДОКА – ДОЊИ ВАКУФ	281
Документ број 150: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Доњи Вакуф. У документу се наводи списак имена жртава.....	283
Документ број 151: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Кутања. У документу се наводи списак имена жртава.....	287
Документ број 152: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Ново Село. У документу се наводи списак имена жртава.....	293
Документ број 153: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Прусац. У документу се наводи списак имена жртава.....	295
Документ број 154: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Ћехајићи. У документу се наводи списак имена жртава.....	300
Документ број 155: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Оборци. У документу се наводи списак имена жртава.....	302
ИСКАЗИ СВЈЕДОКА – ГОРЊИ ВАКУФ	307
Документ број 156: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Горњег Вакуфа.....	309
Документ број 157: Исказ групе свједока о злочинима на подручју Мјесног народног одбора Ростово.	313
ПРЕСУДЕ	315
Документ број 158: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Фрањо Чичак из села Оцак (Купрес) осуђује на казну смрти стријељањем.....	317
Документ број 159: Пресуда Врховног суда Босне и Херцеговине у Сарајеву којом се потврђује првостепена пресуда Фрању Чичку.....	325
Документ број 160: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Мато Миличевић из села Чипуљић (Бугојно) осуђује на казну смрти вјешањем	329

Документ број 161: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Јозо Шарић из села Бегово Село (Купрес) осуђује на казну смрти вјешањем	332
Документ број 162: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Мато Лозанчић из села Ботун (Купрес) осуђује на казну смрти вјешањем	335
Документ број 163: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Мато Дилбер из села Грачаница (Бугојно) осуђује на казну смрти вјешањем	339
Документ број 164: Одлука Президијума Народне Скупштине ФНРЈ којом се изречена казна смрти вјешањем Мату Дилберу замјењује казном лишења слободе са принудним радом у трајању од 20 година	342
Документ број 165: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Драгутин Куна из села Османлије (Купрес) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 20 година	343
Документ број 166: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Илија Бешлија из села Копривница (Бугојно) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 15 година	346
Документ број 167: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Марко Иштук из Купреса осуђује на казну лишења слободе у трајању од 10 година и конфискацију цјелокупне имовине	349
Документ број 168: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Фрањо Зрно из села Бегово Село (Купрес) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 10 година	352
Документ број 169: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Стипо Чичак из Бугојна осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 14 мјесеци	355
Документ број 170: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Љубомир Шарић из Бугојна осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године	358
Документ број 171: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Петар Скурић из Дубровника осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 11 година	363

Документ број 172: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Стипе Милардић из села Горуша (Бугојно) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 20 година	370
Документ број 173: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Дарер Тулија из Бугојна осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 15 година	375
Документ број 174: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Јозо Доминовић из села Чехова (Травник) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 година	381
Документ број 175: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Андрија Думанчић из села Злосела (Купрес) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 7 година	384
Документ број 176: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Леонард Јуришић из Бугојна осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 20 година	389
Документ број 177: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Будимир Блаж из села Главице (Бугојно) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 5 година	392
Документ број 178: Пресуда Врховног суда Босне и Херцеговине у Сарајеву којом се потврђује кривица изречена првостепеном пресудом, али се казна лишења слободе смањује на 2 године.....	396
Документ број 179: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Анто Лозанчић из села Ботун (Купрес) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 12 година	398
Документ број 180: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Ивош Иван из Бугојна осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 13 мјесеци.....	401
Документ број 181: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Ибрахим Атић из села Прусац (Бугојно) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 5 година	404
Документ број 182: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се из Фабијан Грабовац села Калин (Бугојно)	

осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 20 година	407
Документ број 183: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Илија Лозанчић из села Ботун (Купрес) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 10 година	409
Документ број 184: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Радош Драгутин из Бугојна осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 10 година	412
Документ број 185: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Фрањо Марјановић из Бугојна осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 година	415
Документ број 186: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Латиф Хрвачић из села Оборци (Бугојно) осуђује на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 6 мјесеци.....	418
Документ број 187: Пресуда Окружног суда у Травнику којом се Мирослав Шкриванић и Милан Шкриванић из Омиша осуђују на казну конфискације цјелокупне имовине	421
ИЗВЈЕШТАЈИ	425
Документ број 188: Извјештај Врховном оружничком заповједништву НДХ у Загребу од 6. децембра 1941. године о нападу „четничко-комунистичке банде“ на италијанску војску на путу Ливно - Купрес.....	427
Документ број 189: Извјештај НДХ о акцији „чишћења одметника“ у селима Скакавци и Зијамет код Бугојна од 15. јануара 1942. године у којој је убијено убијено неколико Срба	428
Документ број 190: Извјештај НДХ институцијама Велике жупе Плива и Рама од 11. до 15. априла 1942. године	429
Документ број 191: Извјештај Заповједништву Пете оружничке пуковније у Сарајеву од 21. априла 1942. године о прекиду телефонске линије Купрес - Бугојно.....	434
Документ број 192: Извјештај Заповједништву Пете оружничке пуковније у Сарајево од 24. априла 1942. године о нападу партизана у селу Доњи Малован код Купреса.....	435

Документ број 193: Извјештај Министарству унутрашњих послова НДХ од 23. јуна 1942. године о политичким приликама у Ливну и Бугојну	437
Документ број 194: Реферат Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача о злочинима Црне легије крајем јула 1942. године у Купресу	439
Документ број 195: Извјештај котарске области у Купресу за период од 8. до 16. августа 1942. године	441
Документ број 196: Извјештај Заповједништву Пете оружничке пуковније у Сарајеву од 10. августа 1942. године о нападу партизана	443
Документ број 197: Извјештај Заповједништву Пете оружничке пуковније у Сарајево од 15. августа 1942. године о покољу сељака православаца у селу Вилеши, од стране Црне легије.....	444
Документ број 198: Извјештај Заповједништву Другог усташког здруга од 18. августа 1942. године о нападу партизана на Купрес	446
Документ број 199: Извјештај од 20. августа 1942. године о нападу партизана на Бугојно	450
Документ број 200: Извјештај НДХ институцијама од 3. септембра 1942. године о нападу партизана на Бугојно	451
Документ број 201: Извјештај Министарству унутрашњих послова НДХ од 3. септембра 1942. године о положају око Купреса.....	452
Документ број 202: Извјештај Жупске редарствене области у Бањој Луци од 6. септембра 1943. о заузимању Бугојна од стране партизана.....	454
Документ број 203: НДХ телеграми о доласку Италијана.....	455
Документ број 204: НДХ телеграми о италијанском притиску о питању Јевреја и Срба	456
Документ број 205: НДХ извјештај са списком лица са подручја Бугојно који су рањени или погинули као усташе или домобрани	457
Документ број 206: Извјештај Заповједништву Пете оружничке пуковније од 5. јуна 1944. године о убиству сељака Милана Куреља	459

ИСКАЗИ СВЈЕДОКА

БУГОЈНО

Документ број 1

Мјесни народни одбор BUGOJNO²⁴

Записник

састављен дне 2 јула /194 6 пред земалском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Bugojnu срез Bugojno округ Travnik

Од комисије су присутни:

Записничар
Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent
zemaljske komisije
Brčić Zaim čl. Komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Grof Janka ž[ena] p[okojnog] Rudolfa st.46. g.
Marković Marica ž.p. Marka st.32. g. domaćica
Spaho Karadža s[in] um[rlog] Nazifa st.52. g. predsjednik suda u Bugojnu
Bečirović Agija s.um. Huse st. 59 g. kafedžija
Musić Meho s.um. Osmana st.40 g. trgovac
Gojko Ivić s.p. Pere st. 39 g. činovnik мјесног одбора Bugojno
Djurić Djordje s.p. Mihajla st. 48 g. sekretar мјесног одбора Bugojno
Mutevelić Ibrahim s.um. Mustafe st. 40 g. namještenik ze-me
Havileh Miloš s.Antonija st.39 g. električar
Struić IVO s.p. Ivana st.38 g.trgovac
[?]ešum Milan s.p. Ilije st. 45 g. povjerenik S.odбора
Babić Jusuf s.Ahmeta st. 31 g. oficir UDB-e
Durović Ana ž[ena] Manojla st.46 g. domaćica.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima koje je počinio okupator u Мјесном народном одбору Bugojno i to vjerno i istinito, svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa - U S T A Š E 1941 g.

Još prije proglašenja N.D.H. odnosno još prije kapitulacije Jugoslavije u Bugojnu se organizovala ne dekretirana uprava. *Tu upravu* sačinjavali su dr.Jozo Tucić pravnik rodom iz Travnika sada se nalazi u Travniku. Zatim Alikalić Salko bivši jugoslovenski potpukovnik iz Kladuše st.50 g. poginuo od strane NOV-a 1942 g. zatim slijedeći članovi uprave:

Kukić Mato školski nadzornik u Bugojnu st.40 g. poginuo u borbi sa NOV-om 1941g. prilikom paljevinа Glamoča.

Ostoja Petar poreski činovnik st.30 g. gruntovničar iz Dalmacije, sada navodno u Splitu.

Šenda Stanko s.Stipe st.25 g. student, sada nepoznatog boravišta.

Šenda JOZO Stipin st.35 g. učitelj, poginuo 1943 g.

Matanić Ivan direktor građanske škole st.30 g. iz Dalmacije sada nepoznatog boravišta.

Darer Tulije st. 30 g. poreski činovnik, sada navodno u Italiji.

²⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 54961

Za ovu privremenu upravu koja je trajala oko 15 dana veže se gušenje ustanka u Glamoču i zločini koji u vezi sa gušenjem ustanka u tom mjestu. Odmah po *padu* Jugoslavije dok su egzistirale ove privremene upravne vlasti otišao je u Zagreb dr.Barišić Josip st. 40 g. advokat, rodom iz Gradačca, sada vjerovatno u inostranstvu. On je iz Zagreba donio direktive za stvaranje ustaške vlasti. Za prvog kotarskog pretstojnika u ovoj varoši postavljen je Kuštro Branko Ivin st. 30 g. učitelj, sada se nalazi vjerovatno u Italiji. Odmah se obrazuje i ustaški stožer, logor. U pomenuti stožer i logor ušle su slijedeće ustaše:

Jurišić Nikola Martinov st. 30 g. šeširdžija rodom iz Bugojna. Vršioc dužnosti stožernika, poginuo u Zijametu 1942 g.aprila mjeseca u borbi protiv partizana.

Inž. Klaudija Pidler²⁵ s.Klaudija st. 30 g. šumarski inženjer rodom iz Varaždina. On je zamjenik Jurišić Nikole a sada se nezna za njegovo boravište.

[?]ejdušek Emil zv. [?]ičo s.Teodora st. 35 g. pobočnik stožernika, sada se nalazi u Italiji.

Dujmović Franjo s.Franjin st. 35 težak iz Glavica srez Bugojno poginuo 1944 g. u Travniku.

Grgić Marko s.p. Ivše st.50 g. krojač iz Bugojna, sada nepoznatog boravišta.

Huskić Salih st.55 g. iz Livna, poreski penzioner, sada u Livnu.

Jurišić Ivan zv.car Stpin st. 40 g. šef kriminala iz Bugojna, osuđen na smrt od strane Okružnog suda Travnik.

Kutleša Perica st.50 g. obučar iz Bugojna, osuđen na smrt od strane Okružnog suda Travnik.

Čičak Stjepan s.Matije st.50 g. iz Bugojna, šumski radnik, osuđen na 14 mjeseci od strane Okružnog suda Travnik.

Grabovac Marko s.Jozin st. 40 g. sudski činovnik, streljan 1943 od strane NOV-a.

Horvat Anto st. 35 g. tehničar, sada nepoznatog boravišta.

Čelik Milivoj s.Matin st.25 g. šumski činovnik, sada nepoznatog boravišta navodno poginuo.

Jercl Ivan Ivarov st. 20 g. učenik, navodno u Italiji.

Pivać Blaž Budimira st.50 g. zidar iz Bugojna, sada se nalazi u okružnom sudu u Travniku.

Lucić Juke st. 50 g. mlinar iz Vesele poginuo 1943 g. od strane NOV.

Lucić Juko st.45 g. radnik iz Vesele srez Bugojno poginuo u Travniku 1943 g. od strane NOV-a.

Lucić Mato st.30 g. šofer iz Vesele srez Bugojno, sada navodno u Italiji.

Antunović Augustin s.Mikin st.35 g. težak iz Srnića srez Bugojno, poginuo od strane NOV u Travniku 1944 g.

Pocrnja Anto s.Ivin st.20 g. konobar iz Bugojna, sada nepoznatog boravišta navodno u Švajcarskoj.

Penava Ivan s.Ante st.25 g. krojač iz Bugojna, poginuo u Travniku od strane NOV-a 1944 g.

²⁵ Име је нечитко те постоји могућност грешке.

Kunovec Jakov s.Jakova st. 40 g. preduzimać šumski, rodom iz Slovenije, sada se nalazi kod Žepča.

Karadža Avde s.um. Mehe st. 25 g. krojač iz Bugojna, poginuo 1942 g. od strane NOV-a.

Sarić Jozo Jozo zv.doktor st.25 g. krojač iz Bugojna streljan od strane NOV-a 1943 g.

Soldo Josip s.Filipa st.30 g. brico iz Bugojna, streljan 1943 g. od NOV-a u Bugojnu.

Marina Drago s.Jakova st.25 g. limar iz Bugojna, sada nepoznatog boravišta.

Subašić Stipo s.Matin st.30 g. krojač iz Bugojna, sada se nalazi u šumi.

Subašić Mine s.Matin st. 35 g. krojač iz Bugojna, sada se nalazi u šumi.

Dujmović Drago

Marjanović oto s.Jozin st.35 g. radnik iz Bugojna, poginuo u Travniku 1944 g. od strane NOV-a.

Herceg Stipo st.30 g. težak iz Poričja, sada se nalazi u šumi.

Bilobrk Mato s.Ilije st.35 g. težak iz Vesele, sada se nalazi u šumi

Brkan Ilija

Dramun Drago s.Marjana st.30 g. težak iz Kopčića srez Bugojno poginuo 1944 g. u vozu kod Doboja.

Bačić Marko s.p.Mile st.25 g. gruntovničar iz Bugojna, streljan 1943 g. od strane NOV-a u Bugojnu.

Preškulja Nikica st.25 g. pisar iz Bugojna poginuo 1944 g. u Travniku u borbi protiv NOV-a.

Simić Anto st.50 g. težak iz sela Gračanice, srez Bugojno, streljan 1943 g. od strane NOV-a.

Baraban Vinko st.45 g. činovnik iz Bugojna, poginuo u Travniku 1944 g. od strane NOV-a.

Kovačević Jurica *Pero* zv.Jurika s.p.Ive iz Bugojna, st.25 g. kafedžija iz Bugojna, sada nepoznatog boravišta.

Polić Vukadin s.Nike st.30 g. kolar iz Bugojna, sada se nalazi u šumi.

Perković Augustin s.Perice trgovac iz Bugojna st.25 g. sada se nalazi u Italiji.

Alapić Šaban radnik iz Vesele st.40 g. sada se nalazi navodno negdje oko Broda.

Podružić Stipo zv.Dicmo p.Ive iz Poričja st.35 g. sada nepoznatog boravišta.

Crnjak Ilija s.Marka st.40 g. težak iz Glavice srez Bugojno, 1942 g. poginuo u borbi protiv NOV-a.

Grgić Ivo zv.Ivša s.Stjepana st.35 g. činovnik iz Bugojna, sada nepoznatog boravišta.

Kotarac Drago st.40 g. radnik iz Vesele, sada nepoznatog bor.

Mišković Zvonko s.p. Ante st.19 g. električar iz Bugojna, sada nepoznatog boravišta.

Cvijanović Pilko s.Stipin st.35 g. policajac iz Bugojna poginuo 1943 g. od strane NOV-a.

Čančić Ivo st. 30 g. policajac u Bugojnu sada se nalazi u Italiji.

Jercl Karlo s.Ivanov st.35 g. šnajder, poginuo 1943 g. u Bugojnu od strane NOV-a.

Šandrak Ljudevit s.p.Ilije st.45 g. poreski činovnik iz Bugojna, streljan od strane NOV-a 1944 g. u Bugojnu.

Grahovac Ivanko s.Stipin st.40 g. obučar iz Bugojna streljan 1943 g. od strane NOV-a u Bugojnu.

Grabovac Drago Joze st.40 g. poštar iz Bugojna, poginuo 1944 g. u Turbetu od strane NOV-a.

Lukić Franjo st.40 g. željezničar iz Bugojna, streljan 1943 g. od strane NOV-a u Bugojnu.

Perković Mato st.35 g. šef pošte iz Bugojna, sada u Sarajevu sa službom u glavnoj pošti.

Jurić Drago st.48 g. nadcestar, sada nepoznatog boravišta.

Križanović Ivo s.p.Pere st.20 g. krojač iz Bugojna, streljan 1943 g. u Bugojnu od strane NOV-a.

Križanović Ivo st.28 g. činovnik u srezu u Bugojnu, poginuo 1944 g. od strane NOV-a.

Dalić Jandra st.35 g. stolar iz Bugojna, streljan 1943 g. od strane NOV-a u Bugojnu.

Šarić Anto Jozin st.35 g. emigrant iz Bugojna, umro 1943 g. u Zagrebu.

Šarić Zvonko s.Jozin st.35 g. bravar iz Bugojna, sada nepoznatog boravišta.

Gore pomenute ustaše spadaju u stožer u Bugojnu i oni snose krivicu za sve zločine koje je počinio ustaški stožer kao ustanova.

Žandarmerijsku stanicu sačinjavali su slijedeći žandari:

Andrejašević Pero st 40 g. streljan 1943 g. u Bugojnu od strane NOV-a.

Marković Jozica s.Ante st.45 g. trgovac na izdržavanju kazne u Travniku.

Čolaković Salko st.30 g. poginuo 1942 g. u Jajcu od strane NOV-a.

Bešo Šerif st.45 g. navodno streljan 1943 g. od strane NOV-a.

Grabovac Ilija st.40 g. težak iz Glavica, streljan 1943 g. u Bugojnu.

Čuljak Nikola st.50 g. težak iz Čaušlija srez Bugojno, poginuo 1943 g. u Travniku od NOV-a.

Mustanić Ante zv.Štroma st.45 iz Glavica srez Bugojno težak, sada se nalazi u šumi.

27 maja sa velikom grupom Srba odvedene su slijedeće žrtve:

Praljak Nedeljko p.Jove st.40 g. komercijalac

Vučić Stevo p.Riste st.40 g. trgovac

Bekara Milenko p.Krstana st.32g kafedžija

Dreć Ljubo st.50 g. željezničar, nadzornik pruge

Parojčić Boško st.35 g. šumar iz Livna

Ovu petoricu žrtava odvele su ustaše ustaškog stožera u Bugojnu i to Grabovac Ivanko sa ostalim. Ovu grupu žrtava oni su držali nekoliko dana u zatvoru a potom svezane u kamion strpali. Njih su sve skupa prebacili u Banja - Luku gdje su iste noći pobijeni kraj Banja - Luke. Čuveni zločinac Gutić na upit sprovednika ovog transporta rekao je što da trošite benzin streljajte ih ovdje. Pored ove petorice žrtava u ovoj grupi su bili i Srbi iz drugih sela.

Koncem juna odvedeni su od svojih kuća i zatvoreni u ustaški zatvor u Bugojnu slijedeće žrtve:

Mandić Trifun st.45 g. žand.narednik

Dobrivoje Plažević²⁶ sveštenik st.30 g

Marinović Nasto kovač s.p.Nike st.50 g.

Marinović Špiro s.Nike st.60 g. kafedžija

Marinović Aleksa Nike st.48 g. potpukovnik

Marinović Glišo Riste st.55 g. gostioničar

²⁶ Добросав Блажевић.

Branjić Dušan st.45 g. težak iz Pilića
Šešun Manojlo st.40 g. težak iz Pilića
Mijatović Branko s.Jovin st.35 g. pekar
Vukadinović Dragoja s.p.Riste st.50 g. gostioničar
Zelen Jovo st.45 g. korpar
Vranić Djordje st.50 g.
Vranić Miloško s.Djordjin učenik st.17 g.

U odvođenju i likvidaciji ovih žrtava naročito su se isticale slijedeće ustaše: Struić - Polić Mikela, Mišković Zvonko, Perković Augustin, Jercl Ivan i još mnogi drugi. Ustaša Jercl Ivan se sam hvalio da je sa krvavim nožem sa kojim je klao ove žrtve sjekao jabuku i sa uživanjem jeo. Pomenute žrtve su stradale na razne načine i na raznim mjestima. Jedan dio ovih žrtava stradao je na mjestu zvanom Gromile kod Vrbasa. Njih su klali i ubijali iz pušaka. Za pokolj ove partije u gromilama ustaše su unaprijed sve sistematski organizovali. Predveče su kopali jamu a u toku noći doveli žrtve i poslije ubistva jamu opet zatrpali.

Polovicom jula odvedene su tri žrtve i to: Salom David Merica st.41 g. trgovac, Šalom Šua Izidorov st.20 g. trgovac i Salom Voric Davidov st.19 g. trgovac. Njih trojicu ustaše ustaškog stožera su odvele i već sutradan ih likvidirali na mjestu zv. Kožvarice, navodno klanjem.

23 jula dovedena je u Bugojno velika grupa pristalica NOV-a i komunista. *Ustaški* stožer je ovoj grupi priključio i žrtvu *Havleka Miroslava* st.26 g. studenta. Ovu grupu žrtava ustaše su odvele kamionima u mjesto zv.Kožvarice. Mnoge od ovih su mučili pa ih potom iz pušaka poubijali. Neke su od ovih noževima klali. Ovu grupu žrtava likvidirali su ustaše i to: Kuštro Branko, Jercl Ivan, Podružić Stipe, Čelik Milivoj, Bačić Marko.

Na kraju jula mjeseca odmah po objavljivanju proglasa da se moraju svi Srbi da jave vlastima u protivnom slučaju biće kažnjeni smrću, nastalo je veliko hapšenje i zatvaranje Srba a sa njima i Jevreja u gradu Bugojno. Tom prilikom odvedene su slijedeće žrtve:

Atias Isidor Sumbulov st.62 g. trgovac
Atias David Samuilov st.22 g. trgovac
Atias Moric Samuelov st.20 g. trgovac
Atias Mordo SAMUELOV st.18 g. trgovac
Salom Juda Moricov st.40 g. trgovac
Grof Rudolf Lajašov st. 53 g. trgovac
Grof Nacika Rudolfov st. 19 g. student
Kabiljo Isak Moricov st.45 g. trgovac
Weis Izidor st.19 g. trgovac
Atias Samuel Izidorov st.30 g. trgovac
Trivunović Niko Perin st.55 g. obučar
Trivunović Radomir Nikin st.17 g. učenik
Mijatović Obrad p.Ile st.21 g. gostioničar
Šulaja Svetozar p.Dušana st.28 g. činovnik
Gligorić Vlado Lukin st.40 g. obučar
Radović Djordje Tomin st.70 g. trgovac
Topić Ljubo p.Jovana st.55 g. šumar
Popadić Dragutin p.Boška st.55 g. trgovac
Popadić Jovo Dragutina st.36 g. obučar
Popadić Pero p.Boška st.65 g. trgovac
Lekić Niko p.Djordje st.65 g. trgovac

Marković Marko p.Ile st.55 g. penzioner
Gavrić Mitar st.60 g. nosač
Gnjatić Mile p.Svije st.56 g. nosač
Brančić Slavko p.Filipa st.60 g. brico
Sviti Pavle p.Nikole st.56 g. penzioner
Kisić Stojan RADIN st.65 g. obučar
Kisić Djordje Stojanov st.38 g. obučar
Ilić Momčilo p.Manojla st.40 g. kalajdžija
Gnjatić Aleksa Boška zv.Pajko st.25 g. krojač
Meseldžija Pero st.65 g. radnik
Lekić Jovo s.Spase st. 30 g radnik
Radumilo Milan st.40 g. direktor gradjanske škole

Sve naprijed pomenute žrtve ustaškog stožera prve su dovele i zatvorile u osnovnu školu i ustaški zatvor. Pomenute žrtve su smještene u prostorije tako gusto da su zapomagali moleći da im se zraka dade. Njih su ustaše najprije kamionima prebacivali u Gračanicu gdje su ih smjestili u memljivi podrum Lučića. Ovdje su dan proveli gdje su ih ustaše temeljito opljačkali. Odavde su ih noću prebacivali na mjesto zv. Zanasoviće gdje se nalazi ogromna jama. Sve su žrtve bile povezane žicom. Na samom mjestu zločina sve Židove su noževima poklali a ostale iz pušaka i pištolja pobili, a neke i žive u jamu bacali. Poslije se čulo veliko zapomaganje iz jame. Žrtve su tražile vodu, tada su ove ustaše u jamu bacali ručne bombe i na kraju gašenim krečom odozgo posuli. Pomenute žrtve su sve strašno mučili, mnoge su sjekli noževima, nekima bradu čupali, a drugima opet nokte.

Ustaše su u našoj varoši još i prije hapšenja Jevreja temeljito njihove kuće opljačkali. Tako su od samih Jevreja opljačkali 60kg zlata. Kuće ostalih žrtava su poslije njihove likvidacije potpuno opljačkali. Ovom pljačkom nanijeli su milionsku štetu.

Uporedo sa prikupljanjem i likvidacijom gore navedenih žrtava ustaše su prikuplile i ogroman broj porodica srpskih iz Bugojna i okoline radi preseljenja u Srbiju. Ukupno je bilo oko 500 članova. Desilo se tako da je ubijen jedan ustaša koji se zvao Mate Kukić od strane NOV-a. Ustaše bijesne radi ovoga slučaja jurnule su na zgrade gdje su se nalazili starci, žene i djeca odredjeni za iseljavanje i htjeli sve da ih pobiju. Zapomaganje žena i djece sprečilo ih je u izvršenju ovog zločina. Ove porodice su kasnije prebacili u Požegu. Tamo su ih temeljito opljačkali, a potom u Srbiju prebacili.

1942 godina

U proljeće formirana je u samom mjestu ustaška bojna i njen je komandant bio Zelić Niko st.50 g. emigrant rodom iz Like, navodno poginuo. Ostali oficiri ove bojne bili su:

Vodopija Mato st.36 g. emigrant iz Livna,

Vodopija Jure st.35 g. emigrant iz Livna,

Bulić Jozo st.40 g. iz Livna emigrant.

Ova bojna u samome mjestu nije pravila naročite zločine a i da je htjela nije imala na kome jer su skoro svi potrebni likvidirani.

Koncem jula dolazi u Bugojno Francetićeva "crna legija". Ona se nije ovdje dugo zadržala već je produžila za Kupres.

Juna mjeseca odvedeni su od strane ustaša ustaškog stožera žrtve Svitin Nikola Pavla st.30 g. i Sidran Ibrahim st.40 g. kotarski pretstojnik. Njih su ustaše odveli i više se nikad nisu vratili.

Jula mjeseca iz Sarajeva odvedena je žrtva Kisić Slobodan Djordja st.24 g.činovnik. Žrtva je odvedena iz Sarajeva u logor i više se ništa za nju nije saznalo.

Koncem decembra ubijena je žrtva Dragičević Vlado p.Miloša st.45 g. penzioner. Njega su ubile ustaše ustaške bojne iz bunkera. Žrtva se je kretala putem za Bugojno. Sutradan pomenutoj žrtvi našli su nož zaboden u grudima.

1943 g.ništa

1944 g.ništa

Tokom cijelog vremena ove godine ustaše su zatvarale i odvodile u logore pojedina lica pristalice NOV-a.

II grupa NJEMCI

1941 g.

Prolazeći njemačke trupe maja mjeseca pljačkali su jevrejske i srpske radnje u našoj varoši. Pored toga vršili su i hapšenja.

1942 g.ništa

1943 g.ništa

1944 g.ništa

U toku cijele godine prolazeći njemačke jedinice naročito „princ Eugen“ divizija vršili su pljačke razna hapšenja i tako nanijeli milijon štete.

III.grupa ITALIJANI

Koncem aprila u našoj varoši boravili su Italijani i to jedan bataljon 26 regemente „pergamo“ divizije. Zločina nisu pravili.

1942 godina

Koncem augusta došli su drugi dijelovi „PERGAMO“ divizije i zadržali se preko pola godine. Oni su vršili razne pljačke u našoj varoši i time nanijeli materijalnu štetu.

1943 g. ništa

1944 g. ništa

IV.grupa - ČETNICI

1941 g.ništa

1942 godina

Početkom aprila došla je jedna grupa četnika zajedno sa ustašama u našu varoš, ali nisu pravili zločine.

1943 g.ništa

1944 godina

Augusta mjeseca dolazili su četnici Trivunčića brigade i zajedno sa ustašama gdje su se zadržali kratko vrijeme i nisu pravili zločine.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:²⁷

Svjedoci:²⁸

M.P.

²⁷ Испод се налази један ћирилични и један латинични потпис.

²⁸ Испод се налази тринаест потписа свједока.

Документ број 2

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA²⁹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra: 42
Inv. br. 15427/43.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. aprila 1945. god. u Bugojnu.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji od Nine Ledić iz Poriča i Milivoja Čelika iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Stojan Milić pok.Laze iz Babića srez Jajce po zanimanju kalajdžija. izdržava ____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

1941 pred Sv.Iliju na 4 dana mene i braću mi Milu i Nedu zatvorili su ustaše u zatvor u Bugojnu sa još mnogo Srba iz Čipuljića. Ja sam bio u zatvoru dva dana odakle su me pustili bez ikakova ispita. Braća su moja ostala bez mene u zatvoru, odakle su ih ustaše nekuda odveli i sigurno ubili, a da mi ništa поближе nije o tome poznato. Sutra dan po mome izlasku iz zatvora telal je vikao da se Srbi prijave vlastima i to od 16-60 godina, a ja sam u tome naslutio zlo i sakrio se kod kuće te sam krijući se svukuda obolio.

Dokaz svjedok Tahir Haračić i Ferdo Muratović, oba iz Poriča.

P.P.

Stojan Milić s.r.

Svjedoci

Tahir Haračić s.r.

Ferdo Muratović s.r.

Zekir Sulejmanpašić s.r.

zj.M.Krivošija poč

Miljkoviću

Sekretar

Mehmed Mjaćo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

Sekretar Zem.Koma:

/Krtinić Ilija/³⁰

M.P.

²⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/43

³⁰ Испод се налази ћирилични потпис.

ZAPISNIK³¹

Radjen u kancelariji opunomoštva UDB-e za srez Prozor na dan 10.XII.1946 godine.

IZJAVA:

Sa kojom ja Gašljevič Marko sin pok Mile, majke pok. Jage r.Količ. Rodjen 1984 u Drežniku, srez Slunj. Oženjen bez djece, činovnik S.N.O. Prozor, pismen sa četiri srednje škole. Do sada nekažnjavan. Državljanin FRNJ, Hrvat. Imovnoga stanja srednjega. Sada nastanjen u Prozoru.

Reci te nam šta Vam je sve poznato o radu Barišića dr.Vladimira advokata iz Bugojna?

Ja poznam dr.Barišić Vladimira od 1941 godine, kada je bila kapitulacija Jugoslavije, došao je u G.Vakuf Jura Mikulića sa dva popa i oko 200 ustaša ondašnje zaštite u ispostavu. G.Vakuf, gdje sam ja tada vršio dužnost upravitelja ispostave još od 1939 god. Kada su gore navedeni preuzeli od mene ispostavu i razoružali žandarsku stanicu, mene su poslali u moj stan i zabranili mi izlazak do daljnjega. Te nakon deset dana poslije pritvora su mi dozvolili da se možem kretati i poslije sam ja otišao u Bugojno do Jurišića i tuj sam naša dr.advokata Barišića. Ja sam ga pitao za namještenje i šta je sa mnom, on mi je odgovorio da su oni imali tajni sastanak još 1940 godine, a svakako da je taj sastanak bio frankovački i da su oni na tome sastanku zaključili svi koji se nalaze na položajima, kada bude preokret da se imaju sa položaja.Te mi je rekao eto i tebe je ta sreća zastala, a da si možda znao za ovaj sastanak kojega smo mi imali 1940 godine, sigurno bi nas pohapsio, te mi je poslije rekao da ja napravim molbu na ministarstvo u Zagreb te da je lično odnesem, što sam to i učinio, te nakon izvjesnoga vremena bio sam primljen u službu i namješten u Prozoru. Toliko što znam o Barišiću.

Zapisnik zaključen dne. 10.XII.1946 godine. Moja prednja izjava je tačna našto se i potpisujem.

Primio izjavu:³²

Prisutni:³³

Dao izjavu:³⁴

³¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 60317

³² Испод се налази потпис.

³³ Испод се налази потпис.

³⁴ Испод се налази потпис.

ZAPISNIK³⁵

O saslušanju ŠEČIĆ Salih iz Bugojna, o krivičnoj stvari protiv BARIŠIĆ Dr. VLADIMIRA advokata iz Bugojna, organizatora ustaškog pokreta u Bugojnu.

Radjeno u Opunomoćstvu UDB. za srez
Bugojno dana 12-XII.1946.g.

Prisutni:

Oficir UDB. Skramončin Franjo, poručnik

Oficir UDB. Milišić Savuka

Svjedok Sečić Salih, sin Rašidov, i majke Sabihe, rođen 1912.g. u Orniću, srez Bugojno, mjesto boravka Bugojno, državljanstvo Jugoslovensko, narodnost Srbin, oženjen jedno dijete, po zanimanju krojač, naobrazba sa dva razreda osnovne škole i dva razreda zanatske, do sada nije kažnjavao, nije u rodbinskim vezama sa okrivljenim.-

Nakon što je upozoren da govori istinu, na postavljena pitanja svjedok odgovara:

Dali je Vama poznato nešto o neprijateljskom radu Barišić Dr.Josipa?

Ja sam poznao Barišić dr.Josipa još od 1934.g. jer je isti bio advokat u Bugojnu. Između 6 i 10 aprila 1941.g. znam da je organizovao razoružavanje Jugoslavenskih vojnika u Bugojnu i to vojnike koji su bili na prolazu, a ujedno je naoružavao domaće koji su tada bili pristalice NDH. Poznato mi je da je u Bugojnu on lično razoružo zandarmerisku stanicu, te na pazarnici u Bugojnu 4-5 vojnika koji su bili kao straža. Isti je bio glavni organizator ustaškog pokreta u Bugojnu.- Isti je bio kratko vrijeme u Bugojnu, te znam da je otišao iz Bugojna za Velikog župana u Bihać.-

Zapisnik sam pročitao i sve su moje riječi tačno u njemu zapisane našto stavljam svoj vlastoručni potpis.-

Saslušao:³⁶

/Skramončin Franjo, poručnik/

Prisutni:³⁷

/Milišić Savo/

Svjedok:³⁸

/Sečić Salih/

M.P.

³⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 60318

³⁶ Испод се налази потпис.

³⁷ Испод се налази ћирилични потпис.

³⁸ Испод се налази латинични потпис.

ZAPISNIK³⁹

sastavljen dana 6. decembra 1947 god. pred Zemaljskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Sarajevu.

Od komisije su prisutni:

Zapisničar
Palić Hafiza

Pravni referent
Milena Bać

Pristupa pozvani svjedok Dr. Luka Šimović, ljekar, sin pok. Marka, star 52 god. rođen u Zvirovićima, srez Ljubuški, sada se nalazi u Sarajevu, opomenut na kazivanje istine izjavljuje:

Dr. Barišića Josipa advokata iz Bugojna, stara oko 50 godina, rodom /mjesto mi je nepoznato/ ali koliko mi je poznato iz sreza Gradačac. Poznajem još od ranije. Poznato mi je da je pomenuti Barišić uspostavljanjem bivše N.D.H. prvi preuzeo vlast u svoje ruke u *Bugojnu*. Poznato mi je i to da je i od ranijeg vremena bio pristaša ustaštva. Tada je pripadao biv. hrvatskoj seljačkoj stranci, a inače se znalo da pripada Pavelićevoj ideologiji, a ne Radićevoj.

U vrijeme uspostavljanja N.D.H. ja sam se nalazio u Travniku. U prvo vrijeme u Bugojnu uspostavljeno je kao privremena vlast neko ustaško narodno vijeće kojem je bio na čelu sam Barišić. Nakon izvjesnog kratkog vremena sreo sam u Zagrebu tadašnjeg sudiju Stanka Vidakijevića, koji je i sam bio član ustaškog vijeća u Bugojnu koji mi je ispričao slijedeće:

Ustaško vijeće u Bugojnu postojalo je i djelovalo vrlo kratko vrijeme, a uspostavljen je ustaški logor kojemu je na čelu bio Barišić. Koliko je vremena ostao Barišić na položaju logornika u Bugojnu nije mi poznato, a mogu da ustvrdim da oni zločini koji su počinjeni u to vrijeme u Bugojnu mogu i trebaju njemu da se pripišu kao vrhovnom ustaškom rukovodiocu.

Da li je boravio u Mostaru i u kom svojstvu nije mi poznato, ali mi je poznato to da je u jesen 1941 g. postavljen za velikog župana u Bihaću, odakle je pobjegao ispred jedinica NOV-a, a to je moglo biti konac oktobra ili početak novembra 1942 god. Poslije Bihaća naišao je kroz Krupu i na povlačenju iz Krupe u zajednici sa tamošnjim logornikom zapalili su Krupu - odnosno naredili da se zapali. Iz Krupe Barišić je došao u Zagreb i tu mu je povjeren neki viši položaj ili u Minist. pravosudja, ili u Minist. unutrašnjih poslova nije mi tačno poznato. Koliko je na tom položaju bio i njegovo daljne kretanje nije mi poznato, jer sam se ja u to vrijeme pridružio NOVu.

Lični opis: Dr. Barišić Josip, star oko 50 godina, rodom iz sreza gradačačkog, ranije po zanimanju advokat, povioka stasa, kose kestenjasto-crne, lica duguljastog, očiju žućkasto-zelenih, naročiti znak je taj što je na licu na jabučici operisan usljed loma kosti i ostao je ožiljak.

Drugo mi nije više ništa poznato. Pročitano i odobreno.

M.P.

Zapisničar:⁴⁰

Pravni referent:

Saslušani:

³⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 60319

⁴⁰ Испод се налазе потписи.

Документ број 6

Записник⁴¹

састављен дне 11.I. 1947 пред Zemaljskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Sarajevu кроз Sarajevo округ Sarajevo

Од комисије су присутни:

Записничар:

Latifić Muniba

Pravni referent

Kvasnička Božana

Приступа drug Juso Babić син, кћи, жена um.Ahmeta родом из Bugojna општина Bugojno кроз Bugojno округ Sarajevo сада се налази у Sarajevu стар 31 година, по занимању čin.unutr.odelenj.G.N.O. издржава 2 чланова породице, прописно опоменут на казивање истина, изјављује:

Dr. Barišića Josipa, advokata iz Bugojna poznam vrlo dobro. Znam da je još za vreme stare Jugoslavije bio ustaški raspoložen i saradjivao i sastajao se sa Pavelićevim ljudima, koji su iz Italije dolazili svojim kućama u Bugojno. To sam saznao tek po okupaciji i to kad su došli ustaše emigranti u Bugojno. Čim je nastala okupacija, odmah se je Barišić Josip ispoljio kao stari ustaša i organizovao je ustašku vlast u Bugojnu. Iz početka je u Bugojnu bio ustaški stožer, na čelu sa stožernikom Jurišić Nikolom. Glavna duša stožera bio je Dr. Barišić Josip, koji je ujedno bio neki ustaški dužnosnik u stožeru.

Kasnije je stožer prebačen u Jajce, a u Bugojnu je ostao samo ustaški logor. Odmah po osnutku ustaškog stožera, počelo je sa proganjanjem Jevreja, na taj način što su tjerani na razne prisilne radove u Bugojnu, kao na primer metenje cesta i čišćenje kanala. U maju 1941 god. počinje već ustaški stožer sa zločinima odvođenja Srba u Banja-Luku. Sad nastaje masovno hapšenje Srba i Jevreja i ubijanje ovih. Žrtve su noću kamionima odvođene i ubijane najprije u Čaušlijama kod Vrbasa, a kad se je to po gradu saznalo, jer su Čaušlije odmah po izlasku iz grada, počeli su žrtve odvoditi prema Koprivnici i ubijali na mjestu zvanom Kožvarice. Te žrtve koje su ubijane u Kožvaricama, ustaše su ih zakopale, a one koje su ubijali na Čaušlijama pokopali su. Kako su ustaše pronašle prirodnu jamu u Graćanici s. Zanasovići, to sad više žrtve nisu vodili na Čaušlije ni na Kožvarice, nego su ih vodili u selo Zanasoviće i tu ih ubijali i bacali u tu prirodnu jamu. To je sve vršeno po direktivama Barišića u zajednici sa Nikolom Jurišićem. Neposredni izvršioc zločina bile su ustaše Bugojanske.

Osim ovih zločina po naredjenju ustaškog stožera morale su se neke srpske familije potpuno iseliti iz Bugojna. Među tim oštećenima nalazile su se većinom žene i djeca, dok je odraslih muškaraca bilo svega pet do šest, koji su uspjeli da se sa ovim familijama prebace, na taj način, što su vjerovatno podplatili ustaše. Po preseljenju ovih familija ustaški stožer u zajednici u saučesništvu sa Brankom Kuštrom, kotarskim prestojnikom opljačkao je potpuno svu imovinu preseljenih lica, kao i imovinu odvedenih poubijanih Jevreja. Koliko se sjećam posle ovih izvršenih zločina otišao je Barišić Josip iz Bugojna za velikog župana navodno u Bihać. Svi napred navedeni zločini izvršeni su po inicijativi Dr. Barišića Josipa.

Više nemam šta u stvari da kažem. P.O.P.

Записничар:⁴²

Саслушала:

Свједок:

М.Р.

⁴¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 60335

⁴² Испод се налазе потписи.

ZAPISNIK⁴³

sastavljen dne 14.januara 1947 g. pred Zemaljskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Sarajevu.

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:
Palić Hafiza

Pravni referent:
Kvasnička Božana

Pozvan pristupa Kolovraz Ljupko sin Antin, rodom iz Bugojna, srez Bugojno, okrug Sarajevo, sada se nalazi u Sarajevu, star 35 godina, po zanimanju pretsjednik sreskog Nar[odnog] suda u Sarajevu, propisno opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

Dr. Barišić Josip došao je u Bugojno nekako iza 1930 godine i otvorio advokatsku kancelariju. Kroz par godina on se toliko obogatijo, iako je u Bugojno došao bez igdje išta, da je u 1938 godini kupio u Zagrebu kuću. Ja sam u 1937 godini radio u njegovoj kancelariji kao advokatski pripravnik, i s toga mi je Dr.Barišić dobro poznat. Dr.Barišić, odmah po dolasku u Bugojno htio je da se bavi politikom, ali na tom polju nije uspijevaio, jer ga je bugojanska čaršija eliminisala iz političkog života. Ja sam iz Bugojna otišao 1938 godine i u Bugojno sam poslije toga samo dolazio povremeno. Kako sam se interesovao za prilike u Bugojnu za vrijeme okupacije, to sam saznao da je prvi glavni organizator ustaških vlasti bio Dr.Barišić Josip. S njim su saradjivali na tom polju Nikola Jurišić - stožernik, Branko Kuštro – kot[arski] pretstojnik i Marko Grgić. U prvo vrijeme oni su vršili ustašku vlast nad područjem gradova: Bugojno, Travnik, Kupres, Duvno, Livno, Glamoč, Prozor i Gornji Vakuf.

U prvo vrijeme okupacije u Bugojnu je bilo sjedište ustaškog stožera, koji se kasnije pretvorio u ustaški logor. Barišić, kao advokat, intelektualac i Hrvat uživao je veliki ugled samo u ustaškim redovima, a tako je on bio i funkcioner ustaškog stožera, to je on kao takav bio i intelektualni začetnik sviju zločina koji su se izvršili u Bugojnu i srezu bugojanskom u mjesecima maju, junu i julu 1941 godine. Kroz to vrijeme on je u više navrata išao u Zagreb i donosio direktive o radu u ustaškom stožeru. Svi zločini izvršeni su od ustaša, koji su pripadali bugojanskom ustaškom stožeru. Ta navedena 3 mjeseca počinjeni su u Bugojnu uglavnom pokolji Srba i Jevreja, bezrazložna masovna hapšenja, pljačka imovine poubijanih Srba i Jevreja i prinudno preseljenje Srba u Srbiju. Preostali živi Srbi i povratnici iz Srbije za sve zločine počinjene u Bugojnu i srezu bugojanskom najviše okrivljuju Barišića kao inicijatora ovih zločina.

Pod jesen 1941 g. Barišić odlazi iz Bugojna za velikog župana ili u Bihać ili u Bijeljину. Po čuvenju znam da je u Bihaću nastavio onaj rad koji je vršio i u Bugojnu. U Bihaću je on uperio sav svoj rad protiv Narodno oslobodilačkog pokreta, koji je u to vrijeme i u tom kraju bio zauzeo velikog maha. U Bihaću mu je bio pomagač Penava Vinko/38 godina star, rodom iz Bugojna, šef ust[aške] policije u Bihaću, ustaša još prije okupacije, kasnije ust[aški] satnik i komandant kupreške milicije u Bugojnu, pa u Travniku, sada navodno negdje u inostranstvu. Taj isti Penava dolazio je u Bugojno iz Zagreba za vrijeme dok je Barišić još bio u Bugojnu i organizovao sa Jurišić

⁴³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 60340

Nikolom, Kuštro Brankom i Barišić Josipom akciju NOV-a na Janj, gdje su masovno palili srpske kuće, ubijali Srbe i opljačkali sve što god su stigli i pljačku donosili u Bugojno.

Prilikom povlačenja iz Bihaća Barišić je povukao sa sobom 2 satnije domobrana kao svoju zaštitu, iako su one bile određene na zadnju odbranu Bihaća. S toga je odmah po dolasku u Zagreb bio stavljen pod sud i u zatvoru odležao 3-4 mjeseca, ali je pomoću nekih veza i svojih ranijih stečenih zasluga za ustaški pokret u Bugojnu i Bihaću pušten iz zatvora. Osim toga bio je neko vrijeme bez namještenja, a poslije toga uspjelo mu je da se opet klasira u ustaškim redovima i da postane načelnik Minist[arstva] pravosudja za teritoriju B. i H., ne znam koliko je ostao na tom položaju samo znam da je prije oslobodjenja otišao sa nekim službenim poslom u Beč, odakle se navodno nije više povratio.

Više mi nije ništa u stvari poznato.

Pročitano odobreno i potpisano.

Dovršeno.

Svjedok:⁴⁴

M.P.

Pravni referent:⁴⁵

Zapisničar:⁴⁶

⁴⁴ Испод се налази потпис свједока.

⁴⁵ Испод се налази латинични потпис.

⁴⁶ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 8

JAVNO TUŽIOŠTVO⁴⁷

OKRUGA-SREZA-GRADA Bugojno

Zapisnik O SASLUŠANJU SVJEDOKA-VJEŠTAKA

sastavljen kod isljednika Javnog tužioca okruga - sreza - grada Bugojno dana 12. IX. 1947 godine.

Prisutni:

Isljednik: Arnautović Nazif

Svjedok-vještak: Bilić Franjo

Zapisničar:

Prezime i ime Bilić Franjo

Zanimanje Referent Javnog tužništva Bugojna

Mjesto boravka (ulica i kućni broj) Bugojno

Godine starosti 1. VI. 1927 godine.

Da li je u rodbinskom odnosu sa okrivljenim ili oštećenim Nije

Odnos prijateljstva ili neprijateljstva prema okrivljenom ili oštećenom

Svedok-vještak upozoren na štetne posljedice koje će snositi za slučaj netačnog i neistinitog iskazivanja ili prećutkivanja za isljedenje važnih činjenica, obećava da će reći čistu istinu.

Potpis svjedoka-vještaka

Nakon toga svjedok-vještak na stvarna pitanja odgovara:

Od 1941 godine čitavo vrijeme do 1944 godine bio sam u Bugojnu. Nakon kapitulacije bivše Jugoslavije odmah je uspostavljena ustaška vlast u Bugojnu, a glavni organizatori ustaškog pokreta bili su Barišić dr. Josip, Kuštro Branko učitelj iz Voljica, Mićo Hajdušek apotekar /koji je došao poslije kraćeg vremena u Bugojno iz Jugoslavenske vojske/ Grgić Marko, Perković Augustin, Pocrnja Ante, Čančić Ivo, Mišković Franjo, Pero Kovačević. Razoružali su žandarmeriju i u svim ustanovama postavili su svoje ljude. Nekako posle mjesec dana iza toga došli su u Bugojnu ustaški emigranti Bojić *Stipo* i Dadić Jozo zvani „Kuljo“ te se pod njihovim rukovodstvom počeli odvijati ustaški zločini. U prvom redu pokupljeni su svi Jevreji koji su neko vrijeme radili na čišćenju ulica a potom su počeli hapsiti Srbe te se noću mogli čuti pušćani pucnji. Govorilo se je da zatvori koji su danju bili puni drugi dan osvanjavali potpuno prazni. Svi gore navedeni koji su preuzeli vlast bili su članovi ustaškog logora i bez sumnje oni su inicijatori svih zločina. Čuo sam da se Kuštro Branko koji je vršio funkciju kotarskog pretstojnika javno hvalio kako je ubijao Srbe i Jevreje.

Nisam čuo dali su ovi ostali lično ubijali, ali znam i lično sam ih vidjao uvijek skupa. Smatram da se oni jedan od drugoga po odgovornosti za sve zločine nemogu odvojiti. Poznato mi je da je Mićo Hajdušek bio zamjenik stožernika Jurišića, a čini mi se da je 1943 godine nakon povlačenja naše vojske iz Bugojna postao stožernik. Takodjer sam čuo da je bio i član glavnog ustaškog stana u Zagrebu, a lično mi je

⁴⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 61506

poznato da je vrlo često putovao u Zagreb. 1944 godine pa sve do oslobođenja Bugojna Hajdušek je bio kotarski pretstojnik. Za to vrijeme vršena su mnoga hapšenja, a izvestan broj ljudi među kojima je bio i Meho Mlačo odvedeni su u koncentracione logore. Koliko ja znam njih je odvela njemačka policija, ali svakako na temelju podataka dobiveni od ustaškog logora. Čuo sam od Mehe Mlača, a njemu je navodno pričao domobranski poručnik Marko Pavlović koji je poginuo kod Travnika da je Hajdušek išao i na jame gdje su vršena ubijanja i da je on /Pavlović/ prevezao ljude kamionom do Gračanice, kada je bio pošao da diže sledovanje iz Gornjeg Vakufa i da je na njega to toliko djelovalo da je htjeo sam sebe da ubije.

Već sam rekao da je kotarski prestojnik Kuštro Branko bio ne samo organizator pokolja nego neposredni izvršilac masovnih ubijanja. 1943 god. čuo sam od Fahrije Teskeredžića koji je 1941 god. bio prisilno mobilisan od ustaša i čuvao stražu kod ustaškog logora da je vidio Augustina Perkovića kada se je kasno noći vraćao u logor krvavih ruku, tada su već uveliko bila vršena masovna ubijanja. Za Jercil Ivana pričalo se da je uvijek kada je negdje sjedio u gostioni, kafani ili u kancelariji naglo se trzao i okretao glavom na sve strane. Svet je za njega pričao da je i on vršio neposredno zločine, pa da se je tresao radi toga što ga je grizla zločinačka savjest. Sve do 1942 kada je otišao u Zagreb u poglavnikov tjelesni zdruge bio je u društvu sa Kuštrom. Marko Grgić vršio je dužnost gradskog načelnika i bio je vrlo uticajna ličnost u logoru, a također jedan od najboljih drugova Kuštre i Barišića. Čini mi se 1943 godine počeo je nositi uniformu ustaških funkcionera. O njemu nebi znao ništa detaljnije reći, osim što sam naveo da je za vrijeme pokolja bio u logoru. Anto Pocrnja i Pero Kovačević pored toga što su bili ustaški funkcioneri bili su također poznati u gradu kao zloglasni koljači. U pratnji Branka Kuštre nalazio se Ivan Čančić koji je vršio dužnost šefa policije i nesumnjivo je da je i on išao na jame i ubijao. Dr. Josip Barišić advokat iz Bugojna može se reći da je bio centralna ličnost u ustaškome logoru. On je najviše radio na organizovanju ustaškog pokreta, preuzimanju vlasti a i svakako i organizovanju pokolja.

Nesjećam se tačno godine ali čini mi se da je to bilo početkom 1943 godine on je otišao na dužnost velikog župana u Zagreb. Dadić Jozo zvani Kuljo i Bojić Jozo obadvojica ustaški emigranti spadaju u prenosne naredbodavce masovnih ubijanja a isto tako i među neposredne izvršioce. Koliko sam čuo pripadali su ustaškom pokretu mnogo ranije prije kapitulacije. Učestvovali su u pokoljima niže Čaušlija i Zanesovića. Zaboravio sam spomenuti da je snjima zajedno vršio zločine Križanac Božo zvani „Božica“ stari emigrant koji je postao od ustaškog satnika na kraju ustaški podpukovnik te je bio i član glavnog ustaškog stana. Sa Kuštrom i ostalim vršio je zločine i Franjo Mišković. Njegov brat Augustin bio je od 1941 god stalno u Crnoj legiji. Zvono Šarić, i Anto Landika su bili neposredni izvršioци ubistava a poslednji je zatim otišao u neku ustašku bojnu i u njoj ostao čitavo vrijeme. Za Udiljka Mirka zvanog Mimu znam da je 1941 otišao u Crnu legiju i da je kasnije postao ustaški oficir te je u legiji ostao čitavo vrijeme. Za Šendu Stanka iz Gornjeg Vakufa znam da je bio pobočnik tabornika, a zatim kada je pred partizanima pobjegao u Bugojno vršio je neku funkciju u ustaškom logoru. Ja sam 1944 godine vidio u Zagrebu i čini mi se da je bio poručnik Pavelića tjelesnog zdruge.

Čini mi se koncem ili početkom 1942 godine došla je u Bugojno Emilija Križanac i bila je logornica te radila na organizovanju žena u ustaški pokret a isto tako i omladine. Znam da je bila zaručnica za stožernikom Jurišića a kada je on poginuo postala je žena Bobana zloglasnog ustaškog pukovnika. U Gornjem Vakufu bio je tabornik Stipo Batinić a pred oslobođenje Gornjeg Vakufa došao je u Bugojno i vršio je neku funkciju u logoru. Pobočnik logornika i šef kotarske ispostave u Donjem

Vakufu bio je Baraban Vinko. Zajedno s tabornikom Kasimom Trtom pokupili su velik broj Srba iz okoline te ih poslao u Bugojno gdje su poubijani. Još mi je poznato da je bio zapovjednik, zloglasne ustaške kupreške milicije Horvat Anto. Čuo sam da je kasnije bio pobočnik Rafaela Bobana ustaškog pukovnika čije je zdруг počinio niz zločina.

Za sve ovo mogu još posvjedočiti Meho Mlačo iz Bugojna, Pero Šarić iz Bugojna i Meho Ždralović iz Bugojna i dr.

Nemam više ništa reći zapisnik mi je pročitán.

P.P.

Dovršeno.⁴⁸

Zatim je saslušan Meho Mlačo rođjen i boravi u Bugojnu, star 50 godina, službenik S.N.O. Bugojno, propisno upozoren iskazuje:

U potpunosti se slažem sa izjavom svjedoka Bilić Franje, osim pojedinosti koje su njemu poznate iz ličnog opažanja. Smatram da su svi pobrojani ratni zločinci izvršili i mnogo teže zločine i uglavnom posredno ili neposredno oni su poslali u smrt nekoliko hiljada ljudi. Notorno je još da su Mišura Jakov i Mišura Mijo, Križanac Božica, Bojić Stipo, su bili koljači. Stojana Jurčevića i Mostarca Ilije uopće ne poznajem.

Nemam više ništa reći zapisnik mi je pročitán.

P.P.⁴⁹

Dovršeno

Zatim je saslušan Pero Šarić rođjen u Rogoušcu boravi u Bugojnu, star 34 godine, službenik S.N.O. Bugojno, propisno upozoren iskazuje:

Suglasno kao i svjedok Meho Mlačo.

P.P.

Dovršeno⁵⁰

Zatim je saslušan Meho Ždralović rođjen u Odžaku živi u Bugojnu, star 47 godina, propisno upozoren iskazuje:

Suglasno kao i svjedok Meho Mlačo.

P.P.

Dovršeno⁵¹

M.P.

Za tačnost prepisa tvrdi:

Sekretar Zem.Kom-e
Gutalj Jovo

Prepisala: Latifić M.

⁴⁸ Са лијеве и десне стране се налазе потписи.

⁴⁹ Са лијеве и десне стране се налазе потписи.

⁵⁰ Са лијеве и десне стране се налазе потписи.

⁵¹ Са лијеве и десне стране се налазе потписи.

Zapisnik⁵²

sastavljen dne 5-III-946/194 pred Sreskim N.O. komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Bugojnu srez Bugojno okrug Travnik.

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Brčić Zajim

Jovanović Simo, čl. Sreskog N.O.

Pristupa Zelen Radojka ž. Milana sin, kći, žena _____ rodom iz Arnauti opština Vileši srez Bugojno okrug Travnik sada se nalazi u Arnautima star 35 godina po zanimanju domaćica izdržava 3 članova porodice, propisno opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

U mjesecu augustu 1942 god. došle su ustaše iz Bugojna koje su pripadale Crnoj legiji a kojima je komandovao Mato Boban i Penova Ilija poručnici Hrvati sada nepoznatoga boravišta. Navedene ustaše su pokupile sav narod iz okolni sela i jedan dio ustaša došao je i u moju kuću gdje je našli u kući moga muža Zelen Milenka Stanka starog 35 god. po zanimanju težak, Zelen Milku ž. Pere staru 36 god. i Zelen Peru Pera starog 3 god. svi su bili Srbi. Navedene ustaše su ih otjerali u jednu jarugu zvanu „Dautovina“ gdje su ih postreljali sviју.

Iste te ustaše su mi tada opljačkale stoku i pokućstvo sa odijelom.

1. Četiri vola.....	8.000 dinara
2. Tri krave.....	6.000 “
3. Trideset tri koze.....	5.000 “
4. Žita log.....	10.000 “
5. Odijela.....	6.000 “
svega	35.000 dinara

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke Zelen Stojana Sime i Kovač Jovu Riste.

P.p.⁵³ Za Zelen Radojku

Pristupaju svjedoci: Zelen Stojan + Sime i Kovač Jovo + Riste po zanimanju težaci te nakon što biše propisno opomenuti na kazivanje istina i posljedica krivog svjedočanstva iskazuje.

„Poznato nam je da su zaista navedene ustaše došle u mjesecu augustu i da su tom prilikom odveli navedene članove i da su ih postreljali te isto da su navedene ustaše opljačkali ono što je navedeno.

P.p. Za Kovač Jovu

P.p. Za Zelen Stojana

Dovršeno⁵⁴

Zapisničar

Čl. Sreskog N.O.

⁵² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 46928

⁵³ Поред се налази отисак прста свједока.

⁵⁴ Са лијеве и десне стране се налазе потписи

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁵⁵
OKUPATORA I NJEGOVOG POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. Odboru u Bugojnu

Prepis
Inv.br 15427/1

Zapisnik

sastavljen dana 13. marta 1945. godine u Čipuljiću.

Od komisije prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Milićevića svi iz Bugojna i još nekih nepoznatih ustaša.

Pristupa se preslušanju.

Oštećena Mileva r. Malinović udova iza Andjelka Kojdića iz Čipuljića, po zanimanju domaćica, sa okrivljenim nije u rodu, opomenuta na kazivanje istine iskazuje:

28 juna 1941. došli su gore navedena trojica naoružani puškama po danu oko 8 sati izjutra u naše selo i odveli moga muža Andjelka Kojdića pok. Luke rođenog 1898 godine u Bugojno u zatvor. Išla sam odmah za njim u Bugojno i nosila mu hranu i to kroz dva dana. Svaki put našla bi ga u zatvoru. Treći dan kad sam došla u Bugojno s hranom više nisam mogla pronaći Andjelka. Tada su mi ustaše i to Ivan Juričić-Car i Ivo Čančić komandir policije u Bugojnu rekli da je moj muž Andjelko odveden na prisilni rad. Ja sam u prvi mah tome i povjerovala, ali se odmah poslije toga počelo prepričavati, da je moj muž i svi ostali, koji su s njim odvedeni, ubijeni i bačeni u neku jamu u Zanesovićima pokraj Gračanice.

Da je to tako bilo pozivam se na svjedoka Tanu Vukovića i Milana Eraka, oba iz Čipuljića, koji su zajedno s mojim mužem odvedeni u zatvor, a kojima je uspjelo, da iz zatvora pobjegnu.

Svjedok Tane Vuković Nikin, iz Čipuljića, star 40 godina, opomenut na kazivanje istine iskazuje:

Istiniti su navodi oštećene Mileve. Ja sam u isto vrijeme bio zatvoren, iz našeg sela - Čipuljića - bilo nas je mnogo. Bili smo zatvoreni u Osnovnoj školi u Bugojnu dva dana i dvije noći. Treću noć čim se je smračilo došli su ustaše, mnogo njih naoružani, od kojih sam poznavao Ivana Jurišića-Cara, Ivu Čančića, komandira policije u Bugojnu i druge kojih se sada više ne sjećam, povezali nas konopcem i žicom, natrpali u kamione i vozili put Gračanice. Kod kuće Andrije Lučića u Gračanici stali su kamioni i zatvorenici su po naredjenju ustaša morali sići dolje odakle su nas povelu u pravcu Vrbasa, koji je posve blizu mjesta gdje smo izišli iz kamiona. Prelazeći uzanim seoskim mostom preko rijeke Vrbasa ja sam iskoristio priliku i skočio u vodu, te tako uspio pobjeći iz redova zatvorenika. Za mnom je više puta ispucao iz puške Jerel Ivo, ustaša iz Bugojna, ali me nije pogodio. Teškom mukom mi je uspjelo izbjeći sa toga mjesta, jer smo svi bili opkoljeni ustašama i patrolama. Odmah u blizini ovoga mjesta odakle sam izbjegao nalazi se prirodna jama kod koje su naši ljudi ubijani. Dok još nisam daleko odmakao od samoga mjesta odakle sam

⁵⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/1

pobjegao, čuo sam pucanj revolvera, te sam naslutio, da ustaše vrše ubijanje povezanih zatvorenika. Prilikom našeg puta iz Bugojna do Gračanice u kamionu ja sam nekako uspio da sebe razdriješim i odriješio sam još jedno 25 naših ljudi, ali je kod svih njih zavladao toliki strah, da nijedan osim mene nije ni pokušao da bježi, a kamoli da uteče. Tom prilikom bio je na licu mjesta, gdje smo sišli s kamiona jedan fratar, debeo, brkat, prilično krupan, odjeven obično u abed, i oko njega bilei pleteni pojas.

Mi svi zatvorenici preveženi smo u kamionu Zelića iz Bugojna, a pratio nas je luksuzni automobil Stipe Matulja iz Bugojna. Ko je bio u tom automobilu nije mi poznato.

Otale sa mjesta gdje su Srbi ubijani ja sam pobjegao kroz šumu i sela krijući se da me niko ne vidi i tako stupio u vezu sa još nekim ljudima koji su takodjer krenuli od svojih kuća i stupili u N.O. pokret.

Svjedok Milan Erak pok. Koste, iz Čipuljića, rođen 1893, opomenut na kazivanje istine iskazuje:

Iskazuje suglasno kao svjedok Tane Vuković o momentima u zatvoru u osnovnoj školi s tom razlikom, da je on sebe skrio na školskom tavanu te ne zna kako se je stvar odvijala u pogledu odvođenja u Gračanicu kamionima i kako je vršeno ubijanje. Na tavanu je bio osamljen 48 sati, odakle mu je uspjelo pobjeći. Stvari je promatrao sa tavana i baš tih noći čuo je stalno kretanje automobila, koji su prevozili zatvorenike, pa zna sigurno, da je jedan automobil projurio cestom prema Donjem Vakufu.

Tane Vuković svom iskazu nadodaje, da ih je u Bugojnu kao stražar čuvao Husein Dagoja iz Proića i Ivo Ivoš zvani singer iz Malogsela, od kojih je potonji bio na mjestu ubijanja u Gračanici, a Dagoja je bio samo kod škole s kojim je svjedok po danu razgovarao. Drago Seiz-Pocrnja iz Gaja bio je u to *doba* školski podvornik i on zna sve stražare, koji su tada bili u službi kod škole.

Dovršeno.

Pročitano nam je i potpisujemo:

tjl Mileva Kojdić, po⁵⁶

Svjedok:

Članovi komisije:⁵⁷

Sekretar, ⁵⁸

⁵⁶ Поред се налази латинични потпис.

⁵⁷ Испод се налази отисак прста и један латинични потпис.

⁵⁸ Испод се налази латинични потпис.

Nastavljeno dne 26. jula 1945. godine u Sreskom Narodnom odboru Bugojno.
Pristupa Tane Vuković i naknadno izjavljuje:

Poznat mi je onaj fratar, što sam o njemu govorio o mom iskazu, i sada se vrlo dobro sjećam, da se isti zvao Fra Silvo Franjković.

Dalje iskazuje: Prilikom našeg odvođenja iz škole stvar se odvijala ovako:

Nas je u osnovnoj školi bilo zatvoreno oko 70 ljudi. Mi smo se kroz ta dva mogli kretati iz sobe u sobu, a smješteni smo bili u 4 velike prostorije, koje služe kao učione. I vrata i prozori na zgradi bili su osigurani jakom stražom i to po noći je straža bila pojačana. Ni po danu ni po noći nisu nam dali otvoriti prozore. Ja sam jedne večeri pokušao da otvorim prozor i da pobjegnem, ali prije nego se je prozor otvorio, čuo sam glas stražara, da se ne smije prozor otvarati, te sam radi toga morao odustati od bjegstva kroz prozor. U sobi u koj sam se većinom ova dva dana zadržavao bio je sa mnom Vojin Krstanović, Djordjo Radović, Stojan Kisić, Momčilo Ilić, i još mnogi, te sam ja njima stalno govorio da će mo slabo proći i da ustaše imaju nakanu, da nas pobiju, a ovi su na to meni odgovarali, da je to nemoguće i da je ludorija o tome i misliti te su mi čak prijetili da će me prijaviti ustašama, zašto ulivam u njija strah, kada to ne smije biti.

I po danu i po noći dolazio je medju nas Ivan Jurišić zvani Car sa još nekim naoružatim mladićima civilima, medju kojima sam poznao Niku Polića iz Gaja, Drago Kotarac iz Vesele, Mato Lučić iz Vesele, Augustin Perković iz Bugojna, Karlo Jercl, Ljubo Grgić iz Bugojna, Josip Šarić iz Bugojna, Ilija Crnjak iz Bugojna, a bilo ih je još, koje ne znam po imenu, a kad bi ih očima vidio mogao bi ih prepoznati. Kad bi Car Jurišić došao medju nas u školu on bi samo prošao kroz sobe, a ne bi nam ništa govorio. Tako je jednog dana, tj. onog dana kad smo bili odvedeni na večer u jamu, došao medju nas, činio navodno nekakav popis i tom prilikom pustio na slobodu Marka Pažina iz Bugojna, a malo kasnije i njegovog brata Niku. Tako isto je pustio i Nedeljka Šataru iz Čipuljića, koji se sada nalazi kod svoje kuće. Tako isto je pustio Andjelka Spremu iz Čipuljića, koji se nalazi kod svoje kuće u Čipuljiću.

/Тане Вуковић/⁵⁹

Tada su nama naše žene donosile ručak i rekle bi nam, da je svaki iz zatvora pušten na slobodu, ko bi donio cedulju od Ante Jurišića Martinova iz Bugojna. Na temelju takovih cedulja Car bi odmah oslobodio pojedince. Ne mogu navesti ovakvog nijednog slučaja, samo se tada medju nama tako govorilo, a to su tvrdile naše žene. S nama je bio zatvoren Spaso Lukić iz Čipuljića, koji je odmah u Čipuljiću bio oslobođen. Kako je došlo do toga da je on bio oslobođen nije mi poznato. Gojko Vuković iz Čipuljića je pušten iz škole, i sada je živ i nalazi se kod svoje kuće u Čipuljiću. Gojkov brat Vlado Vuković je zatvoren u školu i samnom zajedno odveden na jamu i tamo ubijen. Kad sam se vratio iz šume pričao mi je Gojko Vuković, da je tražio od Vase Lukića iz Čipuljića, koji je kum Ante Jurišića Martinova iz Bugojna, koji se sada nalazi u Zagrebu, da odu Anti i da preko njega puste Vladu iz zatvora, pa kako nisu otišli isti dan, nego su stvar ostavili za sutra, bilo je kasno, jer je Vlado baš te noći ubijen. Meni nije Gojko rekao da su on i Vaso išli do Ante, ali svakako su išli, pa šta im je Anto rekao ne mogu reći niti znam, samo mi izgleda po Gojkovu držanju da su bili kod Ante. Znam, to da su ustaše često zalazili u han Zagorca Kadijevića u

⁵⁹ Пирилични потпис.

Han-Luki i to baš onom prilikom kad bi koga u toj šumi ubijali. To zna i sve naše selo, a i sam mi je Zagorac to pričao, te bi se ponekad sakrio bojeći se da i njega ne odvedu u šumu i ubiju.

Zagorac Kadijević i Vaso Lukić, oba iz Čipuljića tada su pošteđeni i nisu proganjani, te su se slobodno kretali i mogli bi bar nešto ustvari znati,

Vaso Lukić, Gojko Vuković, i Milan Lukić iz Čipuljića kao kočijaši stalno su prevozili robu iz Bugojna u Livno, kojom je rukovodio Anto Jurišić, špediter iz Bugojna, koji se sada nalazi u zatvoru u Zagrebu. Svi oni koji nisu prešli, na katoličku vjeru i koji nisu služili ustašama bili su stavljani u očitu smrt ubijanjem ili klanjem ili su živi bacani u jame.

P.P.

Članovi komisije:
M. Krivošija po Miljković

Tane Vuković

Mahmut Mlačo

Da je prepis vjeran originalu tvrdi

Sekretar
Zem-Koma

/Krtinić Ilija/⁶⁰

M.P.

⁶⁰ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 11

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁶¹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Inv. br. 15427/2

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv: Nikole Čuljka, Ilije Crnjaka, Carevića Ive, svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Ana Jojipović iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava troje obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Od maja 1941. moj sin Niko Jojipović nalazio se kod kuće u Čipuljiću. U jutro su došli gore navedeni žandari i odveli ga u kotarski zatvor, gdje je bio 48 sati a onda odveden u Banja-Luku sa autobusom Slipčevića iz Livna i zatvoren u crnoj kući, a dalje ne znam kuda je odveden.

Potpis prijavitelja:
Ana Jojipović s.r.

Svjedoci:
Jago Kadijević s.r.
Zekir Sulejmanpašić s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
tj. M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Potpis nečitljiv

Za tačnost prepisa tvrdi:

M.P.

Sekretar
/Krtinić Ilija/⁶²

⁶¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/2

⁶² Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 12

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁶³
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis

Inv. br. 15427/3

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 god. Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Nikole ČULJKA, Ilije CRNJAKA, svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Radojka Kadijević, iz Čipuljića, po zanimanju domaćica, izdržava dva obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

26. maja 1941. moj muž Marko Kadijević, star 33 godine nalazio se kod svoje kuće u Čipuljiću, gdje su došli žandari gore navedeni i odveli ga u kotarski zatvor u Bugojno. U zatvoru je bio 48 sati odakle je otjeran u Banja-Luku sa autobusom Slipčevića iz Livna i zatvoren u crnu kuću. Kako sam saznala i po tome što mi je Ljupko Zekić iz Bugojna donio iz B. Luke njegov sat, a dalje ne znam ništa o njemu.

Potpis prijavitelja:
Radojka Kodijević s.r.

Svjedok Zago Kodijević star 43 god. oženjen, iz Čipuljića, slaže se sa gore navedenim. Tako isto iskazuje svjedok Zekir Sulejmanpašić iz Vesele.

Svjedoci:
Zago Kadijević s.r.
Zekir Sulejmanpašić s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
tj. M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Potpis nečitljiv

Za tačnost prepisa tvrdi:

M.P.

Sekretar
/Krtinić Ilija/⁶⁴

⁶³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/3

⁶⁴ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 13

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁶⁵
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis 31
Broj registra 4
Inv.br.15427/4

ZAPISNIK

sastavljen dana 13. marta 1945 godine u Čipuljiću
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv: Nikole Čuljka i Ilije Crnjaka

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Sara Bujak iz Čipuljića, po zanimanju domaćica,
izdržava 1 obiteljskih članova sa okrivljenim
nije u rodu iskazuje:

28 maja 1941 godine moj brat Niko Bodić, star 38 godina podvornik u kotaru
došli su žandari gore navedeni i uzeli od njega ključeve i otjerali ga u kotarski zatvor
i tu je ležao 2-3 dana, odakle je otjeran u Banja Luku sa autobusom Slipčevića iz Livna
i zatvoren u „Crnu kuću“, odakle ne znam gdje je nestao.

Potpis prijavitelja:
t.j.

...../ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno.

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M.Krivošija po Miljković

Meho Mlačo s.r.

Da je prepis vjeran svome originalu tvrdi:

Sekretar Zem.kom.-a

M.P.

/Ilija Krtinić/⁶⁶

⁶⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/4

⁶⁶ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 14

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁶⁷
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA, PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Inv.br.15427/5

ZAPISNIK

SASTAVLJEN DANA 13/3 1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni ZEKIR SULEJMANPAŠIĆ I MARKO KRIVOŠIJA

Predmet su izvidjaji protiv MILIVOJA ČELIKA, NINE LEDIĆA I MATE
MILIĆEVIĆA IZ BUGOJNA

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Mara Praljak žena Mitrova iz Čipuljića po zanimanju domaćica
izdržava 2 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

I moga su sina Nedeljka od 18 godina odvele ustaše zajedno sa ostalim
Čipuljanima. Inače iskazuje suglasno kao Mileva Kojdić.

P.p.

Mara Praljak po Mlaću

Erak Milan s.r.
Tane Vuković s.r.

Dovršeno:

Sekretar:

Članovi komisije

Mehmed Mlačo

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j.M.Krivošija po Miljković,

Da je prepis vjeran svome originalu tvrdi:

Sekretar Zem.kom.-a
/Ilija Krtinić/⁶⁸

M.P.

⁶⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/5

⁶⁸ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 15

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁶⁹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Broj registra 6
Prepis:
Inv.br.15427/6

ZAPISNIK

Sastavljen 13. marta 1945. godine u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Dragana MILIČEVIĆA Nine Ledića, oba iz
Cerića.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Stana Zelkić, žena pok. Maksima, iz Čipuljića po
zanimanju domaćica, izdržava _____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu
iskazuje:

Koncem mjeseca juna 1941 godine došli su mojoj kući gore navedeni i otjerali
mi sina Savu, starog 19 godina, po zanimanju kalajdžija, ne oženita.

Otjeran je u Bugojno, zatvoren u Šprungov hambar, odatle je preveden u
osnovnu školu. U školi je ostao dva dana, odatle je odveden prema G. Vakufu, gdje je
navodno u selu Zanasovićima ubijen.

Svjedok
Erak Milan s.r.
Tane Vuković s.r.

Potpis prijavitelja
tj. Stana Zelkić po
M. Osmančeviću

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
M. Krivošija po
Miljkoviću

Mehmed Mlečo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem.kom.-a
/ Krtinić Ilija/⁷⁰

⁶⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/6

⁷⁰ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 16

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁷¹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 7
Inv. br. 15427/7

ZAPISNIK

sastavljen dana 13. marta 1945. godine u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Nine LEDIĆ, Mate MILIĆEVIĆA iz Cerića -
Bugojno.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Ana Djurendić, iz Čipuljića po zanimanju domaćica,
izdržava..... obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca juna 1941 godine došli su mojoj kući gore navedeni i otjerali
mi muža Djordju, starac 55 godina, oženjen, oca jednog djeteta, po zanimanju šumara.
Otjerali su ga u Bugojno, i zatvorili u hambar trgovca Šprungu, odatle je preveden u
osnovnu školu. U školi je bio dva dana odatle je odveden prema G.Vakufu, i ubijen
navodno u Zanasovićima.

Svjedok
1/Milan Erak s.r.
2/ Tane Vuković s.r.

Potpis prijavitelja
tj. Djurendić Ana po
M. Osmančeviću

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
M. Krivošija po
Miljkoviću

Mehmed Mlećo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

Sekretar Zem.kom.-a
/ Krtinić Ilija/⁷²

M.P.

⁷¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/7

⁷²Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 17

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁷³
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:

Inv. br. 15427/8

ZAPISNIK

sastavljen dana 13. marta 1945. god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Mato MILIČEVIĆ Nine LEDIĆ oba iz Čerića.

Pristupa se preslušanju

Svjedok Ljuba Spremo, iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava 6 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca juna 1941 godine došli su mojoj kući gore navedeni i otjerali mi muža Stipena, starog 45 godina, oženjena, oca 6 djeteta, po zanatu cipelar. Otjerali su ga u Bugojno, i zatvorili u hambar Šprunga, odatle su ga preveli u osnovnu školu, gdje je bio dva dana. Iz škole je otjeran kao i drugi u pravcu G. Vakufa, navodno u Zanasovićima ubijen.

Svjedok
1/ Milan Erak s.r.
2/ Tane Vuković s.r.

Potpis prijavitelja:
tj. Ljuba Spremo po nečitlj.

DOVRŠENO

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Mehmed Mlećo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

Sekretar:
/Krtinić Ilija/⁷⁴

M.P.

⁷³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/8

⁷⁴ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 18

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁷⁵
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 9
Inv. br. 15427/9.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 godine, u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Nine LEDIĆ, Milivoj ČELIK oba iz Bugojna.
Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Dušan Lukić, iz Čipuljića po zanimanju težak, izdržava
_____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca jula 1941 godine došli su mojoj kući gore navedeni i otjerali
mi sina Peru, starog 18 godina, kalajdžiju po zanatu, ne oženjena.

Otjerali su ga u Bugojno, zatvorili u hambar Šprungov, odatle je preveden u
osnovnu školu, gdje je bio dva dana, odatle je kao i ostali otjeran u pravcu G. Vakufa,
navodno ubijen u Zanasovićima.

Potpis prijavitelja:

Svjedoci:
Erak Milan s.r.
Tane Vuković s.r.

tj. Dušan Lukić po
M. Osmanoviću

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
M. Krivošija po
Miljkoviću

Mehmed Mlećo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

Sekretar Zem.kom.-a
/Krtinić Ilija/⁷⁶

M.P.

⁷⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/9

⁷⁶ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 19

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁷⁷
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 10
Inv. br. 15427/10.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 godine, u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Ilije CRNJAK, MARINA iz Glavice.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Darinka Vučić, iz Čipuljića, po zanimanju domaćica, izdržava 3 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca jula 1941 godine došli su gore navedeni mojoj kući i otjerali mi muža Djordja starog 46 godina, oca 4 djece, stražara. Odveli su ga u Bugojno i zatvorili u hambar trgovca Šprunga odatle je preveden u osnovnu školu. U školi je ostao 2 dana, odatle je sa ostalima otjeran prema G.Vakufu, gdje su navodno u Zanasovićima ubijeni.

Kao svjedoke navodim Milana Eraka i Tanu Vukovića.

Svjedoci:
Erak Milan s.r.
Tane Vuković s.r.

Potpis prijavitelja
Darinka Vučić s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
M. Krivošija po
Miljkoviću

Mehmed Mlaćo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

Sekretar Zem.kom-a
/Krtinić Ilija/⁷⁸

M.P.

⁷⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/10

⁷⁸ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 20

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁷⁹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 11
Inv. br. 15427/11.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 godine, u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Nine LEDIĆ, Mate MILIĆEVIĆ, oba iz Porića.
Pristupa se preslušanju

Svjedok Vida Bilkić, iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava _____
obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca jula 1941 godine došli su mojoj kući gore navedeni i otjerali
mi muža Momira, starog 30 godina, po zanimanju kalajdžija. Otjerali su ga u Bugojno,
gdje je bio zatvoren u hambar Šprungov a odatle u školu. U školi je bio 2 dana odatle
je kao i ostali odveden prema G. Vakufu, i ubijen navodno u selu Zanasovićima.

Kao svjedoke navodim Milana Eraka i Tanu Vukovića.

Svjedoci:
Erak Milan s.r.
Tane Vuković s.r.

Potpis prijavitelja
tj. Bilkić Vida po
M. Osmanoviću

DOVRŠENO

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Mehmed Mlečo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

Sekretar Zem.kom-a
/Krtinić Ilija/⁸⁰

M.P.

⁷⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/11

⁸⁰ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 21

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁸¹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 12
Inv. br. 15427/12.

ZAPISNIK

sastavljen dana 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Mate i Dragan MILIĆEVIĆ, Nine LEDIĆ, Ivo MILIĆEVIĆ i Milivoj ČELIK iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Andja Lekić, iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava _____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca jula 1941 godine došli su mojoj kući gore navedeni i odveli sina mi Branka Lekića, stara 24 godine, neženjen, stolar po zanatu, i odveli ga u Bugojno. U Bugojnu u školi je bio 2 dana odatle je sa ostalima otjeran prema G. Vakufu, gdje je navodno u selu Zanasovićima ubijen.

Svjedoci:

Erak Milan s.r.
Tane Vuković s.r.

Potpis prijavitelja:

tj. Andja Lekić po
M. Osmanoviću

DOVRŠENO

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Mehmed Mlećo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem.kom.-a
/Krtinić Ilija/⁸²

⁸¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/11

⁸² Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 22

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁸³
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 13
Inv. br. 15427/13.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Mate i Dragana Milićević, Nino Ledić, Ivo Milićević i Milivoja Čelika.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Darinka Vučić, iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava 3 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca jula 1941 godine došli su mojoj kući gore imenovani i odveli moga sina Rajka, stara 21 godinu, neoženjena, pekara, odveli su ga u Bugojnu u Osnovnu školu gdje je bio oko 2 dana odakle je otjeran sa ostalima prema G. Vakufu, gdje je navodno u selu Zanasovićima ubijen.

Kad sam mu nosila hranu u školu vidjela sam Dagoju Huseina iz Poriča, Bugojno, starog oko 35 godina i Iliju Crnjaka iz Glavica /Gaja/, gdje su čuvali stražu oko zatvorenika.

Kao svjedoke nudim Milana Eraka i Tanu Vukovića.

Potpis prijavitelja:

Darinka Vučić s.r.

_____/ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno:

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:
Mehmed Mlećo s.r.

Da je prepis vjeran svome originalu tvrdi.

M.P.

Sekretar Zem.kom.-a
/Ilija Krtinić/⁸⁴

⁸³ Архив БНХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/13

⁸⁴ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 23

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁸⁵
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u _____

Prepis:
Broj registra 14
Inv. br. 15427/14.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: _____

Predmet su izvidjaji protiv: Dragana i Mate Milićevića.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Ljeposava Glamočak, iz Čipuljića, po zanimanju
domaćica, izdržava ./ obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu; iskazuje:

Koncem mjeseca jula 1941 godine došli su mojoj kući gore imenovani i odveli
moga muža Jovu Glamočaka, stara 54 godine, po zanimanju *kalajdziju*, odveli su ga
u Bugojnu u Šprungov hambar, odakle je preveden u školu. U školi je bio 2 dana a
odatle je kao i ostali kamionom odvežen prema Gornjem Vakufu i navodno ubijen u
selu Zanasovićima.

Dok je bio u školi nosila sam mu hranu, gdje sam vidila Ivicu Jurišića zv.
„Cara“, koji me je gurnuo niz basamake psujući mi Boga srpskoga.

Osim toga poznala sam još Niku Vukadina iz Gaja opština Bugojno, kojih je
takodjer čuvao.

Kao svjedoke nudim Tanu Vukovića i Milana Eraka.

Potpis prijavitelja:
tj. Ljeposava Glamočak po
A. Osmanoviću s.r.

_____/ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno:

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Mehmed Mlećo s.r.

Da je prepis vjeran svome originalu tvrdi.

M.P.

Sekretar Zem.kom.-a
/Ilija Krtinić/⁸⁶

⁸⁵ Архив БНХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/14

⁸⁶ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 24

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁸⁷
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 15
Inv. br. 15427/15.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 godine u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv: Mato Milićević, Nine Ledić iz Porića.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Bosa Kunovac, iz Čipuljića po zanimanju domaćica,
izdržava ./ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca jula 1941 godine došli su mojoj kući gore navedeni i otjerali
moga bratića Luku Radića iz Čipuljića, stara 18 godina, neoženjen.

Otjeran je u Šprungov hambar u Bugojnu, a odatle je preveden u školu, gdje
je bio 2 dana odatle je preko noći odveden kamionom u Zanesoviće, gdje je navodno
ubijen.

Svjedoci:

Potpis prijavitelja:

Tane Vuković s.r.

tj. Bosa Kunovac po A. Osmanoviću s.r.

Milan Erak s.r.

_____/kao nepotrebno ispušteno/

P.p.

Erak Milan s.r.

Tane s.r.

DOVRŠENO

Sekretar:

Članovi komsisije:

Mehmed Mlaćo s.r.

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljković s.r.

Da je prepis vjeran originalu tvrdi:

Sekretar Zem.kom.-a

M.P.

/Ilija Krtinić/⁸⁸

⁸⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/15

⁸⁸ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 25

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁸⁹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U BUGOJNU

Inv. br. 15427/16.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 godine u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv: Mato Milićevića, Nine Ledić iz Porića.

Pristupa se preslušanju

Svjedok: Bosa Kunovac, iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava 6 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Koncem mjeseca jula 1941 godine došli su mojoj kući gore navedeni i otjerali moga muža Kostu, starog 40 godina, oca 7 djece, zemljoradnika. Otjeran je sa ostalima u hambar trgovca Šprunga u Bugojnu, odatle su prevedeni u školu. U školi su ostali 2 dana, a onda su preko noći otjerani u ne znam kojem pravcu. Poslije sam čula da je i on otjeran u Zanesoviće, gdje je ubijen.

Ja sam mu nosila hranu u školu, gdje sam vidila Ivicu Jurišića zvanog „Cara“, starog 25 godina, ustaša iz Bugojna.

Više nemam šta da kažem, a kao svjedoke nudim Tanu Vukovića i Milana Eraka.

Potpis prijavitelja:

tj. Bosa Kunovac
po A. Osmanoviću s.r.

Dovršeno:

Svjedoci:
Erak Milan s.r.
Tane s.r.

Sekretar:
Mehmed Mlaćo s.r.

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljković s.r.

Da je prepis vjeran originalu tvrdi:
M.P.

Sekretar Zem.kom.-a
/Ilija Krtinić/⁹⁰

⁸⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/16

⁹⁰ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 26

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁹¹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 17
Inv. br. 15427/17.

ZAPISNIK

SASTAVLJEN DANA 13. marta 1945. god. u Čipuljićima.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv: NIKOLA ČULJAK, ILIJA CRNJAK, oba iz Bugojna,
prvi je žandarm, a drugi težak, milicioner.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni: JULKA BUJAK iz Čipuljića, po zanimanju domaćica, izdržava
troje obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

28. maja 1941. godine, moj muž Djordje Bujak bio je kod svoje kuće i dodjoše
gore navedeni ustaše i otjeraše ga u kotarski zatvor u Bugojno. U Bugojnu je ostao 2-
3 dana, i autobusom Slipčevića otjeran u Banja Luku i zatvoren u Crnu kuću.

Dalje o njegovoj sudbini neznam ništa.

Potpis prijavitelja:
Julka Bujak s.r.

Dovršeno:

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću
prstoznak.

Sekretar:
Mehmed Mlaćo s.r.

Tačnost prepisa ovjerava:
v.d. sekretar:

M.P. /Ilija Krtinić/⁹²

⁹¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/17

⁹² Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 27

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁹³
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis:
Inv. br. 15427/18
Broj registra 18

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945. god. u Čipuljićima.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv: MILIVOJA ČELIKA, NINE LEDIČA, MATE
MILIČEVIĆA, DRAGANA MILIČEVIĆA, NIKE POLIČA iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:
Svjedok - oštećeni Ana Bulanović, žena Andjelka iz Čipuljića, po zanimanju
domaćica, izdržava 7 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj muž Andjelko odveden je zajedno sa ostalim koncem jula 1941.
Čipuljanima. Inače iskazuje posve suglasno kao Mileva Kojdić, time da ne zna
nikakva stražara.

P.p. t.j. Ana Bilanović po Mlaći /prstoznak A.B./

/ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno:

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
M. Krivošija t.j. prstoznak po
Miljković

Sekretar:
Mehmed Mlaćo s.r.

Tačnost prepisa ovjerava:
V.d. sekretara:

M.P. /Ilija Krtinić/⁹⁴

⁹³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/18

⁹⁴ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 28

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁹⁵
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis:

Inv.br.15427/19.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945. god. u Čipuljiću.
Od komisije prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv: MILIVOJA ČELIKA, NINE LEDIĆA, MATE
MILIČEVIĆA, DRAGANA MILIČEVIĆA, NIKE POLIČA svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:
Svjedok - oštećeni: Bosa Ivić, žena Djordja Ivić, iz Čipuljića, po zanimanju domaćica,
izdržava ./ obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj muž je odveden po gornjim ustašama. Inače iskazuje posve suglasno kao
Mileva Kojdić, s time, da joj nije poznat ni jedan stražar kod zatvora, jer nisam išla u
Bugojno.

P.p. t.j. Bosa Ivić, prstoznak po Mlaći

/nepotrebno je ispušteno/

Dovršeno:

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljković s.r.

Sekretar:
Mehmed Mlačo s.r.

Tačnost prepisa ovjerava:
v.d. sekretara:

M.P. /Ilija Krtinić/⁹⁶

⁹⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/19

⁹⁶ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 29

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁹⁷
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis

Inv.br.15427/20.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945. god. u Čipuljiću.

Od komisije prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Miličevića, Dragana Miličevića, Nike Polića, svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni: Persa Kunovac, žena Mitra iz Čipuljića, po zanimanju težakinja, izdržava 4 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj muž Mitar Kunovac odveden je sa ostalim iz Čipuljića. Inače iskazuje posve suglasno kao Mileva Kojdić, time, da je kod zatvora bio stražar HUSEIN DAGOJA i Ivo Ivoš, koje sam vidjela po danu. Još sam vidjela Ivana Cerjanovića iz Bugojna.

P.p.

Persa Kunovac s.r.

/ispušteno kao nepotrebno/

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

t.j. M. Krivošija po Miljković s.r.

Sekretar:

Mehmed Mlaćo s.r.

Tačnost prepisa ovjerava:

v.d. sekretara:

M.P. /Ilija Krtinić/⁹⁸

⁹⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/20

⁹⁸ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 30

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁹⁹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis
Broj registra 21
Inv.br.15427/21

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13 marta 1945. god. u Čipuljiću.
Od komisije prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv: Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Miličevića, Dragana Miličevića, Nike Polića, svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni: Sara r.Malinović-Bujak udova iza Dušana Bujaka iz Čipuljića po zanimanju težakinja, izdržava 1 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj muž Dušan Bujak odveden je. Inače iskazuje posve suglasno kao Mileva Kojdić time, da poznaje stražara kod zatvora zvani Jurišić Cara i Niku Polića iz Gaja.

t.j. Sara Bujak po Mlaći

Svjedoci:

s.r. Erak Milan
s.r. Tane

Dovršeno

Članovi komisije:

s.r. Zekir Sulejmanpašić
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

s.r. Mehmed Mlaćo

Za tačnost prepisa tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem-Koma

/Krtinić Ilija/¹⁰⁰

⁹⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/21

¹⁰⁰ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 31

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁰¹
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Broj registra 22
Inv.br.15427/22

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13 marta 1945. god. u Čipuljiću.

Od komisije prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Milivoja Čelika i Nine Ledić, Mate Miličevića, Dragana Miličevića, Nike Polića, svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni: Andjelka Djurić iz Čipuljića po zanimanju težakinja, izdržava ____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj brat Nedeljko Praljak odveden. Inače iskazuje posve suglasno kao Milena Kojdić.

P.p. Andjelka Djurić

Svjedoci:

s.r. Erak Milan

s.r. Tane

Dovršeno

Članovi komisije:

s.r. Zekir Sulejmanpašić

t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

s.r. Mehmed Mlaćo

Za tačnost prepisa tvrdi

M.P.

Sekretar Zem-Koma

/Krtinić Ilija/¹⁰²

¹⁰¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/22

¹⁰² Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 32

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁰³
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Broj registra 23
Inv. br. 15427/23

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13 marta 1945. god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Nine Ledića, Milivoja Čelik, Mate Miličevića, Nike Polića iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok – oštećeni: Ljubica Popović žena pok. Marka iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava 3 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

Moj djever Andjelko Popović pok. Marka odveden je. Inače iskazuje kao Mileva Kojdić, time da poznaje od stražara samo Čančića Ivu.

P.p. Ljubica Popović

Svjedoci: Tane Vuković, Milan Erak, dokazuju kao u zapisniku broj 1¹⁰⁴ od 13 marta 1945.

s.r. Erak Milan
Tane Vuković s.r.

Dovršeno

Članovi komisije:
s.r. Zekir Sulejmanpašić
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:
Mahmut Mlaćo

Za tačnost prepisa tvrdi

M.P.

Sekretar Zem-Koma

/Krtinić Ilija/¹⁰⁵

¹⁰³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/23

¹⁰⁴ Документ број 10 у овом зборнику.

¹⁰⁵ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 33

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁰⁶
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Broj registra 24
Inv. br. 15427/24

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13 marta 1945 godine u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji ali protiv: Tuce Mujića stražara iz Livna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni: Desa Serdarević pok. Todora iz Čipuljića po zanimanju radnica, izdržava 6 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj muž Dane Serdarević pok. Todora i djeverovi mi Ljubo i Momčilo odvedeni su po gornjem stražaru sa molerskog posla iz radnje braće Žiško u Livnu. To je bilo na 28 VII 1941 god. u 10 sati prije podne. Bili su u zatvoru do 31. VII. te godine, odakle su kamionom po danu odveženi u Prološku jamu i tamo navodno pobijeni.

Sada u Bugojnu ovo mi nemože niko posvjedočiti.

Erak Milan s.r.
Tane s.r.

p.p. Desa Serdarević
Dovršeno

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljković

Sekretar:

Mehmed Mlaćo

Za tačnost prepisa tvrdi

Sekretar Zem-Koma

M.P.

/Krtinić Ilija/¹⁰⁷

¹⁰⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/24

¹⁰⁷ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 34

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁰⁸
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis
Broj registra 25
Inv.br.15427/25

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13 marta 1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv: Ivana Jercla iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni: Višnja Ivičić pok. Djordja iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava ____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj brat Jovo Ivičić pok. Djordja star 25 god odveden je po gornjem ustaši u zatvor, doveden je iz Zenice u Bugojno. To je bilo 1941 pred Vidovdan. Ja sam išla u Bugojno i nosila mu hranu u Bugojnu u zatvoru bio je 5 dana i kada sam došla 6 dan rekao mi je Ivan Jurišić - Car i stražar Čančić da je moj brat Jovo odveden u Banja Luku na prisilni rad.

Za sudbinu moga brata ne znam ali je posve sigurno da je ubijen.
p.p. Višnja Ivičić s.r.

Svjedok Zagorac Kadijević s.p. Marka 43 god. iz Čipuljića svjedoči:

Istina je sve što je Višnja navela. Ja sam bio u isto, doba u zatvoru i kad sam ja pušten, Jovo je ostao iza mene u zatvoru. Više se nigdje nije pojavio niti ko o njemu što zna.

Zago Kadijević s.r.

Svjedok Pero Vujić p. Djordja iz Čipuljića svjedoči:

Znam da je Jovo Ivičić zatvoren po ustašama i više se iz zatvora nije nikad povratio kući, niti ko šta o njemu zna. Po svemu izgleda da je ubijen.

p.p. Pero Vujić

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
Krivošija po Miljković

Sekretar:

Mehmed Mlaćo s.r. M.

Za tačnost prepisa tvrdi

Sekretar Zem-koma
/Krtinić Ilija/¹⁰⁹

M.P.

¹⁰⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/25

¹⁰⁹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 35

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹¹⁰
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU u Bugojnu

Broj registra 26
Invr. broj 15427/26

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13 marta 1945 godine u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Miličevića i drugih nepoznatih iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni: Pero Vujić pok. Djordja iz Čipuljića po zanimanju težak, izdržava
___ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moga sina Novu odveli su ustaše i knez Miličević Ivo iz Porića u ropstvo u njemačku. Tom prilikom nepoznate ustaše moga su sina strašno tukli i zlostavljali.

Tom prilikom odnijeli su mi kotač nov i otjerali 1 konja, 15 metara sijena i još mnogo sitnih stvari. Te stvari vrijedele su 5.400 dinara mirnodobskih.

U pomenuto dao sam knezu Miličeviću Ivi mnogo puta žita i još drugih stvari kao i gotovi novaca 3-4 puta to je bilo 1942 god u augustu.

p.p. Pero Vujić s.r.

Svjedok: Zagorac Kadijević s.r.

Ljuba Vuković po Mlaćo

Dovršeno

Članovi komisije:

s.r. Zekir Sulejmanpašić

M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

/s.r. Mehmed Mlaćo/

Za tačnost prepisa tvrdi

Sekretar Zem.kom.-a

/Krtinić Ilija/¹¹¹

M.P.

¹¹⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/26

¹¹¹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 36

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹¹²
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU u Bugojnu

Prepis
Broj registra 27
Inv. broj 15427/27

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13 marta 1945 godine u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Nine Ledića, Milivoja Čelika, Mate Miličevića i Nike Polića svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni: Andjelka Djurić žena pok. Jove iz Čipuljića po zanimanju težakinja, izdržava 8 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Iskazuje posve suglasno kao Mileva Kojdić time da joj je odveden muž Jovo Djurić.

P.p. Andjelka Djurić

Svjedok Tane Vuković i Milan Erak, iskazuju kao u zapisniku broj 1¹¹³ od 13 marta 1945 god. p.p.

s.r. Erak Milan

s.r. Tane

Dovršeno

Članovi komisije:

s.r. Zekir Sulejmanpašić

M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

s.r. Mehmed Mlačo

Za tačnost prepisa tvrdi

Sekretar Zem.kom.-a

/Krtinić Ilija/¹¹⁴

M.P.

¹¹² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/27

¹¹³ Документ број 10 у овом зборнику.

¹¹⁴ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 37

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹¹⁵
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis
Broj registrature 28
Inv. broj 15427/28

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13 marta 1945 godine u Čipuljiću.

Od komisije prisutni: Zekir Sulejmanpašić, i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv: Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Miličevića, Nike Polića svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni: Dragica Krstanović žena pok. Jove iz Čipuljića po zanimanju domaćica izdržava sama obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj sin Uroš Krstanović Jovin odveden je sa ostalima Čipuljancima. Inače iskazuje kao Mileva Kojdić, s time da nezna stražara kod zatvora u Bugojnu.

p.p. tj. Dragica Krstanović po
Mlaći

Svjedoci:

Tane Vuković i Milan Erak iskazuju posve kao u zapisniku od 13 marta 1945 god. broj 1¹¹⁶

s.r. Erak Milan p.p.

s.r. Tane

Dovršeno

Članovi komisije:

s.r. Zekir Sulejmanpašić

M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

/s.r. Mehmed Mlaćo/

Naknadno pristupa Draginja Krstanić iz Čipuljića i izjavljuje:

Ustaše su mi odnijeli 1000kg sijena vrijedi.....500 dinara

porušili i popalili ogradu okobašče i kuće.....2.000 “

odnijeli jedan čaršaf, jedan peškir, jedan rubac.....1.100 “

svega

3.600 dinara

Svjedok Ače Hrnjica iz Kupresa sada stanuje u Čipuljiću potvrđuje, da su ustaše, odnijeli gore navedene stvari i iste procjenjuje na svotu 3600 dinara.

P.p. t.j. Ale Hrnjica po Mlaći

Za tačnost prepisa tvrdi

Sekretar Zem-kom-a
/Krtinić Ilija/¹¹⁷

M.P.

¹¹⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/28

¹¹⁶ Документ број 10 у овом зборнику.

¹¹⁷ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 38

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹¹⁸
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Broj registra 29.
Inv. broj 15427/29.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13/3. 1945 god. u _____

Od komisije su prisutni: _____

Predmet su izvidjaji protiv Mate Milićevića i Karamanlije iz Glavice.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Zagorka Paleksić žena Nikolina iz Čipuljića, po zanimanju težakinja izdržava 1 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moga svekra Djordja Paleksića i Karadža odveli su gornji ustaše u isto doba kada su odvedeni i svi ostali Čipuljani. Inače iskazuje kao Mileva Kojdić.

P.P.

Zagorka Paleksić s.r.

Svjedoci:

Erak Milan s.r.

Tane s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

Mehmed Mlećo s.r.

t.j. M. Krivošija

po Miljkoviću

Za tačnost prepisa tvrdi

Sekretar Zem.kom.-a

M.P.

/Krtinić Ilija/¹¹⁹

¹¹⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/29

¹¹⁹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 39

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹²⁰
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Broj registra 30
Inv. br. 15427/30.

ZAPISNIK

sastavljen dana 13.3.1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Nine Ledića, Milivoja Čelika, Mate Miličevića, Nike Polića, svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Milan Vuković pok. Steve iz Čipuljića, po zanimanju težak, izdržava 8 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moga sina Vladu odveli su ustaše gornji zajedno sa ostalim Čipuljanima. Inače iskazuje kao Mileva Kojdić.

P.P.

Milan Vuković s.r.

Svjedoci:

Erak Milan s.r.

Tane s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

t.j. M. Krivošija po

Miljkoviću

Mehmed Mlačo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi

Sekretar Zem.kom-a

M.P.

/Krtinić Ilija/¹²¹

¹²⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/30

¹²¹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 40

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹²²
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Broj registra 31
Inv. br. 15427/31.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Ledića Nine, Milivoja Čelika, Mate Miličevića,
Nike Polića svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju
Svjedok-oštećeni Jelisavka Dučić žena Milina iz Čipuljića, po zanimanju
težakinja, izdržava 1 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moga muža Mila djevera Danu i sina Obrena otjerali su ustaše gornji. Inače
iskazuje kao Mileva Kojdić time, da su joj muža Milu pustili a onda ga opet nakon
godinu dana uhapsili i više ga nikad nisu pustili odnosno kući ne dolazi. Sigurno je
ubijen, ali na to nema dokaza, jer ga poslije niko nije vidio živa, a niti se je isti javio.

P.p. t.j. Jelisavka Dučić po Mlaći

Svjedoci:
Erak Milan s.r.
Tane s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po
Miljkoviću

Mehmed Mlačo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem.kom-a

/Krtinić Ilija/¹²³

¹²² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/31

¹²³ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 41

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹²⁴
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Broj registra 32
Inv. br. 15427/32.

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Nine LEDIĆA, Milivoja ČELIKA, Mate
MILIČEVIĆA, Nike MILIČEVIĆA iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju
Svjedok - oštećeni Mirjana Šatara žena pok. Stojana iz Čipuljića, po
zanimanju težakinja, izdržava 3 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu
iskazuje:

Moj muž Stojan Šatara p. Mile i brat mi Niko Bojanović pok. Miloša iz
Čipuljića odvedeni su sa ostalim Čipuljanima.
Inače iskazuje posve suglasno kao svjedokinja Mileva Kojdić.

P.p. t.j. Mirjana Šatara po Mlaći

Svjedoci:

Erak Milan s.r.
Tane s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Mehmed Mlačo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem.kom.-a

/Krtinić Ilija/¹²⁵

¹²⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/32

¹²⁵ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 42

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹²⁶
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA
PRI OPŠTINSKOM N.O. Odboru u Bugojnu

Prepis
Broj registra: 33
Inv. br. 15427/33

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv ILIJE CRNJAKA iz Slavića, Vilima ČELIKA iz Bugojna i NIKE POLIĆA iz Porića.

Pristupa se preslušanju

Svjedok-oštećeni Ljuba Vuković, žena Andjelka, iz Čipuljića, po zanimanju domaćica, izdržava 3 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moga muža Andjelka Vukovića odveli su gornji ustaše zajedno sa ostalim Čipuljanima, odnosno prije 5-6 dana. Inače iskazuje kao Mileva Kojdić s tim, da je bio stražar Čančić, te da je nju prilikom posjeta Andjelku zlostavljao i grozio joj se da će je ubiti. Kod muža joj Andjelka bilo je gotovih 9.000.- Din. i 3 kaputa.

P.p.

t.j. Ljuba Vuković

_____/nepotrebno je ispušteno/

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Mehmed Mlačo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava
V.d. sekretara:

M.P.

/Ilija Krtinić /¹²⁷

¹²⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/33

¹²⁷ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 43

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹²⁸
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA
PRI OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis
Broj registra: 34
Inv. br. 15427/34

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika, Nine Ledića i Mate Miličevića svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svjedok-oštećeni Stanojka Vuković kćer Spasoja iz Čipuljića po zanimanju težakinja izdržava _____ obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj brat Luka Vuković Spasoja iz Čipuljića, odveden je sa ostalim ljudima iz Čipuljića. Inače iskazuje kao Mileva Kojdić time, da ona nezna navesti ime stražara, koji su čuvali zatvorenika.

P.p.

Stanojka Vuković s.r.

_____/ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno:

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

Mehmed Mlaćo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava

V.d. sekretara:

/Ilija Krtinić/¹²⁹

M.P.

¹²⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/34

¹²⁹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 44

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹³⁰
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis
Broj registra: 35
Inv.br. 15427/35

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv MILIVOJA ČELIKA, NINE LEDIĆA i MATE MILIČEVIĆA svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svedok-oštećeni Jefa Bajić Arsenije iz Čipuljića po zanimanju težakinja izdržava 2 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

Moj muž Arsenije odveden je sa ostalim Čipuljanima. Inače iskazuje posve suglasno kao Mileva Kojdić iz Čipuljića.

P.p.

Jefa Bajić s.r.

_____/ispušteno kao nepotrebno/

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

Mehmed Mlaćo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava

V.d. sekretara:

/Ilija Krtinić/¹³¹

M.P.

¹³⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/35

¹³¹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 45

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹³²
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis: 44
Broj registra: 36
Inv. br. 15427/36

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv MIROSLAVA MILIVOJA ČELIKA, NINE LEDIĆA i MATE MILIČEVIĆA svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok-oštećeni: Andja Šebez¹³³, žena Markova iz Čipuljića po zanimanju: težakinja izdržava 1 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

Moj muž Marko Šebez odveden je sa ostalim Čipuljanima. Inače iskazuje posve suglasno kao Mileva Kojdić /vidi zapisnik/ broj 1¹³⁴.

P.p.

t.j. Andja Šebez po Mlaći

_____/ispušteno kao nepotrebno/

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

Mehmed Mlaćo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava

V.d. sekretara:

/Ilija Krtinić/¹³⁵

M.P.

¹³² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/36

¹³³ У оригиналном документу на свим мјестима пише „Шебер“ умјесто „Шебез“.

¹³⁴ Документ број 10 у овом зборнику.

¹³⁵ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 46

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹³⁶
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Inv. br. 15427/37

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika, Nine Ledića i Mate Miličevića, svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svedok-oštećeni Gospava Galić Luke iz Čipuljića po zanimanju težakinja, izdržava 3 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

Moj muž Luka i djever Marko otjerani su zajedno sa ostalim Čipuljanima u zatvor.

Inače iskazuje posve suglasno kao Mileva Kojdić /vidi zapisnik od 13. III 1945. broj 1 /.

P.p. Gospava Galić s.r.

_____/ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno:

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

Mehmed Mlaćo, s.r.

Da je prepis vjeran svom originalu tvrdi:

Sekretar Zem.kom.-a

/Ilija Krtinić/¹³⁷

M.P.

¹³⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/37

¹³⁷ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 47

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹³⁸
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO/ ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Inv. br. 15427/38

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 godine u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Miličevića, Dragana Miličevića, Nike Polića svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svedok-oštećeni Gospava Vranić žena Djordja iz Čipuljića po zanimanju domaćica, izdržava 1. obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

Moj sin Gojko odveden je sa ostalim Čipuljanima. Inače iskazuje posve suglasno kao Mileva Kojdić.

Išla je u zatvor i vidila da je tamo stražario *Ilija* Crnjak Markov iz Glavice, još jedan ustaša iz Kule, koji je imao naprijed 2 zlatna zuba. Stražari su joj rekli da zovnem svoga sina Gojka, pa kad sam ga ja pozvala i oni ga vidiše, rekoše da ide na svoje mjesto i on je otišao i sjeo.

P.p. t.j. Gospava Vranić po Mlaći

_____/ispušteno kao nepotrebno/

DOVRŠENO

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Sekretar:

Mehmed Mlačo, s.r.

Da je prepis vjeran svom originalu tvrdi:

Sekretar Zem.Kom.-a

/Ilija Krtinić/¹³⁹

M.P.

¹³⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/38

¹³⁹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 48

KOMISIJA ZA UTVRĐJIVANJE ZLOČINA¹⁴⁰
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Inv.br.15427/39

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 godine u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Miličevića, Dragana Miličevića, Nike Polića iz Bugojna, Sulejmana Alibegovića i Hajrudina Alibegovića iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svedok-oštećeni Pero Vujić Djurdja iz Čipuljića po zanimanju težak, izdržava 2 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

1941 godine pred Sv. Iliju došli su u naše selo gornji i pozvali na preslušanje sve muškarce iz Čipuljića od 15 godina pa do 55 godina a tada su mi odveli 2 sina i to Djurdja i Novaka. Otjerali su ih u Bugojno u zatvor, te su mladjeg mi sina Novu pušćali a Djurdju zadržali sa ostalim Čipuljanima. Inače iskazuje kao Mileva Kojdić.

Moja je žena išla nositi hranu djeci i pričala mi je da je vidjela od stražara u zatvoru Ivana Jurišića „Cara“.

Pero Vujić s.r.

_____/ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Mehmed Mlačo, s.r.

Da je prepis vjeran svom originalu tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem.Kom.-a
/Ilija Krtinić/¹⁴¹

¹⁴⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/39

¹⁴¹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 49

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁴²
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Inv.br.15427/40

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13.III.1945 godine u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Miličevića, Dragana Miličevića, Nike Polića svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju.

Svedok-oštećeni Ruža Vuleta žena Jove iz Čipuljića po zanimanju težakinja, izdržava 3 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

Moj muž Jovo Vuleta Petra odveden je sa ostalim Čipuljanima. Inače iskazuje kao Mileva Kojdić. Zna samo Ivana Jurišića Cara, koji je bio stražar u Bugojnu kod zatvora.

P.p. t.j. Ruža Vuleta po Mlaću

_____/ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Mehmed Mlačo, s.r.

Da je prepis vjeran svome originalu tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem.Kom.-a

/Ilija Krtinić/¹⁴³

¹⁴² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/40

¹⁴³ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 50

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁴⁴
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 41
Inv.br.15427/41

ZAPISNIK

sastavljen dana 13/3 1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika, Nine Ledića, Mate Miličevića,
Dragana Miličevića svi iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju
Svedok-oštećeni Gospava Vranić žena pok. Djordja iz Čipuljića, po zanimanju
domaćica, izdržava 1 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

Moj muž Djordje i sin mi Miloško kad su čuli da se Srbi ubijaju pobjegli su u
šumu i uhvaćeni u Ravtičevu u Kupresu. Dovedeni su u Bugojno i više mi nije poznato
za njihovu sudbinu. To je bilo oko Vidovdana 1941 godine.

Mirko Bodružić iz Porića pričao mi je da je vidio moga muža Djordja zaklana
u šumi „Kožvarice“, a da jedan mrtav leži niže Djordja.

Muž mi Djordje i sin Miloško odneli su sa sobom 4.000 din, durbin, sat, što
cijenim na „.000 Din.

P.p.

t.j. Gospava Vranić po Mlaći

_____ izostavljeno kao nepotrebno

Svjedoci:
Pero Vujić s.r.
Višnjo Iličić s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Mehmed Mlaćo, s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi

M.P.

Sekretar Zem.Kom.-a
/Krtinić Ilija/¹⁴⁵

¹⁴⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/41

¹⁴⁵ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 51

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁴⁶
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis
Broj registra 43
Inv.br.15427/44

ZAPISNIK

sastavljen dana 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika, Miličević Mate, Nine Ledić,
Miličević Dragan.

Pristupa se preslušanju
Oštećeni Mara Dragoljević iz Čipuljića, po zanimanju domaćica, izdržava
_____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

Godine 1941 a 28. jula došle su gore navedene 3 ustaše i otjerali moga sina
Milu Dragoljevića u magacin Andjelka Vučića i tu ga zadržali dok nisu pokupili i
ostale ljude iz našeg sela. Oko 3 sata poslije podne otjerali su ga u Bugojno i zatvorili
u hambar Šprunga gde su prenoćili. U jutro kada je svanulo, ja sam nosila doručak i
rekli su mi što plačeš nećemo ti ga ubiti. U zatvoru je ostao 3 dana i četvrtu noć ga je
nestalo. Nije mi poznato dalje šta je sa njim bilo, samo sam čula da je kao i ostali
ubijen. Iz ambara preveden je u osn. školu a onda za Gračanicu. Moj sin Mile bio je
star 19 godina.

_____ izostavljeno kao nepotrebno.

Potpis prijavitelja:
t.j. Mara Dragoljević

Svjedoci:
Erak Milan s.r.
Tane s.r.

DOVRŠENO

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Mehmed Mlaćo, s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem kom-a
/Krtinić Ilija/¹⁴⁷

¹⁴⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/44

¹⁴⁷ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 52

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁴⁸
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 44
Inv.br.15427/45

ZAPISNIK

sastavljen dana 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Čelika Miroslava, Polića Nike i Nine Ledića iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju
Svedok-oštećeni Milan Erak iz Čipuljića, po zanimanju čuvar šuma, izdržava
_____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu izjavljuje:

U godini 1941. koncem mjeseca jula, pozvati smo da se okupimo u selu, radi odlaska u kotar i zajedničkog prijavljivanja. Ja i moj sin Petar, star 18 godina, učenik srednje tehn. škole, ne oženjen, smo pošli takodjer. Otišli smo sa ostalim do hambara trgovca Šprungu, u Bugojnu gdje smo zatekli još mnogo drugih. U hambaru smo ostali tu noć a onda smo prevedeni u školu pošto je hambar bio suviše tijesan, radi stalnog pridolaska novih. U školi smo ostali jednu noć i dan.

Noću oko 10 sati pošto je zgrada kao i cijeli grad bio zamračen, došli su Ivo JURIŠIĆ zv. CAR, star oko 25. god. ustaški agent sa još nekim, mislim da je bio PENAVALA, zvao izmedju nas neke medju kojima je bio i moj sin, izveo ih iz škole, otjerao do kotara, zatim povezo ih i natrpao u kamione i odvezo prema Gornjem Vakufu, a jedan kamion je otišao prema Kopčiću. Malo posle toga, kada se nije čuo šum automobila, koji je išao u pravcu Kopčića, čule su se dvije detonacije, i ja zaključujem da su to bile ručne bombe, s kojim su bili pobijeni oni koji su bili u tom kamionu. Što je bilo dalje sa mojim sinom ne znam ali sam čuo da je ubijen sa ostalim u Zanasovićima.

Svjedok Tane Vuković s.r.

Potpis prijavitelja:
Erak Milan s.r.

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po
Miljkoviću

Sekretar:
Mehmed Mlećo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:
M.P.

Sekretar Zem kom-a
/Krtinić Ilija/¹⁴⁹

¹⁴⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/45

¹⁴⁹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 53

Komisija za utvrđivanje zločina¹⁵⁰
okupatora i njihovih pomagača pri
opštinskom N.O. Odboru u Bugojnu

Prepis:
Broj registra 46
Inv.br.15427/46

ZAPISNIK

Sastavljen dana: 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Mate Miličevića, Dragana Miličević, oba iz Porića.

Pristupa se preslušanju
Svedok-oštećeni Djuka Svitlica iz Čipuljića, po zanimanju _____, izdržava _____
obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

U godini 1941. u mjesecu julu, uhapsili su gore navedeni moga sina Mladena stara 33 godine, oženjena, sa petero djece. Ja sam mu nosila nekoliko dana hranu, a onda je odveden, u kojem pravcu nije mi poznato.

Poslije sam čula da je sa ostalima ubijen. Više nemam ništa da kažem.

Potpis prijavitelja:
t.j.Djuka Svitlica
po A. Osmančeviću

_____ / ispušteno kao nepotrebno/

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija s.r.

Sekretar:
Mehmed Mlačo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava
V.d. sekretara:

M.P. /Ilija Krtinić/¹⁵¹

¹⁵⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/46

¹⁵¹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 54

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁵²
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis:
Inv.br.15427/47
Broj registra: 47

ZAPISNIK

SASTAVLJEN DANA: 13. marta 1945. god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Mate i Dragana Miličevića, Nike Ledića, Ive Miličevića, Milivoja Čelika iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni Sofija Lugonjić iz Čipuljića, po zanimanju: domaćica, izdržava
_____ obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

28. juna 1941. godine došli su mojoj kući jedan ustaša i jedan žandarm, čijih se imena ja neznam, i otjerali su moga muža Slavka Lugonjića, stara 38 godina, po zanimanju glasnika, oca 4 djece.

Otjeran je i zatvoren u zatvor kotarske oblasti, gdje je bio 8 dana, kada sam mu nosila hranu, u zatvoru sam vidjela Ivicu Čančića, starog 36 godina, ustaškog agenta, koji mu je predavao hranu.

Iz zatvora je otjeran u Zanesoviće, gdje je navodno ubijen.

Više nemam ništa da kažem, a kao svjedoka nudim Zagu Kadijevića i Zekira Sulejmanpašića.

Potpis prijavitelja:
t.j.Sofija Lugonjić

_____ / nepotrebno je ispušteno/

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija s.r.

Mehmed Mlaćo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava
V.d. sekretara:
M.P. /Ilija Krtinić/¹⁵³

¹⁵² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/47

¹⁵³ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 55

Komisija za utvrđivanje zločina
okupatora i njihovih pomagača pri
opštinskom N.O. odboru u Bugojnu

Prepis:
Broj registra: 48
Inv. br. 15427/48

ZAPISNIK¹⁵⁴

SASTAVLJEN DANA: 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Nikole Čuljka, Ilije Crnjaka

Pristupa se preslušanju:

Svjedok - oštećeni Mara Mičić, iz Čipuljića, po zanimanju domaćica, izdržava
obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

28.maja 1941. godine moj sin Branko Mičić, star 30 god., iz Čipuljića, bio je kod kuće došli su žandari gore navedeni i otjerali ga u zatvor kotarski u Bugojno, gdje je ostao 48 sati, a odatle kako sam čula otjeran za Banja Luku sa autobusom Slipčevića iz Livna.

U B. Luci je bio zatvoren u Crnoj kući, odakle je otjeran u nepoznatom pravcu od nekih ljudi koji su donijeli nešto stvari, od istih što su otjerani sa njim, u B. Luku. Čula sam da su ga vidjeli u B.Luci, a poslije nisam ništa saznala o njemu.

Potpis prijavitelja
prstoznak

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Mehmed Mlaćo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava
V.d. sekretara:

M.P. /Ilija Krtinić/¹⁵⁵

¹⁵⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/48

¹⁵⁵ Испод се налази потпис.

Документ број 56

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁵⁶
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM NO ODBORU U BUGOJNU

Prepis:
Broj registra 62
Inv. br. 15427/49

ZAPISNIK

sastavljen dana 13. marta 1945 godine u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Nikole Čuljka i Ilije Crnjaka.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Sara Bujak iz Čipuljića, po zanimanju: domaćica, izdržava 1 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu, iskazuje:

28 maja 1941 godine moj brat Niko Bodić, star 38 godina podvornik u kotaru došli su žandari gore navedeni i uzeli od njega ključeve i otjerali ga u kotarski zatvor i tu je ležao 2-3 dana, odakle je otjeran u Banja Luku sa autobusom Slipčevića iz Livna i zatvoren u „Crnu Kuću“, odakle ne znam gdje je nestao.

Potpis prijavitelja:

t.j.

_____/ispušteno kao nepotrebno/

Dovršeno:

Članovi komisije:

Sekretar:

Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Mehmed Mlačo, s.r.

Da je prepis vjeran svom originalu tvrdi:

M.P.

Sekretar Zem.Kom.-a

/Ilija Krtinić/¹⁵⁷

¹⁵⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/49

¹⁵⁷ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 57

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁵⁸
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis:
Broj registra 62
Inv.br.15427/62

ZAPISNIK

Sastavljen dana: 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Nikole Čuljka i Ilije Crnjaka.

Pristupa se preslušanju
Svjedok - oštećeni Kosavka Bilkić iz Čipuljića, po zanimanju: domaćica, izdržava
petero obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu, izjavljuje:

28.maja 1941. godine moj muž Mladenko Bilkić bio je u svojoj gostionici u
Bugojnu gde su došli gore navedeni žandari i otjerali ga u kotarski zatvor gdje je ostao
2-3 dana i autobusom Slipčevića otjeran u Banja Luku i zatvoren u Crnoj kući, a dalje
neznam šta je sa njim bilo. Kako sam čula i poslao mi je sat i šlajpek i cedulju da
čuvam djecu, da se ne brinem za njega. Više ništa neznam.

Potpis prijavitelja:
Kosavka Bilkić, s.r.

/ispušteno kao nepotrebno/

Članovi komisije:

Sekretar:

1. Zekir Sulejmanpašić s.r.
2. t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Mehmed Mlaćo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava
V.d. sekretara:

M.P. /Ilija Krtinić/¹⁵⁹

¹⁵⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/62

¹⁵⁹ Испод се налази ћирилични потпис.

Документ број 58

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA¹⁶⁰
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojnu

Prepis:
Broj registra 63
Inv.br.15427/63

ZAPISNIK

Sastavljen dana 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.
Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić, Marko Krivošija.
Predmet su izvidjaji protiv Nikole Čuljka i Ilije Crnjak.

Pristupa se preslušanju

Svjedok - oštećeni Ana Čavić, po zanimanju domaćica, izdržava dvoje obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu, iskazuje:

Godine 1941. a 28.maja moj muž Vlado Čavić, kao cestar bio je na dužnosti u Poriću, došli su gore navedena dvojica žandara i otjerali u Bugojno. U Bugojnu je bio zatvoren kod kotarskog zatvora. U zatvoru je bio 48 sati, gdje sam mu nosila hranu, te noći petka nestalo ga je iz zatvora.

Kako sam čula otjerani su autobusom Slipčevića iz Livna za Banja Luku, gdje su ih vidjeli, i vratio njihove stvari prsten i sat Leopold Jurišić. U B. Luci je bio zatvoren u crnoj kući, a dalje neznam ništa.

U Bugojnu čuvali su ga stražari: Franjo Visković, Ivica Čančić, Ivica Jurišić zvani „Car“. A saslušavao ga je Tripalo i Berlat Josip.

Moj muž star je 29 godina.

Potpis prijavitelja:
Ana Čavić, s.r.

/ispušteno kao nepotrebno/

1. Zekir Sulejmanpašić s.r.
2. t.j. M. Krivošija po Miljkoviću

Mehmed Mlačo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava
V.d. sekretara:
M.P.

/Krtinić Ilija/¹⁶¹

¹⁶⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 15427/63

¹⁶¹ Испод се налази ћирилични потпис.

ZAPISNIK¹⁶²

Sastavljen dana: 13. marta 1945 god. u Čipuljiću.

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Mate Miličevića, Dragana Miličević, oba iz Porića.

Pristupa se preslušanju

Svedok-oštećeni Djuka Svitlica iz Čipuljića, po zanimanju _____, izdržava _____
obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

U godini 1941. u mjesecu julu, uhapsili su gore navedeni moga sina Mladena stara 33 godine, oženjena, sa petero djece. Ja sam mu nosila nekoliko dana hranu, a onda je odveden, u kojem pravcu nije mi poznato.

Poslije sam čula da je sa ostalima ubijen. Više nemam ništa da kažem.

Potpis prijavitelja:
t.j.Djuka Svitlica
po A. Osmančeviću

/ ispušteno kao nepotrebno/

Članovi komisije:
Zekir Sulejmanpašić s.r.
t.j. M. Krivošija s.r.

Sekretar:
Mehmed Mlačo, s.r.

Tačnost prepisa ovjerava
V.d. sekretara:

M.P. /Ilija Krtinić/¹⁶³

¹⁶² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77 (не садржи инв. број)

¹⁶³ Испод се налази потпис.

Записник

састављен дне 27. јуна /194 6 пред земалском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Пориčју срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар
Тешановић Eleonora

Ћоровић Aleksandar, prav.referent
zemaljske komisije
Brčić Zaim čl. komisije

Приступају слиједићи свједоци:

Ерак Милан пок. Косте, стар 52 год.
Стојан Милић, пок. Лазе, ст. 34 г.
Тепић Крстан с.п. Јове ст. 37 год.
Глигорић Јелица п.Саве ст. 42 год.
Вранјић Госпавић ж.п. Ђорђевић ст. 50 год.
Вујевић Анте, пок. Тодије, ст. 44 год.
Ивица Боса, кћи Дане ст. 41 год.
Савиновић Деса кћи Марка, ст. 25 год.
Вучић Даринка ж.п. Ђорђевић ст. 55 год.

Пошто је свједоцима предочено да имају да кажу све што знају о злочинима што је починио окупатор у Мјесном народном одбору Пориčје/Ћипуљић, и то вјерно и истинито, свједоци дају слиједићи исказ.

И група - УСТАШЕ
1941.г.

Концем маја дошао је судски пристав Берлет Јосип, поријеклом Талијан, ст. 35 год. сада непознатог боравишта, у друштву са још једним наоружаним жандармом из Бугојна. Они су одвели са собом жртву Вучић Анджељка п.Анте ст.49 год. Исти овај судски пристав је слиједићег дана послао извјестан број жандарма у наше село и у селу покупили још 10 жртава и то:

Мићић Брано, пок. Зехарије, ст. 30 год.
Бужак Ђорђе пок. Пери, ст. 58 год.
Јојиповић¹⁶⁵ Нико пок. Јове, ст. 38 год.
Бодић Нико пок. Косте ст. 36 год.
Билкић Младенко п. Ристе ст. 40 год.,
Вучић Илија пок. Косте ст. 52 год.
Бркић Илија Симић, стар 22 год.
Ћавић Владо, пок. Ристе ст. 25 год.
Паројчић Бошко пок. Стојана ст. 45 год.

Сву ову једанаесторицу они су одвели у затвор у Бугојно, одатле наводно су их спровели у Бања Лuku, одакле се више никада нису вратили. Од напред поменутих 11 жртава Вучић Анджељко је био трговац, Мићић Бранко порески чиновник, Бужак Ђорђе

¹⁶⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 54962

¹⁶⁵ У оригиналном документу уписано „Јојковић“. Погледати документ број 11.

sudski glasnik, Jojipović¹⁶⁶ Niko krojač, Vučić Ilija cestar, Bodić Niko sudski podvornik, Bilkić Mladenko gostioničar, Brkić Ilija kalajdžija, Čavić Vlado cestar, Parojčić Boško državni šumar.

Juna mjeseca došla su dvojica žandarma iz Bugojna u naše selo i odveli sa sobom žrtvu Dugonjić Slavka p. Jove st. 48 god. sudski glasnik. Oni su ga odveli u Bugojno i više se nije nikada vratio. Žandarmi su prethodno kod njegove kuće jeli i pili a zatim ga odveli.

Istog mjeseca miliconer iz Bugojna Nino Ledić star 36 god. /streljan od NOV-a 1943 god./ na željezničkoj stanici u Bugojnu pri izlasku iz voza, pomenuti milicioner je odveo žrtvu Jovu Zelena Ilije star 47 god., po zanimanju torbar u bugojanski zatvor odakle se više nije vratio.

Kasnije se hvalio ustaša Miličević Mate s. Ivin st. 28 god. osudjen od strane travničkog suda na smrt, da je on lično zaklao gore pomenutu žrtvu.

Ustaša pripadnik ustaškog stožera u Bugojnu Jercl Ivan st. 25 g. sada nepoznatog boravišta, po zanimanju šnajder iz Bugojna otišao je lično u Zenicu i odande doveo žrtvu Jovu Ivičića p. Djordje, st. 28 g. On je svoju žrtvu doveo u ustaški zatvor odakle se više nije vratila. Naprijed pomenuta žrtva Zelen Jovo, kao i žrtva Ivičić Jovo nadjeni su poslije nekoliko dana zaklani na mjestu zv. Kožvarice.

Istoga mjeseca žrtve Vranić Djordje p. Petra st. 55 god. i Vranić Miloško sp. Djordje st. 19 god. prvi šumar, a drugi student pobjegli su u šumu, jer su ih ustaše tražile da ih ubiju. Oni su krenuli ka Glamoču da se tamo spoje sa ustancima. U selu Ratičevu ih je uhvatila kupreška milicija koja ih je sprovela u Bugojno. Oni su sprovedeni automobilom u kojemu su bili dvojica žandarma i Ivan Ivač st. 40 god. gostioničar iz Kupresa a sada se nalazi u Bugojnu kao gostioničar.

U nizu naredjenja koja su izdavali ustaše - ustaški stožer iz Bugojna, izdata je tako i koncem jula mjeseca opet jedno naredjenje da se moraju prijaviti ustaškim vlastima svi Srbi od 16 do 50 godina. Odmah po objavljivanju ovoga proglasa došle su u naše selo slijedeće ustaše pripadnici ustaškog stožera u Bugojnu i to: Čelik Milivoj s. Mate st. 20 god čin. šumske uprave, sada nepoznatog boravišta, Ledić Nino st. 36 god. cestar iz Čipuljića, streljan 1943 god. od strane NOV-a, Miličević Mate s.p. Iva st. 28 god. težak iz Čipuljića osudjen na smrt od strane Okružnog suda iz Travnika, Vukadin Nike /Polić/ st. 30 g. težak iz sela Gaja srez Bugojno, sada nepoznatog boravišta. Ova četvorica ustaša došle su u naše selo 29. jula i pokupile i u Bugojno otjerale slijedeće žrtve i to:

Kojdić Andjelka pok. Luke star 48 god. zanačija	
Lukić Petra Dušanova	“ 18 “ „
Šebez Marka	“ 50 “ podvornik
Bilanova Andjelka p. Djuke	“ 50 “ težak
Jojpović Ristu pok. Jove	“ 40 “ krojač
Vuković Vladu Milanova	“ 17 “ zanačija
Vučić Djordje Koste	“ 48 “ policajac
Vučić Raje Djordje	“ 17 “ pekar
Dučić Dane pok. Luke	“ 50 “ zanačija
Dučić Obrada Milana	“ 17 “ zanačija
Vranić Gojka Djordja	“ 17 “ “
Erak Petra Milana	“ 17 “ učenik
Milić Milu Laze	“ 26 “ zanačija
Glamočak Jovu Stanka	“ 36 “ “

¹⁶⁶ У оригиналном документу уписано „Јосиповић“.

Bajić Arsenija p. Alekse	“ 30 “ “
Lekić Brano Sime	“ 19 “ “
Svitlica Vlade pok. Marka	“ 38 “ “
Vuković Andjelka Cvetka	“ 26 “ “
Krstanović Uroša p. Jove	“ 38 “ “
Vuleta Jovo p. Petra	“ 43 “ “
Djurandić Djordju p. Djure	“ 46 “ lugar
Kunovac Mitra p. Spase	“ 39 “ zanačija
Serdarević Danu p. Todora	“ 44 “ moler
Bujak Dušana p. Djordja	“ 50 “ zanačija
Praljak Nedeljka Mitra	“ 17 “ “
Popović Andjelka p. Marka	“ 19 “ “
Djurić Jova p. Djordja	“ 52 “ “
Paleksić Djordju Save	“ 50 “ težak
Galić Luku p. Koste	“ 34 “ trgovac
Vuković Luku p. Spasoje	“ 40 “ zanačija
Šatora Stojana p. Mile	“ 40 “ težak
Dragojević Milu p. Jove	“ 17 “ “
Kunovac Kostu p. Tode	“ 40 “ “
Radić Luku p. Dragoja	“ 17 “ zanačija
Milić Nedeljka p. Laze	“ 20 “ “
Zeljkić Savu Maksima	“ 19 “ “
Spremu Stipana p. Ilije	“ 36 “ podvornik
Bilkić Momira Zaharije star	34 god zanačija
Ivica Djordju p. Luke	“ 43 “ “
Zelen Marko p. Mitra	“ 43 “ težak
Spremo Niku p. Pere	“ 42 “ “
Zolja Niko p. Pere	“ 36 “ zanačija
Gligorić Stanko p. Spasoje	“ 41 “ “
Gligorić Jovo p. Blagoje	“ 38 “ težak
Topić Risto Jove	“ 25 “ “
Topić Jovo Krstana	“ 60 “ “
Škobić Nikola Riste	“ 20 “ zanačija
Škobić Jovo Riste	“ 25 “ “
Bojanović Niko Miloša	“ 30 “ težak
Galić Marko p. Koste	“ 46 “ trgovac
Gujić Djordje Pere	“ 20 “ kazandžija
Mitrović Djordje p. Špire	“ 35 “ težak
Mitrović Petar p. Špire	“ 20 “ zanačija
Kunovac Sime p. Riste	“ 55 “ težak
Mišković Dušan	“ 35 “ zanačija

Iz ovog spiska vidi se da su oni kupili i odvodili uglednije ljude kako bi narod obezglavljen ostao. Ova četvorica ustaša ove žrtve odveli su u Bugojno u Osnovnu školu. U toku noći došli su kamioni i odvezli su gore pomenute žrtve, prvo u srez gdje su ih sve povezali, a zatim kamionom dalje ih prebacili u selo Gračanicu u podrum Lučića, gdje su ih temeljito opljačkali. U toku noći odavdje su ih dalje prebacili u selu Zanasoviće kraj G. Vakufa, i tamo su ih poubijali. Neke su klali, druge ubijali, iz pištolja i puške, a neke i žive u jamu bacali. Poslije toga bacili su ručne bombe u jamu, na kraju krečom zasuli cijelu jamu. Pored ove četvorice ustaša za ovo

odvođenje je kriv je, jer je bio duhovni podstrekač i učitelj Petar Skurić st. 30 god. sada se nalazi u _____. Pored duhovnog učestvovanja u svome zločinu imenovani učitelj isto tako je učestvovao i u zločinu odvođenja 11 žrtava spomenutih na početku ovoga zapisnika.

Učitelj Skurić je opljačkao inventar škole i čitaonice u našem selu, spalio biblioteku i arhivu i kada smo ga pitali šta se radi sa Srbima, on je odgovarao oholo da su sada došli kulturni ljudi a daće se svi Srbi /Cincari/ podizati i streljati, zatim da Srbi ima da šute, i da se ne smiju na ulicu pojavljivati poslije 7 sati. Slijedećega dana po svome zločinu sreli smo automobile koji su se vraćali iz sela Zanasovića. U prvom automobilu sjedio je Kuštro Branko, Jurišić Ivan zv. Carević, Jurišić Leonard /leško/ Stipin st. 35 god. trgovac iz Bugojna, osuđen na 20 god. od strane Okružnog suda u Travniku, te Jurišić Ante, Martinov st. 40 god. trgovac iz Bugojna sada se nalazi u Zagrebu. U drugom kamionu vozili su se ustaše u civilu sa bijelim maramama oko glave imajući namjeru da maskiraju svoj zločin. Jurišića Antu smo pitali kada će biti pušteni naši ljudi, on je odgovorio kad na vrbi groždje rodi. Jurišić Leško lično nam je govorio, hvalio se kako je 6 pletenaka rakije ponjeo u Zanasoviće da tamo proslave ovo ubistvo Srba.

1942. godina

Aprila mjeseca došla je jedna patrola XX. ustaške bojne u naše selo i odveli od kuće žrtve i to: Lazo Milić p. Mile st. 63 god. težak i Milić Savku ž.p. Laze st. 60 god. domaćicu. Njih su ustaše u blizini našeg sela zaklale. Medju ustašama prepoznati su Bodružić Stipe sp. Ive st. 35 god. težak iz Poričja sada nepoznatog boravišta i Bodružić Božu p. Iva st. 34 god. težak iz Poričja, poginuo 1943 god. od strane NOV-a u selu Poričju.

Jula mjeseca ustaše pripadnici „Crne legije“ došle su u naše selo i na drumu na kojem su se kretale dole navedene žrtve htijeći¹⁶⁷ na polje da rade srele su žrtve i to: Škobić Ristu pok. Jove st. 40 god. i Škobić Milku ž. Riste st. 28 god. i Bojanović Jovu p. Miloša st. 35 gog. svi težaci iz sela Čipuljić. Oni su ove tri žrtve zaklali noževima kako ne bi trošili municiju na njih.

Jula mjeseca došli su u naše selo ustaše „Crne legije“

Oni su pod svoju komandu podčinile sve ustaše. Ove ustaše su iz našeg sela odvele slijedeće žrtve: Jeleč Muharem s.um. Avde st. 32 god. težak, Džendžo Muharem Salkin st. 20 god., Dučić Mile pok. Luke st. 40 god. težak, Koček Zore st. 44 god. došao iz Slovenije. Ove četiri žrtve su odvedene i više se nikad za njih nije čulo. Medju ustašama prepoznati su Jurišić Ivan zv. Carević i Vukadin Niko /Polić/.

II. grupa - Njemci

1941. - ništa

1942. - ništa

1943. - ništa

1944. godina

Januara mjeseca došli su Njemci „Prince Eugen“ divisije u naše selo. Medju ostalim oni su povelili sa sobom kao vodiče žrtve i to/ Visoković Ivu p. Stipe st. 30 god., Hrvat, težak, i Tomasić Ivu s.o. Joza st. 40 god. Hrvat, težak, oba iz sela Poričja. Na njih su Njemci natovarili municiju a u selu Janju pošto im nisu više bili potrebni ubili su ih.

¹⁶⁷ Ријеч прекинута те постоји могућност грешке.

Povjerenik komisije:
Aleks. Ćorović s.r.
Tešanović Eleonora s.r.

/M.P./

Svjedoci:

- 1./ Erak M. s.r.
- 2./ Milić Stojan s.r.
- 3./ Topić Krstan s.r.
- 4./ t.j. Gligorić Jelica
- 5./ t.j. Vranić Gospava
- 6./ Vujević Ante s.r.
- 7./ t.j. Ivica Bosa¹⁶⁸
- 8./ Savinović Desa s.r.
- 9./ t.j. Vučić Darinka s.r.

Da je prepis vjeran svom originalu tvrdi:
V.d. sekretara¹⁶⁹

M.P.

/Krtinić Ilija/

¹⁶⁸ Презиме је нечитко те постоји могућност грешке.

¹⁶⁹ Испод се налази потпис.

Zapisnik¹⁷⁰

sastavljen dne 27. juna /194 6pred Zemaljskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Poričja srez Bugojno okrug Travnik

Od komisije su prisutni:

Zapisničar
Tešanović Eleonora

Čorović Aleksandar, prav.referent
Zem. kom.-e
Brčić Zaim čl. komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci Erak Milan pok. Koste st. 52 god., Topić Krstan pok. Jove, st. 37 god., Vujović Anto pok. Tadije st. 44 god., Bjelac Ljubica žena pok. Sime st. 30 god., Savinović Desa kći Marka st. 25 god. Gligorić Andjelko p. Spasoja st. 33 god.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju pravo da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator u Mjesnom N. odboru Poričje /Čipuljić/ i to vjerno i istinito, svjedoci daju slijedeći iskaz:

Odmah po stvaranju N.D.H., odpočelo se sa progonom Srba. Naredjenja za progone Srba stizala su stalno. Tako je ustaški stožer iz Bugojna izdao koncem jula mjeseca 1941. naredjenje da se moraju prijaviti ustaškim vlastima svi Srbi od 16 do 60 g., inače biće kažnjeni smrtnom kaznom. Govoreno je Srbima da treba da se prijave da bi dali neke podatke i daće poslije toga odmah biti pušteni svojim kućama. Odmah po objavljivanju toga oglasa i to samo dva dana 29.jula 1941. g. došle su u naše selo ustaše pripadnici ustaškog stožera u Bugojnu i to: Čelik Milivoj d.Mate, st. 20 g., činovnik šumske uprave, sada nepoznatog boravišta, Ledić Nino st. 36 g., cestar iz Čipuljića, streljan 1943.godine od strane NOV-a, Miličević Mate pok. Ive, st. 28 g. težak iz Čipuljića, osuđen na smrt od strane Okružnog suda u Travniku, Vukadin Niko /Polić/ st. 30 g. težak iz sela Gaja srez Bugojno, sada nepoznatog boravišta. Ova četvorica ustaša kad su došli u naše selo, pristupila su sprovođenju u djelo objavljenog proglašenja. Iz našeg sela pokupile su i otjerale u Bugojno slijedeće žrtve i to:

Kojdić Andjelka pok. Luke, st. 48 godina, zahačiju
Lukić Petra, Dušanova, st. 18 god., zanačiju
Šebez Marka, st. 50 god., podvornika
Bilanović Andjelka p. Djuke, st. 50 god., težaka
Jojipović Ristu, pok. Jove, st. 40 god., krojača
Vuković Vladu, Milanova, st. 17 god., zanačija
Vučić Djordju, st. 40 g., policajac
Vučić Raju, Djordja, st. 17 god., pekara
Vučić Danu, pok. Vuke, st. 50 god., zanačija
Dučić Obrada, Milana, st. 17 god., zanačiju
Vranić Gajka, Djordje, st. 17 god., zanačiju
Erak Petra, Milana, st. 17 god., učenika

¹⁷⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 60399

Milić Ninu, Laze, st. 26 god., zanačiju
 Glamočak Jovu, Stanka, st. 36 god., zanačiju
 Bajić Arsenija, p. Alekse, st. 30 god., zanačija
 Lekić Brano, Sime, st. 19 god., zanačija
 Svitica Vlado, pok. Marka, st. 38 god., zanačija
 Vuković Andjelka, Svetka, st. 26 god., zanačija
 Krstanović Uroša, p. Jove, st. 38 god., zanačija
 Djurendić Djordje, p. Djure, st. 48 god., lugara
 Kunovac Mitra pok. Spase, st. 39 god., zanačija
 Serdarević Danu, pok. Todora, st. 44 god., molera
 Bujak Dušana pok. Djordja, st. 50 god. zanačija
 Praljak Nedeljka, Mitra, st. 17 god., zanačiju
 Popović Andjelka pok. Marka, st. 19 god., zanačiju
 Djurić Jovu pok. Djordje, st. 52 god., zanačiju
 Paleksić Djordju Save, st. 50 god., težaka
 Galić Luku p. Kosta, st. 34 god., trgovca
 Vuković Luku p. Spasoje, st. 40 god., zanačiju
 Šatora Stojana p. Mile, st. 40 god., težaka
 Dragojević Milu p. Jove, st. 17 god., težaka
 Kunovac Kostu pok. Tode, st. 40 god., težaka
 Radić Luku, Dragoja st. 17 god., zanačiju
 Milić Nedeljka pok. Laze., st. 20 god., zanačija
 Zeljković Savu, Maksima, st. 19 god., zanačiju
 Spremu Stjepana pok. Ile, st. 36 god., podvornika
 Bilkić Momira Zaharije, st. 34 god., zanačiju
 Ivica Djordju p. Luke, st. 43 god., zanačiju
 Zelen Marka pok. Mitra, st. 43 god., težaka
 Spremo Niku p. Pere, st. 42 god., težaka
 Žolje Niku p. Pere, st. 36 god., zanačiju
 Gligorić Jovu p. Blagoja, st. 38 god., težaka
 Topić Ristu, Jove, st. 25 god., težaka
 Topić Jovu, Krstana, st. 60 god., težaka
 Škobić Nikolu Rista, st. 20 god., zanačiju
 Škobić Jovu Riste, st. 25 god., zanačija
 Bojanović Niku Miloša, st. 30 god., težaka
 Galić Marka pok. Koste, st. 46 god., trgovca
 Gujić Djordja, Pere, st. 20 god., kazandžiju
 Mitrović Djordju p. Špire, st. 35 god., težaka
 Mitrović Petra Špire, st. 20 god., zanačija
 Mišković Dušana, st. 35 god., zanačiju
 Kunovac Simo, pok. Riste, st. 55 god., težaka

Kako se vidi iz ovoga spiska ustaške vlasti su na prvom mjestu pokupile i odvele uglednije ljude kako bi narod ostao obezglavljen. Ova četvorica ustaša su odveli ove žrtve u Bugojno i predali ih vlastima koje su ih zatvorile u osnovnu školu. U toku noći došli su kamioni i odvezli su gore pomenute žrtve prvo u srez gdje su ih sve povezali žicom i konopcima. Poslije ovoga istim kamionima su ih dalje prebacili u selo Gračanicu, gdje su ih smjestili u memljivi podrum Lučića. Tu su ih držali cijeli

dan i temeljito opljačkali. U toku noći odavde su ih dalje prebacili kamionima u selo Zanesoviće, srez G. Vakuf. Tamo su ih sve likvidirali. Neke su klali noževima, druge ubijali iz pištolja i pušaka, a mnoge i žive u jamu bacili. Poslije toga bacili su bombe u jamu, a na kraju cijelu jamu zasuli gašenim krečom. Slijedećega dana po ovome zločinu sreli smo automobile koji su se vraćali iz sela Zanesoviće. U njima su se vozili predstavnici ustaške vlasti u Bugojnu kao i ustaše koji su ovaj zločin izvršili. U prvom automobilu sjedio je KUŠTRO BRANKO, s. Ivin, st. 25 god., kotarski predstojnik iz Bugojna, sada nepoznatog boravišta, JURIŠIĆ LEONARD /LEŠKO/, Stipin, st. 35 god., trgovac iz Bugojna, osuđen na 20 godina zatvora od strane Okružnog suda u Travniku, te JURIŠIĆ ANTO, Martinov, st. 40 god., trgovac iz Bugojna, sada se nalazi u Zagrebu. U drugom kamionu vozili su se ustaše u civilnom odijelu sa bijelim maramama oko glave imajući namjeru da maskiraju svoj zločin. Jurišić Antu smo pitali kada će biti pušteni naši ljudi, on je odgovorio: „Kad na vrbi groždje rodi.“

Jurišić Leško lično nam je odgovorio, hvalio se kako je 6 pletenaka rakije ponjeo u Zanasoviće da tamo proslave ovo masovno ubistvo Srba. On je takodjer izjavio na sudjenju da sve što je radio da je radio po naredjenju starijih vlasti.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:
Ćorović Aleksandar s.r.

/M.P./

Svjedoci:

- 1./ Erak Milan s.r.
- 2./ Topić Krstan s.r.
- 3./ Vujović Anto s.r.
- 4./ Bijelac Ljubica s.r.
- 5./ Savinović Desa s.r.
- 6./ Gligorić Andjelko s.r.

Tačnost prepisa ovjerava:

Pretsjednik Zem.kom.-e¹⁷¹

M.P.

/Miloš Škorić/

¹⁷¹ Испод се налази потпис.

MJESNI N. ODBOR CRNIČE¹⁷²

Записник

састављен дне 25. јуна /194 6 пред sреском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Bугојно срез Bугојно округ Travnik

Од комисије су присутни:

Записничар
Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent
zem. komisije
Brčić Zaim čl. komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Jelena Djukić kći.p.Poška, st. 37 god.,
Mlačo MEHMED s.um Hasana st. 47 god.
Mutavelija Hamdija s. Osman Efendije st. 58 g.,
Šečić Ale s.um [?]¹⁷³st. 45 g.
Mlačo Ibro s.um. Agana st. 66 g.
Hadžibegović Sulejman s. um. Džafera st. 45 g.,
[?]¹⁷⁴anković MEHO s.um. [?]¹⁷⁵erve st. 58 g.
Šečić Zahid s.um. Ibre st. 58 g.
Bevrnja Osman s.um. Muje st. 47 g.
Franjo [?]¹⁷⁶ralo s.p. Stipe st. 53 g.
Paleksić Jovo s.p. Riste st. 49 g.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da iskažu sve o zločinima što je počinio okupator u Mjesnom narodnom odboru Crniče i to vjerni i istiniti svjedoci daju slijedeći iskaz.

I. grupa - USTAŠE 1941 g.

Odmah poslije izdavanja proglasa 1 augusta u kojem su ustaške vlasti u Bugojnu pozivale da se svi Srbi odmah jave u protivnom slučaju neka odmah jame sebi kopaju, došle su ustaše naoružani u naše selo i pokupili slijedeće žrtve:

Paleksić Ljubo s.p. Jove st. 44 g.
Paleksić Bogdan p. Riste st. 45 g.
Djukić Stevo s.p. Stojana st. 42 g.
Djukić Mile s.p. Tripka st. 34 g.
Djukić Boško p. Boška st. 37 g.
Djukić Boško s.p. Petra st. 70 g.

Sve su ove žrtve odvedene u Bugojno u zatvor i više se nikada nisu vratile. Među ustašama prepoznat je Milivoj Čelik st. 20 g. koji je bio zaposlen u šumskoj upravi, sada nepoznatog boravišta. Ovaj ustaša pripadao je ustaškom stožeru u Bugojnu i on je lično odveo naprijed navedenu žrtvu Paleksić Bogdana p. Riste.

Dan kasnije srele su ustaše Lučić Stipan p. Peje st. 20 g. i Budimir Dragutin p. Ante st. 40 g. oba težaci iz sela Vesela na putu Paleksić Novak s. Jove st. 16 g.

¹⁷² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 54974

¹⁷³ Наредна ријеч није јасно читљива.

¹⁷⁴ Прво слово нечитко.

¹⁷⁵ Прво слово нечитко.

¹⁷⁶ Прво слово нечитко.

uhvatile ga i predale naoružanom ustaši Lučiću Djuki p. Mate st. 50 g. Lučić Juko je težak iz sela Vesele srez Bugojno a poginuo je od strane NOV-a 1943 g. u Bugojnu. Naprijed navedeni ustaša Lučić Stipo nalazi se i danas kod svoje kuće u selu Vesela srez Bugojno a Budimir Dragutin poginuo je 1943 g. od strane NOV-a. Pomenuta žrtva Poleksić Novak kako je odveden više se nikada nije vratio.

Pored naprijed navedenoga ustaška milicija iz Bugojna pod vodjstvom Bilobrka Mate vršile su pljačku, pljačkale su sitnu i krupnu stoku, hranu, odijelo, rublje, obuću, novac, satove, dragocijenosti i.t.d. Tom prilikom nanijelu su štetu oko 50.000 din. Pomenuti Bilobrk Mato s.p. Ilije st. 35 g. po zanimanju torbar iz Bugojna sada se nalazi u okolini Bugojna u odmetništvu.

1942 g.

Augusta mjeseca došao je naoružan ustaša Šilj Gustav p. Ante st. 30 g. težak iz sela Gračanice kod Bugojna i odveo Čizmu Sakiba st. 18 g. s tim da mu nosi municiju. Medjutim kad su došli na kraj sela pomenuti ustaša je žrtvu Čizmu Sakiba puškom smrtno ranio tako da je od te rane kasnije umro u Travniku. Pomenuti ustaša Šilj Gustav poginuo je u Travniku od strane NOV-a.

Istoga mjeseca ustaša „CRNE LEGIJE“ iz zasjede dočekale su žrtvu Čizmu Salka Isinog st. 30 g. i ubile ga. Čizma Salko je težak iz Crniča a u tom momentu bio je kurir za NOV.

Pored naprijed navedenoga ustaše Crne legije su vršile pljačku augusta mjeseca. Pljačkale su konje, krupnu i sitnu stoku, hranu, novac i sve drugo što je od veće vrijednosti nanijevši štetu za 80.000 din.

1943 g. ništa

1944 god. ništa

II. grupa - njemci

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 g. ništa

1944 g.

Dijelovi „Princ Eugen“ divizije dok su boravili u Bugojnu vršili su hapšenja stanovništva, držali ih po zatvorima gdje su se isti patili i mučili. Medju ostalima koji su najviše odležali u zatvorima treba istaknuti slijedeće: Bevrnja Osman s.um. Muje st. 47 g. Meho Mlačo s.um. Hasana st. 47 g. Omić Ibro s.um. Muharema st. 60 g. i još 8 drugih.

III. grupa - ITALIJANI ništa

IV. grupa - ČETNICI

1941 ništa

1942 g.

Maja mjeseca vraćao se žrtva Mlačo HAMZA s. Hrustanov st. 45 g. iz Livna gdje je prodao konja i na putu kod Borove Glave u blizini sela Malovana srez Bugojno ubijen je od četnika koji su bili pod komandom Dušana Duvnjaka.

Povjerenik komisije:¹⁷⁷

Svjedoci:¹⁷⁸

M.P.

¹⁷⁷ Испод се налази потпис.

¹⁷⁸ Испод се налазе потписи или отисци прстију свједока.

ZAPISNIK¹⁷⁹

sastavljen dne 4-II. 1945 god. pred Srez N.O. komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Bugojnu srez Bugojno okrug Travnik

Od komisije su prisutni:

Zapisničar

Brčić Zajim

Bušatlija Muhamed sekretar Srez. NO.

Pristupa Paleksić Jovo Riste sin, kći, žena _____ rodom iz Crniča opština Mj. NO Crniče srez Bugojno okrug Travnik sada se nalazi u Crniču star 48 godina, po zanimanju težak izdržava 5 članova porodice, propisno opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

I. U mjesecu julu 1941 god. otišao je moj sin Paleksić Novak Jovin star 18 god. po zanimanju težak, vjere Pravoslavne srbini, na njivu da radi i tom prilikom je ga na njivi našao dva seljaka iz sela Vesele i to: Lučić Stipo Pere iz sela Vesele star 30 god. po zanimanju težak i sada se isto nalazi u selu Veseloj vjere Katol. narodnosti Hrvat i sa njime Dragutina Budimir Ante vjere katolič. Hrvat star 45 god. i odveli ga uz pomoć ustaše koji je bio naoružan i to Lučić Jute Mate star 48 god. sada nepoznatog boravišta.

Oni su ga odveli u ustaški stožer u Bugojnu i odaklen je odveden odma uvečer i streljan.

II. U godini 1942 kada je došla u ove krajeve Crna legija onda po naredjenju tadašnjeg komandata

nepoznate ustaše otjerale su mi jednu kravu koja vrijedila 2.000 din

300 kg žita	600	“
-------------	-----	---

1500 kg sijena i slame	1.500	“
------------------------	-------	---

ukupno	4.100	dinara
--------	-------	--------

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke vještaka Paleksić Zorku Ljube i Paleksić Ljubicu Bogde obadvije iz sela Sultanovića.

/Paleksić Jovo/¹⁸⁰

III. Svjedok vještak Paleksić Zorka Ljube iz Sultanovića pravoslavne vjere stara 45 god. sudski nekažnjavan, nakon što bi opomenuta na kazivanje istine i krivoga svjedočanstva iskazuje:

„Poznato mi je da je zaista Lučić Stipo Pere i Dragutin Budimir Ante i sanjima ustaša Lučić Juko Mate svi iz sela Vesele odveli njegova sina Novaka u Bugojno kojega su odma uveće streljali.¹⁸¹“

Svjedok vještak Paleksić Ljubica Bogde iz sela Sultanovića pravoslavne vjere, sudski nekažnjavana nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuje:

Potpuno suglasno kao i svjedok vještak Paleksić Zorka Ljube i u pogledu zločina kao i glede procjene visine štete.“

¹⁷⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 40508

¹⁸⁰ Поред се налази потпис.

¹⁸¹ Испод су два отиска прста свједока.

Oštećeni Paleksić Jovo Riste pridružuje se krivičnom postupku sa oštećenim zahtjevom u visini od 4.100 dinara predratnih /četiri hiljade i stotinu dinara/

DOVRŠENO:

Zapisničar¹⁸³ Član Sreskog N. odbora¹⁸⁴

Ovjerava ispravnost procjene štete:

Sekretar:

M. Bušatlija¹⁸⁵

M.P.

P. Pretsjednik:

/P.Šoljić/¹⁸⁶

¹⁸² Испод су два отиска прста свједока.

¹⁸³ Испод се налази потпис.

¹⁸⁴ Испод се налази потпис.

¹⁸⁵ Испод се налази потпис.

¹⁸⁶ Испод се налази потпис.

Закписник¹⁸⁷

састављен дне 1-II.1946 год. /194__ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помогаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Закписничар

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.¹⁸⁸

Пристапа Вујак Војин Миле син, кћи, жена _____ родом из Церибашићи општина Ленђеровина срез Бугојно округ Травник сада се налази у Церибашићима стар 34 година, по занимању тежак издржава 4 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августу 1941 год. дошла је једна наоружана патрола која је припадала усташком стоџеру у Бугојну и од тих усташа познао сам Њадџибеговић Ибрахима Омерова из Копчића муслиман стар 35 год по занимању тежак сада се налази непознатоме боравишту са њиме је још био Мишић Јоџо стар 32 год, по занимању тежак Хрват из села Њавића који се и данас налази у селу Њавићима. Именовани су тада дошли мојој кући и одвели ми мого брата Бујак Владу Миле старога 35 год по занимању тежак Србин, исти су га одвели и убили истога дана на званоме мјесту Церибашићи.

II. У мјесecu јулу 1943 год. отишао је мој брат Бујак Војко Миле стар 32 год. Србин у Доњи Вакуф да се донесе неки потреба из града. Када је отишао у град одма га је ухватила усташка патрола која је припадала „Црна легија“ и одвели га и није се више никада повратио својој кући које ово убиство извршио нијеми познато.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Њадџеговић Халила Њустафиног и Њанишић Иле Остоје оба из Церибашића.

Р.п. /за Вујак Војин/¹⁸⁹

/Брчић Зајим/

Пристапају свједоци: Њадџеговић Халил Њустафин и Њанишић Иле Остоје обојика из села Церибашића по занимању тежаци, након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоџанства исказују

„Познато нам је да је заиста наведенога мјесецa 1941 год дошао и отјерали Бујак Владу и истога убили истог дана исто тако нам је познато да је Бујак Вlado отишао у Доњи Вакуф 1943 год и није се никада повратио.

Р.п. /за Њанишић Илу/¹⁹⁰

/Брчић Зајим/

Р.п.¹⁹¹

/Халил Њадџеговић/

Довршено

Закписничар:¹⁹²

Чл. Среског Н.О.¹⁹³

Овјерава и потврђује Срески Н. Оџбор у Бугојну¹⁹⁴

М.П.

¹⁸⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 45405

¹⁸⁸ Испод се налази потпис.

¹⁸⁹ Поред се налази отисак прста.

¹⁹⁰ Поред се налази отисак прста.

¹⁹¹ Испод се налази потпис.

¹⁹² Испод се налази потпис.

¹⁹³ Испод се налази потпис.

¹⁹⁴ Испод се налазе потписи секретара и преџеједника.

Зачписник¹⁹⁵

састављен дне 20-ИИ. 946 /194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помачага у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар
Брчић Зајим

Чл. Среског Н. Одбора
Паво Шолјић

Пристапа Пилиповић Лазо Косте син, кћи, жена _____ родом из Брижина општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Брижини стар 50 година, по занимању тежак издржава 4 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu априлу 1942 год. дошле су наоружане усташе из Бугојна које су припадале XVII усташкој бојни у Јајцу и усташком стоžеру у Бугојну а исте је предводио усташа Матко Матанић Јоже из села Лјубница стар 38 год. Хрват сада непознатогa боравишта. Том приликом наведене усташе дошле су у моје село Брижине и нашле у мојој кући моју чeлјад и то: Пилиповић Станислава Станко стар 60 год. Пилиповић Стоју ж. Лазину стару 35 год. Пилиповић Недo Лазин стар 5 год. Пилиповић Пeро Лазин стар 3 год. Пилиповић Радослав Лазин стар 3 год. Пилиповић Неვენка Станислава стара 14 год. сву наведену чeлјад именоване су одвели и стрпали у једну шталу насред села коју су запалили и сви су изгорили туде.

Исте те усташе су ми опљачкали и то:

1. 70 комада овача	21.000 динара
2. 25 комада крмади	30.000
3. и Кућно покућство које је вриједило 20.000 динара	
	свега 71.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке вјештаке Дјелмо Станко Јакoва и Пилиповић Мара Томе oбоје из села Зијамета.

Р.п.:¹⁹⁶

Пристапају свједоци Дјелмо Станко Јакoва и Пилиповић Мара Томе oбоје из села Зијамета православне вјере Срби, по занимању тежаци, судски некажњавани те након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједочањства исказују:

„Познато нам је да је заиста истина да су наведене усташе наведеногa мјесецa починили злочин као што је именовани навео и у погледу плјачке и у погледу жртaва и да су његови наводи тачни.

Р.п.¹⁹⁷

Р.п.¹⁹⁸

ДОВРШЕНО

¹⁹⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 45415

¹⁹⁶ Испод се налази отисак прста.

¹⁹⁷ Испод се налази отисак прста.

¹⁹⁸ Поред се налази отисак прста.

Ovjerava i potvrđuje Sreski N. Odbor u Bugojnu

Sekretar:²⁰¹
u.z. Jovanović S.

Pretsjednik:²⁰²
I. Marić

M.P.

¹⁹⁹ Испод се налази отисак прста.

²⁰⁰ Испод се налази потпис.

²⁰¹ Испод се налази потпис.

²⁰² Испод се налази потпис.

Зачписник²⁰³

састављен дне 27-ИИ. 946 /194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачписничар
Брчић Зајим

Паво Шолјић Чл. С.Н.О.

Пристапа Пилиповић Спасоје Лазе син, кћи, жена _____ родом из Брижина општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Брижини стар 40 година, по занимању тежак издржава 6 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu априлу 1942 год. дошле су усташе из Бугојна које су припадале усташком стожеру у Бугојну /милиција/ а исте те усташе је предводио усташа Матко Матарић Јозе из села Лјубница стар 38 год. тежак Рим. католичке вјере Хрват, сада се налази у непознатом боравишту. Тај један дио усташа дошли су у наше село и том приликом дошли у нашу кућу а у истој кући био је мој брат Пилиповић Лјубан Лазе стар 40 год. по занимању тежак те су га исте усташе ухватиле и одвеле га у једну шталу коју су запалили гдје је именовани изгорио са још доста људи из села.

Наведене усташе тада су ми оплјачкали и запалили и то:

1. једну кућу и шталу 50.000 динара
2. у кући намјештај са одјећом 80.000 “
3. три вола и двије краве 15.000 “

Свега.....145.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Гњјатић Перо Лазе и Гњјатић Илија Лазе обојца из села Брижина.

П.р.²⁰⁴тј. *Пилиповић Спасоје*
Брчић Зајим

Пристапају свједоци: Гњјатић Перо Лазе и Гњјатић Илија Лазе обојца из села Брижине православне вјере Срби те након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоџанства исказују:

Познато нам је да су заиста наведене усташе у мјесecu априлу 1942 год. дошле у наше село Брижину а исте те усташе су припадале усташком стожеру у Бугојну које је предводио Матко Матарић Јозе и да су том приликом ухватили и у ватру убацили Пилиповић Лјубана Лазе.

П.р.²⁰⁵. тј. *Гњјатић Перо*

П.р.²⁰⁶тј. *Гњјатић Илија*

²⁰³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 45428

²⁰⁴ Поред се налази отисак прста.

²⁰⁵ Поред се налази отисак прста.

²⁰⁶ Поред се налази отисак прста.

Зачписник²⁰⁷

састављен дне 14-ИИ. 946 /194 пред Среским Н.Одбором комисијом за утврђивање злочина окупатора и њилових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар

Брчић Зајим

Паво Шолјић Чл. Среског Н.О.

Пристапа Гњатић Дјордјо Лазе син, кћи, жена _____ родом из Брижина општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Брижини стар 45 година, по занимању тежак издржава 3 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесецу априлу 1942 год. дошле су усташе из Бугојна које су припадале усташком стожеру у Бугојну, један дио тих усташа које ја нисам познавао али знам да је исте предводио усташа Матко Матанић Јоже из села Лјубница стар 38 год сада непознатог боравишта Хрват по занимању тежак. Исте те усташе дошле су у моју кућу и у нјојзи нагле пошто ми је жена побјегла а оставила мало дијете Гњатић Секулу син Дјордјин стар 5 мјесеци исте те усташе су га узеле и однијеле и бациле у ватру која је горила једна штала гдје је и оно изгорило са још доста свијета из села.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Дјукић Алекса Алексе и Мирко Ристе обојца из села Зијамет.

Р.п.²⁰⁸ тј. *Гњатић Дјордјо*
Брчић Зајим

Пристапају свједоци: Дјукић Алекса Алексе и Дјукић Мирко Риста обојца из села Зијамет Срби православне вјере након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједочанства исказују:

„Познато нам је заиста да су наведене усташе које су припадале усташком стожеру у Бугојну у мјесецу априлу 1942 год. бацили у ватру Гњатић Секулу Дјурин који је изгорио.“

Р.п.²⁰⁹ тј. *Дјукић Алекса*
Брчић Зајим

Р.п.²¹⁰ тј. *Дјукић Мирко*
Брчић Зајим

Довршено

Зачписничар:²¹¹

Члан Среског Н.О.²¹²

²⁰⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 45439

²⁰⁸ Поред се налази отисак прста.

²⁰⁹ Поред се налази отисак прста.

²¹⁰ Поред се налази отисак прста.

²¹¹ Испод се налази потпис.

²¹² Испод се налази потпис.

Зачписник²¹³

састављен дне 19-II 1946 год /194 пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њилових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар

Брчић Зајим

Паво Шолјић Чл. Среског Н.О.

Пристапа Пилиповић Станко Иле син, кћи, жена _____ родом из Брижина општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Брижини стар 43 година, по занимању тежак издржава 8 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu априлу 1942 год. дошла је усташка војска која је припадала усташком стоџеру у Бугојну и исте те непознате усташе је предводио Матко Матанић Јоје из села Лјубница стара 38 год. Хрвата сада се налази у непознатом боравишту. Наведене усташе дошле су у наше село и том приликом су затекле у мојој кући мојега нејакoг сина који није могао да побегне. Исте те усташе узеле су мога сина Пилиповић Чеду Станкова старoга 5 год. православне вјере Србин и однијеле га у једну шталу гдје су запалили исту шталу у којој је исти изгорио са још доста из села лица.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Дјукић Алекса Алексе и Дјукић Мирко Ристе обојца из села Зијамета.

Р.п.²¹⁴ тј. *Пилиповић Станко*
Брчић Зајим

Пристапају свједоци: Дјукић Алекса Алексе и Дјукић Мирко Риста обојца из села Зијамет Срби православне вјере након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједoчанства односно давања вјештачког мишљења исказују:

„Познато нам је заиста да су наведене усташе које су припадале усташком стоџеру у Бугојну те да су заиста бацили у ватру Пилиповић Чеду Станкова и да је исти изгорио.

Р.п.²¹⁵ тј. *Дјукић Алекса*
Брчић Зајим

Р.п.²¹⁶ тј. *Дјукић Мирко*
Брчић Зајим

ДОВРШЕНО

Зачписничар:²¹⁷

Члан Среског Н.О.²¹⁸

Секретар²¹⁹

Овјерава и потврђује Срески Н. одбор у Бугојну

М.П.

Претсједник²²⁰

²¹³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 45444

²¹⁴ Поред се налази отисак прста.

²¹⁵ Поред се налази отисак прста.

²¹⁶ Поред се налази отисак прста.

²¹⁷ Испод се налази потпис.

²¹⁸ Испод се налази потпис.

²¹⁹ Испод се налази потпис.

²²⁰ Испод се налази потпис.

Записник

састављен дне 24 јун/1946 пред sreskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Bugojnu срез Bugojno округ Travnik

Од комисије су присутни

Записничар:

Čorović Aleksandar pravni referent Zen_Koma

Tešanović Elenora

Brčić Zajim čl. Komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci: Vukovljak Pero pok. Tode star 41 god. Gnjatić Luka pok. Sime star 45 god. i Velimir Djordjo pok. Jaze star 51 god. Svi po zanimanju težaci iz sela Dolovi /Skakavci/

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da iskažu sve o zločinima što je počinio okupator u mjesnom narodnom odboru Dolovi i to vjerni i istiniti svjedoci daju slijedeću izjavu:

I grupa Ustaše

1941 god.

1 augusta ustaški stožer u Bugojnu izdao je proglas da svi srbi od 16 do 60 god. moraju da se jave u Bugojnu u protivnom slučaju slijedi kazna smrti. Naše selo srbi nije htjelo da se javi na ovaj poziv već smo otišli u šumu bojeći se za svoj život. Jedino se ovom pozivu odazvao žrtva Buljak Jovo pok. Pere star 45 god. težak iz sela Skakavaca i on se nije nikada više povratio.

Oktoobra mjeseca otišli su u sud da prijave vlastima nekog ustašu koji je silovao nevjestu u njihovoj kući žrtve i to: Nikola Tomica pok. Sime star 46 god. i Mitar Novaković pok. Pere star 47 god. obojica težaci iz sela Skakavaca i više se nikada nisu povratili.

Istog mjeseca oktobra dobili su poziv da dodju u Bugojno dvoje žrtve i to: Aleksa Aleksić pok. Alekse star 48 god. Pero Bodo pok. Stanka star 48 god. obojica težaci iz sela Skakavaca. Oni se nisu više nikada povratili.

1942 god.

Ustaše ustaškog stožera iz Bugojna pod rukovostvom Nine Jurišića sin Martinov star 38 god. koji je pogino u borbi sa partizanima na srezu Bugojnu došle su u ovo selo januara mjeseca i izvršili mnogobrojne pljačke. Pljačkali su odjelo, rublje, obuću, ljudsku i stočnu hranu, novac, satove, dragocenosti i td. I time nas oštetili za 300.00 dinara.

II grupa njemci

1941 god ništa

1942 god ništa

1943 god. ništa

Juna mjeseca došle u naša sela jedinice-dijelovi „Tiger“ divizije i to: odred biciklista pod komandom čuvenog majora Bakarca iz Osjeka. Ovaj odred biciklista došao je ovam sa istočnog bojišta. Komandant ove Tiger divizije bio je general major Johann Hefert njegov štab nalazio se u Bihaću. Ovi dijelovi nemačke vojske su izvršili

²²¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 54975

masovnu pljačku i paljevinu. Pljačkali su ljudsku, stočnu hranu, krupnu i sitnu stoku i konje, novac, dragocjenosti, satove i td. A palili su pet štala i četiri kuće. Ovim pljačkama i paljevinama su nas oštetili za 1.000.000 dinara.

Pročitano, odobreno i potpisano:

Povjerenik komisije:²²²

Svjedoci:²²³

Čorović Aleksandar²²⁴

M.P.

- 1.
- 2.
- 3.

²²² Испод је ћирилични потпис.

²²³ Испод су потписи свједока.

²²⁴ Испод је латинични потпис.

Записник

састављен дне 28 јуна/1946 пред земалском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Bугојну срез Bугојно округ Travnik

Од комисије су присутни:

Записничар:

Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav. referent

zemaljske komisije

Brčić Zaim čl. Komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Erak Stojan s.p. Koste st. 40 g.
Muhić Salih s.um. Salka st. 39 g.
Čaber Meho s.um. Hasana st. 46 g.
Kehić Mehmed s.um. Mehe st. 27 g.
Mekić Salko um. Ibri st. 54 g.
Gudelj Franjo s.p. Stipe st. 40 g.
Hodžić Ibri s.um. Paše st. 47 g.
Kovač Tahir s.um. Hasana st. 52 g.
Haračić Avdo um. Derve st. 54 g.
Čavić Luka p. Pere st. 33 g.
Perišić Ilija p. Sime st. 46 g.
Miloš Stipo p. Marka st. 52 g.
Erak Spasoje s.p. Marka st. 43 g.
Rubić²²⁶ Mato p. Jakova st. 58 g.
Erak Djordjo p. Laze st. 62 g.
Karadža Šaćir um. Omera st. 39 g.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima koje je počinio okupator u mjesnom narodnom odboru Glavice i to vjerno i istinito, svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa – USTAŠE

1941 g.

Sredinom jula mjeseca pozvat je od strane žandarmerije u Bugojnu žrtva Erak Čedo p. Dragoje st. 20 g. težak, radi nekog svjedočenja. Imenovana žrtva više se nikad nije vratila.

Jula mjeseca odmah po objavljivanju proglašavanja da se moraju javiti svi Srbi ustaškim vlastima u Bugojnu u naše selo došao je Čelik Milivoj pripadnik ustaškog stožera u Bugojnu i Niko Bolić²²⁷ st. 30 g. težak iz sela Gaja sada nepoznatog boravišta.

²²⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 54978

²²⁶ Прво слово презимена се не види јасно.

²²⁷ Не види се јасно ни име ни презиме.

Njih dvojica pokupitli su iz našeg sela slijedeće žrtve:

Šperac Dragu p. Riste st. 27 g.
Erak Ilu p. Rade st. 35 g.
Jovanović Niko p. Jove st. 22 g.
Vuković Svetka p. Stjepana st. 55 g.
Prgomelja Vladu p. Jove st. 19 g.
Zelen Milenka p. Stanka st. 35 g.
Erak Milku p. Mije st. 35 g.
Gnjatić Andjelko p. Riste st. 35 g.
Jakovljević Djordju p. Jove st. 40 g.
Vučković Ilu Ilije st. 20 g.
Erak Milu Koste st. 18 g.
Panić Vojina p. Marka st. 20 g.
Perić Nedeljka Milanova st. 20 g.
Vučković Djordju p. Riste st. 52 g.

Naprijed pomenute žrtve ova dvojica ustaša odveli su u Bugojno i predali ustaškom stožeru. Ove žrtve se više nikada nisu vratile.

Početkom augusta nestala je iz našeg sela žrtva Praljak Jovo p. Djordja st. 22 g. Ko ga je likvidirao nije nam tačno poznato ali njega su tražili uporno milicioneri naoružani Aračić Mujo um. Šemse st. 44 g. težak sad se nalazi kod svoje kuće u selu Glavicama i Kurbeg Remzo s.um. Mustajbega st. 55 g. težak umro je 1944 g.

Početkom augusta mjeseca lugar Škoro Jozo st 40 g. došao je u naše selo i rekao našemugaru žrtvi Janjiću Vidu p. Ilije st. 52 g. lugar iz Glavica da se spremi i da se javi vlastima u Bugojno. Poslije ovoga pomenuta žrtva nadjena je ubijena u mjestu zv. Duboko.²²⁸

1942 godina

Početkom augusta mjeseca od strane ustaške avijacije poginula je žrtva Čavić Milka ž. Pera st. 43 g. težak.

13 augusta došao je jedan veliki odred ustaša koji je pripadao „Crnoj Legiji“ u naše selo. U to vrijeme Crna legija logorovala je u Kupresu. Ustaša je bilo mnogo a od poznatih njihovih stariješina prepoznale smo Bobana Rafu st. 45 g. rodod iz Sovića srez Ljubuški sada nepoznatog boravišta. Zatim Penava Ilija s.p. Pere st 41 g. iz Glavica sada nepoznatog boravišta, zatim ustaša bez oružja a služio kao vodič Vujević Anto p. Pere st. 43 g. težak iz Kandije srez Bugojno sada nepoznatog boravišta. Pored ovih bilo je još veliki broj ustaških oficira i vojnika. Ove ustaše izvršili su masovno ubijanje seljana Srba u našem selu. Oni su svoje žrtve odveli na mjesto zv. Siča²²⁹ i pošto su ih na putu iz mitraljeza potukli, naredili su ostalim seljanima civilima da ove sahrane u neposrednoj blizini u Suhom potoku.

Tom prilikom pobijene su slijedeće žrtve:

Zelen Zorka ž. Stojana st. 50 g.
Zelen Darina ž. Vase st. 22 g.
Zelen Novak Vase st. 5 g.
Zelen Novka Vase st. 6 mjeseci
Popović Jovo p. Mije st. 66 g.
Gnjatić Drago p. Ljube st. 25 g.
Gnjatić Milka p. Ljube st. 56 g.
Gnjatić Stoja p. Drage st. 30 g.
Gnjatić Višnja p. Ljube st. 15 g.

²²⁸ Не види се јасно прво слово мјеста.

²²⁹ Простор сјечене шуме.

Gnjatić Divna p. Ljube st. 12 g.
 Gnjatić Rajka p. Ljube st. 5 g.
 Gnjatić Nada p. Ljube st. 3 g.
 Paleksić Jovo p. Mihajla st. 35 g.
 Paleksić Draginja ž. Jove st. 30 g.
 Paleksić Mihajlo p. Jove st. 7 g.
 Šperac Desa p. Drage st. 22 g.
 Šperac Rade p. Riste st. 10 g.
 Šperac Risto p. Drage st. 5 g.
 Šperac Ljuba p. Drage st. 2 g.
 Šperac Jovo p. Boška st. 23 g.
 Šperac Milka ž. Jove st. 19 g.
 Prgomelja Jovo p. Mihajla st. 58 g.
 Prgomelja Pero p. Jove st. 16 g.
 Prgomelja Mara ž. Jove st. 57 g.
 Panić Stoja²³⁰ p. Marka st. 60 g.
 Panić Jovo p. Marka st. 32 g.
 Panić Slavko p. Marka st. 28 g.
 Panić Milica p. Slavka st. 25 g.
 Panić Milojka p. Slavka st. 4 g.
 Panić Marko p. Slavka st. 1 g.
 Golić Andja p. Vida st. 30 g.
 Golić Djordjo p. Vida st. 5 g.
 Golić Andja p. Vida st. 3 g.
 Golić Stojko p. Vida st. 6 mjeseci
 Zelen Milka p. Pere st. 36 g.
 Zelen Pero p. Pere st. 5 g.
 Erak Rade p. Milka st. 13 g.
 Gnjatić Mile p. Riste st. 45 g.
 Gnjatić Jefa p. Andjelka st. 30 g.
 Gnjatić Pero p. Pere st. 12 g.
 Gnjatić Marko p. Andjelka st. 5 g.
 Gnjatić Risto p. Andjelka st. 8 g.
 Gnjatić Ruža p. Andjelka st. 3 g.
 Erak Branko p. Koste st. 47 g.
 Erak Risto p. Dragoje st. 19 g.
 Erak Savka žena Dušana st. 22 g.
 Erak Milka p. Dragoje st. 17 g.
 Čavić Marko p. Siforije st. 33 g.
 Čavić Ljuba ž Marka st. 28 g.
 Čavić Siforija p. Marka st. 2 mjeseca
 Čavić Kostadina ž. Jekoslava st. 36 g.
 Čavić Jovanka p. Jekoslava st. 10 g.
 Čavić Jelena kći p. Marka st. 5 g.
 Prgomelja Stanko p. Luke st. 60 g.
 Prgomelja Andja ž. Stanka st. 50 g.
 Prgomelja Luka p. Stanka st. 16 g.
 Prgomelja Ljuba p. Stanka st. 14 g.

²³⁰ У документу број 99 уписано „Стојан“.

Prgomelja Borka p. Stanka st. 10 g.
 Prgomelja Zorka p. Stanka st. 8 g.
 Prgomelja Radojka p. Stanka st. 2 g.
 Jakovljević Grozda p. Milivoja st. 55 g.
 Jakovljević Milka ž. Jove st. 25 g.
 Jakovljević Zdrava p. Milivoja st. 12 g.
 Jakovljević Mara p. Milivoja st. 10 g.
 Jakovljević Novka p. Milivoja st. 2 g.
 Jakovljević Radmila ž. Djordja st. 40 g.
 Jakovljević Ljubica p. Ilije st. 60 g.
 Jakovljević Nevenka p. Djordje st. 17. g.
 Jakovljević Mara p. Djordje st. 15 g.
 Jakovljević Mile p. Djordje st. 10 g.
 Jakovljević Jovan p. Djordje st. 6 g.
 Jakovljević Savka p. Djordje st. 2 g.
 Jakovljević Bogdan p. Jove st. 50 g.
 Jakovljević Ranka ž. Bogdana st. 45 g.
 Jakovljević Mile p. Bogdana st. 10 g.
 Jakovljević Ljuba p. Bogdana st. 12 g.
 Prgomelja Mileva Marka st. 5 g.
 Prgomelja Milisavka ž. Marka st. 40 g.
 Erak Stana Simina st. 52 g.
 Erak Višnja ž. Milana st. 26 g.
 Erak Kona p. Nedeljka st. 4 g.
 Erak Stana kći Milana st. 6 mjeseci

svi težaci.

Ove ustaše Crne legije ove sve žrtve povelili su rekavši im da idu na neko saslušanje. Kad su ih doveli do mjesta gdje su ih pobili naredili su da muški idu na gornju stranu i da posjedaju a žene i djeca na drugu stranu. Organizovali su već ranije način izvršenja ubistva. Straža je prije postavljena okolo a mitraljezi su bili već unaprijed na svoja mjesta postavljeni. Odmah pošto su žrtve posjedale nastala je ogromna mitraljeska paljba. Pobili su sve ove žrtve. Mnoge žene vidjevši smrt pred očima djecu su svoju davile da ih nebi zločinačko zrno ubilo.

13 oktobra otpočela je velika ustaška akcija paljenja i pljačke u našem selu. Tako ovoga datuma krenula je XX ustaška bojna na naše selo. Tom prilikom su naša sela skoro potpuno uništena. Opljačkali su sve kako stoku tako hranu i dragocjenosti, robu i novac a palili su zgrade, štale i hambare. Tom prilikom načinili su nam štetu oko 5.000.000 din. Desilo se tako da se tom prilikom zadržali neki ljudi koji nisu htjeli da izbjegnu već su njih sačekali i bijele košulje izvjesili kako bi pokazali da se selo predaje. Ova petorica žrtava su odmah streljana po dolasku ove jedinice. Imena ove petorice žrtava su slijedeća:

Šušljik Mile p. Šime st. 47 g.
 Spremo Jovo p. Krstana st. 55 g.
 Žolja Mile p. Mike st. 65 g.
 Šušljik Stanko p. Jove st. 58 g.
 Šušljik Božo p. Jove st. 60 g.

svi težaci

1943

Juna mjeseca u samoj čaršiji u Bugojnu uhvaćena je žrtva Janjić Ljubica p. Svetoslava st. 45 g. Nju su ustaške vlasti zatvorile i poslije toga za nju se više ništa neznalo. Po pričanju ubijena je u blizini pazarnice.

Istoga mjeseca ustaše iz Bugojna /žuta legija_ uniforme/ došle su u naše selo

radi rekviriranja hrane i stoke. Tom prilikom isprebijali su žrtvu Erak Draginu ž. Dragoja st. 60 g. od kojih posljedica je umrla poslije 10-15 dana.

1944

Početkom aprila mjeseca ubijen je u mjestu Ljubnjić zv. Dubočine žrtva BAJRIĆ Mujo um. Avde st. 58 g. težak. Njega je ubila bugojanska milicija jer je bio funkcioner NOP-a, tj. pretsjednik mjesnog odbora.

Augusta mjeseca od strane ustaške milicije u Bugojnu pobijeni su na mjestu zv. Kraj slijedeće žrtve:

Čaber Munib um. Salke st. 28 g.

Burak Muharem s.um. Hase st. 33 g.

Čaber Hasam s. Suljin st. 33 g.

Vrebo Meho s.um. Ahmeta st. 35 g.

Parić Meho Muje st. 19 g.

Ovi svi su najprije povezani i zatim na pomenutom mjestu strašno noževima iznakaženi.

Istog mjeseca došao je u naše selo ustaša Petar Pavčić st. 38 g. rodod od Prozora sada nepoznatog boravišta. Ovaj ustaša je izveo iz kuće Perišić Ristu p. Branka st. 23 g. težaka a koji je tada bio na spavanju. On je pomenutu žrtvu Perišića Ristu odveo na mjesto zv. Stolac i streljao ga iz mitraljeza. Žrtva Perišić bio je simpatizer NOP-a.

Početkom septembra pred svojom kućom je ubijen Jovanović Jovo p. Sime st. 66 g. od ustaša pripadnika jedinice Penava Vinka. Tu patrolu sačinjavao je kao vodja ustaša Grabovac Stojan st. 32 g. težak, ubijen od J.A. 1946 g.

II. grupa-NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 g. ništa

1944 godina

Janura mjeseca kroz naše selo nailazila je „Princ Eugen“ divizija. Žrtva Halilović Rešo um. Nezira st. 18 g. vidjevši Njemce počeo je da bježi ali su ga Njemci iz puške ubili. Razlog za ovo nije postojao.

IV. grupa ČETNICI

1941 ništa

1942 g. ništa

1943 g. ništa

1944 godina

Oktobra mjeseca ubijene su slijedeće žrtve Jašarević Nedjo um. Halila st. 60 g. i Jašarević Vejsil Nedjin st. 30 g. Njima su u kuću došli slijedeći četnici: Simo Jovanović s. Bože zv. Božica st. 25 g. iz sela Zijameta, srez Bugojno, Todor Ikić s. Pere st. 20 g. težak iz sela Zijameta, poginuo od strane J.A. Pomenuti prvi četnik Jovanović Simo i danas se nalazi u našoj okolini u šumi gdje je produžio svoj raniji zločinački rad. Ova dva četnika su bili lutajući četnici a sa njima je bilo još četnika nepoznatih.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:²³¹

Svjedoci:²³²

M.P.

²³¹ Испод се налазе два латинична потписа.

²³² Испод се налази шеснаест потписа свједока.

Зачисник²³³

састављен дне 5 – III - 1946/194 пред Среском Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојно срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Чл. Среског Н.О.

Јовановић Симо

Пристапа Ерак Стака + Крстана родом из Датовина општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Датовини стар 45 година, по занимању домаћика издржава 4 чланова породице, прописно опоменута на казивање истине, изјављује:

У мјесецу августу 1942 год. дошле су усташе из Бугојна која је припадала усташкој пукловнији Црне легије и том приликом их је предводио усташки поручник Пенова Илија и Бобан Мато хрвати сада непознатог боравишта. Исте те непознате усташе под командом да се покупили народ из околних села и том приликом су покупили и фамилију и то: Јаковљевић Богдана + Јове старог 50 год. Јаковљевић Ранка ж. Богдана старог 45 год. Јаковљевић Миле + Богдана стар 10 год., Јаковљевић Лјуба + Богдана стара 12 год. сви наведени су били православне вјере. Наведене усташе су их одвели у једну јаругу ван села звану „Датовина“ и том приликом све пострелјали са још много селјака из села.

Исте те усташе су тада опљачкали кућу именованог и том приликом отјерали и то:

1./ Двије краве.....4.000 динара

2./ Одијела.....4.000

Свега 8.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Ковачић Јову + Ристе и Чабар Мухарема ум. Хусана.

Р.р.²³⁴

Пристапају свједоци: Ковачић Јово +Ристе и Чабар Мухарем ум. Хасана. Те нако што бише прописно опоменути на казивање истине и посљедица кривог свједочанства исказују.

„Познато нам је да су заиста наведене усташе дошле у мјесецу августу 1942 год. те да су одвели наведену челај и да су ји пострелјали у једној јаруги звану „Датовина“ исто тако нам је познато да су наведене усташе поплјачкали исто како је наведено.“

Р.р.²³⁵

Р.р.²³⁶

ДОВРШЕНО.

Зачисничар:²³⁷

Чл. Среског Н.О.²³⁸

Овјерава и потврђује срески Н. одбор у Бугојну

Секретар:²³⁹

М.Р.

Претсједник:²⁴⁰

²³³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46937.

²³⁴ Поред је отисак прста и латинични потпис.

²³⁵ Слиједи отисак и латинични потпис свједока.

²³⁶ Слиједи отисак и латинични потпис свједока.

²³⁷ Испод је потпис Брчић Зајима.

²³⁸ Испод је потпис Јовановић Сима.

²³⁹ Испод је нечитак потпис.

²⁴⁰ Испод је нечитак потпис.

Зачписник²⁴¹

састављен дне 5-III-946 г. /194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Приступа Šušljik Stana +Stanka родом из Šušljici општина Glavice срез Бугојно округ Травник сада се налази у Glavicama стар 50 година, по занимању домаћина издржава 5 чланова породице, прописно опоменута на казивање истине, изјављује:

Дне 11-VIII-1942 год. дошао један одред усташа „Crne legije“ у наша села и ту су све покулпи из села одрасле и мушкарце и одвели ји на једно мјесто гдје су ји пострелјали. Те исте усташе предводио је из Бугојна на наша села усташки сатник Boban Mate jer се је и сам каже да је Boban. Tada су одведени мој муш и његов брат и то Šušljik Stanko +Jove стар 58 год. по занимању тежак православне вјере србин и његов брат /дјевер/ Šušljik Božo +Jove стар 60 год. по занимању тежак србин. Обадвојицу су непознате усташе које су припадале наведеној легији одвели ји у једном јарку и пострелјали са доста још селјака из села.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједока Šušljik Krstan +Pere и Šušljik Milka Stojanova обе из села Šušljika.

Р.р.²⁴²

Приступају свједоци: Šušljik Krstan +Pere и Šušljik Milka Stojanova из села Šušljika, православне вјере те након што бише прописно опоменути на казивање истине и послједице кривог свједочанства исказују:

„Познато нам је да је заиста наведенога дана дошао један одред усташа који су припадали „Crnoj legiji“ те су тада сабрали селјаке из околних села и све пострелјали а међу њима је био и Šušljik Stojan и Šušljik Božo оба пок. Jove који су стрелјани“.

Р.р.²⁴³

Р.р.²⁴⁴

Довршено

Зачписничар:²⁴⁵

Чл. Среског Н.О.²⁴⁶

²⁴¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46936

²⁴² Десно се налази отисак прста Шушљик Стане.

²⁴³ Испод се налази отисак прста Шушљик Милке.

²⁴⁴ Испод се налази отисак прста Шушљик Крста.

²⁴⁵ Испод се налази потпис Брчић Зајима.

²⁴⁶ Испод се налази потпис Јовановић Сима.

Зачписник²⁴⁷

састављен дне 1-III-946 год/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њилових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутну:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо чл. Среског Н.О.

Пристапа Вуковић Јелисавка +Вojина родом из Гредина општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Грединама стар 52 година, по занимању домаћица издржава 9 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августа 1941 год. дошле су усташе из Бугојна које су припадале усташком пуковнији Црној легији, а са којима је командовао Бобан Мато поручник тада су дошли у наше село и том приликом те непознате усташе које је предводио поменути, дошли су у кућу мого зета Палексић Јове +Михајла старог 35 год. по занимању тежак србин и одвели га њега и његову жену Палексић Драгину ж. Јове стару 30 год. и његовога сина Палексић Милојка +Јове старог 7 год. све троје су их одвели из села у једну јаругу гдје су их пострелјали свију.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Перић Милана + Симе и Вуковић Јелисавку /Мара Желјо²⁴⁸ + Вojина обоје из села Гредина.

П.п.²⁴⁹

Пристапају свједоци: Перић Милан +Симе и Вуковић Јелисавка /Желјо Мара²⁵⁰ +Вojина обоје из села Гредина православне вјере, пошто бише прописно опоменути и на казивање истине и последица кривог свједоџанства исказују:

„Познато нам је да су заиста наведене усташе дошле наведенога дана и да су заиста одвели Палексић Јову +Михајла и његову жену и сина те их изван села пострелјали“.

П.п.²⁵¹

П.п.²⁵²

Довршено

Зачписничар:²⁵³

Чл. Среског Н.О.²⁵⁴

Секретар:²⁵⁵

Овјерава и потврђује срески Н.О. Бугојну

Претсједник:²⁵⁶

М.П.

²⁴⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46942

²⁴⁸ Написано руком.

²⁴⁹ Испод се налази отисак прста свједока Вуковић Јелисавке.

²⁵⁰ Написано руком.

²⁵¹ Испод се налази отисак прста свједока Жељо Маре.

²⁵² Испод се налази отисак прста свједока Перић Милана.

²⁵³ Испод се налази латинични потпис Брчић Зајима.

²⁵⁴ Испод се налази латинични потпис Сима Јовановића.

²⁵⁵ Испод се налази нечитак потпис.

²⁵⁶ Испод се налази нечитак потпис.

Закписник²⁵⁷

Састављен дне 3-III-946 /194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Закписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Пристапа Голић Милисавка +Станка родом из Хапстићи општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Хапстићи стар 58 година, по занимању домаћица издржава 2 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августа 1942 год. дошле су усташе из Бугојна које су припадале усташком пуковници Црне Легије а са истима усташама је био као командир Бобан Мато сада непознатогa боравишта. Те наведене усташе су купиле по селу сву чeлјад и отјерали ји изван села гдје су пострелјани. Наведене усташе су дошле у кућу мого оца и купиле сву његову чeлјад те их отјерали и пострелјали и то: Голић Вуда +Гавре старог 54 год. Голић Андју ж. +Вуда стар 50 год. Голић Дјордју син +Вуда стар 10 год. Голић Андја +Вуда стара 5 год. и Голић Стојка + Вуда стара 2 год. сви по занимању тежаци вјере православне срби. Наведене чланове мого оца исти су одвели изван села и пострелјали.

Исте те усташе су тада опљачкали кућу мого оца и однијели све што је било вриједније и отјерали једнога коња.

1. Кућа опљачкана	10. 000 динара
2. Један коњ.....	2.000
Svega	12.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Ерак Симу + Пери и Ерак Јелена ж. +Илије обоје из села Стоца.

Р.п.²⁵⁸

Пристапају свједоци: Ерак Симо +Пери и Ерак Јелена ж. +Илије обоје из села Стоца православне вјере, те након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједочанства исказују.

„Познато нам је да су наведене усташе дошли у мјесecu августа и да су тако пострелјали сву фамилију Голић Вуда + Гавре и да су исти опљачкали како је напријед наведено“

Р.п.²⁵⁹

Р.п.²⁶⁰

Закписничар:²⁶¹

Довршено:

Чл.Среског Н.О.²⁶²

²⁵⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46924

²⁵⁸ Слиједи латинични потпис и отисак прста Голић Милисавке.

²⁵⁹ Слиједи латинични потпис Ерак Јелене и отисак прста свједока.

²⁶⁰ Слиједи латинични потпис Ерак Сима и отисак прста свједока.

²⁶¹ Испод је нечитак потпис.

²⁶² Испод је нечитак потпис.

Зачписник²⁶³

састављен дне 7-III-946 г./194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо чл. Среског Н.О.

Приступа Ерак Наталија +Миле родом из Хапстића општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Хапстићима стар 50 година, по занимању домаћица издржава 4 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јулу 1941 год. издато је наредјење од стране котарске области у Бугојну чији је био котарски претстојник Кустро Бранко Иванов стар 25 год. хрват сада се налази у непознатоме боравишту. Да се имаду сви срби да се имаду да пријаве код усташког стоџера у Бугојну тада је отишао мој муџ Ерак Миле +Михајла стар 35 год. по занимању теџак православне вјере србин. Да се исти пријави код наведеног усташког стоџера и није се више никада повратио кући што сам сазнала да је убијен од стране усташа који су припадали усташком стоџеру.

III.

Дне 11-VIII-942 год. дошао је један дио усташа из Бугојна који су припадали усташaма Црној Легији а којима је био командир Бобан Мато који се сада налази непознатоме боравишту. Исте те непознате усташе су тога дана сакупили много селјака из села и одвели у једну јаругу гдје су све пострелјали. Исто су одвели мoга сина Ерак Раду +Миле старог 13 год. србин и стрелјали га са осталима селјацима из нашег села.

Наведене усташе су ми кућу опљачкали у вриједности 8.000 динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Ерак Јелена +Иле и Ерак Симу +Пере обојика из села Хапстића. П.р.²⁶⁴

Приступају свједоци: Ерак Јелена +Иле и Ерак Симо +Пере оба из села Хапстића по занимању теџаци те након што бише прописно опоменути на казивање истине и послједиче кривог свједочанства исказују:

„Познато нам је да је издато наредјење од стране котарске области у Бугојну да се имаду сви срби пријавити усташком стоџеру у Бугојну и да је тада отишао Ерак Миле +Михајла и није се више повратио а исто нам је познато да су наведене усташе стрелјали Ерак Раду +Миле“.

П.р.²⁶⁵

Довршено

П.р.²⁶⁶

Зачписничар:²⁶⁷

Чл. Среског Н.О.²⁶⁸

Овјерава и потврђује срески Н. одбор у Бугојну

Секретар:²⁶⁹

М.П.

Претсједник:²⁷⁰

²⁶³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46944

²⁶⁴ Десно се налази отисак прста Ерак Наталије.

²⁶⁵ Десно се налази отисак прста Ерак Сима.

²⁶⁶ Десно се налази отисак прста Ерак Јелене.

²⁶⁷ Испод се налази латинични потпис Брчић Зајима.

²⁶⁸ Испод се налази латинични потпис Сима Јовановића.

²⁶⁹ Испод се налази нечитак потпис.

²⁷⁰ Испод се налази нечитак потпис.

Зачписник²⁷¹

састављен дне 6-III-946/194__ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Приступа Ерак Јелена +Иле родом из Хапстића општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Хапстићима стар 38 година, по занимању домаћица издржава 6 чланова породице, прописно опоменута на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јулу 1941 год, издато је наредјење од стране котарске области у Бугојну да се имаду сви срби од 16 до 60 год. да пријаве код усташког стоžера у Бугојну. Тада је био усташки стоžерник Никола Јуришић Мартинов из Бугојна стар 27 год. Хрват који је погину а котарски претстојник био је Бранко Кушто Иванов стар 25 год. Хрват сад се налази у непознатоме боравишту.

На исти позив отишао је мој муз Ерак Иле +Радe стар 35 год. србин по занимању тежак да се исти пријави код наведени. Али се није никада повратио својој кући што је био одма затворен и убијен.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Ерак Наталију +Милана и Јанјић Младинка +Светослава.

Р.р.²⁷²

Приступају свједоци: Ерак Наталија +Милана и Јанјић Младинко +Светослава, обоје православне вјере та након што бише опоменути на казивање истине и последице кривог свједочеанства исказује:

„Познато нам је да је издато наредјење од стране котарске области у Бугојну да се имаду сви срби да пријаве у усташки стоžер у Бугојну и да је тога пута отишао и Ерак Иле +Радe који се није никада ни повратио јер је био убијен.

Р.р.²⁷³

Р.р.²⁷⁴

Довршено:

Зачписничар:²⁷⁵

Чл. Среског Н.О.²⁷⁶

Овјерава и потврђује Срески Н. одбор у Бугојну

Секретар:²⁷⁷

Претсједник:²⁷⁸

М.Р.

²⁷¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46965

²⁷² Десно се налази отисак прста Ерак Јелене.

²⁷³ Испод се налази отисак прста Јањић Младинка.

²⁷⁴ Испод се налази отисак прста Ерак Наталије.

²⁷⁵ Испод се налази потпис Брчић Зајима.

²⁷⁶ Испод се налази потпис Сима Јовановића.

²⁷⁷ Испод се налази нечитак потпис.

²⁷⁸ Испод се налази нечитак потпис.

Зачписник²⁷⁹

састављен дне 3-III.46 /194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачписничар

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. среског Н.О.

Пристапа Ерак Коста Спасоје син, кћи, жена _____ родом из Брда општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Брду стар 19 година, по занимању тежак издржава 5 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јулу 1941 год. издато је наредјење од стране котарске области из Бугојна да се имаду сви Срби од 16 до 60 год пријаве у усташки стожер у Бугојну. Знам да је тада био котарски претстојник Кустро Бранко Иванов стар 25 год. Хрват сада непознатог боравишта и усташки стожѐрник Никола Јуришић Мартинов стар 27 год из Бугојна који је погинуо. Тада је отишао мој стриц Ерак Миле Косте стар 20 год. по занимању тежак Србина да се пријави у усташки стожер у Бугојно. Он је отишао и није се никада више повратио што је убијен от стране усташе који су руководили логором.

II.

У мјесecu августу 1942 год. дошле су усташе из Бугојна које су припадале Црној легији те истога дана ми запалили једну кућу и у нјој је изгорило све кућно посућство и одијело.

У 1. Једна кућа	20.000 динара
2. Кућно посућство	30.000 “
свега	50.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Чавић Милку ж. Вidosава и Чавић Андју ж. Богдана обе из села Брда.

П.п.²⁸⁰ т.ј. *Ерак Коста*

Пристапају свједоци: Чавић Милка ж. Вidosава и Чавић Андја Богдана православне вјере, те након што бише прописно опоменуте на казивање истине и послједиче кривог свједочанства исказују:

„Познато нам је да су заиста издато наредјење од стране Котарске области у Бугојну да се имаду сви Срби пријавити у усташки стожер и да је тада отишао Ерак Миле Косте и није се више повратио својој кући исто тако да су наведене усташе именованоме запалиле кућу и да је све изгорило“

П.п.²⁸¹

П.п.

Довршено

Зачписничар:²⁸²

Чл. Среског Н.О.

Овјерава и потврђује Срески Н. Одбор у Бугојну

Секретар:²⁸³

Претсједник:

М.П.

²⁷⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46922

²⁸⁰ Поред се налази отисак прста.

²⁸¹ Испод се налазе потписи свједока.

²⁸² Испод се налази потпис.

²⁸³ Испод се налазе потписи секретара и претсједника.

Документ број 78

KOMISIJA ZA UTVDJIVANJE ZLOČINA²⁸⁴
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U Bugojnu.

Prepis
Broj registra 50
Inv. Broj 15427/50

ZAPISNIK

SASTAVLJEN DANA 14 marta 1945 godine u Bugojnu
Od komisije prisutni su Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaj i protiv Mate Miličevića iz Poriča.

Pristupa se preslušanju

Svjedok-oštećeni Joka Gligorić žena pok. Jove iz Karadža po zanimanju
težakinja izdržava 4 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

U mjesecu julu 1941 god. odveo je ustaša Mate Miličević iz Poriča sa još
nekim drugim ustašama moga muža Jovu Gligorića u selo Kaloge-poriću²⁸⁵, a otale u
zatvor sa ostalim ljudima iz sela Čipuljića u Bugojnu. Kada sam donosila mužu ručak
u zatvor vidila sam kako zatvorenike srbe čuvaju stražari Ivan Jurišić-Car, Milan
Polić, Milivoje Čelik svi iz Bugojna. Moj muž ubijen je sa svim ostalim Čipuljanima
u selu Gračanici i bačen u jamu.

P.p.

Joka Gligorić s.r.

Svjedoci Tane Vuković i Milan Erak obojica iz Čipuljića propisno opomenuti
na kazivanje istine iskazuju:

Iskazuju posve suglasno kao i u zapisniku od 13.I.1945 god. broj 1.

P.p.

Dovršeno

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić s.r.

M. Krivošija po Miljković

Sekretar:

Mehmed Mlačo s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi

M.P.

Sekretar Zem-Koma

/ Krtinić Ilija /²⁸⁶

²⁸⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 15427/50

²⁸⁵ Име села није јасно читљиво.

²⁸⁶ Испод се налази латинични потпис Кртинић Илије.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U Bugoju²⁸⁷

BROJ REGISTRA 54

ZAPISNIK

SASTAVLJEN DANA 20 Marta 1945 god. u Bugoju

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv Mate Miličevića - Hercega iz Poriča

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Zorka Zelen udova iza pok. Marka iz Karadža po zanimanju težakinja izdržava 6 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj muž Marko Zelen pok. Mitra star 40 godina iz Karadža odveden je istom zgodom kada je i odveden Stanko Gligorić i to po ustašama Mati Miličeviću Hercegu iz Poriča i nekom Čančiću iz Kule, kojemu imena neznam.

Stvar se odigrala sa mojim mužem na isti način kao i sa Stankom Gligorićem. Inače iskazuje posve suglasno kao svjedokinja Andja Žolja.

Poziva se na svjedoke Tanu Vukovića i Milana Eraka, oba iz Čipuljića.

P.p.²⁸⁸

t.j. Zorka Zelen žena pok. Marka po.

Svjedoci Tane Vuković i Milan Erak iz Čipuljića generalija kao u zapisniku od 13. marta 1945. broj 1./ iskazuju:

Iskazuju posve suglasno kao u zapisniku od 13. marta 1945. broj 1./

P.p.²⁸⁹

Članovi komisije²⁹⁰

Sekretar,²⁹¹

²⁸⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 15427/54

²⁸⁸ Поред се налази отисак прста.

²⁸⁹ Испод се налазе потписи Ерак Милана и Вуковић Тане.

²⁹⁰ Испод се налазе потписи Зекира Сулејманпашића и Марка Кривошије.

²⁹¹ Испод се налази латинични потпис.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU u Bugojno²⁹²

BROJ REGISTRA 55

ZAPISNIK

SASTAVLJEN DANA 20 Marta 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija

Predmet su izvidjaji protiv Mate Hercega Miličevića iz Karadža - Bugojno

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Jelica Gligorić udova iza pok. Stanka iz Karadža po zanimanju težakinja izdržava sama obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj muž Stanko Gligorić pok. Spasoje, rođen 1900 iz Karadža, odveden je oko Svetog Ilije 1941 godine po ustaši Mati Hercegu – Miličeviću iz Poriča i još nekim meni nepoznatim ustašama u zatvor u Bugojno gdje je bio dva dana i dvije noći, a treći dan kad sam došla, da mu predam hranu, nisam ga više tamo zatekla. Tom prilikom rekli su mi stražari, da je moj muž Stanko odveden u logor odnosno na prisilan rad u Njemačku. Ja svakako držim, da je moj muž ubijen i bačen u jamu sa ostalim Srbima, koji su tada otjerani iz našeg sela i sela Čipuljića.

Meni nije poznato o tome, ko je vršio ova ubijstva.

U dokaz mojih navoda pozivam se na svjedoke Tanu Vuković i Milana Eraka, oba iz Čipuljića.

P.p.²⁹³

t.j. Jelica Gligorić po

Svjedoci Tane Vuković i Milan Erak, oba iz Čipuljića generalije kao u zapisniku od 13. marta 1945. broj 1./opomenuti na kazivanje istine iskazuju:

Iskazuju posve suglasno kao u zapisniku od 13. marta 1945 broj 1./

P.p.²⁹⁴

Članovi komisije:²⁹⁵

Sekretar,²⁹⁶

²⁹² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 15427/55

²⁹³ Десно се налази отисак прста.

²⁹⁴ Лијево се налазе потписи Ерак Милана и Вуковић Тане.

²⁹⁵ Испод се налазе потписи Зекира Сулејманпашића и Марка Кривошије по Миљковићу и отисак прста.

²⁹⁶ Испод се налази латинични потпис.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U Bugojnu²⁹⁷

BROJ REGISTRA 56

ZAPISNIK

SASTAVLJEN DANA 20. Marta 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv Mate Miličevića Hercega iz Poriča

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Andja Žolja žena pok. Nike iz Karadža po zanimanju težakinja
izdržava 5 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Moj muž Niko Žolja pok. Pere, star 35 godina iz Karadža odveden je istom
zgodom kada je odveden Stanko Gligorić i to po ustašama Mati Miličeviću-Hercegu
iz Poriča i nekom Čančiću iz Kule, kojemu imena neznam.

Stvar se je odigrala sa mojim mužem na isti način kao i sa Stankom
Gligorićem.

Meni nije poznato o tome, ko je vršio ubijstva, ali sam čula, da je Srbe ubijao
Augustin Perković, trgovac iz Bugojna, Joze Šarića sin iz Bugojna, kojeg su zvali
doktorom, a koji je streljan od partizana. Tako isto sam čula od mnogo svijeta, da je
prilikom tih ubijstava Zaim Ždralović iz Poriča ubijo mojeg amidžu Niku Spremu iz
Karadža.

U dokaz mojih navoda pozivam se na svjedoke: Tanu Vukovića i Milana
Eraka, oba iz Čipuljića.

P.p.²⁹⁸

t.j. Andja Žolja po

Svjedoci Tana Vuković i Milan Erak, oba iz Čipuljića generalija kao u
zapisniku od 13. marta 1945. broj 1./ opomenuti na kazivanje istine iskazuju:

Posve suglasno kao u zapisniku od 13. marta 1945. broj 1./

P.p.²⁹⁹

Članovi komisije:³⁰⁰

Sekretar,³⁰¹

²⁹⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 15427/56

²⁹⁸ Десно се налази отисак прста.

²⁹⁹ Лијево се налазе потписи свједока Ерак Милана и Вуковић Тане.

³⁰⁰ Испод се налазе потписи Зекира Сулејманпашића и Марка Кривошије.

³⁰¹ Испод се налази латинични потпис.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O. ODBORU U [BUGOJNU]³⁰²

BROJ REGISTRA 57

ZAPISNIK

SASTAVLJEN DANA 20 Marta 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija

Predmet su izvidjaji protiv Mate Miličevića - Hercega iz Poriča

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Andja Žolja žena pok. Nike iz Karadža po zanimanju težakinja izdržava 5 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u rodu iskazuju:

Moj stric pok. Niko Spremo pok. Pere, star oko 40 godina iz Karadža odveden je istom zgodom kada su odvedeni Niko Žolja i Stanko Gligorić po ustaši Mati Miličeviću – Hercegu iz Poriča i još nekima meni nepoznatim od svoje kuće u zatvor u Bugojno.

Dalje iskazuje posve suglasno kao Jelica Gligorić u zapisniku od 20. marta 1945 godine.

Žena pok. Nike Spreme Grozda umrla je poslije predmetne zgode tj. 1944 ostavivši iza sebe četvero odnosno petero nejake neobskrbljene djece, koja se teškom mukom prehranjuju, a žive od milosti dobrih ljudi, obradjujući nešto malo svoje zemlje, koja im je ostala iza oca.

Mi svakako držimo, da su svi Srbi, koji su odvedeni o Ilindanu 1941 godine pobijeni i bačeni u prirodnu provaliju u Zanesenovićima, za koju tamošnji žitelji tvrde, da je puna lješeva.

Koje vršio ova ubijstva meni iz vlastitog opažanja nije poznato, jer je u doba vršenja pokolja bilo ograničeno kretanje mirnih i poštenih civila, a tako isto bilo je i zamračenje ulica i kuća, tako da su se po ulicama po noći smili kretati samo ustaše i njihovi najbliži saradnici.

U dokaz svega gore navedenog pozivam se na preslušanje svjedoka Tane Vukovića i Milana Eraka, oba iz Čipuljića.

P.p.³⁰³

Andja Žolja po³⁰⁴

Svjedoci Tane Vuković i Milan Erak, oba iz Čipuljića generalija kao u zapisniku od 13. marta 1945. broj 1./ opomenuti na kazivanje istine iskazuju: Posve suglasno kao u zapisniku od 13. marta 1945.

P.p.³⁰⁵

Članovi komisije:³⁰⁶

Sekretar,³⁰⁷

³⁰² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 15427/57

³⁰³ Десно се налази отисак прста.

³⁰⁴ Десно се налази нечитак потпис.

³⁰⁵ Лијево се налазе потписи свједока Ерак Милана и Вуковић Тане.

³⁰⁶ Испод се налазе потписи Зекира Сулејманпашића и Марка Кривошије.

³⁰⁷ Испод се налази латинични потпис.

Мјесни Народни одбор Копчић

Записник³⁰⁸

састављен дне 24 јуна /1946 пред SRESKOM комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар:

Теџановић Eleonora

Ћорић Aleksandar pravni referent

Брчић Zajim čl. komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Velimir Djurić sin pok. Luke star 49 god.,

Mešić Asko um. Šaćira stara 51 god.

Krivošija Marko pok. Pere star 48 god.

Kunovac [?] ³⁰⁹ pok. Pere star 39 god.

Kunovac Gojko pok. Sime star 36 god.

Duvnjak Stanko sin Luke star 49 god.

Behara Milan pok. Sime stara 25 god.

[Kriv]opoljac³¹⁰ Milenko pok. Luke star 39 god.

Novaković Gojko sin Cvetka iz mjesnog Narodnog odbora Kопчић.

Pošto je svjedocima predloženo, da imaju da iskažu sve o zločinima što je počinio okupator u mjesnom N. odboru Kопчић i to vjerno i istinito svjedoci daju ovu zajedničku izjavu.

I grupa ustaše

1941 god.

Juna mjeseca pred Vidovdan žrtva Lagonja Blagoje pok. Jove star 43 god. došao je iz sela svoga u Bugojno gdje je prodao konja. Rekli su mu da će novac da primi na vidovdan jer se novčanice treba da zamjene kako bi on odma dobio taj novčani iznos u kunama, on je došao na vidovdan u Bugojno odakle se više nije vratio u selo nikada. Njega su po naredjenju zatvorili ustaša Hadžibegović Ibrahim Osmanov star 30 god. težak-muktar iz Kопчића sad se nalazi vjerovatno u Osjeku sa svojom sestrom i majkom gdje je vjerovatno zaposlen u fabrici šećera. Sa njim u ovome zatvaranju učestvovali Cvijanović Pilko Tadijin star 35 god. težak iz Udurlija u zadnje vrijeme policija u Bugojnu vjerovatno poginuo u Travniku od strane NOV.

Krajem jula mjeseca došla je žandarska patrola u naše selo i odvele žrtve Kunovca Simu pok. Sime starog 49 god. i njegovoga stričevića Kunovca Stanka pok. Pere starog 37 god. obadvojica težaci sa njima su još odveli rođake Gojka i Nikolu Kunovca. Žandarsku patrolu sačinjavali su Čuljak Nikola star 54 god. težak iz Čaušlija srez Bugojno za NDH žandar sa njim je bio u patroli još jedan žandar ime mu je Stipo prezime _____ iz Rame rodом. Oni su ova dvojica žandara povelili su ovu četvoricu u Bugojno gdje su ih predali u zatvor. Usput su im rekli da će ih saslušati i odma pustiti kući. U zatvoru smjestili su dvojicu u sobu desno a drugu dvojicu u sobu lijevo. U

³⁰⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 54962/1

³⁰⁹ Прецртано име свједока.

³¹⁰ Руком написан текст преко првог дијела имена, али није јасно читљиво шта пише.

sobama je bilo još mnogo. Sutradan na intervenciju seljaka iz sela Kopčica puštena su dvojica Kunovaca i to Gojko i Nikola. Prije samoga puštanja bilo je veliko pogadjanje koje je izgleda služilo kao zabava za ustaše službeničkog zatvora. Među službenicima u zatvoru istako se je ustaša Jurišić³¹¹ Ivan zvani „Car“ težak iz Gaja srez Bugojno koji je osuđen na smrt od strane okružnog suda Travnik. Tako se desilo u zatvoru da je ustaša Ivo Čančić star 33 god. težak iz sela Kule srez Bugojno službenik ustaškog zatvora zajedno sa Jurišićem Ivanom postrojio ovu četvoricu Kunovaca i pitao hoćeteli da ova dvojica idu ili ova dvojica da ostanu poslije kratkoga pogadjanja otišla su pušteni su Kunovac Gojko i Nikola a napred pomenute dvije žrtve i nisu se više nikada vratile.

Početkom augusta 1941 god. došao je žandar Plešner Josip star 50 god. rodом iz Slovenije sada se nalazi u Bugojnu kao radnik došao je u naše selo i odveo Kutić Gospavu stara 60 god. i Gavru Forcu pok. Marka ovo dvoje kasnije je otjerano za njemački logor odakle su se povratili svojim kućama gdje se i sada nalaze. Isti navedeni gore žandar došao je dan kasnije i odveo žrtvu Kutić Svetka pok. Stanka star 45 god. radnika na pruzi, rodом iz Kopčica i koji se nije nikada više povratio.

1 augusta saopšteno je da se srbi od 16 do 60 god. mora da jave u Bugojno u protivnom slučaju koji se ne jave bitiće kažnjeni smrću. Već sledećega dana došao je u naše selo ustaša Hadžibegović Ibrahim um. Osmana star 30 god. težak iz Kopčica sadašnje boravište njegovo je napred navedeno, bio je naoružan sa puškom. On je naredio da se sakupe srbi i da ih mora odma da vodi u Bugojno. Tom prilikom je on sakupio oko 30 srba. Njih je pomenuti ustaša Ibrahim doveo pred ustaški zatvor i predao poznatom ustaši Jurišić Ivanu zvanom „Car“ koji je sada izvršio izbor. On je između ovi 30 probrao 12 vidjeniji srba i njih strpao u ustaški zatvor a ostale je poslao u pratnji trojice ustaša u osnovnu školu. Oni koji su odvedeni u školu pušteni su istoga dana svojim kućama. 12 storica srba zatvoreni u zatvor nisu se više nikada povratili njihova su imena slijedeća:

1. Radić Boško sin Ile star 52 god.
2. Radić Stanoja sin Boška star 18 god.
3. Radić Ilija sin Ilin star 48 god.
4. Radić Mirko sin Ilijin star 16 god.
5. Djurić Savo pok. Luke star 45 god.
6. Krivošija Vlado pok. Djordje star 35 god.
7. Begara Simo pok. Sime star 42 god.
8. Gojko Djukić pok. Blagoje star 22 god.
9. Novaković Milan sin Cvitka star 28 god.
10. Savo Radić sin Riste star 26 god.
11. Nikola Purnjaga pok. Marka star 40 god.
12. Škobo Mitar star 40 god. radnik na pruzi.

Sve napred navedene žrtve sem Škobe su težaci iz sela Kopčica.

3 augusta došao je napijed pomenuti ustaša Hadžibegović Ibrahim u naše selo o odveo Lugonju Gojka pok. Jove. On ga je već kod kuće vezao sa žicom putem ga je tukao i mučio i naposljetku nedaleko od sela u šumi ubio.

Pored naprijed navedenog ustaše XX bojne te domobranski pukovnik Šimić Ivan star 40 god. koji je ubijen od strane NOV u Mostaru u naše selo te vršile pljačku hrane, sitne i krupne stoke, pića, satove, kao i ostale stvari veće vrednosti i na taj način nas su oštetili za 80.000 dinara.

³¹¹ Слово дописано руком.

1942.

Polovinom jula mjeseca došle su ustaše Crne legije i povelili sa sobom 4 žrtve da im nose municiju. Iste žrtve su oni ubili kod pilane u Donjem Vakufu žrtve su slijedeće:

1. Lelović Mijo pok. Mile star 49 god.
2. Purnjaga Djordjo sin pok. Marka star 36 god.
3. Nikola Miličević pok. Nike star 33 god.
4. Simo Miličević pok. Nike star 17 god.

Nekoliko dana poslije ubijen je od strane crne legije kod mlina žrtva Miličević Andja ž. Iliina stara 52 god. pored napred svega navedenoga ustaše crne legije izvršili su pljačku u našem selu. Pljačkali su odjelo, obuću, hranu, sitnu i krupnu stoku, novac, dragocjenosti kao i sve što im je pod ruku dolazilo a mogli sa sobom da ponesu. Prilikom ove pljačke sami seljani su morali da ove stvari donesu prenesu a odatle su prenosili kamionima. Vrijednost opljačkani stvari iznosi 200.000 dinara.

1944

Aprila mjeseca došao je u naše selo ustaša Bojanović Ivo pok. Ante star 22 god. težak iz Kopčića sada se nalazi u Vojsci J.A. na teritoriji armije u Sarajevu. I to za vrijeme racije kada se je skupljala omladina za vojsku. Tom prilikom odveo je žrtvu Franjića Jovana sin pok. Save star 17 god. težak iz sela Kopčića, navodno negdje u Logor ali imenovana žrtva nije se nikada povratila.

II grupa Njemci

1941 ništa

1942 ništa

1943 ništa

1944

Od januara do aprila mjeseca djelovi Princ Eugen divizije vršili su pljačke na našem mjesnom Narodnom odboru. Pljačkali su sve što im je dolazilo do ruku: konje, sitnu i krupnu stoku, ljudsku i stočnu hranu, novac dragocjenosti i.t.d. Ovom prilikom su oštetili za 500.000 dinara.

III grupa Italijani

1941 god.

Novembra mjeseca italijani su naišli na težaka Kutića Branka pok. Stanka star 48 god. i njega bez ikakvog razloga tukli i mučili od čega je podlegao u selu Kopčiću. Komadant ove talijanske jedinice bio je major Domano te njegovi oficiri Manili Karlo, Kirijacki i Miti.

Pročitano odobreno i potpisano:

Povjerenik komisije:³¹²

Svjedoci:³¹³

/Ćorović Aleksandar/³¹⁴

M.P.

³¹² Испод се налази латинични потпис.

³¹³ Испод се налазе потписи и отисци прстију свједока.

³¹⁴ Испод се налази потпис Тешановић Елеоноре.

Зачписник³¹⁵

састављен дне 16-II-1946 год/194 пред Срес. N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

ЋЛ.С.Н.О. Бушатија Мухамед

Пристапа Кунovac Jelka +Staniše родом из Копчића општина Копчић срез Бугојно округ Травник сада се налази у Копчић стар 37 година, по занимању тежак издржава 7 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

Дне 28 јуна 1941 год дошла је једна патрола жандармериска а са том патролом је био као вођа патроле жандар Ћулјак Никола из Чаушлија Хрват стар 34 год. са њиме је било још двојца коју ја нисам познавала. Исти су затекли код моје куће мого мужа Кунovac Станишу старог 38 год. и отјерали га у затвор у Бугојно одакле се није више ни вратио. Касније сам чула да је стрељан са осталим који су били у затвору.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Леловић Милана Мижина и Госпову Кутић ж. Светка обоје из Копчића.

Р.р.³¹⁶

Пристапају свједоци: Леловић Милана Мижина и Кутић Госпова ж. Светкова након што би прописно опоменута на казивање истине и последице кривог свједоћанства исказује:

„Познато нам је да је заиста једнога дана наведеног мјесеца да је дошла жандармериска патрола и отјерала Кунovac Станишу у затвор и да се није више повратио“.

Р.р.³¹⁷

Р.р.³¹⁸

Оштећени Кунovac Jelka +Staniše придружује се кривичном поступку као приватни оштећник.

ДОВРШЕНО:

Зачписничар:³¹⁹

Ћл. Среског N.O.³²⁰

³¹⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 40912

³¹⁶ Десно се налазе два потписа и отисак прста.

³¹⁷ Десно се налази потпис Лелевић Милана по Брчић Зајиму и отисак прста свједока.

³¹⁸ Десно се налази потпис Кутић Госпове по Брчић Зајиму и отисак прста свједока.

³¹⁹ Испод се налази потпис Брчић Зајима.

³²⁰ Испод се налази нечитак потпис.

Зачписник³²¹

састављен дне 15-II-/1946 пред Срес.Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

ЧЛ.С.Н.О. Бушатија Мухамед

Пристапа Лугоња Стоја +Никола родом из Копчића општина Копчић срез Бугојно округ Травник сада се налази у Копчићу стар 42 година, по занимању домаћица издржава 6 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

Дне 20 августа 1941 год. дошао је о моју кућу ујутро у 6 сата Њадџибеговић Ибрахим син Омеров стар 40 год. муслиман по занимању тежак. Он је био наоружан са пушком и том приликом затекао је мого муџа Лугоњу Гоја +Јове, православне вјере србина старог 40 год. тежак и том приликом одма га ту вежа са џицом и отјерао га је у Бугојно у усташки затвор.

Ја сам касније отишла неколико дана да видим џта је се десило са њим али нисам га нашла у затвору. Видила сам Ибрахима и питала сам га џта је било са мојим муџом он ми је одговорио да је све изо и попио до³²²

II.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке вјештаке Лугоња Стоја +Благоје и Леловић Милан +Миле обоје из села Копчића.

Р.п.³²³

Пристапају свједоци: Лугоња Стоја +Благоја и Леловић Милан +Миле обоје из села Копчића након џто бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоџанства исказују:

„Познато нам је да је заиста једнога дана дошао Њадџибеговић Ибрахим син Омерова муслиман из Копчића стар 40 год. отјерао Лугоњу Гојка +Митра у Бугојно у усташки затвор одаклен се њије никада ни вратио“.

Р.п.³²⁴

Р.п.³²⁵

Оштећена Лугоња Стоја придружује се кривићном поступку као приватни учесник.

ДОВРШЕНО

Зачписничар:³²⁶

Чл. Сре. Н.О.³²⁷

³²¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 40913

³²² Реченица њије довршена.

³²³ Лијево се налази отисак прста свједока Лугоња Стоје (Николе).

³²⁴ Десно се налази отисак прста свједока Лугоња Стоје (Благоја).

³²⁵ Десно се налази отисак прста свједока Леловић Милана.

³²⁶ Испод се налази потпис Брчић Зајима.

³²⁷ Испод се налази латинични потпис.

Зачписник³²⁸

састављен дне 18-II-946/194_ пред Срес. N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Чл. Одбора Бушатија Мухамед

Пристапа Радић Мара ж. +Save родом из Копчића општина Копчић срез Бугојно округ Травник сада се налази у Копчићу стар 25 година, по занимању домаћица издржава 5 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

У августу 1941 год. отишао је у Бугојно мој муз Savo Radić син Ristin србин православне вјере стар 26 год. и тамо је га ухватила усташка патрола, усташког стожера у Бугојну чји је био усташки стоженик Nikola Jurišić стар 34 год. из Бугојна.

II.

Аугуста 1942 год. ноћу су дошле усташе „Crne legije“ и том приликом ја сам се склонила у шталу а они су одвали кућу и опљачкали ми одјећу и један сребрени накит сељачки који је вриједио 5.000 dinara.

5.000.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Lugonju Stojana +Blagoja и Radić Ratka +Mladinka обојца из села Kopčić.

P.p.³²⁹

Пристапају свједоци: Lugonja Stojan +Blagoja Radić Ratko + Mladinka обоје из села Kopčića након прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједочанства исказују:

„Познато нам је да је Radić Savo Ristin из Kopčića отишао једнога дана у Бугојно, те се није никада није ни повратио јер су га усташе затвориле у затвор и није се никада више повратио. Познато нам је да су усташе Crne legije једне ноћи опљачкали кућу наведене и да су јој однијели горе наведене ствари“.

P.p.³³⁰

P.p.³³¹

Оштећена Radić Mara Save прикључује се кривичном поступку као приватна учесница.

DOVRŠENO:

Зачписничар:³³²

Чл. Одбора:³³³

³²⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 40914

³²⁹ Десно се налази отисак прста свједока Радић Маре.

³³⁰ Десно се налази отисак прста Лугоња Стоје.

³³¹ Десно се налази отисак прста Радић Ратка.

³³² Испод се налази потпис Брчић Зајима.

³³³ Испод се налази латинични потпис.

Зачписник³³⁴

састављен дне 18-II-946/194_ пред Срес. N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њилових помагаћа у Бугојно срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутну:

Зачписничар:

Брчић Зајим

ЋЛ.С.N.O. Бушатија Мухамед

Пристапа Радић Ратка +Младинка родом из Копчића општина Копчић срез Бугојно округ Травник сада се налази у Копчићу стар 30 година, по занимању тежак издржава 3 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

Мјесеца новембра 1941 год. о мој муз Младинко Радић +Илија Србин православне вјере стар 29 год. по занимању тежак. Отишао је том приликом у Сарајево ради приватних послова након његовога одласка у Сарајево није се именовани више никада повратио својој кући. Питала сам поједина лица која су одлазила у Сарајево да ли ишта знају о моме музу али нисам могла да сазнадем ништа него сам чула да је затворен у затвор у Сарајево јер именовани се никада није повратио кући.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједока Леловић Милана Милина и Дјурић Митра ж. Save обоје из села Копчића.

P.p.³³⁵

Пристапају свједоци: Леловић Милан Милин и Дјурић Митра ж. Save те након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједочанства изјављују:

„Познато нам је да је Радић Младинко +Илије србин православне вјере стар 29 год. заиста отишао једнога дана у наведеном мјесецу у Сарајево али се није никада повратио својој кући што сматрамо да су га усташе убиле у затвору у Сарајеву.

P.p.³³⁶

P.p.³³⁷

Оштећена Радић Ратка +Младинка придружује се кривићном поступку са оштакним захтјевом.

ДОВРШЕНО

Зачписничар:³³⁸

Ћл. Срес. N. одбора³³⁹

³³⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 40915

³³⁵ Десно се налази отисак прста свједока Радић Ратка.

³³⁶ Десно се налази отисак прста свједока Лелевић Милана.

³³⁷ Десно се налази отисак прста свједока Ђурић Митре.

³³⁸ Испод се налази потпис Брчић Зајима.

³³⁹ Испод се налази латинични потпис.

Зачписник³⁴⁰

састављен дне 16-II-946 /194_ пред Срес. N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Ћ.С.Н.О. Бушатија Мухемед

Приступа Франјић Андја +Save родом из Копчића општина Копчић срез Бугојно округ Травник сада се налази у Копчићу стар 52 година, по занимању домаћица издржава 2 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

Једнога дана у мјесecu мају 1941 год. дошла је наоружана усташка патрола која је припадала усташком стожеру у Бугојну, а од тих усташа познала сам и то: Ћадџибеговић Мухарема Осмин стар 29 год. муслиман по занимању тежак сад непознатог боравка са истим је био Бојунић Иван +Анте из Копчића старога 23 год. који је био у друштву са њиме неколико усташа. Питали су ме кога имам у штали а тамо је био мој син Франјић Јово +Save стар 16 год. србин православне вјере и одма су га везали џицом и отјерали га у Бугојно у затвор одакле се није више никада ни повратио.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Пурњагу Јову Дјордјин и Кривошија Марко +Pere обојика из села Копчића.

P.p.³⁴¹

Приступају свједоци: Пурњага Јово Дјордјин и Кривошија Марко +Pere обојика из села Копчића након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједочанства исказују:

„Познато нам је да је једнога дана дошла усташка патрола и која је припадала усташком стожеру у Бугојну а у којој је био Ћадџибеговић Мухемед Османов и Бојунић Иван +Анте и да су отјерали Франјић Јову +Save у затвор у Бугојно одакле се није никада ни повратио“.

P.p.³⁴²

P.p.³⁴³

Оштећена Франјић Андја +Save придружује се кривичном поступку као приватни учесник.

ДОВРШЕНО:

Зачписничар:³⁴⁴

Ћ. Срес. N.O.³⁴⁵

Овјерава и потврђује срески N. одбор у Бугојну

Секретар:

M.P.

Претсједник:

/M. Бушатија/³⁴⁶

/I. Марић/³⁴⁷

³⁴⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 40916

³⁴¹ Десно се налази отисак прста свједока Франјић Анђе.

³⁴² Десно се налази отисак прста свједока Пурњага Јова.

³⁴³ Десно се налази отисак прста свједока Кривошија Марка.

³⁴⁴ Испод се налази потпис Брчић Зајима.

³⁴⁵ Испод се налази латинични потпис.

³⁴⁶ Испод се налази нечитак потпис.

³⁴⁷ Испод се налази латинични потпис.

Зачписник³⁴⁸

састављен дне 16-II-1946 год/194_ пред Среск. N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помигача у Копчић срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

ЋЛ.С.N.O. Бушатија Мухамед

Пристапа Пурњага Ново Дјурин родом из Копчића општина Копчић срез Бугојно округ Травник сада се налази у Копчићу стар 8³⁴⁹ година, по занимању тежак издржава 2 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јулу 1942 год. дошла је усташка патрола из Бугојна која је припадала XX усташкој бојни чији је био комадант Зелић Нико и том приликом су отјерали мого оца Пурњагу Дјуру старог 38 год. по занимању тежака србин православне вјере исте су га отјерали према Вакфу и крај Донјег Вакуфа су га убили на званом мјесту пилана.

II.

У мјесecu августу 1941 год. отишао је мој amidја Пурњага Никола стар 40 год. православне вјере Србин он је отишао у Донји Вакф одма га је затворила усташка патрола у затвор по наредјењу таборника Касима Трте из Донјег Вакуфа који је стрелјан од стране NOV. 1944 год. Наведеног amidју су усташе су убиле у затвору у Донјем Вакфу.

Исте усташе које су ми отјерале оца јулу 1942 год. тада су ми опљачкали све вредније ствари по кући одијело које је вриједило

1./ одјећа и обућа	<u>20.000 dinara</u>
Svega	<u>20.000 dinara</u>

У доказ својих горњих навода позивам на свједоке Kunovac Jelku +Staniše i Miličević Ile +Nike обојица из Копчића

P.p.³⁵⁰

Пристапају свједоци: Kunovac Jelka +Staniše i Miličević Ile +Nike након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривогa свједочанства исказују: „Потпуно сугласно да је истина да су усташе припадници усташке војнице XX бојне да су заиста одвели именованог и убили негдје код Донјег Вакуфа“.

P.p.³⁵¹

P.p.³⁵²

Оштећени Пурњага Гојко придружује се кривичном поступку као приватни учесник са оштећним захтевом.

DOVRŠENO:

Зачписничар:³⁵³

ЋЛ. Срес. N.O.³⁵⁴

Овјерава и потврђује срески N. одбор у Бугојну

Секретар:

/ М. Бушатија /

Претсједник:

/ I. Марић /

M.P.

³⁴⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 40924

³⁴⁹ У оригиналном документу уписано 8 година.

³⁵⁰ Десно се налази отисак прста свједока Пурњага Нова.

³⁵¹ Десно се налази отисак прста свједока Куновац Јелке.

³⁵² Десно се налази отисак прста свједока Миличевић Иве.

³⁵³ Испод се налази потпис Брчић Зајима.

³⁵⁴ Испод се налази латинични потпис.

Зачписник³⁵⁵

састављен дне 3-II-946 год/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо чл. Среског Н.О.³⁵⁶

Приступа Кунovac Петар Остоје родом из Крушевице општина Одзак срез Бугојно округ Травник сада се налази у Крушевци стар 48 година, по занимању тежак издржава 5 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јулу 1941 год. било је наредjenje од стране усташког стоžера у Бугојну чији је био стоžерник Никола Јуришић Мартинов стар 26 год. по занимању радник, хрват, и исто је наредjenje потврђито од стране котарске области у Бугојну чији је тада био котарски претстојник Бранко Кустро Ивана стар 25 год. по занимању учитељ а сада се налази у непознатом боравишту. Наредба је гласила да се имаду сви срби да пријаве у усташки стоžер у Бугојну. Тада је отишао да се пријави мој брат Кунovac Лазар Лазин стар 44 год. православне вјере србин он је отишао и није се никада више повратио својој кући јер је био затворен и убијен касније на неколико дана.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједока Тучу Липесаву ж. Владину и Остојић Милку, Милана обоје из села Крушевица.

Р.р.³⁵⁷

Приступају свједоци: Тучо Липосава ж. Владина и Остојић Милка ж. Милана обе из села Крушевица те након што биће прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједожањства исказују:

„Познато нам је да је заиста наведенога мјесeca издато наредjenje од стране усташког стоžера да се сви срби из села Крушевице имаду пријавити код наведених тада је отишао у Бугојно Кунovac Лазо Лазе и није се више повратио кући“.

Р.р.³⁵⁸

Р.р.³⁵⁹

³⁵⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46911

³⁵⁶ Испод се налази нечитак потпис.

³⁵⁷ Испод се налази отисак прста свједока Куновац Петра.

³⁵⁸ Десно се налази отисак прста свједока Тучо Липосаве.

³⁵⁹ Десно се налази отисак прста свједока Остојић Милке.

Zapisnik³⁶⁰

sastavljen dne 15-III-946/194_ pred Sreskim N.O. komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Bugojnu srez Bugojno okrug Travnik

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Brčić Zajim

Pavo Šoljić čl. Sreskog N.O.

Pristupa Ostojić Milka +Milana rodom iz Kruševica opština Odžak srez Bugojno okrug Travnik sada se nalazi u Kruševici star 40 godina, po zanimanju izdržava 8 članova porodice, propisno je opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

U mjesecu junu 1941 god. izdato je naredjenje od strane kotarske oblasti u Bugojnu da se imadu svi srbi da prijave u ustaški stožer u Bugojnu. Tada je bio kotarski pretstojnik Franko Kušto Ivanov star 25 god. hrvat sada nepoznatoga boravišta, a stožernik je bio Nikola Jurišić Martinov star 27 god. hrvat koji je pogino. Tom pozivu otišao je moj muž Ostojić Milan +Markov da se kod isti prijavi. Kada je došao u Bugojno odma je bio zatvoren u logor kod ustaškog stožera i nije se nikada više povratio svojoj kući jer je bio ubijen u logoru.

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke i to Tuco Liposava +Vlade i Mirković Jelena +Vase.

P.p.³⁶¹

Pristupaju svjedoci i to: Tuco Liposava +Vlade i Mirković Jelena +Vase te nakon što biše propisno opomenuti na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuju:

„Poznato nam je da su zaista navedenom mjesecu izdato naredjenje od strane ustaškog stožera i kotarske oblasti u Bugojnu da se imadu da prijave svi srbi. Tom prilikom otišao je Ostojić Milan i nije se nikada više povratio svojoj kući“.

P.p.³⁶²

P.p.³⁶³

Dovršeno

Zapisničar:³⁶⁴

Ovjerava i potvrđuje sreski N.O. Bugojno

Čl. Sreskog N.O.³⁶⁵

Sekretar:³⁶⁶

Pretsjednik:³⁶⁷

M.P.

³⁶⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46915

³⁶¹ Десно се налази отисак прста свједока Остојић Милке.

³⁶² Десно се налази отисак прста свједока Мирковић Јелене.

³⁶³ Десно се налази отисак прста свједока Туцо Липосаве.

³⁶⁴ Испод се налази потпис Брчић Зајима.

³⁶⁵ Испод се налази нечитак потпис.

³⁶⁶ Испод се налази нечитак потпис.

³⁶⁷ Испод се налази нечитак потпис.

Зачписник³⁶⁸

састављен дне 4-III-1946 год/194 пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помигача у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Чл.Срес.Н.О. Јовановић Симо

Пристапа Остојић Милка +Милана родом из Крушевица општина Одзак срез Бугојно округ Травник сада се налази у Крушевици стар 48 година, по занимању домаћица издржава 5 чланова породице, прописно је опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јуну 1941 год. издат је позив од стране котарске области у Бугојну да се имаду сви срби да пријаве код усташког логора у Бугојном чији је био логорник Никола Јуришић Мартинов стар 26 год. Хрват.

Тада је отишао мој муз Остојић Митар +Мирка стар 48 год. по занимању тежак да се исти пријави код наведенога стожера. Он је отишао али се није никада више повратио јер је одмах затворен и касније неколико дана убијен од стране усташког логора у Бугојну.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједока Туце Јованка +Луке и Мирковић Јелену + Вазе обадвије из села Крушевице.

Р.р.³⁶⁹

Пристапају свједоци: Туце Јованка +Луке и Мирковић Милан +Мирка обоје из села Крушевица те након што бише опоменути на казивање истине и последице кривог свједочанства исказују:

„Познато нам је да је истога мјесеча у год. 1941 издато наредјење од стране котарске области у Бугојну да се сви срби пријаве у усташки стожер и да је тада отишао Остојић Милан Мирков који се није више ни повратио својој кући јер је био убијен од стране усташког стожера“.

Р.р.³⁷⁰

Р.р.³⁷¹

Довршено

Зачписничар:³⁷²

М.Р.

Чл.Среског Н.О.³⁷³

³⁶⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 46920

³⁶⁹ Десно се налази отисак прста свједока Остојић Милке.

³⁷⁰ Десно се налази отисак прста свједока Мирковић Јелене.

³⁷¹ Десно се налази отисак прста свједока Туце Јованке.

³⁷² Испод се налази потпис Брчић Зајима и нечитак потпис.

³⁷³ Испод се налази латинични потпис.

Зачписник³⁷⁴

састављен дне 4-III-946 /194 пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник.

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Пристапа Ерак Стојко Коста син, кћи, жена _____ родом из Кутлића општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Кутлићима стар 39 година, по занимању тежак издржава 13 чланова породице, прописно опомент на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јулу 1941 год. издато је наредјење од стране усташког стожера у Бугојну чији је био стожерник Никола Јуришић Мартинов из Бугојна стар 27 год. Хрват који је погину. И исто је наредјење било од стране котарске области из Бугојна чији је био котарски претстојник Бранко Кустро Иванов стар 25 год. Хрват сада се налази у непознатом боравишту. Наредјење је гласило да се имаду сви срби да се пријаве у усташки стожер. Тада је отишао Ерак Чедо Драгоје да се код исти пријави али када је дошао у логор одма је био затворен те касније убијен јер се није повратио својој кући.

II.

У мјесecu августу 1942 год. дошле су усташе Црне легије из Бугојна које је предводио Бобан Мато и санјиме још много непознати усташа. Исте те усташе су дошле у моју кућу и том приликом нашли у кући Ерак Бранка Косте старог 50 год., Ерак Ристу Драгоје старог 19 год. Ерак Сава ж. Душана стара 22 год. Ерак Милка Драгоје стара 17 год. Све напред наведене чланове исте те усташе су их одвели и изнад села у једној јаруги све скупа пострелјали са још доста сељака из села. Наведене пострелјани чл. сви су вјере православне.

У доказ својих горњих навода позивам свједоке и то: Јовановић Симу и Јанић Стојана Тоде обоје из села Главича.

Р.р.³⁷⁵

/Ерак Стојко/

³⁷⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 46940

³⁷⁵ Испод је ћирилични потпис.

Pristupaju svjedoci: Jovanović Simo i Janić Stojan Tode pravoslavne vjere, te nakon što biše propisno opomenuti na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuju:

Poznato nam je da je zaista navedenog mjeseca 1941 god. izdato naredjenje od strane kotarske oblasti u Bugojnu da se imadu svi Srbi da prijave u ustaški stožer i da je tom prilikom otišao Erak Ćedo Dragoje i nije se više povratio kući. Isto tako nam je poznato da su navedene ustaše zaista postreljali navedene [?]³⁷⁶ u mjesecu augustu 1942 god.

P.p.

*za Janić Stojan*³⁷⁷
*/Brčić Zaim*³⁷⁸

Dovršeno.

Zapisničar:³⁷⁹
N.O.³⁸⁰

Čl. Sreskog

Sekretar³⁸¹

Ovjereava i potvrđuje Sreski N.O. u Bugojnu

Pretsjednik³⁸²

M.P.

³⁷⁶ Ријеч је нечитка.

³⁷⁷ Испод се налази отисак прста.

³⁷⁸ Потпис записничара.

³⁷⁹ Испод се налази потпис.

³⁸⁰ Испод се налази потпис.

³⁸¹ Испод се налази потпис.

³⁸² Испод се налази потпис.

Зачисник³⁸³

састављен дне 14-III-946/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо чл. Среског Н.О.

Пристапа Вуčkовић Роза +Илије син, кћи, жена родом из Вилеша општина Вилеша срез Бугојно округ Травник сада се налази у Вилешима стар 46 година, по занимању домаћица издржава 7 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августу 1941 год. издато је наредјење од стране котарске области из Бугојна да се имаду сви Срби да пријаве у усташки стожер у Бугојну. Тада је био котарски претстојник Бранко Кустро Иванов стара 25 год. сада непознатогa боравишта, а стожeрник Нине Јуришић Мартинов стар 27 год. обојца из Бугојна.

Том приликом отишао је мој муз Вуčkовић Илија +Иле стар 65 год. да се исти пријави у стожер у Бугојно. Када је отишао није се никада више повратио својој кући.

II.

Дне 25-VII-941 год. по наредјењу истогa стожера присилно смо преселени из села Вилеша за Србију. I том приликом су нас отјерали у срез Свилajинац и то Вуčkовић Радослава, Вуčkовић Госпову, Вуčkовић Зору, Рајка, Николу и Илу. из нас остала је у нашој кући и то:

1. Четирѝ вола и четирѝ краве.....16.000 динара
2. Двоје коња..... 5.000 “
3. двадесете и два комада овaca..... 3.300 “
4. /Жита и пшенице у вриједности..... 8.000 “
5. Сijена и сламе..... 6.000 “
6. Кућни намјештај..... 13.000 “

Свега 41.300 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Гњати Стојан +Нике и Салко Мехуљ ум. Ибре.

П.п.³⁸⁴ тј Вуčkовић Роза

Пристапају свједоци и то: Гњатић Стојана +Нике и Мехуљ Салко ум Ибре те након што бише прописни опоменути на казивање истине и посљедѝце кривог свједочанства исказују.

„Познато нам је да су заиста наведене усташе по њиговоме наредјењу присилно преселѝле наведену фамилију и да су заиста када се је одишао да пријави Вучић Илија у Бугојно усташком стожеру био затворен и није се више никада повратио кући“

П.п.³⁸⁵ тј Мехуљ Салко

П.п.³⁸⁶ тј Гњатић Стојан

³⁸³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46940

³⁸⁴ Поред се налази отисак прста свједока.

³⁸⁵ Поред се налази отисак прста свједока.

³⁸⁶ Поред се налази отисак прста свједока.

Зачисник³⁸⁷

састављен дне 8-III-1946 год/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њилових помлагача у Бугојно срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског НО

Приступа Спремо Јованка + Јове син, кћи, жена родом из Шушљји општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Шушљји стар 58 година, по занимању домаћица издржава 2 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

Дне 11 августа 1942 год. дошао је један дио усташа из Бугојна који су припадали „Црној легији а исти је био командир који је те усташе предводио Бобан Мако усташки официр сада непознатоме боравишту. Наведене усташе су тога пута скупили много селјака из села Окојнице и одвели ји у једну јаругу које су све пострелјали. Тоба пута наведене усташе су одвели моба мужа Спрему Јову +Крстана православне вјере стар 55 год. по занимању тежак. Они су га одвели и у једном јарку стрелјали.

Исте те усташе наведен га дана су отјера ли ми двоје краве и једнога коња.

1./ Двије краве4.000 динара

2./ Једног коња.....1.000 “

Свега: 3.000 динара³⁸⁸

За доказ својих горњих навода позивам се на свједоке вјештаке у то Шушљјик Зорка +Милана и Јанјић Младинко +Светослава оба из села Шушљји

Р.п.³⁸⁹ тј Спремо Јованка

Приступају свједоци: Шушљјик Зорка +Миле и Јанјић Младинко +Светослава православне вјере срби те након што бише прописно опоменути на казивање истине и послједице кривог свједоћанства исказују.

„Познато нам је да су наведене усташе дошле у мјесецу августу 1942 год. и том приликом убили Спрему Јову +Крстана, а да су усташе били припадници Црне легије. Исте те усташе одвели су наведеној двије краве и једнога коња.“

Р10³⁹⁰ тј.Шушљјик Зорка

Р.п.³⁹¹ тј Јанјић Миладин

³⁸⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46933

³⁸⁸ Збир уписан погрешно и у оригиналном документу.

³⁸⁹ Поред се налази отисак прста свједока.

³⁹⁰ Поред се налази отисак прста свједока.

³⁹¹ Поред се налази отисак прста свједока.

Зачисник³⁹²

састављен дне 9-III-946 год/194_ пред Среским N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помогаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског N.O.

Пристапа Ћушљик Зорка +Миле син, кћи, жена родом из Ћушљиви општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Ћушљицима стар 50 година, по занимању домаћица издржава 2³⁹³ чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августа 1942 год. дошле су усташе из Бугојна које су припадале усташкој пукловници Црне легије а истима је командовао поручници Бобан Мато и Панова Илија Хрвати који се сада налазе у непознатоме боравишту. Исте усташе су тада покупили све становништво наши села и том приликом ји отјерали у једну јаругу ван села звану Давтовина, гдје су их пострелјали. Исте усташе су отјерале мого мућа Ћушљик Милу +Симе старог 47 год. по занимању тежак православне вјере. и са наведеним селјацима стрелјали.

Исте те усташе су ми отјерали тада и опљачкали кућу а стоку отјерали и то:

1. Три Воја.....6.0000 динара

2. Три коња.....4.000 “

3. те кућу опљачкали одијело.....5.000 “

Свега 15.000 динара

У доказ горњих навода позивам се на свједоке и то Ћушљик Лука +Михајла и Ћушљик Мара +Станка.
P.p.³⁹⁴ Ћушљик Зорка

Пристапају свједоци: Ћушљик Лука +Михајла и Ћушљик Мара +Станка обоје православне вјере те након што биће прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоћанства исказују

„Познато нам је да су заиста наведене усташе дошле у наше село и том приликом одвеће Ћушљик Милу +Симе и стрелјали у једној јаруги ван села. Исто тако нам је познато да су наведене усташе отјерали именованој како је она надела.“

P.p.³⁹⁵ тј. Ћушљик Мара

P.p.³⁹⁶ тј. Ћушљик Лука

Довршено:

Зачисничар:³⁹⁷

Чл. Среског N.O.³⁹⁸

Овјерава и потврђује срески N.O. Бугојно³⁹⁹

М.Р.

³⁹² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46926

³⁹³ Број није јасно читљив те постоји могућност грешке.

³⁹⁴ Поред се налази отисак прста свједока.

³⁹⁵ Поред се налази отисак прста свједока.

³⁹⁶ Поред се налази отисак прста свједока.

³⁹⁷ Испод се налази потпис записничара.

³⁹⁸ Испод се налази потпис.

³⁹⁹ Испод текста налазе се потписи.

Зачписник⁴⁰⁰

састављен дне 11-III-946/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

чл. Среског Н.О. Јовановић Симо

Пристапа Ковачић Јово +Ристе син, кћи, жена родом из Вилеша општина Вилеш срез Бугојно округ Травник сада се налази у Вилешима стар 50 година, по занимању тежак издржава 5 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесецу августу 1942 год. дошле су непознате усташе из Бугојна које су припадале усташкој пуковнији Црна легија, која је тада боравила у Бугојну. Непознате усташе предводили су усташки поручници Пенџа Илија и Бобан Мато хрвати сада непознатог боравишта. Те непознате усташе дошле су у наша села и том приликом одвели из моје куће и то:

Ковачић⁴⁰¹ Грозда ж. Милвоја стару 55 год.

Ковачић⁴⁰² Милка ж. Јове стара 25 год.

Ковачић Здравца +Милвоја стара 12 год.

Ковачић Мара +Милвоја стара 10 Год.

Ковачић Новка +Милвоја стара 2 год.

Сви наведени били су православне вјере срби. Непознате усташе су их одвели у једну јаругу звану Давтовина и том приликом их пострелјали свију.

Осте те усташе су опљачкали ствари по кући у вриједности од 3000 динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Ковачић Јову +Ристе и Шперца Лјубу +Ристе.

Р.р.⁴⁰³

тј Ковачић Јово

по Брчић

Пристапају свједоци: Ковачић Симо +Ристе и Шперца Лјубо +Ристе те што биће прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједошанства исказују.

„Познато нам је да су заиста наведене усташе дошле у мјесецу августу 1942 год. те да су наведене усташе заиста пострелјали наведену породицу и да су опљачкали исте ствари.“

Р.р.⁴⁰⁴

тј Шперца Лјубо

по Брчић Зајим

Зачписничар:

Брчић Зајим

Р.р.⁴⁰⁵

тј Ковачић Симо

по Брчић Зајим

Чл. Среског Н.О.

Јовановић Симо

⁴⁰⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46939

⁴⁰¹ У оригиналном документу уписано Ковачевић.

⁴⁰² У оригиналном документу уписано Ковачевић.

⁴⁰³ Испод се налази отисак прста свједока.

⁴⁰⁴ Испод се налази отисак прста свједока.

⁴⁰⁵ Испод се налази отисак прста свједока.

Зачисник⁴⁰⁶

састављен дне 5-III-946/194_ пред среским N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо чл. Среског N.O.

Пристапа Јанјић Младинко +Светослава син, кћи, жена родом из Stolac општина Vileši срез Бугојно округ Травник сада се налази у Stocu стар 28 година, по занимању тежак издржава 4. чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

Умјесecu августа 1942 год. дошле су један дио усташа из Бугојна које су припадале усташко пуку Црне легије а којима је комадовао Бобан Мато јер ји је исти и водио у наше село. Том приликом непознате усташе су дошле у наше село и покупили по селу много чџлади те ји одвели у једну јаругу изван села и стрелјали. Међу тима одведена је и моја мајка Јанјић Лјубица +Светослава стара 45 год. православне вјере и она је стрелјана са осталима.

Наведене усташе истог дана су ми запалили једну кућу, шталу те отјерали мала и то: 6 комада волова и крава, 2 коња, и једно крме

1./ Кућа и штала.....15.000 динара

2./ Шест комада говеда и крава.....19.000 “

3./ једно крме.....1.000 :

Свега 35.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Шишљик Зорку +Миле и Спрему Јованку +Јове.

Р.р.⁴⁰⁷

тј Јанјић Младинко

Пристапају свједоци: Шишљик Зорка +Миле и Спремо Јованка – Јове обе из села Стоца те након што биће прописно опоменуте на казивање истине и последице кривог свједочанства исказују:

„Познато нам је де су наведене усташе које су дошле из Бугојна а припадале Црног легији заиста убили Јанјић Лјубицу +Светослава и да су заиста поपालили и опљачкали оно штаје напред одведено.“

Р.р.⁴⁰⁸

тј Спремо Јово⁴¹⁰

Р.р.⁴⁰⁹

тј Шишљик Зорка

Довршено:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Чл. Среског N.O.

Јовановић Симо

⁴⁰⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46921

⁴⁰⁷ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴⁰⁸ Испод се налазе латинични потпис и отисак прста.

⁴⁰⁹ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴¹⁰ Грешком потписан Спремо Јово умјесто Спремо Јованке.

Зачписник⁴¹¹

састављен дне 6-III-946/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Пристапа Ћавић Андја ж. Богдана син, кћи, жена родом из Вилеша општина Вилеш срез Бугојно округ Травник сада се налази у Вилешима стар 28 година, по занимању домаћица издржава 4. чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августа 1942 год. дошао је један одред усташа из Бугојна које су припадале Црној Легији а те усташе предводио је усташки командант Бобан Мато који се сада налази у непознатоме боравишту. Наведене непознате усташе су покупиле све из села и одвели у једну јаругу и стрелјали.

Са тим читавим народом стрелјан је и мого оца фамилија читава и то:

Панић Стојан +Марка стар 60 год. по занимању тежак

Панић Јово +Марка стар 32. год.

Панић Славко +Марка, стара 28 год.

Панић Војин +Марка стар 20 год.

Панић Милица ж. +Славка стара 25 год.

Панић Милољка кци +Славка стара 4 год. и

Панић Марко син +Славка стар 1 год

Сви по занимању тежаци вјере православне народности српске. Наведене усташе су их свију пострелјали у једној јаруги изван села.

Исте те усташе су отјерали моме оцу и то: двије краве и једну јуну и кућу му опљачкали.

1./ Двије краве и једна јунка.....5.000 динара

2./ Опљачкали кућу.....10.000 “

Свега 15.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Ћавић Милку ж. Вidosава и Ерак Петра Костина.

П.п.⁴¹² *тј Ћавић Андја*

Пристапају свједоци: Ћавић Милка ж. Вidosава и Ерак Петар Костин православне вјере те након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоћанства исказују.

„Познато нам је да су наведенa дана дошле усташе из Бугојна које су припадале Црној легији и да ји је предводио усташку командир Бобан Мато те тога пута да су побиле многу ђелјади у селу и мѣну њима и напред наведене те да су исте усташе опљачкали исто шта је именована надела.

П.п.⁴¹³ *тј Ерак Петар*

П.п.⁴¹⁴ *тј Ћавић Милка*

⁴¹¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46938

⁴¹² Испод се налази отисак прста свједока.

⁴¹³ Испод се налази отисак прста свједока.

⁴¹⁴ Испод се налази отисак прста свједока.

Зачисник⁴¹⁵

састављен дне 9-III-1946/194 пред Среским N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског N.O.

Приступа Ерак Стака +Крстана син, кћи, жена родом из Давтовина општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Вилешима стар 60 година, по занимању домаћика издржава 8 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

Умјесецу јулу 1941 год. издато је наредјење од стране котарске области у Бугојну ђији је био котарски претстојни Бранко Куштро Иванов котарски претстојник стар 25 год. Хрват сада непознатогa боравишта. У наредјењу је гласило да се имаду сви срби да пријаве код Усташког стошера у Бугојну, тада је отишао мој брат Јаковљевић Дјордо +Јове стар 40 год. да се пријави и није се никад више повратио својој кући.

II.

У мјесецу августу 1942 год. дошле су усташе из Бугојна које су припадале усташкој пуковнији Црној Легији, а саистима је комадовао Бобан Мато и Пенова Илија порућници сада непознатогa боравишта. Наведене усташе су дошле у наша села и том приликом су покупили сву фамилију мого брата ито:

Јаковљевић Радмилу +ж. Дјорђе стару 40 год.

Јаковљевић Лјубицу +Илије стару 60 год.

Јаковљевић Невенку +Дјорђе стару 17 год.

Јаковљевић Мару +Дјорђе стару 15 год.

Јаковљевић Милу +Дјорђе стару 6 год.

Јаковљевић Јована +Дјорђе старогa 5 год.

Јаковљевић Савку +Дјорђе старог 2 год.

сва наведена лица су били православне вјере и том приликом непознате усташе под наведеном командом су их одвели у једну јаругу звана „Давтовина“ гдје су их свију пострелјали.

Исте те усташе су му опљачкали и одније све покући као и стоку отјерали и то:

1. Три краве и два вола.....10.000. динара

2. Пшенице и јећама 23 q.....8.000 “

3. Одјела и покућство.....12.000 “

Свега: 20.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на сведоке и то Коваћ Јово +Ристе и Ћабер Меху ум. Hasana

Р.р.⁴¹⁶ Ерак Станко⁴¹⁷

⁴¹⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46931

⁴¹⁶ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴¹⁷ Погрешан потпис; умјесто Ерак Стака уписано Ерак Станко.

Pristupaju svjedoci Kovać Jovo +Riste i Čaber Meho um. Hasana te nakon što biše propisno opomenuti na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuju!

Poznato nam je da su zaista navedene ustaše u mjesecu augustu 1942 god. došle i odvele navedenu familiju gdje su ih postreljali.

Isto nam je poznato da je u god. 1941 izdato naredjenje da se imadu svi Srbi da prijave i da je toga puta otišao Jakovljević Djordjo +Jove inije se nikada povratio.

P.p.⁴¹⁸ tj. Čaber Meho

P.p.⁴¹⁹. tj. Kovać Jovo

DOVRŠENO

Zapisničar:
Brčić Zajim

Čl. Sreskog N.O.
Jovanović Simo

Ovjerava i potvrđuje sreski Narodni odbor u Bugojnu

Sekretar:⁴²⁰

M.P.

Pretsjednik:⁴²¹

⁴¹⁸ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴¹⁹ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴²⁰ Испод се налази потпис секретара.

⁴²¹ Испод се налази потпис предсједника.

Зачисник⁴²²

састављен дне 9-III-946/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Пристапа Вућковић Милка +Светка син, кћи, жена родом из Гредина општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Вилешима стар 50 година, по занимању домаћица издржава 5 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јулу 1941 год. издато је наредјење од стране усташког стоћера у Бугојну и котарске области у Бугојну да се имаду сви срби да пријаве од 16 до 60 год. у усташку стоћеру у Бугојну. Така је био Стоћерник Никола Јуришић Мартинов стар 27 год. Хрват, а котарски претстојник био је Бранко Кустро Иванов стар 25 год. Хрват.

Тада је отишао мој мућ Вуковић Светко + Сћепана стар 55 год. по занимању тећак Србин, да се исти пријави код наведених! Када је отишао одма је био затворен од стране усташа у Бугојну а није се више никада повратио својој кући јер је био убијен.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Перић Милан +Симе и Гнјатић Стојан +Нике

Р.р.⁴²³ тј. Вућковић Милка

Пристапају свједоци: Перић Милан +Симе и Гнјатић Стојан +Нике по занимању тећаци те након што биће прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоћанства исказују.

„Познато нам је да су заиста у наведеном мјесecu били издато наредјење од напред наведени да се имаду сви Срби да пријаве код усташког стоћера у Бугојну и да је том приликом отишао Вуковић Светко +Сћепана и није се никада више повратио својој кући.“

Р.р.⁴²⁴тј. Гнјатић Стојан

Р.р.⁴²⁵ тј. Перић Милан

Довршено:

Зачисничар:

Чл. Среског Н.О.
Јовановић Симо

Овјерава и потврђује срески Народни одбор у Бугојну

Секретар:

Претсједник:⁴²⁶

Брчић Зајим

М.Р.

⁴²² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46930

⁴²³ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴²⁴ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴²⁵ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴²⁶ Испод се налази потпис предсједника.

Зачисник⁴²⁷

састављен дне 6-III-946/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Пристапа Гњатић Мара уд. Золје син, кћи, жена родом из Вилеша општина Вилеш срез Бугојно округ Травник сада се налази у Вилешима стар 35 година, по занимању тежак издржава 5 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августу 1942 год. дошле су усташе из Бугојна које су припадале усташкој бојни „Crна Legија“ те исте усташе командовао је Bobан Мато и Penova Илија Хрвати сада непознатогa боравишта. Те усташе су дошле у кућу мoga oца и том приликом су нашли у кући ито:

Гњатић Андjelка +Ристе старог 35 год.

Гњатић Миле +Ристе старог 45 год.

Гњатић Јефа+Андjelка стара 30 год.

Гњатић Pero +Pere стара 12 год.

Гњатић Marko +Андjelка стар 5 год.

Гњатић Ристе +Андjelка стар 8 год. и

Гњатић Ружа + Андjelка стара 3 год.,

сви наведени су по занимању тежаци вјере православне. Одма су их свију одвели изван села у једну јаругу звану „Dautovina“ гдје су их свију пострелјали.

Исте те усташе су дана опљачкали му кућу и благо у стогу те отјерали и то:

1. Два вола и једну краву.....8.000 динара

2. Једнога коња.....1.500 “

3. Dванест комада овaca.....1.880 “

4. Одјела у вриједности.....8.000 “

Свега 18.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Јашеровић Hamида ум. Hasана и Salkу Mehул ум. Ibре.

Р.р.⁴²⁸ тј Гњатић Мара

Пристапају свједоци: Јашеровић Halид ум. Hasана и Mehулј Salkо ум Ibре те што бише прописно опоменути на казивање истине и послједиче кривог свједочанства исказују.

„Познато нам је да су зајиста наведене усташе наведену чланове све одвели у мјесecu августу и пострелјали у једног јаруфи званој Dautovina. Исто нам је познато да су исте усташе именованоме опљачкали све наведене ствари и стоку како је исти навео.“

Р.р.⁴²⁹ тј Mehулј Salkо

Р.р.⁴³⁰ тј Јашеровић Halид

Довршено

Зачисничар:

Брчић Зајим

Чл. Среског Н.О.

Јовановић Симо

⁴²⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46929

⁴²⁸ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴²⁹ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴³⁰ Поред се налази отисак прста свједока.

Зачписник⁴³¹

састављен дне 7-III-946/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Пристапа Пргомелја Стана /Белановић/ син, кћи, жена родом из Вилеши општина Вилеши срез Бугојно округ Травник сада се налази у Вилешима стар 38 година, по занимању домаћика издржава 4 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августу 1942 год. доле су усташе из Бугојна које је су припадале усташком пуковњици Црна легиј и том приликом је дошао један дио те пуковњице које је предводио поручник Мато Бобан и Пенџа Илија Хрвати сада непознатогa боравишта. Исте те усташе дошле су у моју кућу мого оца и том приликом су нашли у кући и то:

Пргомелју Јову +Станка старог 65 год.,

Пргомелју Владу +Јове старог 19 год.,

Пргомелју Перу +Јове старог 16 год.

Пргомелја Мара ж. +Јове стара 57 год.

сви наведени су по занимању тежаци православне вјере. Када су усташе дошле у кућу одма су наредили да се имају сви да спакују и да појдју и исти су јих отјерали у једну јаругу звану „Датовина“ те ји пострелјали.

Надалје су ми исте усташе отјерали од стоке и опљачкали ку ку и то=

1. Два вола.....4.000 динара

2. Једног коња.....1.000 “

3. жита 2.000 кг.....4.000 “

4. Одјела.....5.000 “

Свега 14.000 динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Чавић Вidosава +Радe и Салку Мехуља ум Ибре.

П.п.⁴³² тј *Пргомелја Стана*

Пристапају свједоци: Чавић Вidosав +Радe и Салко Мехуљ ум. Ибре те што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједочанства исказује.

„Познато нам је да су заиста наведене усташе дошле у мјесecu августу 1942 год. те том приликом пострелјали наведену чланове како је она надела и имовину опљачкали.

П.п.⁴³³ тј *Мехуљ Салко*

П.п.⁴³⁴ тј *Чавић Вidosав*

⁴³¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46927

⁴³² Поред се налази отисак прста свједока.

⁴³³ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴³⁴ Поред се налази отисак прста свједока.

Зачисник⁴³⁵

састављен дне 5-III-946/194_ пред Среским N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског N.O.

Пристапа Ћавић Милка ж. Видосавова син, кћи, жена родом из Вилеша општина Вилеша срез Бугојно округ Травник сада се налази у Вилеша стар 25 година, по занимању домаћика издржава 4. чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августу: 1941 год, дошли су усташе из Бугојна које су припадале Црној Легији под командом поручника Мате Бобана и те непознате усташе које ја нисам познавала само знам да ји је водио наведени Мато Бобан јер се је сам казао да је он. Они су дошли у кућу мого оца Пргомелје Станка и том приликом покупули сву његову че фамилију коју су отјерали у једну јаригу изван села и пострелјали. И то су отјерали мого оца:

Пргомелју Станка +Луке старога 60 год.

Пргомелју Андју ж. +Станка стару 50 год.

Пргомелју Лuku +Станка старог 16 год.

Пргомелју Лјубу +Станка стару 14 год.

Пргомелју Бorkу +Станка стару 10 год.

Пргомелју Зorkу стару 8 год.,

Пргомелју Рајка старог 2 год.

сви православне вјере Срби. Наведену фамилију мого оца су сву пострелјали изван села у једној јаруги. Исте усташе су тада отјерали једног коња и кућу сву опљаћкали и однјели

1. Једног коња.....2.000 динара

2. Кућу опљаћкали.....15.000

Свега: 17.000 динара

У доказ својих навода позивам се на свједоке Ерак Петра +Косте и Ћавић Андју ж. Богдана обоје из села Вилеша.

Р.п.⁴³⁶ тј. Ћавић Милка

Пристапају свједоци: Ерак Петар Косте и Ћавић Андја ж. Боголјуба ободвоје из села Вилеша православне вјере. те након што бише прописно опоменути на казивање истине и послједиче кривог свједочанства исказују

„Познато нам је да су заиста наведене усташе дошле у мјесecu августу 1942 год, и том приликом су пострелјали сву фамилију Пргомелје Станка +Луке и да су му заиста опљаћкали наведене ствари.“

Р.п.⁴³⁷ тј. Ћавић Андја

Р.п.⁴³⁸ тј. Ерак Петар

⁴³⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 46923

⁴³⁶ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴³⁷ Поред се налази отисак прста свједока.

⁴³⁸ Поред се налази отисак прста свједока.

Документ број 105

Mjesni odbor LENDJEROVINA

Број: ____/194

Записник⁴³⁹

састављен дне 23 juna /194 6 пред Sreskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Bugojnu кроз bugojanski округ Travnički

Од комисије су присутни:

Записничар

Tešanović Eleonora

Čorović Aleksandar prav.referent

Brčić Zaim

Pošto je svjedocima predloženo, da imaju da iskažu sve ono što znaju o zločinima, koje je počinio okupator i njegovi pomagači u mjestu Lendjerovine i to vjerno i istinito, svjedoci daju ovu zajedničku izjavu:

Svjedoci su slijedeći:

Ostojić Petar sin p. Jove iz sela Pirića

Babić Vinko sin p. Ive iz Lendjerovine

Kašić Jovo s.p. Riste iz Lendjerovine

Šatara Ljubo s.p. Ilije iz Lendjerovine,

Šećibović Muharem s.um. Refika iz Lendjerovine

I. grupa - ustaše

1941 g.

Pred Vidovdan došle su iz sela Ljubnića slijedeće ustaše:

Matanović Marko p. Joze zv. Ljubas, st. 40 g. težak, rimokatolik, povukao se poslije kapitulacije neznamo kuda, rodom je iz Ljubnjića.

Matanović Jovo Stipin, st. 38 g. težak iz sela Ljubnjića, rimokatolik, poginuo od strane partizana 1942 g. u selu Rovna srez Bugojno.

Dada Anto st. 25 g. radnik iz Bugojna, otišao u dobrovoljce protiv Rusa i nije se vratio.

Kaurin Pile st. 25 g. težak iz sela Ljubnića, inače doseljenik iz Dalmacije. Po kapitulaciji povukao se sa ostalima.

Ova četvorica ustaša došli su u naše selo iz Zijameta. Sa sobom su vodili 17 ljudi, Srba povezanih konopcima jedan za drugog. Kada su došli na kraj našeg sela ostavili su ovih 17 pod stražom a oni su došli u naše selo. Iz našeg sela odveli su:

Stanišić Ostoju p. Petra st. 52 g. iz Lendjerovine, težak.

Golić Mirka p. Luke st. 25 g. težaка iz Lendjerovine.

Ovu su dvojicu takodje svezali i priključili ih onoj grupi od 17. Tako sve skupa oni su povelu do jame na Kalinu. Prvo su ove žrtve zatvorili u pojamu i postavili okolo stražu dok su oni za to vrijeme večeravali. Poslije završene večere oni su došli do pojate. Odatle su izvodili dvojicu po dvojicu pa prvo ih ubili nad jamom bilo puškom ili sjekirom ili nožem a onda ih bacali u jamu. Žrtve Stanića Ostoju i Golića Mirka su pred pojatom ubili pa zatim na konja natovarili do jame pa ih unutra bacili.

Ovo su učinili ovako jer su žrtve bile fizički jake pa su želili što prije da se njih riješe. Desilo se sada da su dvojica od ovih žrtava iskoristili priliku i pobjegli od jame. /O ovome će biti detaljnije u Mjesnom odboru Zijamet/. Zločinci vidjevši ovo prestali su sa ubijanjem i ostatak od 12 žrtava doveli u Bugojno rekavši im da prestaju

⁴³⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54973

sa ubijanjem i pošto ih saslušaju u Bugojnu, pustiće ih kućama. Ovo se sve desilo po noći. Ovu dvanaestoricu stvarno su kasnije pustili.

Zločinci su ovaj zločin vršili iz dva razloga. Prvo što im je naredjeno od strane ustaških vlasti iz Bugojna, a drugo iz koristoljublja jer su za svaku žrtvu primali 100 dinara.

Jula mjeseca došli su ustaše:

Hadžibegović Ibrahim um. Juse st. 35 g. težak iz sela Kopčića srez Bugojno. Sada se nalazi navodno u Osijeku.

Mišić Jozo p. Nikole st. 30 g. težak iz sela Čehajića srez Bugojno sada se nalazi kod kuće u selu Čehajićima.

Njih dvojica naoružani puškama došli su u naše selo da odvedu Srbe. Kada su seljani primjetili iz svojih kuća da oni dolaze pobjegli su u šumu. Oni su pretraživali kuće i pošto nisu našli mušku čeljad vratili su se i tu u blizini sakrili čekajući da naidje neko od muškaraca Srba. Desilo se tako da je naišao u selo žrtva Bujak Vlado p. Mile st. 36 g. težak iz sela Ceribašića, srez Bugojno, sa svojim bratom Rajkom. Seljani su njih dvojicu odvrćali govoreći im da ne idu dalje jer će ih Hadžibegović i Mišić ubiti.

Ova dvojica tj. Vlado i Rajko nisu poslušali jer vele nismo nikome zla učinili pa nema niko ni razloga da nas ubije. Odmah tu u blizini kuća oni su naišli na pomenutu dvojicu zločinaca. Hadžibegović je sa puškom prišao Vladi naredio mu da digne ruke u vis i odmah u grudi mu ispalio jedan metak. Vlado je pao smrtno pogodjen. Kada je Rajko ovo vidjeo skočio je na Hadžibegovića i sada je nastalo dugo hrvanje. Rajko je dohvatio nož svoga brata Vlade. Prilazi u to Mišić i u takvoj situaciji Hadžibegović se diže, ostavlja pušku i daje se u bježanje. Jozo pošto nije imao pušku pobjegao je i on, Rajko se držao Ibrahima, gonio ga, na jednom mjestu ga je sustigao i nožem mu probo desno rame. Ibrahim je uspio da pobjegne i u Bugojnu mu je rana previjena, a Rajko je otišao u šumu da se bori protiv okupatora. Ibrahim je htio i Rajka da ubije i na njega je jedan metak ispalio ali uspio je samo da ga rani u ruku. Rajko je imao oko 20 g.

1942 g. - ništa

1943 g. - “

1944 godina

mjeseca marta, aprila, maja, juna pljačkali su nas slijedeće ustaše:

Jurkić Jure p. Pere zv. Babić iz sela Servana srez Bugojno, težak st. 35 g. sada se nalazi u Bačkoj Palanci na radu u fabrici Kudelje, amnestiran iz logora.

Pušić Perica p. Mate težak iz Bugojna st. 35 g. sada se nalazi u šumi.

Glibuša Jozo p. Stipe iz Žorlovića srez Bugojno težak, st. 35 g. poginuo od partizana 1944 g.

Ova trojica ustaša vršile su u našem selu razne pljačke kao odijelo, veš, kožne stvari, zlatne i srebrne stvari, satove i.t.d. poznato nam je otprilike da je vrijednost ukradenih stvari bila oko 15.000 Din. Sa njima je bilo još i drugih ustaša ali njihova imena neznamo.

II. grupa - Njemci

1941 g. - ništa

1942 g. - “

1943 godina

Juna mjeseca došao je jedan odred Tigar divizije pod komandom majora Bakarca. Ovaj major došao je ovdje sa istočnog fronta na odmor. Isti major je poslao

svoje ljudstvo u naše selo iz kojega su odveli žrtvu Kašić Vladu p. Riste, težaka iz sela Ceribašića st. 38 g. Njega su iz našeg sela odveli u mjesto zv. Rostovo dva sata daleko od našega sela i tamo ga streljali navodno kao simpatizera NOP-a i to pred skupom svojih vojnika. Zajedno sa ovim Njemcima koji su izvršili ovo ubistvo nalazili su se i naši ljudi u njemačkoj uniformi i to: Jelović Mijo p. Pere težak iz sela Čaušlje srez Bugojno st. 45 g. povukao se sa okupatorom, i Barišić Lovro radnik iz Lendjerovine st. 27 g. povukao se sa okupatorom.

1944 godina

U naše selo su došli djelovi Princ Eugen divizije i izvršili masovnu pljačku. Pljačkali su odijelo, žito, ćebad, krupnu i sitnu stoku, svinje dragocjenosti i sve što im je padalo pod ruku. Pored ovoga pljačkali su novac, rakiju i ostalo piće.

Oficiri ove divizije bili su slijedeći:

Adi Petres,
Špicler Kurt,
dr. Harcl Poler
Volter Davori,
Henker Stjepan,
Bacmar Rudolf
Oto Zolfer,
Oto Paviček,
Rikader Sclalz
Fritz Frank
Netl Sober

Pročitano, odobreno i potpisano.

Povjerenik komisija:

/Čorović Aleksandar/

M.P.

/Tešanović Eleonora/

Svjedoci:

1. */Ostojić Petar/*

2. */Babić Vinko/*

3. */Kašić Jovo/*

4. */Satara/*

5. */za Muharem Šečibović/⁴⁴⁰*

⁴⁴⁰ Испод се налази отисак прста.

Записник⁴⁴¹

састављен дне 28 juna /1946 пред zemaljskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Bugojnu срез Bugojno округ Travnik
Од комисије су присутни:

Записничар

Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent
Zemaljske komisije
Brčić Zaim čl. komisije

Приступају сlijедећи свједоци:

Aganović Nume s.um. Nume st. 50 g.

Čurić Salih s.um. Sabita st. 56 g.

Berbić Omer s.um. Ibre st. 44 g.

Bagarić Ivo s.p. Ante st. 47 g.

Popović Stoja ž.p. Nedeljka st. 50 g.

Hajdarović Saba ž.um. Mehe st. 37 g.

Hajdarović Djula um. Avde st. 40 g.

Пошто је свједоцима предочено да имају да кажу све оно што знају о злочинима што је починио окупатор у Мјесном народном одбору Лjubњић и то вјерно и истинито, свједоци дају сlijедећи исказ:

I. група - USTAŠE

1941 g. ništa

1942 godina

Aprila⁴⁴² mjeseca poslije borbe ustaša „crne legije“ u zajednici sa ustašama žute legije iz Bugojna čistile su teren u našem selu. Tom prilikom došli su u kuću žrtve Popović Nedeljka p. Sime st. 48 g. Njega su povelі sa sobom i u blizini sela isjekli ga noževima.

1943 godina ništa

1944 godina

Koncem aprila mjeseca došle su ustaše iz Bugojna po noći u naše selo. Sa sobom su odveli Hajdarević Avdu um. Šabama st. 50 g. i nedaleko od kuće noževima ga ubili a i zrnima iz puške. Prije ubistva vezali su mu ruke.

Početkom juna mjeseca ustaše iz Bugojna došle su u naše selo i noću iz kuće izveli žrtvu Hajdarević Mehu um. Šabana st. 46 g. Nedaleko od našeg sela našli smo ga sutradan mrtva probodenog nožem na 19 mjesta.

III. група - ITALIJANI

1941 ništa

1942 godina

Aprila mjeseca došli su u naše selo Italijani sa ustašama gdje su vodili borbu sa N.O. vojskom, poslije borbe pristupili su pljački i paljevini našega sela. Pljačkali

⁴⁴¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54977

⁴⁴² Ови злочини почињени су у новембру 1942. у периоду масовних злочина у селу Вуковско. Погледати документа 136 и 194.

su sve što im je dolazilo pod ruku, a naročito perad, sitnu i krupnu stoku, odijela, obuču, novac, ljudsku i stočnu hranu i sve što je bilo od veće vrijednosti a palili su samo štale. Tom prilikom nanijeli su nam štetu oko 500.000 Din. Ovi Italijani pripadali su 26 regimenti italijanske divizije „Bergamo“. U to vrijeme italijanski komandant u Bugojnu bio je major Romano a ostali oficiri njemu potčinjeni bili su: Manoli Karlo, Kirjacki i Miti.

IV. grupa - ČETNICI

1941 g. ništa

1942 g.

1943 g.

1944 godina

Početkom juna mjeseca došla je u naše selo jedna lutajuća grupa četnika koju je vodio Jovanović Simo zv. Božica st. 25 g. iz sela Zijameta koji se sada nalazi u okolini našega sela u šumi. On je sa ovom grupom vjerovatno ubio žrtve Behlića Ibrahima s. Omera st. 18 g. i Hajdarevića Hamdiju s. Mehe st. 19 g. Obadve ove žrtve bili su NOV. u odredu travničkom. Mi smo ove dve žrtve našli 3 km. daleko od naših kuća ubijenih iz puške a kasnije noževima i sjekirama mrcvareni.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:⁴⁴³

Svjedoci:

1. *Aganović Nume*
2. *Čurić Salih*
3. *Omer Berbić*
4. *Ivo Bagarić*⁴⁴⁴
5. *Popović Stoja*⁴⁴⁵
6. *Hajdarović Saba*⁴⁴⁶
7. *Hajdarović Djula*⁴⁴⁷

⁴⁴³ Испод се налазе два потписа.

⁴⁴⁴ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁴⁴⁵ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁴⁴⁶ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁴⁴⁷ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

Мјесни народни одбор ОДŽАК⁴⁴⁸

Записник

састављен дне 29 јуна /1946 пред Земалском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар

Ćorović Aleksandar prav.referent

Tešanović Eleonora

Zemaljske komisije

Brčić Zaim čl. komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Ramić Zajko s. Zajkin st. 50 g.

Kunovac Petar s. Lazara st. 23 g.

Škombić Suljo s.um. Ahmeta st. 39 g.

Rustanpašić Bećir s.um. Hasana st. 58 g.

Lubar Ni[?]⁴⁴⁹ s.p. Nikole st. 50 g.

Perić Ivka ž.p. Ivice st. 40 g.

Tuce Mile s. Sime st. 41 g.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator u Мјесном народном одбору Одžак и то вјерно и истинито свједоци дају сљедечећи изказ:

I. grupa - USTAŠE

1941 godina

Koncem јуна мјесеца одведен је од стране усташке милиције жртва Tuce Vlade p. Djure st. 50 g. тежак по њега су дошли усташе који су били наоружани и то: Zelić PETAR st. 35 g. досељеник из Hercegovine и настанео се као тежак уз село Goruše sрез Bugojno сада непознатог боравишта

Pilipović Ilija Dragutina st. 25 g. тежак из села Goruše sрез Bugojno, сада непознатог боравишта

Tekić Božo st. 36 g. досељеник из Hercegovine настанео се у селу Goruši sрез Bugojno сада непознатог боравишта

Sulejmapašić Manmu s.um. Omerbega st. 35 g. посједник из Одžака сада се налази у Сарајеву у затвору,

Sočić Alija s.um. Kasima st. 48 g. тежак из села Zanasovića стрелјан од стране NOV-a 1944 год. Именована жртва је од стране ове патроле одведена у Bugojno и више се никада није вратила.

Krajem јула мјесеца на проглас који су издале усташке власти из Bugojna да се сви Срби од 16 до 60 g. морају да јаве у Bugojno поред остали јавиле су се и жртве и то:

Ostojić Milan s.p. Marka st. 48 g.

Kunovac Lazo s.p. Laze st. 40 g.

Tuce Djordje s.p. Sime st. 43 g.

Milković Vaso s.p. Sime st. 35 g.

Tuce Ljubo s.p. Sime st. 40 g. сви тежаци.

⁴⁴⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54976

⁴⁴⁹ Име је нечитко.

Ovu petoricu žrtava ustaške vlasti iz Bugojna prebacili su ih u selo Zanasoviće. Kilometar daleko od Zanasovića nalazi se jedna jama. Jama je u otvoru gornjem bila tada široka oko 3m ali dole se je proširivala tako da je u stvari izgledala kao jedno zvono. Ustaške vlasti iskoristili su ovu jamu za likvidaciju Srba. Jama je bila duboka preko 30 m. Ovu petoricu žrtava ustaše su povele svezane u kamionu prvo u selo Gračanicu gdje su predanili u podrumu Lučića. Sve su temeljito prvo opljačkali. Predveče a to je bilo 3 augusta povelu su ih tako svezane na samu jamu. Tu su neke pobili iz pušaka, neke sjekli noževima a neke i žive bacali u jamu. Pošto je u jami bilo pored ove petorice još veliki broj Srba koji su još bili u životu pomagali i tražili vodu to je čuveni ustaša Jurišić Ivan zv. „Car“ bacio nekoliko ručnih bombi unutra. Na koncu jamu su zalijevali gašenim krečom. Pri odvođenju ovih žrtava istakli su se ustaše pripadnici ustaškog stožera u Bugojnu i to: Dr. Josip Barišić koji je bio doseljenik u Bugojnu gdje je imao advokatsku kancelariju st. 40 g. sada nepoznatog boravišta, te Grgić Marko s.p. Grge st. 50 g., krojač iz Bugojna sada nepoznatog boravišta.

Augusta mjeseca došli su gore pomenute ustaše Zelić PETAR i Pilipović Ilija u naše selo i odveli sa sobom žrtvu Janjić Andjelka p. Mihajla st. 42 g. težak. Oni su ga odveli u obližnju šumu gdje su ga isprebijali. Pomenuta žrtva je od tih posljedica poslije godinu dana umrla.

1942 godina

Oktobra mjeseca došla je u naše selo jedna ustaška patrola iz jedinice Rafe Bobana koju je predvodio ustaša Lučić Augustin Antin st. 23 g. težak iz sela Goruše srez Bugojno, poginuo od strane NOV-a 1943 god. Ova patrola ubila je žrtvu Omanović Mehu um. Šabana st. 39 g. i ranila Kunovac Petra p. Lazara st. 25 g. Kunovac Petar od posljedica te rane ostao je bez ruke i sada se nalazi u svome selu.

1943 godina

Marta mjeseca došli su ustaše iz Bugojna u naše selo i ubile slijedeće žrtve:

Tuce Milku p. Ljube st. 18 g.

Kadunić Osmana um. Šeće st. 60 g. obadvoje težaci.

1944 g. vidi na kraju

1945 godina

Maja mjeseca ubijene su u našem selu slijedeće žrtve:

Tajar Muharem Ahmeta st. 16 g.

Sečić Ahemt s.um. Redže st. 30 g. i

Kadunić Džemal um. Alije

Svi težaci. Njih je ubila „[?]“⁴⁵⁰ milicija“ koju je predvodio ustaša zv. Gegan.

II. grupa - NJEMACI

1944 godina

Maja mjeseca vojnici „Princ Eugen“ divizije povelu su sa sobom žrtve Ramić Abida s. Zajke st. 16 g. i Ramić Salku s.um. Alije st. 39 g. Njemci su na mjestu zv. Pavić polje ove dvoje žrtve postavili u ležeći položaj i tako ih iz puške ubili gadjajući u potiljak.

⁴⁵⁰ Рижеч је нечитка.

1944 godina

Maja mjeseca došao je poslom u Bugojno žrtva Zahirović Munib s.um. Tahila st. 50 g. Njega su ustaške vlasti zatvorile u zatvor a odatle ga izvele na mjesto zv. Lug streljale kao simpatizera NOP-a. Njega su streljali ustaše satnika Penava Vinka.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:

/Ćorović Aleksandar/⁴⁵¹

Tešanović Eleonora⁴⁵²

M.P.

Svjedoci:

1. *Tj. Ramiž Zajko*⁴⁵³

2. *Kunovac Ptar*

3. *Tj. Škombić Suljo*⁴⁵⁵

4. Bećir Rustanpašić

*5. Tj. Lubar Nine*⁴⁵⁴

*6. Tj. Perić Ivka*⁴⁵⁶

7. Tuće Mile

⁴⁵¹ Испод се налази потпис.

⁴⁵² Потпис повјереника комисије.

⁴⁵³ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁴⁵⁴ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁴⁵⁵ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁴⁵⁶ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

Мјесни народни одбор Зиямет - Пријаци⁴⁵⁷

Записник

састављен дне 5 јула /1946 пред Земалјском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну кроз Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар
Теџановић Eleonora

Ћоровић Aleksandar prav.referent
Zem. komisije
Brčić Zaim čl. komisije

Приступају сlijедећи свједоци:

Коџабер Savo s.p. Savana st. 40 g. тежак
Пилуповић Ljuban s.p. Nikole st. 50 g. тежак
Милутиновић Rade s.p. Stanka st. 37 g. тежак,
Гнјатић Djoko s. Stanka st. 35 g. тежак
Стојић Risto s.p. Nikole st. 50 g. тежак

Пошто је свједоцима предочено да имају да кажу све што знају о злочинима што је починио окупатор у Мјесном народном одбору Зиямет и то вјерно и истинито свједоци дају сlijедећи исказ:

1941 година - USTAŠE - I група

Сређином јула мјесеца када су усташе издале проглас да се сви Срби морају да јаве, извршили су ово наредjenje сlijедеће жртве:⁴⁵⁸

Стојић Стојан s.p. Save st. 50 g.
Дџинић Петар s.p. Nika st. 55 g.
Дјокић Ристо s.p. Jove st. 50 g.
Ћавић Стојан s.p. Laze st. 55 g.
Икић Pero⁴⁵⁹ s.p. Pere st. 38 g.
Терзић Pero s.p. Мића st. 37 g.
Милутиновић Djordje⁴⁶⁰ s.p. Krstana st. 34 g. сви тежаци.

Ове све напријед наведене жртве ишле су у Бугојно да се пријаве усташким властима и више се никада нису вратиле.

Почетком јула мјесеца дошле су усташе у наше село и одвеle 4 жртве и то:

Стојић Јову s.p. Nikole st. 40 g.
Каравлах Radoja s.p. Jove st. 32 g.
Малић Јову s.p. Илије st. 35 g.
Лукић Pero s.p. Алексе st. 40 g. сви тежаци.

По њих су дошле усташе припадници усташког стоџера у Бугојну и то:

⁴⁵⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54979

⁴⁵⁸ Слова нису јасно читљива, те постоји могућност грешке.

⁴⁵⁹ Вријеме страдања жртве описано другачије у документу број 110.

⁴⁶⁰ Име жртве наведено поново у наставку под насловом „1942. година“. Различити подаци о страдању записани су и у документу број 109.

Matanović Matko s.p. Joze st. 50 g. težak iz Ljubnića sada nepoznatog boravišta.

Matanović Jozo s.p. Stipe st. 32 g. težak iz Ljubnića ubijen od strane NOV-a 1942 g.

Kalaš Marjan s.p. Mije st. 35 g. težak iz Zijameta ubijen od strane partizana 1942 g.

Zatim neki Milan i Nada

Ove su ustaše došle u naše selo izvele iz kuće gore pomenutu četvoricu žrtava pa ih dobro svezali konopcima i odveli ih do jame na mjestu zv. Kalin. Tu su ih iz pušaka ubili gadjajući u potiljak a potom u jamu bacili.

1942 godina

Početkom januara došli su u naše selo ustaše iz Bugojna i ubile slijedeće žrtve:

Stojić Nedu s.p. Špire st. 13 g.

Vujić Milana s.p. Jove st. 37 g.

Vujić Djordju s.p. Jove st. 19 g.

Vujak Iliju s.p. Riste st. 38 g. svi težaci.

Ustaše su bez ikakvog razloga kad su srele na putu ove žrtve ubili iz pušaka. Jednog od njih su sjekli noževima na komade.

Aprila mjeseca došla je u naše selo jedna ustaška jedinica iz Bugojna zajedno sa Italijanima. Oni su u našem selu učinili masovni zločin. Pobacali su starce, žene i djecu u pojam. Neke su od njih vezali, mučili i sjekli a potom pojam zapalili gdje su svi izgorili. Žrtve koje su u ovome masovnom zločinu nastradale jesu:

Milutinović Djordje s.p. Krstana st. 34 g.

Mihaljević Jovo s.p. Jure st. 40 g.

Bilić Andjelka Stanislava st. 17 g.

Dželmo Jovo s.p. Jove st. 39 g.

Jovanović Milka p. Miče st. 40 g.

Jovanović Jelka p. Dušana st. 23 g.

Pilipović Savka p. Adema st. 28 g.

Pilipović Pero Jove st. 22 g.

Pilipović Risto p. Jove st. 3 g.

Pilipović Bosa p. Jove st. 4 g.

Pilipović Savka p. Jove st. 1 g.

Novak Stana Pere st. 37 g.

Gnjatić Simo p. Ile st. 40 g.

Gnjatić Andja p. Stojana st. 11 g.

Gnjatić Bosa p. Stojana st. 7 g.

Gnjatić Stojan p. Stojana st. 4 g.

Gnjatić Ile p. Stojana st. 2 g.

Gnjatić Mara p. Stojana st. 3 g.

Stanišić Ostoja p. Jovana st. 56 g.

Stanišić Stana p. Jove st. 10 g.

Stanišić Stana p. Ostoje st. 16 g.

Stanišić Gospava p. Ostoje st. 13 g.

Stanišić Mara p. Ostoje st. 3 g.

Gnjatić Stana p. Ilije st. 37 g.
 Gnjatić Čedo p. Ilije st. 20 g.
 Gnjatić Desanka p. Ilije st. 20 g.
 Gnjatić Ana p. Ilije st. 4 g.
 Pilipović Stanislav s. Stanka st. 60 g.
 Pilipović Stoja p. Pere st. 35 g.
 Pilipović Nevenka p. Stanislava st. 14 g.
 Pilipović Nedeljko p. Laze st. 5 g.
 Pilipović Radoslav p. Laze st. 2 g.
 Pilipović Pero p. Laze st. 2 g.
 Pilipović Stana p. Mitra st. 40 g.
 Jovišević Djuka p. Vukana st. 40 g.
 Jovišević Djuro Nike st. 12 g.
 Jovišević Ljeposava Nike st. 4 g.
 Jovišević Stojko Nike st. 3 g.
 Jovišević Mara Nike st. 2 g.
 Pilipović Grozda Ljubina st. 2 g.
 Pilipović Nikola p. Jove st. 76 g.
 Pilipović Jefa p. Alekse st. 35 g.
 Pilipović Stoja Ljubina st. 18 g.
 Pilipović Joka Ljubanova st. 14 g.
 Pilipović Bosa Ljubanova st. 12 g.
 Pilipović Ljuba Ljubina st. 10 g.
 Pilipović Nevenka Ljubina st. 1 g.
 Pilipović Nikola Ljubin st. 4 g.
 Karavlah Stojan p. Stanka st. 30 g.
 Karavlah Stoja p. Stojana st. 4 g.
 Pilipović Stoja p. Jove st. 30 g.
 Pilipović Nikola p. Jove st. 14 g.
 Pilipović Mara Jove st. 16 g.
 Pilipović Radojka p. Jove st. 8 g.
 Pilipović Mile p. Jove st. 6 g.
 Pilipović Djordjo p. Jove st. 1 g.
 Pilipović Milka Spasoja st. 2 g.
 Pilipović Bosa p. Ljubana st. 45 g.
 Pilipović Ana Stanka st. 18 g.
 Pilipović Si,^{a461} Stankova st. 16 g.
 Pilipović Jevrosima p. Nedeljka st. 22 g.
 Pilipović Andja p. Blagoja st. 21 g.
 Pilipović Čedo p. Laze st. 5 g.
 Pilipović Petar p. Ile st. 1 g.
 Pilipović Mileva p. Save st. 45 g.
 Pilipović Simo p. Blagoja st. 21 g.
 Pilipović Nevenka p. Blagoja st. 19 g.
 Pilipović Milojka p. Blagoja st. 17 g.
 Pilipović Jovanka p. Stojana st. 17 g.

⁴⁶¹ Име није јасно написано.

Kačaber Nikola p. Pere st. 15 g.
Kačaber Mara p. Nikole st. 40 g.
Kačaber Draginja p. Nikole st. 4 g.
Kačaber Savo p. Miše st. 98 g.
Kačaber Joka p, Riste st. 35 g.
Kačaber Andja Save st. 10 g.
Kačaber Ljuba Save st. 5 g.
Kačaber Milan Save st. 3 g.
Čavić Stojko Urošev st. 7 g.
Čavić Mladen Perin st. 7 g.
Ikić Manda Riste st. 45 g.
Jovanović Ljubica p. Mitra st. 50 g.
Gnjatić Sekula Jordanov st. 1 g. svi težaci.

Kako se vidi iz ovog iskaza žrtava najveći broj žrtava čine starci, žene i djeca.

Koncem aprila srele su ustaše navodno travnjansku žrtvu Terzić Jovu p. Miće st. 43 g. na putu i ubile ga iz puške.

Aprila mjeseca za vrijeme ove zločinačke akcije ustaša i Italijana u našem selu izvršene su ogromne pljačke a popaljeno nam je oko 40 kuća i 80 sporednih zgrada i time nam nanijeli milionske štete.

1943 godina ništa

1944 godina

Početkom jula mjeseca otišao je poslom u Bugojno žrtva Ikić Mičo p. Jove st. 52 g. težak. Tamo su ga ustaše koji su pripadali ustaškim vlastima u Bugojnu uhvatili i ubile.

II grupa - NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina

Krajem jula mjeseca naišle su kroz naše selo njemačke trupe. One su na polju srele žrtvu Milutinović Ristu p. Sime st. 35 g. težaka i Pilipović Ljubana p. Laze st. 40 g. težaka i bez ikakvog razloga i povoda iz pušaka ih ubili. Sa ove dvije žrtve bilo je još seljana ali oni vidjevši Njemce kako pucaju iz pušaka pobjegli su. Neki od ovih su i ranjeni a i danas osjećaju posljedice od zadobijenih rana.

Isti Njemci su u isto vrijeme vršili pljačke a popalili su u našem selu 20 kuća i 28 sporednih zgrada te na taj način nanijeli nam milijonske štete.

Augusta mjeseca naišao je na njemačku minu žrtva Čavić Jovo p. Laze st. 15 g. i poginuo.

Augusta mjeseca od strane Njemaca zarobljena je žrtva Stojić Špiro p. Save st. 45 g. i više se nikada nije vratio.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:⁴⁶²

Svjedoci:⁴⁶³

M.P.

Tešanović Eleonora

⁴⁶² Испод се налази потпис.

⁴⁶³ Испод су потписи и отисци прстију свједока.

Зачисник⁴⁶⁴

састављен дне 23-II-946 /194__ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помогаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачисничар

Брчић ЗајимПаво Шолјић Чл. Среског Н.О.

Пристапа Милутиновић Дана Крстана син, кћи, жена _____ родом из Радисавина општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Радисавини стар 34 година, по занимању тежак издржава 4 чланова породице, прописно опоменути на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августа дне 7-VIII-942 год. дошао је један усташа који је припадао усташкој XX бојни у Бугојну а чији је командант био Лјупко из Like Хрват стар 40 год. сада непознатогa боравишта те исте усташе су дошле у наше село и том приликом су нашле у mojoј кући мого брата Милутиновић Дјордју⁴⁶⁵ Крстана старогa 34 год. по занимању тежак православне вјере Србин и исте те усташе су га ухватиле те су га отјерали у Бугојно у затвор и одаћлен се није више никада повратио својој кући!

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Милутиновић Симо Сима и Терзић Јелка Јове из села Чавића.

P.p.

*тј. Милутиновић Дана⁴⁶⁶**по Брчић Заиму*

Пристапају свједоци: Милутиновић Симо Сима и Терзић Јелка Јове обоје из села Чавића православне вјере Срби, након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоћанства исказују:

Познато нам је да су једном приликом у наведеном мјесecu дошле усташе и том приликом одвели Милутиновић Дјордју Крстана са собом у Бугојно одаклен се именовани није никад ни повратио.“

P.p.⁴⁶⁷*Тј. Милутиновић Симо по Брчић Заиму*P.p.⁴⁶⁸*Тј. Терзић Јелка по Брчић Заиму*

DOVRŠENO.

Зачисничар:

Брчић ЗаимЧл. Среског Н.О⁴⁶⁹ .:Секретар:⁴⁷⁰

Овјерава и потврђује Срески народни одбор у Бугојну

Претсједник:⁴⁷¹

M.P.

⁴⁶⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 45430⁴⁶⁵ Име жртве је записано и у документу број 108.⁴⁶⁶ Поред је отисак прста свједока.⁴⁶⁷ Поред је отисак прста свједока.⁴⁶⁸ Поред је отисак прста свједока.⁴⁶⁹ Испод се налази потпис.⁴⁷⁰ Испод се налази потпис.⁴⁷¹ Испод се налази потпис.

Зачисник⁴⁷²

састављен дне 14-II-1946 /194 пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник.

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Заим

Паво Шолјо Чл. Среск Н.О.

Приступа Икић Cvita Pere sin, kći, жена _____ родом из Маслића општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Маслићима стар 38 година, по занимању домаћика издржава 6 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

Дне 9-VII-1942 дошле су једна наоружана усташка патрола која је припадала усташкој бојни XX а чији је заповједник био Зелић Лјупко из Like Хрват стар 40 год. те непознате усташе када су дошле ноћу у наше село упале су у моју кућу а у кућу су нашле мого муђа Икић *Pero* Pere старог 38 год., по занимању тежак православне вјере Србин и одма су га туде везали и отјерали некуда у непознатоме правцу и убиле јер се исти није никада повратио својој кући.

Мој муђ *Pero* са собом је имао око 8.000 динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Терзић Јелену ж. Јове и Икић Cvitu ж. Pere обоје из села Маслића.

*тј. Икић Cvita*⁴⁷³

*Р.р. /Брчић/*⁴⁷⁴

Приступају свједоци: Терзић Јелена Јове и Икић *Stanka* Јове обадвје из села Маслића православне вјере, србкиње судски некажњаване те након што бише прописно опоменуте на казивање истине и последице кривог свједоћанства исказују:

„Познато нам је да су наведене ноћи дошла усташка патрола која је припадала XX усташкој бојни у Бугојну и да су непознате усташе истог одвели Икић *Pero* Pere и да су га одвеле и негдје убиле у непознатоме мјесту.“

*Р.р. тј. Терзић Јелена*⁴⁷⁵

*Брчић Зајим*⁴⁷⁷

*тј. Икић Stanka*⁴⁷⁶

*Брчић*⁴⁷⁸

DOVRŠENO

Зачисничар:⁴⁷⁹

Овјерава и потврђује Срески Н. одбор у Бугојну

Чл. Среског Н. одбора:⁴⁸⁰

Секретар:

М.Р.

Претсједник:

Јовановић С.

И. Марић

⁴⁷² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 45431

⁴⁷³ Испод се налази отисак прста свједока.

⁴⁷⁴ Испод се налази потпис.

⁴⁷⁵ Испод се налази отисак прста свједока.

⁴⁷⁶ Испод се налази отисак прста свједока.

⁴⁷⁷ Испод се налази потпис.

⁴⁷⁸ Испод се налази потпис.

⁴⁷⁹ Испод се налази потпис.

⁴⁸⁰ Испод се налази потпис.

Broj: 26/194

Zapisnik⁴⁸¹

sastavljen dne 25-II-946 god /194__ pred Sreskim N.O. komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Bugojnu srez Bugojno okrug Travnik
Od komisije su prisutni:

Zapisničar

Brčić Zajim

Pavo Šoljić Čl. Sreskog N.O.

Pristupa Milošević Pero Jove sin, kći, žena _____ rodom iz Prijaci opština Zijamet srez Bugojno okrug Travnik sada se nalazi u Prijaci star 42 godina, po zanimanju težak izdržava 2 članova porodice, propisno opoment na kazivanje istine, izjavljuje:

U mjesecu aprilu 1942 god. došle su ustaše koje su pripadale ustaškom stožeru u Bugojnu /milicija/ a iste te nepoznate ustaše koje ja nisam poznao predvodio je Matko Matanić Joze iz sela Ljubnića star 38 god. težak, Hrvat, rimok. vjere, sada se nalazi u nepoznatom boravištu. Iste te navedene ustaše su toga puta palili i ubijali sve i tako su našli moga strica Milošević Jova Jure star 40 g. po zanimanju težak Srbin pravoslavne vjere. Iste te ustaše su ga bacile u jednu goruću štalu koja je zapalita nasred sela i di je izgorilo sa još seljaka iz istoga sela koje su iste ustaše pobacali u vatru.

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke Ikić Cvitu ž. Pere i Terzić Špiru Riste oboje iz sela Zijamet.

P.p. *tj. Milošević Pero⁴⁸²*
Brčić

Pristupaju svjedoci: Ikić Cvita Pere i Terzić Špiro Riste oboje iz sela Prijaci pravoslavne vjere Srbi po zanimanju težaci, te nakon što biše propisno opomenuti na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuju:

„Poznato nam je da su navedenoga mjeseca došle ustaše koje je predvodio Matko Matanić Joze iz sela Ljubnića a iste te ustaše su pripadale ustaškom stožeru u Bugojnu te su toga puta uhvatile Milutinović Jovu Jure i bacili ga u goruću vatru gdje je izgorio.

P.p.

tj. Ikić Cvita⁴⁸³ po Brčić

P.p.

tj. Terzić Špiro⁴⁸⁴ po Brčić

DOVRŠENO.

Zapisničar:⁴⁸⁵

Čl. Sreskog N.O.:⁴⁸⁶

Ovjerava i potvrđuje Sreski narodni odbor u Bugojnu

Sekretar:⁴⁸⁷

M.P.

Pretsjednik:⁴⁸⁸

⁴⁸¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 45433

⁴⁸² Поред је отисак прста свједока.

⁴⁸³ Поред је отисак прста свједока.

⁴⁸⁴ Поред је отисак прста свједока.

⁴⁸⁵ Испод се налази потпис.

⁴⁸⁶ Испод се налази потпис.

⁴⁸⁷ Испод се налази потпис.

⁴⁸⁸ Испод се налази потпис.

Zapisnik⁴⁸⁹

sastavljen dne 12-II-946 /194_ pred Sreskim N.O. komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Bugojnu srez Bugojno okrug Travnik

Od komisije su prisutni:

Zapisničar

Brčić Zajim

Pavo Šoljić Čl. Sreskog N.O.

Pristupa Stanislav Bilić Ostoje sin, kći, žena _____ rodod iz Prijaci opština Zijamet srez Bugojno okrug Travnik sada se nalazi u Prijaci star 37 godina, po zanimanju težak izdržava 12 članova porodice, propisno opoment na kazivanje istine, izjavljuje:

U mjesecu aprilu 1942 god. došle su ustaše koje su pripadale ustaškom stožeru u Bugojnu kao /milicija/ jedan odred tih vojnika a iste je predvodio Matko Matanić Joze iz sela Ljubnića star 38 god. težak rimok. vjere Hrvat sada se nalazi u nepoznatom boravištu. Iste te ustaše su naišle u mojoj kući moju kći Andjelku Bilić Stanislavovu staru 17 god. pravoslavne vjere srpkinja. Iste te ustaše su imenovanu bacili u goruču jednu štalu koju su zapalili i tu je ista izgorila.

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke: Ikić Cvita Pere i Terzić Špiro Riste oboje iz sela Prijaci.

P.p. tj. Stanislav Bilić⁴⁹⁰
Brčić Zajim

Pristupaju svjedoci: Ikić Cvita Pere i Terzić Špiro Riste oboje iz sela Prijaci pravoslavne vjere Srbi po zanimanju težaci, te nakon što biše propisno opomenuti na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuju:

Poznato nam je da su zaista navedene ustaše došle koje je predvodio Matko Matanić Joze iz sela Ljubnića i tom prilikom uhvatili Bilić Andjelku Stanislavovu i bacili je u goruču vatru.

Pp.

tj. Ikić Cvita⁴⁹¹ po Brčić

P.p.

tj. Terzić Špiro⁴⁹² po Brčić

DOVRŠENO.

Zapisničar:⁴⁹³

Sekretar:⁴⁹⁵

u.z. Jovanović

Ovjerava i potvrđuje Sreski narodni odbor u Bugojnu

Čl. Sreskog N.O.:⁴⁹⁴

Pretsjednik:⁴⁹⁶

I. Marić

M.P.

⁴⁸⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 45434

⁴⁹⁰ Поред је отисак прста свједока.

⁴⁹¹ Поред је отисак прста свједока.

⁴⁹² Поред је отисак прста свједока.

⁴⁹³ Испод се налази потпис.

⁴⁹⁴ Испод се налази потпис.

⁴⁹⁵ Испод се налази потпис.

⁴⁹⁶ Испод се налази потпис.

Зачисник⁴⁹⁷

састављен дне 10-II-946 год/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њилових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Паво Шолјић Чл. среског Н.О.

Пристапа Дјелнић Милорад + Јове син, кћи, жена родом из Стојића општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Стојићи стар 39 година, по занимању тежак издржава самач чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu мају 1942 год. отишао је мој отац Дјелнић Јово + Дјорђе стар 39 год. по занимању тежак, православне вјере Србин он је отишао у Бугојно да би долио неке потребе са пијаче за нашу кућу.

Исти мој отац када је отишао у град Бугојно ухватила га је усташка патрола која је припадала усташком стожеру и затворила га у затвор и није више никада се повратио наатраг својој кући.

Именовани је са собом имао око 8.000 динара

У доказ својих навода позивам се на свједоке Икић Цвиту ж. Пери и Терзић Шпире + Ристе обоје из села Пријаци.

За Дјелнић Милорад⁴⁹⁸

Брчић Зајим

Пристапају свједоци. Икић Цвита ж. Пери и Терзић Шпиро + Ристе обоје из села Пријаци православне вјере, Срби, након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоцањства исказују

„Познато нам је да је Дјелнић Јово + Дјорђе заиста отишао у Бугојно и да се није више никада повратио својој кући и да су га усташе у Бугојну затворили у затвор одакле се није никада повратио.“

За Икић Цвита⁴⁹⁹

Брчић Зајим

За Терзић Шпиро⁵⁰⁰

Брчић Зајим

ДОВРШЕНО

Зачисничар

Брчић Зајим

Чл. Среског Н.О.⁵⁰¹

Овјерава и потврђује срески и Народни одбор у Бугојну

Секретар:⁵⁰²

Претсједник:⁵⁰³

М.П.

⁴⁹⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 45435

⁴⁹⁸ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁴⁹⁹ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵⁰⁰ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵⁰¹ Испод се налази потпис члана Среског Н.О.

⁵⁰² Испод се налази потпис секретара.

⁵⁰³ Испод се налази потпис предсједника.

Зачисник⁵⁰⁴

састављен дне 15-ИИ-946 год/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њилових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисје су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Чл. среског Н.О. Паво Шолјић

Пристапа Вујак Ристе + Илије син, кћи, жена родом из Стојића општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Стојићи стар 38 година, по занимању тежак издржава 3 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јануару 1942 год, дошла је група усташа који су припадали усташком стожеру у Бугојну као милиција и те исте усташе непознајем никога али сам познао само Матка Матанића + Јозе тежеса стар 28 год. Хрват римокатоличке вјере сада се налази непознатом боравиште. Исте те усташе затекли су у кући мого оца ~~Кашић~~ Илију + Ристе старога 65 год, тежак православне вјере Србин. И исте те усташе су га одвели изван села и убили у једној јаруги.

Именовани је са собом имао од готовога новца 3.000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Икић Цвиту ж. Пери и Терзић Шпиро + Ристе обоје из села Зијамета

За Вујак Ристо⁵⁰⁵

Брчић Зајим

Пристапају свједоци: Икић Цвита ж. Пери и Терзић Шпиро + Ристе обоје из села Зијамета православне вјере Срби, по занимању тежаци те након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједоцањства исказују:

„Познато нам је да су заиста наведене усташе које су припадале усташком стожеру у Бугојну наведенога дана у мјесecu јануару дошли у наше село и да су том приликом убили Вујак Илију + Ристе Ида су наведени подаци истинити у наведеној изјави.“

За Икић Цвита⁵⁰⁶

Брчић Зајим

За Терзић Шпиро⁵⁰⁷

Брчић Зајим

⁵⁰⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 45438

⁵⁰⁵ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵⁰⁶ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵⁰⁷ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

Зачисник⁵⁰⁸

састављен дне 10-II-946 год/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Паво Шолјић Чл. С.Н.О.

Пристапа Стојић Госпова + Стојана син, кћи, жена родом из Стојића општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Стојићима стар 50 година, по занимању тежак издржава 4 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

Једном приликом је дошла усташка патрола која је припадала усташкој бојни XX са заповједником Зелић Лјупком из Like старим 40 год. Та непозната патрола дошла је у мјесecu јуну 1942 год. и том приликом та непозната патрола која је припадала наведеној усташкој бојни одвела је мого мужа Стојић Стојана +Save старога 50 год. православца вјере Србин по занимању тежак. Исте те усташе су га одвеle и није се никада повратио својој кући.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке Стојић Зорку +Шпире и Чавић Перо +Иле обоје из села Стојића.

За Стојић Госпова⁵⁰⁹

Брчић Зајим

Пристапају свједоци: Стојић Зорка +Шпире и Чавић Перо +Иле обојица из села Стојића православне вјере Срби, након што бише прописно опоменути на казивање истине и послједиче кривог свједочанства односно изјављују.

„Познато нам је да су наведене усташе заиста једнога дана дошле у наше село и том приликом одвеle из села Стојић Стојана +Save и исти се није никада повратио својој кући.“

За Стојић Зорка⁵¹⁰

Брчић Зајим

За Чавић Перо⁵¹¹

Брчић Зајим

DOVRŠENO

Зачисничар:

Брчић Зајим

Чл. Среског Н.О.⁵¹²

Секретар:⁵¹³

у.з. Јовановић С.

Овјерава и потврђује срески Н.О. Бугојно

Претсједник:⁵¹⁴

И. Марић

М.Р.

⁵⁰⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 45443

⁵⁰⁹ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵¹⁰ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵¹¹ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵¹² Испод се налази потпис члана Среског Н.О.

⁵¹³ Испод се налази потпис секретара С. Јовановића.

⁵¹⁴ Испод се налази латинични потпис предсједника И. Марића.

Зачисник⁵¹⁵

састављен дне 8-II-946 год/194_ пред Срес N.O. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њилових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. S.N.O.

Приступа Булјак Пилипа + Јове син, кћи, жена родом из Скакаваца општина Скакавци срез Бугојно округ Травник сада се налази у Скакавци стар 40 година, по занимању домаћица издржава 5 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јуну 1941 год дошао је позив од котарске области у Бугојну да се имаде да пријаве сви Срби у усташки стожер у Бугојну у року од два дана. Тада је отишао Булјак Јово +Пере стар 45 год.православне вјере Србин по занимању тежак. Тада је отишао он да се пријави и није се више никада ни повратио. Исти је био одма затворен у затвор и након неколико дана убијен са свим осталим који су били у затвору.

Ја сам касније отишла да се заинтересујем ди се сада налази усташе су ми рекле да је отишао на присилни рад и није се никада више повратио.

У доказ својих горњих навода позивам на свједоке Алексић Лјубицу +Алексе и Томича Стана +Николe обо је из села Скакаваца.

*За Булјак Пилипа⁵¹⁶
Брчић Зајим*

Приступају свједоци: Алексић Лјубица +Алексе и Томича Стана +Николe обоје из села Скакаваца православне вјере Срби те након што бише прописно опоменути на казивање истине и послједиче кривог свједoчанства исказује.

„Познато нам је да је заиста дошла позива од Котарске области из Бугојна да се имаду сви Срби да пријаве у усташки стожер у Бугојну и тада је отишао Булјак Јово +Пере и није се више никада повратио.“

*За Томича Стана⁵¹⁷
Брчић Зајим*

*за Алексић Лјубица⁵¹⁸
Брчић Зајим*

⁵¹⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 45401

⁵¹⁶ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵¹⁷ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵¹⁸ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

Zapisnik⁵¹⁹

sastavljen dne 7-II-946 god/194_ pred Serskim N.O. komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Bugojnu srez Bugojno okrug Travnik
Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Brčić Zajim

Jovanović Simo Čl. Sreskog N.O.

Pristupa Stanišić Ile + Ostoje sin, kći, žena rodом из Rogoušca opština Rogoušac srez Bugojno okrug Travnik sada se nalazi u Rogoušcu star 30 godina, po zanimanju težak izdržava 10 članova porodice, propisno opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

Jednoga dana mjeseca jula 1941 god. došla je ustaška patrola koja je pripadala ustaškom stožeru u Bugojnu a među njima sam poznao Ljubez Matka iz sela Kalina starog 40 god. Hrvat po zanimanju težak, sada se nalazi u nepoznatome boravištu. Tom prilikom su svezali moga oca Stanišić Ostoju +Pere staroga 52 god. Srbina po zanimanju težak i tada su ga otjerali prema selu Kalinu gdje su ga bacili u jednu jamu živoga.

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke i to Bujak Vojina +Mile i Dautbegović Halila um. Mustafe obojica iz sela Rogoušca.

Za Stanišić Ilija⁵²⁰

Brčić Zajim

Pristupaju svjedoci: Bujak Vojin +Mile i Dautbegović Halil um. Mustafe obojica iz sela Rogoušca te nakon što biše propisno opomenuti na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuju.

„Poznato nam je da je zaista jednoga dana navedenoga mjeseca došla ustaška patrola koja je pripadala ustaškom stožeru u Bugojnu i da je ista otjerala Stanišić Ostoju +Pere i bacili ga u jamu živoga zvanome Kalin“

Za Buljak Vojin⁵²¹

Brčić Zajim

Halil Dautbegović

Dovršeno

Zapisničar:

Brčić Zajim

Čl. Sreskog N.O.⁵²²

Ovjerava i potvrđuje sreski N. odbor u Bugojnu

Sekretar:⁵²³

Pretsjednik:⁵²⁴

M.P.

⁵¹⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 45404

⁵²⁰ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵²¹ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁵²² Испод се налази потпис члана Среског Н.О.

⁵²³ Испод се налази потпис секретара.

⁵²⁴ Испод се налази потпис председника.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁵²⁵
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N. O. u Bugojnu

BROJ REGISTRA 52

Zapisnik

SASTAVLJEN DANA 19. Mart 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv Nikole Jurišića zvanog „Cara“ i Marine iz Gaja
Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Jovo Paleksić pok. Riste iz Sultanovića po zanimanju težak
izdržava nikoga obiteljskih članova sa okrivljenim nije u srodstvu iskazuje:

Pred Ilindan 1941 godine ja sam bio kod svoje kuće u Sultanovićima, kad dodjoše naoružani meni nepoznate ustaše i pozvaše me da idem sa njima navodno na neko preslušanje u Bugojno. Sa mnom su potjerali moga stričevića Ljubu Paleksića pok. Jove, brata Bogdana Paleksića pok. Riste, Boška Djukića sina Boškova, Stevu Djukića pok. Stojana, Milu Djukića pok. Tripka, Djordju Mitrovića, svi iz Sultanovića. U Bugojnu su nas zatvorili u hambar Hermana Šprunga, te sam ja tu prenočio samo jednu noć, odakle su me pustili na slobodu. Svi gore navedeni ostali su iza mene u zatvoru, a ja sam otišao kući i neznam šta je s njima dalje bilo samo znam, da su poslije mene na dan pušteni Jovo Djukić pok. Stojana, za kojeg sam zaboravio reći, da je sa mnom zatvoren, moj brat Bogdan Paleksić i Boško Djukić sin Boškov.

Ja kad sam bio na slobodi nisam mogao spavati, pa bi sjedio u sobi kod otvorena prozora i čuo sam, kroz čitavu noć zujanje kamiona, jer je moja kuća udaljena od ceste Bugojno – Gornji Vakuf najviše 500 metara. Naslućivao sam, da se tima kamionima prevažaju hapšenici prema Gornjem Vakufu i tamo negdje u šumi ubijaju.

Kasnije se prepričavalo medju našim svijetom, da su svi naši ljudi – Srbi poubijani po noći po ustašama i baćeni u neku prirodnu provaliju koja se nalazi na mjestu između Gračanice i Zanesenovića.

U zatvoru nas čuvali Ivan Jurišić zvan „Car“ iz Gaja, Oto Marijanović iz Bugojna, Marina neznam kako mu je ime iz Gaja, a bilo ih je još, za koje neznam kako se zovu, samo znam, da su svi iz okolice Bugojna. Znam to, da je baš one noći, kada je nestalo naših ljudi iz zatvora bio na straži naš komšija Franjica Kolovrat pok. Franje iz Sultanovića, koji je izjutra rano došao svojoj kući, a koji sada više nije na životu jer je strieljan po partizanima.

Nije mi poznato, da je još kogod sudjelovao u odvođenju i ubijanju naših ljudi, jer je to vršeno tajno i po noći, kada je kretanje cjelokupnom građanstvu bilo najstrožije zabranjeno.

Dva do tri dana iza kako sam pušten iz zatvora proglašeno je putem telala od strane ustaških vlasti, da se svi Srbi muškarci od 15.-60 godina starosti prijave vlastima, a ko se ne prijavi, da kopa rupu pod sobom. Ja kad sam to čuo pobjegao sam u šumu sa svojim sinom Novakom i Jovom Paleksićem sinom Ljubinim, te smo u šumi bili jednu noć. Moj sin Novak i Petar Mitrović i brat mi Bogdan i Jovo Paleksić Ljubin otišli iz šume našim kućama u Sultanoviće, da nam donesu hrane i da izvide

⁵²⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 15427/52

situaciju, da li se mi smijemo vratiti kućama. Na putu od Vesele do Bugojna moga sina Novaka i Jovu Paleksića Ljubina, te Petra Mitrovića uhvatili su ustaše Stipan Lučić, Dragutin Budimir i Juko Lučić Matin, svi iz Vesele i sproveli ih u zatvor, dok je Bogdan Paleksić uspio, da dodje svojoj kući u Sultanoviće.

Majka Jove Paleksića Ljubina Zorka udova iza pok. Ljube Paleksića iz Sultanovića uspjela je, da preko župskog ureda odnosno župnika Fra. Silve Franjkovića iz Bugojna izbavi svoga sina Jovu iz zatvora, ali je za to morala ona sa svojih 6 – ero nejake djece prijeći na katoličku vjeru.

Poslije se je situacija nešto poboljšala, a nekada bi se i pooštrila te sam se morao uvijek ravnati i skrivati tako, da sam teškom mukom sačuvao glavu.

O sudbini moga sine Nove, i Petra Mitrovića nije mi ništa poznato, ali svakako držim, da su pobijeni.

Jovo Paleksić Ljubin odveden je u Njemačku, te se je iz Njemačke nekoliko puta javljao.

Na ovo sve dokaz je preslušanje svjedoka Jove Djukića pok. Stojana i Zorke Paleksić udove iza pok. Ljube, oboje iz Sultanovića.

SVJEDOK: Zorka Paleksić udova iza pok. Ljube iz Sultanovića, stara 45, godina težakinja, opomenuta na kazivanje istine iskazuje:

Sa Jovom Paleksićem pok. Riste odigrala se stvar na način kako je to on u svom iskazu naveo.

P.p.

Палексић Јово

t.j. Zorka Paleksić p. Ljube po⁵²⁶

Nastavljeno odmah:

Zaboravio sam navesti u svom preslušanju, da mi je u ljetu 1944 godine Ivan Žulj ustaški zastavnik iz Kupresa oduzeo i odveo jednu kravu, koja je u to doba vrijedila 150.000 Kuna / sto pedeset hiljada / Kuna. Osim toga sva neprijateljska vojska i bivše ustaške vlasti urotili su se protiv nas Srba i pljačkali nas, zlostavljali i ponižavali na razno – razne načine, odnijeli nam sve što smo imali kao na primjer sitnu stoku, maslo, sir, jaja, voće i povrće. Tom prilikom ustaški poručnik, kojemu neznam imena grozio se mojoj sestri, da će je ubiti i da se izgubi iz kuće i iz bašće, da on i njegove ustaše mogu pljačkati, a da to niko ne vidi.

P.p.

SVJEDOK: Jovo Djukić pok. Stojana iz Sultanovića, opomenut na kazivanje istine iskazuje:

Ja se u svemu slažem sa iskazom Jove Paleksića pok. Riste iz Sultanovića, jer se je stvar dogodila onako kako je on to u svom iskazu naveo.

P.p. Јово Букић

Članovi komisije:

Зекур Сулејманпашаић

M.Krivošija po Miljkoviću

Sekretar,⁵²⁷

⁵²⁶ Умјесто потписа налази се отисак прста свједока.

⁵²⁷ Испод се налази потпис секретара.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁵²⁸
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N. O. u Bugojnu

BROJ REGISTRA 53

Zapisnik

SASTAVLJEN DANA 19. Marta 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv Branka Kuštre, Ivana Jurišića – Cara oba Bugojna, Joze Kovačića zvanog Čulara iz Gračanice i Stipe Dujmovića iz Glavica.

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Jovanka udova iza pok. Djukića, iz Sultanovića po zanimanju težakinja izdržava četvero obiteljskih članova sa okrivljenim nije u srodstvu iskazuje:

Predmetnom zgodom tj. na Ilindan 1941 godine odveden je moj muž Mile Djukić pok. Tripka iz Sultanovića inače iskazuje potpuno suglasno kao svjedok Jovo Paleksić pok. Riste.

Iz vlastitog opažanja nije mi ništa poznato, ali sam čula prepričavanje među svijetom, da su u pokolju i ubijanju učestvovali Ivo Čančić, Ivo Jercl, Ivan Jurišić – Car, Augustin Perković, Perica Kutleša, Marko Grgić, Branko Kuštro, svi iz Bugojna.

Moga muža odveli su Jozo Kovačić zvani Čular iz Gračanice i Dujmović Stipo iz Glavica.

DOKAZ: Preslušanje svjedoka Jove Paleksića i Jove Djukića oba Sultanovića.

P.p.⁵²⁹

t.j. Jovanka udova iza Mile Djukića po

SVJEDOK: Jovo Djukić pok. Stojana, star 42. godine, težak iz Sultanovića opomenut na kazivanje istine iskazuje:

Navodi Jovanke udove iza pok. Mile Djukića odgovaraju istini, a stvar se u pogledu odvodjenja i ubijanja Srba iz Sultanovića odigrala na način kako je to naveo Jovo Paleksić pok. Riste u svom zapisniku od 19. marta 1945 godine pod brojem 52.

Osim tamo navedenih ustaša poznato mi je, da je u hapšenju i ubijanju učestvovao Mato Bilobrk pok. Ilije iz Vesele, koji dapače bio zapovjednik tadašnje ustaške milicije, a u službi milicije bili su:

Stjepan Dujmović iz Glavica

Drago Čular iz Gračanice

Oto Marijanović iz Bugojna

Franjo Plejić sin pok. Ilije

Pile Čondić Matin, oba iz Sultanovića

Stipo Pavić pok. Joke iz Sultanovića

Huso Smajić Smajin iz Vesele

Čuo sam sa pouzdane strane, da je išao na lice mjesta i bio prisutan kod ubijanja židova i Srba Jozo Barnjak sin Ilijin iz Crniča, koji je i sada živ i stanuje kod svoje kuće u Crniču, a koji je pričao, da je Rudolf Grof prija nego što je bio zaklan

⁵²⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 15427/53

⁵²⁹ Испод се налази отисак прста.

zatražio, da se poljubi sa svojim sinom koji je također tu čekao svoju sudbinu, pa kad su mu ustaše dozvolili, isti se poljubio sa sinom i na najpogrdniji način opsovao Poglavnika, ustaše i ustašku vlast, a nakon toga je bio zaklan po jednom ustaši dok su ga druga četverica držala.

Stipo Budimir iz Sultanovića, koji je poginuo pričao mi je za svoga života, da je on sa Avdom Šabićem, koji je sada uhvaćen kao izbjeglica u zatvoru nakupio tri sanduka kreča i odnijeli u Kožvarice /šuma na putu Bugojno – Kupres udaljeno od Bugojna 15. km./ i tamo posipali lješeve valjda radi dezinfekcije. Važno je ispitati Šabića. Tako isto mi je rekao da su u Zanesenoviće odnijeli tri sanduka kreča i tamo posipali lješeve.

SVJEDOK: Jovo Paleksić pok. Riste, star 49. godina težak iz Sultanovića nakon što bi opomenut na kazivanje istine iskazuje:

U svemu suglasno iskazuje kao svjedok Jovo Djukić.

Р.р. *Јово Ђукић*
Палексић Јово

Članovi komisije:
Зекир Сулејманпашић
М.Кривошија по Милјковићу⁵³¹

Sekretar,⁵³⁰

⁵³⁰ Испод се налази потпис секретара.

⁵³¹ Поред потписа налази се отисак прста члана комисије.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁵³²
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N. O. u

BROJ REGISTRA 58

Zapisnik

SASTAVLJEN DANA 22. Marta 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv Avde Šabića iz Glavica i ustaškog poručnika Šujića iz Hercegovine

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Jovo Djukić pok. Stojana iz Sultanovića po zanimanju težak izdržava 13. obiteljskih članova sa okrivljenim nije u srodstvu iskazuje:

Meni je od osnutka N.D.H. pa do danas neprijateljska vojska i njihove vlasti opljačkali 17. komada ovaca, 2. konja, 3. goveda velikih i 150 metara sijena i slame. Te je sve stvari vrijedili su 100.000 Kn. Od svih tih počinitelja poznati su mi Avdo Šabić iz Glavica i ustaški poručnik Šujić, koji je prilikom prvog napada naše vojske na Bugojno 1942 u julu odnosno augustu mjesecu došao mojoj kući i grozio mi se, da će me ubiti potežući na mene revolver, odnio mi jednu ovцу odnosno 17. ovaca jedno tele, te je tu svu stoku poklao na moje oči i neposrednoj blizini moje kuće ispekao, za koju sam mu svrhu morao drva nositi, maslo kokoši, jaja, brašno i pogače kuhati, te su tu svu hranu pojeli i razbacivali i ako su imali u dovoljnoj količini hrane. Kad sam ga upitao zašto on to čini tj. zašto mi oduzima moju stoku i grozi mi se, da će me ubiti odgovorio mi je, da to čini samo radi toga što sam Srbin i što se nisam pokrstio tj. prešao na katoličku vjeroispovjest. Dalje navodim, da je sva vojska neprijateljska bila ustaška, bilo domobranska bilo Njemačka ili Italijanska uvijek vrlo bahato i nabusito nastupala kod nas i naših porodica, zlostavljali nas i pljačkali i to toliko često puta, da se više čovjek ne može ni sjetiti pojedinih slučajeva.

P.p. Јово Ђукић

Svjedok: Jovo Paleksić pok. Riste, star 49. godina iz Sultanovića, opomenut na kazivanje i istine i preslušan kao svjedok po gornjoj stvari iskazuje podpuno suglasno kao svjedok Jovo Djukić pok. Stojana.⁵³³

Палексић Јово

Članovi komisije:
Зекир Сулејманпашић
M.Krivošija po Miljkoviću⁵³⁵

Sekretar:⁵³⁴

⁵³² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 15427/58

⁵³³ Испод са лијеве стране се налазе два нечитка потписа.

⁵³⁴ Испод се налази потпис секретара.

⁵³⁵ Поред потписа налази се отисак прста члана комисије.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁵³⁶
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N. O. U

Prepis
Broj registra: /59
Inv. Br: 15427/59

Zapisnik

SASTAVLJEN DANA 22. marta 1945 god., u Bugojnu

Od komisije su prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija

Predmet su izvidjaji protiv: nepoznatih

Pristupa se preslušanju:

Svjedok – oštećeni: Jovo Djukić pok. Stojana, iz Sultanovića, po zanimanju težak, izdržava 13 obiteljskih članova, sa okrivljenim nije u rodu iskazuje:

Dva tri dana pred sveti Ilin-dan, 1941. godine, Ustaše su iselili moju nevjestu Andju Djukić udovicu iza pok. Djure Djukića iz Sultanovića, navodno u Srbiju. Andja je sa sobom ponijela vrlo malo svojih stvari, najviše do težine od 50 kg. Ostali sav namještaj i živo blago, koje je u to doba predstavljalo vrijednost oko 200.000.-/Kuna, a sastojalo se iz živog mala pokućanstva, težačkog ratila itd.

Poslije njenog iseljenja ustaše su formalno razgrabili sav taj imetak, a kasnije sam prepoznao četvero goveda, vlasništvo Andje, kod Matka Tabakovića, koji je i danas živ i stanuje u Malom selu.

Poslije na jednu godinu dana Andja se je javila iz Kragujevca, pa dalje neznam šta je sa istom bilo.

Poznato mi je to da su tri krave, koje su vlasništvo Andje, otjerali neki naseljeni Slovenci, a kojima su ih dale ustaše. Ti Slovenci sada stanuju na Vedrom Polju, pa bi oni mogli reći na koji su način došli do tih krava. Kuća i ostale nuz⁵³⁷ zgrade, bili su naseljeni sa Slovencima, koji su protjerani iz Slovenije u Bosnu, a kad su ovi preselili na Vedro Polje, kuću i sve nuz zgrade uzurpirao je, odnosno zaposjeo ustaša Šimun Djeko iz Sultanovića. Jednu štalu i sada drži Ilija Kolovrat pok. Marka, kojemu su ustaške vlasti ovu štalu udijelili po nekakvim zakonima o raspolaganju sa napuštenim imovinama. Tako isto polovicu pojate drži i sada familija Djeke Šimuna, a Šimun Djeko je izbjegao sa ostalim ustašama ispred partizana.

Dokaz: preslušanje svjedoka Jelena ud. Djukić iz Sultanovića,⁵³⁸ stara 36 godina, opomenuta na kazivanje istine iskazuje:

Ja sam bila kroz čitavo vrijeme od Sv. Ilije 1941. pa do danas kod svoje kuće u Sultanovićima, a kuca Andje Djukić je u neposrednoj blizini moje kuće, te sam svjedok – očevidac svih događaja što se je kroz to vrijeme zbilo. Sve je istina što je Jovo Djukić naveo, pa se ja u svemu slažem sa njegovim iskazom.

P.p. Jovo Djukić, s.r.
t.j. Jelena Djukić udova pok.
Boška po,

⁵³⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 15427/59

⁵³⁷ Ријеч није јасно читљива те постоји могућност грешке.

⁵³⁸ Испод се налази текст који је између редова у оригиналном документу уписан руком.

Naknadno izjavljuju svjedoci da je sa Andjom iseljena sva njezina porodica, koja se sastojala iz 6 članova i to Andja, snaha joj Zorka, unučad: Milka, Nedo, Mira i Gojko, potonji je sin Andjin.

Jovo Paleksić pok. Riste, 49 godina, udovac, težak, iz Sultanovića, opomenut na kazivanje istine iskazuje:

U svemu se slažem sa iskazom Jelene Djukić iz Sultanovića.

P.p.

Paleksić Jovo, s.r.

Članovi komisije:

Zekir Sulejmanpašić, s.r.

t.j. M. Krivošija po Miljkovića

Tačnost prepisa ovjerava, V. d. sekretara:⁵³⁹

Sekretar:

Mehmed Mlaćo, s.r.

M.P.

⁵³⁹ Испод се налазе потписи који нису видљиви.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁵⁴⁰
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N. O. u Bugojnu

BROJ REGISTRA 67

Zapisnik

SASTAVLJEN DANA 19. Marta 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Čelika i Stipe Budimira iz Bugojna
Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Ljubica Paleksić udova pok. Bogdana, iz Sultanovića po zanimanju težak izdržava 3 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u srodstvu iskazuje:

Moj muž Paleksić Bogdan bio je zatvoren negdje oko Ilindana, zajedno sa ostalim Srbima iz Sultanovića prema iskazu Jove Paleksića. Bio je pušten iz zatvora, pa kad je telalom proglašeno, da se svi Srbi muškarci jave od 15-60 godina starosti moj muž Bogdan pobjegao je u šumu i bio tamo dan dva, odakle je se povratio kući jer radi bolesti nije mogao izdržati. Tako je otišao na njivu Hadžialića, na kojoj su njivi radili ustaše, da se prijavi ustašama, odakle su ga ustaše pustili kući, ali je na prijavu Stipe Budimira „Crnog“ istu večer od kuće po Milivoju Čeliku iz Bugojna i nije se više kući povratio, jer ga je tu noć nestalo iz zatvora. To znam radi toga što sutra dan nije bio u zatvoru kad sam ja išla da se za njega interesiram. Tada su kod zatvora tražarčili Ivo Cvijanović iz Bugojna i Ivan Jurišić „Car“ iz Gaja, koji su mi rekli, da je moj muž odveden na prisilan rad. Inače iskazuje suglasno kao svjedokinja Zorka udova Paleksić.

Poziva se na saslušanje svjedoka Jove Paleksića pok. Riste i Jove Djukića pok. Stojana, oba iz Sultanovića.

P.p.⁵⁴¹ t.j. Ljubica udova Paleksić Bogdan. po

SVJEDOK: Jovo Paleksić pok. Riste, star 49. godina, težak iz Sultanovića, nakon što mu bi gornje predloženo i opomenut na kazivanje istine iskazuje:

Posve suglasno kao u svom zapisniku od 19. Marta 1945 broj 52

P.p. *Палексић Јово*

SVJEDOK. Jovo Djukić pok. Stojana star 42. godine težak iz Sultanovića nakon što bi opomenut na kazivanje istine iskazuje:

Ja se u svemu slažem sa iskazom Jove Paleksića Ristina. Inače iskazuje kao u zapisniku od 19. marta 1946 odine broj 52.

P.p. *Јово Ђукић*

Članovi komisije:

Зекир Сулејманпашић
M.Krivošija po Miljkoviću⁵⁴²

Sekretar:

Mlaćo Mehmed

⁵⁴⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 15427/67

⁵⁴¹ Испод се налази отисак прста.

⁵⁴² Поред потписа налази се отисак прста члана комисије.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁵⁴³
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N. O. u BUGOJNO

BROJ REGISTRA⁶⁸

Zapisnik

SASTAVLJEN DANA 19. Marta 1945 god. u Bugojnu.

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv Ivana Jurišića zvanog „Cara“ i Marine čijeg imena neznam iz Gaja.

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Zorka udova iz pok. Ljube Paleksića, iz Sultanovića po zanimanju težakinja izdržava 6 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u srodstvu iskazuje:

Moj muž Ljubo Paleksić pok. Jove iz Sultanovića odveden je istom zgodom, kada je odveden i Jovo Paleksić pok. Riste. Inače i kazuje posve suglasno kao Jovo Paleksić pok. Riste, te na dodaje, da je prilikom nošenja hrane u zatvor svome mužu pok. Ljubi vidila na straži Iliju Crnjaka Markova iz Glavica. Bilo ih je još na straži, ali su mi nepoznati, jedino znam, da je bio još jedan mladić iz Drvetina, koji je bio prema meni susretljiv i dopustio mi je, da unidjem u zatvor Ljubi i sa njime razgovaram.

Dalje iskazuje, da je njezin sin Jovo odveden u Njemačku na rad a da je to prouzrokovao Stipo Lozić, knez iz Crniča.

Nadalje iskazuje, da je prilikom hapšenja njezinog sina Jove Paleksića pok. Ljube morala moliti župski ured u Bugojnu odnosno tadašnjeg župnika fra Silvu Franjkovića za intervenciju, da joj sin bude pušten iz zatvora, što je ovaj i učinio, ali uz uvjet, da ona i njezinih nejakih šestero djece predju na katoličku vjeroispovjest. Kad je ona pristala na to, da bude prekrštena zajedno sa djecom, odmah se župnik uputio u zatvor i pustio joj sina, koji se sada nalazi kako je gore navedeno u Njemačkoj na radu.

Ja sam slušala od raznih ljudi i žena, da su u ubijanju učestvovali Ivo Čančić, Ivo Jercl, Ivan Jurišić – Car, Augustin Perković, Perica Kutleša, Marko Grgić, svi iz Bugojna.

Više neznam ništa navesti.

Predlažem preslušanje svjedoka: Jove Djukića pok. Stojana i Jove Paleksića pok. Riste, oba iz Sultanovića.

P.p.⁵⁴⁴

t.j. Zorka udova iz pok. Ljube Palekića po.

SVJEDOCI: Jovo Djukić pok. Stojana, star 42. godine i Jovo Paleksić pok. Riste, star 49. godina, oba iz Sultanovića, nakon što što opomenuti na kazivanje istine iskazuju:

Istina je, da je Ljubo Paleksić pok. Jove uhapšen predmetne zgođe po ustašama i vrlo vjerovatno ubijen, a što se tiče sina joj Jove isti je bio redovno putem komisije, kada si ostali mladići regrutovan i upućen u Njemačku radi odsluženja

⁵⁴³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 15427/68

⁵⁴⁴ Испод се налази отисак прста.

svojega roka, te se je isti javljao pismom svojoj majci Zorki.

Što se tiče pokrštavanja Zorke i njezinih 6-ero nejake djece tačno je istina, te je Zorka pod silom prilika morala ići praznikom u kat. crkvu, a ponekad je vodila svoju djecu. Mi svi znamo, da je to prekrštavanje bilo prividno, ali je to bio jedini izlaz, da čovjek očuva goli život i da ne bude izdana u dan proganjat.

P.p.

Јово Ђукић
Палексић Јово

Članovi komisije:

Зекир Сулејманпашић
M.Krivošija po Miljkoviću ⁵⁴⁵

Sekretar:

Mlaćo Mehmed

⁵⁴⁵ Поред потписа налази се отисак прста члана комисије.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N. O. u Bugojnu⁵⁴⁶

BROJ REGISTRA 69

Zapisnik

SASTAVLJEN DANA 19. Marta 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija
Predmet su izvidjaji protiv Branka Kuštre, bivšeg pretstojnika Kotarske oblasti u Bugojnu i Ivana Jurišića – Cara oba iz Bugojna.

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Jelena udova iza pok. Boška Djukića, iz Sultanovića po zanimanju težakinja izdržava 7 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u srodstvu iskazuje:

O Ilindanu zajedno sa ostalim Srbima iz Sultanovića odveli su moga muža Boška Djukića sina Boškova, starog 36 godina, pa kad je sutra dan moj svekar Boško Djukić pok. Petra otišao u Bugojno u zatvor i odnio hranu mome mužu, a svome sinu Bošku, ustaše su zatvorile i njega, te su obojica bili u zatvoru u Šprungovu hambaru oko 24. sata, otalen su ih pretjerali u osnovnu školu, gdje su bili dan dva, a odavle su moga muža Boška pustili kući a svekra zadržali. Kada sam kasnije išla propitivat se za svekra da mu dam hrane, stražari su mi rekli, da je moj svekar negdje u drugom zatvoru, pa sam išla okolo i raspitivala se te mi je tom prilikom jedno dijete reklo, da su naši ljudi svi preko noći otjerani i pobijeni.

Dalje mi nije poznato o sudbini moga svekra, a prepričavalo se, da su svi naši ljudi pobijeni po ustašama i baćeni u prirodnu provaliju u Zanesenovićima.

Moj muž Boško bio je dva tri dana kod kuće iza kako je pušten iz zatvora pa je na poziv ustaških vlasti putem telala morao da se prijaviti i tako su ga opet zatvorili, gdje je bio samo jednu noć, a kad sam poslije došla i donijela hranu nisam ga više zatekla u zatvoru, pa kad sam išla ondašnjem pretstojniku Branku Kuštri rekao mi je, da je moj muž Boško otišao na prislini rad. Kad sam prije toga molila Kuštru i Cara Jurišića, da mi muža puste iz zatvora, obojica mi rekoše „Pustićemo ih ako Bog da večeras sviju“. Ja sam odmah iz toga naslutila, da će ih pobiti jer ako bi ih pustili, valjda bi ih pustili po danu, a ne po noći kad je u to doba bilo kretanje po noći svakom zabranjeno i kad je bilo zamračenje i po kućama i po ulicama.

Pozivam se na svjedoke Jovu Djukića i Jovu Paleksića, oba iz Sultanovića.

P.p.⁵⁴⁷

tj. Jelena udova iza pok.
Boška Djukića po

Nastavljeno odmah:

Prisutna Jelena iskazuje, da joj je u mjedju vremenu od osnutka N.D.H. pa do danas opljačkano 12. ovaca, 2. konja; junica, sijena i slame 100. metara, kokoša, masla, jaja, sve u vrijednosti od 200.000 kn. Ovce mi je otjerao ustaški poručnik Šujić, a Avdo Šabić iz Glavica jednu junicu. Ustaše su ove sve pojele, iako im nije bilo potrebe da to čine, jer su imali hrane i mesa u izobilju što im je davala njihova N.D.H.

SVJEDOK: Jovo Djukić pok. Stojana, i Jovo Paleksić pok. Riste oba iz Sultanovića opomenuti da kazuju istinu iskazuju:

⁵⁴⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 15427/69

⁵⁴⁷ Поред се налази отисак прста.

Sve je tačno i istinito, što je navela Jelena Djukić gore u svome saslušanju. Znamo to, da su odvedeni muž joj Boško Djukić i svekar Boško Djukić, pok. Petra i da se više nikada iz zatvora nisu javili, a iz svega zaključujemo, da su pobijeni i bačeni u jamu u Zanesenovićima.

P.p.

t.j. Jelena udova iz⁵⁴⁸
pok. Boška Djukića po.

Јово Ђукић
Палексић Јово

Članovi komisije:

Sekretar,

Зекир Сулејманпашић
*M.Krivošija po Miljkoviću*⁵⁴⁹

Mehmed Mlaćo

⁵⁴⁸ Са лијеве стране се налази отисак прста.

⁵⁴⁹ Поред потписа налази се отисак прста члана комисије.

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA⁵⁵⁰
OKUPATORA I NJIHOVIH POMAGAČA PRI
OPŠTINSKOM N. O. u Bugojnu

BROJ REGISTRA 70

Zapisnik

SASTAVLJEN DANA 19. Marta 1945 god. u Bugojnu

Od komisije su prisutni Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija

Predmet su izvidjaji protiv Joze Kovačića zvanog „Čulara“ iz Gračanice i Dujmovića Stipe iz Glavica.

Pristupa se preslušanju

Svjedok – oštećeni Jelena udova iza pok. Steve Djukića, iz Sultanovića po zanimanju težakinja izdržava 3 obiteljskih članova sa okrivljenim nije u srodstvu iskazuje:

Predmetnom zgodom tj. na Ilindan odveden je moj muž Stevo Djukić pok. Stojana iz Sultanovića. Inače iskazuje posve suglasno kao Jovo Paleksić pok. Riste.

Iz vlastitog opažanja nije ni ništa poznato, ali sam čula prepričavanje, da su u pokolju učestvovali Ivo Čančić, Ivo Jercl, Ivan Jurišić – Car, Augustin Perković, Perica Kutleša, Marko Grgić i još mnogi drugi, svi iz Bugojna.

Moga muža odveli su Jozo Kovačić zvani Čular iz Gračanice i Dujmović Stipo iz Bugojna.

Dokaz: preslušanje svjedoka Jove Paleksića i Jove Djukića, oba iz Sultanovića.

P.p.⁵⁵¹

t.j. Jelena udova iza pok.
Steve Djukića po

SVJEDOCI: Jovo Djukić pok. Stojana, star 42 godine i Jovo Paleksić pok. Riste, star 49 godina, oba težaci iz Sultanovića, nakon što biše opomenuti na kazivanje istine iskazuju:

Iskazuje posve suglasno kao u zapisniku pod red. brojem 52 od 19. marta 1945

P.p.

Јово Ђукић
Палексић Јово

Članovi komisije:

Зекир Сулејманпашић
*M.Krivošija po Miljkoviću*⁵⁵²

Sekretar,

Mehmed Mlaćo

⁵⁵⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 15427/70

⁵⁵¹ Испод се налази отисак прста.

⁵⁵² Поред потписа налази се отисак прста члана комисије.

Мјесни народни одбор VESELA

Записник⁵⁵³

састављен дне 25 јуна/1946 пред земалском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар:
Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav. referent
zemaljske komisije
Brčić Zaim čl. komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Sulejmanpašić Zejkir s. Ibrahima st. 37 g.
Barišić Višnja ž. pok. Tanasija, st. 40 g.
Praljak Bojanka ud. [?]⁵⁵⁴ ST. 39 g.
Behara Ljubica kći p. Riste, st 20 g.
Memić Zaim s. um. Salke st. 60 g.
Pralja Andjelko s.p. MARKA st. 47 g.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator u mjesnom narodnom odboru vesela i to vjerno i istinito svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa – U S T A Š E
1941 g.

Jula mjeseca došle su ustaše iz Bugojna a koje su pripadale ustaškom stožeru, u naše selo. Upravo je tada u našem selu bila kosidba žita. Tom prilikom su iste ustaše potjerale sve Srbe, 10 njih u Bugojno.

3 su puštena a 7 ih je ubijeno. Ti 7 ubijenih žrtava su slijedeći :

Praljak Pero p. Djordja st. 38 g.,
Praljak Stojan p. Ile st. 55 g.,
Praljak Spaso p. Pane st. 20 g.
Praljak Stojan p. Jakova st. 20 g.
Behara Risto p. Nikice st. 47
Banjac Teodosije st. 55 g. lugar iz Krajine,
Bojanović Niko p. Miloša st. 22 g.
Svih 7 žrtava sem Banjca Teodosija su težaci iz sela Vesela.

1942 g.

Jula mjeseca sa rada na polju vraćajući se kući žrtve Škobić Risto p. Jove st. 50 g., Škobić Milka Ristina žena st. 40 g. i Bojanović Jovo p. Miloša st. 25 g. svi težaci iz sela Vesele, srele su njih ustaše „Crne legije“. Poslije kratkog objašnjenja pomenute ustaše su noževima izmrcvarile Škobića Ristu i Milku a Bojanović Jovu ubili iz puške.

Augusta mjeseca došao je u naše selo ustaša pripadnik „Crne legije“ Kolovrat Jozo p. Nike st. 21 g. radnik iz Bugojna, gdje je sada ne znamo.

Pomenuti ustaša poveo je sa sobom žrtve Kurtovića Safeta um. Mehe st. 24 g. i Česo Muhameda um. Osme 18 g. oba težaka iz Vesele, i streljao ih obadvojicu nedaleko od sela na mjestu zvanom „krš“. Ova dvojica žrtava su saradjivali sa NOP-om.

⁵⁵³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 54971

⁵⁵⁴ Име није јасно читљиво.

Augusta mjeseca došle su u naše selo ustaše pripadnici ustaškog stožera u Bugojnu Čelik Milivoj st. 20 g. koji je bio zaposlen u šumskoj upravi sada nepoznatog boravišta i Pocrnja Ante st. 25 g. konobar iz Gaja sada neznamo gdje je. Njih dvojica su odveli sa sobom žrtvu malanga Mehu um. Huse st. 25 g. radnika iz sela Vesele. Njega su njih dvojica mučili, tukući ga da mu je krv tekla. Poslije toga su ga odveli neznamo gdje i više se nikad nije vratio.

1943 g.

Januara mjeseca došle su 3 ustaša koji su pripadali ustaškom stožeru u Bugojnu. Oni su bili u pripitom stanju i tako naišli na kući Behare Boje p. Riste st. 45 g. Pomenute ustaše su Beharu Boju tukle i mučile tako da i sada ima posljedice toga.

Maja mjeseca ustaše koje su pripadale ustaškom stožeru u Bugojnu i to: Kotarac Drago s. Pere st. 34 g. radnik iz Vesele sada vjerovatno u šumi, Grabovac Anto s. Marjana st. 38 g. težak iz sela Guvna srez Bugojno, poginuo 1943 g. od strane partizana i Alapić Šaban s. um. Hase st. 30 g. radnik iz Vesele sada se nalazi vjerovatno u šumi u okolini Bugojna. Ova trojica ustaša su sreli na putu Čizmo Saliha s. Tse⁵⁵⁵ st. 25 g. i ubile ga. Pomenuta žrtva Čizmo SALIH bio je kurir NOP-a.

Juna mjeseca otišla je žrtva Bevrnja Ševko s. um. Mehe st. 50 g. u šumu da siječe drva. Međutim nije se vratio a sutradan našli smo ga mrtvog. Naknadno smo saznali da je njega ubio milicioner iz Bugojna Bodružić Stipo s. p. Ive st. 30 g. težak iz sela Poriče, osuđen na smrt 1946 g u Bugojnu na javnom sudjenju.

Novembra mjeseca otišli su u šumu u sječu drva slijedeće žrtve:

Pandžo Ibro, um. Huse st. 37 g.

Izet Pandžo s. Avde st. 32 g.

Agija Pandžo s. Avdim st 24 g.

Zahid Bevrnja s. um. Pame st. 45 g.

Mumin Ibrahimović s. um. Mehe st. 50 g. i

Mujo muhadžer iz Šipova.

Sutradan pronadjeni su zaklani u šumu pršljanima. Njih su zaklali milicioner Bilobrk Mato s.p. Ilije st. 37 g. sada negdje u šumi u okolini Bugojna, Alapić Šaban, Kotarac Drago, i Stipo Brečić koji je umro 1944 g.

1944 g. ništa

II. grupa – NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 g. ništa

1944 godina

Februara mjeseca na prijavu milicionera Bilobrk Mate Njemci „Princ Eugen“ divizije otjerali su u zatvor u Bugojno 24 čovjeka iz sela navodno ta 24 su bili simpatizeri partizana. Poslije dva dana pušteni su iz zatvora kućama sem 7 koji su upućeni u kaznionu u Zenicu. Ta sedmorica Memić Nail s. um. Salke st. 60 g. Šipo Mustafa s. um. Osmana st. 50 g. Česo Meho s. um. Ahmeta st. 50 g. Bevrnja Hadžija s. Osme st. 36 g. Avdagić Zajko s. um. Ahmeta st. 27 g. Osman PANDŽO s. um. Salke st. 48 g. Maroš⁵⁵⁶ Muhamed s. um. Ibri st. 30 g. Sva ova sedmorica su poslije nekoliko dana puštena iz kaznionu kućama.

Povjerenik komisije:⁵⁵⁷

Svjedoci:⁵⁵⁸

⁵⁵⁵ Име није јасно читљиво.

⁵⁵⁶ Презиме није јасно читљиво те постоји могућност грешке.

⁵⁵⁷ Испод се налазе потписи чланова комисије.

⁵⁵⁸ Испод се налазе потписи или отисци прстију свједока.

Зачисник⁵⁵⁹

састављен дне 30-И-/1946 пред Среским Н. одбором комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:
Брчић Зајим

1. Бушатлија Мухамед
2.

Пристапа Пралјак Бојанка син, кћи, жена + Пере родом из Весе општина Весела срез Бугојно округ Травник сада се налази у Веселу стар 39 година, по занимању домаћика издржава 3 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

1. У мјесecu јулу 1941 дошле су непознате усташе наоружане са пушкатама у моје село и том приликом одвели мога муђа Пралјак Пери +Дјорђе стар 42 год. по занимању столар.

Исте су га усташе одвеле у Бугојно и ставиле у затвор усташког стођера којем је био заповједник Јуришић Никола +Мартина из Бугојна старога око 28 год по занимању теђак. Послије неколико дана ја сам отишла и однијела му храну два пута а трећи пут сам му донијела али тамошњи страђари рекли су ми да су отишли на присилни рад.

Од тада није се више никада повратио гђе смо сазнали да су поубијани.

Р.п.⁵⁶⁰ тј. *Пралјак Бојанка*
по Брчић Зајим

2. Свједок – вјештак Беһара Боја⁵⁶¹ жена +Ристе из Весе ле православне вјере, стара 40 год судски не кађнјавана, након што би прописно опоменута на казивање истине и кривог свједођанства односно давања вјештачком мишлјенја изјављује

Познато ми је да је оштећеној Пралјак Бојка +Пери из Весе ле заиста непознате усташе отђерале муђа и том приликом га ставиле у затвор, али се послије тога није повратио.

Р.п.⁵⁶² тј. *Беһара Боја*
по Брчић Зајим

⁵⁵⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 40500

⁵⁶⁰ Поред се налази отисак прста свједока.

⁵⁶¹ Име није јасно читљиво те постоји могућност грешке.

⁵⁶² Поред се налази отисак прста свједока.

Зачисник⁵⁶³

састављен дне 30-1-1946/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

1. Бушатлија Мухамед

2. Сulejmanpašić Zekir

Приступа Пралјак Пeрса ~~син~~, ~~кеи~~, жена +Стојана родом из Весе општина Весела срез Бугојно округ Травник сада се налази у Веселој стар 50 година, по занимању домаћица издржава три чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

1. У мјесecu јулу 1941 год дошле су у моје село наоружане усташе које ја нисам познавала а знам да су припадали усташком стожеру у Бугојну, чији је заповједник био Никола Јуришић Мaртина из Бугојна који је погинуо у борби на калину против NOV. у 1941 год.

Исте усташе су ми одвеle мужа Стојана Пралјка +Иле из Весеle стар 56 год. по занимању калaјдџија. У затвор у Бугојно и касније два дана ја сам му носила храну али и дошла сам до затвора, тамо су ми рекле усташе који су стражариле око затвора да га нејма да је отишао на присилни рад. Одаклен се још није ни врати.

Истом приликом су одвели више селјака из нашега села и свисе нису повратиле.

Именовани је понио са собом око

5000 динара

5000 динара

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и вјештаке Танковића Авду и Пралјак Бојанку + Пeре из Весеle.

Р.р.⁵⁶⁴

тј. *Пралјак Пeрса*

по *Брчић Зајим*

2. Свједок – вјештак Танковић Авдо ум из Весеle, муслиманске вјере стара год., судски некажњаван након што би прописно опоменут на казивање истине и последице кривогa свједoчaнствa исказује:

„Познато ми је да је Пралјак Пeрси +Стојана заиста одвеle усташе мужа стојана и касније га неколико дана стрелјали“.

Р.р.⁵⁶⁵

тј. *Танковић Авдо*

по *Брчић Зајим*

3. Свједок вјештак Пралјак Бојка + Пeре из весеle, православне вјере, стара 39 год., судски некажњавана након што би опоменута на казивање истине и последице кривогa свједoчaнствa исказује:

⁵⁶³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 40501

⁵⁶⁴ Испод се налази отисак прста свједока.

⁵⁶⁵ Испод се налази отисак прста свједока.

Potpuno suglasno kao i svjedok Tanković Avdo i u pogledu da su joj zaista ustaše odvele muža koji se nije povratio.“

P.p.⁵⁶⁶
Tj. Praljak Bojka
po Brčić Zajim

Oštećena Praljak Persa pridružuje se krivičnom postupku sa oštetnim zahtjevom u iznosu od 5.000 dinara predratnih.

DOVRŠENO:

Zapisničar:
Brčić Zajim

Čl. odbora sreskog⁵⁶⁷

Ovjerava i potvrđuje sreski Narodni odbor u Bugojnu.

Sekretar:⁵⁶⁸
/M. Bušatlija/

P. Pretsjednik:⁵⁶⁹
/P. Šoljič/

M.P.

⁵⁶⁶ Испод се налази отисак прста свједока.

⁵⁶⁷ Испод се налази потпис члана среског одбора.

⁵⁶⁸ Испод се налази потпис секретара.

⁵⁶⁹ Испод се налази потпис председника.

Зачисник⁵⁷⁰

састављен дне 30-И-/1946 пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Зачисничар:
Брчић Зајим

1. Бушатиља Мухамед

Приступа Беһара Боја син, кћи, жена +Ристе родом из Весела општина Весела срез Бугојно округ Травник сада се налази у Веселој стар 40 година, по занимању домаћица издржава 4 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

1. У мјесecu јулу 1941 дошле су непознате усташе из Бугојна у моје село и том приликом одведе мого муђа Беһара Ристо +Нике стар 33 год. по занимању теђак, исте ми устаће нису биле познате само знам да су били из усташког стођера у Бугојну чјији је заповједник био Јуришић Никола Мартинов из Бугојна.

Касније један дан ја сам отишла у Бугојно и нашла сам свого муђа у затвору усташког стођера и том приликом била је страђа око затвора

Послије неколико дана ја сам доњјела храну за свого муђа али нисам га нашла тамо али страђари су ми рекли који су тамо били на страђи да су исти одведени на присилни рад, али није се никада повратио.

У доказ својих навода позивам се на свједоке Пралјак Бојку +Пере Шећо Куртовић обадвије из Веселе.

Р.р.⁵⁷¹

тј. Беһара Боја
по Брчић Зајим

Свједок вјештак Пралјак Бојка +Пере из Веселе, стара 36 год., православне вјере, судски некађнјавана, након што би прописно опоменута на казивање истине и послједице кривог свједоћанства исказује:

„Познато мије да су предњи наводи таћни Беһара Боје +Ристе и да су јој заиста усташе и да се није ни вратио из затвора.“

Р.р.⁵⁷²

тј. Пралјак Бојка
по Брчић Зајим

3. Свједок вјештак Куртовић Шећо Сафета из Веселе, муслиманске вјере, стар ⁵⁷³ г након што би прописно опоменут на казивање истине и послједице кривог свједоћанства исказује.

„Потпуно сугласно као и свједок вјештак Пралјак Бојка +Пере да су заиста наведени податци таћни.“

⁵⁷⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 40503

⁵⁷¹ Испод се налази отисак прста свједока.

⁵⁷² Испод се налази отисак прста свједока.

⁵⁷³ Број није видљив.

P.p.⁵⁷⁴
tj. Kurtović Šećo
po Brčić Zajim

Oštećena Behara Boja pridružuje se krivičnom postupku kao privatni učesnik, sa oštetnim zahtjevom.

DOVRŠENO

Zapisničar:
Brčić Zajim

Čl. odbora
M. Bušatlija

Ovjerava i potvrđuje sreski Narodni odbor u Bugojnu.

Sekretar:
/M. Bušatlija/
M. Bušatlija

M.P.

P. Pretsjednik:⁵⁷⁵
/P. Šoljič/

⁵⁷⁴ Испод се налази отисак прста свједока.

⁵⁷⁵ Испод се налази потпис председника.

Зачисник⁵⁷⁶

Састављен дне 23-II-946 /194 6 пред Среским N. одбором комисијом заутврђивање злочина окупатора и њигових помлагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачисничар

Брчић Зајим

Паво Шолјић чл. S.N.O.

Приступа Милутиновић Симо Сима син, кћи, жена _____ родом из Ћавића општина Зијамет срез Бугојно округ Травник сада се налази у Ћавићима стар 35 година, по занимању тежак издржава 14 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесецу јулу 1943 год. дошао је један одред усташа које су припале усташком здругу V. у Бугојну и том приликом су по селу плјачкали и носили. Исте непознате усташе које ја нисам познао дошле су у моју кућу а у истој су затекле мого брата Милутиновић Ристу Симе старога 35 год. по занимању тежак православне вјере Србин те су га исте усташе одвеле из куће и убили насред села.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједока Терзић Шпире Миће и Икић Перу Луке обојика из села Ћавића.

P.p.⁵⁷⁷

/За Милутиновић Симо/

/Брчић Зајим

Приступају свједоци: Терзић Шпиро Миће и Икић Перо Луке обојика из села Ћавића православне вјере Срби, те након што бише прописно опоменути на казивање истине и последице кривог свједочанства исказују:

Познато нам је да су наведене усташе дошле у мјесецу јуну 1943 год. и том приликом су нашли у кући Милутиновић Ристу Симе исте су га убили. „Према томе наводи предњи су тачни.“

/т.ј. Терзић Шпиро/⁵⁷⁸ /т.ј. Икић Перо/⁵⁷⁹

/Брчић Зајим/

/Брчић Зајим/

ДОВРШЕНО

Зачисничар⁵⁸⁰

Чл. Среског N.O.⁵⁸¹

Овјерава и потврђује Срески N. одбор у Бугојну

Секретар:

Претсједник:

у.з. Јовановић S.⁵⁸²

M.P.

I. Марић⁵⁸³

⁵⁷⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 45441

⁵⁷⁷ Испод се налази отисак прста.

⁵⁷⁸ Поред се налази отисак прста свједока.

⁵⁷⁹ Поред се налази отисак прста свједока.

⁵⁸⁰ Испод се налази потпис.

⁵⁸¹ Испод се налази потпис.

⁵⁸² Испод се налази потпис.

⁵⁸³ Испод се налази потпис.

Zapisnik⁵⁸⁴

Sastavljen dne 13-II-1946 god /194 6 pred Sresk. N.O. komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Bugojnu srez Bugojno okrug Travnik
Od komisije su prisutni:

Zapisničar

Brčić Zajim

Pavo Šoljić čl. S. N.O.

Pristupa Terzić Jelka ž. Jove sin, kći, žena _____ rodom iz Čavića opština Zijamet srez Bugojno okrug Travnik sada se nalazi u Čavićima star 43 godina, po zanimanju domaćica izdržava 6 članova porodice, propisno opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

Jednom prilikom u mjesecu maju 1943 god. rano u jutro došao je jedan odred ustaša Crne Legije koja je pripadala ustaškom V. Zdrugu u Bugojnu i iste ustaše mi kao lično mi nisu poznate jer ji nisam poznavala a znam da su pripadnici bili navedene jedinice. Iste te ustaše došle su u moju kuću i tom prilikom našle u mojoj kući moga muža Terzić Jovu Miće star 43 god. težak pravoslavne vjere Srbin, i odatlen su ga navedene ustaše izvele i izvan sela ubili.

Navedene ustaše tada su mi odnijeli iz kuće našli su mi u gotovome novcu 5.000 dinara.

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke Terzić Špiru Miće i Ikić Peru Luke oboje iz sela Maslića.

P.p.⁵⁸⁵ Terzić Jelka
Brčić Zaim

Pristupaju svjedoci Terzić Špiro Miće i Ikić Pero Luke oboje iz sela Maslića pravoslavne vjere Srbi te nakon što biše propisno opomenuti na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuju:

„Poznato nam je da su navedene ustaše navedenoga dana zaista odveli Terzić Jovu Miće i ubili ga izvan sela.“

P.p. /t.j. Terzić Špiro/⁵⁸⁶
/Brčić Zajim/

P.p. /t.j. Ikić Pero/⁵⁸⁷
/Brčić Zajim/

DOVRŠENO

Zapisničar⁵⁸⁸

Čl. Sreskog N.O.⁵⁸⁹

⁵⁸⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 45442

⁵⁸⁵ Поред се налази отисак прста свједока.

⁵⁸⁶ Поред се налази отисак прста свједока.

⁵⁸⁷ Поред се налази отисак прста свједока.

⁵⁸⁸ Испод се налази потпис.

⁵⁸⁹ Испод се налази потпис.

ИСКАЗИ СВЈЕДОКА

КУПРЕС

Мјесни народни одбор Купрес⁵⁹⁰

Записник

састављен дне 6 јула /194 6 пред земалском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Бугојну срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар
Теџановић Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent
zemaljske komisije
Brčić Zaim čl. komisije

Приступају сљиведећи свједоци:

Папић Pero st. 50 радник,
Спремо Mirko стар 40 год. по занимању тежак
Лозанчић Ivo стар 38 год. по занимању радник
Павић Anto стар 46 год. по занимању радник
Раванчић Matko стар пок. Илије стар 55 год. по занимању тежак
Кићин Bočo ум. Hасе стар 36 год.

Пошто је свједоцима предочено да имају да кажу све што знају које је починио окупатор у мјесном Н.о. у Купресу и то вјерно и истинито, свједоци дају сљиведећи исказ:

Прва група UСТАШЕ 1941 год.

Већ 10 априла усташки настројени људи образовали су у Купресу усташку власт. За поглавару испоставе постављен је први Marko Суčić син пок. Ive стар 44 год. трговац он се задржао на том положају и предао власт Marku Grabovcu стар 36 год. судски писар из Бугојна. За граатског начелника постављен је Fra Viktor Baltić жупник жупе Suho Polje стар 35 год. За вријеме Marka Суčićа нису се десили ни један злочин у овоме мјесном одбору.

Поčetком јула долази из Бугојна котарски престojник Kuštro Branko у Купрес. Kuštro Branko из Купреса повео је двије жртве и то: Popović Marko пок. Krstana стар 60 год. и Spremo Borislav пок. Djordje стар 20 год. студент ветерине. Ове двије жртве више се никада нису повратиле.

Дне 8 јуна долази у Купрес Rafo Boban стар 35 год. стар родом из села Bosića срез Ljubuški. Он је био емигрант. Са њиме су тада дошли у Купрес Branko Kuštro и Jurišić Nino из Бугојна, Marko Mihajlović Antin стар 40 год. радник из Zlosela /Купрес/, емигрант сада непознатог боравишта као и Rafo Boban. I Raić Marko пок. Ivana стар 40 год. по занимању радник емигрант сада непознатог боравишта. Ова петорика горе наведени саčinjavали су штаб и руковођењем за убјањем Срба на терену Купреса. Rafo Boban са собом је довео из Hercegovine у 4 kamiona неuniformисане усташе али наоружане. Њихова имена нисмо могли да сазнамо. Рафу Bobану су се прикључиле домаће усташе међу којима су нам познати следећи:

Marijanović Marko син пок. Мије по занимању калајдџија, стар 20 год., сада непознатог боравишта.

Turalija Pero пок. Ante, стар 30 год., по занимању цестар, сада наводно у шуми.

Šarić Јако пок. Јоже, 40 год., по занимању тежак, осуђен на смрт по суду Okружног суда у Травнику.

⁵⁹⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54964

Šarić Anto pok. Ivice, star 33 god., policija iz Kupresa, sada navodno u šumi.
 Ivković Nedeljko Marka, star 35 god., šumar, sada nepoznatog boravišta.
 Jurić Jozo (Joja) pok. Ante, star 38 god., po zanimanju radnik, sada nepoznatog boravišta.
 Jurić Pero pok. Ante, star 46 god., po zanimanju radnik, umro 1945 u Italiji.
 Dedić Dragan pok. Marka, star 30 god., cestar, sada nepoznatog boravišta.
 Jurić Marko (Terkalo) sin pok. Mate, star 48 god., radnik, sada navodno u šumi.
 Čičak Franjo pok. Marijana, star 36 god., težak, sada se nalazi u Sloveniji.
 Čičak Ivica pok. Marijana, star 28 god., težak, sada nepoznatog boravišta.
 Lozančić Mile pok. Ive, star 40 god., težak, na 8 god. Robije osuđen i nalazi se u Zenici u kaznioni na izdržavanju kazne.
 Slipčević Mirko pok. Janire, star 43 god., bez zanimanja, sada nepoznatog boravišta.
 Lozić Mate pok. Ivana, star 50 god., težak, sada nepoznatog boravišta.
 Žulj Ivan pok. Nike, star 42 god., radnik, poginuo u Travniku od strane NOV 1944 god.
 Galić Ivica (Tomić) pok. Marka, 38 god., radnik, sada nepoznatog boravišta.
 Pocrnja Anto, star 25 god. konobar, sada nepoznatog boravišta.
 Kovačević Pero zvani Jurika, star 25 god., sin pok. Ive, kafedžija, sada nepoznatog boravišta.
 Lozić Ilija (Baškarad) sin, star 32 god., mesar, ubijen od strane NOV u 1943 god.
 Šarić Frane pok. Jozе, zvani Dikan, star 35 god., cestar, sada se nalazi u šumi.
 Ivković Ivo zvani Iliaz p. Marka, star 30 god., težak, sada se nalazi u nepoznatom boravištu.
 Turalija Dobroslav pok. Ante star 45 god., težak, sada se nalazi u Slavoniji.
 Jurić Božo zvani Terkalo pok. Ante, star 34 god. težak sada nepoznatog boravišta.
 Turalija Matko pok. Frane, star 48 god., težak, sada se nalazi u Slavoniji.
 Turalija Marko sin pok. Jozе, star 38 god., težak, sada se nalazi kod kuće u Begovu Selu.
 Šarić Žarko Jukin, star 35 god., težak, poginuo navodno u Jajcu od strane NOV.
 Lozančić Stipo pok. Mate, star 33 god., težak, sada se nalazi u Slavoniji.
 Lozančić Marko pok. Ante, star 31 god., težak, sada se nalazi u nepoznatom boravištu.
 Turalija Marko sin Ive, star 20 god., težak, sada se navodno nalazi u šumi ili nepoznatog boravišta.
 Gore spomenute ustaše pripadnici su ustaškog štaba Rafe Bobana. Drugoj povolini meseca jula odveli su iz našeg Mjesnog NO sledeće žrtve:
 Gligurić Niko pok. Triše, star 68 god.
 Panić Bogdan pok. Nikole st. 55 god.
 Gligurić Risto⁵⁹¹ pok. Mitra star 50 god.
 Gligurić Djordje sin pok. Riste star 20 god.
 Gligurić Ljubo pok. Djure star 39 god.
 Gligurić Djuro pok. Nike star 68 god.
 Gligurić Andjelko pok. Djure star. 40 god.

⁵⁹¹ Имена Глигурић Ристо, Ђорђе, Љубо, Ђуро, Анђелко, Марко и Душан се наводе поново са истим подацима у наставку документа.

Gligurić Marko pok. Djure star 30 god.
Gligurić Krstan pok. Nike star 60 god.
Gligurić Dušan pok. Krstana star 19 god.
Spremo Miloš pok. Laze star 40 god.
Spremo Marinko pok. Nike star 40 god.
Spremo Luka pok. Nike star 45 god.
Spremo Miroslav pok. Mile star 30 god.
Spremo Ile pok. Pere star 50 god.
Spremo Stevo pok. Petra star 48 god.
Spremo Cvijo pok. Laze star 20 god.
Popović Bogoljub pok. Marka star 34 god.
Gligurić Branko Ilin star 29 god. svi navedeni su težaci.

Ova grupa žrtava odvedena je i više se nikada za isti nije saznalo.

U ovome odvođenju gore pomenuti žrtava prepoznati su slijedeće ustaše. Šarić Anto, Turalija Pero, Turalija Dobroslav, Batinić Stipo, Turalija Marko, Turalija Matko Turalija Matko Jorze, Šarić Žarko, Šarić Frano, Marijanović Marko.

U isto vrijeme kada su odvedene i pomenute žrtve /19/ odveden je po naredjenju Marka Mihajlovića žrtva Ivić Anto pok. Marka star 55 god. težak iz sela Zlosela i nije se nekada za njega čulo. On je likvidiran jer je bio dobrovoljac na Solunskom frontu.

Augusta mjeseca kada je Bobanov štab otišao za Glamoč dolazi u Kupres jedna satnija domobrana pod komandom naporučnikom Sučić Zvonkom sada je učitelj u okolici Zagreba. Ova satnija se zadržava kratko vrijeme tj. do polovine septembra a za vrijeme njenog boravka zločini nisu vršiti.

Od septembra tj. kada je domobranska satnija otišla pa do aprila 1942 god. u Kupresu je boravila jedna italijanska jedinica.

Za vrijeme cijeloga boravka naprijed pomenuti ustaša u Kupresu ustaše štaba Bobana Rafe pljačkali su sve što im je došlo pod ruku i to iz srpski kuća i time nanijeli milijonske štete tome življu.

1942 god.

Početkom aprila osniva se u našem varoši čuvena kupreška milicija ona je funkcionisala do 3 oktobra 1943 god. Starešinski kadar ove kupreške milicije činili su slijedeće ustaše:

Jurišić Nikola iz Bugojna

Herceg Jozo pok. Ivana star 56 god. stolar, poginuo od strane NOV u Banjoj Luci

Adalbert Mikolji star 55 god. natporučnik poginuo od strane NOV u Kupresu 1942 god.

Perajima Mirko star 36 god. po zanimanju šofer poginuo od strane NOV u Livnu 1943 god.

Bahtić Faik star 45 god. učitelj, poginuo kod Travnika 1943 god. od strane NOV.

Veselovod Trubeckoj 45 god. bivši jugoslovenski oficir sada nepoznatoga boravišta.

Pavlović Marko pok. Nine star 35 god. poručnik sada nepoznatoga boravišta.

Lozić Mato Ivana iz štaba Rafe Bobana

Žulj Ivan

Raić Rade pok. Ivana star 35 god. težak sada se nalazi u nepoznatom boravištu.

Ivković Nedeljko pok. Marka iz štaba Bobana
 Sarić Jandre podatci nepoznati star 49 god.
 Turalija Pero iz štaba Bobana
 Sarić Ante
 Leko Nine pok. Ivana star 35 god. sada nepoznatoga boravka
 Leko Ilija pok. Ivana star 36 god. sada nepoznatoga boravišta.
 Rebrina Boško pok. Nikole star 50 god. težak sada se nalazi nepoznatom boravištu.

Marko Mršo pok. Jure star 53 god. težak, vodnik sada se nalazi u nepoznatom boravištu

David Mršo pok. Pere star 40 god. težak poginuo od strane NOV u Kupresu 1943 god.

Jakšić Ivan pok. Jakova star 35 god. sada se navodno u šumi.

Bulut Ilija pok. Mate star 42 god. sada se nalazi u nepoznatom boravištu.

Klatančić Božo pok. Ivana star 38 god. poginuo 1943 od strane NOV.

Lozančić Boško /Batalić/ pok. Bariše star 38 god. sada poginuo 1943 god.

Mešan Smajo um. Osme stara 38 god. poginuo od strane NOV 43 g.

Lozančić Mato pok. Mato star 32 god. sada se nalazi navodno u šumi.

Mršo Vinko pok. Ive star 37 god. sada se nalazi u nepoznatom boravištu.

Grgić Mijo pok. Pere star 43 god. poginuo 1942 god. od strane NOV

Lovrić Fabo sin Ivana star 30 god. sada se nalazi u nepoznatom

Pored pomenuti milicionera u kupreškoj miliciji su bili i sve ustaše koji su kao domaće ustaše pripadale štabu Rafe Bobana. Pošto je Rafo Boban u zločinačke akcije vodio sa sobom u druge srezove samo neuniformisane ustaše dovedene iz Hercegovine. U svakome mjestu Rafo Boban je za svoj štab vrbovao ljutstvo iz samoga mjesta.

Ova milicija u samome našem mjesnom odboru nije pravila nikakve zločine sem što je vršila pljačke i paljevine popalila mline u selu Koprivnici u istome selu spalili su oko 120 zgrada. Naniijela time milijonske štete.

Za vrijeme dok je kupreška policija logorovala u Kupresu u Kupres dolazi 3 jula dolazi crna legija i ostaje do marta 1943 god. Crna legija je navodno došla sa Kozare. Njeni komandati i oficiri su slijedeći:

Francetić Juro star 36 god. p. pukovnik poginuo od NOV 1943 g.

Simić Ivan star 45 god. poginuo u Mostaru pukovnik 1944 g.

Rafo Boban

Sudar Franjo star 40 god. sada se nalazi u nepoznatom boravku

Božinović Anto “ “

Mamić Mato star 36 god. “ “

Boban Mato “ “

Sokolović Mato “ “

Juroš Ivan star 38 god. “ “

Vodopija Jure star 32 god. “ “

Penova Vinko “ “

Porajica Mirko “ “

Imamović Ekrem “ “

Tahmaz Murat “ “

Penova Anto “ “

Zogo Anto star 32 god. “ “

Medvedić Juro “ “

Bulić Anto “ “

Rančić Pero	“	“
Čolić Ismet	“	“
Bajramović Hasan	“	“

Svi napred pomenuti oficiri bili su emigranti.

Krajem jula ustaše „Crne legije“ uz pomoć kupreške milicije odvele su slijedeće žrtve:

Spremo Stojku pok. Pavla st. 30g.
 Spremo Joka ž. Steve st. 45 g.
 Spremo Stana ž. Laze st. 38 g.
 Spremo Jovanka žena Cvije stara 22 god.
 Spremo Veselka kći pok. Steve 22 god.
 Spremo Bosiljka ž. Stojke 30 god.
 Spremo Mara kći Steve 19 god.
 Spremo Stana kći Steve 17 god.
 Spremo Ratka kći Steve 2 god.
 Spremo Mile sin Steve 14 god.
 Spremo Momćilo sin Steve 10 god.
 Spremo Petar 7 god.
 Spremo Borka kći Laze 16 god.
 Spremo Rajka kći Laze 10 god.
 Spremo Bosiljka kći Laze 9 god.
 Spremo Lazo sin Cvije 1 god.
 Spremo Pavo pok. Stojke 2 god.
 Spremo Predrag sin Stojke 4 god.

Ovu grupu žrtava napred pomenute ustaše izvele su iz kuća potrpale u kamion i nedaleko od samoga Kupresa sve streljali. Većinu od njih su noževima klali i mrcvarili. Od ustaša prepoznati su Tomić Stanko star 25 god. ustaški logornik iz Kupresa sada nepoznatoga boravišta. On se je naročito istakao u brižljivom čuvanju žrtava da neko ne pobjegne a jedna osoba koja je skočila iz kamiona i pobjegla on u namjeri da zadrži tu osobu pocjepao je kaput tako da je jedan komad ostao u njegovoj ruci⁵⁹². Pored njega u ovome zločinu su se istakle slijedeće ustaše slijedeći:

Marko Jurić /Terkalo/

Ante Cićak Joskin star 35 god. pogino u Jajcu od NOV 1945 g.

Stipo Jurić /Terkalo/

Calata Ante /Banov/ pok. Stipe star 28 god. pogino u 1943 od strane NOV-a

Dan kasnije sreo je ustaša Cićak Ivica Marijanov star 26 god. težak, iz sela Odžaka, sada se nalazi u nepoznatom boravku, žrtvu Spremo Ruža ž. pok. Djordje staru 50 god., na putu i ubio je. Ovaj ustaša vjerovao je da Ruža kod sebe imade novaca.

Istoga dana kada je Ruža stradala ustaše Crne legije pomognute kupreškom milicijom izvršili su masovni zločin spaljivanjem žrtava u Begovu Selu. Oni su pokupili svoje žrtve i strpali je u pojatu a potom pojatu zapalili. Žrtve koje su tom prilikom izgorile slijedeće su:

Gligurić Mara ž. pok. Nike star	60 g.
Gligurić Boja ž. Vlade	36 g.
Gligurić Bosa kći Vlade	10 g.
Gligurić Ljuba kći Vlade	3 g.
Gligurić Risto pok. Mitra	50 g.

⁵⁹² Недилко Спремо је успио побјећи (често погрешно пише Недељко).

Gligurić Djordje pok. Riste	20 g.
Gligurić Ljubo pok. Djure	39 g.
Gligurić Djuro pok. Nike	68 g.
Gligurić Andjelko pok. Djure	40 g.
Gligurić Marko pok. Djure	30 g.
Gligurić Krstan pok. Nike	60 g.
Gligurić Dušan pok. Krstana	18 g.
Gligurić Stana pok. Djure	55 g.
Gligurić Simo sin Ljube	14 g.
Gligurić Radomir Ljubin	8 g.
Gligurić Jefa kći Ljubina	10 g.
Gligurić Milica kći Ljubina	4 g.
Gligurić Smiljana ž. Djure	60 g.
Gligurić Petra ž. Andjelka	37 g.
Gligurić Boja ž. Marka	30 g.
Gligurić Vlado sin Andjelka	14 g.
Gligurić Dragiša sin Andjelka	9 g.
Gligurić Mirjana kći Andjelka	16 g.
Gligurić Djuka kći Andjelka	11 g.
Gligurić Milan sin Markov	8 g.
Gligurić Ljubica kći Marka	6 g.
Gligurić Nevenka kći Marka	4 g.
Gligurić Boja ž. Krstana	50 g.
Gligurić Ile pok. Mitra	68 g.
Gligurić Veselka pok. Ile	16 g.
Gligurić Zorka pok. Ile stara	10 g.
Spremo Nedeljko Markov	39 g.
Spremo Andja ž. Nedeljka	40 g.
Spremo Stamenka Nedeljka	17 g.
Spremo Stajka kći Nedeljka	15 g.
Spremo Svetko sin Nedeljka	13 g.
Spremo Stana kći Nedeljka	8 g.
Spremo Trivuna ž. Laze	65 g.
Spremo Rista pok. Miloša	19 g.
Spremo Vjera pok. Miloša	17 g.
Spremo Risto pok. Miloša	14 g.
Spremo Jovo pok. Miloša	12 g.
Spremo Krstan pok. Miloša	10 g.
Spremo Zorka pok. Miloša	8 g.
Spremo Danica pok. Miloša	6 g.
Spremo Svetko pok. Miloša	16 g.
Spremo Milica ž. Ilije	32 g.
Spremo Božo sin pok. Ilije	10 g.
Spremo Bogoljub pok. Ilije	7 g.
Spremo Janja kći Ilije	8 g.
Spremo Milovan sin Ilije	4 g.
Spremo Makilija ž. Marinka	38 g.
Spremo Andja kći Marinka	14 g.
Spremo Joka kći Marinka	11 g.
Spremo Stana kći Marinka	9 g.

Spremo Jela kći Marinka	7 g.
Spremo Jela ž. Trifkova	65 g.
Spremo Jovanka ž. Pere	31 g.
Spremo Todora ž. Jove	28 g.
Spremo Predrag sin Pere	5 g.
Spremo Mara kći Pere	3 g.
Spremo Nenad sin Pere	2 g.
Spremo Danica kći Jove	2 g.
Spremo Stojko pok. Ostoje star	63 g.
Spremo Jefa ž. Milovana	30 g.
Spremo Nikolija kći Milorada	7 g.
Spremo Boro sin Milorada	5 g.
Spremo Nekršteno novorodjenče staro 2 mjeseca	
Spremo Milica ž. Ile	40 g.
Spremo Ljuba kći Ile	19 g.
Spremo Srpka kći Ile	18 g.
Spremo Finka kći Ile	16 g.
Spremo Ljeposava kći Ile	14 g.
Spremo Dušanka kći Ile	16 g.
Spremo Dragomir sin Ile	8 g.
Spremo Vlado sin Ile	6 g.
Spremo Stana kći Ile	13 g.
Spremo Ruža ž. Mirka	38 g.
Spremo Mirjana kći Mirka	17 g.
Spremo Jela kći Mirka	15 g.
Spremo Mladinko sin Mirka	8 g.
Spremo Radojka Mihajla	2 g.
Spremo Zorka ž. Mihajla	32 g.
Spremo Radmila Mihajla	8 g.
Spremo Dane sin Mirka	5 g.
Spremo Marinko sin Mihajla	6 g.
Spremo Savo sin Mihajla	4 g.
Spremo Andja ž. Dane	40 g.
Spremo Smiljka kći Dane	19 g.
Spremo Obrenija kći Dane	10 g.
Spremo Milica ž. Vojka	35 g.
Spremo Mile sin Vojka	17 g.
Spremo Momčilo sin Vojka	16 g.
Spremo Bosiljka kći Vojka	14 g.
Spremo Zdravko sin Vojka	13 g.
Spremo Zdravka kći Vojka	10 g.
Spremo Slavoljub sin Vojka	5 g.
Spremo Stoja kći Vojka	8 g.

Desilo se tako da je jedan od žrtava da je bježao iz pojate tri puta i sva tri puta je ponovo bačen u pojatu.

II. Grupa Njemci

1941 god nema ništa

1942 “

1943 “

1944

Vojnici Princ Eugen divizije januara mjeseca povelili su sa sobom žrtve i to: Kobačić Stipu pok. Pere starog 55 god. i Lozančić Marka pok. Ivana stara 30 god. oni su ih povelili da im ponesu municiju i kada ova dva nisu mogli da nose teret oni su ih ubili.

Augusta mjeseca njemci Princ Eugen divizije ubili su slijedeće žrtve:

Baković Mehu um Smaje stara 25 god.

“ Dervu Hasana 53 g.

Helez Muju um Ahmeta 54 g.

“ Rasima um Muje 16 g.

Ugarak Nedjiba um. Rame 35 g.

“ Saliha um. Rame 30 g.

Mešan Zukana Osminog 37 g.

Franjic Svetka pok. Riste 40 g. svi navedeni su težaci.

Njih su njemci ubili kao simpatizera NOP-a.

Krajem augusta mjeseca njemci Princ Eugen divizije sreli su na njivi pri radu žrtvu Spremo Dušanku Nikole stara 18 god. i Škobić Joku pok. Bože stara 18 god. oni su njih najprije silovali pa kada su odmakli od njih ubili su ih iz mitraljeza. To se desilo u selu Botunu kraj Kupresa.

III. Grupa Italija ništa

IV. Grupa Četnici

1941 ništa

1942 g.

Aprila mjeseca došli su četnici Dušana Duvnjak u selo Zlosela kraj Kupresa. Oni su došli tuj iz iskuće izveli Pavić Duška Ile star 40 god. koji se nije nikada više povratio te se prema tome pretpostavlja da je Pavić postao žrtva četnika.

1943 ništa

1944 god.

Početkom augusta mjeseca četnici Dušana Duvnjak sreli su žrtve Mešan Rustana um Sulje stara 35 god. Mešan Hamida um Muje stara 34 god. ovi četnici su ovu dvojicu ubili kao simpatizere NOP.

Sredinom augusta došli su četnici Dušana Duvnjaka u selo Brda oni su izveli iz kuće Mešana Djulagu um Juse star 30 god. Oni su žrtvu Mešana Djulagu ubili iz mitraljeza i to zbog toga što je imenovani bio simpatizer NOP-a.

Krajem augusta mjeseca došli su četnici trivunčića brigade u selo Kulevice oni su došli u to selo radi pljačke. U selu su ubili pet žrtava i to:

Musić Meha um. [?]u⁵⁹³ stara 43 g.

“ Omer um. Halila 58 g.

Baković Suaju um. Halila 58 g.

“ Osmu “ 54 g.

Tomašević Andrija 50 god. učitelj.

Četnici ove Trivunčić brigade su napred navedene žrtve na najstrašnji način likvidirali. Sjekli su ih klali noževima, a neke i na kolac nabijali.

DOVRŠENO.

Povjerenik komisije⁵⁹⁴

Svjedoci⁵⁹⁵

⁵⁹³ Прво слово није читљиво.

⁵⁹⁴ Испод се налазе два потписа.

⁵⁹⁵ Испод се налазе потписи или отисци прстију свједока.

Mjesni Narodni Odbor Malovan⁵⁹⁶

Zapisnik

Sastavljen dne 9 jula/1946 pred Zemaljskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Kupresu srez Bugojnu okrug Travnik

Od komisije su prisutni:

Zapisničar: Tešanović Eleonora Ćorović Aleksandar, prav.ref.
Zemaljske komisije

Pristupaju sledeći svedoci:

Despinić Kosta sin pok. Riste star 37 g.
Bajila Nediljko sin pok. Nike star 42 g.
Šimić Ivo sin pok. Jandre star 36 g.
Kolonja Stojan sin pok. Đure star 62 g.,
Marić Savica žena pok. Nike stara 45 g.,
Vavan Gojko sin pok. Ilije star 40 g.
Duvnjak Aćim sin pok. Luke star 70 g.
Zjajić Mirko sin pok. Jove star 53 god. i
Vavan Ilija sin pok. Cvije star 53 g.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju vjerno i istinito iskazati sve što znaju o zločinima koje je počinio okupator i njegovi pomagači na terenu Mjesnog Narodnog Odbora Malovan, svedoci daju ovu zajedničku izjavu:

I. GRUPA -USTAŠE

1941 god.

Koncem jula mjeseca u naše selo došle su ustaše koje su pripadale ustaškim vlastima u Kupresu i pokupile sledeće žrtve:

Duvnjak Stojan sin pok. Nike, 65 g.
Duvnjak Risto sin pok. Luke star 34 g.
Marić Simo sin pok. Marka, star 35 g.
Marić Risto sin pok. Marka star 36 g.
Marić Marko sin pok. Stojana star 55 g.
Marić Milan sin pok. Stojana star 40 god.
Marić Lazo sin pok. Ilije star 63 god.
Marić Niko sin pok. Ilije star 43 god.
Marić Mitar sin pok. Laze star 38 god.
Marić Savo sin pok. Laze star 25 god.
Marić Ilija sin Sime star 20 god.
Vavan Ljubo sin pok. Laze star 30 god.
Vavan Luka sin pok. Ostoje star 23 god.
Vavan Marko sin pok. Ostoje star 24 god.
Vavan Milutin sin pok. Nike star 31 god.
Vavan Momir sin pok. Nike star 31 god.
Vavan Mitar sin pok. Ilije star 31 god.
Ivaz Marko sin pok. Bože star 35 god.
Ivaz Jovo sin pok, Josipa star 61 god.

⁵⁹⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 54980

Po ove žrtve došle su ustaše i to: Žulj Ivan sin pok. Nike star 42 god. radnik poginuo u Travniku od strane NOV-a 1944 godine, Dumancić Tomo star 32 god. iz Zlo-Sela sada nepoznatog boravišta, Rašteggorac Stipo sin pok. Joze star 45 god., težak iz Zlo-Sela, sada nepoznatog boravišta. Pomenute ustaše došli su po gore navedene žrtve i odveli ih u Kupres. Oni su rekli žrtvama da treba da se samo prijave vlastima u Kupresu i da će odmah biti pušteni. Kako su tada odvedeni, nikada se više nisu vratili. Pretpostavljamo da su sa ostalim bačeni u jamu na Borovu Polju.

1942 godina

Jula mjeseca 1942 godine kroz naše selo naišla je kupreška milicija dobro naoružana. Oni su krenuli kroz naša sela da bi pobili Srbe. Govorili su da su Srbi digli ustanak i da ih radi toga treba kazniti. Tom prilikom pobijene su sledeće žrtve:

Marić Boško sin Bože star 28 god.
Kanlić Vasilija žena pok. Manojla stara 65 god.
Kanlić Mara kći Save stara 8 godina
Kanlić Milica kći Koste stara 1 god.
Rađen Petra žena pok. Ilije stara 80 god.
Rađen Grozda kći pok. Ilije stara 25 god.
Rađen Jovo sin Stojana star 4 god.
Kolonja Anđa žena Ilije stara 66 god.
Duvnjak Simo sin pok. Ostoje star 46 god.
Duvnjak Milan sin pok. Ostoje star 35 god.
Marić Ilija sin Mitra star 37 god.
Marić Stana žena Sime stara 43 god.
Marić Anđa kći Sime stara 6 god.
Marić Ljubo sin Sime star 3 god.
Marić Stana žena Marka stara 50 god.
Duvnjak nekršteno, Ljube, 4 mjeseca
Duvnjak Sofija žena Momira stara 26 god.
Duvnjak Stoja kći pok. Momira stara 2 god.
Duvnjak nekršteno pok. Momira staro 3 dana
Duvnjak Zorka žena Ljube stara 24 god.
Duvnjak nekršteno kći Davida, staro 15 dana
Marić Stoja žena Davida stara 22 god.
Vavan Radojka žena Krstana stara 31 god.
Vavan Đoko sin Krstana star 2 god.
Vavan Drago sin Krstana star 1 god.
Vavan Boja žena Ljube stara 30 god.
Vavan Stoja žena Marinka stara 55 god.
Vavan Mioljka kći Stojana stara 5 god.
Vavan Lazo sin Ljube star 2 god.
Vavan Rosa kći Ljube stara 1 god.
Vavan Stana žena Laze stara 61 god.
Vavan Stanko sin pok. Laze star 41 god.
Vavan Boja kći Stanka stara 21 god.
Vavan Anđa žena Mitra stara 28 god.
Vavan Ljuba kći Mitra stara 3 god.
Vavan Svetko sin Mitra star 2 god.
Vavan Jovanka žena Ignjatije stara 31 god.
Vavan Stana kći Ignjatije stara 2 god.

Vavan Nedeljko sin Ignjatije star 3 god.
 Vavan Stoja kći Špire stara 22 god.
 Vavan Risto sin Ignjatije star 1 god.
 Vavan Ruža žena Špire stara 45 god.
 Vavan Milan sin Špire star 5 god.
 Vavan Janja žena pok. Milutina stara 41 god.
 Vavan Svetko sin pok. Milutina star 4 god.
 Vavan Stana kći pok. Milutina stara 2 god.
 Vavan Momo sin pok. Milutina star 1 god.
 Vavan Ilija sin pok. Pere star 61 god.
 Vavan Vaja žena Ilije stara 46 god.
 Vavan Ilija sin pok. Marka star 68 god.
 Vavan Ljubo sin Gojka star 5 god.
 Despinić Grozda kći Ilije stara 4 god.
 Despinić Ljuba kći Ilije stara 6 god.
 Despinić Mara žena Koste stara 28 god.
 Despinić Milica kći Koste stara 5 god.
 Despinić Branka kći Koste stara 3 god.
 Despinić Todora žena pok. Riste stara 61 god.
 Mišković Pero sin pok. Save star 20 god.
 Mišković Dušan sin pok. Save star 26 god.
 Zjajić Stana žena Sime stara 26 god.
 Zjajić Stanko sin pok. Cvije star 66 god.
 Zjajić Pero sin pok. Cvije star 51 god.
 Bajilo Mara žena Zarije stara 28 god.
 Bajilo Stoja kći Zarije stara 5 god.
 Bajilo Niko sin Zarije star 1 god.
 Bajilo Sava žena pok. Marka stara 68 god.
 Bajilo Anđa žena pok. Ostoje stara 45 god.
 Mašić Rosa žena Mile stara 31 god.
 Vavan Jela žena pok. Pavla stara 25 god.
 Vavan Stoja kći pok. Pavla stara 2 god.

Kako se iz ovoga spiska žrtava vidi, ovi ustaški zlikovci ubijali su od reda sve Srbe. Nisu štedeli ni nekrštenu novorođenčad. Neka deca, koja su preživela taj pokolj i danas žive, te pričaju o grozotama koje su tada videli. Ustaše su streljale kako gde koga nađu. Postroje ih tako u blizini kuće, pa onda iz mitraljeza postreljaju sve. Poneko malo dete nezahvaćeno mitraljeskim rafalom ostalo je tako u životu i oni su danas živi svedoci toga masovnog zločina. Mnogu decu da ne bi municiju trošili klali su. Mnoge starce i decu, koji nisu iz kuća mogli da izađu, ostavili su u kućama i kuću potpalili. Tako su oni izgoreli zajedno sa kućom. Ovom prilikom ustaše su izvršili pljačku svega što se je moglo opljačkati i što se je moglo sobom poneti, a što je bilo od veće vrednosti, a potom sve popalili. Tom prilikom popalili su nam oko 150 kuća i 500 sporednih zgrada, kojom prilikom su nam naneli ogromnu materijalnu štetu.

Juna meseca 1942 godine uporedo sa zločinačkom akcijom kupreške milicije i ustaški avioni su pomagali u ovome zločinu. Tom prilikom oni su bombardovali naša sela. Od njihovih bombi poginule su dve žrtve i to: Marić Bosiljka kći Marka stara 6 godina i Marić Ostoja sin pok. Đorđe star 35 godina.

1943 godina

Aprila meseca 1943 godine ubijen je žrtva: Duvnjak Slavko sin pok. Mitra star 23 godine, na glavnom putu kod mesta Šujice. On se je vraćao kući. Na putu su ga sreli verovatno ustaše - pripadnici Crne legije i ubili ga.

Meseca avgusta 1943 g. ustaše iz Livna pod komandom Rafe Bobana u akciji čišćenja terena od Srba, ubili su u našem selu sledeće žrtve:

Duvnjak Todora sina pok. Đuke star 75 god.

Duvnjak Simu sina pok. Todora star 46 god.

Duvnjak Mitra sina pok. Laze, star 56 god.

Duvnjak Stojana sina pok. Jove star 80 god.

Duvnjak Mitra sina pok. Gavre star 80 god.

Ove ustaše su u ovoj akciji, pored ubistava koja su vršili, pljačkali i palili sve što je preostalo od ranije akcije kupreške milicije.

1944 godina

Januara meseca nađen je u štali obešen žrtva Marić Mitar sin pok. Trivuna star 62 god. Njega su obesile verovatno ustaše, jer su njegova deca stupili u NOV.

II GRUPA – NEMCI

1941 godine - ništa

1942 godine – ništa

1943 godina

Juna meseca Nemci „Prinz Eugen“ divizije naišli su kroz naše selo i tom prilikom poterali žrtvu: Rađen Đorđa sina pok. Pere star 40 god. Oni su putem pljačkali blago, pa su tako povelili pokojnog Đorđa da im tera blago. Kroz kratko vreme Đorđe im više nije bio potreban i oni su ga ubili.

1944 godina

Januara meseca Nemci „Prinz Eugen“ divizije ubili su žrtvu: Zjajić Niku.

Vavan Darinka kći Gojka stara 2 god.

Vavan Milica žena pok. Nike stara 41 god.

Vavan Stojilo sin pok. Nike star 13 god.

Vavan Marko sin pok. Save star 45 god.

Vavan Stana žena pok. Marka stara 45 god.

Vavan Ruža kći pok. Marka stara 13 god.

Vavan Anđa kći pok. Marka stara 9 god.

Vavan Ilinka žena Stanka stara 31 god.

Vavan Milun sin Stanka star 5 god.

Vavan Milica kći Stanka stara 7 god.

Vavan Mara kći Stanka stara 4 god.

Vavan Stana kći Stanka stara 1 god.

Vavan Mara žena Pere stara 47 god.

Vavan Anđa kći Pere stara 7 god.

Vavan Vojko sin Pere star 5 god.

Vavan Kosa žena pok. Sime stara 76 god.

Vavan Jefa kći pok. Spasoja stara 41 god.

Vavan Spasa kći pok. Laze stara 56 god.

Vavan Milica žena Ostoje stara 49 god.

Ivaz Anuša žena pok. Marka stara 41 god.

Ivaz Vojin sin pok. Marka star 4 god.

Ivaz Mara kći Marka stara 3 god.
Ivaz Anđa kći Lake stara 20 god.
Ivaz Jelica žena Lake stara 41 god.
Ivaz Stana kći Lake stara 4 god.
Ivaz Risto sin Lake star 3 god.
Ivaz Niko sin Lake star 2 god.
Ivaz Stoja žena Koste stara 43 god.
Ivaz Ilija sin pok. Jove star 61 god.
Despinić Marta žena pok. Jove stara 48 god.
Despinić Todor sin pok. Jove star 61 god.
Despinić Todor sin pok. Jove star 61 god.
Despinić Jeka žena Ilije stara 38 god.
sin Todora, star 44 god.

III GRUPA – TALIJANI

1941 godina

Decembra meseca vojnici talijanske divizije „Bergamo“ došli su u naše selo, oni su nam pljačkali sitnu i krupnu stoku, ljudsku i stočnu hranu, perad, novac i ostale dragocenosti. Tom prilikom zapalili su nam 2 kuće, i 10 sporednih zgrada.

IV GRUPA – ČETNICI

1941 god. – ništa

1942 god. – ništa.

1943 godina

Oktobra meseca ubili su četnici žrtvu: Duvnjak Đuru sina pok. Ilije star 35 god. i bacili ga u jamu na mestu Škadin. Koji su to četnici bili ne znamo.

Novembra meseca ubili su četnici žrtvu: Duvnjak Stanka sina pok. Stojana, star 78 god. i to na putu od Kupresa za Livno. Koji su ga četnici ubili ne znamo. Pokojni Stanko bio je otvoreni simpatizer NOP-a.

Pročitano, odobreno i potpisano.

Povjerenik Komisije:⁵⁹⁷

M.P.

⁵⁹⁷ У наставку се налазе латинични и ћирилични потписи и отисци прстију.

Мјесни народни одбор Благaj⁵⁹⁸

Записник

састављен дне 7. јула /194 6 пред Земалјском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Купресу срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар
Теџановић Eleonora

Ћоровић Aleksandar prav.referent
Земалјске комисије

Приступају сlijедећи свједоци:

Crnogorac Vaso s.p. Tide st. 65 g.
Barišić Cvitko s.p. Ivana st. 50 g.
Ždero Serafin s.p. Mihajla st. 40 g.
Matić Jovo s.p. Davida st. 40 g.
Marić Jovo s.p. Vukana st. 64 g.
Kanrić Miloš s.p. Stojana st. 42 g.
Kovinjalо Mitаr s.p. Josipa st. 49 g.
Trivunović Niko s.p. Jove st. 40 g.
Knežević Djura s.p. Laze st. 35 g.

Pošto je svjedocima predочено да имају да кажу све што знају о злочинима што је починио окупатор у Мјесном народном одбору Благaj, и то вјерно и истинито, свједоци дају сlijедећи исказ:

I. група - USTAŠE 1941 година

Koncem juna mjeseca došli su u naše село žandar Kordić Fabijan st. 27 g. rodom iz Hercegovine, streljan od NOV-a 1943 g. u Kupresu sa drugim žandarima vodi iz sela žrtvu Matić Stanka s. Davida st. 42 g. i njegovog brata Matić Jovu st. 40 g. Njih su žandari predali u Kupres a odatle su prebačeni u Bugojno. Obadvojica su iz bugojanskog zatвora pobjegli ali na putu за svoju кућу u selu Vesela sreo ih је Briobrk⁵⁹⁹ Mate i tom prilikom ubio gore pomenutu žrtvu Matić Stanka, dok је njegov brat Jovan uspio да pobjegne.

Koncem jula mjeseca došao је u naše село Dumančić Andre zv. Rebrina i odveo 2 žrtve i то Kоvinjalo Miloš s.p. Josipa st. 55 g. i Prole Maksima s.p. Sime st. 61 g. šumara. Pomenuti ustaša је noćio u našem selu i jeo а ujutru је poveo pomenute dvije žrtve rekavši im да треба samo да се prijave па će odmah да се vrate. Pomenuti ustaša Dumančić Andre nalazi се u zatvoru u Travniku ili kako drugi kaže u šumi.

Koncem jula u kupreškom zatvoru zajedno са naprijed dvije imenovane žrtve stradale су još dvije žrtve i то Zubić Dušan p. Krstana st. 35 g. i Zubić Mihajlo s.p. Blagoja st. 36 g. oba zanačije. Ko је njih ubio nije nam poznato.

⁵⁹⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 54981

⁵⁹⁹ Презиме није читко те постоји могућност грешке.

Početkom augusta mjeseca došle su ustaše u naše selo i pokupili slijedeće žrtve i to:

Trivunović Veljko s.p. Djordja st. 38 g.
Trivunović Vid p. Djordja st. 38 g.
Trivunović Stanko Perin st. 36 g.
Trivunović Vajko Perin st. 30 g.
Trivunović Djordje p. Pavla st. 70 g.
Trivunović Bogoljub p. Marka st. 56 g.
Trivunović Vlada p. Bogoljuba st. 22 g.
Crnogorac Stojan Vase st. 35 g.
Crnogorac Slavko Vase st. 22 g.
Crnogorac Trivun Laze st. 22 g.
Crnogorac Djuro p. Marka st. 24 g.
Šebez Pero p. Jevte st. 60 g.
Šebez Krstan p. Jevte st. 48 g.
Šebez Stojan p. Miće st. 57 g.
Šebez Jovo p. Miće st. 43 g.
Šebez Djordje p. Ilije st. 34 g.
Šebez Trivko p. Save st. 45 g.
Šebez Dragomir p. Trifka st. 22 g.
Zubić Ljubo p. Mitra st. 24 g.
Zubić Marko p. Pere st. 50 g.
Zubić Jeremija p. Pere st. 40 g.
Zubić Vojin p. Krstana st. 38 g.
Zubić Niko p. Krstana st. 40 g.
Zubić Vlado p. Krstana st. 30 g.
Zubić Sima z.p. Krstana st. 65 g.
Marić Stanko Jove st. 39 g.
Marić Luka Jove st. 32 g.
Marić Milorad Jove st. 20 g.
Marić Stanko Sime st. 47 g.
Marić Vlado Sime st. 30 g.
Marić Pavo Sime st. 20 g.
Knežević Rajko p. Pere st. 38 g.
Knežević Lazo p. Pere st. 30 g.
Knežević Mirko p. Pere st. 20 g.
Kovačić Djordje p. Laze st. 38 g.
Kovačić Simo p. Pere st. 40 g.
Kovačić Pero p. Jove st. 62 g.
Zubić Milenko p. Maksima st. 63 g.
Milišić Špiro p. Marka st. 71 g.
Milišić Savo p. Cvije st. 63 g.
Marić Gojko p. Pere st. 38 g.

Njih su ustaše pokupili sa raznih mjesta i sve otjerale na mjesto zv. Korita prvo ih pobili iz mitraljeza a potom bacili u jamu i bacali veliko kamenje u jamu. Pojedine žrtve su bacane u jamu i žive. Među ustašama koje su učestvovala u ovom zločinu poznati su nam:

Nikolić Ilija Markov st. 35 g. težak iz sela Rastićeve, sada živi negdje u Baranji možda i na državnom imanju Beje, ali sigurno pod krivim imenom.

Nikolić Ivan Franjin st. 33 g. žandar navodno poginuo.

Baragić Mijo Jokanov st. 35 g. težak iz Rastićeve, sada nepoznatog boravišta.

Bagarić Toša s.p. Mijata st. 60 g. težak iz Bijelog potoka sada se nalazi u Bugojnu.

Gubela Karić st. 30 g. težak iz Zlog sela, sada nepoznatog boravišta.

Ćurković Marko st. 45 g. težak iz Kukavica poginuo 1943 god. od strane NOV-a.

Sve gore pomenute ustaše radile su po nalogu iz Kupresa a mi ih nazivamo „divljim ustašama“ pošto nisu bili u direktnoj ustaškoj jedinici iste ustaše su ostalim koji su sa njima učestvovali u ovom zločinu istovremeno su pljačkali sitnu i krupnu stoku, ljudsku i stočnu hranu, novac i dragocjenosti i time nam nanijeli ogromnu štetu.

Novembra mjeseca na putu za svoju kuću ustaša Kazo Kuna Perin st. 40 g. težak iz Zosela, navodno se nalazi u okolini u šumi, sreo je 3 žrtve i to:

Ždero Mihajlo p. Djure st. 62 g.

Zjajić Jevto s.p. Cvije st. 45 g.

Zjajić Smilja Jovina st. 42 g. svi težaci

Pomenuti ustaša raspitivao se kod čobančadi za naprijed pomenute 3 žrtve jesu li daleko umakle. Zatim je potrčao za njima i kada ih je sustigao ubio ih iz puške.

1942 godina

Januara mjeseca došle su ustaše iz Kupresa i zatekli kod kuća dva starca žrtve:

Trivunović Krstan p. Pavla st. 72 g.

Trivunović Ivana p. Jove st. 73 g.

Mi smo svi pobjegli kad smo vidjeli da dolaze ustaše s njim dvojica su ostali da čuvaju kuću. Ustaše su ih povele i Kupres i više se nikada nisu vratili.

Koncem juna mjeseca došla je u naše selo Kupreška milicija i kako je nailazila na kakvog Srbina ona ga je likvidirala. Tom prilikom nastradale su slijedeće žrtve:

Trivunović Dušanka p. Bogoljuba st. 3 g.

Veljko Joka p. Koste st. 50 g.

Marić Mitar p. Save st. 65 g.

Marić Milica p. Mitra st. 70 g.

Šebez Niko p. Mihajla st. 72 g.

Kovačić Vukan p. Save st. 72 g.

Kovačić Petar p. Josipa st. 43 g.

Milišić Cvijo p. Kuzme st. 66 g.

Marić Mića p. Jove st. 77 g.

Ova kupreška milicija kako je nalazila žrtve je klala da ne troši municiju, pljačkala je sve što je bilo za pljačku i što je mogla da ponese, a popalili su oko 200 kuća i 500 sporednih zgrada i time našem življu nanijeli milijonske štete.

II. grupa - NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina

Juna mjeseca došla je njemačka „Princ Eugen“ divizija u naše selo zajedno sa ustašama i četnicima. Oni su u našem selu pobili slijedeće žrtve:

Zubić Savan p. Mitra st. 12 g.
Mijatović Djuro p. Nike st. 63 g.
Mijatović Vlado p. Djure st. 32 g.
Mijatović Djordja p. Djure st. 15 g.
Zjajić Grujo s.p. Jevte st. 10g svi težaci

Njemci su usput redom pljačkali sve što im je došlo pod ruke a što je od veće vrijednosti.

Od ustaša koji su bili sa njima prepoznali smo slijedeće: Lekić Niko s. Ivanov st. 35 g. sada nepoznatog boravišta, pripadnik Kupreške milicije, Krolušić zvani iz Zlosela. Od četnika koji su učestvovali u ovom pohodu prepoznali smo slijedeće:

Duvnjak Dušan zv. Delić st. 48 g. težak iz D. Malovana poginuo 1944 g. od strane NOV-a. Marić David s. Markov st. 35 g. težak iz Malovana sada se nalazi u šumi u okolini Bugojna. Dokić Gojko st. 35 g. težak iz Jaruge sada se nalazi u Italiji. Ivaz Djordje st. 48 g. težak iz G. Malovana sada se nalazi u Italiji. Crnogorac Milan s. Marka st. 31 g. težak iz Rastićeve sada se nalazi u Italiji. Zubić Ilija s.p. Bože st. 32 g. težak iz Mrdjanovaca sada se nalazi u Italiji. Marić Simo s.p. Maksima st. 38 g. iz Šemonovaca poginuo 1943 god. od strane NOV-a. Marić Miloš s.p. Tode st. 30 g. težak iz Blagaja sada se nalazi u Italiji. Kovačić Vlado s.p. Mitra st. 35 g. težak iz Blagaja sada se nalazi u Italiji. Pomenute ustaše i četnici služili su kao vodiči, pomagali Njemcima u zločinima pljačkali i palili a dali su ih oni sami ubijali to nismo vidjeli.

III. grupa - ITALIJANI

1941 g.

Decembra mjeseca vojnici italijanske divizije „Bergamo“ došli su u naše selo i ubili dvije žrtve i to:

Ždero Nikola s.p. Jove st. 73 g.

Janjić Marko s.p. Laze st. 48 g. obadva težaci.

Ovi italijanski vojnici došli su u cilju pljačke. Tom prilikom su nam opljačkali sitnu i krupnu stoku, ljudsku i stočnu hranu, novac, dragocjenosti itd. nanijevši nam ogromne štete. Isti vojnici ovom prilikom popalili su 17 kuća i 20 sporednih zgrada.

IV grupa - ČETNICI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina

Augusta mjeseca došao je četnik Dokić Gojko st. 35 g. trgovac iz Glamoča sada se nalazi u Italiji, u naše selo i ubio žrtvu Travar Stevu s.p. Marka st. 60 g. Četnik Gojko Dokić, sa kojim je bilo još četnika ubio je ovu žrtvu jer je pretpostavljao da je on partizanski špijun. Pored ovoga zločina isti četnik sa ostalim četnicima vršili su razna maltretiranja, mučenja i zlostavljanja naših seljana.

Četnici Gojka Dokića prolazeći kroz naše selo pljačkali su sve što je bilo za pljačkanje.

Dovršeno.

Povjerenik komisije.⁶⁰⁰

Svjedoci.⁶⁰¹

M.P.

⁶⁰⁰ Испод се налазе два потписа.

⁶⁰¹ Испод се налази девет потписа од којих је први отисак прста.

Mjesni narodni odbor Novo Selo

Записник⁶⁰²

састављен дне 7 јула /194 6 пред Zemaljskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Kupresu срез Bugoјно округ Travnik

Од комисије су присутни:

Записничар
Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent
Zemaljske komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Ždero Dušan p. Laze st. 41 g. težak

Bosnić Marko s.p. Laze st. 38 g,

Knežić Risto Krstana st. 44 g.

Milišić Mihajlo p. Luke st. 40 g.

Marić Risto s.p. Spase st. 45 g.

Crnogorac Milenko s.p. Spase st. 19 g.

Milišić Rado s.p. Jove st. 35 g., svi težaci.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator u Mesnom narodnom odboru Novo selo, i to vjerno i istinito, svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa - USTAŠE

1941 godina

Početkom augusta mjeseca došao je u naše selo ustaša Nikolić Ilija p. Marka⁶⁰³ st. 35 g. težak iz sela Rastičeva, sada nepoznatog boravišta. On je iz našega sela odveo 9 žrtava i to:

Zubić Marka s. Gojka st. 28 g.

Zubić Dušana s. Gojka st. 25 g.

Milišić Ristu s.p. Jove st. 25 g.

Šebez Borislava Bože st. 17 g.

Kureljušić Ristu s.p. Bile st. 67 g.

Pivać Lazu s.p. Sime st. 35 g.

Pivać Nikolu s.p. Pere st. 30 g.

Zubić Špiru s. Tode st. 22 g.

Šebez Milenka s.p. Ilije st. 39 g. svi težaci.

Ustaša Nikolić Ilija u početku nije pripadao nikakvoj ustaškoj jedinici već je sve zločine vršio na svoju ruku. Kasnije je pristupio Bobanu Rafi. Ustaša Nikolić Ilija je odvodio svoje žrtve sistematski. On je dolazio stalno i odvodio dvojicu trojicu. Sa njim je bilo još ustaša ali im imena neznamo. Žrtvama on je saopštio da treba samo da se prijave u Kupres i da će se odmah vratiti. Sedmoricu od ovih žrtava on je lično ubio i bacio u jamu na mjestu zv. Korita. Dvojicu žrtava i to Pivaća Lazu i Pivaća Nikolu on je otpremio u Kupres odakle su poslani za Bugojno i više se nikada nisu vratili. Ustaša Šimić - Maleš Luka s.p. Joze zv. Šimić učestvovao je u ubistvu žrtve Kureljušić Riste p. Bile. On ga je sam ubio i bacio u jamu.

⁶⁰² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54963

⁶⁰³ Нечитко име, те постоји могућност грешке.

Ustaše iz Kupresa su u toku cijele ove godine dolazili i pljačkali naše selo. Pljačkali su sve što je dolazilo pod ruke kao krupnu i sitnu stoku, ljudsku i stočnu hranu, novac, dragocjenosti itd. i time nanijeli milijonske štete našem življu. Iste ustaše popalile su nam 7 kuća i 7 sporednih zgrada.

1942 godina

U toku cijele godine dolazile su ustaše iz Kupresa i pljačkali nas odnoseći sve što se moglo odnijeti i time nam nanijeli ogromne novčane štete.

II. grupa - NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina

Juna mjeseca naišla je „Princ Eugen“ divizija u naše selo. Sa njima su u istim redovima bile ustaše i četnici. Mi smo svi iz sela pobjegli kad smo njih vidjeli a u selu su se zadržali samo nemoćni i bolesni. Tom prilikom Njemci su ubili u našem selu 11 žrtava i to:

Marić Simu p. Save st. 75 g.

Marić Stanka p. Jove st. 91 g.

Mandić Seniju Mirkovu st. 34 g.

Vuleta Latu p. Steve st. 39 g.

Velaja Mihajla p. Riste st. 86 g.

Milišić Lazu p. Blagoje st. 71 g.

Milišić Tomanu p. Laze st. 65 g.

Milišić Krstana Pavlovog st. 40 g.

Šebez Danila p. Krstana st. 50 g.

Ždero Maru Marka st. 65 g.

Mandić Milicu Mirka st. 10 g. svi težaci.

Od ustaša koji su se nalazili u ovoj grupi zajedno sa Njemcima prepoznali smo slijedeće ustaše pripadnike ustaške vlasti u Kupresu:

Nikolić Ilija p. Marka zv. Martačić

Lekić Nino Ivuljin st. 35 g. težak iz Rastičeva, sada nepoznatog boravišta.

Kuna Mato Tomin st. 37 g. težak iz Zlog sela, sada se nalazi u Bugojnu kao radnik.

Kuna Mirko Tomin st. 37 g. težak iz Zlog sela, poginuo 1945 g. od strane NOV-a.

Kuna Marko Tomin st. 55 g. težak iz Zlog sela, sada se nalazi u Begovom selu kraj Kupresa kao radnik.

Kuna Božo Tomin st. 45 g. težak iz Zlog sela, sada se nalazi u Bugojnu kao radnik.

Kuna Franjo Perin st. 30 g. težak iz Zlog sela, sada se nalazi u Bugojnu kao radnik.

Kuna Ivica Perin st. 35 g. težak iz Zlog sela, poginuo 1945 g. od strane NOVa.

Kuna Mijo Perin st. 30 g. težak iz Zlog sela, poginuo 1943 g. od strane NOVa.

Kuna Jozo p. Draguna st. 23 g. iz Zlog sela, sada nepoznatog boravišta.

Kuna Mladen p. Draguna st. 19 g. težak iz Zlog sela, sada se nalazi kod kuće u Begovu selu.

Kuna Kazo Perin st. 40 g. težak iz Zlog sela, navodno se nalazi u šumi u okolini Kupresa.

Mioć Mate Ivica st. 35 g. težak iz Zlog sela, sada se nalazi kod kuće.
Mioć Rade st. 45 g. težak iz Zlog sela poginuo 1943 g. od strane NOV-a.
Mioć Jandre s. Radin st. 26 g. težak iz Zlog sela sada se nalazi kao radnik u Bugojnu.

Djurendija Niko st. 50 g. težak iz Jarma sada se nalazi kao radnik u Bugojnu.
Golub Mioć st. 50 g. težak iz Zlog sela sada se nalazi kao radnik u Bugojnu.

Mioć Mijo st. 35 g. težak iz Zlog sela, sada se nalazi kao radnik u Bugojnu.
Rebrina Jandre st. 35 g. težak iz Zlog sela sada se nalazi u šumi u okolini Bugojna.

Rebrina Nikola s.p. Jandre st. 42 g. težak iz Zlog sela, sada nepoznatog boravišta a navodno u Bugojnu.

Šimić Ilija s. Pilipov st. 40 g. težak iz Suove sada se nalazi u D. Vakufu kao radnik.

Sve naprijed navedene ustaše bile su kao saučesnici u ovome zločinu, naoružani su bili puškama. Pomenuti ustaše bili su vodiči, pljačkali su i palili naša sela a dali su ubijali mi neznamo jer smo tada izbjegli. U ovoj akciji sa Njemcima su učestvovali i četnici koji su bili kao vodiči a usput su pljačkali i palili. Od četnika prepoznali smo sljedeće:

Trivunčić Mitar st. 40 g. rodom iz Pljeve srez Jajce

Milan Crnogorac s. Marka st. 30 g. težak iz Raščeva sada se nalazi u Italiji.

Trivunović Mirko s. Ilije st. 24 g. težak iz sela Raščeva sada se nalazi u Italiji.

Marić Simo s.p. Marka st. 38 g. težak iz Šemnovca, poginuo 1943 g. od strane NOV-a.

Šebez Ilija, s.p. Spire st. 30 g. težak iz Blagaja, sada se nalazi u šumi u okolini Bugojna

Marić Simo s.p. Mihajla st. 36 g. težak iz Šemnovca, sada se nalazi u Italiji

Mijatović Ratko Simin st. 30 g. iz sela Mrdjanovca, sada se nalazi u Italiji.

Krndija Marko s.p. Stevana st. 35 g. iz sela Šemnovca, sada se nalazi u Italiji.

Svi pomenuti četnici su bili saučesnici sa Njemcima a naoružani su bili puškama.

1944 godina

Januara mjeseca došla je „Princ Eugen“ divizija u naše selo. Sa njom je bilo ustaša i četnika. Mi smo izbjegli a kod kuće su ostale žene, djeca i nemoćni. Tom prilikom Njemci su pobili sljedeće žrtve:

Marić Jefu ž. Laze st. 35 g.

Marić Maru kći Laze st. 7 g.

Marić Desanku Riste st. 43 g.

Marić Petru Riste st. 6 g.

Marić Milicu Ljube st. 8 g.

Marić Maru Milenka st. 11 g.

Pivać Božu p. Špire st. 56 g.

Turkić Luku p. Tode st. 91 g. svi težaci.

Koji su ustaše i četnici bili u ovoj akciji sa Njemcima nije nam poznato.

Juna mjeseca „Princ Eugen“ divizija popalila je 270 kuća i 541 sporednu zgradu.

III. grupa - ITALIJANI ništa

IV. grupa - ČETNICI

1944 godina

Septembra mjeseca u naše selo došli su četnici Dušana Duvnjaka s.p. Riste zv. Delić st. 55 g. žandar iz Malovana *paginuo* 1944. Ovi četnici pljačkali su sitnu i krupnu stoku, ljudsku i stočnu hranu, novac, dragocjenosti, itd. a popalili nam 4 kuće. U ovoj grupi četnika prepoznali smo slijedeće četnike:

Marić Simo p. Mihajla st. 36 g. gore pomenut,
Šebez Ilija spomenut gore,
Crnogorac Milan Marka spomenut gore,
Mijatović Ratko, spomenut gore
Krndija Marko spomenut gore,
Trivunović Mirko spomenut gore,
Zubić Stanko p. Bože st. 46 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji.
Ždero Mirko s.p. Mihajla st. 35 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Ždero Špiro s.p. Djure st. 55 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Ždero Marko s. Riste st. 19 g. težak Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Ždero Krstan s. Sime st. 24 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Ždero Marinko p. Mihajla st. 23 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Mijatović Risto p. Evrema st. 19 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Mijatović Branko Luke st. 25 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Mijatović Mihajlo Luke st. 23 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Zubić Ilija Bože st. 32 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Zubić Savo Stanka st. 19 g. težak iz Mrdjanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Knežić Nikola s.p. Laze st. 40 g. težak iz Šemanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Knežić Mitar Ilije st. 20 g. težak iz Šemanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Krndija Simo Pere st. 28 g. težak iz Šemanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Krndija Luka Djordja st. 21 g. težak iz Šemanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Krndija Gojko p. Laze težak iz Šemanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Marić Savo p. Ive st. 22 g. težak iz Šemanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Marić Mirko s. Miliša st. 20 g. težak iz Šemanovaca, sada se nalazi u Italiji,
Crnogorac Nedeljko p. Spase st. 38 g. težak Barjamovaca sada se nalazi u Italiji,
Šebez David Krste st. 36 g. težak iz Barjamovaca, sada se nalazi u Italiji,
Šebez Aleksa Koste st. 30 g. težak iz Barjamovaca sada se nalazi u Italiji,
Zubić Pero Tode st. 20 g. težak iz Barjamovaca sada se nalazi u Italiji,
Knežević Dane p. Pere st. 24 g. težak iz Blagaja sada se nalazi u Italiji,
Marić Miloš p. Tode st. 37 g. težak iz Blagaja sada se nalazi u Italiji,
Trivunović Slavko p. Slavije st. 25 g. težak iz Raščeva sada se nalazi u Italiji
Mijatović Lazo s. Sime st. 34 g. težak iz Mrdjanovaca sada se nalazi u Italiji.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:⁶⁰⁴

Svjedoci:⁶⁰⁵

M.P.

⁶⁰⁴ Испод се налазе два потписа.

⁶⁰⁵ Испод се налазе потписи свједока.

Мјесни народни одбор VUKOVSKO

Записник⁶⁰⁶

састављен дне 12 јула/1946 пред земалском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Купресу срез Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар:
Теџановић Eleonora

Ћоровић Aleksandar prav. referent
zemaljske komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Nikić Todor s.p. Jove st. 49 g.
Keranović Božo s.p. Riste st. 47 g.
Škobić Andjelko s. Luke st. 36 g.
Marković Mara z. Petra st. 35 g.
Bratić Aleksa s.p. Jove st. 52 g.
Benco Pero s.p. Mihajla st. 50 g.
Lugonja Stojan s.p. Stevana st. 48 g.
Vasić Slavko s.p. Stojana st. 40 g.
Lugonja Nevenka žena Sime st. 35 g.
Janjić Stana žena p. Riste st. 50 g.
Vasić Persa žena Žarkova st. 35 g.
Baštić Jovo s.p. Nike st. 20 g.

Пошто је свједоцима предочено да имају да кажу све што знају о злочинима што је починио окупатор у Мјесном народном одбору Вуковско и то вјерно и истинито, свједоци дају сљиведећи исказ:

I. група – U S T A Š E

1941 година

Odmah po stvaranju NDH ustaše su počele sa prikupljanjem u našem selu. Mnogi su dobili oružje iz Kupresa, stalno su slijedili pozivi da se Srbi jave, jer ako se ne jave biće kažnjeni na kraju i smrtnom kaznom. Krajem jula otpočeli su kupreški ustaše sa masovnim prikupljanjem Srba, tako da ih jednog momenta u Kupresu bilo oko 6.000. Izvjestan broj od ovih pustili su, neke su otpremili u Bugojno, neke u jamu bacili, a neke neznamo kud. Poznato je da je ustašama raspisana i nagrada da će svaki ustaša za svaku srpsku glavu dobiti 100 dinara. Ovoga mjeseca otpočelo je masovno odvođenje Srba na ubijanje. Velika partija Srba prebačena je iz Kupresa kamionima na mjesto Borovo - Galovo polje. Ustaše su ove Srbe prebacivali u tri kamiona. Sve su žrtve bile konopcima i žicom povezane. Desilo se tako da je jedan od gore navedenih svjedoka uspio da pobjegne sa same jame i on priča grozote o tom masovnom pokolju. Dotični svjedok Nikić kao očevidac veli da je on bio sa velikom grupom Srba u trećem kamionu. On je posmatrao kako iz prva dva kamiona izvlače po nekoliko Srba koji su bili zavezani i odvođe do jame. Tu su se ustaše otimala ko će da ih likvidira. Ubijali su na razne načine. Jedne iz puške, druge iz pištolja, treće klali nožem, a opet neke udarali sjekirom ili čekićem i tako ih gurali polu žive u jamu. Svjedok dalje navodi kako se on odvezao, zatim kako je pored njega odvezeno još dvojica i tako njih trojica zajednički iskoče na tri strane kamiona i počeli su da bježe.

⁶⁰⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 54982

Pošto je bio sumrak vjerovali su da će se spasiti i tako obavjestiti ostale Srbe o pokolju koji vrše ustaše. Za ovom trojicom ustaše su potrčale i pucale tako, da su dvojica poginuli a jedini se svjedok Nikić spasio. Na kraju kada su ogromnu masu Srba pobili oni su u jamu pucali iz raznog oružja i bacali veliko kamenje. U ovom masovnom pokolju i bacanju u jamu izgubile su život slijedeće žrtve:

Baštić Djordje p. Djordja st. 26 g.
Baštić Ilija p. Todora st. 31 g.
Baštić Andjelko Cvijin st. 18 g.
Baštić Niko p. Jove st. 36 g.
Lugonja Risto s.p. Andjelka st. 19 g.
Borić Branko s. Sime st. 19 g.
Knežić Manojlo p. Laze st. 50 g.
Knežić Cergo Manojla st. 20 g.
Lugonja Stanko p. Riste st. 25 g.
Lugonja Jovo p. Riste st. 22 g.
Bajić Jovo p. Petra st. 48 g.
Glišić Rade p. Ile st. 38 g.
Škobić Mile p. Zaharija st. 40 g.
Živanić Djuro p. Vaje st. 55 g.
Živanić Ljuvo Djurin st. 23 g.
Živanić Marko p. Jove st. 40 g.
Živanić Ilija p. Jove st. 35 g.
Živanić Živko p. Marka st. 40 g.
Živanić Pero p. Cvije st. 22 g.
Živanić Vaso p. Janka st. 35 g.
Živanić Mico p. Janka st. 30 g.
Živanić Lazo p. Janka st. 20 g.
Malušić Marko p. Ile st. 30 g.
Malušić Vojko p. Ile st. 25 g.
Malušić Niko p. Djordje st. 40 g.
Malušić Gojko Ilin st. 40 g.
Malušić Vlajko Ilin st. 35 g.
Malušić Milivoj Ilin st. 23 g.
Malušić Dane Milin st. 22 g.
Nikić Čedo p. Ačima st. 30 g.
Nikić Slavko p. Mice st. 25 g.
Nikić Marko Jovin st. 25 g.
Nikić Aleksa p. Nike st. 30 g.
Nikić Dušan p. Pavla st. 25 g.
Nikić Cvijo p. Adama st. 30 g.
Nikić Luka p. Mile st. 45 g.
Nikić Mile p. Mile st. 25 g.
Nikić Pero p. Stojka st. 40 g.
Nikić Mladinko p. Jove st. 41 g.
Nikić Uroš p. Jove st. 30 g.
Bratić Djordjo p. Mile st. 47 g.
Bratić Ljubo Jokse st. 22 g.
Bratić Kosta Jokse st. 19 g.
Bratić Stipan p. Marka st. 40 g.
Bratić Jovo p. Cvije st. 40 g.

Popović Risto p. Steve st. 25 g.
 Popović Boro Riste st. 19 g.
 Popović Dušan p. Sime st. 21 g.
 Popović Ratko Luke st. 24 g.
 Popović Djuro p. Toše st. 50 g.
 Popović Tošo p. Nike st. 30 g.
 Popović Vojko p. Luke st. 27 g.
 Popović Lazo p. Pere st. 30 g.
 Popović Aćim p. Jove st. 25 g.
 Popović Pavo p. Spasoja st. 30 g.
 Popović Vid p. Spasoje st. 25 g.
 Dražić Niko p. Cvitka st. 40 g.
 Dražić Radoje p. Laze st. 30 g.
 Zolotić Djordjo p. Jove st. 50 g.
 Zolotić Marinko [?]⁶⁰⁷
 Zolotić Stanojko p. Krstana st. 37 g.
 Zolotić Savo p. Marka st. 55 g.
 Zolotić Vojin p. Jove st. 27 g.
 Zolotić Cvijo p. Pere st. 56 g.
 Zolotić Luka Cvijin st. 19 g.
 Zolotić Stanko p. Ile st. 45 g.
 Bašić Pavo p. Cvije st. 57 g.
 Bašić Ostoja p. Djordja st. 35 g.
 Kojić Pero p. Milka st. 50 g.
 Kojić Luka Pere st. 19 g.
 Aškić Ostoja p. Ile st. 30 g.
 Aškić Bogoljub p. Ile st. 19 g.
 Aškić Pavao p. Janka st. 45 g.
 Aškić Ilija p. Mitra st. 48 g.
 Aškić Kosta Mile st. 25 g.
 Aškić Stanko Šimin st. 28 g.
 Periz Cvijo p. Špire st. 30 g.
 Dujmić Stanko p. Marko st. 55 g.
 Dujmić Slobodan Stanka st. 25 g.
 Dujmić Momir p. Stojana st. 30 g.
 Dujmić Lazo p. Stojana st. 24 g.
 Dujmić Pavo Stipanov st. 45 g.
 Dujmić Branko p. Pavla st. 35 g.
 Đukić Aleksa p. Luke st. 50 g.
 Đukić Luka Alekse st. 21 g.
 Katanić Veljko p. Trivuna st. 40 g.
 Katanić Jovo p. Trivuna st. 30 g.
 Katanić Isak p. Trivuna st. 20 g.
 Katanić Gavro p. Mile st. 30 g.
 Katanić Stevo Krstana st. 28 g.
 Katanić Bogdan Mitrov st. 35 g.
 Katanić Cvijo Mitrov st. 40 g.
 Katanić Djuro p. Save st. 25 g.

⁶⁰⁷ Име није јасно читљиво.

Katanić Stanko p. Mile st. 45 g.
 Katanić Pero p. Jove st. 45 g.
 Katanić Vaso p. Jove st. 30 g.
 Makitan Andjelko Kostin st. 20 g.
 Marković Petar p. Tome st. 50 g.
 Marković Simo p. Luke st. 45 g.
 Marković Trivun p. Laze st. 25 g.
 Marković Mladinko p. Laze st. 25 g.
 Marković Luka p. Marka st. 40 g.
 Marković Djordjo p. Vase st. 35 g.
 Marković Ilija Riste st. 35 g.
 Marković Mitar p. Rade st. 48 g.
 Marković Ilija p. Krste st. 28 g.
 Marković Mladinko p. Sime st. 20 g.
 Mitović Krsto p. Mile st. 30 g.
 Mitrović Nikola p. Stanka st. 50 g.
 Mitrović Marko p. Nike st. 45 g.
 Mitrović Stanko p. Nike st. 30 g.
 Mitrović Petar p. Vukana st. 50 g.
 Mitrović Slavko Petrov st. 25 g.
 Mitrović Radivoje Milin st. 30 g.
 Mitrović Slavko Lazin st. 25 g.
 Mitrović Vlade Lazin st. 18 g.
 Mitrović Risto p. Stipana st. 40 g.
 Bojić Ile p. Mile st. 48 g.
 Bojić Niko Ilin st. 20 g.
 Marković Gojko p. Save st. 20 g.
 Svjetlica Ostoja Toše st. 20 g.
 Svjetlica Cvijo Stankov st. 18 g.
 Milinović Jovo p. Djure st. 30 g.
 Milinović Bojan Milošev st. 40 g.
 Milinović Stanko Milošev st. 38 g.
 Dokić Božo p. Petra st. 27 g.
 Dokić Djordjo p. Mile st. 28 g.
 Pavlović Božo p. Luke st. 33 g.
 Pavlović Petar Manojla st. 18 g.
 Pavlović Marko Božin st. 41 g.
 Radić Žarko p. Stojana st. 40 g.
 Savanović Milovan Djordjin st. 20 g.
 Barišić Vasilije p. Laze st. 40 g.
 Barišić Djokan p. Laze st. 18 g.
 Barišić Djuro p. Pere st. 23 g.
 Barišić Božo p. Petra st. 30 g.
 Barišić Vukan p. Trivuna st. 44 g.
 Barišić Tanasije p. Trivuna st. 37 g.
 Janjiš Mile p. Save st. 50 g.
 Janjiš Vlade p. Jove st. 20 g.
 Mišković Ignjat Nike st. 21 g.
 Marković Risto Ilin st. 47 g.
 Marković Ante Ilin st. 43 g.

Marković Vlade Ilin st. 25 g.
 Mitrović Uroš p. Uroša st. 50 g.
 Mitrović Djordjo p. Jokse st. 37 g.
 Mitrović Nedeljko p. Uroša st. 28 g.
 Mišković Mitar Djordja st. 36 g.
 Milinović Marko Alekse st. 23 g.
 Milinović Jovo Djurin st. 40 g.
 Pavlović Djordjo Jovin st. 28 g.
 Pavlović Cvijo Jovin st. 20 g.
 Milinović Risto p. Riste st. 50 g.

Ovaj masovni pokolj bacanje u jamu izvršile su ustaše koji su pripadali štabu ustaškog omigranta Rafe Bobana u Kupresu, a od ostalih ustaša učestvovao je Marko Bozančić p. Ante st. 35 g. težak iz Kukavice sada nepoznatog boravišta. Svjedoci sumnjaju takodje u Marka Kovačića s.p. Ive st. 55 g. težak iz Kukavice sada se nalazi kod svoje kuće u selu. Za njega vele svjedoci da je učestvovao u potkazivanju Srba koje treba likvidirati. Zatim Mršo Davla⁶⁰⁸ p. Ivana st. 40 g. težak iz Vrila srez Bugojno, poginuo 194 godine od strane NOV-a.

Početkom avgusta mjeseca ustaše iz Kupresa potjerali su sa sobom mnoge Srbe među njima su bile i žrtve:

Marković Stanko p. Save st. 55 g. *Нукун Јово + Уроша ст. 65*
 Marković Kosta p. Miče st. 37 g.
 Marković Božo p. Stanka st. 30 g.
 Svitlica Stanko p. Cvije st. 60 g.
 Marković Niko p. Mirka st. 32 g.
 Janjić Vid p. Stojana st. 50 g. šumar

Lugara Janjić Vida otjerali su i ubije slijedeće ustaše:
 Jozo Škoro iz sela Podgradje srez G. Vakuf st. 35 g., Grgić Josip st. 38 g. težak iz G. Vakufa, Barišić Ivica st. 30 g. lugar iz Bugojna, boravište dvojice ustaša Grgić Josipa i Barišić Ivica nepoznato, a Jozo Škoro je poginuo 1942 g.

1942 godina

Novembra mjeseca naišla je kroz naše selo „Crna legija“ i u ovoj akciji izvršila masovna ubistva srpskog življa. Kako su gdje nalazili sve su ubijali. Nisu štedeli ni žene, ni djecu, ni starce, ni bolesne. Da bi municiju štedeli upotrebljavali su stalno nož i vršili klanja kao i sjekli žrtve na najružnije načine. Veliku familiju Vasića su napola poklali i u njihovoj kući pekli na ognjištu pojedine članove a potom kuću zapalili gdje su svi izgorili sem svjedoka Vasić Perse koja je pukim slučajem ostala u životu. Ona se zavukla pod mrtve koji su bili u kući iako sama na četiri mjesta ranjena. Ustaše su pošto je pao mrak bio žurile kako bi uspjeli što prije popaliti i ubiti selo. Mnoge žrtve nastradale u ovome velikom pokolju uspjele su da pred „Crnom legijom“ umaknu u obližnju šumu ali poslije nekoliko dana sve su pomrle jer su bile potpuno premrzle. U ovome pokolju izgubile su život slijedeće žrtve:

Vasić Pero s. Vukosava st. 35 g.
 Vasić Andja k. Ilije st. 5 g.
 Vasić Janja k. Slavka st. 4 g.
 Vasić Radojka Mihajla st. 2 g.
 Janjić Risto p. Janka st. 40 g.
 Janjić Stana Ostoje st. 3 g.

⁶⁰⁸ Име и презиме нису јасно читљиви те постоји могућност грешке.

Janjić Stanko p. Petra st. 1 g.
Jakovljević Jefa Bože st. 2 g.
Borić Spasoje p. Laze st. 60 g.
Borić Djuro p. Stojana st. 40 g.
Borić Luka s. Mitra st. 1 g.
Borić Niko p. Mihajla st. 50 g.
Malušić Ruža Srece st. 1 g
Malušić Todora ž. Mile st. 46 g.
Malušić Svetko Mile st. 3 g.
Lulić Zorka Miloša st. 3 g.
Krvopić Stanko s. Laze st. 50 g.
Krvopić Marko Jove st. 1 g.
Radić Gojko s. Radin st. 3 g.
Novalušić Savica Dušana st. 1 g.
Radić David s.p. Tode st. 60 g.
Janjić Stanko s. Marinka st. 3 g.
Janjić Stana Laze st. 1 g.
Damić Milica Ilije st. 1 g.
Bojanić Marko p. Pere st. 60 g.
Šiko Milica p. Vukana st. 60 g.
Šiko Joksa p. Miloša st. 40 g.
Periz Stoja Jove st. 1 mjesec
Radić Jovanka ž. Dimitrije st. 30 g.
Radić Jovanka ž. Cvije st. 60 g.
Lugonja Todora Slavka st. 5 g.
Lugonja Savo Jokse st. 1 g.
Bajić Pero p. Stanka st. 35 g.
Bajić Ilinka Marka st. 1 g.
Bajić Djuka ž. Dimitrije st. 60 g.
Vasić Stoja Svetožara st. 1 mjesec
Vasić Stoja Jove st. 1 mjesec
Radić Djordje p. Mike st. 40 g.
Radić Niko p. Djordje 15 g.
Lugonja Smiljana Stojana st. 4 g.
Lugonja Stanko Stojana 2 mjeseca
Lugonja Mirko Djordje st. 4 mjeseca
Lugonja Zdravko p. Jove st. 3 g.
Lugonja Jovo p. Stevana st. 36 g.
Lugonja Dušan s. Marka st. 2 g.
Lugonja Djordje s. Spasoja st. 2 g.
Lugonja Stana ž. Stojana st. 45 g.
Lugonja Boja Stojana st. 5 g.
Lugonja Boja Petrova st. 25 g.
Lugonja Lazo Petrov st. 4 g.
Lugonja Lazo Sime st. 1 g.
Lugonja Savo s. Vlade st. 2 g.
Lugonja Djuka ž. Rade st. 20 g.
Vasić Simo p. Cvije st. 50 g.
Vasić Luka p. Cvije st. 45 g.
Vasić Božo Simin st. 6 g.

Vasić Cvita Simina st. 5 g.
 Vasić Stana p. Luke st. 40 g.
 Vasić Mirko s. Jokse st. 40 g.
 Vasić Andja ž. p. Mirka st. 39 g.
 Vasić Bosa p. Mirka st. 6 g.
 Vasić Cvita p. Mirka st. 10 g.
 Vasić Ikonika p. Mirka st. 5 g.
 Vasić Stana Tomina st. 4 g.
 Vasić Dušan Tomin st. 6 g.
 Vasić Deva ž. Branka st. 30 g.
 Vasić Marko Branka 2 g.
 Vasić Joka Bože 32 g.
 Vasić Radovan Bože st. 13 g.
 Majstorović Boja Jove st. 1 g.
 Bojić Ilinka ž. Stanka st. 60 g.
 Djurić Krstan p. Petra st. 35 g.
 Djurić Stana ž. Krstana st. 30 g.
 Djurić Slavica Krstana st. 12 g.
 Djurić Svetko Krstana st. 6 g.
 Djurić Petar Krstana st. 10 g.
 Djurić Jela Krstana st. 2 g.
 Djurić Slavica ž. Djure st. 20 g.
 Djurić Mara ž. Sime st. 45 g.
 Radić Mara Stanka st. 15 g.
 Franjić Vukan s. Vlade st. 1 mjesec
 Lugonja Vajo s. Ile st. 60 g.
 Periz Ile p. Jove st. 60 g.
 Periz Stojan s. Stanka st. 8 g.
 Vasić Djuro s. Pane st. 5 g.
 Vasić Stanka k. Djordja st. 2 g.
 Vasić Mara ž. Mitra st. 40 g.
 Vasić Ljubica k. Mitra st. 4 g.
 Vasić Niko s. Mitra st. 1 g.
 Vasić Milica ž. Stojana st. 60 g.
 Vasić Janko s. Cvije st. 25 g.
 Vasić Stana ž. p. Janka st. 30 g.
 Vasić Jovo s. p. Janka st. 6 g.
 Vasić Stoja k. p. Janka st. 2 g.
 Djurić Milorad s. Jove st. 12 g.
 Djurić Desa k. Jove st. 8 g.
 Djurić Boro s. Srece st. 3 mjeseca
 Bojanić Boja ž. Marka st. 60 g.
 Bojanić Ljuba Aleksina st. 18 g.
 Majstorović Slavica Uroša st. 14 g.
 Radić Zorka ž. Djordja st. 40 g.
 Radić Jelica k. Djordja st. 10 g.
 Radić Milica k. Djordja st. 8 g.
 Radić Milenko s. Djordja st. 7 g.
 Radić Stajka k. Djordja st. 5 g.
 Radić Marko s. Djordja st. 15 g.

Despinić Krstanija ž. Djordja st. 50 g.
 Bajić Todora p. Tode st. 50 g.
 Bajić Simo s. Dušana st. 2 g.
 Bajić Milica k. Dušana st. 1 g.
 Lugonja Stoja Simina st. 4 g.
 Borić Jela Slavka st. 10 g.
 Radić Sara ž. Marka st. 30 g.
 Radić Slavka Markova st. 2 g.
 Benco Jela Stanka st. 5 g.
 Janjić Janko p. Laze st. 50 g.
 Lugonja Janja Sime st. 3 g.
 Svitlica Zdravko p. Tome st. 30 g.
 Svitlica Ile Stjepanov st. 6 g.
 Marković Spasenija p. Krste st. 60 g.
 Marković Stana p. Sime st. 50 g.
 Marković Mara p. Jokse st. 35 g.
 Marković Tatjana p. Ilije st. 25 g.
 Marković Ljubica p. Jove st. 65 g.
 Marković Trivuna p. Vida st. 60 g.
 Marković Andja Simina st. 30 g.
 Marković Andjelko Simin st. 4 g.
 Marković Mile p. Petra st. 1 g.
 Marković Stoja p. Sime st. 31 g.
 Marković Novo Mitrov st. 2 g.
 Katanić Stanko p. Vukana st. 55 g.
 Katanić Mile p. Mitra st. 50 g.
 Katanić Miloš p. Mile st. 19 g.
 Katanić Simo p. Jove st. 25 g.
 Katanić Ruža p. Stanka st. 50 g.
 Katanić Savica p. Stanka st. 20 g.
 Katanić Stoja p. Veljke. st. 30 g.
 Katanić Jefa p. Jove st. 25 g.
 Katanić Kosa p. Veljke st. 30 g.
 Katanić Radoja p. Veljka st. 5 g.
 Katanić Borko p. Veljka st. 2 g.
 Katanić Mara p. Jove st. 5 g.
 Katanić Jovo p. Jove st. 2 g.
 Katanić Milica p. Mile st. 50 g.
 Katanić Andja p. Gavre st. 30 g.
 Katanić Boja p. Mile st. 12 g.
 Katanić Milijana p. Krstana st. 12 g.
 Katanić Spasa p. Mile st. 10 g.
 Katanić Sara p. Mile st. 15 g.
 Katanić Stoja p. Mile st. 8 g.
 Katanić Gavro p. Mile st. 3 g.
 Katanić Janja p. Sime st. 20 g.
 Katanić Jela p. Cvije st. 8 g.
 Katanić Bosa p. Bogdana st. 32 g.
 Katanić Bosa p. Bogdana st. 10 g.
 Katanić Stana p. Bogdana st. 8 g.

Katanić Bogdan p. Bogdana st. 5 g.
 Katanić Marko p. Bogdana st. 2 g.
 Katanić Ruža p. Davida st. 35 g.
 Katanić Andja p. Davida st. 8 g.
 Katanić Boja p. Davida st. 10 g.
 Katanić Smiljana p. Djure st. 35 g.
 Katanić Ruža p. Đure, st. 2 god.
 Katanić Satana pok. Stanka stara 50 g.
 Katanić Milica pok. Stanka stara 20 g.
 Katanić Vajo pok. Pere star 45 g.
 Katanić Boja pok. Pere stara 20 g.
 Katanić Pava pok. Pere stara 19 g.
 Katanić Ljuba pok. Pere stara 15 g.
 Katanić Desa pok. Vase stara 35 g.
 Katanić Niko pok. Vase star 10 g.
 Katanić Luka pok. Vase star 8 g.
 Katanić Sema pok. Vase stara 5 g.
 Bajić Luka pok. Ile star 15 g.
 Katanić David pok. Save star 45 g.
 Katanić Vojo pok. Ilije star 15 g.
 Marković Vaso pok. Ilije star 15 g.
 Marković Trivuna pok. Ilije stara 8 g.
 Bajić Danica pok. Ile stara 20 g.
 Marković Đorđe pok. Petra star 8 g.
 Marković Jovo pok. Petra star 8 g.
 Marković Andja Simina stara 3 g.
 Mitrović Ljubica Simina stara 30 g.
 Marković Milica žena Vukana stara 50 g.
 Marković Zorka Vladina stara 35 g.
 Marković Stoja pok. Sime stara 31 g.
 Mitrović Jefa Đorđina stara 3 g.
 Lazić Milica pok. Luke stara 37 g.
 Lazić Savo pok. Luke star 6 g.
 Lazić Gligo pok. Nikole star 56 g.
 Lazić Todor pok. Glige star 36 g.
 Lazić Đorđe pok. Glige star 18 g.
 Lazić Stoja Todorova stara 30 g.
 Lazić Mile pok. Todora star 3 g.
 Lazić Jela pok. Glige stara 18 g.
 Lazić Trivun pok. Jove star 70 g.
 Lazić Cvita pok. Vase stara 18 g.
 Lazić Dane pok. Spasoja star 38 g.
 Lazić Kona pok. dane stara 35 g.
 Lazić Petar Danin star 8 g.
 Bencun Pene pok. Nike star 50 g.
 Bencun Bozo pok. Janka star 35 g.
 Bencun Mara Danina stara 25 g.
 Galić Ruža pok. Adama stara 50 g.
 Galić Paraskeva Ristina stara 41 g.
 Škobić Trivun pok. Marka star 75 g.

Škobić Stana pok. Luke stara 65 g.
 Škobić Sofa Markova stara 40 g.
 Škobić Veselka Markova stara 5 g.
 Škobić Ratko Markov star 1 g.
 Škobić Darinka Cvijina stara 26 g.
 Škobić Milica Cvijina stara 4 g.
 Škobić Radinka Cvijina stara 1 g.
 Škobić Joka Ilijina stara 42 g.
 Škobić Rosa Ilijina stara 15 g.
 Škobić Ruža Ilijina stara 5 g.
 Škobić Petar Ilijin star 8 g.
 Škobić Milovan Ilijin star 4 god.
 Dešić Đorđe pok. Jove star 55 g.
 Dešić Dragija Đordina stara 45 g.
 Dešić Milan Đordin star 4 g.
 Dešić Janja Ilijina stara 1 g.
 Popović Ruža Tošina stara 25 g.
 Popović Stoja Tošina 5 g.
 Popović Mara Tošina 2 g.
 Popović Ile pok. Stanka star 50 g.
 Šošo Jovo star 55 g.
 Zolotić Jovo pok. Toše 66 g.
 Kulašević Ilija pok. Sime star 30 g.
 Škobić Tošo pok. Riste star 75 g.
 Nikić Adam pok. Nike star 60 g.
 Nikić Boja žena Adama stara 56 g.
 Nikić Gavro pok. Nike 65 g.
 Nikić Milojka Cvijina stara 21 g.
 Nikić Dobro Cvijin 1 g.
 Nikić Niko Vajin star 3 g.
 Nikić Simo Vajin star 7 g.
 Popović Luka pok. Sime star 50 g.
 Popović Pero pok. Luke star 8 g.
 Nikić Branko Cvijin star 2 g.
 Đurić Đuka pok. Milosava stara 35 g.
 Đurić Božo Milosava star 3 g.
 Đurić Stevo Milisava star 2 g.
 Zolotić Cvijo sin pok. Sime star 60 g.
 Zolotić Jovica sin pok. Pere star 60 g.
 Đurić Sema žena Cvije stara 50 g.
 Đurić kći Cvije stara 5 g.
 Bracić Vasilija žena Stojana stara 40 g.
 Malušić Slavica pok. Marka stara 37 g.
 Malušić Andja pok. Marka stara 12 g.
 Malušić Stana pok. Marka stara 5 g.
 Malušić Radmila pok. Marka stara 7 g.
 Malušić Predrag pok. Marka star 5 g.
 Malušić Ile pok. Marka star 1 g.
 Malušić Vlado Vitomirov star 7 g.
 Malušić nekršteno dijete Mitra, staro 1 mjesec

Nikić Deva p. Pere st. 40 g.
Knežić Stana p. Save st. 60 g.
Bajić Ruža p. Petra st. 60 g. svi težaci.

Ove ustaše „Crne legije“ kako su nailazili tako su sve redom ubijali, bilo iz puške, pištolja, nožem klali, spaljivali u kućama, pljačkali su sve što im je dolazilo do ruke a što je od veće vrijednosti. Stoku krupnu i sitnu su vodili sa sobom. Prilikom ove akcije popalili su nam 400 zgrada za stanovanje i 2.000 sporednih zgrada, čime su nam nanijeli ogromnu materijalnu štetu.

1943 godina

Jula mjeseca u blizini Bugojna bugojanska milicija ubila je žrtve Baštić Niku p. Rade st. 38 g., Buštić Saru p. Laze st. 31 g.

Avgusta mjeseca i to početkom bugojanska milicija u blizini samoga Bugojna srela je žrtve niže navedene i pobila ih.

Djurić Marko p. Nike st. 40 g.
Djurić Branko Markov st. 18 g.
Bratić Miodrag p. Djordja st. 18 g.
Nikić Ljubica p. Dane st. 25 g.
Barišić Petar p. Nikole st. 56 g.
Mitrović Stana pž Cvije st. 50 g.
Keranović Niko p. Marka st. 77 g.

Sve ove žrtve zaklate većinom od milicije koja je pripadala Bugojnu, bez ikakvog drugog razloga sem toga što su bili Srbi.

Oktoobra mjeseca od strane ustaša u Kupresu nastradale su a većinom zaklate, žrtve i to:

Katanić Savica Krstana st. 50 g.
Katanić Sara Milina st. 45 g.
Janjić Mijo Petrov st. 6 mjeseci
Borić Ilija Sime st. 3 g.
Marković Relja p. Ante st. 8 g.
Marković Sima p. Ante st. 5 g.
Marković Milan Lukin st. 5 g. svi težaci.

II. grupa – NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina

Aprila mjeseca je naišla kroz naše krajeve „Princ Eugen“ divizija i tom prilikom pobila slijedeće žrtve:

Baštić Stojan p. Laze st. 40 g.
Lugonja Ratko Spasojin st. 18 g.
Bracić Todor p. Luke st. 55 g.
Bracić Gospava Mitrova st. 55 g.
Bracić Petra Perina st. 36 g.

Ova njemačka divizija je došla iz Bugojna a sa njome je bilo i ustaša. Usput je pljačkala sve što je od veće vrijednosti, a također i stoku tjerala. Tom prilikom ova njemačka divizija u našim selima popalila je 15 kuća i 75 sporednih zgrada.

1944 godina

Juna mjeseca vojnici njemačke „Princ Eugen“ divizije prolazili su kroz naše selo i tom prilikom su nastradale slijedeće žrtve:

Despinić Radoslav p. Djordja st. 30 g.

Marković Mico p. Tome st. 60 g.

Djurić Djuro p. Rade st. 50 g.

Popović Jovo p. Nike st. 50 g.

Manojlović Momčilo p. Manojla st. 18 g.

Ove su žrtve sreli Njemci i streljali ih navodno kao simpatizere NOP-a.

III. grupa – ITALIJANI

1941 g. ništa

1942 godina

Aprila mjeseca došli su u naše selo Italijani od Dunava i tom prilikom su vršili pljačke, paljevine i ubistva. Sa njima kao vodiči bili su ustaše. Tom prilikom nastradale su slijedeće žrtve:

Lulić Luka p. Jove st. 45 g.

Djurić Cvijo p. Petra st. 25 g.

Malušiće Niko p. Djordja st. 60 g.

Dujmić Savo p. Laze st. 68 g.

Aškić Vuko p. Djure st. 95 g.

Bajić Jovo Srece st. 29 g.

Bajić Tanasija Srece st. 27 g.

Bajić Trivun p. Pere st. 32 g.

Ovi Italijani vršili su pljačkanje i to pljačkali su sve što im je došlo pod ruke i što je od veće vrijednost. Isti Italijani su nam popalili 120 kuća za stanovanje i 600 sporednih zgrada čime su nam nanijeli ogromnu materijalnu štetu.

Dovršeno.

Povjerenik Komisije:⁶⁰⁹

Tešanović Eleonora

M.P.

Svjedoci:⁶¹⁰

⁶⁰⁹ Испод се налазе два латинична потписа.

⁶¹⁰ Испод се налазе потписи или отисци прстију свједока.

Mjesni narodni odbor RAVNO⁶¹¹

Zapisnik

sastavljen dne 11 jula /194 6 pred Zemaljskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Kupresu srez Bugojno okrug Travnik

Od komisije su prisutni:

Zapisničar

Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent

Zemaljske komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Golić Boja ž. Pere st. 35 g.

Lugonja Božo s.p. Vuke st. 67 g.

Ivanković Mitar s. Riste st. 41 g.

Panić Marko s.p. Trivuna st. 56 g.

Kmetaš Salko s. Sinana st. 47 g.

Kumović Jovo s.p. Petra st. 46 g.

Velemir Sara ž.p. Trivuna st. 40 g.

Čupina Mihajlo s.p. Dake st. 61 g.

Pošto je svjedocima predočeno da imaju da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator u Mjesnom narodnom odboru Ravno svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa - USTAŠE

1941 g.

Početkom augusta mjeseca ustaše pripadnici štaba „Bobana“ Rafe došli su u naše selo i pokupili 7 žrtava i to:

Periz Peru Jovina st. 23 g.

Periz Cviju Jove st. 20 g.

Čupina Stojana s.p. Jevte st. 20 g.

Kontić Djordju s.p. Riste st. 20 g.

Mitrić Marka s.p. Bože st. 20 g.

Periz Marinka s.p. Stojana st. 24 g.

Ivanković Božu s.p. Pere st. 35 g. svi težaci.

Od ustaše je prepoznat Lovrić Juro s.p. Ivana st. 28 g. težak iz Zvirnjače srez Bugojno, streljan od NOV-a 1943 g. Pomenuti ustaša došao je još sa sedam ustaša naoružanih po gore pomenutih sedam žrtava. Oni su ih odveli na mjesto zv. Maljkovača gdje se nalazi jama Čavnjača. Ustaše su postavili svoje žrtve nedaleko od jame da sjednu. Za to vrijeme ustaše su se pothranile pazeći na svoje žrtve. Kanije jedan od ustaša pitao žrtve dali ima neko opute ili konopca našto je jedan od žrtava izvadio jedan zamotuljak opute i predao mu. Istom oputrom ustaše su svezale žrtvama ruke na ledja. Tada su odveli prvo tri žrtve do jame, a potom ostale. Žrtve su oni noževima sa puške prvo sjekli i mrcvarili a onda pobacali u jame i poslije toga u jamu pucali iz pušaka i teško kamenje bacali. Desilo se da je jedan od sedmorice vidjevši to počeo da bježi ali je sustignut i ubijen. Žrtve su strašno zapomagale nudeći sve samo da im se životi poštede. Vodja ustaški Lovrić pravio se kao da zaštićava žrtve moleći ostale ustaše da

⁶¹¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54965

ih ne ubiju.

Sredinom augusta mjeseca ustaše Bobana Rafe povelili su sa sobom žrtvu Kondić Jovu p. Laze da im bude vodja za Šujicu. Pokojni Jovo bio star 45 g. a nikada se više nije vratio.

Sredinom avgusta otpremljen je u livanjsku bolnicu žrtva Lugonja Vukan s. Bože st. 33 g. Tamo su ga livanjske ustaše izvele iz bolnice i streljale, gdje i na kojem mjestu nije nam poznato.

Avgusta mjeseca pozvat je u Kupres od strane ustaških vlasti *Lugonja* Jovo p. Milana st. 45 g. i On se više nikada nije vratio.

1942 godina

Jula mjeseca kroz naše selo naišla je kupreška milicija i tom prilikom pobijene su slijedeće žrtve:

Periz Stana ž.p. Mitra st. 35 g.
Bojanić Niko p. Gavre st. 65 g.
Bukvić Ljubica Milana st. 35 g.
Mitrić Ilija p. Pere st. 55 g.
Periz Stana Riste st. 35 g.
Jarčević Cvijo p. Bože st. 40 g.
Kunović Trivun p. Save st. 60 g.
Stanišić Novak Vojislava st. 3 g.
Panić nekršteno Trivuna st. 2 mjeseca
Lugonja Gojko p. Toše st. 23 g.
Lugonja nekršteno p. Gojka st. 6 g. svi težaci.

Ova kupreška milicija kako je nailazila tako je i vršila streljanja Srba. Istovremeno sa ovom akcijom ustaše su potpomagale i avionima, tako da su ove dvije posljednje žrtve Lugonja Gojko i Lugonja nekršteno stradali od avionske bombe ustaškog aviona.

1943 godina

Jula mjeseca naišla je kupreška milicija u naše selo i kako je srela kojeg Srbina tako ga ubijala. Tom prilikom su nastradale žrtve:

Periz Savo p. Mile st. 50 g.
Pepić Marko p. Pere st. 55 g.
Čelebić Stanko p. Luke st. 20 g.
Čelebić Luka p. Jove st. 60 g.
Velimir Trivun p. Blagoja st. 40 g.
Galić Niko p. Koste st. 45 g.
Baćo Todora s. Stojana st. 45 g.
Velemir Peru p. Riste st. 40 g.

Ove ustaše su jedne žrtve streljali a neke su i klali. Tako su žrtvu Čelebić Stanka živog noževima sjekli i komade mesa podnosili njegovom ocu žrtvi takodje u tom pokolju, nastradalom. Tom prilikom ustaše su govorili Luki neka jede meso svoga sina.

1944 godina

Avgusta mjeseca je nastradala žrtva Mracajac Ilija p. Ilije st. 35 g. Žrtva je bila prosjak i sakat u nogu a nastradao je u Kupresu od strane kupreških ustaša.

Krajem avgusta mjeseca ubijena je žrtva Krstanović Špiro p. Todora na cesti od strane duvanjskih ustaša. Imena nam nisu poznata.

II. grupa - NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina ništa

1944 godina

Januara mjeseca je naišla u naše selo „Princ Eugen“ divizija i tom je prilikom vršena masovna ubistva pljačke i paljenja. Sa njima su bili i ustaše. Ovom prilikom stradale su slijedeće žrtve:

Musić Janko p. Djordja st. 55 g.

Pepić Soka p. Marka st. 55 g.

Pepić Mojsija p. Marka st. 28 g.

Krstanović Marko s.p. Mite st. 65 g.

Periz Trivun Ostoje st. 60 g.

Kunović Djordje p. Cvije st. 35 g.

Mračajac Ruža p. Cvije st. 55 g.

Kontić Andjelko p. Ostoje st. 28 g.

Krstanović Trivun p. Luke st. 60 g.

Krstanović Stoja Trivuna st. 16 g.

Krstanović Milica Save st. 50 g.

Krstanović Žarko Savin st. 16 g.

Krstanović Krstan p. Laze st. 18 g.

Krstanović Luka Laze st. 8 g.

Krstanović Ruža Laze st. 14 g.

Lugonja Mara Stojana st. 35 g.

Lugonja Špiro p. Joco st. 50 g.

Vasić Luka p. Save st. 60 g.

Bojanić Manojlo p. Mitra st. 75 g.

Mitrović Mara Joksina st. 30 g.

Bošnjak Savo p. Mitra st. 70 g.

Bošnjak Ilinka ž. Save st. 35 g.

Bača Jovo p. Voje st. 75 g.

Musić Mile p. Laze st. 75 g.

Krstanović Marko p. Laze st. 75 g.

Dragojlović Cvijo p. Luke st. 48 g.

Jakčević Trivun Trivuna st. 18 mjeseci

Stanišić Borko Luke st. 6 g.

Dragojlović Milica p. Riste st. 55 g.

Dragojlović Sema Marka st. 32 g.

Ivanković Stoja Sime st. 57 g.

Pavlica Pavo Trivuna st. 19 g.

Kmetoš Osman Juse st. 70 g.

Vasić Marko p. Luke st. 23 g.

Elez Zukan p. Osmana st. 35 g.

Velemir Krstan p. Vaje st. 65 g.

Ivanković nekršteno Mitra st. 1 g.

Panić Stana Markova st. 9 mjeseci

Dragojlović Dragun Milana st. 18 mjeseci

Stanišić Lazo Nikole st. 9 g.

Stanišić Stojko Nikole st. 4 g.

Ivanković Stana p. Bože st. 7 g.

Ivanković nekršteno p. Bože st. 7 g.

Velemir Petra p. Pere st. 7 g.

Velemir nekršteno p. Pere st. 6 mjeseci

Velemir Mira p. Trivuna st. 6 g.

Duran Cvijo Mihajla st. 5 g.
Čelebić Stana p. Alekse st. 25 g.
Mitrić Darinka Marka st. 3 g.
Mitrović Petra Luke st. 70 g.
Vasić nekršteno Mihajla st. 1 g.
Panić Risto Jove st. 3 g.
Jarić nekršteno Cvije st. 6 mjeseci
Pavlica nekršteno Bore st. 6 mj.
Velemir Krstan p. Sime st. 10 g.
Mirić Pero p. Stojana st. 12 g.
Lugonja Bosa ž. Ilina st. 30 g.
Kumović Stojka Luke st. 40 g.
Kumović Savo p. Marka st. 50 g.
Mrcajac Andja Petra st. 60 g.
Periz Uroš Mitrov st. 38 g.
Lugonja Cvijo Spasoja st. 70 g.
Jarcović Risto Vida st. 75 g.
Čelebić Marko Pane st. 60 g.
Begić Pajko Bećirov st. 20 g.
Kumović Stoja Luke st. 40 g.
Kumović Savo p. Marka st. 50 g.
Mračajac Anđa Petra st. 60 g.
Periz Uroš Mitrov st. 38. g.
Lugonja Cvijo Spasoja st. 70 g.
Jarčević Risto Vida st. 75 g.
Čelebić Marko Pane st, 60 g.
Begić Fajko Bećirov st. 20 g

Kako se vidi iz ovoga spiska Nijemci su pobili najviše starce, djecu, žene i sve one koji nisu mogli radi bolesti i drugih neprilika pobjeći. Tri posljednje žrtve gore navedenog spiska i to Velimir Krstan, Mirić Pero i Lugonja Bosa su poginule od bombe njemačkog aviona koji je tada pomagao njemačkoj vojsci u razaranju. Ovom prilikom Nijemci su vršili pljačku svega što su mogli ponijeti i što je od veće vrijednosti a popalili su nam 70 kuća i 350 sporednih zgrada čime su nam nanijeli ogromnu materijalnu štetu.

III. grupa - ITALIJANI

1941 g. ništa

1942 godina

Aprila mjeseca naišla je velika akcija italijanske vojske sa kojima je bilo i ustaša. Tom prilikom oni su ubijali, pljačkali i palili. Stradale su tom prilikom slijedeće žrtve:

Baco Cvijo p. Jove st. 33 g.
Periz Ilija p. Cvije st. 60 g.
Jarčević Marjo p. Riste st. 38 g.
Jarčević Luka p. Vida st. 65 g.
Jarčević Dušan p. Stojana st. 50 g.
Dragojlović Lazo p. Nike st. 65 g.
Dragojlović Mihajlo p. Djordja st. 60 g.
Dragojlović Tomo p. Davida st. 45 g.

Dragojlović Rade p. Davida st. 28 g.
 Čelebić Jovo p. Mile st. 55 g.
 Čelebić Ostoja p. Jovana st. 60 g.
 Čelebić Jakov p. Riste st. 75 g.
 Čelebić Savo p. Vase st. 18 g.
 Čelebić Bogdan p. Jove st. 25 g.
 Musić Ostoja p. Djordja st. 35 g.
 Čivčić Cvijo p. Todora st. 40 g.
 Kumović Luka p. ime st. 15 g.
 Lugonja Zorka p. Špiro st. 35 g.
 Lugonja Predrag p. Špiro st. 2 g.
 Lugonja Dragomir p. Špiro st. 6 mjeseci
 Vasić Nade p. Spasoja st. 65 g.
 Bilkan Marko p. Stanka st. 40 g.
 Marić Stojan p. Ilije st. 45 g.
 Janjić Dako p. Luke st. 75 g.
 Mitrić Luka Trivuna st. 20 g.
 Velemir Blagoje p. Vaje st. 60 g.
 Musić Živko Marka st. 20 g.
 Musić Cvetko p. Mile st. 18 g.
 Musić Risto p. Nikole st. 65 g.
 Musić Lazo p. Jevte st. 50 g.
 Dragojlović Krstan p. Vase st. 21 g.
 Jarić Mirko p. Milana st. 28 g.
 Jarić Cvijo p. Milana st. 48 g.
 Pavlica Simo p. Laze st. 41 g.
 Pavlica Mihajlo p. Laze st. 42 g.
 Ivanković Jovo Riste st. 35 g.
 Lugonja Simo p. Riste st. 60 g.
 Ivanković nekršteno Jove st. 3 mjeseca
 Dragojlović Darinka Nedeljka st. 35 g.
 Dragojlović nekršteno Nedeljka st. 6 mjeseci
 Dragojlović nekršteno Rajka st. 6 mjeseci
 Ivanković nekršteno Sime st. 2 mjeseca, svi težaci.

U akciji Italijani su ubijali na razne načine. Mnoge su noževima likvidirali a druge bacali u goreće kuće. Kako se vidi iz naprijed navedenog spiska žrtava nisu štedeli starce, žene, bolesnike kao i nekrštenu djecu. Pljačkali su sve što im je dolazilo pod ruke, a što je od veće vrijednosti. Tom prilikom zapalili su nam 280 kuća i 400 sporednih zgrada nanijevši nam milionske štete.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:⁶¹²
Tešanović Eleonora

Svjedoci:⁶¹³

M.P.

⁶¹² Испод се налази потпис.

⁶¹³ Испод се налазе отисци прстију свједока.

Mjesni narodni odbor RILIC⁶¹⁴

Записник

састављен дне 10 jula /1946 пред Zemaljskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Kupresu срез Bugoјно округ Travnik

Од комисије су присутни:

Записничар:
Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav. referent
Zemaljske komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Marić Pane s.p. Jove st. 61 g.

Mišić Petar s.p. Mije 53 g.

Rudić Mirko s.p. Todora st. 50 g.

Rudić Ljubica žena p. Ilije st. 46.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator i Mjesnom narodnom odboru Rilići svjednoci daju slijedeći iskaz:

I .grupa – USTAŠE

1941 godina

Jula mjeseca došli su ustaše u naše selo i tom prilikom odveli slijedeće žrtve:

Franjić Dušana p. Davida st. 43 g.

Šešun Manojla p. Rade st. 52 g.

Maleš Mirka p. Save st. 42 g.

Rudić Ilija p. Todor st. 50 g.

Rudić Božu p. Todora st. 40 g.

Rudić Milenka p. Todora st. 35 g.

Rudić Ljubomira Ristina st. 33 g.

Rudić Simu Riste st. 26 g.

Spremo Dragoja Božina st. 40 g.

Njih su ustaše odveli u Kupres, tamo ih zatvorili. Tukli su ih i mučili što se moglo da zaključiti po velikoj količini krvi koja je ostala u zatvoru gdje su se oni nalazili. Šta je dalje bilo sa njima neznamo samo se nikada nisu vratili. Od ustaša koji su odveli ovu devetoricu žrtava prepoznat je jedino Kuna Jozo p. Draguna st 23 g. iz Zlosela. sada nepoznatog boravišta.

1942 godina

Septembra mjeseca vraćali su se kući iz svoga mlina žrtve i to:

Franjić Jovo p. Luke st. 48 g.

Ždero Petar p. Petra st. 37 g.

Njih su sreli ustaše pripadnici Kupreške milicije na licu mjesta ih ubili, a konje natovarene brašnom otjerali su sa sobom.

Koncem august mjeseca kroz naše selo naišla je „Crna legija“. Ona je palila sve od reda tako da u našem selu nije ostala ni jedna kuća ni jedna sporedna zgrada

⁶¹⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 54983

čitava. Tom prilikom izgorelo je kod nas 180 kuća i 900 sporednih zgrada. Nanesena nam je ogromna materijalna šteta. Pored ove detaljne paljevine pljačkali su sve što je bilo od veće vrijednosti, a stoku i hranu su odvlačili sa sobom.

Koncem augusta mjeseca istovremeno kad je „Crna legija“ palila sve od reda kod nas i pljačkala, koga su našli kod kuće ubijali su. Tom prilikom stradale su slijedeće žrtve:

Šešun Stoja p. Todora st. 7 g.
Šešun Anica p. Todora st. 52 g.
Marić Savo p. Stevana st. 47 g.
Velimir Vlado Božin st. 30 g.
Čavka Boja p. Tome st. 64 g.
Velimir Mirko p. Jove st. 40 g.
Zelen Jovo p. Cvije st. 43 g.
Velimir Petar p. Laze st. 65 g.
Velimir Simo p. Mije st. 47 g.
Čavka Niko p. Pere st. 85 g.
Rudić Gavro p. Mitra st. 86 g.
Rudić Jovanka Ristina st. 42 g.
Ivanković Jovo p. Nike st. 63 g.
Ivanković Pero p. Jove st. 24 g.
Pavilica Vukan Stanka st. 41 g.
Franjić Ostoja Milin st. 4 g.
Rudić Joko Ostojin st. 20 g.
Spremo Joka Ilije st. 80 g.
Rudić Stana Ristina 6 g.
Rudić Vida Ristina st. 3 g.

Ustaše „Crne legije“ ove žrtve su ubijale na najstrašnije načine, tako da su neke sjekli noževima, neke bacali u vatru, a neke opet davili u vodi, uopšte primjenjivali su najstrašnije sredstva umorstva.

1943 godina

Augusta mjeseca kad je naišla legija ustaša pod komandom Bobana Rafe iz Livna kroz naše selo ubila je tom prilikom 4 žrtve i to:

Maleš Vuko p. Ostoje st. 67 g.
Maleš Andju p. Vuke st. 17 g.
Čavka Jovu p. Djure st. 34 g.
Rudić Stanu Pavla st. 70 g.

1944 godina

Maja mjeseca ustaše kupreške micilije ubile su tri žrtve i to:

Rudić Jelu p. Đure st. 80 g.
Šešun Jovu p. Mile st. 53 g.
Šešun Trivuna p. Laze st. 53 g.

Oni su njih ubili kako su nailazili na putu. Tako je žrtve Šešun Trivun nadjen na putu za Šuicu otsječene glave.

II. grupa – NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina

Aprila mjeseca naišli su vojnici „Princ Eugen“ divizije kroz naše selo i tom prilikom od tih vojnika streljani su i to:

Čavka Lazo p. Pavla st. 46 g.

Gligurić Stana p. Sime st. 50 g.

Rudić Milan p. Pere st. 20 g.

Rudić Zaharija Nikin st. 36 g.

Ždero Jovo p. Stanka st. 54 g.

Marić Joka Panina st. 18 g.

Njih su Njemci steljali navodno kao simpatizere NOP-a.

1944 godina

Augusta mjeseca vojnici njemačke „Princ Eugen“ divizije prolazeći kroz naša sela kupili su ljudstvo i odvodili. Među odvedenima stradale su slijedeće žrtve:

Šešun Danilo p. Jove st. 56 g.

Šešun Vojislav p. Riste st. 32 g.

Šešun Vukan p. Laze st. 43 g.

Šešun Mirko p. Pavla st. 37 g.

Šešun Nedjo p. Vukana st. 19 g.

Marić Božo Cvijin st. 34 g.

Šešun Bogoljub Ostojin st. 6 g.

Šešun Djordje Lukin st. 16 g.

Soro Marinko Stojanov st. 20 g.

Ove žrtve su Njemci odveli sa sobom navodno na rad u Njemačku, ali one se nikad više nisu vratile.

Dovršeno.

M.P.

Povjerenik komisije:⁶¹⁵

Tešanović Eleonora

Svjedoci:

1. Марућ Пане

2. Петар Мишић

3. tj. Rudić Mirko⁶¹⁶

4. tj. Rudić Ljubica⁶¹⁷

⁶¹⁵ Испод се налази потпис повјереника комисије док се испод налази латинични потпис.

⁶¹⁶ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁶¹⁷ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

Zapisnik⁶¹⁸

sastavljen dne 9 august /1945 pred Opštinskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Kupresu srez Kupres okrug Travnik.

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Mandjuka Sakib

1. Brčić Zaim pretsjednik komisije

2. Ugarak Džulaga član komisije

3. Turalija Nine član komisije

Pristupa Periz Janja sin, kći, žena Jove rodом из Ravnog opština Vukovsko srez Kupres okrug Travnik sada se nalazi u Kupresu star 31 godina, po zanimanju težak izdržava troje članova porodice, propisno opoment na kazivanje istine, izjavljuje:

1. U mjesecu Aprilu došla je nepoznata Talijanska vojska iz Duvna i tom prilikom mi zapalili dvije zgrade u vrijednosti od 32.000 a u kući mi je izgorilo cjelokupno pokućstvo i odjelo koje je vrijedilo 12.000. Isto mi je izgorilo 1.100 kg ječma i 1.000 kg krompira u vrijednosti 2.200 dinara. U štali mi je izgorilo oko 3.000 kg sijena u vrijednosti od 3.000 dinara. I tom prilikom mi otjerali tri krave i jednoga konja u vrijednosti 4.800 dinara. U mjesecu julu 1943 god. naišle su ustaše iz Kupresa i tom prilikom mi ubili muža Savu.

Prema Tome samooštećena 54.150 dinara.

U dokaz svoji navoda pozivam se na svjedoke-vještake Vasić Jelu ženu Cvije i Čelebić Stanu pok. Jove.

P.p. tj. *Periz Janja*⁶¹⁹
po Brčić Zajim

2. Svjedok-vještak Vasić Jela žena Cvija iz Ravnoga pravoslavne vjere stara 25 god., težak, sudski nekažnjavana, nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Poznato mi je oštećenoj Periz Janji udv. Sela zaista pričinjena gore navedena šteta od nepoznate talijanske vojske koja je došla iz Duvna, a isto znam da su joj nepoznate ustaše ubili muža.“ Gore navedene popaljene i opljačkane stvari i stoka vrijede u svemu kako je ona navela 54.150 dinara predratnih.

Pedeset četiri hiljade i stopedeset dinara.

P.p.
tj. *Vasić Jela*⁶²⁰
po Brčić Zajim

3. Svjedok-vještak Čelebić Stana udv. Jove iz Ravnoga, pravoslavne vjere, stara 50 god., težak, sudski nekažnjavana nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

⁶¹⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31721

⁶¹⁹ Испод се налази отисак прста.

⁶²⁰ Испод се налази отисак прста.

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Vasić Jela žena Cvije i u pogledu materijalne štete kao i glede visine procjene štete.“

P.p. tj. Čelebić Stana⁶²¹
po Brčić Zajim

Oštećena Periz Janja udv. Save pridružuje se krivičnom postupku sa oštećenim zahtjevom u iznosu od 54.150 dinara.

DOVRŠENO.

Zapisničar:⁶²²

Brčić Zajim
Ugarak Djulaga
Turalija Nine

pretsjednik komisije.
član komisije.
član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶²³

Pretsjednik opštinskog N. odbora:⁶²⁴

M.P.

⁶²¹ Испод се налази отисак прста.

⁶²² Испод се налази потпис.

⁶²³ Испод се налази потпис.

⁶²⁴ Испод се налази потпис.

Зачисник⁶²⁵

састављен дне 15 августа /1945 пред Општинском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помлагача у Купресу срез Купрес округ Травник.

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Манджика Сакиб

1. Брчић Заим претсједник комисије

2. Туралија Нине члан комисије

3. Угарак Дџулага члан комисије

Приступа Јованка Мусић син, кћи, жена Јанка родом из Равнога општина Вуковско срез Купрес округ Травник сада се налази у Купресу стар 50 година, по занимању тежак издржава двоје чланова породице, прописно опомент на казивање истине, изјављује:

У мјесecu априлу 1942 год дошле су непозната талијанска војска из Дувна која ми је том приликом запалила једну кућу која је вриједила 12.000 динара. У кући ми је изгорило све кућно посуђе и одијело као и намјештај који је вриједило 8000 динара изгорило ми је око 460 kg јећама које је вриједило 600 динара.

Наишли су нјемачки војници у мјесecu априлу 1943 год. дивизије „Вражје“ и том приликом ми отјерали двије овце које су вриједиле 300 динара. Исти ти нјемачки војници су ми убили муџа Јанка којег су стрелјали на крај села.

Овим поступцима сам оштећена 20.900 динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке-вјештаке Драголјевић Кузмана пок. Нике и Стоју Мусић удв. Остоје обоје из села Равнога.

P.p.
tj. Јованка Мусић⁶²⁶
по Брчић Зајим

2. Свједок-вјештак Драголјевић Кузман пок. Нике из Равнога, православне вјере стар 68 год., тежак, судски некажњаван, након што би прописно опоменут на казивање истине и последице кривог свједоџанства, односно давања вјештачког мишљења исказује:

„Познато ми је да је оштећеној Мусић Јованки удв. Јанка заиста приџињена горе наведена штета од стране непознате талијанске војске која је дошла из Дувна. А да су јој непознати нјемачки војници „Вражје“ дивизије стрелјали муџа Јанка. Горе наведене попалјене зграде, одијело, храна и стока Мусић Јованке вриједи у свему како је она навела 20.000 предратних динара.

Двдесет хиљада и деветстотина.

P.p.
/Драголјевић Кузмин/⁶²⁷

⁶²⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31726

⁶²⁶ Поред је отисак прста свједока.

⁶²⁷ Потпис свједока.

3./ Svjedok-vještak Musić Stoja udv. Ostoje iz Ravnoga, pravoslavne vjere, stara 35 god., težak, sudski nekažnjavana nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Dragoljević Kuzmin i u pogledu materijalne štete kao i glede visine procjene štete.

P.p.
*tj Musić Stoja*⁶²⁸
po Brčić Zajim

Oštećena Musić Jovanka udv. Janka pridružuje se krivičnom postupku sa oštetnim zahtjevom u iznosu od 20.900 dinara.

DOVRŠENO

Zapisničar:⁶²⁹

Brčić Zajim

pretsjednik komisije.

Turalija Ivan

član komisije.

Ugarak Djulaga

član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶³⁰

Pretsjednik opštinskog N. odbora:

Ivo Lozančić

M.P.

⁶²⁸ Поред је отисак прста свједока.

⁶²⁹ Испод се налази потпис.

⁶³⁰ Испод се налази потпис.

Зачисник⁶³¹

састављен дне 31 јула /1945 пред Општинском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Купресу срез Купрес округ Травник.

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Манджика Сакиб

1. Брчић Заим претсједник комисије

2. Туралија Нине члан комисије

3. Угарак Джлага члан комисије

Приступа Митрић Мирко син, кћи, жена Станка родом из Равнога општина Вуковско срез Купрес округ Травник сада се налази у Купресу стар 61 година, по занимању тежак издржава седам чланова породице, прописно опомент на казивање истине, изјављује:

Мјесеца априла 1943 год. дошли су непознати талијански војници у моје село, који су дошли од Дувна и том приликом ми запалили једну кућу, једну шталу и два амбара која су вриједила 21.000 динара. У кући ми је изгорило сав кућни инвентар и одијело које је вриједило 3200 динара. А у штали и амбаровима ми је изгорило 4000 кг жита, 500 кг кромпира и 7000 кг сijenа које је вриједило 13500 динара. Наишле су усташе францетића легије преко нашега села у мјесecu јуну 1943 год. и том приликом ми отјерали 3 вола, 40 оваци, двије краве, двоје телаци и 3 коња са товарном опремом, која је све то вриједило 19.200 динара. Укупно сам оштећен 56.900 динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке-вјештаке Митрић Мару пок. Боже и Контчић Ружу пок. Илије обоје из села Равнога.

Р.р.

тј. Митрић Мирко⁶³²

по Брчић Зајим

2. Свједок вјештак Митрић Мара удв. Боже из Равнога православне вјере, стара 70 год., тежак, судски некажњавана након што би прописно опоменута на казивање истине и последице кривог свједочанства, односно давања вјештачког мишљења исказује:

„Познато ми је да је оштећеном Митрић Мирку заиста причинјена горе наведена штета од непознате талијанске војске, која је дошла из Дувна и усташа Францетића легије. Горе наведене попалјене зграде и опљачкане ствари храна и стока вриједи у свему како је он навео 56.900 предратних динара.

Педесет и шест хиљада и деветстотина хиљада.

Р.р.

тј. Митрић Мара⁶³³

по Брчић Зајим

⁶³¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31729

⁶³² Поред је отисак прста свједока.

⁶³³ Поред је отисак прста свједока.

3. Svjedok-vještak Kontić Ruža udv. Ilije iz Ravnoga, pravoslavne vjere, stara 63 god., težak, sudski nekažnjavana, nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Mitrić Mara udv. Bože i u pogledu materijalne štete i glede visine procjene štete.“

P.p.
*tj. Kontić Ruža*⁶³⁴
po Brčić Zajim

Oštećeni Mitrić Mirko pok. Stanka pridružuje se krivičnom postupku kao privatni učesnik sa oštetnim zahtjevom od 56.900 dinara.

DOVRŠENO

Zapisničar:⁶³⁵

Brčić Zajim
Turalija Ivan
Ugarak Djulaga

pretsjednik komisije.
član komisije.
član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶³⁶

Pretsjednik opštinskog N. odbora:
Ivo Lozančić

M.P.

⁶³⁴ Поред је отисак прста свједока.

⁶³⁵ Испод се налази потпис.

⁶³⁶ Испод се налази потпис.

Zapisnik⁶³⁷

sastavljen dne 24 jula /1945 pred Opštinskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Kupresu srez Kupres okrug Travnik.

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Mandžuka Sakib

1. Brčić Zaim pretsjednik komisije

2. Ugarak Džulaga član komisije

3. Turalija Nine član komisije

Pristupa Čivčić Petra sin, kći, žena Cvije rodом из Ravnoga opština Vukovsko srez Kupres okrug Travnik sada se nalazi u Kupresu star 43 godina, po zanimanju težak izdržava troje članova porodice, propisno opoment na kazivanje istine, izjavljuje:

U mjesecu aprilu 1942 god. došli su nepoznati talijanski vojnici iz Duvna i tom prilikom mi zapalili jednu kuću i jednu štalu koja je vrijedila 19.000 dinara. Isto mi je u kući izgorilo kućno pokućstvo i odijelo koja je vrijedilo 3000 dinara, u štali mi je izgorilo oko 4000 kg sijena vrednosti 4000 dinara, 1500 kg žita 500 kg krompira i 50 kg soli i 5000 gotovi novaca sve to vrijedi 3300 dinara. Isti vojnici su mi odveli jednog konja i pet ovaca jesti 1550 dinara. Mjeseca marta 1943 god. naišli su nepoznati njemački vojnici „Vražije“ divizije i tom prilikom mi odveli jednog konja i 17 ovaca i 15 pari opanaka. 20 kg masla i 8000 kuna vrednosti 3200 dinara. Isto navodim da su mi nepoznati talijanski vojnici kada su mi zapalili kuću i streljali muža Cviju kraj kuće i mene isprebijali.

Ukupno sam oštećena 32.500 dinara predratnih.

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke-vještake Dragoljević Iku udv. Damnjana i Dragoljević Kuzman oboje iz sela Ravnoga.

P.p.
tj. Čivčić Petra⁶³⁸
po Brčić Zajim

2. Svjedok-vještak Dragoljević Ika udv. Damnjana iz Ravnoga, pravoslavne vjere stara 67 god. težak, sudski nekažnjavana nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Poznato mi je da je oštećenoj Čivčić Petri zaista pričinjena gore navedena šteta od strane nepoznate talijanske vojske koja je došla iz Duvna i njemačke vojske „Vražije“ divizije. Isto tako su joj nepoznati talijanski vojnici ubili muža Cviju kraj kuće streljanjem. Gore navedene popaljene i opljačkane stvari kuće stoka i stočne hrane Čivčić Petra vrijede u svemu kako je ona navela 32.500 predratnih dinara.“

P.p.
tj. Dragoljević Ika⁶³⁹
po Brčić Zajim

⁶³⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31730

⁶³⁸ Поред је отисак прста свједока.

⁶³⁹ Поред је отисак прста свједока.

3. Svjedok-vještak Dragoljević Kuzman pok. Nike iz Ravnoga, pravoslavne vjere, težak, star 68 god. sudski nekažnjavan nakon što bi propisno opomenut na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Dragoljević Ika udv. Damnjana i u pogledu materijalne štete kao i glede visine procjene štete.“

P.p.
/Dragoljević Kuzman/⁶⁴⁰

Oštećena Čivčić Petra udv. Cvije pridružuje se krivičnom postupku kao privatni učesnik sa oštetnim zahtjevom u iznosu 32.500 dinara.

DOVRŠENO

Zapisničar:⁶⁴¹

Brčić Zajim pretsjednik komisije.
Ugarak Džulaga član komisije.
Turalija Ivan član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶⁴²

Pretsjednik opštinskog N. odbora:
Ivo Lozančić

M.P.

⁶⁴⁰ Потпис свједока.

⁶⁴¹ Испод се налази потпис.

⁶⁴² Испод се налази потпис.

Зачписник⁶⁴³

састављен дне 31 јула /1945 пред Општинском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Купресу срез Купрес округ Травник.

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Манджука Сакиб

1. Брчић Заим претсједник комисије

2. Туралија Нине члан комисије

3. Угарак Дџулага члан комисије

Приступа Контаић Руџа син, кџи, жена Илије родом из Равнога општина Вуковско срез Купрес округ Травник сада се налази у Купресу стар 63 година, впо занимању теџак издржава сана чланова породице, прописно опомент на казивање истине, изјављује:

Априла 1942 год. дошли су непознати талијански војници из Дувна у моје село Равно и том приликом ми запалили једну кућу и шталу и два амбара која су вриједили 21.000 динара. У истој кући ми је изгорило и сав кућни инвентар и одијело које је вриједило 3200 динара. У амбару ми је изгорило 3000 кг жита и 1000 кг кромпира. Када је наишла њемачка војска „Враџије“ дивизије она ми су непознати војници одјерали и вола, двије краве, три коња и 30 овца која је вриједило 18.500 динара.

Према томе сам оштећена 45.000 динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке-вјештацие Митрић Мирка пок. Станка и Митрић Мару удв. Боџе обоје из села Равнога.

P.p.
тј. Контаић Руџа⁶⁴⁴
по Брчић Заим

2. Свједок-вјештак Митрић Мирко пок. Станка из Равнога православне вјере стар 61 год., теџак, судски некаџњаван након што би прописно опомент на казивање истине и последице кривог свједоџанства, односно давања вјештаџког мишлјенја исказује:

„Познато ми је да је оштећеној Контаић Руџи заиста приџинјена горе наведена штета од непознате талијанске војске и њемаџке војске „Враџије“ дивизије. Горе наведене поपालјене и опљаџккане ствари зграде и стока као и храна вриједи у свему како је она навела 45.000 предратних динара.

Четредесет и пет хиљада динара.

P.p.
тј. Митрић Мирко⁶⁴⁵
по Брчић Заим

⁶⁴³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31732

⁶⁴⁴ Поред је отисак прста свједока.

⁶⁴⁵ Поред је отисак прста свједока.

3. Svjedok-vještak Mitrić Mara udv. Bože iz Ravnoga pravoslavne vjere, stara 70 god., težak, sudski nekažnjavana, nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Mitrić Mirko pok. Stanka i u pogledu materijalne štete kao i glede visine procjene štete.

P.p.
tj. Mitrić Mara⁶⁴⁶
po Brčić Zajim

DOVRŠENO

Zapisničar:⁶⁴⁷

Brčić Zajim
Turalija Ivan
Ugarak Džulaga

pretsjednik komisije.
član komisije.
član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶⁴⁸

Pretsjednik opštinskog N. odbora:
Ivo Lozančić

M.P.

⁶⁴⁶ Поред је отисак прста свједока.

⁶⁴⁷ Испод се налази потпис.

⁶⁴⁸ Испод се налази потпис.

Zapisnik⁶⁴⁹

sastavljen dne 31 jula /1945 pred Opštinskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Kupresu srez Kupres okrug Travnik.

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Mandžuka Sakib

1. Brčić Zaim pretsjednik komisije

2. Turalija Nine član komisije

3. Ugarak Džulaga član komisije

Pristupa Mitrić Mara sin, kći, žena Bože rodom iz Ravnoga opština Vukovsko srez Kupres okrug Travnik sada se nalazi u Kupresu star 70 godina, po zanimanju težak izdržava dva članova porodice, propisno opoment na kazivanje istine, izjavljuje:

1942 god. mjeseca aprila došli su nepoznati talijanski vojnici u moje selo, koji su došli od Duvna i zapalili mi jednu kuću koja je vrijedila 12.000 dinara, a isto mi je u kući izgorilo cijelo kućno pokućstvo i odijelo koje je vrijedilo 2300 dinara, nadalje isti ti nepoznati vojnici otjerali su mi jednu kravu koja je vrijedila 1250 dinara.

Ukupno sam oštećena 15.500 dinara.

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke-vještake Mitrić Mirka pok. Stanka i Kondić Ružu udv. Ilije oboje iz sela Ravnoga.

P.p.
tj. Mitrić Mara⁶⁵⁰
po Brčić Zajim

2. Svjedok-vještak Mitrić Mirko pok. Stanka iz Ravnoga, pravoslavne vjere, star 61 god., težak, sudski nekažnjavan nakon što bi propisno opomenut na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Poznato mi je da je oštećenoj Mitrić Mari zaista pričinjena gore navedena šteta od strane talijanske vojske koja je došla iz Duvna. Gore navedene i popaljene kuća i kućni inventar i stoka vrijedi u svemu kako je ona navela 15.500 predratnih dinara.

Petnaest hiljada i petstotina dinara.

P.p.
tj. Mitrić Mirko⁶⁵¹
po Brčić Zajim

⁶⁴⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31733

⁶⁵⁰ Поред је отисак прста свједока.

⁶⁵¹ Поред је отисак прста свједока.

3. Svjedok-vještak Kontić Ruža udv. Ilije iz Ravnoga, pravoslavne vjere, težak, stara 63 god., sudski nekažnjavana nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Mitrić Mirko pok. Stane i u pogledu materijalne štete i glede visine procjene štete.

P.p.
tj. Kontić Ruža⁶⁵²
po Brčić Zajim

Oštećena Mitrić Mara udv. Bože pridružuje se krivičnom postupku kao privatna učesnica sa oštetnim zahtjevom u iznosu od 15.500 dinara.

DOVRŠENO

Zapisničar:⁶⁵³

Brčić Zajim
Turalija Ivan
Ugarak Džulaga

pretsjednik komisije.
član komisije.
član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶⁵⁴

Pretsjednik opštinskog N. odbora:
Ivo Lozančić

M.P.

⁶⁵² Поред је отисак прста свједока.

⁶⁵³ Испод се налази потпис.

⁶⁵⁴ Испод се налази потпис.

Zapisnik

Sastavljen dne 24 jula 1945. pred Opštinskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Kupresu, srez Kupres, okrug Travnik.

Od komisije su prisutni

Zapisničar:

Mandžuka Sakib

1. Brčić Zaim pretsjednik komisije

2. Turalija Nine član komisije

3. Ugarak Džulaga član komisije

PRISTUPA: Kuzman Dragoljević, sin Nike, rodom iz Ravno, opština Vukovsko, srez Kupres, okrug Travnik, sada se nalazi u Kupresu, star 68 godina, po zanimanju težak, izdržava 15 članova porodice, propisno opoment na kazivanje istine, izjavljuje:

..... ispušteno kao nepotrebno.

Mjeseca marta 1943 godine došli su nepoznati njemački vojnici „Vražije“ divizije i otjerali mi 100 komada ovaca, koje su vrijedile 15.000 dinara, pet komada volova, dvije krave, tri junca i dvoje konja, sve to je vrijedilo 43.000 dinara. Isto su mi odnijeli odijela ženskoga i muškoga u vrijednosti 8.000 dinara. Prema tome sam oštećen 109.000 dinara..... ispušteno kao nepotrebno.

Dragoljević Kuzman s.r.

Svjedoci:

tj. Dragoljević Ika po Brčić Zaimu

tj. Čivčić Petra po Brčić Zaimu

Dovršeno:

Zapisničar:

Mandžuka Sakib

Brčić Zajim s.r. Pretsjednik komisije.

Turalija Ivan član komisije s.r.

Ugarak Džulaga član komisije s.r.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:

B. Ljubunčić s.r.

M.P.

Pretsjednik opštinskog N. odbora: opštinskog

Ivo Sarančić s.r.

Za tačnost prepisa tvrdi:

Pretsjednik Zem. Kom.-e:⁶⁵⁶

/Škorić Miloš/

M.P.

⁶⁵⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31734

⁶⁵⁶ Испод се налази потпис.

Зачисник⁶⁵⁷

састављен дне 24 јула /1945 пред Општинском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Купресу срез Купрес округ Травник.

Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Манджука Сакиб

1. Брчић Заим претсједник комисије

2. Туралија Нине члан комисије

3. Спремо Никола члан комисије

Пристапа Драголјевић Ика син, кћи, жена Дамњана родом из Равнога општина Вуковско срез Купрес округ Травник сада се налази у Купресу стар 68 година, по занимању тежак издржава петеро чланова породице, прописно опомент на казивање истине, изјављује:

У мјесecu априлу 1942 год. дошли су непознати талијански војници из Дувна и том приликом ми запалили двије куће у вриједности 23000 динара а у кући ми је изгорило цијело кућно посудје и кућни намјештај у вриједности од 4000 динара. Исти војници када су дошли отјерали су ми 300 кг жита и 300 кг кромпира вриједности 600 динара. Исто изгорило ми је 2000 кг сijenа вриједности 2.000 динара. Према томе сам оштећена 29.600 предратних динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке-вјештаке Драголјевић Кузмана и Чивчић Петру обоје из села Равнога.

Р.р.

тј. Драголјевић Ика⁶⁵⁸

по Брчић Зајим

2. Свједок-вјештак Драголјевић Кузман пок. Нике из Равнога, православне вјере стар 68 год., тежак, судски некажњаван након што би прописно опоменут на казивање истине и последице кривог свједочанства, односно давања вјештачког мишљења искazuje:

„Познато ми је да је оштећеној Драголјевић Ики удв. Дамњана заиста причинјена горе наведена штета, од стране непознате талијанске војске која је дошла из Дувна. Горе наведене и попалјене и опљачкане ствари зграде и стоћна храна Драголјевић Ике вриједи у свему како је она надела 29.600 предратних динара.

Двадесет девет хиљада и шестстотина.

Р.р.

/Драголјевић Кузман/⁶⁵⁹

⁶⁵⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31736

⁶⁵⁸ Поред је отисак прста свједока.

⁶⁵⁹ Потпис свједока.

3. Svjedok-vještak Čivčić Petra udv. Cvije iz Ravnoga, pravoslavne vjere, stara 42 god., težak, sudski nekažnjavana, nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Dragoljević Kuzman pok. Nike i u pogledu materijalne štete i glede visine procjene štete“.

Oštećena Dragoljević Ika udv. Damnjana pridružuje se krivičnom postupku kao privatna učesnica sa oštetnim zahtjevom u iznosu od 29.600 Dinara.

DOVRŠENO

Zapisničar:⁶⁶⁰

Brčić Zajim

Turalija Ivan

Spremo Nikola

pretsjednik komisije.

član komisije.

član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶⁶¹

Pretsjednik opštinskog N. odbora:

Ivo Lozančić

M.P.

⁶⁶⁰ Испод се налази потпис.

⁶⁶¹ Испод се налази потпис.

Зачисник⁶⁶²

састављен дне 3-II-946/194_ пред Среским Н.О. комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Бугојну срез Бугојно округ Травник
Од комисије су присутни:

Зачисничар:

Брчић Зајим

Јовановић Симо Чл. Среског Н.О.

Пристапа Дјинић Цвита +Луке син, кћи, жена родом из Вуковска општина Вуковско срез Бугојно округ Травник сада се налази у Супурима стар 40 година, по занимању домаћица издржава 8 чланова породице, прописно опоменут на казивање истине, изјављује:

У мјесecu јулу 1941 год, дошла је једна усташка патрола која је припадала усташком стоџеру у Бугојну а истој патроли познала сам Матановић Матка +Јозе из села Лјубница старога 40 год. и са њиме је био Матановић Јозо +Стіпе из села Лјубница стар 38 год. обојца хрвати вјере католичке. Они су дошли у моју кућу и истој затекли мого брата Голіћ Мирка + Луке старога 24 год. по занимању теџак, вјере православне србин. Исте те усташе су га сvezале и отјерале према селу Калин гдје су га бациле у једну јаму живога.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке и то Вујак Војка +Миле у Станишић Илу +Остоје.

Р.п.⁶⁶³ *тј Дјинић Цвита*
по Брчић Зајим

Пристапају свједоци: Вујак Војин +Миле и Станишић Илија +Остоје те након што бише прописно опоменути на казивање истине и послједиче кривог свједочанства исказују „Познато нам је да су заиста наведене усташе дошле наведенога мјесеца и да су отјерали Голіћ Мирка +Луке којег су бацили у јаму“

Р.П.⁶⁶⁴ *тј Станишић Илија*
по Брчић Зајим

Р.п.⁶⁶⁵ *тј Вујак Војин*
по Брчић Зајим

ДОВРШЕНО

Зачисничар:
Брчић Зајим

Чл. Среског Н.О.
Јовановић Симо

Овјерава и потврђује срески Н. одбор у Бугојну

Секретар:⁶⁶⁶

Претсједник:⁶⁶⁷

М.П.

⁶⁶² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 45407

⁶⁶³ Поред се налази отисак прста свједока.

⁶⁶⁴ Поред се налази отисак прста свједока.

⁶⁶⁵ Поред се налази отисак прста свједока.

⁶⁶⁶ Испод се налази потпис секретара.

⁶⁶⁷ Испод се налази потпис предсједника.

Зачписник⁶⁶⁸

састављен дне 24 јула /1945 пред Општинском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њигових помагаћа у Купресу срез Купрес округ Травник.

Од комисије су присутни:

Зачписничар:

Манджука Сакиб

1. Брчић Заим претсједник комисије

2. Угарак Дџулага члан комисије

3. Туралија Нине члан комисије

Приступа Марић Илија син, кћи, жена Стевана родом из Рилића општина Вуковско срез Купрес округ Травник сада се налази у Одџаку стар 55 година, по занимању тежак издржава пето чланова породице, прописно опомент на казивање истине, изјављује:

У мјесecu августа 1942 год. дошле су непознате усташе францетића легије у моје село и том приликом ми запалили двије штале, једну кућу и један хамбар који су вриједили 18.000 динара. Исто ми је у кући изгоріо покућни сав инвентар са посудјем и одијело које је вриједило 13.000 динара. Када су пошли из села са собом су отјерали ми све моје ситно и крупно благо које је вриједило 1.500 динара, а било је 6 комада крупне и 15 комада ситне стоке.

Укупно сам оштећен 32.000 предратних динара.

У доказ својих горњих навода позивам се на свједоке-вјештаке Вељемир Мару и Вељемир Ленку обоје из села Рилића.

Р.р.

тј. Марић Илија⁶⁶⁹

по Брчић Зајим

2./ Свједок-вјештак Вељемир Мару удв. Тривуна из Рилића, православне вјере, стара 57 год., тежак, судски некажњавана, након што би прописно опоменута на казивање истине и послједиче кривог свједочанства, односно давања вјештачког мишљења исказује:

„Познато ми је да је оштећеном Марић Илији пок. Стевана заиста причинјена горе наведена штета од стране усташа францетића легије. Горе наведене попалјене зграде кућни инвентар и стока вриједје у свему како је он навео 32.000 предратних динара.

Тридесет дви хилјаде.

Р.р.

тј. Вељемир Мару⁶⁷⁰

по Брчић Зајим

3./ Свједок-вјештак Вељемир Ленка удв. Луке из Рилића, православне вјере, стара 28 год., тежак, судски некажњавана, након што би прописно опоменута на казивање истине и послједиче кривог свједочанства, односно давања вјештачког мишљења исказује:

⁶⁶⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31727

⁶⁶⁹ Поред се налази отисак прста свједока.

⁶⁷⁰ Поред се налази отисак прста свједока.

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Velemir Mara udv. Trivuna i u pogledu materijalne štete kao i glede visine procjene štete“.

P.p.
tj. Velemir Lenka⁶⁷¹
po Brčić Zajim

Oštećeni Marić Ilija pok. Stevana pridružuje se krivičnom postupku kao privatna učesnica sa oštetnim zahtjevom u iznosu od 32.000 dinara.

DOVRŠENO

Zapisničar:⁶⁷²

Brčić Zajim
Ugarak Džulaga
Turalija Nine

pretsjednik komisije.
član komisije.
član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶⁷³

Pretsjednik opštinskog N. odbora:
Ivo Lozančić
M.P.

⁶⁷¹ Поред се налази отисак прста свједока.

⁶⁷² Испод се налази потпис.

⁶⁷³ Испод се налази потпис.

Zapisnik⁶⁷⁴

sastavljen dne 24 jula /1945 pred Opštinskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Kupresu srez Kupres okrug Travnik.

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Mandžuka Sakib

1. Brčić Zaim pretsjednik komisije

2. Ugarak Djulaga član komisije

3. Turalija Nine član komisije

Pristupa Velemir Mara sin, kći, žena Trivuna rodom iz Rilića opština Vukovsko srez Kupres okrug Travnik sada se nalazi u Odžaku star 57 godina, po zanimanju težak izdržava dvoje članova porodice, propisno opoment na kazivanje istine, izjavljuje:

U mjesecu augustu 1942 god. došle su meni nepoznate ustaše francetića legije u moje selo i tom prilikom mi zapalili jednu kuću, štalu i jedan ambar koj su vrijedili 21.000 dinara. Nadalje u kući mi je izgorilo kućnog namještaja i posudja u vrijednosti 8.400 dinara. Izgorilo mi je žita oko 2.000 kila u vrijednosti 3.000 dinara, iste ustaše otjerali su mi dva vola i jednu kravu dvanaest ovaca i jednog konja sa samarnom opremom koja je sve vrijedilo 8.300 dinara.

Ovim postupcima sam oštećen 34.400 predratnih dinara.

U dokazu svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke-vještake Marić Iliju pok. Stevana i Velemir Lenku udv. Luke oboje iz sela Rilića.

P.p.
tj. Velemir Mara⁶⁷⁵
po Brčić Zajim

2./ Svjedok-vještak Marić Ilija pok. Trivuna iz Rilića, pravoslavne vjere, star 55 god, težak, sudski nekažnjavan nakon što bi propisno opomenut na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog mišljenja iskazuje:

„Poznato mi je da je oštećenju Velemir Mari udv. Trivuna zaista pričinjena gore navedena šteta od strane ustaša francetića legije. Gore navedene popaljene opljačkane stvari, zgrade i stoka vrijedi u svemu kako je ona navela 34.400 predratnih dinara.

Trideset četiri hiljade i četiri stotine.

P.p.
tj. Marić Ilija⁶⁷⁶
po Brčić Zajimu

3. Svjedok-vještak Velemir Lenka udv. Luke iz Rilića, pravoslavne vjere stara 28 god., težak, sudski nekažnjavana nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva, odnosno davanja vještačkog

⁶⁷⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 31728

⁶⁷⁵ Поред се налази отисак прста свједока.

⁶⁷⁶ Поред се налази отисак прста свједока.

mišljenja iskazuje:

„Potpuno suglasno kao i svjedok-vještak Marić Ilija pok. Stevana i u pogledu materijalne štete i glede visine procjene štete.“

P.p.
tj. Velemir Lenka⁶⁷⁷
po Brčić Zajimu

DOVRŠENO

Zapisničar:⁶⁷⁸

Brčić Zajim
Ugarak Džulaga
Turalija Nine

pretsjednik komisije.
član komisije.
član komisije.

Ovjeravaju i procjenjuju ispravnost procjene štete:

Seoski N. odbornik:⁶⁷⁹

Pretsjednik opštinskog N. odbora:
Ivo Lozančić
M.P.

⁶⁷⁷ Поред се налази отисак прста свједока.

⁶⁷⁸ Испод се налази потпис.

⁶⁷⁹ Испод се налази потпис.

ИСКАЗИ СВЈЕДОКА

ДОЊИ ВАКУФ

Мјесни народни одбор Д. Вакуф⁶⁸⁰

Записник

Састављен дне 15 јула/1946 пред Земалјском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у Д. Вакуфу кроз Бугојно округ Травник

Од комисије су присутни:

Записничар: Ћоровић Александар правни референт
Теџановић Eleonora Земалјске комисије

Приступају сlijедећи свједоци:

Tupara Smail s.p.um. Saliha st. 61 g. povjerenik Okružnog ureda

Merzan Mustafa s. Ibrahima st. 28 stolar

Ivičić Ivica Rajka kći Vlade st. 20 g. domaćica

Špirić Ljiljana kći Nikice st. 20 g. domaćica

Hadžiahmetović Dževad s. Ibrahima st. 22 g. pretsjednik narodnog odbora D. Vakufa

Vajzovim Zaim s.um. Mustafe st. 44 g. odbornik.

Omeragić Jakub s.um. Salke st. 45 g. činovnik.

Пошто је свједоцима предочено да имају да кажу све што знају о злочинима што је починио окупатор у Мјесном народном одбору Д. Вакуф и то вјерно и истинито свједоци дају сlijедећи исказ:

I. група-УСТАШЕ

1941 година

Одмах по паду бивше Југославије, а пар дана прије 17 априла у Д. Вакуф долази бугојанска милиција коју је предводио др. Баришић Јосип адвокат ст. 40 г. сада непознатог боравишта. Са њима је из Бугојна дошао усташа Остоја чији ближи подаци су нам непознати. Он се је у Д. Вакуфу тј. Бугојанска јединица задржала кратко вријеме. После њега преузима управу усташа Шенда Јозо ст. 25 г. сада непознатог боравишта, наводно погинуо. Одакле је родом Шенда нама је непознато али знамо да је оженjen из Бугојна. Усташа Шенда задржава се око 40 дана у Д. Вакуфу. После усташе Шенде долази у Д. Вакуф из Бугојна долази Барабан Винко ст. 40 г. сада непознатог боравишта. Усташа Барабан је родом из Бугојна. Усташа Барабан био је поглавар Котарске испоставе а истовремено и старјешина милиције у Д. Вакуфу. Већ у првим данима у Д. Вакуфу се истиче усташа Трто Касим с. ум. Salke st. 43 г. козар, децембра 1944 године стрелан од стране NOV-а. Он је вршио функцију усташког таборника. За вријеме усташа Барабана и Трте Касима у Д.Вакуфу одиграли су се највећи и најтежи злочини.

Маја мјесeca дошла је Д. Вакуф бугојанска милиција и покupила по дану сlijедеће жртве:

Топић Милана п. Ристе ст. 19 г. радник

Вујић Бранка п. Митра ст. 37 г. стolar

Цвијић Ристу п. Јове ст. 57 г. пензионер

Лекић Славка п. Илије ст. 43 г. кафедџија

Зелен Владу п. Иле ст. 19 г. радник

Калоба Жарка п. Станка ст. 23 г. радник

Попић Бора п. Nike ст. 22 г. предрадник

⁶⁸⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 54969

Oni su ove žrtve skupili sve na jedno mjesto u zgradi kotarske ispostave i u toku istoga dana prebacili u Bugojno kamionom. Poslije nekoliko dana oni su ovu sedmoricu žrtava kamionom prebacili za Banja Luku. Od tog momenta za žrtve se nije saznalo ništa više. U ovome zločinu kao rukovodilac istakao se ustaša Baraban Vinko a pomagači su mu bili slijedeći: Ajanović Sabid u. Fehima st. 30 g. radnik iz D. Vakufa, streljan u Bugojnu 1944 godine od strane NOV-a. On je odveo od kuće žrtvu Cvijić Rista i Lekić Slavka. Zatim Muslijević Ramadan st. 45 g. žandarmerijski narednik rodom iz Albanije, sada se nalazi u Jajcu. On je odveo od kuće žrtvu Topića Milana i predao ga Barabanu Vinku. Dalje kao pomagač Gafrić Sulejman s. Avde st. 25 g. kafedžija sada nepoznatog boravišta.

Konca jula i početkom augusta mjeseca iz D. Vakufa odvedene su slijedeće žrtve:

Špirić Nikola p. Nikole st. 38 g. obučar
Ivaz Momčilo p. Djure st. 38 g. radnik
Dešić Kosta s. Jovin st. 51 g. opančar
Kalaba Drago Gavrin st. 34 g. poštanski činovnik
Milak Djordje s.p. Pere st. 58 g. željezničar
Stanojčić Vojo p. Bože st. 55 g. penzioner
Stanojčić Gojko p. Jove st. 41 g. željezničar
Stanojčić Mile p. Jove st. 38 g. željezničar
Vidović Svetozar Špire st. 25 g. obučar
Vidović Dušan p. Špire st. 24 g. radnik
Mazar Mladinko p. Ilije st. 43 g. kalajdžija
Marković Djordje p. Stojana st. 53 g. željezničar
Mijatović Simo p. Špire st. 55 g. gostioničar
Ivičić Risto p. Ilije st. 42 g. trgovac
Vuković Djordje s.p. Sime st. 52 g. kalajdžija
Vuković Simo p. Djordje st. 25 g. činovnik
Špirić Rade s.p. Isaka st. 42 g. radnik
Ninković Niko p. Jove st. 34 g. šnajder
Ninković Vojo p. Jove st. 32 g. kafedžija
Gnjatić Dušan p. Mihajla st. 42 g. radnik
Mikić Djuro p. Stevana st. 57 g. mehaničar
Nenad Mitar p. Pere st. 52 g. penzioner
Nenad Ljubo p. Mitra st. 32 g. željezničar
Nenad Nikola p. Mitra st. 28 g. šnajder
Nenad Miloš p. Mitra st. 17 g. djak
Ivica Vlado p. Tode st. 53 g. gostioničar
Ivica Mile p. Tode st. 47 g. gostioničar
Ivica Nikola p. Tode st. 35 g. trgovac
Ivica Smiljka Jove st. 33 g. domaćica
Ivica Krsto p. Jove st. 13 g. učenik
Zelen Ile p. Jove st. 57 g. radnik
Ivica Ilija p. Nike st. 9 g. djak
Katić Rade p. Riste st. 45 g. trgovac
Popić Miro p. Nike st. 16 g. djak
Popović Novo p. Nike st. 30 g. kovač
Harlig Izika Samuela st. 13 g. djak
Meler Izidor st. 45 g. direktor pilane

U ovome zločinu učestvovali su na prvom mjestu ustaše zločinci Trto Kasim i Baraban Vinko, a njihovi pomagači su isti kao i gore navedeni, a koji su pripadali miliciji u D. Vakufu. Žrtve su odvedene jedne u Bugojno, a druge u Gospić i za njihovu sudbinu se do danas nije ništa saznalo. Ovo masovno zločinstvo je u vezi opštih naredjenja ustaških vlasti za likvidaciju Srba i Jevreja. U ovome poslu ustaše su se takmičile ko će više Srba likvidirati, jer su oni navodno dobijali 100 dinara po jednoj glavi žrtve.

1942 godina

Avgusta mjeseca dolazi u D. Vakuf jedna jedinica 9 domobranske pukovnije. U našoj varoši oni tada nisu pravili nikakva zločinstva. Starješina joj je bio natporučnik Džemal Hamidović s. um. Sulejmana st. 35 g. po zanimanju učitelj iz Prusca, poginuo od strane Njemaca 1944 godine.

U isto vrijeme u D. Vakufu se pojavljuje žuta legija koja je bila u sastavu željezničke bojne, čije je sjedište bilo vjerovatno Travnik. Ova željeznička bojna pravila je zločinstva u drugim mjestima. Kod nas je pokušala da popali srpske kuće, ali joj to nije pošlo za rukom. Imena starješina ove žute bojne nepoznata su nam. Oni su bili svi iz Hercegovine.

Juna mjeseca dolaze detektivi ustaške nadzorne službe iz Sarajeva i hvataju veći broj ljudi u D. Vakufu a među njima su stradale slijedeće žrtve:

Terzić Sulejman s. um. Salke st. 45 g. obučar

Katić Lazo s. p. Mile st. 44 g. gostioničar

Zečević Džemal s. um. Muhe st. 28 g. lugar

Čustić Muharem s. Ibrahima st. 44 g. činovnik iz Tešnja rodod.

Hadžiosmanović Besim s. um. Bećira st. 25 g. činovnik

Ovu petoricu žrtava sa ostalima koji su pušteni naknadno, odveli su ovi detektivi najprije u Bugojno, a zatim u Sarajevo odakle se više nisu vratili. U ovome zločinu aktivno je učestvovao i to u potkazivanju i maltretiranju žandarmerski narednik Knežević, a od detektiva prepoznat je ustaša Kovačević Niko s. Ivin st. 30 g. , sada nepoznatog boravišta, rodod iz G. Vakufa.

Jula mjeseca od strane bugojanske milicije ubijena je žrtva Tarić Humo Biberov st. 19 g. Njega su ubili navodno kao simpatizera NOP-a

1943 g. ništa

1944 g. ništa

II. grupa – NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina

Mjeseca neznamo koga u Doboju je stradala žrtva Kunovac Uroš p. Stanka st. 43 g. Koji su ga njemački vojnici ubili neznamo.

1944 godina

Januara mjeseca od strane vojnika „Princ Eugen“ divizije ubijene su slijedeće žrtve:

Kalaba Milan p. Jova st. 45 g. i Rustanpašić Hasan um. Fahreta st. 55 g. radnik. Njih su Njemci ubili kao simpatizere NOP-a. Istoga mjeseca su povelili sa sobom dva omladinca žrtve Omeragić Ismeta s. um. Muharema st. 19 g. i Sarać Ismeta um. Naima st. 18. g. Njemci su ova dva omladinca povelili sa sobom da im nose municiju i zgodnom prilikom ih pošto ih nisu više trebali likvidirati. U ovom zločinu

najglavniju ulogu odigrao je Radanovski Karlo st. 40 g. poslovođa gipsare, porijeklom Poljak, navodno ubijen, a porodica mu se nalazi u mjestu Kiseljak kod Sarajeva. Krivicom ovoga zločinca nastradale su gore pomenute 4 žrtve.

Septembra mjeseca ubijen je u Jajcu od strane Njemaca koji su se povlačili žrtva Hamidović Džemal um. Sulejmana st. 38 g. Žrtva Hamidović Džemal bio je u Jajcu kotarski pretstojnik, a prije toga sa službom u D. Vakufu. Kao takav on je pomagao narod, a i nastradao je u Jajcu kad se saznalo za njegovu saradnju sa NOP-om.

IV. grupa – ČETNICI

1941 g. ništa

1942 godina

Juna mjeseca ubijen je od strane četnika Trivunčića brigade žrtva Trkulja Ratko p. Pere st. 35 g. Žrtva Trkulja Ratko došao je kao bolestan kući u Prijedor. On se prije toga nalazio u šumi na strani N.O. vojske. U Prijedoru kad su četnici saznali za njega ubili su ga.

Jula mjeseca ubijena je žrtva Tica Adem um. Tahira st. 45 g. On je nadjen u blizini D. Vakufa ubijen. Mislimo da je on ubijen od strane četnika koji su bili pod komandom Drenovića.

Dovršeno

Povjerenik komisije:⁶⁸¹

Svjedoci:⁶⁸²

M.P.

⁶⁸¹ Испод се налазе ћирилични и латинични потписи.

⁶⁸² Испод се налазе потписи свједока.

Документ број 151

Мјесни народни одбор KUTANJA⁶⁸³

Записник

састављен дне 16 јула /194 6 пред Zemaljskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у D. Vakufu срез Bugoјno округ Travnik
Од комисије су присутни:

Записничар
Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent
Zemaljske komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Valić Andjelko Maksima star 33
Vidović Maksim s.p. Jove st. 50 g. težak
Matić Boško s.p. Riste st. 54 g. težak,
Karan Krsta s.p. Stojana st. 46 g. težak
Vasić Relja s. Luke st. 36 g. težak
Ranisović Boško s.p. Ljupka st. 26 g. težak
Sukara Nikola s.p. Jove st. 48 g. težak
Zagora Simo s. Nastin st. 25 g. težak
Kunovac Špiro s.p. Svetka st. 26 g. težak
Zekanović Jovan s.p. Savo st. 46 g. težak
Sukara Slavko s.p. Jove st. 32 g. težak.

Пошто је свједоцима предочено да имају да кажу све што знају које је починио окупатор у мјесном народном одбору у Кутанја и то вјерно и истинито, свједоци дају сљиведећи исказ:

I. група - USTAŠE 1941 godina

Koncem juna mjeseca i početkom jula otpočelo je opšte sabiranje Srba u našem selu. Srbe su prikupljali najprije u D.Vakuf pa zatim prebacivali u Bugojno i Gospić. Prilikom odvođenja Srba ustaše iz D.Vakufa su zaprezeli kola od žrtava i tako na njihovim sopstvenim kolima su ih tjerali u smrt. Ovom prilikom izgubile su život slijedeće žrtve:

Svitlica Špiro p. Riste st. 41 g.
Jandrić Kosta p. Ilije st. 41 g.
Djolić Mladinko p. Ilije st. 31 g.
Mokinić Kosta p. Niko st. 46 g.
Ponjavić Jovo p. Simo st. 48 g.
Ponjavić Svetko p. Vukana st. 43 g.
Ponjavić Kosta p. Luke st. 43 g.
Kutić Simo Djurin st. 33 g.
Ninković Gojko Tomin st. 33 g.
Kunovac Svetko p. Špire st. 51 g.
Kunovac Niko p. Špire st. 52 g.
Sukara Niko p. Ile st. 66 g.
Sukara Ljubo Nike st. 25 g.

⁶⁸³ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54970
287

Sukara Mladinko p. Miloša st. 24 g.
Sukara Kosta p. Jove st. 39 g.
Mokinić Pero p. Jove st. 41 g.
Vasić Jovo Jove st. 46 g.
Ranisović Ljupko p. Sime st. 52 g.
Pucar Mirko p. Marka st. 41 g.
Gavrić Djordje p. Savo st. 41 g.
Zokanović Vaso p. Vase st. 51 g.
Zokanović Stanko p. Ilije st. 51 g.
Panić Stanoje p. Stanka st. 41 g.
Ćulum Simo p. Jove st. 41 g.

Sva ova odvođenja vršena su pod rukovodstvom ustaškog tabornika Kasima Trto, a pomagali su mu u prikupljanju i odvođenju ovih Srba žrtava slijedeći:

Zulić Mehmed st. 45 g. piljar streljan 1944 g. u D. Vakufu od strane NOV-a. Ajanović Sabid um. Saliha st. 35 g. radnik streljan u Bugojnu 1943 g. od strane NOV-a.

Kosuljević Marko p. Jerkin st. 45 g. radnik iz G. Vakufa sada nepoznatog boravišta.

Cordušić Omer st. 28 g. kovač sada nepoznatog boravišta

Matanović Kazimir st. 30 g. žandar sada se nalazi na službi u Mrkonjiću u gradu ili okolini

Moržan Ibrahim st. 27 g. radnik sada nepoznatog boravišta

Vučić Huso s. Asima st. 27 g. kovač danas se nalazi u D. Vakufu

Papić Stipo st. 65 g. radnik sada se nalazi u D. Vakuf

Papić Boro Stipin st. 34 g. radnik sada se nalazi u D. Vakufu

Jusić Muho s. Salinov st. 41 g. sada se nalazi u selu Barico kod svoje kuće

Jusić Ibrahim s. Salila st. 38 g. težak sada se nalazi u selu Djijanići kod svoje kuće

Talić Idriz s. Iglamov st. 30 g. zemljoradnik sada se nalazi u Starome srezu srez Bugojno kod svoje kuće

Zahirović Mohmed s. Mujanov st. 25 g. zemljoradnik sada se nalazi kod svoje kuće u Djijalićima

Verić Ibro s. Šabanov st. 42 g. zemljoradnik sada se nalazi u selu Djijalićima kod svoje kuće

Burza Munib s. Nazifov st. 42 g. zemljoradnik sada se nalazi u D. Vakufu Ramanović

Čamil s. Islamov st. 25 g. radnik sada se nalazi u D. Vakufu

Habib Zaim s. Talin st. 38 g. radnik sada se nalazi u D. Vakufu

Zahiragić Kusto s. Osmana st. 41 g. radnik sada se nalazi u D. Vakufu

Ramanović Alija s. Hamidov st. 38 g. radnik sada se nalazi u D. Vakufu

Tahirović Tahir s. Muhin s. 38 g. radnik sada se nalazi u D. Vakufu

Tahirović Osman s. Nuhin st. 36 g. radnik sada se nalazi u D. Vakufu

Grom Joze s. Edin st. 25 g. djak sada se nalazi u Jajcu

Dženanović Mustafa st. 48 g. lovac sada se nalazi u D. Vakufu.

Svi ovi ustaški pomagači dobrovoljno su se javili za učestvovanje u ovom zločinu i kao povjerljivi svi su dobili oružje. Isti ovi pomagači vezali su naprijed pomenute žrtve, žicom i konopcima, a mnoge su i mučili. Svjedok Sukara Slavko koji je izbjegao ovom zločinu i sam je bio vezan žicom tako jako da mu se sad tragovi poznaju. Vezali su ga naprijed pomenuti pomagač Ajanović Sabid, Curgušić Omer i Vučić Huso.

Avgusta mjeseca otpočinje masovno ubijanje Srba u našim selima. Kako su ustaše nailazile kroz naše selo tako su redom ubijali, klali, pljačkali i palili. U ovom masovnom zločinu stradale su slijedeće žrtve:

Ćulum Mladinko p. Pavla st. 36 g.
 Vasić Rade p. Jove st. 25 g.
 Vasić Mile p. Jove st. 21 g.
 Vasić Mladinko p. Jove st. 16 g.
 Ćatić Dragoja p. Jove st. 52 g.
 Glišić Andja p. Djordje st. 46 g.
 Boroja Milan Ljupkov st. 10 g.
 Golubović Božica p. Trivuna st. 46 g.
 Vasić Rade p. Alekse st. 36 g.
 Vasić Radoje p. Rade st. 3 g.
 Vasić Drago p. Rade st. 1 g.
 Vasić Nedo Relje st. 5 g.
 Vasić Jovanka Relje st. 3 mjeseca
 Vasić Gospa žena Relje st. 16 g.
 Vasić Mirko p. Marka st. 11 g.
 Vasić Jovanka p. Marka st. 6 g.
 Glamočak Maksim p. Mitra st. 36 g.
 Glamočak Boja žena Maksimova st. 31 g.
 Zekanović Andjelko p. Vase st. 26 g.
 Glišić Svetko p. Pere st. 56 g.
 Glišić Nedeljko p. Pere st. 51 g.
 Glišić Nikola p. Svetka st. 29 g.
 Glišić Stana p. Svetka st. 1 g.
 Glišić Cvita p. Svetka st. 46 g.
 Glišić Zorka žena Nikole st. 22 g.
 Glišić Zorka Risto 17 g.
 Glišić Andja p. Nikole st. 10 g.
 Glišić Milanka Nikole st. 2 g.
 Glišić Milanija Svetkova st. 3 g.
 Glišić Miloš Nikolin st. 5 g.
 Samardžić Djuka Mirkova st. 7 g.
 Samardžić Radojka Mirkova st. 8 g.
 Panić Jovanka žena Stanoja st. 35 g.
 Panić Mile Stanojin st. 20 g.
 Panić Milenko Stanoja st. 6 g.
 Panić Drago Stanoja st. 4 g.
 Panić Nevenka Stanoja st. 5 g.
 Panić Milka Stanoja st. 8 g.
 Panić Spasenija Mitra st. 40 g.
 Panić Radovan p. Mitra st. 3 g.

U ovom masivnom zločinu učestvovali su ustaše i to svi naprijed pomenuti pomagači Kasima Trte. Svi naprijed pomenuti pomagači Kasima Trte a koji su učestvovali u junskom odvođenju Srba učestvovali su u ovome masovnom zločinu. Tom prilikom pored detaljne pljačke i paljevine vršili su najstrašnija krvološtva. Tako su mnogobrojnu porodicu Glišić i Panić Žive spalili u kući u kojoj su stanovali. Prilikom ovakvog ubijanja žrtava postavljali bi stražu oko kuće i ako neko pokuša da bježi ubijali bi ga iz puške i ponovo bacali u goruću kuću. Mnoge žrtve su sjekli na parčad noževima, a neke sjekirama dok su mali broj iz pušaka ubili. Prelazili su sve granice čovječanstva i zvjerstva. Tako su iste ustaše uhvatile žrtvu Panić Jovanku ženu

Stanoja. Ona je bila u drugom stanju. Uz njeno veliko zapomaganje oni su joj rasporili stomak, iz njega izvadili petomjesečno dijete. Pokojnoj Jovanki su tada razrezali u obliku kruga sisu i kroz taj otvor proturili dječiju ruku. Žrtvi Panić Nevenki Stanoja nožem su izvadili oči. Zatim otsjekli nos, usne, jezik, uši i jednu ruku i tako unakaženo dijete bacili. Porodicu Vasić su na najzvjerskiji način noževima izrezali i trajno unakazili a kasnije su ih spalili.

Gdje su god došli vršili su detaljnu pljačku svega što je bilo, od veće vrijednosti. Ovom prilikom popalili su nam 58 kuća i 300 sporednih zgrada. Pored gore navedenih ustaša koji su učestvovali u ovom masovnom zločinu učestvovali su još Tadić Salih s. Muminov st. 35 g. radnik streljan 1943 g. u D. Vakufu od strane NOV-a i Papić Božo Stipin gore spomenuti koji je aktivno učestvovao u ubistvu porodice Vasić. Žrtva dijete Vasić Nedo uhvatio je ustašu gore spomenutog, Talić Saliha oko vrata i molio ga da ga ne ubije govoreći da će da ga sluša kao boga. Zločinac Talić je pored svega toga bez promišljanja i najmanje griže savjesti tu nevinu žrtvu malo dijete nožem zaklao a potom ga više puta nožem probo.

1942 godina

Jula mjeseca naišla je kroz naše selo „Crna legija“ u kojoj smo prepoznali Ćosić Jusufa st. 30 g. sada kafedžija u D. Vakufu. Radić Luka st. 30 g. finans pogino u Kupresu 1943 g. od strane NOV-a. Pomenuti Ćosić Jusuf prilikom ove akcije nosio je na čelu ustašku zastavu. U ovoj akciji učestvovali su ustaše koji su sudjelovali u odvođenju Srba juna 1941 g. a koji su svi naprijed pomenuti. Prilikom ove akcije „Crne legije“ izgubili su živote slijedeće žrtve:

Maleš Stanko s. Stojana st. 51 g.
Maleš Jovanka žena Stanka st. 49 g.
Sukara Drago Nike st. 31 g.
Sukara Vlado Nike st. 29 g.
Sukara Svetko Jove st. 20 g.
Pačavra Jovo p. Riste 19 g.
Surutka Stanko p. Guje st. 46 god.
Miličević Ilija p. Djure st. 35 g.
Sukara Stana žena p. Jove st. 60 g.
Zjajić Vojo st. 32 g. svi težaci

U ovoj akciji Crna legija je izvršila detaljnu pljačku. Manje paljevine je vršila a svu krupnu stoku i sitnu potjerali sa sobom. Pored pomenutih ustaša koji su učestvovali u ovom masivnom zločinu učestvovao je još Jusić Tahir s. Sulje st. 25 g. Poginuo 1944 godine od strane NOV-a, Jusić Meho s. Sulje st. 25 g. težak sada se nalazi u D. Vakufu. Ova dvojica ustaša učestvovali su u ovom masovnom zločinu. I dan danas porodica ove dvojice ustaša posjeduje i koristi stvari opljačkane prilikom ovog masivnog zločina.

1943 godina ništa

1944 godina ništa

II. grupa - NJEMCI

1941 g. ništa

1942 godina

Marta mjeseca od strane vojnika navedene „Vražije divizije“ nastradali su slijedeće žrtve:

Panić Mitar p. Gliše st. 61 g.

Panić Trivo p. Trivka st. 14 g.

Vasić Stanoje p. Marka st. 45 g.

Ranisavić Tomo p. Spasoja st. 41 g.

Ovi njemački vojnici u ovom prolazu kroz naše selo ubili su naprijed pomenute žrtve bez ikakvog povoda.

1943 godina ništa

1944 godina

Januara mjeseca prilikom najska kroz naše selo a u akciji uništavanja našeg živilja, vojnici „Princ Eugen“ divizije ubili su slijedeće žrtve:

Kovač Ristu p. Djordja st. 25 g.

Kovač Jovanku ženu Riste st. 25 g.

Kovač Nevenku Riste st. 4 g.

Naerac Peru Milana st. 4 g.

Naerac Savu Simo st. 50 g.

Miličević Gruju p. Djure st. 37 g.

Tešić Ljupka p. Pero st. 46 g.

Tešić Obrad p. Stanka st. 19 g.

Krajina Pero p. Save st. 41 g.

Stolić Djordje p. Pere st. 60 g.

Vujić Mitar p. Stanka st. 19 g.

Vujić Branko p. Stanka st. 26 g.

Plisnić Niko p. Ilije st. 51 g.

Sukara Goro p. Miloša st. 12 g. svi težaci

IV. grupa - ČETNICI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 g. ništa

1944 godina

Jula mjeseca došli su u naše selo četnici Drenovića odreda a koje je ovdje predvodio [?]⁶⁸⁴ st. 40 g. iz Janja sada se nalazi u šumi u okolini Janja i D. Vakufa. Ovi četnici ubili su dvije žrtve i to:

Zagorac Niku Naste st. 35 g. težak

Vasić Mladenka Maksima st. 19 g. težak

Žrtvu Zagorac Niku ubili su slijedeći četnici: Čedo Stojić s. Jovin st. 25 g. težak iz [?]⁶⁸⁵ srez Bugojno sada se nalazi u šumi, [?]⁶⁸⁶ Stojan s.p. Pere st. 20 g. težak iz [?]⁶⁸⁷ srez Bugojno sada se nalazi u banjalučkom okružnom zatvoru, [?]⁶⁸⁸ st. 25 g. težak iz Janja sada se nalazi u šumi u okolini Janja. Pomenutu žrtvu predao je ovim

⁶⁸⁴ Име и презиме нису јасно читљиви.

⁶⁸⁵ Назив мјеста није јасно читљив.

⁶⁸⁶ Презиме је нечитко.

⁶⁸⁷ Назив мјеста није јасно читљив.

⁶⁸⁸ Име и презиме нису јасно читљиви.

četnicima Vavan [?]⁶⁸⁹ st. 37 g. težak iz Kupresa sada se nalazi kao radnik na pilani u D. Vakufu. Žrtvu Vasić Mladenka ubili su slijedeći četnici: Stolić⁶⁹⁰ Čedo gore pomenuti i Zekanović Novo s.p. Vase st. 28 g. težak sada radi kao radnik na pilanu u D. Vakufu.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:⁶⁹¹

Zapisničar: Tešanović Eleonora

M.P.

Svjedoci:

1. *Vidović Maksim*
2. *Matić Boško*
3. *Karan Krstan*
4. *Vasić Relja*
5. *Ranisović Boško*⁶⁹²
6. *Sukara Nikola*⁶⁹³
7. *Zagora Simo*
8. *Kunovac Špiro*
9. *Zekanović Jovan*
10. *Sukara Slavko*
11. *Vasić Anđelko*

⁶⁸⁹ Име није јасно читљиво.

⁶⁹⁰ Претходно написано „Стојић“.

⁶⁹¹ Испод се налази потпис.

⁶⁹² Поред се налази отисак прста свједока.

⁶⁹³ Поред се налази отисак прста свједока.

Mjesni narodni odbor Novo Selo kod D. Vakufa⁶⁹⁴

Записник

састављен дне 17 jula /1946 пред Zemaljskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у D. Vakufu кроз Bugojno округ Travnik

Од комисије су присутни:

Записничар
Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent
Zemaljske komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Kisin Boško s.p. Riste st. 38 g. pretsjednik odbora
Dragičević Milan s.p. Tode st. 32 g. sekretar odbora
Ponjavić Niko s.p. Maksima st. 51 g. težak
Subašić Stojan s.p. Mitra st. 43 g. težak
Opardija Ibrišim s. um. Avde st. 44 g. težak.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator u Mjesnom narodnom odboru Novo selo i to vjerno i istinito, svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa - USTAŠE 1941 godina

Početkom avgusta mjeseca od strane ustaša iz D. Vakufa iz našeg sela odvedene su slijedeće žrtve:

Šešun Ljubo p. Ilije st. 40 g.
Kisin Gojko p. Isaka st. 43 g.
Kisin Svetko p. Isaka st. 40 g.
Kisin Boško p. Luke st. 48 g.
Budiša Damjan p. Djure st. 40 g.
Vujić Luka p. Ljupka st. 35 g.
Obad Risto p. Jove st. 35 g.
Puškar Svetko st. 47 g. sin p. Alekse

Njih su odveli naoružane ustaše spomenute u Mjesnom odboru Kutanja i to: Zulić Mehmed, Ajanović Sabid, Košuljević Marko, Čurhusić Omer, Sarać Muharem, st. 40 g. radnik, umro 1945 godine. Jedni odavde prebačeni su u Bugojno a druga u Gospić, a ni jedni ni drugi nisu se više vratili.

1942 godina

Krajem juna mjeseca nastradala je žrtva Boroja Jovo p. Pere st. 39 g. Njega su ubili vojnici 9 domobranske pukovnije a kojoj su došli njegovoj kući u cilju pljačke.

1943 godina ništa

1944 godina

Novembra mjeseca došla je kupreška milicija i ubila dve žrtve i to: Kosovac Husu um. Murata st. 45 g. težaka i Kosovac Dibu ženu Husa st. 35 g.

⁶⁹⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54984
293

II. grupa NJEMCI

1941 g. ništa

1942 godina

Novembra mjeseca naišli su kroz naše selo njemački vojnici. Kojoj su jedinici oni pripadali nije nam jasno. Sa njima su bili ustaše i domobrani. Tom prilikom nastradale su slideće žrtve:

Topić Milenko p. Ile st. 40 g.
Topić Stanko Djordjin st. 35 g.
Topić Momčilo p. Riste st. 33 g.
Topić Jovan p. Trifka st. 43 g.
Topić Kostadina p. Jove st. 36 g.
Zeko Jovo p. Nike st. 44 g.
Zeko Joco p. Vase st. 44 g.
Zeko Nikola p. Sime st. 43 g.
Zeko Mladinko p. Pere st. 34 g.
Truta Božo p. Djure st. 34 g.
Vilić Simo p. Mile st. 46 g.
Golubović Stojan p. Ile st. 14 g.
Samardžić Ljubo Mihajlov st. 14 g.
Samardžić Janko p. Gliše st. 35 g.
Šatora Zarija p. Vase st. 49 g.
Šatora Trivo p. Zarije st. 29 g.
Malešević Stanko p. Pere st. 35 g.
Milak Tomo p. Jevte st. 31 g.
Topić Aleksa p. Nikole st. 45 g.
Topić Gojko p. Nikole st. 43 g.
Topić Petar p. Gojka st. 16 g.
Petrić Stanoje p. Dane st. 21 g.

Vojnici ove nama nepoznate njemačke jedinice u čijim su redovima bili ustaše i domobrani, pobili su naprijed imenovane žrtve, većinom bacajući bombe. Isti ovi njemački vojnici zajedno sa ustašama i domobranima pljačkali su naše selo i palili. Ovom prilikom zapalili su nam 8 kuća i 40 sporednih zgrada, čime su nam nanijeli ogromnu materijalnu štetu. Ustaša Kazimir Matanivić lično je ubio žrtvu Jovu Zeku.

IV. grupa - ČETNICI

1944 godina

Oktobra mjeseca došli su četnici Ponjavić Savka u naše selo i ubile žrtvu Vujić Mladinka p. Ljupka st. 30 g.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:⁶⁹⁵

Tešanović Eleonora

Svjedoci:

1. *Kisin Boško*
2. *Dragičević Milan*
3. *Ponjavić Niko*⁶⁹⁶
4. *Subašić Stoja*⁶⁹⁷
5. *Opardija Ibrišim*⁶⁹⁸

M.P.

⁶⁹⁵ Испод се налази потпис.

⁶⁹⁶ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁶⁹⁷ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

⁶⁹⁸ Поред потписа налази се отисак прста свједока.

Mjesni narodni odbor PRUSAC⁶⁹⁹

Записник

састављен дне 17 jula /1946 пред Zemaljskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у D. Vakufu кроз Bugoјно округ Travnik

Од комисије су присутни:

Записничар

Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent

Zemaljske komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:

Đinić Mladenko s.p. Zaharija st. 26 g. težak

Savić Savo s.p. Cvije st. 50 g. težak,

Livopoljac Ana žena Tome st. 40 g. domaćica,

Savić Marica žena p. Milana st. 30 g. domaćica,

Đurić Ljubo s.p. Vase st. 45 g. težak,

Kišija Sakib s.um. Hašima st. 33 g.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator u Mjesnom narodnom odboru Prusac i to vjerno i istinito svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa - USTAŠE

1941 godina

Koncem jula mjeseca iz našeg sela odvedene su slijedeće žrtve:

Božić Risto p. Marka st. 45

Ilić Trifko Nikolin st. 43 g.

Đurić Milenko p. Jove st. 40 g.

Đurić Risto p. Sime st. 47 g.

Đurić Mile p. Riste st. 48 g.

Savić Milan p. Nikole st. 38 g.

Livopoljac Dragoja p. Ile st. 50 g.

Livopoljac Savo Tomin st. 18 g.

Livopoljac Ilija Tomin st. 16 g.

Livopoljac Jovo p. Luke st. 48 g.

Glamočak Risto p. Luke st. 35 g.

Milak Bogdo p. Pere st. 55 g.

Savić Stanko p. Ile st. 55 g. svi težaci.

Njih su odvele ustaše pripadnici ustaške vlasti u D. Vakufu kojima je bio na čelu Kasim Trto. U ovome odvođenju žrtava učestvovalе su spomenute ustaše u Mjesnom odboru Kutanja:

Zulić Mehmed,

Ajanović Sabid,

⁶⁹⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54966

Košuljević Marko
Žuljko Sulejman Mujo st. 32 g. radnik iz Prusca streljan u Travniku 1944
godine od strane NOV-a,
Hadžiabdić Izet Zaimov st. 43 g. težak streljan 1944 god. od strane NOV.
Kulaš Ale um. Muje st. 52 g. težak iz Prusca ubijen 1944 god.,
Atić Ibrahim um. Ibri st. 40 g. sada u zatvoru navodno u Travniku
Ćepalo Redžo um. Muje st. 45 g. ubijen 1945 godine,
Avdibegović Muhamed st. 42 g. sada se nalazi kod kuće u Pruscu.
Prema izjavi svjedoka Livopoljac Ane u odvođenju žrtava Livopoljac Drage, Save i
Ilije učestvovao je aktivno Ucem brić Mehmed st. 60 g. mati čar u Mjesnom odboru
Prusac, na kojem se mjestu i sada nalazi. Sve ove žrtve su odvedene iz sela u D. Vakuf
odakle su kamionima prebačene u Bugojno i više se nikada nisu vratile.

1942 godina

Krajem jula mjeseca naišla je kroz naše selo „Crna legija“. Kako je gdje naišla
sve je pljačkala a ubijala je kako je koga stigla. Nije štedela ni starce, ni žene, ni djecu
a ni bolesne. Ustaše ove „Crne legije“ zvjerski su ubijali Srbe naših sela. Vadjenje
očiju djeci, kao i sječenje ušiju i nosa, pravilo im je veselje. Žrtvi Arambašić Stanojki
p. Dušana nožem su otsjekli glavu a zatim glavu bacili 10 metara daleko od žrtve. U
ovoj akciji ustaša „Crne legije“ izgubile su život slijedeće žrtve:

Milković Mara p. Steve st. 41 g.
Milković Milka Tode st. 15 g.
Milković Višnja Tode st. 13 g.
Milković Stoja Todina st. 6 g.
Milković Ljuba Todina st. 1 g.
Arambašić Marko p. Makse st. 66 g.
Arambašić Ile p. Save st. 22 g.
Savić Milka p. Nike st. 28 g.
Kašić Djordje p. Jove st. 35 g.
Kašić Jovo p. Jove st. 30 g.
Kašić Jovo p. Sime st. 60 g.
Kašić Nedo p. Jove st. 25 g.
Kašić Dušan p. Nike st. 17 g.
Kašić Tomo p. Krstana st. 50 g.
Kašić Vaso Svetkovi st. 17 g.
Kašić Miloš Svetkov st. 14 g.
Arambašić Veljko p. Špire st. 47 g.
Arambašić Dušan p. Špire st. 42 g.
Arambašić Stanoje p. Veljke st. 20 g.
Arambašić Novo p. Veljke st. 8 g.
Arambašić Špiro p. Veljke st. 6 g.
Arambašić Dobro p. Veljke st. 3 g.
Arambašić Miloš p. Dušana st. 4 g.
Arambašić Vlado p. Dušana st. 1 g.
Arambašić Savko p. Veljke st. 1 g.
Arambašić Rosa žena Djordja st. 45 g.
Arambašić Stana p. Mile st. 35 g.
Arambašić Stanojka žena p. Dušana st. 28 g.

Arambašić Ile p. Ile st. 47 g.
 Arambašić Gospava p. Tode st. 50 g.
 Arambašić Zagorka p. Jove st. 35 g.
 Arambašić Slobodan p. Ile st. 2 g.
 Arambašić Gopa p. Ile st. 3 g.
 Arambašić Melanija p. Jove st. 34 g.
 Glamočak Pero p. Luke st. 39 g.
 Glamočak Stanoja p. Jove st. 22 g.
 Glamočak Gojko Miloša st. 12 g.
 Glamočak Ile Milošev st. 8 g.
 Glamočak Mara žena Miloševa st. 45 g.
 Glamočak Sava žena p. Jove st. 55 g.
 Glamočak Jelka žena p. Riste st. 30 g.
 Glamočak Jovanka žena p. Stanka st. 25 g.
 Glamočak Višnja Miloševa st. 10 g.
 Glamočak Borka Miloševa st. 8 g.
 Glamočak Veljko Milošev st. 6 g.
 Glamočak Radmila Milošev st. 4 g.
 Glamočak Jovo Riste st. 1 g.
 Glamočak nekršteno Riste st. 5 mjeseci
 Glamočak Jovo p. Stanoje st. 3 g.
 Glamočak Stanoje p. Jove st. 40 g.
 Glamočak Nedo p. Jove st. 35 g.
 Glamočak Ljubo p. Jove st. 30 g.
 Glamočak Milorad p. Stanoja st. 12 g.
 Glamočak Mitar p. Stanoja st. 10 g.
 Glamočak Ljubinka Stanoja st. 8 g.
 Glamočak Ile p. Stanoja st. 6 g.
 Glamočak Kona žena p. Stanoja st. 37 g.
 Glamočak Stana žena p. Nede st. 30 g.
 Arambašić Milka Nikolina st. 19 g.
 Arambašić Višnja Nikolina st. 7 g.
 Arambašić Vojna Nikolina st. 6 mjeseci
 Šušnik Ilija p. Marka st. 38 g.
 Arambašić Milan Stankov st. 27 g.
 Arambašić Jovanka p. Nikole st. 58 g.
 Arambašić Aleksa p. Djure st. 34 g.
 Arambašić Milka p. Djure st. 16 g.
 Arambašić Branko p. Djure st. 50 g.
 Ninković Risto p. Riste st. 52 g.
 Ninković Andja p. Pere st. 42 g.
 Ninković Marko p. Riste st. 16 g.
 Ninković Novo p. Riste st. 8 g.
 Ninković Bosa p. Riste st. 4 g.
 Ninković Mara p. Riste st. 6 mjeseci
 Đinić Zaharija p. Vase st. 54 g.
 Janjanin Simo Jove st. 7 g.
 Janjanin Jelka žena Jove st. 28 g.

Janjanin Ljubinka Jovina st. 9 g.
Janjanin Milojka Jove st. 4 g.
Janjanin Ratka Jove st. 1 g.
Milković Milka žena Obrada st. 40 g.
Milkovič Đorđo Obrada st. 9 g.
Vuković Luka p. Jakova st. 37 g.

Ovi zločinci zatekli su tako u kući Arambašića u bešici dijete Vladu st. 1 g. Njemu su izvadili nožem oči i stavili na šljeme bešike. Dijete je od bolova umrlo.

1943 g. ništa

1944 g. ništa

II. grupa - NJEMCI

1944 godina

Januara mjeseca kroz naše selo naišla je navodno 5 lovačka divizija koja se kretala za Italiju. Vojnici ove njemačke divizije vršili su ubistva našeg naroda. Tom prilikom ubijene su slijedeće žrtve:

Hera Šalih Šaćirov st. 18 g.
Pihora Ibrahim Ibrin st. 19 g.
Hamzić Mehmed Suljin st. 17 g.
Šiljamija Kasim um. Mehmeda st. 34 g.
Alić [?]uem⁷⁰⁰ um. Mehmeda st. 16 g.
Ponjević Pero p. Jove st. 75 g.

Njemački vojnici u našim selima pored ubistva naprijed pomenutih žrtvara vršili su i silovanja naših žena.

Marta mjeseca kroz naše selo naišla je njemačka divizija „Princ Eugen“. Vojnici ove divizije ubili su slijedeće žrtve:

Hamzakadić Fehima um. Ahmeta st. 43 g.
Šijamija Salku um. Hasana st. 33 g.
Hadžalija Ibru um. Hasana st. 80 g.
Hadžalija Mustafu um. Ibre st. 43 g.
Burek Devru um. Hamida st. 53 g.
Žuljko Redžu um. Mehe st. 35 g.
Žuljko Čamku um. Ibre st. 33 g.
Vasić Stanu um. Laze st. 13 g.

Ovi njemački vojnici pored ubistava koje su vršili, vršili su i pljačku a zapalili nam 8 kuća i 40 sporednih zgrada.

IV. grupa - ČETNICI

1943 godina

Oktobra mjeseca ubijene su žrtve:

Eikaz Derviš um. Spahe st. 46 g.
Hadžiabdić Esed Salihov st. 20 g.

⁷⁰⁰ Нечитко слово.

Njih su ubili nepoznati četnici na drumu između Kupresa i Šujice. Pomenute žrtve su išle na Pazar u Livno.

1944 godina

Oktobra mjeseca ubijeni su pri radu u šumi od nepoznatih četnika žrtve i to:

Kišija Enver um. Asima st. 23 g.

Čepilo Pehim⁷⁰¹ um. Ibri st. 40 g.

Dovršeno.

Povjerenik komisije⁷⁰²:

Tešanović Eleonora

M.P.

Svjedoci:

1. *Џинић Младенко*

2. *Tj. Savić Savo*⁷⁰³

3. *Tj. Livopoljac Ana*⁷⁰⁴

4. *tj. Savić Marica*⁷⁰⁵

5. *Đurić Ljubo*

6. *Кишија Сакиб*

⁷⁰¹ Име и презиме нису јасно читљиви.

⁷⁰² Испод се налази потпис.

⁷⁰³ Поред се налази отисак прста свједока.

⁷⁰⁴ Поред се налази отисак прста свједока.

⁷⁰⁵ Поред се налази отисак прста свједока.

Мјесни народни одбор ЋЕHAЈИЋИ⁷⁰⁶

Записник

састављен дне 16. јула /194 6 пред Zemaljskom комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у D.Vakufu срез Bugojno округ Travnik

Од комисије су присутни:

Записничар	<u>Ćorović Aleksandar prav.referent</u>
<u>Tešanović Eleonora</u>	<u>Zemaljske komisije</u>

Pristupaju slijedeći svjedoci Sulkanović Djulaga s.um. Mehmeda, st. 32 g. zemljoradnik, Sukarić Stanko s.p. Špire, st. 26 g. težak, Tominjak Milenko s.p. Djordja st. 43 g. težak, Opardija Asim s.um. Salke st. 44 g. težak, Idrizbegović Husein s. Ćerimov, st. 18 g. pisar.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima koje je počinio okupator u Мјесном народном одбору Ћећајићи, i то вјерно i истинито, svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa - USTAŠE

1941 godina

Krajem јuna мјесеца одведени су u усташки тabor u D.Vakufu slijedeће жртве:

Kovljen Savo, p. Djordja, st. 46 g.

Savić Mihajlo p. Sime, st. 50 g.

Savić Savo p. Makse, st.41 g.

Antuniš Djordje p. Simo, st. 30

Popović Nikola p. Djordja, st. 61 g.

Lončar Jovo p. Špire, st. 41 g.

Krstanović Vaso p. Ile, st. 41 g.

Ove su жртве одведене u усташки тabor u D.Vakufu s time da dadnu neke podatke pa će biti пушteni svojim кућама. Ustaše iz D.Vakufa pomenute жртве пребацили kamionom u Bugojno i od tada se за njihovu sudbinu више не зна. Ovaj злочин је извршен под личним rukovodstvom усташког tabornika u D.Vakufu Kasima Trte. U ovom злочину njemu су помагали slijedeći: Zulić Mehmed, st. 40 g. piljar, streljan 1944 godine od strane NOV-a, on је био најbolji saradnik zlikovca Kasima Trte i imao njegovo највеће povjerenje. Košuljević Marko s.Jerkin st. 45 g. radnik iz D.Vakufa sada nepoznatog boravišta. Košuljević је učestvovao активно u ovom одводjenju Srba. Isti Košuljević је вршио razna maltretiranja i mučenja kao i pljačke nad građanima u našem Мјесном одбору. Ajanović Sabid s.um. Saliha st. 35 g. radnik streljan u Bugojnu 1943 g. od strane NOV-a. Ajanović је активно učestvovao u одводjenju Srba. Matanović Kazimir st. 30 g. žandar sada се налази u službi u Mrkonjiću ili u okolini. On је активно učestvovao u одводjenju Srba.

1942 godina

Avgusta мјесеца ustaše „žute legije“ tj. ustaše željezničarske bojne a koje су u то vrijeme биле u D.Vakufu ubиле су три жртве i то:

Ponjavušić Petra p. Marka st. 38 g.

⁷⁰⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 77, инв. бр. 54968

Imširpašić Imšira Džafera st. 61 g.

Mustafića Rabiju ženu Muhaream st. 40 g. svi težaci.

Pomenute ustaše ubile su ove tri žrtve bez ikakvog povoda i to kako su koga nalazili na putu. Žrtvu Imširpašića su na sedam mjesta nožem izboli.

1943 g. ništa

1944 godina

Koncem jula mjeseca ubijena je žrtva Zahirović Redžo Ahmeta st. 50 g. radnik iz našeg Mjesnog odbora. On se je vraćao iz G.Vakufa i pred Bugojnom ga ubile bugojanske ustaše. Imena ustaša neznamo. Ustaše su ga ubile pod izgovorom da je partizanski špijun.

II. grupa - NJEMCI

1941 g. ništa

1942 g. ništa

1943 godina

Septembra mjeseca Njemci „Princ Eugen“ divizije ubili su bez ikakvog povoda djete čobanče Franić Sretka Nike st. 12 g. Dijete je bilo kod ovaca u njivi kada ga je pogodilo smrtonosno zrno.

1944 godina

Avgusta mjeseca došli su u naše selo Njemci i sa njima četnici. Njemci su pripadali „Princ Eugen“ diviziji a četnici četničkom odredu Drenovića. Ovi Njemci zajedno sa četnicima odvodili su i zatvarali mnoge rodoljube među kojima su neki i stradali. Svi odvedeni su zlostavljani i mučeni pod motivacijom da su saradnici partizana. Ovom prilikom izgubili su živote slijedeće žrtve:

Kriko Meho um. Hasana st. 41 g. težak

Kurić Rasma ud. Mehe st. 41 g.

Medju četnicima prepoznat je Ponjavić Savko st. 40 g. težak iz Janja a bio je komandant četničke grupe u D.Vakufu, sada se nalazi u okolini Janja u šumi.

IV. grupa - ČETNICI

1942 godina

Avgusta mjeseca ubijena je žrtva Šutković Mustafa s. Jahije st. 21 g. težak. Pomenuta žrtva išla je u šumu na rad gdje su je našli četnici Drenovića i ubili ga.

1944 godina

Septembra mjeseca vraćajući se iz Travnika u D.Vakuf na putu ubijena je žrtva Mustafića Fehret Zuhde st. 35 g. težak. Njega su ubili četnici koji su bili pod komandom Ponjavić Savka a iz odreda Drenovića. Ova grupa četnika je bila stalno u društvu sa Njemcima a kada su se Njemci „Princ Eugen“ divizije povukli iz Vakufa ovi četnici su ostali u šumama.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:⁷⁰⁷

Svjedoci:⁷⁰⁸

M.P.

⁷⁰⁷ Испод се налазе два потписа повјереника комисије.

⁷⁰⁸ Испод се налазе потписи пет свједока. Код свједока Томињак Миленка је отисак прста.

Мјесни народни одбор OBORCI⁷⁰⁹

Записник

састављен дне 18 јула /1946 пред Земалском комисијом за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у D. Vakufu кроз Bugoјно округ Travnik
Од комисије су присутни:

Записничар
Tešanović Eleonora

Ćorović Aleksandar prav.referent
Zemaljske komisije

Pristupaju slijedeći svjedoci:
Draško Krstan p. Pere st. 39 g.
Makitoli Nedeljko Stankov st. 44 g.
Lukić Mitar s.p. Prokopije st. 37 g.
Milutin Jovo p. Ilije st. 44 g.
Klisara Tomo s.p. Jove st. 70 g.
Šerfo Bešir s.um Saliha st. 59 g.
Janjanin Mitar p. Pere st. 70 g.
Klindo Djordje p. Jove st. 36 g.

Pošto je svjedocima predloženo da imaju da kažu sve što znaju o zločinima što je počinio okupator u Мјесном народном одбору Oborci i то вјерно i истинито, svjedoci daju slijedeći iskaz:

I. grupa - USTAŠE 1941. godina

Koncem maja kod mjesta Komar ubijen je od strane ustaša žrtva Radulović Ile p. Mitra st. 25 g. a njega su ubile slijedeće ustaše: Jozе Epot st. 30 g. radnik iz Turbota, sada nepoznatog boravišta, Zec Ante s. Ive st. 26 g. trgovac iz Travnika, poginuo u borbi protiv NOV-a 1942 g. Pored ove dvojice i ostale ustaše koje su pripadali ustaškoј vlasti u Turbetu.

Prvog avgusta ubijen je žrtva Makitan Jovo p. Ile st. 45 g. Njega su ubili slijedeće ustaše:

Bošir Džemal s.um. Salko st. 37 g. radnik streljan od NOV-a 1944 g. u Jajcu
Toganal Vlado p. Franje st. 18 g. učenik iz Zagreba sada navodno u Zagrebu
Balhodžić Safet s.um. Huse st. 31 g. težak iz Oboraca sada se nalazi u zatvoru u Travniku

Balhodžić Osman st. 42 g. težak iz Oboraca sada se nalazi u zatvoru u Travniku

Početkom avgusta odvedeni su iz našeg sela slijedeće žrtve:

Makitan Vlatko p. Stanka st. 44 g.
Makutan Vaso p. Laze st. 34 g.
Ćulum Jovo p. Krstana st. 37 g.
Ćulum Boško p. Milenka st. 33 g.
Ćulum Jovo p. Krstana st. 37 g.
Ćulum Jovo p. Riste st. 19 g.

⁷⁰⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 79, инв. бр. 54967

Ćulum Boško p. Milanka st. 33 g.
 Dražić Jovan p. Mitra st. 34 g.
 Janković Jovan p. Pere st. 32 g.
 Klisara Gojko p. Jovana st. 30 g.
 Golić Filip p. Gavro st. 41 g.
 Golić Pero Nikole st. 32 g.
 Perunović Risto p. Djure st. 50 g.
 Srdija Jevto p. Sime st. 53 g.
 Srdija Mirko p. Jevte st. 25 g.
 Vujić Vaso p. Dake st. 38 g.
 Vilić Mile p. Mitra st. 45 g.
 Samardžić Vlatko Ilije st. 24 g.
 Klisara Jovo Tomo st. 37 g.
 Kosić Mile p. Riste st. 32 g.
 Kosić Nedeljko p. Riste st. 32 g.
 Kosić Simo p. Nike st. 34 g.
 Gligorić Tomo p. Mile st. 44 g.
 Gligorić Ilija p. Mile st. 45 g.
 Gligorić Stevan p. Jove st. 41 g.
 Gligorić Ile p. Jove st. 24 g.
 Šatora Ljubomir p. Jove st. 36 g.
 Šatora Mladinko p. Jove st. 23 g.
 Blagojević Savo p. Sime st. 28 g.
 Blagojević Djordje p. Sime st. 25 g.
 Knežić Mirko p. Sime st. 29 g.
 Droco Jovo p. Sime st. 47 g.
 Šatora Jovo p. Riste st. 46 g.
 Klingo Marko p. Jove st. 35 g.
 Gligorić Pero p. Jove st. 37 g.
 Dragičević Maksim p. Riste st. 36 g.
 Klisara Kosta p. Ile st. 36 g.
 Ostojić Risto p. Tode st. 51 g.
 Radulović Stanko p. Mitra st. 36 g.
 Periz Nikola p. Sime st. 34 g.
 Vojisavljević Bogdan p. Stanka st. 40 g.

Ove žrtve oterali su i predali u D. Vakuf slijedeći pomagači Kasima Trte:
 Mohmedović Husein s. Muja st. 30 g. radnik iz Oboraca sada se nalazi u Oborcima
 Juranac Ibro s.um. Rame st. 27 g. težak iz Oboraca sada se nalazi kod kuće u Oborcima
 Bašić Rasim s. Muje st. 25 g. težak iz Oboraca sada se nalazi kod kuće u Oborcima
 Memiš Mehmed s. Alije st. 28 g. težak sada se nalazi kod kuće u Oborcima
 Dženan Hasan s. Adžin st. 35 g. težak, ubijen od strane četnika
 Jusufija Huso s. Muhe st. 35 g. težak, streljan 1943 g. od strane NOV-a u Bugojnu
 Kulaš Omer s. Adžin st. 30 g. težak sada se nalazi kod kuće u Oborcima
 Bašić Hajro Rame st. 27 g. radnik sada se nalazi kod kuće u Oborcima
 Ramić Omer st. 23 g. težak iz Novog sela, sada nepoznatog boravišta
 Balihodžić Safet s.um. Huse st. 25 g. težak iz Oboraca sada se nalazi kod kuće u Oborcima
 Balihodžić Salko um. Šefke st. 34 g. težak umro 1945 g.
 Bukva Alil s.um. Mehe st. 23 g. težak, poginuo od strane NOV-a 1945 g.

Begović Teufik s. Hasana st. 35 g. težak sada se nalazi kod kuće u Oborcima Šeremet Ibrahim s. Mahmuta st. 26 g. težak sada se nalazi kod kuće u Oborcima Bagorčić Zaid s. Huso st. 37 g. težak sada se nalazi kod kuće u Oborcima
Bašić Ibrahim s. Bećira st. 36 g. težak sada se nalazi kod kuće u Oborcima
Durak Hamid Hasan st. 35 g. težak sada se nalazi u Oborcima
Svi ovi pomagači su bili naoružani puškama. Prije odvođenja ovih žrtava improvizovali su ustanak Srba na taj način što su po noći sami pucali iz pušaka a sutradan odveli ove žrtve koje se nikada više nisu vratili.

1942 godina

Aprila mjeseca odvedeni su žrtve Spremo Branko p. Milenka st. 16 g. i Dragičević Dragoja Jove st. 17 g. Njih su odveli domobrani 9 pukovnije i to: Sivčnjić Ivo st. 45 g. težak, bio stožernik u pukovniji, sada se nalazi u selu Korićani srez Jajce. Ove dvije žrtve odvedene su u Travnik odakle se više nikada nisu vratili.

Aprila mjeseca došle su ustaše koje su pripadale ustaškoj jedinici u Turbetu i zaklale žrtve Bilić Mladinko p. Sime st. 40 g. i Martić Vladu p. Joše st. 41 g.

Krajem jula naišla je „Crna legija“ i ubila žrtve: Bešir Ragiba p. Islama st. 43 g. i Balhodžić Muharema Hasanovog st. 33 g.

1943 godina

Februara mjeseca došle su u naše selo ustaše iz Bugojna pod vodstvom Bobana Rafo. Oni su u našem selu vršili pljačku a ubili su žrtve:

Šatora Ljubu p. Stojana st. 25 g.

Pinjo Božu p. Djordja st. 35 g.

Pinjo Simu p. Bože st. 5 mjeseci

Pinjo Stanu p. Jove st. 41 g.

Boloban Jovu p. Simo st. 16 g.

Bilić Tripka p. Tripka st. 45 g.

Bilić Andjelka p. Sime st. 36 g.

Ove ustaše su najprije pomenute žrtve zaklali.

1944 godina

Maja mjeseca naišle su kupreške ustaše i tom prilikom ubili žrtvu Kurelj Milana p. Save st. 38 g.

II. grupa - NJEMCI

1942 godina

Novembra mjeseca došli su u naše selo njemački vojnici iz Travnika neznamo kojoj su jedinici pripadali. Oni su ubijali, pljačkali i palili naše selo. Tom prilikom nastradale su slijedeće žrtve

Džumić Boro Pere st. 11 g.

Kosić Risto p. Špire st. 67 g.

Bavarčić Simo p. Riste st. 15 g.

Bavarčić Nedeljko p. Jove st. 25 g.

Lugonja Boško p. Blagoja st. 14 g.

Spremo Simo p. Ile st. 39 g.

Spremo Vojin Mihajla st. 12 g.

Spremo Zorka p. Sime st. 12 g.

Spremo Djordje p. Djure st. 45 g.

Spremo Svetko p. Djordja st. 25 g.
 Spremo Sima žena p. Jovana st. 41 g.
 Petrić Ljuba p. Rade st. 30 g.
 Petrić Milka p. Mladinka st. 10 g.
 Šandora Božo p. Jove st. 46 g.
 Špirić Božo p. Riste st. 46 g.
 Špirić Jovo p. Riste st. 41 g.
 Vujić Špiro p. Ile st. 16 g.
 Gajić Risto p. Dose st. 16 g.
 Prodana Milovan p. Pere st. 32 g.
 Prodana Svetko p. Pere st. 29 g.
 Prodana Veselko p. Pere st. 10 g.
 Prodana Jovan p. Save st. 35 g.
 Kurčola Pero p. Maksima st. 71 g.
 Kurčola Stojan p. Djordja st. 39 g.
 Kurčola Jovo p. Riste 35 g.
 Kurčola Bogdan p. Pere st. 46 g.
 Kurčola Milan Ljube st. 21 g.
 Kurčola Jevto p. Marka st. 24 g.
 Janjanin Ilija p. Pere st. 41 g.

Sa ovim njemcima bilo je ustaša i domobrana 9 domobranske pukovnije. Pored ovih ubistava i pljačke oni su nam popalili 9 kuća i 46 sporednih zgrada.

IV. grupa - ČETNICI

1944 godina

Januara mjeseca ubijen je od strane četnika Drenovića žrtva Džanan Modan um. Hadže st. 36 g. i Džanan Kana žena Hadže st. 58 g. Ovu grupu četnika predvodio je Čedo Vuković st. 25 g. težak iz Vileša srez Bugojno, poginuo 1944 godine.

Dovršeno.

Povjerenik komisije:⁷¹⁰

Tešanović Eleonora
M.P.

Svjedoci:

1. *Dražko Krstan*
2. *Makitolj Nedeljko*
3. *Lukić Mitar*
4. *Miutin Jovo*
5. *Klisara Tomo*⁷¹¹
6. *Šerfo Bešir*⁷¹²
7. *Janjanin Mitar*⁷¹³
8. *Đorđe Klindo*

⁷¹⁰ Испод се налази потпис.

⁷¹¹ Поред се налази отисак прста свједока.

⁷¹² Поред се налази отисак прста свједока.

⁷¹³ Поред се налази отисак прста свједока.

ИСКАЗИ СВЈЕДОКА

ГОРЊИ ВАКУФ

ZAPISNIK⁷¹⁴

sastavljen 19 juna 1946 god. u Gornjem Vakufu po Zemaljskoj komisiji za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Sarajevu.

Prisutni:

Pravni referent, dr. Fedor Korka

Zapisničar, Korić Milica

Pristupaju pozvani svjedoci: Manović Hamdija, poslovođa Sreskog zadružnog saveza, 32 g. iz Gor. Vakufa
Mikulić Juraj, zemljoradnik, sada pretsjednik Sreskog N.O., 51 g. iz Mostara rodod, živi u Gornjem Vakufu
Hadžiabdić Tahir, namješ. Zemaljskog trgov. preduz. za ishranu, 35 god. iz Gornjeg Vakufa.

Pošto je svjedocima predočeno da imaju vjerno i istinito iskazati sve što znaju o zločinima koje je počinio okupator i njegovi pomagači u mjestu Gornjem Vakufu, svjedoci daju ovu zajedničku izjavu:

I GRUPA

Do početka rata u Gornjem Vakufu, u kojem je polovica stanovništva muslimanske a polovica katoličke vjere, dok pravoslavnih uopće nema, bili su svi katolici pristalice bivše HSS stranke a i neki muslimani, dok je ostali dio muslimana bio različito politički opredeljen. Do tada se nije znalo da bi u Gornjem Vakufu bilo kakvih frankovačko-ustaških grupa, a niti pojedinaca. Jedino je Kuštro Branko, učitelj u Voljicu, bio poznat kao frankovac, jer je kao takav još od prijašnjih jugoslavenskih vlasti bio zatvaran.

Na dan proglašenja tzv. NDH sastalo se povodom toga proglašenja „Narodno vjeće“. Sazvao ga je gornjo-vakufski župnik fratar Rajić Emanuel, čovjek od 35 do 40 god., srednjeg rasta, plav, nosi naočale. Tek ovom prilikom ispoljio se Rajić Emanuel, koji se je i prije već stalno družio sa Kuštrom, kao pristalica ustaške organizacije. U „Narodnom vjeću“ nalazio se još i župnik iz Bistrice Žagar Alojzije, a osim toga sabrali su u vjeće i sve prestavnike HSS-a.

Istog dana razoružala je „Narodna zaštita“ pod rukovodstvom župnika Rajića žandarmeriju i finansijsku stražu, kojima su naredili kućni zatvor, ali su ih sve za kratko vrijeme pustili, pa su neki otišli iz Vakufa, a neki ostali i dalje u službi. Iza toga bio je u Gornjem Vakufu mir i red. Povremeno je nailazila jugoslovenska vojska koja se povlačila. Te je vojnike zaštita razoružavala i puštala da idu dalje, a bilo je slučajeva da su pojedincima oduzimali i novce. Vodja „Narodne zaštite“ bio je još od prije Škoro Jozo iz Gornjeg Vakufa, pa je to ostao i dalje. Škoro je kasnije u martu 1942 god. nestao.

U maju 1941 god. postavljen je za ustaškog tabornika u Gornjem Vakufu Batinić Stipo, rođen 1895, seljak iz Krupe, koji je kasnije nestao, a zamjenik mu je bio Jurić Ante, čovjek bez zanimanja iz Gornjeg Vakufa. S njima su u ustaškom taboru sarađivali još Grgić Jozo zv. „Brico“, brijač u Gornjem Vakufu koji je kasnije ubijen po NOV, zatim Grgić Josip Nikin, zv. „Sudija“, zidar iz Gornjeg Vakufa, koji je kasnije nestao, a bilo je i još nekih seljaka i doušnika koji su radili za ustaše. Za Batinić

⁷¹⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 78, инв. бр. 54795

Stipa zna se da je pobjegao pred J.A., jer se kasnije javio svojoj ženi iz Italije. Isto je tako nestao i Jurić Ante.

Jedan od glavnih organizatora ustaštva u Gornjem Vakufu bio je Kuštro Branko, učitelj u Voljicu, oko 25 god. On je odmah u aprilu 1941 god. postavljen za upravitelja sreske ispostave u Gornjem Vakufu. Kuštro je držao vezu sa ustašama izvan Gornjeg Vakufa, naročito sa onima iz Bugojna. Uz Kuštru bio je župnik Rajić, jedan od duhovnih vođa ustaštva, premda nije vršio nikakvu određenu funkciju u ustaškoj organizaciji.

Do 12 juna 1941 god. bio je u Gornjem Vakufu mir i nije bilo nikakvih važnijih događaja. 12.VI.1941 god. uhapšeni su po nalogu Kuštre: Teskeredžić Halil, Nakonečni Petar, gostioničar po narodnosti Rus, Manović Hamdija, Hadžiabdić Husein, Dedić Zahib, Kirlić Mustafa, i Dizdar Ibrahim. Bili su uhapšeni kao članovi jugoslavenskog sokola, a teretili su ih time da navodno imaju vezu sa četničkom organizacijom. Hapšenje je izvršio Jurić Ante uz pomoć žandarma. Posle tri dan svi su uhapšeni bili pušteni na slobodu.

Žandarmerija je bila ustrojena zajedno sa osnivanjem kotarske ispostave, pa je tom prilikom dovedeno više stranih žandarma, a žandarmeriji je pristupila šestorica od dotadašnje zaštite.

Kuštro Branko bio je poznat kao najveći ustaški zlikovac i sam se hvalio da je svojom rukom ubio 96 ljudi, s onim revolverom kojeg je imao kod sebe. Poznat je slučaj da je Kuštro zajedno sa Jurišić Nikolom, stožernikom iz Bugojna, u maju ili junu 1941 god., doveo uz pomoć nekih ustaša i žandarma na kamionu oko 6 Srba iz Livna, od kojih je jedan bio advokat, jedan sudija, a jedan pop Marko Popović iz Kupresa. Njih su ubili u Bistričkoj rijeci, 6 km. daleko od Gornjeg Vakufa. Zna se da je bilo više takvih slučajeva da su pod rukovodstvom Kuštre bili ubijani ljudi, osobito na teritoriji sreza Bugojno. Kod ubistva naprijed spomenute šestorice iz Livna, sudjelovali su i žandarmi: Martić Ivan, Smiljanić Luka i neki Paško, nepoznata prezimena, koji su svi bili ustaško raspoloženi, a kasnije su neznano pobjegli.

U februaru ili martu 1942 god. došle su u Gornji Vakuf ustaške jedinice iz Bugojna i zauzele položaje prema Prozoru, jer su odatle očekivali napad partizana. Međutim 12.VII.1942 god. partizani su iznenada u noći došavši s druge strane osvojili Gornji Vakuf a ustaše su se povukle u Bugojno. Kroz sve to vrijeme što su se ovi ustaše zadržavali u Gornjem Vakufu i okolici, nisu počinili nikakvih zločina niti pljačke. Od toga časa sve do 13.IX.1942 god. bio je Gornji Vakuf u partizanskim rukama. Nekoliko dana nakon oslobodjenja Vakufa u julu mjesecu 1942 god. počeli su ustaše iz aviona bombardirati Gornji Vakuf. Bombardirali su oko 5 puta kroz vrijeme od jedne sedmice. Tom prilikom načinjena velika šteta i uništene su 93 stanbene zgrade osim gospodarskih zgrada kojih je takođe mnogo srušeno ili izgorjelo. Smatra se da su ta bombardiranja vršili ustaški avioni, zato jer su se ustaše iz Bugojna htjeli osvetiti muslimanima iz Gornjeg Vakufa, koje su smatrali simpatizerima partizana, pa je zato uvijek bio bombardiran samo muslimanski dio mjesta. Muslimani, naime, nisu htjeli ići u ustaše. Prilikom pomenutog bombardiranja poginulo je u Gornjem Vakufu dvoje ljudi i to: Kirlić Ismet sin Saliha star 17 god. djak VI raz. gimn. iz Gornjeg Vakufa i Mišić Ziba, žena Edhema, stara 24 god. iz Gornjeg Vakufa.

13 septembra 1942 god. otišli su partizani iz Gornjeg Vakufa, jer su četničko-talijanske snage zauzele Prozor, pa su odmah u Gornjem Vakufu ušli ustaše iz Bugojna a s njima su došle i neke domobranske jedinice. Zajedno s ovima vratili su se i gornjo-vakufski ustaše Batinić, Rajić i drugi. Odmah posle toga odveli su ustaše jedne noći: Čakarević Mehu, sina Alije, 50 god. iz Gornjeg Vakufa i Polić Sulejmana,

sina Salke, 22 god. iz Gornjeg Vakufa, jer je prvom sin a drugom brat otišao sa partizanima, te su ih zaklali u jednom polju kraj Gornjeg Vakufa. Prema priznanju Grgić Josipa, „Brice“, kada je bio uhvaćen od partizana, on je ovu dvojicu zaklao, jer je navodno na njega pala kocka da to izvrši.

Još prije ulaska partizana u Gornji Vakuf otišao je iz Vakufa Kuštro Branko u Bugojno, a upravitelj sreske ispostave postao je Kurt Fadil, a za njim Sidran Ibrahim. Posle ovoga bio je upravitelj sreske ispostave Cerić Abduselam, koji je na tom položaju bio u času dolaska partizana u Gornji Vakuf. Sva ova trojica su dobri i korektni ljudi, pa su ustaše došavši u Gornji Vakuf uhapsili i Sidrana i Cerića. Cerić je kasnije, pošto je izašao iz logora prešao partizanima.

U septembru 1942 god. uhapšeni su u Gornjem Vakufu spomenuti bivši upravitelj sreske ispostave: Sidran Ibrahim, star oko 40 god. iz Sarajeva, Manović Ilijaz sin Tahira, star 21 god., Dedić Derviš sin Hafiza, star 39 god., Hrnjica Mustafa sin Selima, star 30 god. i Ehlizevak Zahid sin Arifa, star 19 g. svi iz Gornjeg Vakufa, kao simpatizeri partizana i odvedeni u logor Jasenovac, odakle se više nisu vratili. Nalog za hapšenje izdali su Batinić i njegovi saradnici.

U to vrijeme bio je komadant ustaških jedinica u Gornjem Vakufu neki ustaški poručnik Vodopija iz Livna.

U novembru 1942 god. ubili su nepoznate ustaše oko 6 km. daleko od Gornjeg Vakufa tri čovjeka iz Rame, koji su se vraćali sa sajma iz Gornjeg Vakufa. Ti su ustaše pripadali satniji satnika Bulića iz Livna, a čini se da su bili iz Rame i da su poznali te ljude. Ubijene su opljačkali oduzeli im novce i druge stvari.

Za vrijeme pogreba ove trojice ubijenih u Gornjem Vakufu, viknuo je na ulici Filipović Ahmet sin Zaima, star 38 god. trgovac iz Gornjeg Vakufa, „dole krvave ustaše, vidite šta rade!“, pa je zbog toga odmah uhapšen. Druge noći, ubio ga je u zatvoru neki Papić iz Duvna, žandarm, koji je kasnije pobjegao.

Iza toga ustaše su se povukle iz Gornjeg Vakufa bez borbe a u mjesto su ušli partizani i ostali ovdje nešto preko mjesec dana.

Kroz 1943 godinu Gornji Vakuf prelazio je nekoliko puta iz ruke u ruku. Svaki puta, zajedno sa ustaškom vojskom vraćala se u Gornji Vakuf i ustaška civilna vlast i to: tabornik Batinić, Grgić Jozo i drugi.

Do polovice januara 1943 god. drže Gornji Vakuf partizani. Onda se povlače bez otpora, jer počinje IV neprijateljska ofanziva. Ustaše, koji su ušli u Gornji Vakuf, ostaju ovdje do 8. avgusta, kada Gornji Vakuf opet zauzimaju partizanske jedinice i ostaju do konca 1943 godine, do VI neprijateljske ofanzive.

U čitavoj 1943 god. nije se strane ustaša ni drugih vlasti NDH u Gornjem Vakufu počinjen nikakav zločin nad stanovništvom. Nije bilo nikakvih hapšenja niti ubistava.

Do polovice maja 1944. god. nalaze se u Gornjem Vakufu partizani. Radi početka VII neprijateljske ofanzive, povlače se tada partizani iz Gornjeg Vakufa, a u Gornji Vakuf dolaze neke njemačke jedinice i domobranski konjički sklop iz Travnika i dobrovoljačka ustaška bojna, odnosno 2-3 satnije te bojne a i nešto domaće milicije. Opet se s njima vratio tabornik Batinić, Grgić Jozo „Brico“ i neki drugi. Oni su ostali u Gornjem Vakufu do 27.VII.1944 godine, kada su partizanske jedinice konačno oslobodili Gornji Vakuf.

Niti u 1944. god. nisu ustaše ni druge vlasti NDH počinili nikakvo zločinstvo u Gornjem Vakufu, osim što je bilo više slučajeva sitnije pljačke.

II GRUPA

Pod konac aprila 1941 godine prošla je jedne noći kroz Gornji Vakuf motorizirana njemačka vojska pravcem prema Mostaru. Ovom prilikom nisu ni Njemci nikome ništa učinili.

U cjeloj 1942 god. nisu se ni Njemci pojavljivali u Gornjem Vakufu.

Pošto su se polovinom januara 1943 god. partizani povukli iz Gornjeg Vakufa, došli su u Gornji Vakuf zajedno sa ustašama i nepoznate jedinice njemačke vojske, koje su se ovdje zadržavale za vrijeme IV neprijateljske ofanzive. Medjutim ovi Njemci nisu počinjali nikakvih zločinstava osim pljačke. Pljačkali su mnogo i to u prvom redu živežne namirnice, različite kućne stvari, a često i janjad i svinje. Katkada bi koji njemački oficir nešto i platio za stvari koje su odnosili, ali je to bilo iznimno.

Spomenute jedinice bile su u sastavu divizije „Prinz Eugen“, a bilo je i još nekih motoriziranih jedinica.

Godine 1944 nije u Gornjem Vakufu bilo Njemaca.

III. [GRUPA]

Talijanska vojska i četnici nisu nikada dolazili u Gornji Vakuf, osim što su talijanski vojnici u godinama 1942 i 1943 katkada automobilima prolazili kroz Gornji Vakuf, bez zadržavanja, vozeći u Bugojno svojim jedinicama razni materijal.

Pročitano, odobreno i potpisano

Povjerenik komisije:⁷¹⁵
Zapisničar:⁷¹⁷

Svjedoci:⁷¹⁶

⁷¹⁵ Десно се налази латинични потпис

⁷¹⁶ Испод се налазе латинични потписи свједока.

⁷¹⁷ Десно се налази латинични потпис Корић Милице.

Zapisnik⁷¹⁸

sastavljen dana 28 juna 1946 godine u Gornjem Vakufu po Zemaljskoj Komisiji za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Sarajevu.

Prisutni:

Pravni referent: Korka Dr. Fedor

Zapisničar: Korić Milica

Pristupaju pozvani svjedoci:

Brković Ivo, sin pok. Ivana, 45 god., težak iz Hasa

Sarajčić Haso, sin pok. Agana, 60 god. težak iz Hasa

Šumarić Jusuf, sin pok. Mehe, 42 god., težak iz Hasa

Pošto je svjedocima predočeno da imaju vjerno i istinito iskazati sve što znaju o zločinima koje je počinio okupator i njegovi pomagači na području Mjesnog Narodnog Odbora Rostovo, svjedoci daju ovu zajedničku izjavu:

I GRUPA

Prvih dana nakon sloma bivše Jugoslavije nije na područje M.O. Rostovo dolazio niko od organa tzv. NDH. U Rostovu je ostala ista žandarmerija koja se je i prije u toj stanici nalazila, samo što je do skora došlo naređenje iz Travnika da se otpuste žandarmi Srbi, koji su se nakon toga razišli. U to je vrijeme u Rostovo došla njemačka vojska i zadržala se oko mjesec dana.

Čim su ovi Nijemci otišli počeli su k nama dolaziti neki nepoznati ustaše iz Turbeta kod Travnika, gdje je bila centrala drvarske firme „Ugar“ koja je u Rostovu imala svoje šumsko područje, te su odvodili Srbe namještenike te firme, koji su inače bili stranci a ne domaći, radili su u Rostovu. To odvođenje trajalo je oko mjesec i po dana, a odveli su ih svega oko 20. Vodili su ih nekamo u Turbe, odakle su bili upućeni na prisilni rad u Njemačku, odakle su se vratili svi osim petorice, posle godinu dana. Ova su petorica:

Mirković Vaso sin pok. Pere star oko 25 god. namještenik na željeznici firme „Ugar“ iz Seone

Jokanović Trivo oko 35 g. iz Vitolja kod Travnika

Šarić Mićo oko 32 g., iz Jajca

Knežević Stojan oko 40 g. iz Karaule kod Travnika

Djenić Pane oko 30 g. iz Karaule kod Travnika.

Kako u području našeg M.O. osim katolika i muslimana, kojih je većina, ima i pravoslavnih, to su ustaše iz Travnika nekoliko puta dolazili u Rostovo i odvodili domaće Srbe kao taoce, ali su ih svaki put pustili na slobodu intervencijom domaćih ljudi tako, da od njih niko nije stradao.

Do dolaska partizana u područje Gornjeg Vakufa nije se kod nas ništa naročito dogodilo. Partizani su ušli u Gornji Vakuf 12.VII.1942 g. prešavši preko sela Šebešića. U Rostovo i ostala sela toga M.O. partizani su došli tek koncem mjeseca avgusta 1942 god., kojom su prilikom zarobili nekoliko žandarma, ali su ih odmah pustili kad su seljaci posvedočili da nisu rđavi ljudi. Bila je to V Crnogorska brigada, čiji je Štab bio u Rostovu do novembra mjeseca a onda je mjesto nje došla I Dalmatinska brigada i ostala do 15.II.1943 g.

⁷¹⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 80, инв. бр. 54803

Partizani su i dalje bili kod nas, samo što je 15.II.1943 g. mjesto I Dalmatinske brigade došla i Hercegovačka Divizija, koja je nakon par dana otišla prema Crnoj Gori, a kroz dva mjeseca nije niko k nama dolazio.

Tek koncem aprila 1943 godine došao je u Rostovo Hotić Mesud i osnovao Travnikički Odred koji je bio stalno u Rostovu. Nekoliko su puta dolazili u akciju protiv njih Nijemci i ustaše, ali su se partizani svaki put uklonili. To je trajalo sve do oktobra mjeseca 1943 g. kada je došla IX Krajiška brigada.

U ljetu 1943 g. poginuo je u Rostovu Durek Omer sin pok. Bećira 45 god., težak iz Rata, prilikom bombardovanja iz aviona.

U januaru 1944 g. partizani su se povukli svega na 5 dana iz Rostova, dok je prolazila njemačka vojska, te su se odmah vratili i ostali do maja 1944 g. Tada je u Rostovo došao V domobranski konjički sklop iz Travnika koji je ostao u selima Ratu i Hasu oko 40 dana, kroz koje vrijeme su ti domobranci zalazili i u druga sela, ali nikome nisu ništa načinili, nego su samo oko 12 mladića otjerali u vojsku. Zato su vrijeme partizani jedanputa napali na njih, ali su se povukli. Taj konjički sklop otišao je onda u Gornji Vakuf, a k nama su došli partizani i od onda stalno ostali kod nas.

Osim jednog čovjeka, koji je poginuo od avionske bombe, u području M.O. Rostovo kroz cijelo vrijeme okupacije nije poginuo ni jedan čovjek.

II GRUPA

Godine 1941 prvih dana okupacije došlo je u selo Šebešić i Pavlovicu (naselje ispod Seone firme drvarske „Ugar“) oko 150 njemačkih vojnika iz nepoznatih jedinica, koji su tamo ostali oko mjesec dana i radili neke mjerničke poslove. Prema narodu su se ponašali vrlo korektno.

1942 godine nije kod nas bilo Nijemaca.

U oktobru 1943 godine naišla je da područje M.O. Rostovo, dolazeći od Kiseljaka preko Fojnice, „Vražija divizija“. Kako su se partizani pred njom uklonili, Nijemci su vidjeli da su ovdje bili partizani i o tome ispitivali narod. Sve kuće za koje su ustanovili da su se u njima nalazili partizani, oni su zapalili. Tako je u Ratu zapaljeno 9 a u Seoni 19 zgrada. Osim toga pljačkali su konje i goveda, kojih su opljačkali oko 100 komada, ovce, živad, uzimali žito i druge namirnice, sve kućne stvari i pravili svakavu štetu. Ovom su prilikom uhapsili Brković Ivu, koji je bio tada M.N.O.O., te su ga ovdeli u Travnik, odakle u Zenicu, gdje je bio osuđen na smrt, ali je intervencijom nekih prijatelja poslije 20 dana pušten na slobodu.

Ko su bili komandanti „Vražije divizije“ i ko je rukovodio palenjem i pljačkom nije nam poznato.

„Vražija divizija“ je u našim selima prenoćila i otišla dalje, a partizani su se odmah vratili.

U ovoj godini Nijemci su u ljetu 1943 bombardovali avijacijom Rat i sva druga sela M.O. Rostovo, kojom prilikom je poginuo spomenuti Durek Omer, a počinjeno je i mnogo materijalne štete jer je oštećeno mnogo kuća, te pobijeno 7 goveda.

Pročitano, odobreno i potpisano.

Povjerenik Komisije:⁷¹⁹
Zapisničar: *Milica Korić*

Svjedoci:⁷²⁰

⁷¹⁹ Поред се налази потпис повјереника комисије.

⁷²⁰ Испод се налазе потписи или отисци прстију свједока.

ПРЕСУДЕ

PRESUDA U IME NARODA!

U krivičnom predmetu protiv ČIČKA FRANJE zbog krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, Okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od pretsjednika ovoga suda Ilije Slavinića kao pretsjednika i sudija porotnika Jakarija Ante i Begovića Uzeira kao članova, a u prisutnosti Seljan Marice kao zapisničara, Blaškovića Ratoljuba kao Javnog tužioca, Dr. Milivoja Takanca kao branioca, održao javnu raspravu protiv Čička Franje koji je u pritvoru, pa je na predlog Javnog tužioca da se optuženi najstrožije kazni i na predlog obrane da se optuženi što blaže kazni danas dne 29. maja 1947. godine

presudio

Optuženi ČIČAK FRANJO zv. VRGOČ pok. Marijana i majke Perke rodjene Vrgoč, rođen 9/IX.1909. godine u selu Odžaku M.N.O. Kupres srez Bugojno gdje i živi, Hrvat, državljanin FNRJ, zidar, sa imetkom od 20.000 Dinara, oženjen, otac 2 djece, pismen sa 4 razreda osnovne škole, neporočan, nalazi se u pritvoru i istražnom zatvoru od 6. januara 1947. godine

kriv je

što je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije:

1./ Maja mjeseca 1941. godine pristupio ustaškom pokretu i stupio u naoružanu miliciju, koju su u Kupresu formirali zloglasni Kuštro Branko i Grabovac Marko, kojoj je miliciji na čelu bio Grabovac Marko, a djelom ta milicija u selu Odžacima zapovjedao je optuženi te je ovoj miliciji uz kratke prekide proveo sve vrijeme rata;

2./ Jula mjeseca 1941 godine nakon organizovanja ustaške milicije u Odžaku vrbovao ljude da stupe u miliciju, pa su tada mlađji seljaci uzimajući oružje od optuženog držali stražu po selu;

3./ Na 15 dana poslije Petrov dana 1941 godine kao ustaški milicioner u društvu Ivice Čička i Vinka Bagarića natjerao je 25 seljaka iz sela D. Vukovska na prinudni rad kod ustaškog zločinca Grabovca Marka, kod koga su svi seljaci radili nekoliko dana;

4./ Istom prilikom kao pod 3. učestvovao i u hapšenju Spremo Cvije i Steve iz G. Odžaka, koji su uhapšeni, odvedeni i nakon nekoliko dana ubijeni kod Kupreški vrata;

5./ Na 2 dana po izvršenju djela pod 3. i 4. kao ustaški milicioner u društvu Pocrnja Ante, Kovačevića Pere, starijeg sina Grahovca Marka, Arkulovića Joze, Džalo Ive, Čička Ive i dr. došao u Begovo selo, te su tada pohapsili i odveli 12 ljudi, izmedju kojih su bili i Gligurić Markica, Djoko i Andjelko i Spremo Ilija, koji su ljudi

⁷²¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

nakon odvođenja poubijani kod Kupreških vrata;

6./ U vrijeme masovnih pokolja ljeta 1941 godine kao ustaški milicioner prisiljavao seljake svog i okolnog sela, da kopaju jame u koju je trebalo kasnije baciti poubijane ljude, pa je pri tom pretnjama pištoljem i tučom pokušao natjerati Miju Čička da ide kopati jame, od čega je Mijo bio spašen intervencijom svoje žene Ljube;

7./ 23. aprila 1942 godine kao komandir satnije ustaške milicije učestvovao je u akciji na selo D. Malovan, kojom je prilikom poubijano 17 ljudi, žena i djece, a imovina seljaka je opljačkana;

8./ Augusta mjeseca 1942 godine u društvu Dumenčića Mirka, Čička Ivice i sa ostalim milicionerima svoje milicije učestvovao u akciji na Begovo selo, u kojoj je akciji u isto vrijeme učestvovala i crna legija pod komandom Rafe Bobana, kojom je prilikom u jednoj štali zapaljeno i na taj način poubijano 92 lica;

9./ 5. augusta 1942 godine učestvovao sa svojom milicijom i četvoricom ustaša iz crne legije u hapšenju, odvođenju i ubijanju u Kasunovcu kod Ledića kuće oko 20 lica iz familije Stevana Sprema kao i u pljački imovine ovih lica, od koje je pljačke uzeo za sebe 9 sanduka robe;

10./ Tačno neutvrđenog datuma 1941 godine ili 1942 godine u Kupresu učestvovao u društvu Branka Kuštre u sprovođenju grupe Srba iz Livna, koja je grupa poubijana istog dana kod Kupreških vrata. Nakon ubijanja i pljačkanja ove grupe optuženi je prodavao razne stvari i cipele Baila Jove, koji je zajedno sa pomenutom grupom ubijen, a prije nego što je grupa bila odvedena na mjesto ubijanja i dok je stajala u Kupresu, nije dozvolio ljudima iste grupe da uzmu sebi vode niti da kupe voća, govoreći im da oni sele i da to njima ne treba;-

dakle organizovao i vrbovao druge i sam stupio u naoružanu vojničku formaciju sastavljenu od Jugoslovenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njim protiv svoje otadžbine i u tu svrhu primio od neprijatelja oružje i pokoravao se naredjenju neprijatelja i zajedničke borbe sa njim protiv svoje otadžbine i u tu svrhu primio od neprijatelja oružje i pokoravao se naredjenju neprijatelja, bio neposredni izvršilac hapšenja, nečovječnog postupanja sa Jugoslovenskim državljanima, odvođenja na prisilni rad, ubijanja ljudi i paljevina i pljačke imovine Jugoslovenskih državljana,-

čime je pod 1. i 2. učinio krivična djela iz čl. 3 tač. 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a djelima pod 3. - 10 krivična djela iz čl. 3 tač. 3 istog Zakona,-

pa se radi toga a na osnovu čl. 4 stav 2 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države u vezi sa čl. 1 tač. 1,6 i 10, čl. 2 čl. 3, čl. 8, čl. 9, čl. 10 i čl. 14 Zakona o vrstama kazni

osuđuje

NA KAZNU SMRTI STRIJELJANJEM, konfiskaciju cjelokupne imovine te na trajan gubitak svih političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja.

Optuženi je dužan naknaditi troškove krivičnog postupka, koji se troškovi nenaplativim proglašuju, a oslobodjava se od dužnosti plaćanja paušalnog iznosa.

U pogledu djela pod tač. 1.

Optuženi priznaje, da je svršetkom maja ili početkom juna 1941 primio od kotarskog prestojnika Grabovca oružje i stupio u ustašku miliciju, u kojoj je ostao do augusta 1941 godine. Priznaje takodjer, da je bio zapovjednik ustaške milicije u selima Donji i Gornji Odžak.

Kako je to njegovo priznanje poduprto iskazima preslušanih svjedoka Ljubunčića Bilala, Čičak Anice, Ravančića Matka, Piljića Ahmeta i Turalije Mata, koji su u glavnom suglasno posvjedočili, da je optuženi odmah po kapitulaciji Jugoslavije odnosno po uspostavi NDH stupio u ustaški pokret i primio oružje, a Azica Čičak još i to, da je optuženi bio glavni komandant ustaške milicije u Odžaku te se je sud uvjerio o krivici optuženog u subjektivnom i objektivnom pravcu. Kod toga sud nije mogao poprimiti obranu optuženog, da je on bio u ustaškoj miliciji samo do augusta 1941 godine, jer je iskazima gore navedenih svjedoka utvrđeno, da je on kao ustaški milicioner djelovao i u godini 1942.

Pošto se u tom djelu optuženog nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, te ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 2

Optuženi je na današnjem gl. pretresu odlučno porekao, da bi on ikoga vrbovao a kamoli silom natjerivao da stupi u ustašku miliciju. Medjutim u svom iskazu pred ODB-om u zapisniku od 1. februara 1947 izričito naveo, da seljaci njegova sela ispočetka nisu davali straže, a da su oko jula 1941 godine mladji seljaci dolazili njemu i uzimali pušku pa su vršili stražu po selu.

Sud je poklonio vjeru iskazu optuženoga koji je dao u predhodnom postupku a ne njegovoj obrani na današnjem gl. pretresu iz razloga, što optuženi nije ničim obrazložio zašto je on drukčije govorio pred UDBom. Iz iskaza pak optuženog u predhodnom postupku mora se doći do logičnog zaključka, da je pristupanje mladjih seljaka u ustašku miliciju uslijedilo na poticaj optuženog, koji je bio zapovjednik te ustaške milicije i posve je prirodno, da je nastojao da pridobiju u ustašku miliciju što više ljudi. Zato govori i iskaz svjedoka Kavančića Matka koji je na saslušanju dne 13/I.1947 pred UDBom izričito naveo, da je optuženi nagonio ljude u miliciju. Taj svoj iskaz svjedok Kavančić ponovio je i na današnjem gl. pretresu i istom nakon suočenja sa optuženim promjenio svoj iskaz u tom pravcu da mu nije poznato dali je optuženi nagonio druge ljude u miliciju. Kad se uzme u obzir, da je spomenuti svjedok nudio i svoju zakletvu na istinitost ovog prvobitnog iskaza, te kad se uzme u obzir, da Ravančić nije mogao valjano obrazložiti i objasniti, zašto bi njegov iskaz bio drukčije upisan u zapisnik kod UDB-a, mora se doći do logičnog zaključka, da je svjedok Ravančić Mate u predhodnom postupku i prvobitno na današnjem pretresu govorio istinu, od kojih iz nepoznatih razloga istom nakon suočenja sa optuženim odustao.

Na temelju gore svega navedenog sud je stekao nepobitno uvjerenje, da je optuženi vrbovao ljude za ustašku miliciju, a kako se u tom djelu optuženog nalaze svi kriteriji krivičnog djela iz čl. 3 tač. 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga je tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 3

O krivnji optuženog u pogledu ovoga djela u subjektivnom i objektivnom pravcu sud se je uvjerio na temelju priznanja samog optuženog. Doduše on nastoji prikazati svoje djelovanje kao samo prenošenje zapovjesti kotarskog prestojnika Grabovca, ali okolnost da su ti ljudi dovedeni bili predhodno njemu, jasno govore zato da je on natjerao u društvu Ivice Čička i Vinka Dagarića, da se ti ljudi odazovu pozivu kotarskog prestojnika.

Kako se u tom djelu nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3, te ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 4

Optuženi poriče djela, ali priznaje da se je nalazio u blizini kuće Steve Spreme i vidio, da su Cviju uhapsili i odveli policajac Ante Šarić i ustaški omigrant Dučić, a Stevu Spremu da je uhapsio i odveo stariji sin kotarskog prestojnika Grabovca. Medjutim, tu je obrana optuženog oborena iskazom Nedeljka Spreme, koji doduše nije izričito označio optuženog kao izvršioca hapšenja i odvođenja Steve i Cvije Spreme, ali je naveo, da je optuženi nakon pola sata iza hapšenja Stevinog došao u njihovu kuću i naredio svjedoku da ide na njivu u tor da čuva ovce, a kad svjedok to nije htio učiniti, da je optuženi iz susjedne kuće digao Matka Brajaka i skupa sa svjedokom poslao da idu toru i čuvaju ovce. To da je optuženi po iskazu Nedeljka Spreme učinio nakon toga, kad im je kazao, da je Cvijo uhapšen i odveden u grad. Kad se uzme u obzir, da je Cvijo Spremo za vrijeme hapšenja Spremo Steve bio na njivi i čuvao ovce i da ukućani o njemu nisu znali ništa, nedvojbeno proizlazi, da je optuženi sudjelovao u hapšenju Cvije Spremo, jer od kuda bi on mogao znati, da je Cvijo bio kod tora sa ovcama, kad nebi lično sudjelovao u hapšenju Cvije i zašto bi se brinuo, da neko čuva ovce, jer nije mogao bez ličnog prisustva kod tora uvjeriti da nema drugog čobana, koji će čuvati te ovce. Notorno je, da su ustaše nakon ubijanja pravoslavaca sutra dan pljačkali njihovu imovinu a naročito stoku, pa je jasno, da se optuženi tom zgodom brinuo da im pljen tj. ovce Cvije i Stevo Spreme ne umaknu. Iz ovoga nedvojbeno slijedi da je on bio saučesnik hapšenja i odvođenja Steve i Cvije Spremo, pa je sud na temelju toga stekao nepobitno uvjerenje o krivici optuženog i u pogledu ovoga djela. To uvjerenje suda još se pojačava kad se uzme u obzir, da je on po iskazima svjedoka Huseinbegovića Islama, Ljubunčića Bilala, Piljića Ahmeta i Brčića Zaima bio glavni organizator i rukovodioc svih hapšenja, odvođenja i pljačka pravoslavnog stanovništva, pa bilo bi nerazumljivo, zašto bi optuženi u konkretnom slučaju odustao od te svoje uloge.

Kako se u tom djelu optuženog nalaze svi kriteriji krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 to ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 5

Optuženi poriče djelo, ali priznaje da je tog dana bio u Begovom selu kod Matka Turalije, da se sa istim pogodi da mu pravi kola. Tom zgodom da je vidio Pocrnju Katu, Kovačević Peru i starijeg sina kotarskog prestojnika Grabovca, kako su prošli pored kuće Matka Turalije, a sutra dan da je čuo, da su ta trojica odveli 12 ljudi, koji su bili i ubijeni.

Samo već priznanje optuženog, da se je na kritičnom zgodom nalazio u Begovom selu, ukazuje nato, da je on imao učešća u tom djelu, jer je, kako je to kod

djela pod 4 istaknuto, bio organizator i rukovodioc svih zločina, pa nije nikako vjerojatno, da bi on ostao po strani prigodom hapšenja i odvođenja dvanajestorice Srba iz Begova sela. Zato govori i okolnost, da je optuženi uvijek poznavao one ustaše koji su izvršili hapšenje i odvođenje te uvijek u tim slučajevima nastoji da svoje prisustvo u blizini mjesta zločina prikaže kao posve slučajno i ograničava svoju ulogu na ulogu posmatrača. Medjutim njegova odbrana oborena je iskazom svjedoka Turalije Mate, koji nije potvrdio navod odbrane optuženog, da se je optuženi za vrijeme hapšenja dvanajestorice Srba iz Begova sela nalazio kod njegove kuće.

Fakat hapšenja, odvođenje i ubijanje dvanajestorice Srba, medju kojima su bili Gligurić Markica, Djeko i Andjelko i Spremo Ilija potvrđen je iskazom svjedoka Turalija Mate i Brčića Zajima.

Osim toga svjedok Brčić Zajim izričito posvjedočio je da je optuženi zajedno sa Ivom Džalom, Jezom⁷²² Arkulovićem i dr. učestvovao u hapšenju Srba iz Odžaka i Begova sela i da je svojim očima vidio kad su 12 Srba iz Begova sela, medju kojima su bili Gligorić Marko, Andjelko i Djako, po noći bili strpani u kamion i otjerani prema Kupreškim vratima.

Na temelju gore svega navedenog sud se je uvjerio o krivnji u subjektivnom i objektivnom pravcu i u pogledu ovoga djela, a kako se u tom djelu nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 to ga je tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod 6

I pored toga što je optuženi odlučno porekao svaku krivicu u pogledu ovoga djela, sud je na temelju iskaza svjedoka Ravančića Matka, Piljića Ahmeta i Mandžuka Himze, od kojih je prvi iskazao, da je optuženi zapovjedao kopanjem rupa za ubijane Srbe i da je lično vidio, da je optuženi sa pištoljem nagonio Miju Čička da kopa te rupe, a drugi je iskazao, da je optuženi imao svoju grupu, kojoj je naredjivao, gdje će se kopati rupe za ubijene, te treći je iskazao, da se optuženi povezao sa Rafom Bobanom i Markom Mihaljevićem, koji su došli u Kupres sa namjerom istrijebljenja srpskog stanovništva i da je optuženi organizovao Hrvate za kopanje rupa na Kupreškim vratima, a od Mije Čička da je čuo da ga je optuženi htio ubiti iz pištolja kad on nije htio saznajući da se radi o ubijanju Srba, nastaviti kopanje, - poprimio da je optuženi ovo djelo izvršio.

Kako se u tom njegovom djelu nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 7

Optuženi poriče svaku krivnju u pogledu ovoga djela i navodi u svoju odbranu, da se je on u to doba nalazio u domobranstvu u Rogatici, a osim toga da nije nikada bio zapovjednik satnije. Obrana optuženog oborena je iskazima u prvom redu svjedokinje Anice Čičak, koja je posvjedočila, da je optuženi godine 1942 bio zapovjednik milicije, zatim iskazom Ravančića Matka, da je optuženi 1943 godine bio jedan od vodećih ustaša i konačno iskazom svjedoka Piljića Ahmeta, da je optuženi bio jedan od glavnih rukovodioca u zločinima počinjenih tokom 1942 i 1943 godine, pa je stoga sud tu odbranu optuženikovu i alibi odbacio kao neistinitu.

Naprotiv sud je na temelju iskaza svjedoka Brčića Zaima, da je u akciji na

⁷²² У оригиналном документу овај податак се не види јасно.

Donji Malovan učestvovala i satnija, kojom je zapovjedao optuženi, pa stoga drži, da je i on morao u toj akciji učestvovati, a kojom je prilikom ubijeno 17 žena i djece i opljačkano mnogo naroda., uvjerio o krivnji optuženog i u pogledu ovoga djela, jer je isključeno, da bi optuženi kao komadant milicije bilo ta grupa ili satnija izostao od te akcije.

Tako se u tom djelu optuženikovom nalaze ovi kriteriji krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, te ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 8

Optuženi priznaje, da je učestvovao u akciji na Begovo selo izvršeno od strane ustaške milicije i crne legije pod komandom Rafe Bobana, premda priznaje, da je u to vrijeme bio kod svoje kuće.

Medjutim iskazima svjedoka Ljubunčića Bilala, Biljića Ahmeta, Brčića Zajima i Anice Čičak nedvojbeno je ustanovljeno učešće optuženog i u ovome zločinu. Naime svjedok Ljubunčić Bilal lično je vidio optuženog, kad je sa ostalim ustašama otišao u Begovo selo, gdje je tom zgodom u jednoj štali spaljeno oko 80 lica. Svjedok Piljić Ahmet iskazao je, da je od Joze Arkulovića i Ive Džala, koji su bili učesnici ovog djela, čuo, da je optuženi bio učesnik i organizator tog zločina, a da su Joze Arkulović i Ive Džal bili u partiji optuženog posvjedočio je i svjedok Himzo Mandžuka. Svjedok Brčić Zajim zna, da je u augustu 1942 bila poduzeta akcija na Begovo selo, kojom je prilikom izgorilo 92 čovjeka, a od svijeta da je čuo, da je u tom sudjelovao i optuženi sa svojom grupicom milicionera. Svjedok Anica Čičak iskazala je, da je sutra dan poslije paljenja ljudi u Begovu selu od svijeta čula da je u tom paljenju učestvovao i optuženi /Vrgoč/ i da su se ustaše tom zgodom doselile i pekli janje,

Sud nema nikakvog razloga da ne vjeruje ovim svjedocima, a to tim više, što i sam optuženi i nenavodi ni najmanjeg razloga koji bi doveo u sumnju ijedan iskaz od tih svjedoka. Doduše ti svjedoci nisu svjedoci očevidci, ali su oni već sutra dan čuli o učešću optuženog /Anica Čičak/, ili su naveli tačan izvor svojih informacija, a jedan od njih /Ljubunčić Bilal/ svojim je očima vidio optuženog kako je on pošao sa svojim ustašama u tu akciju a svakako nije pošao da tamo bude samo posmatrač.

Na temelju svega gore navedenog sud se je uvjerio o krivnji optuženog u subjektivnom i objektivnom pravcu i u pogledu ovoga djela, a kako se u tom djelu nalaze svi potrebni kriteriji krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 9

Optuženi poriče svaku krivnju navodeći u svoju obranu, da je te noći bio kod svoje kuće i nezna, koje je poubijao porodicu Steve Spreme.

Medjutim iskazima preslušanih svjedoka ustanovljeno je nedvojbeno učešće optuženog i u ovom zločinu. Tako svjedok Ljubunčić Bilal je posvjedočio da je optuženi prolazeći kroz svjedokovo selo sa ostalim ustašama one noći, kad je odvedena i poubijana familija Steve Spreme lično naredio i svjedoku i ostalim seljacima da ugase svjetlo. Dakle, obrana optuženikova, da je on te noći bio kod kuće oborena iskazom ovog svjedoka. Svjedokinja pak Čičak Anica navodi da je optuženi sutra dan po ubijanju porodice Spremo lično djelio imovinu te porodice, a što da je ona vidila svojim očima. Osim toga je navedena svjedokinja posvjedočila da je

optuženi, saznajući da su se od pokolja spasile 2 djevojčice od porodice Spremo naredio Anti Hrnjaku, da ode na mjesto zločina i ubije te 2 djevojčice, što je Anto i izvršio. Svjedok Ravančić Matko iskazao je, da su ustaše, koje su ubile porodicu Steve Spreme bili pod komandom optuženog. Svjedok Mandžuka Himzo izjavio je da mu je Mije Čičak pričao da je optuženi sudjelovao u ubijanju 17 članova porodice Spremo kod Kupreških vrata. Svjedok Piljić Ahmet naveo je da je od Nedeljka i Bože Spremo koji su preživjeli pokolj te od Iva Džala koji je bio također učesnik u ovom zločinu čuo, da je optuženi bio učesnik i organizator tog zločina. Doduše Spremo Nedeljko preslušan kao svjedok nije izričito označio optuženog kao učesnika tog zločina, jer nije mogao prepoznati sve ustaše usljed mraka, ali drži, da je bio tom zgodom i optuženi, jer je isti bio organizator takvih zlodjela. Ovim se i ukoliko se umanjuje vjerodostojnost iskaza svjeoka Piljića Ahmeta, jer njemu usprotuslovi iskaz svjedoka Spremo Nedeljka, a osim toga je Piljić označio još i 2 druga izvora svoje informacije i to Božu Spremu i Ivu Džala, od kojih je potonji svakako znao, koje je sve učestvovao u tom pokolju.

Sud je poklonio potpunu vjeru iskazima gore navedenih svjedoka, a to tim više što je optuženi, kako se vidi iz ove presude sudjelovao skoro u svim poduhvatima protiv srpskog stanovništva u okolici Kupresa, a notorna je činjenica, da Kupreška milicija čiji je pripadnik bio i optuženi spada u najkrvavije i najozloglašnije ustaške formacije. Pa je na temelju tih iskaza stekao nepobitno uvjerenje o krivici optuženog u subjektivnom i objektivnom pravcu i u pogledu ovoga djela.

Kako se u tom djelu nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države to ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 10

Optuženi ne priznaje djelo, ali priznaje, da je tog dana slučajno bio u Kupresu i vidio kamion sa uhapšenim Srbima iz Livna.

Već sama obrana optuženog karakteristična je da se je on uvijek slučajno i kao nezainteresovani posmatrač nalazio skoro kod svakog u grijeh njemu upisanog zločina i jasno pokazuje, da je optuženi svoje prisustvo na licu mjesta, koje nemože sakriti, jer se djelo događa po danu, hoće da objasni kakvom slučajnosti, koje nema nikakve veze sa zločinom i time da eventualno izbjegane krivične odgovornosti. Međutim iskazima svjedoka Ljubunčića Bilala, Piljića Ahmeta i Huseinbegovića Islama ta je obrana optuženog potpuno oborena i dokazano njegovo nesumnjivo učešće u ovom zlodjelu. Tako svjedok Ljubunčić Bilal iskazao je, da je lično vidio, kad je optuženi predao cipele ubijenog Jove Baila Abazu Mandjuki a osim toga da je na optuženom vidio crni šešir Jove Baila i da je optuženi prigodom svoga boravka kritičnog dana u Kupresu bio naoružan sa pištoljem. Ova činjenica jasno govori o učešću optuženog u zločinu nad Srbima iz Livna, jer od kud bi kod njega bile cipele i šešir ubijenog Jove Baila, koji je bio u toj grupi Srba iz Livna, kad optuženi nebi sudjelovao u ubijanju tih Srba. Zatim svjedok Huseinbegović Islam, čiji je iskaz pročitao na današnjem gl. pretresu posvjedočio, da je on lično vidio optuženog kod kamiona sa uhapšenim Srbima iz Livna i da im optuženi nije dozvolio, da kupe sebi voća, niti im je dao da se napiju vode, govoreći da oni sele i da njima to netreba. Osim toga je isti svjedok naveo, da je optuženi sjelo u luksuzni autu sa Kuštrom te je sanjim otišao u pravcu Bugojno a za njima da je krenuo i kamion sa uhapšenim Srbima iz Livna. Nakon 2 sata daje svjedok vidio da su se kamioni povratili prazni kroz Kupres. Dakle ovaj je svjedok tačno i precizno potvrdio učešće optuženog u ovom zločinu i to još kao rukovodioca,

jer se je kao takav vozio u luksuznom autu. Konačno iste činjenice posvjedočio je i svjedok Piljić Ahmet iskazavši, da su svi Srbi iz Livna, koji su dotjerani u Kupres poubijani kod Kupreških vrata i da je u tome ubijanju učestvovao i optuženi kao rukovodioc.

Na temelju iskaza ovih svjedoka kojim je sud nema nikakvog razloga da nevjeruje sud se je uvjerio o krivici optuženog u subjektivnom i objektivnom pravcu, pa budući da se u tom djelu optuženog nalaze sva obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 toga je tog djela i krivim proglasio.

Kod takvih nepobitnih utvrđenih činjenica sud je smatrao suvišnim provođenje daljih dokaza predloženih po odbrani preslušanjem svjedoka Lukijana ? pevića⁷²³, Mare Čičak, Andje Čičak, Pavle Ivkovića, Mirka Brkana i Turalije Matka zv. Dude, jer njihovi iskazi i kad bi bili u korist optuženog, nebi mogli promijeniti uvjerenje suda, to tim više što je svjedok odbrane Turalija Matko pok. Frane nije posvjedočio obranu optuženog, pa po svoj prilici i ovi nove navedeni svjedoci nebi potvrdili obranu optuženog, nego se je od strane optuženog predlaganih novih svjedoka išlo zatim da se odugovlači postupak i time odgodi izvršenje zaslužene kazne.

Kod odmjerjenja kazne poprimio je sud kao olakotne neporočnost i nevinu obitelj, a kao otegotno zločinačku čud optuženog i okolnost što je optuženi pri izvršenju djela pokazao naročitu surovost /nije dozvolio uhapšenim čak da se napiju vode/ pa ga je dosljedno tome a na temelju zakonskih propisa citiranih u dispozitivu presude osudio za djela pod tač. 1./, 2./ i 3./ na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od po 5 godina za svako i na gubitak političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od 1 godine za svako; Za djela pod 4./ 6./ i 10./ na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 10 godina za svako i na gubitak političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju 2 godine za svako; Za djela pod tač. 5./ i 7./ na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 15 godina i na gubitak političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju 3 godine za svako a za djela pod tač. 8./ i 9./ na kaznu smrti strijeljanjem, konfiskaciju cjelokupne imovine te na trajan gubitak političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja za svako kao primjerenu kaznu stepenu njegove krivične odgovornosti i društvene opasnosti.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka i paušalnom iznosu osniva se na okolnosti da je optuženi ostao bez imetka pošto je njemu sav imetak konfiskovan.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu!
Travnik, dne 29. maja 1947.

Zapisničar:⁷²⁴

Pretsjednik vijeća:⁷²⁵

M.P.

*Presuda je stala na pravnu snagu dne 12-VI.1947.
Travnik 7-VI.1947.*

M.P.

⁷²³ У оригиналном документу овај податак се не види јасно.

⁷²⁴ Испод се налази потпис записничара.

⁷²⁵ Испод се налази потпис предсједника вијећа.

PRESUDA U IME NARODA!⁷²⁶

Vrhovni sud Narodne Republike Bosne i Hercegovine u Sarajevu u vijeću sastavljenom od sudije Vrhovnog suda JOKANOVIĆA Dr. STEVE kao pretsjednika vijeća i sudija Vrhovnog suda Baruha Dr. Avrama i Knežića Dr. Borivoja kao članova vijeća te sekretara Vrhovnog suda Mursela Envera kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv ČIČAK FRANJE zbog krivičnog djela iz čl. 3 t. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države povodom žalbe optuženog protiv presude Okružnog suda u Travniku od 29. maja 1947. god. broj: Ko: 57/47., saslušavši predlog pomoćnika Javnog tužioca Narodne Republike Bosne i Hercegovine, na zasjedanju održanom 12. juna 1947. god. presudio je:

Žalba se optuženog ne uvažuje i prvostepena presuda potvrđuje.

razlozi

Pobijanom presudom optuženi je proglašen krivim:
što je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije:

1./ Maja mjeseca 1941. godine pristupio ustaškom pokretu i stupio u naoružanu miliciju, koju su u Kupresu formirali zloglasni Kuštro Branko i Grabovac Marko, kojoj je miliciji na čelu bio Grabovac Marko, a djelom ta milicija u selu Odžacima zapovjedao je optuženi te je u ovoj miliciji uz kratke prekide proveo sve vrijeme rata;

2./ jula mjeseca 1941 godine nakon organizovanja ustaške milicije u Odžaku vrbovao ljude da stupe u miliciju, pa su tada mlađji seljaci uzimajući oružje od optuženog držali stražu po selu;

3./ na 15 dana poslije Petrov dana 1941 godine kao ustaški milicioner u društvu Ivice Čička i Vinka Bagarića natjerao je 25 seljaka iz sela D. Vukovsko na prinudni rad kod ustaškog zločinca Grabovca Marka, kod koga su ovi seljaci radili nekoliko dana;

4./ istom prilikom kao pod 3. učestvovao i u hapšenju Sreme Cvije i Steve iz G. Odžaka, koji su uhapšeni, odvedeni i nakon nekoliko dana ubijeni kod Kupreških vrata;

5./ na 2 dana po izvršenju djela pod 3. i 4. kao ustaški milicioner u društvu Pocrnja Ante, Kovačevića Pere, starijeg sina Grabovca Marka, Arkulovića Joze, Džalo Ive, Čička Ive i dr. došao u Begovo selo, te su tada pohapsili i odveli 12 ljudi, izmedju kojih su bili i Gligurić Markica, Djoko i Andjelko i Spremo Ilija, koji su ljudi nakon odvođenja poubijani kod Kupreških vrata;

6./ U vrijeme masovnih pokolja ljeta 1941 godine kao ustaški milicioner prisiljavao seljake svog i okolnog sela, da kopaju jame u koju je trebalo kasnije bacati poubijane ljude, pa je pri tom pretnjama pištoljem i tučom pokušao natjerati Miju Čička da ide kopati jame, od čega je Mijo bio spašen intervencijom svoje žene Ljube;

7./ 23. aprila 1942 godine kao komandir satnije ustaške milicije učestvovao je u akciji na selo D. Malovan, kojom je prilikom poubijano 17 ljudi, žena i djece, a

⁷²⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

imovina seljana je opljačkana;

8./ Augusta 1942 godine u društvu Dumančića Mirka, Čička Ivica i sa ostalim milicionerima svoje milicije učestvovao u akciji na Begovo selo, u kojoj je akciji u isto vrijeme učestvovala i crna legija pod komandom Rafe Bobana, kojom je prilikom u jednoj štali popaljeno i na taj način poubijano 92 lica;

9./ 3. augusta 1942 godine učestvovao sa svojom milicijom i četvoricom ustaša iz crne legije u hapšenju, odvođenju i ubijanju u Kasumovcu kod Ledića kuće oko 20 lica iz familije Stevana Spreme kao i u pljački imovine ovih lica, od koje je pljačke uzeo za sebe 9 sanduka robe;

10./ Tačno neutvrđenog datuma 1941 godine ili 1942 godine u Kupresu učestvovao u društvu Branka Kuštre u sprovođenju grupe Srba iz Livna, koja je grupa poubijana istog dana kod Kupreških vrata. Nakon ubijanja i pljačkanja ove grupe optuženi je prodavao razne stvari i cipele Baila Jove, koji je zajedno sa pomenutom grupom ubijen, a prije nego što je grupa bila odvedena na mjesto ubijanja i dok je stajala u Kupresu, nije dozvolio ljudima iste grupe da uzmu sebi vode niti da kupe voća, govoreći im da oni sele i da to njima ne treba;-

i osuđen na kaznu smrti strijeljanjem, trajan gubitak političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja te konfiskaciju cjelokupne imovine.

Protiv ove presude optuženi je blagovremeno predao žalbu zbog odluke suda i krivici i kazni i zbog povrede formalnog zakona, predlažući da se presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje ili da se preinači i djelomično oslobodi od optužbe a u svakom slučaju da se kazna primjereno snizi.

U obrazloženju žalbe navodi, pored ostalog, da je pobijanom presudom povrijeđeno osnovno načelo kriv. postupka, načelo pronalaska materijalne istine, jer sud nije preslušao i po njemu ponudjene svjedoke na navode odbrane. Ove svjedoke trebalo je preslušati naročito stoga, što ni jedan svjedok optužbe nije očevidac inkriminiranih događaja. Sud ga nije mogao proglasiti krivim da je za svo vrijeme rata bio u pod 1) navedenoj miliciji kada je dokazano da je već u septembru 1942 g. preselio u Slavoniju i od tada nije stupao ni u kakve vojničke formacije. Nije dokazano da je verbovao ljude u miliciji (djelo pod 2), jer se iskazu svjedoka Ravančića Matka, na temelju kojeg je sud zasnovao svoje uvjerenje o krivici ta ovo djelo ne može vjerovati. Isto tako nije dokazana ni krivica za djelo pod 3), pošto nijedan svjedok, preslušan u vezi sa ovim djelom, nije potvrdio navode optužbe. U pogledu djela pod 4) sud je trebao preslušati i po njemu predložene svjedoke Maru i Andju Čičak na navode njegove odbrane, pa tek onda odlučiti o krivici, pošto nema ni jednog svjedoka koji bi mogao potvrditi da je počinio ovo djelo. Za djelo pod 5) sud ga proglašuje krivim stvarno na temelju samog fakta, da se ovaj događaj zbio, što je naravno pogrešno. Iskazi svjedoka, na temelju kojih sud prima dokazanim krivicu za djelo pod 6) nisu dovoljan osnov za sticanje uvjerenja da je zaista izvršio ovo djelo, pošto su međusobno protuslovni i bez ikakvog stvarnog osnova. S obzirom na njegovu odbranu alibi-em u pogledu djela pod 7) t.j. da se na 23-IV-1942. god. nalazio u domobranima u Rogatici, sud je trebao preslušati predloženog svjedoka Turaliju Matka zv. Dudo na ovu okolnost, pogotovu kada ni jedan svjedok optužbe nije potvrdio da je i on učestvovao u inkriminisanoj akciji na Donji Malovan. Isto tako sud je trebao provjeriti njegovu odbranu da se u vrijeme izvršenja djela pod 8) nalazio kod kuće, preslušanjem svjedoka Ivković Pavla, jer ni za ovo djelo nema svjedoka očevidaca. Njegovo učestvovanje u izvršenju djela pod 9) nije dokazano. Iskazima svjedoka, koji ga terete za ovo djelo ne može se pokloniti vjera, jer su obična pričanja bez ikakvog stvarnog osnova i u protivnosti su iskazima svjedoka-očevidaca Nedeljka Spreme, koji je takodjer bio poveden na likvidiranje ali mu je uspjelo pobjeći. Nije

isključeno da ga svjedoci, koji ga terete, zamjenjuju sa Čičak Franjom Joksinim, koji je prema navodima Nedeljka Spreme bio među učesnicima u izvršenju ovog djela. Svjedoci, na čijim iskazima sud zasniva svoje uvjerenje o krivici za djelo pod 10), toliko se u svojim prikazivanjima njegovog sudjelovanja u ovom djelu razilazi, da se niukom slučaju ne mogu smatrati dovoljnim dokazima za tu njegovu krivicu. Smatra da je trebalo svakako i na raspravi preslušati svjed. Husejbegović Islama, a ne samo njegov iskaz-dat tokom izvidjanja-pročitati. Da ga je sud neposredno saslušao ustanovilo bi se da se sa mjesta, odakle je o navodno ovaj događaj posmatrao, ne može uopšte vidjeti mjesto na kome je stajao autobus sa sprovedjenim *Srbima*. Da bi se pravilno rješilo pitanje njegove krivice za inkriminisana djela trebalo je svakako preslušati sve po njemu ponudjene svjedoke i tek nakon toga odlučiti o njegovoj krivici. Sama izrečena kazna je prestrogo odmjerena, jer se ne može nikako zaključiti da je on nepopravljivi zločinac, pa mu je stoga trebao mjesto kazne smrti strijeljanjem izreći vremensku kaznu.

Žalba optuženog je neosnovana.

Razmatrajući stanje stvari utvrđeno u pobijanoj presudi poziva i navodima odbrane samog optuženog, na koje se takodjer sud poziva, i ocjenjujući pobijanu presudu u vezi sa navodima optuženog u žalbi ovaj sud smatra da je stanovište prvostepenog suda o krivici optuženog ispravno i na zakonu osnovano a izrečena kazna da je primjerena i opravdana.

Činjenice i okolnosti koje sud navodi u pobijanoj presudi a koje su nedvojbeno dokazane iskazima u istoj presudi navedenih svjedoka, dovoljan su osnov da se primi da je optuženi zaista postupio kako je to navedeno pod 1) do 10). S obzirom na ovako stanje stvari prvostepeni sud je ispravno ocijenio rezultat provedenih dokaza kada smatra ove radnje optuženog dokazanim, bez obzira na navode njegove odbrane i tvrdnju da su iskazi preslušanih svjedoka na koje se sud poziva nepouzđani i neubjedljivi. Pošto ove radnje optuženog sadrže u sebi sva bitna obilježja krivičnih djela protiv naroda i države, za koja je proglašen krivim, prvostepeni sud je i zakon pravilno primjenio kada je presudio kao u pobijanoj presudi.

Okolnost da svjedoci, čijim iskazima sud obrazlaže svoje uvjerenje o krivici optuženog nisu i svjedoci-očevidci samih inkriminiranih događaja, nije u konkretnom slučaju od odlučne važnosti, pošto su ovi svjedoci očevidci činjenica i okolnosti, na temelju kojih je sud stvorio svoj zaključak da je optuženi zaista kriv za sva navedena djela, a u koliko nisu baš očevidci tih činjenica i okolnosti oni su naveli izvore svoga saznanja o njima da nema ni najmanje sumnje da je tačno ono što su u svojim iskazima naveli. Tokom prvostepenog postupka, koliko je to vidljivo iz spisa, nije izbio nijedan momenat, koji bi mogao dovesti imalo u sumnju vjerodostojnost iskaza ovih svjedoka, a u tom pravcu ni optuženi ništa odlučno ni konkretno ne navodi. Razlozi, kojima optuženi obrazlaže svoj prigovor o nepouzđanosti i nevjerodostojnosti iskaza svjedoka optužbe, stvarno predstavljaju polemiranja sa tim iskazima a ne određene i konkretne okolnosti koje bi mogle umanjiti značaj i vjerodostojnost ovih iskaza. Iz obrazloženja pobijane presude vidi se da je sud prilikom odlučivanja o krivici optuženog imao u vidu ne samo iskaze svjedoka optužbe, nego da je ove iskaze cijenio baš u vezi sa navodima odbrane optuženog u pogledu svakog pojedinog inkriminiranog djela, i da je svoju odluku o toj krivici donio nakon svestrane ocjene i analize svih momenata odlučnih za pravilno rješenje pitanja krivice optuženog. Imajući u vidu ovakav postupak suda prilikom donošenja pobijane presude i činjenica da je svoje stanovište o krivici optuženog zasnovao na nedvojbeno utvrđenom stanju stvari, koje daje dovoljno osnova za zaključak da je optuženi zaista postupio kako je to navedeno u pobijanoj presudi, ovaj sud smatra da prvostepeni sud nije počinio

nikakvu povredu formalnog zakona time što nije proveo dokaz i preslušanjem ostalih po optuženom ponudjenih svjedoka, koji se u žalbi navode. S obzirom na rezultat provedenih dokaza preslušanjem ovih svjedoka ne bi se na pravednom stanju stvari ništa izmijenilo, pa je dosljedno tome njihovo preslušanje bilo - i po mišljenju ovog suda - nepotrebno i suvišno.

Netačna je tvrdnja optuženog da je sud svoje uvjerenje o krivici za djelo pod 2) zasnovao samo na iskazu svjed. Barančije Matka, koji je na raspravi prilikom suočenja sa njim izričito rekao da optuženi nije niti njega niti koga drugog nagonio u miliciju, i da je u pogledu djela pod 4) njegovu odbranu potvrdio svjedok - očevidac, Nedeljko Spremo. Iz obrazloženja presude se jasno vidi da je sud svoje uvjerenje o krivici optuženog za djelo pod 1) zasnovao na iskazu svjedoka Ravančić Mate, koji je dao tokom izvidjanja i na samoj raspravi prije suočenja sa optuženim, i na navodima odbrane samog optuženog tokom izvidjanja, na temelju kojih nedvojbeno proizlazi da je zaista počinio ovo djelo. A što se tiče svjedoka Nedeljka Spreme, ovaj svjedok nije potvrdio odbranu optuženog u pogledu djela pod 4) nego je naprotiv izričito naveo da smatra da je i on bio među učesnicima izvršenja ovog djela (zapisnika o raspravi od 28-V-1947. god.).

Ovaj sud je cijenio i ostale prigovore optuženog u pogledu pojedinih djela, za koja je proglašen krivim, pa je našao da su ili u protivnosti sa utvrdjenim stanjem stvari, ili neosnovani s obzirom na razloge koje je prvostepeni sud naveo u dokaze krivice optuženog za pojedina od ovih djela.

Što se tiče odluke suda o kazni ovaj sud smatra da su djela, za koja je prvostepeni sud izrekao smrtnu kaznu, toliko društveno opasna i po svojim posljedicama tako teška i strašna, da je jedino ova kazna pravedna i primjerena stepenu krivične odgovornosti optuženog, naročito kada se ima u vidu i velika društvena opasnost samog optuženog, koja je došla do punog izražaja baš prilikom izvršenja ovih djela.

Iz svih ovih razloga, kao i onih navedenih u pobijanoj presudi koje usvaja i ovaj sud, presudjeno je kao u dispozitivu ove presude,

SMRT FAŠIZMU-SLOBODA NARODU!

Sarajevo, dne 12-VI-1947. godine.

M.P.

Pretsjednik vijeća:
Jokanović Dr. Stevo s.r.

Za tačnost otpravka
Up. sud. pisarnice:⁷²⁷

⁷²⁷ Испод се налази потпис управитеља судске писарнице.

U IME NARODA

Okružni kao krivični sud u Travniku u sastavu Matijanić Ivana sudije kao pretsjednika vijeća, te Lacića Branka i Matića Marka – prisuditelja kao članova vijeća i Gvozdenović Jovana kao zapisničara u krivičnom predmetu protiv Miličević Mate optuženog radi djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države na gl. pretresu odredjenom riješenjem ovoga suda od 31/XII.1945 i održanom na licu mjesta u Bugojnu dana 21. januara 1946 u prisustvu javnog tužioca, optuženog koji je predveden iz zatvora i njegovog branitelja Dr. Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika, nakon provedenog dokaznog postupka po saslušanju optužbe i obrane donio je i javno proglasio slijedeću

presudu

Optuženi Miličević Mato pok. Ive i majke Kate rodjene Prka star 29 godina, rođen u Poriću, nastanjen u Čipuljiću srez Bugojno, Hrvat, vjere rimokatoličke, zemljoradnik, pismen sa 4 razreda osnovne škole, oženjen bez djece, neporočan, pod istragom i u istražnom zatvoru od 13. augusta 1945.

kriv je

I. što je o Ilin danu 1941 godine u selu Čipuljiću lično u društvu sa još nekolicinom ustaša vršio hapšenja odvođenja i zatvaranja stanovnika iz sela Čipuljića Srpske narodnosti kojom zgodom je odvedeno oko 50 ljudi i od kojih se skoro nitko nije povratio, nadalje iste godine poblize neustanovljenoga dana došao u kuću djevera Vukosave Biljkić i otjerao jednog konja, kola i svo žito, te pred sv. Iliju 1941 godine u društvu sa dvojicom ustaša odveo iz sela Karadja Marka Zelena, Djordju Poleksića, Jovu stanka, Niku Spremu i Žolju, koji se nisu nikada više povratili. Nadalje koncem jula 1941 godine poblize neutvrđenog dana prisilno odveo i sproveo do Slavonske Požege 18 porodica iz sela Čipuljića u logor sa još 9 ustaša, te u mjesecu augustu 1941 lično učestvovao u ubijanju stanovnika iz sela Čipuljića i grada Bugojna kod Velike Kožmarice na Koprivnici, kojom prilikom je ubijen i Jovo Zelen, te oko Ilin dana 1942 godine učestvovao u odvođenju braće Djordja i Ilije Matića iz sela Fakića, koji su bili 2 dana zatvoreni u selu Čipuljićima, a zatim ubijeni na Koprivnici.-

dakle u vrijeme rata i neprijateljske okupacije izvršio razni zločin kao pokretač, pomagač i neposredni izvršilac hapšenja prisilnog iseljavanja, odvođenja u koncentracione logore i ubistava, te vršio pljačku privatne imovine.

II. što je u godini 1942 u mjesecu februaru stupio u 20 bojnu ustaške III satnije u Bugojnu i djelovao kao ustaški rojnik-

dakle u vrijeme rata sam stupio i organizirao naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslavenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe sa istim protiv svoje domovine, primajući od neprijatelja oružje i pokoravajući se njegovim naredbama

čime je pod I. počinio djelo ratnoga zločina iz čl. 3 tač. 3 a pod II djelo iz čl.

⁷²⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

osuđuje

Primjenom čl. 18 i 4 tač. 1 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima na

KAZNU SMRTI VJEŠANJEM

te trajan gubitak svih građanskih i političkih prava i konfiskaciju cjelokupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka i izvršenja kazne koji se proglašuju nenaplativim.

razlozi

Javni tužilac okruga Travnik pod brojem K.120/45 od 8/XI.1945 podigao je protiv optuženog Miličevića Mate optužbu radi djela kao u dispozitivu.

Optuženi je priznao stupanje 1942 godine u ustaške formacije i da je učestvovao u odvodjenju seljaka iz sela Čipuljića, ali navodno neznajući kakva im se sudbina sprema i da je išao u selo Karadže da pokupi Srbe i ako je tada već bio svjestan da se radi o zločinu, te da je učestvovao u transportovanju pohapšenih Srba u Slavensku Požegu u konc. logore, pravdajući se da nije mogao odbiti naloga, dok je sva ostala djela porekao.

Sud je proveo sve potrebne dokaze i rezultat istih detaljno je sadržan u današnjem zapisniku gl. pretresa.

Sud je svestrano i savjesno cijenio ishod cjelokupnog dokaznog postupka i na osnovu brižljive ocjene rezultata provedenih dokaza stekao uvjerenje i smatra dokazanim slijedeće:

Na osnovu priznanja optuženog da je stupio u oružane ustaške formacije, nadalje da je učestvovao u prikupljanju seljaka iz sela Čipuljića Srpske narodnosti i u transportovanju njihovih porodica u koncentracioni logor u Gospić.

Iz iskaza svjedoka Lukića Nikole, koji je kao očevidac događaja svedočio, sud prima dokazanim, da je optuženi Miličević lično učestvovao u odvodjenju seljaka iz sela Čipuljića i da je između ostali lično uhapsio i ovoga svjedoka. Ovaj svjedok potvrdio je da je lično vidio optuženog kako je u više navrata išao sa sjekirom u Kožvaricu, gdje je vršeno masovno likvidiranje pohapšenih Srba, te da su optuženi i njegov otac riješavali o sudbini ljudi tj. tko će biti odveden ili pušten od Srba njihovog sela. Nadalje ovaj svjedok potvrdio je i to da je optuženi dolazio sa ustašom Perajicom, koji je prijetio majci svjedoka koji je otišao u partizane. Iskaz svjedokinje Milice Lukić također potvrđuje ovu okolnost.

Svjedok Jovo Matić također očevidac događaja utvrdio je učešće optuženog u odvodjenju i likvidiranju njegove braće. Nadalje djelo masovnog hapšenja i ličnog učešća u ubijanju ljudi sud prima dokazanim na osnovu iskaza svjedoka Darinke Vučić, Ruže Zelen, Zaglje i Sergije Kadijevića, te Save Bodić i Bilkić Vukosave. Zlodjela optuženog u smislu odvodjenja građana posvijedočio je i svjedok Alibegović Hasim, a djelo pljačke potvrdili su svjedoci Anto Vujević i Bilkić Vukosava.

Svim navedenim svjedocima sud je poklonio u cjelosti vjerovanje pošto su mahom očevidci događaja a i inače njihovi iskazi nisu ničim dovedeni u sumnju. Na osnovu po svjedocima utvrđenog činjeničnog stanja sud prima dokazanim postojanje svih djela u smislu optužnice i dosljedno tome utvrdio da je optuženi Miličević Mato odista bio pomagač i pokretač kao i direktni izvršilac djela ratnih zločina nasilnog odvodjenja hapšenja interniranja i ubistava građana Jugoslavije i da

je vršilac pljačke privatne imovine.

Sud je utvrdio i prima dokazanim da je optuženik odista formalno stupio u organizovanje ustaške formacije tek 1942 godine, jer nema dokaza za ovaj formalni pristup da je uslijedio ranije. Međutim ovo ne mijenja ni u koliko, nego naprotiv i povećava stepen krivične odgovornosti optuženika, jer izvršenje zločina u smislu citiranog zakona kažnjivo je po suštini samoga djela iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, bez obzira dali je u pitanju vojno organizovano lice ili ne.

Sud je poprimio da utvrdjeno činjenično stanje sadrži sve elemente krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 kao i djela iz tač. 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države i dosljedno tome poprimio pravnu kvalifikaciju u smislu optužnice. Subjektivnu odgovornost optuženog sud smatra očiglednom obzirom da je isti kao punoljetno lice morao biti svjestan prirode i značaja svoga djela pa ga dosljedno tome oglasio i krivim kao u dispozitivu.

Pri odmjeravanju kazne sud je uzeo u obzir kao naročito otežavajuću okolnost po optuženog da je djela izvršio u godini 1941 tj. kada prema sopstvenom priznanju nije bio organizovani ustaša, te se prema tome nemože pravdati da se je povinovao i pokoravao obaveznoj vojnoj naredbi i dosljedno tome u zločinima učestvovao i iste vršio dobrovoljno, te što je u svome djelovanju bio rukovodjen niskim motivima tj. pljačkom imovine odvedenih lica, što se jasno manifestuje u slučaju useljenja u kuću Bodića. Naprotiv sud nije mogao primiti navod odbrane da predlaže ikakove opravdane olakšavajuće okolnosti po optuženog, jer je isti u vrijeme izvršenja djela potpuno zreo i punoljetan čovjek i po svom položaju potpuno neobavezan da djeluje u istaknutom pravcu. Nadalje politička nesvjesnost odraslog čovjeka sama po sebi nije olakšavajuća okolnost i konačno navod da se je suzdržao od vršenja daljnjih zločina u godini 1943 sadrži jednu apsurdnu tvrdnju da je to navodno olakšica, jer bi pri takvom stanovištu slijedilo da bi izvršenje ranijih zločina kriminalcu davalo neku vrstu prava na daljnje vršenje zločina.

Iz ovih razloga sud je optuženom za djelo ratnog zločina iz čl. 3 tač. 3 citiranog zakona izrekao kaznu smrti vješanjem, stojeći na stanovištu da predloži produženo krivično djelo jedinstvenog umišljaja, a za djelo iz čl. 3 tač. 4 istog zakona optuženom izrekao kaznu 10 godina lišenja slobode sa prinudnim radom i pojedinačno izrečene kazne sve na jednu jedinstvenu i to kaznu smrti vješanjem koja kao teža konsumuje vremenu kaznu i izrekao trajan gubitak svih građanskih i političkih prava i konfiskaciju imovine.

Izreka o troškovima kreće se u granicama materijalnih mogućnosti optuženog. Iz svih izloženih razloga sud je donjeo presudu kao u dispozitivu.

Bugojno 21. januara 1946.

Zapisničar:
Gvozdenović v.r.

Za tačan prepis jamči:⁷²⁹

Travnik, dne 10. jula 1946.

Pretsjednik vijeća:
Matijanić Ivan v.r.

M.P.

Ova je presuda pravomoćna
Trav. 15/8-46

M.P.

*up. sud. pisarnice*⁷³⁰

⁷²⁹ Испод се налази нечитак потпис.

⁷³⁰ Испод се налази нечитак потпис.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁷³¹
Broj Ko 122/45

U IME NARODA!

Okružni kao krivični sud u Travniku u sastavu Matijanić Ivana-sudije kao pretsjednika vijeća, te Lacić Branka i Matić Marka prisuditelja kao članova vijeća i zapisničara Gvozdenović Jovana u krivičnom predmetu protiv Šarića Joze optuženog radi djela iz čl.3 tač.3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, na gl.pretresu odredjenom riješenjem ovoga suda od 31 decembra 1945 i održanom dana 26 januara 1946 na licu mjesta u Bugojnu u prisustvu javnog tužioca, branitelja optuženog dr.Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika i optuženog koji je predveden iz zatvora, nakon provedenog dokaznog postupka po saslušanju optužbe i obrane donio je i javno proglasio slijedeću

presudu

Optuženi Šarić Jozo pok.Joze i majke Mare rodjene Brkan, rođen 1900 god.u Kupresu, nastanjen u Begovu selu srez Bugojno, oženjen, otac 7 djece, rimokatolik, Hrvat, državljanin FNRI, zemljoradnik, neporočan, pismen, vojsku služio, bez imetka, u istražnom zatvoru od 20 juna 1945

kriv je

I.Što je odmah po uspostavi NDH.pridružio se ustašama i sudjelovao u palenju, pljačkanju i ubijanju stanovnika Srpske narodnosti u selima oko Kupresa. Tako je u godini 1942 kao pomagač u ustaškoj akciji na selo Malovan učestvovao u palenju i ubijanju ljudi iz toga sela i sela Rilića, te učestvovao u akciji na Begovo selo u kojem je pokupljeno preostalo stanovništvo Srpske nacionalnosti te zatvoreno u jednu štalu, gdje su mučeni a djevojke silovane i potom svi zapaljeni i njihova imovina opljačkana.

II.što je pobliže neustanovljenoga dana i mjeseca 1943 lično povezao žicom 10 žena i djece oko plašta sijena i u prisustvu ostalih ustaša zapalio sijeno pozivajući prisutne da posmatraju ovaj prizor i

III.što je kao milicioner 1943 do oslobodjenja Kupresa sudjelovao u obrani istog boreći se protiv NOVe lično postavljajući mine.

dakle u vrijeme rata i neprijateljske okupacije izvršio ratni zločin pod I i II kao pomagač i neposredni izvršilac ubistava i pljačke Jugoslovenskih državljana a pod III. stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugosl.državljana u cilju zajedničke borbe sa istim protiv svoje domovine, primajući od neprijatelja oružje i pokoravajući se njegovim naredbama-

čime je pod I i II.isvršio djelo ratnog zločina iz čl.3 tač.3 a pod III djelo iz čl.3 tač.4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, pa se stoga

osuđuje

Primjenom čl.18 i 4 tač.1 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države po čl.16 Uredbe o vojnim sudovima na KAZNU SMRTI VJEŠANJEM, trajan gubitak

⁷³¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

svih građanskih i političkih prava i konfiskaciju cjelokupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka i izvršenja kazne koji se proglašuju nenaplativim.

Naprotiv optuženi ŠARIĆ JOZO

oslobađa se od optužbe

da bi neustanovljenoga dana i vremena u društvu sa jednim ustašom opio Trišu Milića i tako pijanog doveo ga do jezera gurnuvši ga u jezero, gdje se je isti utopio.

čime bi počinio zločin iz čl.3 tač.3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Troškove oslobodjavajućeg djela presude snosi državna blagajna.

razlozi

Javni tužilac okruga Travnik pod brojem K 122 od 22-XII-1945 podigao je optužnicu protiv Šarića Joze zbog djela zločina kao u dispozitivu, stavljajući mu na teret i učešće u djelu ubistva Triše Milića.

Optuženi je porekao krivnju i priznao jedino da je učestvovao u prevoženju jednog bacača prilikom akcije ustaša prema Vukovskom.

Sud je proveo sve potrebne dokaze i rezultat provedenih dokaza iscrpno je sadržan u zapisniku današnjeg gl.pretresa.

Sud je donio izrečenu presudu na osnovu svestrane i savjesno ocjenjene konačnog rezultata dokaznog postupka i na osnovu poklonjene vjerodostojnosti svim preslušanim svjedocima. Sud je poklonio vjerovanje preslušanim svjedocima iz razloga što je njihova vjerodostojnost nije ničim dovedena u sumnju a iskaz svjedoka Beče Kičina potvrđen je i zakletvom. Na osnovu iskaza svjedoka Salčina Ljubunčića, Ive Relote i Beče Kičina sud prima dokazanim da je optuženik učestvovao u zlodjelima koja su mu optužbom stavljena na teret u akcijama na selo Malovan, Rilić i Begovo selo, kojom su prilikom pobijeni mnogi stanovnici tih sela Srpske narodnosti i njihova imovina opljačkana. Na osnovu citiranih svjedoka sud prima dokazanim da su djevojke u Begovom selu pre spaljivanja i silovane i da je djelo učešća optuženog kao pomagača u svim ovim zločina u cjelosti dokazano.

Iz iskaza svjedoka Beče Kičina datog pod zakletvom kao očevidca događaja sud prima dokazanim ubistvo žena i djece, koji su živi spaljeni od strane optuženog tj. da je on lično zapalio plast sijena na prethodno povezavši žrtve žicom okolo ovoga plasta.

Konačno i samim priznanjem optuženog kao i na osnovu iskaza svjedoka Ljubunčića sud prima dokazanim učešće optuženog Šarića Joze kao milicionera u obrani Kupresa tj. u borbi protiv NOV-e.

Na osnovu ovog utvrđenog činjeničnog stanja sud je poprimio u cjelosti pravnu kvalifikaciju djela po optužnici i oglasio optuženog krivim za djela ratnih zločina iz čl.3 tač.4 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a subjektivnu odgovornost optuženog smatra očiglednom, pošto je isti kao punoljetno lice morao biti svjestan prirode i značaja svoga djelovanja.

Pri odmjeravanju kazne sud je uzeo kao naročito otežavajuću okolnost po optuženog zvjerski način izvršenja djela, osvjedočenu privrženost ustaškom pokretu, bestijalnost izvršenja djela tj.paljenje živih ljudi,-žena i djece, pa mu za djela iz čl.3 tač.3 odmjerio kaznu smrti vješanjem a za djelo iz čl.3 tač.4 kaznu lišenja slobode sa

prinudnim radom u trajanju od 10 godina, te pojedinačno kazne sveo na jednu jedinstvenu kao u dispozitivu, pošto smrtna kazna kao teža konsumuje vremenu kaznu. Uz ovu glavnu kaznu sud je izrekao obligatoran trajan gubitak svih građanskih i političkih prava i konfiskaciju cjelokupne imovine.

Naprotiv sud nije mogao steći na osnovu ishoda dokaznog postupka da je optuženik izvršilac i djela ubistva Triše Milića pa ga je obzirom na odsustvo svakog pouzdanog dokaza u tom pravcu morao osloboditi od optužbe.

Odluka o troškovima donijeta je na osnovu materijalnih prilika optuženog.

Na osnovu svega izloženog sud je presudio kao u dispozitivu.

Zapisničar:
Gvozdenović, v.r.

Bugojno 26 januara 1946.

M.P.

Pretsjednik vijeća:
Matijanić Ivan, v.r.

M.P.

Za tačnost prepisa tvrdi:⁷³²

Travnik, 19-VIII-1946

*Ova je presuda stala na pravnu snagu 2.jula 1946 godine
Travnik, 16.IX-46.⁷³³*

⁷³² Испод се налази латинични потпис.

⁷³³ Поред се налазе три нечитка потписа.

U IME NARODA!

Okružni sud kao krivični sud u Travniku u sastavu Midhata Hadžialića sudije kao pretsjednika vijeća, te Šaćira Maslića i Rašida Kajmakovića prisuditelja kao članova vijeća i Topalović Marice kao zapisničara u krivičnoj stvari protiv Lozančić Mate iz Botuna zbog krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države na gl. pretresu – odredjenom riješenjem ovoga suda od 12. novembra 1945 i održanog danas 18. januara 1946 u prisutnosti okrivljenog, koji je predveden iz istražnog zatvora i branitelja Dr. Ivana Jelinovića advokata iz Travnika te javnog tužioca Otona Svobode – nakon provedenog dokaznog postupka, saslušanja optužbe i obrane donjeo je i javno proglasio slijedeću

presudu

Optuženi Lozančić Mato pok. Mate i Ivke rodjene Jučusić – Mihaljević, rodom i nastanjen u Botunu srez Bugojno, rođen 1914. oženjen, otac jednog djeteta, rimokatolik, zemljoradnik, nepismen, bez imetka, neporočan nalazi se pod istragom u pritvoru odnosno u istražnom zatvoru od 16. septembra 1945

kriv je

- I. što je u godini 1942 stupio u ustašku miliciju u Kupresu
 - II. što je u augustu mjesecu 1942 u društvu sa još petoricom milicionera došao u selo Mračaj i Rilić i sa istim pomenuta sela zapalio i opljačkao, nadalje što je u 1944 godini sa još 20 milicionera otišao u selo Šapčanicu i tu opljačkao kuću Mitra Bratića oduzevši mu svu stoku 4 vola, 6 krava, 6 junadi i oko 70 koza i ovaca – otjeravši istom prilikom Mitra Bratića u zatvor i
 - III. što je s proljeća 1942 godine otišao u šumu izmedju Mračaja i Vukovskog sa petoricom milicionera i dočekao 2 seljaka i to : Franjića Jovu / ili Ristu / iz sela Rilića i Petra Žderu iz sela Zamagline koji su se vraćali sa natovarenim konjima i tom ih prilikom ubili oduzevši im konje sa brašnom koje su medjusobno podijelili
- dakle pod I u vrijeme rata stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslavenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njime protiv svoje domovine primajući od neprijatelja oružje i pokoravajući se njegovim naredbama te
- pod II i III izvršio ratne zločine u vrijeme neprijateljske okupacije kao neposredni izvršilac ubistava hapšenja i pljačke privatne imovine Jugoslavenskih državljana
- čime je pod I izvršio djelo iz čl. 3 tač. 4 a pod II i III djela ratnoga zločina iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države
- pa se stoga

⁷³⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. бр. 48202

osuđuje

Obzirom na čl. 18 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima NA KAZNU SMRTI VJEŠANJEM, trajan gubitak svih građanskih i političkih prava i konfiskaciju cjelokupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka i izvršenje kazne koji se proglašuju nenaplativim.

razlozi

Javni tužilac podigao je protiv okrivljenog Lozančić Mate optužnicu pod brojem K. 109/45 od 22/ X. 1945 optužujući istog kao u dispozitivu i u konačnom predlogu zatražio da se okrivljeni u smislu optužnice proglasi krivim i kazni smrću.

Optuženi u svojoj odbrani kao u prethodnom postupku tako i na današnjem pretresu priznao je da je stupio u miliciju i da je bio u kupreškoj ustaškoj bojni, nadalje da je učestvovao u raznim akcijama kao milicioner u zajednici sa ustašama protiv NOV-e, odlazio u akcije na razna sela tako na selo Mračaj i Riliće koja su sela u tim akcijama bila popaljena i opljačkana, ali se ne osjeća krivim jer da lično nije ?⁷³⁵ nego je samo učestvovao u diobi opljačkanog pljena. Nadalje je priznao da je učestvovao u hapšenju seljaka Franjića i Ždere ali da ih on lično nije ubio, nego njegovi drugovi i šta više da je on htio i da ih pusti. Priznao je kada su pobijeni Franjić i Ždero da su im opljačkali konje i toware sa brašnom, te ovaj plijen među sobom podijelili odnosno utržak od plijena koji su unovčili i to na pet jednakih dijelova, pošto ih je bilo petorica, jedino nije priznao na današnjem pretresu vršenje plijena iz sela Rilića, što je u prethodnom postupku učinio.

Optuženi je pravdao svoj osjećaj nedužnosti time što je za vrijeme akcije na selo Mračaj bio u specijalnom zadatku tj. vršio osiguranje – držao stražu, a u selu Rilići samo posmatrao u udaljenosti od nekih 100 metara kako njegovi drugovi uništavaju i pale selo. Konačno je priznao da se jedino osjeća krivim zbog toga, što je učestvovao u podjeli pljena. Kao izvršioc direktnog ubistva Franjića i Ždere označio je svoje drugove Antu Vučaka i Franu Lozančića. Priznao je u prethodnom postupku da su Franjića i Žderu potjerali vezane i zatim ih zaveli u šumu i tu ustrijelili, dok na današnjem pretresu izmjenio je svoj iskaz tvrdeći da je pošao sa svojim drugom jednim naprijed, a za ostali milicioneri Vučak i Lozančić Frano da su ih pobili.

Sud je nadopunio dokazni postupak osim priznanja optuženog i preslušanjem svjedoka Ivana Lozančića Božina zemljana okrivljenikova čiji je iskaz detaljno sadržan u priloženom zapisniku pod rednim brojem 3 a u koji je zapisnik sud uzeo uvid i na gl. pretresu isti pročitao na osnovu saglasnog predloga optužbe i obrane usljed nedolaska pozvanog svjedoka.

Sud je cjenio naprijed provedene dokaze po svome slobodnom sudskom uvjerenju i na osnovu te ocjene smatra dokazanim :

Da priznanje optuženog kao što je naprijed citirano sadrži u sebi priznanje postojanja objektivnog učina sviju djela po optužnici, a ovo priznanje direktno i materijalno potkrijepljuje iskaz svjedoka Ivana Lozančića Božina zemljaka optuženikova, koji je iskazao, da je optuženi odmah prišao po uspostavi N. D. H. ustaškom pokretu da je učestvovao u mnogobrojnim pljačkama kao milicioner gdje je samo stigao, učestvovao u napadu na selo Mračaj i njegovoj pljački, nadalje da je učestvovao u ubistvu težaka Franjića i Ždere i pljački blaga Mitra Bratića i odvodjenju

⁷³⁵ У оригиналном документу овај податак се не види јасно.

ljudi u haps.

Iskazu ovoga svjedoka sud poklanja puno vjerovanje, jer je vjerodostojnost ovoga svjedoka kao mještana optuženikovog time povećana što je kao takav bio u mogućnosti da neposredno zapaža rad optuženika u kritično vrijeme.

Priznanje okrivljenog da je učestvovao u akcijama na selo Riliće i Mračaj, u svojstvu straže odnosno posmatrača sud cjeni kao direktno učešće u inkriminiranim radnjama. Ovo stoga što čuvanje straže i osiguranje jedinice u akciji spada u direktan okvir izvršenja preduzete radnje tj. napada i paljenja nezaštićenih sela. Što optuženik nije eventualno priznao direktno da je svojom rukom zapalio nešto ne mijenja njegov kvalitet direktnog učesnika niti uopšte smanjuje stepenu odgovornost za nastupjele posljedice. Jedna ovakva masovna akcija, vojničkog karaktera svakako po svojoj prirodi stvari sadrži razne dužnosti svih učesnika, pa je optuženik i pod pretpostavkom da je njegov navod istinit ipak djelovao direktno u okviru izvodjenja napadačke akcije.

Optuženikov navod da je u Rilićima samo posmatrao šta rade njegovi drugovi tj. pale i uništavaju sela i da direktno nije učestvovao pobijen je već naprijed datim obrazloženjem i stanovištem suda i pored toga što sud nije stekao ubjedenje da je ovaj navod uopšte istinit.

Konačno sud iz priznanja okrivljenikovog smatra da je isti takodjer direktni saučesnik u ubistvu težaka Franjića i Ždere. Optuženi je priznao u prethodnom postupku da je sa svojim drugovima u patroli više sela Mračaja presreo ovu dvojicu seljaka zaustavio ih i da su ih svezali, te zaveli u šumu i tu strijeljali a samo strijeljanje da su izvršili Frano Lozančić i Anto Vučko. Kako je naprijed navedeno optuženi je docnije ovaj iskaz na pretresu izmjenio i očigledno smišljeno htio da ublaži stanje svoje odgovornosti i svoje učešće prikaže što manje značajnim. Razumljivo da ovakvo očigledno podešavanje odbrane ide na štetu vjerodostojnosti iste i sud je zaista stekao uvjerenje da je odbrana okrivljenog potpuno neistinita i shodno tome ne poklanja joj nikakvo vjerovanje.

Iz činjenice koju je priznao i sam optuženik, da je redovno učestvovao u podjeli pljena – sem slučaja sela Rilića – sud stiče nepobitno uvjerenje da je optuženik odista direktni učesnik i kao takav i direktni krivac za sva djela koja mu optužnica stavlja na teret. Pre, a prvo bitnom priznanju, koji sud jedino smatra relevantnim, optuženik je priznao da je učestvovao u hvatanju vezivanju i odvođenju Franjića i Ždere u šumu gdje su odmah i likvidirani – sud smatra dokazanim direktno učešće optuženog u ubijanju ovih ljudi. Ovo stoga što hvatanje vezivanje i zavođenje u šumu imaju u konkretnom slučaju karakter neposredne pripremne radnje pa i same radnje izvršenja ubistva pomenutih Franjića i Ždere. Jedinstvo umišljaja u odnosu na nastupjelu posljedicu i uzročnu vezu ovih radnja okrivljenikovih jasno dokazuju odgovornost okrivljenika kao izvršioca imputiranog mu djela.

Na osnovu naprijed izloženog činjeničnog stanja i pravnog shvatanja sud je u cjelosti poprimio kvalifikaciju djela istaknutu u optužnici i odluku u tom pravcu donio u okviru izloženog pravnog gledišta i stečenog uvjerenja.

Pri odmjeravanju kazne sud je okrivljeniku za djelo pod I dispozitiva odmjerio kaznu od 20 godina lišenja slobode i to radi stupanja baš u zloglasnu kuprešku ustašku miliciju, koja je prema opštem narodnom shvatanju najkrvavija ustaška jedinica u ovom kraju. Iz toga je sud stekao uvjerenje da je optuženik, a u vezi iskaza svjedoka Lozančić Ivana stupio sa određenim ciljem u ustašku miliciju tj. da bi došao u mogućnost da vrši nekažnjeno pljačku, progon palenje i ubistvo nad svojim sugrađanima. Ovo uvjerenje suda potkrijepljeno je i svim docnijim djelima optuženoga.

Za djelo pod II i III dispozitiva sud je za svako djelo izrekao kaznu smrti

vješanjem sa ovih razloga : pljačku i odvođenje sela na Mračaju hapšenje Mitra Bratića i t. d. očigledno dokazuje izrazitu krimogenost psihe optuženika, izrazito pljačkašku i nasilničku prirodu koja u svakoj datoj prilici dolazi do izražaja. To uvjerenje stekao je sud iz utvrdjene činjenice da su paleži i pljačka, a pogotovo ubistvo iz koristoljublja Franjića i Ždere usljedili bez ikakvog neposrednog povoda, pa se optuženik čak nije mogao pozvati ni na prisustvo neprijatelja ili eventualni otpor u datom momentu.

Obzirom na sve izloženo – nemogavši naći nikakvu olakšavajuću okolnost u provedenom dokaznom postupku po optuženog – sud mu je izrekao jednu jedinstvenu kaznu i to kaznu smrti vješanjem koja konsumuje blažu kaznu lišenja slobode. Obzirom na niske motive iz kojih je optuženik djelovao sud je odredio izvršenje kazne vješanjem. Savezno ovoj kazni sud je izrekao i obavezni gubitak svih građanskih i političkih prava i konfiskaciju imovine.

Izreka o troškovima donjeta je u vezi imovnog stanja optuženika.

Na osnovu svega izloženog sud je presudio kao u dispozitivu.

Travnik , 18. januara 1946.

Zapisničar :⁷³⁶

M.P.

Pretsjednik vijeća :⁷³⁷

⁷³⁶ Испод је нечитак потпис записничара.

⁷³⁷ Испод је нечитак потпис предсједника вијећа.

P R E S U D A U IME NARODA !

Okružni sud u Travniku sastavljen od sudije ovoga suda Hadžialića Midhata kao presjednika vijeća, te prisuditelja Bašić Jove i Vrbanić Dragice kao članova vijeća, Karica Topalović kao zapisničara u krivičnoj stvari protiv Dilbera Mate radi krivičnog djela iz čl. 3 tač.3, 4 i 5 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države u prisutnosti Blaškovića Ratoljuba kao zamjenika Javnog tužioca, optuženog Dilbera Mate, i njegovog branitelja Dr.Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika. Nakon gl. javnog usmenog pretresa odredjenog odredbom ovoga suda od 25/IV.1946, a održanog dana 20.maja 1946 nakon konačnih predloga Javnog tužioca da ostaje kod optužnice i traži da optuženog najstrožije kazni, te predloga optuženog odnosno njegovog branitelja da se optuženi što blaže kazni donio je i javno proglasio slijedeću

presudu

Optuženi DILBER MATO sin Perin i majke Ivke rođene Sapina⁷³⁹, rođen 1910 u selu Gračanici srez Bugojno, rimokatolik, Hrvat, državljanin FNRJ. Oženjen otac jednog djeteta od 7 godina, zemljoradnik, nepismen, neporočan, nalazi se u istražnom zatvoru od 3.marta 1946.

kriv je

Što je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije:

1./ u mjesecu aprilu 1942 dobrovoljno pristupio ustaškoj miliciji u Bugojnu i primivši oružje vršio razne vojničke funkcije, te u istoj ostao do konca 1942 godine.

2./ aktivno učestvovao tačno neustanovljenog dana i mjeseca 1941 godine u likvidiranju Srba i Jevreja na jami u selu Rosuljama kod Gračanice srez Bugojno, te od ubijenog Staniše Kunovca skinuo hlače, koje je kasnije nosio.

dakle za vrijeme rata i neprijateljske okupacije stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od jugoslovenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njima protiv svoje otadžbine, te bio neposredni izvršilac ubistava stanovnika Jugoslavije.

čime je počinio krivična djela iz čl.3 tač. 4 i 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

pa se radi toga primjenom čl.18 odjel 1 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a po čl.16 Uredbe o vojnim sudovima u vezi čl.1 tač.12 čl.3 čl.5 i čl.6 tač.1 zakona o vrstama kazni

osuđuje

NA KAZNU SMRTI STRIJELJANJEM

na trajan gubitak političkih i građanskih prava

Dužan je snositi troškove krivičnog postupka, koji se nenaplativim proglašuju.

⁷³⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

⁷³⁹ Презиме није јасно читљиво те постоји могућност грешке.

oslobađa se od optužbe

da bi u jesen 1943 pred prvi pad Bugojna otišao u Osijek i stupio u Njemačku vojsku, u kojoj je ostao sve do zarobljavanja od strane Amerikanaca u mjestu [?]⁷⁴⁰ u Njemačkoj boreći se kao takav protiv saveznika svoje otadžbine, čime bi počinio krivično djelo iz čl.3 tač.5 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

razlozi

Javni tužilac Okruga Travnik svojom optužnicom od 19/IV.1946 broj Ka [?]⁷⁴¹ optužio je ovome sudu Dilbera Matu za djela navedena u dispozitivu optužnice.

Optuženi Dilber Mato tokom izvidjaja kao i na današnjem gl.pretresu brani se da djelo pod 1./ optužnice, da je u mjesecu aprilu 1942 bio pozvan od vojnog referenta da se javi u vojsku. Po dolasku u Bugojno rekao mu je ustaški logornik Frano Dujmović da može ako hoće ostati u Bugojnu, ako se prijavi u miliciju, te bi mogao po danu kod svoje kuće raditi a po noći držati stražu. Nato je on pristao pa je postao milicionerom i kao takav sudjelovao u borbama protiv partizana koji su tada napadali Bugojno. U toj miliciji ostao je do svršetka 1942 godine, kada je milicija bila i raspuštena.

Za djelo pod 2./ optužnice brani se da ga je nekako koncem proljeća ili početkom ljeta 1943 da je po ozdravljenju od tifusa došao u Bugojno i da ga je tamo uhvatila Njemačka patrola i odvela u komandu te je u Bugojnu vagoniran i otpremljen u Osijek te nakon kratkog boravka u Osijeku i Zagrebu sproveden u Njemačku gdje je u raznim vojničkim logorima vježbao i kasnije bio rasporedjen u radni bataljon te kao takav radio na popravku cesta u Njemačkoj sve do dolaska Amerikanaca.

Na djelo pod 3./ optužnice brani se da nije nikada učestvovao u likvidiranju Srba i Jevreja u Gračanici nad jamom, kao ni to da je opljačkao odijelo ubijenog Staniše Kunovca, u dokaz čega se pozvao na svjedoka Beširspahića Šerifa-/Spahića Šerifa/. Nakon preslušanja svjedokinje⁷⁴² Dilber priznaje da je jedanput po naredjenju ustaša morao ići da odnese i baci kreč na lješeve pobijenih Srba u jami.

Sud je proveo sve potrebne dokaze predložene po optužbi i obrani a čiji je rezultat izložen u današnjem raspravnom zapisniku, kao i odgovarajućim zapisnicima predhodnog postupka, pa je nakon savjesne ocjene svih provedenih dokaza donio presudu kao u dispozitivu iz ovih razloga.

Iskazom svjedoka Bečira Rustampašića dokazano je da je optuženi jednoga dana zakasnio na posao, pa da mu je na upit gdje je bio odgovorio da je radio, iz čega je svjedok zaključio, da je optuženi učestvovao u ubijanju ili zakopavanju pobijenih Srba ili zakopavanju pobijenih Srba i Jevreja u Gračanici, jer su u to vrijeme oni ubijeni. Osim toga da mu je jednom prilikom Drpić Jure⁷⁴³ pričao da je učestvovao u ubijanju ljudi nad jamom, a da je u tome učestvovao i optuženi Dilber Mato. Osim toga da je jedanput prepoznao na optuženom hlače Staniše Kunovca, koji je bio ubijen na jami, a isto tako da ga je jedanput vidio kako ide sa lopatom iz pravca gdje se je nalazila jama rano izjutra iz čega je zaključio, da je optuženi bio učesnik u ubijanju,

⁷⁴⁰ Назив мјеста није јасно читљив.

⁷⁴¹ Број није јасно читљив.

⁷⁴² Име свједока није јасно читљиво.

⁷⁴³ Податак није јасно читљив те постоји могућност грешке у имену/презимиу.

zakopavanju ali i kopanju jama. Osim toga da mu je optuženi pričao, da je bio na jami ali mu nije rekao šta je na njoj radio.

Na osnovu iskaza toga svjedoka, kome poklanja vjeru sud je poprimio, da je optuženi bio zaista učesnik u likvidiranju Srba i Jevreja na jami u Gračanici.

Iskaz svjedoka Bečira Rustampašića potkrijepljen je donekle i iskazom svjedokinje Dilber, žene okrivljenoga koja je iskazala da je okrivljeni jednom prilikom od strane komadanta milicije Ante [?]⁷⁴⁴ bio prisilno natjeran da ode na jamu i da odnese kreč koji se je sipao na pobijene Srbe. Okrivljeni je do iskaza te svjedokinje uporno poricao da je uopšte bio kada na jami, a tek kada je vlastita njegova žena izjavila da je zaista jedanput na jamu išao, priznao je da je to istina. Iz ranije upornog poricanja okrivljenoga sud je zaključio, da je okrivljeni svjestan svoje krivnje i da je baš radi toga tajio, da je uopšte ikada odlazio na jamu. Prema tome sud je poprimio dokazanim da je optuženi zaista bio učesnik u ubijanju Srba i Jevreja pa ga je proglasio krivim za djelo ratnog zločina iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Iskaz svjedoka Šerifa Bečirspahića sud nije smatrao važnim pošto taj svjedok nije nikakvu odlučnu okolnost iskazao.

Djelo dobrovoljnog stupanja u ustašku miliciju dokazano je vlastitim priznanjem okrivljenoga koji je priznao da je u mjesecu aprilu 1942, dobivši poziv u vojsku odazvao se predlogu ustaškog logornika Frane Dujmovića i prijavio se u miliciju, u kojoj je ostao do konca 1942, kada je ista milicija raspuštena. Time je optuženi nesumnjivo počinio krivično djelo iz čl.3 tač.4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, pa ga je sud zato djelo i proglasio krivim.

Kod odmjeravanja kazne sud je optuženom za djelo dobrovoljnog stupanja u miliciju uzeo kao olakotno priznanje te neporočnost, te mu je za ovo djelo, odmjerio kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 3 godine. Za djelo pak učestvovanja u ubijanju Srba i Jevreja sud je optuženom uzeo kao olakotno samo neporočnost, ali obzirom na težinu samog tog djela za isto mu je izrekao smrtnu kaznu strijeljanjem, te za oba djela odmjerio jednu zajedničku kaznu smrti strijeljanjem te trajan gubitak političkih i građanskih prava.

Sud je optuženog osudio na snošenje troškova krivičnog postupka, koje je obzirom da optuženi nema nikakve imovine proglasio nenaplativima.

Nasuprot tome sud je optuženoga oslobodio od optužbe, da je stupio u Njemačku vojsku u kojoj je ostao sve do zarobljavanja od strane Amerikanaca, pošto nema nikakvog dokaza da je okrivljeni dobrovoljno u Njemačku vojsku stupio. Optuženi se brani da je u tu vojsku morao stupiti na taj način što ga je uhvatila racija te bio uhvaćen i zatvoren i odveden u vojnički logor u Njemačku, te pošto je sudu notorno da su Njemci na takav način postupali i priredjivali formalne lovoe na ljude, to je sud njegovoj obrani poklonio vjeru poprimivši da optuženi nemože odgovarati na djelo koje je protiv svoje volje pod fizičkom prisilom izvršio. Radi toga ga je za ovo djelo oslobodio.

Travnik, dne 20 maja 1946.

Zapisničar:⁷⁴⁵

M.P.

Pretsjednik
vijeća⁷⁴⁶

*Ova je presuda pravosnažna
Trav. 23/VIII-46*

⁷⁴⁴ Презиме није јасно видљиво.

⁷⁴⁵ Испод се налази нечитак потпис записничара.

⁷⁴⁶ Испод се налази нечитак потпис Предсједника вијећа.

Документ број 164

PREZIDIJUM⁷⁴⁷

Zatvor

NARODNE SKUPŠTINE FNRJ.

Broj:10424/46

5 augusta 1946.godine.-

BEOGRAD.-

Prepis:

na osnovu čl.1 Zakona o davanju amnestije i pomilovanja, člana 3, 4 i 7 Zakona o Prezidijumu Narodne skupštine FNRJ, i čl.12 pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju Prezidijuma Narodne Skupštine FNRJ-Pretsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ na sednici svojoj od 3 augusta 1946 godine, donelo je sledeću

ODLUKU

Da se molba za pomilovanje DILBER MATE osudjenog na kaznu smrti strelanjem izvršnom presudom okružnog suda u Travniku Br.Ko 126/46 od 20 maja 1946.godine UVAŽI:

Da se osudjenom DILBER MATI izrečena kazna smrti zameni kaznom lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 20/dvadeset/ godina i da se osudjenom DILBER MATI izrečena kazna gubitka političkih i pojedinih građanskih prava sem roditeljskih prava od 10./deset/godina, računajući od dana izdržane ili oproštene kazne lišenja slobode sa prinudnim radom.-

S.F.-S.N.

M.P.

Sekretar:

M.Peruničić, v.r.

Pretsednik:

Dr.I.Ribar, v.r

Okružni Sud u Travniku.-

Broj:Ko.126/46.

Travnik, dne 23.augusta, 1946.godine.-

Za tačan prijepis jamči.-⁷⁴⁸

⁷⁴⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

⁷⁴⁸ Испод се налази латинични потпис.

PRESUDA U ime naroda!

U krivičnom predmetu protiv KUNA DRAGUTINA zbog krivičnog djela iz čl. 3 таč. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i државе Okružni суд u Travniku одредио је и по вјећу састављеном од судије овога суда Midhata Hadžialića као претседника вјећа и судија - поротника Crnogorca Mladjena и Svitlica Gojka као чланова вјећа, Čupić Ljuposave као записничара, те Rudžić Rizaha као Јавног тужиоца, Dr. Ivana Jelinovića као браниоца одржао јавни главни претрес против Kune Dragutina, који је у истражном затвору, па је на предлог Јавног тужиоца, да се оптужени прогласи кривим по измјенјеној оптужници и да се по закону строго казни и на предлог одбране да се оптужени што блаже казни данас дне 29. марта 1948. године

presudio je

Оптужени KUNA DRAGUTIN, син пок. Ante и мајке Anice родјене Šarić, родјен 24-VIII-1895. године у селу Osmanlijama, MNG Kupres, срез Bugojno, настанјен у Baranjskom Petrovom селу, срез Bijeli manastir, зидар, са иметком у вриједности од 16.000 Dinara, Hrvат, држављанин FNRJ, ожењен, отац 2 дјеце од 19-22 године, писмен, samouk, непорочан, налази се у притвору и истражном затвору од 24-XI-1947. године

kriv je

Šто је:

1./ Одмах по капитулацији старе Југославије концем мјесца јула 1941 године stupio добровољно у divље устаše, узео оружје у руке, и постао руководиоц једне усташке групе;

2./ У истом времену тј. концем јула непосредно пред Православни Илин-дан године 1941 као припадник једне усташке групе и предводник исте лично уhapsio и предвео до kamiona у сврху превоза и предаје усташким властима у Kupresу Lazu и Nuku Djajića, те Iliju, Todora, Lazu, Milanka и Ljubu Rudića, од којих се ови последњи тј. Rudići нису више повратили кућама, нити се је ма кад што за њих до данас дознало;

3./ У исто вријеме као под таč. 2/ припадао једној групи која је извршила hapшења Ilije и Slavka Mašićа, Pera Zjajića те Ljube, Luke, Marka, Milutina, Bogoljuba, Mitra и Momira Vavana, Jove, Ivasa, Save, Mitra, Marka, Milana, Sime, Riste и Ilije Marića, као и Milana Zubića свих из Gornjeg Malovana, а који су отјерани у шуму Krivaja и Kurljaja, од којих су поменути Vavani, Marići и Zubići нису више никада повратили својим кућама;

4./ У напред споменуто вријеме извршио pljačku имовине Vavan Nikole, однијевши му 200 kgr. ječмена brašna, 15 komada ovaca и 2.000 - Dinara,-

Dakle за вријеме rata и непријатељске okupације stupio у оружане непријатељске формације, примio се оружја у сврху помaganja непријатеља и заједничке борбе с њиме против своје domовине и постао руководиоц једне takове групе, а под 2./ и 4./ radio као непосредни извршилац hapшења, одводjeња и pljačke stanovništva Југославије, а под 3./ radio као pomagač у hapшењу и одводjenju на prisilни рад stanovništvo

⁷⁴⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

Jugoslavije.

Čime je počinio djelom pod tač. 1./ ratni zločin iz čl. 3 tač. 4, a pod 2./, 3./ i 4./ krivično djelo iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države,-
pa se radi toga a na osnovu čl. 4 stav 2 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države a u vezi sa čl. 28 tač. 2 i 7, 37, 41 tač. 2, čl. 43, 65 i 66 opšteg dijela krivičnog zakona

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD DVADESET /20/ GODINA, u koju mu se kaznu uračunava već pretrpljeni pritvor i istražni zatvor od 24-XI-1947. godine, te na gubitak građanskih prava i to: Biračkog prava, prava na sticanje i vršenje funkcija u društvenim organizacijama i udruženjima, prava javnog istupanja, prava nošenja počasnog zvanja, ordena i odlikovanja, prava na državnu ili drugu javnu službu i prava na penziju u trajanju od pet godine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka kao i troškove izvršenja kazne, koji se troškovi za sada proglašuju nenaplativim, a oslobodjava se od plaćanja paušalnog iznosa.

razlozi

Optuženi ne priznaje da je on dobrovoljno stupio u tzv. divlje ustaše, nego da je bio po mobilizaciji raspoređen u pripomoćnu stražu u selo Osmanlije, gdje da je bio samo 5 dana. Odlučno poriče, da je bio vođa jedne ustaške grupe niti da je izvršio kakva hapšenja u tenoru presude navedena lica, priznajući jedino da je po naredjenju svog pretpostavljenog zajedno sa drugim ustašama predveo Iliju Mašića, Špiru Zjajića, petoricu Rudića, iz sela Ripića i dvanaestoricu ljudi iz Donjeg Malovana. Konačno odlučno poriče da bi on bio izvršio pljačku imovine Vavan Nikole.

Već iz same odbrane optuženog proizlazi da je on u najmanju ruku sudjelovao u odvođenju nevinog Srpskog življa, ali je međutim iskazima na današnjem glavnom pretresu preslušanih svjedoka Mirka Zjajića, Vavana Nikole, Vavan Jelice, Vavan Vlade, Zjajića Sime, Rudić Ljubice i Vavan Ljubice te iskazima svjedoka Mašića Ilije i Kuna Ante, koji su bili saslušani u prethodnom postupku, a čiji su iskazi bili pročitani na današnjem glavnom pretresu nedvojbeno je ustanovljeno, da je optuženi Kuna Dragutin sva mu u grijeh upisana djela zaista izvršio. Gore navedeni svjedoci naime su osim svjedoka Kune Ante bili očevidci a neki i žrtve hapšenja izvršenog po optuženome, pa su veoma precizno i ubedljivo na današnjem glavnom pretresu prikazali djelovanje optuženog u svim u dispozitivu presude navedenim zločinima. Tako su svjedoci Mirko Zjajić, Vavan Nikola, Vavan Vlado, Mašić Ilija i Kuna Ante izričito i suglasno naveli, da je optuženi dobrovoljno stupio kao povjerljiva ličnost u divlje ustaše i bio vođa jedne grupe ustaša, koje su se pokoravale njegovim naredbama. Da je optuženi izvršio krivično djelo pod 2./ u dispozitivu presude označeno posvjedočili su Mirko Zjajić, koji je kritičnom zgodom bio lično uhapšen zajedno sa drugim licima od strane optuženog te svjedokinje Rudić Ljubice i Vavan Ljubice koje su bili očevidci tog hapšenja. Da je optuženi izvršio djelo pod 3./ u dispozitivu presude navedeno posvjedočili su Vavan Nikola, Mirko Zjajić, Vavan Jelica, Vavan Vlado, Zjajić Simo, Mašić Ilija, od kojih je potonji bio žrtva tog hapšenja. Konačno djelo pod 4./ u dispozitivu presude navedeno potvrđeno je od strane same žrtve optuženog Vavana Nikole, a iskaz je potonjeg poduprt

svjedočanstvom i Vavana Vlade.

Sud je na temelju iskaza gore navedenih svjedoka, u čiju vjerodostojnost sud nema ni najmanjeg razloga sumnjati, a ni sam optuženi ne navodi nikakvih razloga, koji bi pokolebali vjerodostojnost tih iskaza- stekao uvjerenje da je optuženi zaista sva u grijeh mu upisana djela izvršio.

Kako se u djelu optuženika pod 1./ dispozitiva presude označenom nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 4 a u djelima pod 2./, 3./ i 4./ dispozitiva presude označenih nalaze sva bitna obeležja krivičnih djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga sud tih djela i krivim proglasio.

Kod odmjeravanja kazne propisno je sud kao otegotno teške posljedice njegovih djela pod 2./ i 3./ u dispozitivu presude označenih a kao olakotno djelomično priznanje, te mu dosljedno odmjerio za djela pod 1./ i 4./ kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od po pet godina i gubitak građanskih prava u trajanju od po jednu godinu za svako a za djelo pod 2./ i 3./ kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od po petanest godina i gubitak građanskih prava u trajanju od po četiri godine za svako djelo, pa mu je u smislu čl. 66 stav 1 kz odmjerio za sva 4 djela jedinstvenu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 20 godina i gubitak građanskih prava u trajanju od pet godina, kao primjerenu stepenu njegove krivične odgovornosti i društvene opasnosti i posljedicama po njemu učinjenih djela.

Sud nije izrekao konfiskaciju imovine optuženog iz razloga, što je njegov imetak neznatan, jer ima imetak svega u vrednosti od 16.000.- Dinara, a njegova uža se porodica sastoji iz žene i dvoje djece.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka i paušalnom iznosu temelji se na ekonomskom i familijarnom stanju optuženog.-

SMET FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Travnik, dne 29. marta 1948.

ZAPISNIČAR:⁷⁵⁰

PRETSJEDNIK VIJEĆA:⁷⁵¹

M.P.

Presuda je stala na pravnu snagu dne 17. aprila 1948. godine.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu!

Travnik, dne [?]⁷⁵² 1948.⁷⁵³

M.P.

⁷⁵⁰ Испод се налази потпис записничара.

⁷⁵¹ Испод се налази потпис председника вијећа.

⁷⁵² Датум се не види јер се преко њега налази печат.

⁷⁵³ Поред печата се налази потпис.

PRESUDA U IME NARODA !

Okružni sud u Travniku sastavljen od sudije Midhata Hadžialića kao pretsjednika vijeća, te prisuditelja ovoga suda Sarića Josipa i Dobrovića Vaistina kao članova vijeća, Sadže Benlić kao zapisničara u kriv. stvari protiv BEŠLIJE ILIJE, radi djela iz čl. 3 tač.⁷⁵⁵ i 4 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, nakon dana 21 februara 1946. g. određenog i dana 14 marta održanog glavnog usmenog javnog pretresa u prisutnosti Blaškovića Ratoljuba kao zamjenika Javnog tužioca, optuženog BEŠLIJE ILIJE i njegovog branitelja Dr. Mehmeda Ruždića, nakon konačnih predloga tužioca da ostaje kod optužnice i predloga branitelja da se što blaže kazni donio je i javno proglasio sledeću

presudu

Optuženi BEŠLIJA ILIJA, pok. Mate i majke Ruže rođen Galić, star, 35 godina, rođen u selu, Koprivnici, srez Bugojno gdje je i živio državljanin FNRJ, Rimokatolik, hrvat, oženjen sa Dorom rođen Čolić, otac troje djece od 7 – 11 godina, nepismen, zemljoradnik, nalazi se u istražnom zatvoru od 16 – XII – 1945. g.

kriv je

Što je u mjesecu maju 1942. god. dobrovoljno stupio u kuprešku miliciju vodeći kao takve borbe protiv NOV-a na raznim položajima, ostavši u istoj sve do njenog rasformiranja a nakon toga prešao u IV. Ustašku bojnu u Zagrebu sa kojom se povlačio sve do Jugoslovenske granice do Dravograda gdje od strane Jugoslovenske armije zarobljen. Nadalje što je kao milicioner kupreške milicije učestvovao u akciji na selo Malovan u 1942 godini kojom prilikom je to selo zapaljeno i u istom pobijeno oko 70 ljudi ,

dakle za vrijeme rata stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslovenski državljana u cilju pomaganja neprijatelja te kao takav bio pomagač ubistva paljenja pljačke privatne imovine stanovništva Jugoslavije,

čim je počinio kriv. djelo iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države,

pa se radi toga primjenom čl. 18 Odjel i zakona o kriv. djelima protiv naroda i države a po čl. 16 Uredbe o Vojnim sudovima u vezi čl. 1 , 4 i 5 Zakona o vrstama kazni

osuđuje

na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 15 /petnest/ godina.

Na gubitak političkih i građanskih prava osim roditeljskih u trajanju od 10 godina po izdržanoj kazni.

⁷⁵⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 52830

⁷⁵⁵ У оригиналном документу овај податак се не види јасно.

U izrečenu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom uračunava mu se već izdržani pritvor i istražni zatvor od 16 decembra 1945. g.

Dužan je snositi troškove kriv. postupka i izvršenja kazne koji se nenaplativim proglašuju.

razlozi

Javni tužioc okruga Travnik svojom optužnicom br. E. 126/46. optužio je ovome sudu BEŠLIJU ILIJU za djela navedena u dispozitivu optužnice.

Optuženi BEŠLIJA ILIJA brani se da su mu u 1942 godini ustaše po palili kuću i mline u Koprivnici pa da je radi toga se preselio u Kupres sa čitavom familijom. U maju mjesecu 1942. g. dobio je poziv za vojsku, pa mu je tada rečeno da može ostati u Kupresu ako ostane u miliciji, pa pošto je radi familije volio ostati kod kuće to se je javio u miliciju koju je predvodio Rus Trudbacki tv, " Brada", Brani se nadalje da nije učestvovao u akcijama te milicije a naročito na sela Malovan i Vukovsko, nego je samo držao stražu po bunkerima u mjestu Kupresu što mu mogu dokazati svjedoci Himzo Numinčić Ilijaz Numinčić i Zeljko Pilić. Naveo je nadalje da kada je kupreška milicija bila protjerana iz Kupresa, a kasnije iz Travnika da je kasnije u Zagrebu bio razvrstan u IV. bojnu 26 ustaške pukovnije, te da se s njome povlačio do Dravograda, gdje je bio zarobljen.

Sud je proveo sve potrebne dokaze preslušanjem svjedoka rezultati kojih navedeni su u današnjem raspravnom zapisniku i odgovarajućim zapisnicima prethodnog postupka, kao na osnovu savjesne ocjene svih provedenih dokaza, doneo presudu kao u dispozitivu iz ovih razloga :

Priznanjem samog optuženoga kao i iskazom svjedoka Osme Bećirbegovića, dokazano je da je optuženi u maju 1942 dobrovoljno stupio u kuprešku miliciju. Priznanjem optuženoga dokazano je takodjer da je optuženi u toj miliciji ostao do konca, nakon njenog rasformiranja da je stupio u IV. ustašku bojnu 26 pukovnije u Zagrebu sa kojom se je povlačio sve do austrijske granice, gdje je zarobljen. Time je optuženi nesumnjivo počinio krivično djelo iz čl. 3 tač. 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države. Isto tako sud je na osnovu iskaza svjedoka Osme Bećirbegovića poprimio da je optuženi sudjelovao u akciji na selo Malovan, kojom prilikom je izvršena pljačka i paljevina toga sela, te pobijeno oko 70 lica. Sud nije mogao poprimiti odbranu optuženoga da u toj akciji nije sudjelovao obzirom da je svjedok Osmo Bećirbegović iskazao da je u akciji na Malovan sudjelovala čitava kupreška milicija pa sud ne smatra vjerojatnim, da bi se baš optuženi mogao od sudjelovanja u tome izvući. Sud nije smatrao potrebnim da se na okolnost da optuženi u akciji na Malovan nije sudjelovao, preslušanjem po njemu ponudjeni svjedoci Himzo i Ilijaz Numinčić te Zevko⁷⁵⁶ Pilić obzirom da je sud uvjerenja, da ti svjedoci ne bi mogli tačno nakon toliko vremena potvrditi da je optuženi baš onoga dana kada je ta akcija vršena bio u Kupresu, ali sam optuženi nije mogao navesti neku naročitu okolnost, na osnovu čega bi se ti svjedoci morali sjećati da je on baš toga dana ostao u Kupresu. Iz tih razloga sud je poprimio da je i optuženi kao i svi ostali kupreški milicioneri sudjelovao u akciji na selo Malovan kojom prilikom su izvršena brojna zlodjela, te da je time počinio krivično djelo iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Kod odmjeravanja kazne sud je optuženome uzeo kao otegotnu okolnost da je bio pripadnik kupreške milicije, koja je učinila najviše zlodjelo, te da je u istoj ostao do kraja, dok mu je kao olakotno djelomično priznanje, neporočnost i nevinu

⁷⁵⁶ У оригиналном документу овај податак није јасно читљив.

porodicu, pa ga je obzirom na osudio na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 15 / petnaest / godina, uzevši pri tome da se u postupku optuženoga radi o jednom produženom krivičnom djelu tj. da je sve ono što je optuženi počinio kao pripadnik kupreške milicije bila sama posljedica prvog njegovog djela tj. stupanja u miliciju. Sud nije primio da bi optuženi sudjelovao u palenju sela Vukovsko i ostalih sela, obzirom da to preslušani svjedok Bečirbegović nije potvrdio.

Sud je ujedno obzirom na težinu počinjenog djela tuženoga osudio na gubitak političkih i građanskih prava u trajanju od 10 / deset / godina po izdržanoj kazni. Sud optuženoga nije osudio na konfiskaciju imovine, obzirom da optuženi nema nikakve imovine a iz istih razloga proglasio je i troškove nenaplativim.

Travnik. 14 marta 1946.

Zapisničar :⁷⁵⁷
/ Benlić Sadja /

Pretsjednik vjeća :
/ Hadjialić Midhat /⁷⁵⁸

M.P.

⁷⁵⁷ Испод је нечитак потпис записничара.

⁷⁵⁸ Испод је нечитак потпис председника вијећа.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁷⁵⁹

Ko : 35/45.

PRESUDA U IME NARODA !

Okružni sud u Travniku sastavljen od sudije Agića Saliha kao pretsjednika vijeća, te prisuditelja Branka Lacića i Šaćira Maslića kao članova vijeća, zapisničara Marice Topalović, u krivičnoj stvari protiv Ištuka Marka zbog ratnih zločina iz čl. 3 tač. 3, 4 i 6 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države nakon gl. pretresa naredjenog dana 31. decembra 1945 i održanog 8 januara 1946 koji je bio javan u prisutnosti javnoga tužioca Hamdije Sinanovića optuženoga koji se nalazi u istražnom zatvoru, njegovoga branitelja Dr. Ivana Jelinovića advokata iz Travnika, nakon što je javni tužioc predložio da se osuđjeni po zakonu kazni i branitelj da se na optuženoga primjeni zakon

preusudio je

Ištuk Marko pok. Ante i majke Agate rodjene Krolo rodom i prebivalištem iz Kupresa star, 58 godina, državljanin FNRJ, rimokatolik težak, udovac, bez djece, nepismen, vojsku nije služio sa imetkom od 5.000 dinara nalazi se u istražnom zatvoru

kriv je

a.) što je neustanovljenoga dana i mjeseca početkom godine 1942 stupio dobrovoljno u ustašku miliciju u Kupresu zvanu „Kupreška bojna“ koju su predvodili ustaški oficiri Mikulin i Brada primivši od ustaša pušku i pokoravajući se naredbama ustaških oficira pa je u toj ustaškoj bojni ostao sve do potpunog oslobođenja naših naroda u godini 1945. – Dakle u vrijeme rata stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslavenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njime protiv svoje domovine primajući od neprijatelja oružje i pokoravajući se njegovim naredbama.

b.) što je kao pripadnik ustaške bojne u godini 1942 i 1943 išao sa ustašama u sela Gornje i Donje Vukovsko, Gornji i Donji Malovan, Blagaj i Rastičevo, te je tom prilikom u društvu sa ostalim ustašama i milicionerima vršio paljevinu uništavanje i pljačku privatne imovine, te odvodio ljude i stoku u Kupres. – Dakle u vrijeme rata i neprijateljske okupacije vršio paleže i uništavanje privatne imovine, te radio na sprovođenje prisilnih mjera prema stanovništvu Jugoslavije. –

Čime je počinio i to djelom pod a.) ratni zločin iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a djelom pod b.) ratni zločin iz čl. 3 tač. 3 i 6 pomenutog zakona pa se radi toga osuđuje obzirom na čl. 18 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države po [?]⁷⁶⁰ 16 Vojne uredbe za oba djela na jednu ukupnu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju 20 / dvadeset / godina u koju mu se kaznu uračunava pritvor i istražni zatvor od 11 / IX. 45 do 29. oktobra 1945 godine i od 19. decembra 1945 do danas te na gubitak političkih i građanskih prava osim roditeljskih u trajanju od 10 / deset / godina nakon izdržane kazne i konfiskaciju cjelokupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnoga postupka i izvršenje kazne koji

⁷⁵⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 35604

⁷⁶⁰ У оригиналном документу овај податак се не види јасно.

se troškovi proglašuju nenaplativim.

razlozi

Javni tužilac svojom optužnicom od 12. oktobra 1945 Broj K. 108/45 optužio je Ištuka Marka zbog ratnih zločina iz čl. 3 tač. 3, 4 i 6 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države počinjenih time, što je za vrijeme neprijateljske okupacije u početku 1942 godine stupio u ustašku miliciju u Kupresu te primivši od neprijatelja oružje u tom svojstvu išao je sa ostalim milicionerima u selo Gornje i Donje Vukovsko, Gornji i Donji Malovan, Blagaj i Rastičevo kojom je prilikom u društvu sa ostalim ustašama vršio paljevinu uništavanje i pljačku pomenutih sela odvođeci ljude i stoku.

Optuženi priznaje da je početkom godine 1942 stupio dobrovoljno u ustašku miliciju u Kupresu koja se je zvala „Kupreška bojna“ i da je u istoj ostao sve do potpunog oslobodjenja naših naroda u godini 1945. Za to vrijeme vodio je borbe sa partizanima u Kupresu u Vitezu i prilikom otpuštanja kod Slovenske granice. Navodi da je zapovijednik Kupreške bojne u početku bio ustaški oficir Mikulin, nakon njega ustaški oficir Brada. Bojna je brojala 400 ljudi koji su dobili oružje i municiju od ustaša. Svrha bojne bila je čuvanje Kupresa i okolnih sela od četnika i partizana. Po nalogu svojih pretpostavljenih vlasti išao je skupa sa ustašama u Gornje i Donje Vukovsko, Gornji i Donji Malovan, Blagaj i Rastičevo, kojom su prilikom ustaše vršile paljevinu uništavanje i pljačku pomenutih sela odvođeci ljude i stoku. Poznato mu je da su neke ustaše i milicioneri pričali da su i klali neke ljude u mjestu Kiplovači.

U zapisniku gl. pretresa od 29. oktobra 1945 kao i u današnjem svom saslušanju optuženi je promijenio svoju odbranu u tom pravcu da on nije išao u sela Gornje i Donje Vukovsko, Gornji i Donji Malovan, Blagaj i Rastičevo i da mu nije poznato što su tamo ustaše i milicioneri radili samo da je vidio da su ustaše dovodile neku stoku. Razlog za drukčiju odbranu u ranijim saslušanjima obrazlaže s time što nije znao kako treba da se brani pred sudom.

Sud je na osnovu savjesne ocjene i pretresa svih dokaza iznesenih na gl. pretresu presudio kao u dispozitivu iz ovih razloga. U početku godine 1942 optuženi je potpuno dobrovoljno stupio u ustašku miliciju u Kupresu koja se je zvala ustaška bojna i u istoj ostao sve do potpunoga oslobodjenja naših naroda u godini 1945 povlačeći se sa ustašama sve do granice i vodeći pri tome mnogobrojne borbe sa Narodno oslobodilačkom vojskom. To utvrđeno na osnovu obrani optuženoga u vezi sa iskazom svjedoka Šarića Joze pa radi toga sud smatra te činjenice dokazanim. Isto tako utvrđeno je na osnovu obrane optuženoga da isti po nalogu svojih pretpostavljenih vlasti išao sa ustašama u selo Gornje i Donje Vukovsko, Gornji i Donji Malovan, Rastičevo i Blagaj i da su ta sela popaljena i opljačkana kako od ustaša tako i od milicionera, te da su isti iz tih sela odvođeni ljudi i stoka u Kupres. Sud ne vjeruje promijenjenoj obrani optuženoga na današnjem gl. pretresu da on u pomenuta sela nije uopšte išao i da mu nije poznato što su tamo ustaše radile radi toga što promjenu obrane nije mogao ničim pravdati. Iz njegove izjave da je odbranu promijenio radi toga što nije znao da se brani pred sudom najbolje se vidi da je odbranu promijenio najvjerojatnije radi toga što ga je neko u tom pravcu nagovorio i posavjetovao u zatvoru. Sud smatra da nije ni od kakve važnosti po sudjenje ove stvari da li je optuženi u svim gornjim djelima bio neposrednik, izvršilac ili samo pomagač, jer se radi o podjeli raznih dužnosti pa je za odgovornost i krivnju optuženoga potpuno jednako da li je on palio lično ili čuvao stražu dok su drugi palili i pljačkali. Notorno je ovom sudu da je kupreška bojna jedna od najkrvoločniji ustaških milicija koja je počinila najveća zla nad našim narodima. Poznato je da su sa kupreškom bojnomo

saradnjivale najbolje ustaške formacije na čelu sa zloglasnim Sudarem i da je kupreška bojna poubijala mnoge ljude te zapalila i opljačkala njihovu imovinu. Isto tako notorno da je u godini 1942 narodno oslobodilačka vojska nekoliko puta navaljivala na posadu Kupresa ali ga nije mogla osvojiti radi upornosti njegove odbrane krvoločnosti milicionera i ustaša koji su branili Kupres i njihovoga straha od odgovornosti za najgora djela koja su počinili nad našim narodom.

U ovakim radnjama optuženoga stiču se sva obilježja ratnih zločina iz čl. 3 tač. 3, 4 i 6 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države pa ga je radi toga sud i proglasio krivim zbog tih djela.

Pri odmjeranju kazne sud je optuženom uzeo kao olakotno neporočnost i zaostalost a kao otegotno učestvovanje za cijelo vrijeme okupacije u jednoj od najkrvoločnijih ustaških milicija pa mu je odmjerio za djelo pod a.) presude kaznu lišenja slobode u trajanju od 6 / šest / godina a za djelo pod b.) presude u trajanju od 20 godina sa prinudnim radom pa ga je osudio za oba djela na najvišu vremenu kaznu u trajanju od 20 godina lišenja slobode sa prinudnim radom te na konfiskaciju imovine i gubotak svih političkih i građanskih prava osim roditeljskih za vrijeme od 10 godina nakon izdržanja kazne.

Troškovi krivičnog postupka proglašeni su nenaplativim iz razloga što imetak optuženoga vrijedi 5.000 Dinara pa bi se naplatom troškova ugrozila njegova egzistencija.

Travnik. 8. januara 1946.

Zapisničar :⁷⁶¹

Pretsjednik vijeća :⁷⁶²

M.P.

Za
Zemalj. komisiju
za rat. zločine⁷⁶³

⁷⁶¹ Испод је нечитак потпис.

⁷⁶² Испод је нечитак потпис.

⁷⁶³ Испод се налази руком нечитко написан текст.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁷⁶⁴

Ko : 43/46⁷⁶⁵

PRESUDA U IME NARODA!

Okružni sud u Travniku sastavljen od sudija Saliha Agića kao pretsjednika vjeća te prisuditelja Vaistina Dobrovića i Ante Kurke kao članova vjeća, Sadže Benlić kao zapisničara u krivičnoj stvari protiv Zrne Franje zbog djela ratnog zločina iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države nakon gl. pretresa naredjenog dana 21 februara 1946. g. i održanog dana 14. marta 1946, koji je bio javan u prisutnosti pomoćnika Javnog tužioca u Travniku Blašković Ratoljuba, optuženog Zrne Franje koji se nalazi u istražnom zatvoru i njegova branitelja Dr. Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika, nakon predloga optužbe da se optuženi proglasi krivim po optužbi i kazni po zakonu tog predloga odbrane da se oslobodi od optužbe odnosno što blaže kazni

presudio je

Zrno Franjo pok. Ive i majke Stane rodj. Herceg, stara 41 godinu rodj. U Banatu, živi u Begovu selu srez Kupres, rimokatolik, oženjen, otac 4 djece, od 7 – 17 godina, zemljoradnik, neporočan, nepismen od imetka ima nešto u nekretninama, nalazi se u pritvoru odnosno u istražnom zatvoru od 2. septembra 1945. g.

kriv je

I. Što je u mjesecu junu u godini 1942 dobrovoljno stupio u ustašku Kuprešku miliciju od iste primio oružje i pokoravajući se zapovjedima svojih pretpostavljenih starješina učestvovao u svim borbama protiv narodno oslobodilačke vojske u Kupresu i Travniku te u miliciji ostao sve do potpunog oslobodjenja Jugoslavije u godini 1945.

Dakle u vrijeme rata stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslovenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njime protiv svoje otadžbine primajući od neprijatelja oružje i pokoravajući se njegovim narodima.

II. što je kao pripadnik ustaške milicije u Kupresu skupa sa drugim formacijama ustaša učestvovao u ubijanju i palenju i pljačkanju nezaštićenog stanovništva okolnih sela Kupresa. – Dakle u vrijeme rata pomagao ubijanje, palenje i pljačku privatne imovine stanovnika Jugoslavije

III. što je neustanovljenoga dana u mjesecu avgustu 1943 godine kao pripadnik ustaške kupreške milicije čuvajući stražu u Kupresu sprečio je Turaliju Božu da iz Kupresa ode svojoj kući i na istog uperio pušku a kad je uhvatio za cjev puške drugi milicioneri udarili su Turaliju ručnom granatom po glavi i kundecima po slabinama i rebrima. – Dakle za vrijeme rata nečovječno postupao sa Jugoslavenskim državljanima čim je počinio i to djelo pod I. ratni zločin iz čl. 3 tač. 4 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, a djelo pod II. i III. Ratne zločine iz čl. 3 tač. 3 pomenutog zakona pa se radi toga

⁷⁶⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 53603

⁷⁶⁵ На десној страни се налази руком нечитко дописан текст.

osuđuje

obzirom na čl. 18 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima u vezi čl. 10 zakona o vrstama kazni za sva djela na jednu jedinstvenu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom od 10 / deset / godina dana u koju mu se kaznu uračunava već pretrpljeni pritvor i istražni zatvor od 2. septembra 1945. do danas te na gubitak političkih i pojedinih građanskih prava osim roditeljskih u trajanju od 5 / pet / godina dana na konfiskaciju cjelokupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka i izvršenja kazne koji se troškovi proglašuju nenaplativim.

Optuženi se oslobodjava od dužnosti plaćanja paušalnog iznosa

razlozi

Javni tužilac u Travniku optužnicom od 18 februara 1946. g. K. 105/45. [?] ⁷⁶⁶ optužio je Zrnu Franju zbog djela ratnog zločina iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države počinjenog na način kako je to opisano u dispozitivu optužnice.

Na današnjem gl. pretresu Javni tužilac je prekvalificirao optužnicu pa je optužio Zrnu Franju zbog djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države počinjenih na način kako je to opisano u dispozitivu ove presude.

Optuženi priznaje da je u mjesecu junu 1942. dobrovoljno stupio u ustašku kuprešku miliciju da od iste primio oružje da je kao pripadnik te milicije vodio Borbe sa N. O. V. u Kupresu i Travniku da je u miliciji ostao sve do potpunog oslobođenja Jugoslavije u godini 1945 povlačeći se sa ostalim ustaškim jedinicama do granice Jugoslavenske.

Nadalje priznaje da su po gdje kada pripadnici ustaške milicije išli skupa sa ustašama u okolna sela i pljačkali stoku ali poriče da je on ikada u tome učestvovao. Ističe da je on stalno bio u Kupresu čuvajući po noći stražu na raznim položajima a po danu radeći na svojoj zemlji a jedno vrijeme bio je i kuhar. Priznaje da je bio onu noć u selu Goravcima kad su milicijoneri uhvatili jednog partizana i odveli ga u Kupres. Poriče da je on učestvovao u pljački stoke Bradića Mirka kao i hapšenju istog i njegova sina i unuka. Ističe da su to učinili milicijoneri Periša ⁷⁶⁷ i Mirko Mrše, Franjo Lozančić i Ile Jović.

Konačno priznaje da je jednoga dana u godini 1943 čuvajući stražu u Kupresu sprečio Božu Turaliju da ode iz Kupresa svojoj kući a kad ga je ovaj uhvatio za cijev puške da su ga izderali drugi milicioneri.

Sud je na današnjem gl. pretresu preslušao kao svjedoke Ivu Lozančića, Božu Turaliju i Bradića Peru pa su njihovi iskazi iznošeni u zapisniku pretresa.

Sud je svestrano i savjesno ocjenio ishod cjelokupnog dokaznog postupka i na osnovu ove ocjene stekao uvjerenje i smatra dokazanim sva djela koja prekvalificirana optužnica na današnjem pretresu stavlja na teret i to iz sljedećih razloga :

Na osnovu odbrane optuženika i iskaza svjedoka Ive Lozančića utvrđeno je da je optuženi u mjesecu junu 1942. dobrovoljno stupio u ustašku Kuprešku miliciju da je odmah primio oružje i da je učestvovao u svim borbama sa Narodno Oslobođilačkom vojskom u Kupresu i Travniku.

Isto tako utvrđeno je na iskazu svjedoka Ive Lozančića da su ustaše i milicioneri iz Kupresa išli u razne akcije u okolna sela pa su tamo ubijali, palili pljačkali privatnu stoku. Često puta te akcije da su bile apsolutne i da u Kupresu nebi

⁷⁶⁶ Податак није видљив због оштећења на оригиналном документу.

⁷⁶⁷ Име није јасно читљиво те постоји могућност грешке.

niko ostao od ustaša ili milicionera osim onih koji su bili bolesni. Ističe da je on vidio jedanput kada su ustaše i milicioneri išli u takvu jednu akciju i da je među njima bio i optuženi. Poznato mu je da su milicijoneri opljačkali kuću Mitra Bratića i odveli 70 ovaca, 6 krava, 4 vola i 1 konja i da su to sve međusobno podijelili i zaklali i čuo je da je u toj akciji učestvovao osključivo Botunski vod milicionera u kojem je bio i optuženi.

Ovom svjedoku sud je poklonio puno vjerovanje obzirom da su mu okolnosti o kojima svjedoči poznate kao očevidcu događaja a u druge strane vjerodostojnost njegova iskaza nije ničim dovedena u sumnju, tim prije što on spada u vrlo rijetke izuzetke kuprešaka koji nisu bili pripadnici kupreške milicije kad su videli šta ova radi.

Iskazom ovoga svjedoka utvrđena je neistinitost odbrane okrivljenog da je on za cijelo vrijeme bio u Kupresu čuvajući straže i da nikada nije išao u akciju na okolna sela. Očigledna nevjerodostojnost odbrane okrivljenoga proizlazi i iz činjenice što tvrdi da mu nije bilo poznato šta su sve ustaše radile u Kupresu i okolnim selima u godini 1941 i ako su te činjenice bile notorne u Travniku a kamoli u Botunu koji graniči sa Kupresom.

Iz odbrane optuženoga utvrđeno je da je on zaista sprečio Turaliju Božu da ode iz Kupresa svojoj kući u času kad je kao pripadnik ustaške milicije čuvao stražu i da su tom prilikom drugi milicijoneri izudarali oštećenoga. Takva obrana potvrđena je i iskazom svjedoka Bože Turalije.

Obzirom da nije utvrđena individualna odgovornost optuženoga kao neposrednoga izvršioca djelo ubistva paleža i pljačke privatne imovine nego samo odgovornost kao pomagača u utvrđenim zločinima kupreške milicije pošto je i njegov Botunski vod učestvovao u tim djelima toga je sud u tom pravcu i proglasio krivim. Svakako i samo čuvanje straže ulazi u okvir pomaganja i omogućuje neposrednim izvršiocima da izvrše sva ona djela koja su sebi postavili za cilj.

Optuženi je stupajući u ustašku miliciju bio svjestan obaveza koje prima na sebe jer su mu morali biti poznata sva ona grozna ubijanja i odvođenja mirnoga srpskoga življa koje su ustaše počinile u godini 1941 u Kupresu i Okolnim selima.

U radnji sprječavanja Bože Turalije da ode iz Kupresa svojoj kući kojom je prilikom Turalija izudaran od drugih milicionera sud vidi nečovječno postupanje optuženoga tim prije što se u konkretnom slučaju radio nablížem komsiji i ta radnja neulazi u okvir djela iz čl. 3 tač. 4 za koje je optuženi posebno proglašen krivim.

U djelovanju optuženoga za fakt iz optužnice očigledno predloži zločin iz čl. 3 tač. 4 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, a za fakt 2 i 3 zločina iz čl. 3 tač. 3 pomenutog zakona.

Pri odmjeravanju kazne sud je uzeo optuženome kao olakotnu okolnost djelomično priznanje, neporočnost i porodične prilike a kao otegotno ništa pa mu je odmjerio za djelo pod I. dispozitiva presude kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 4 godine, za djelo pod II. u trajanju od 7 godina a za djelo pod III. U trajanju od godine dana pa ga je za sva djela sudio na jednu jedinstvenu kaznu u trajanju od 10 godina te na gubitak političkih i pojedinih građanskih prava osim roditeljskih u trajanju od 6 godina i na konfiskaciju imovine.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka i paušalnom iznosu kreće se u granicama materijalnih mogućnosti optuženoga.

Travnik, dne 14. marta 1946.

Zapisničar :
Benlić v. r.
Benlić

M.P.

Pretsjednik vijeća :
Agić v. r.
Agić

PRESUDA ! U ime naroda !

U krivičnom predmetu protiv Čička Stipe zbog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od sudije ovoga suda Dmitra Ninkovića kao pretsjednika vijeća, Ribića Jakuba i Tarakčije Ejuba – sudija porotnika kao članova vijeća, a u prisutnosti Benlić Sadže čin. pripravnika kao zapisničara, Blaškovića Ratoljuba kao Javnog tužioca, Dr. Makanca Milivoja kao branioca održao javno raspravu protiv Čička Stipe koji je u pritvoru od 19 – XI – 1945., pa je na predlog Javnog tužioca da se optuženi proglasi krivim i po optužbi i po Zakonu kazni i na predlog odbrane da se optuženi za prvo djelo da se što blaže kazni a za drugo da se oslobodi danas dne 14. septembra 1946. godine

presudio

Optuženi Čičak Stipo pok. Ive i Ivke rođj. Blažević, rođjen 16 – VIII – 1895. u Bugojnu, gdje i živi Hrvat, državljanin FNRJ, zemljoradnik sa 10 dunuma zemlje, oženjen bez djece, pismen sa 4 razreda osnovne škole, neporočan, nalazi se u istražnom zatvoru od 19. novembra 1945. godine

kriv je

Što je po uspostavi NDH. u poblize neustanovljeno vrijeme u 1941. godini kao namještenik PONOVI učestvovao u vršenju organizovanja pljačke privatne imovine progonjenih i ubijenih Srba i to : Trifunovića Dušana, M. Radovića i jedne nepoznate žene u Bugojnu pokupivši cjelokupnu pokretnu imovinu iz njihovih stanova i prenijevši je u sabirno slagalište PONOVI u Bugojnu , -

što je dakle za vrijeme rata i neprijateljske okupacije kao pomagač učestvovao u organizovanju i organizovanoj pljački privatne imovine državljana Jugoslavije , -

čime je počinio krivično djelo iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države , pa se s toga po čl. 4 tač. 2 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države i čl. 1 tač. 3 i 6. čl. 5 , čl. 8 i čl. 21. Zakona o potvrđi i izmjenama Zakona o vrstama kazni

osuduje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD ČETRNAEST / 14 / MJESECI, u koju mu se kaznu uračunava već izdržavni pritvor i istražni zatvor od 19. novembra 1945. godine, te na gubitak svih političkih i građanskih prava u trajanju od dvije godine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka osuđujućeg dijela presude i izvršenja kazne, koji se troškovi proglašuju naplativim te je dužan platiti u ime paušalnog iznosa svotu od 500. – Dinara.

Nasuprot tome optuženi Čičak Stipo

⁷⁶⁸ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

oslobodava se optužbe

Da je kao ustaša učestvovao u prisilnom i masovnom odvodjenju i ubijanju Srba godine 1941. na terenu Bugojna, dakle da je za vrijeme neprijateljske okupacije bio neposredni učesnik u odvodjenju i ubijanju građana Jugoslavije Srpske narodnosti u Bugojnu i okolici , -

čime je imao počiniti daljnji zločin iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Troškovi krivičnog postupka oslobodjavajućeg dijela presude snosit će državna blagajna.

razlozi

Optuženi je kako u prethodnom postupku tako i na današnjoj raspravi u cijelosti priznao objektivni učin djela, za koje je oglašen krivim, dok je u cijelosti porekao da je učestvovao u masovnom odvodjenju i likvidiranju Srba iz grada i okolice Bugojna. I za priznato djelo optuženi je izjavio da se osjeća krivim u toliko što je stupio u PONOVI-u ali se brani da je radio po naredjenju pretpostavljenih i pošto nije ništa uzimao od uzetih stvari za lične potrebe i svoju ličnu korist, to se ne osjeća krivim za pljačku.

Na osnovu svestrane i savjesne ocjene rezultata provedenih na raspravi dokaza sud je stekao uvjerenje i smatra dokazanim i to na osnovu vlastitog priznanja optuženog i iskaza svjedoka Miloša Havleka, da je optuženi stupio u službu PONOVI-e u godini 1941. i da je kao takav učestvovao u prikupljanju pokretne imovine odvedenih i pobijenih građana Jugoslavije u Bugojnu.

Optuženi je konkretno priznao kakvo učešće na štetu odvedenog Trifkovića, Radovića i jedne nepoznate žene, a priznanje optuženog dobiva potvrdu i u iskazu preslušanog svjedoka Havleka. Međutim ovaj svjedok nije mogao sa sigurnošću potvrditi, da je optuženi baš lično oduzete predmete prisvajao u sopstvenu korist.

Na osnovu izloženog nesumnjivo proizlazi, da je optuženi učestvovao kao službenik PONOVI-e u organizovanju i u samom sprovođenju organizovane pljačke NDH. vlasti nad privatnom imovinom državljana Jugoslavije. U ovakom djelovanju optuženog predleže svi elementi krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, pa ga je sud tog djela i krivim proglasio.

Subjektivnu odgovornost optuženog u krivično-pravnom smislu sud prima očiglednom obzirom, da je optuženi kao odrastao čovjek normalno-duševnog razvoja morao biti svjestan prirode i značaja protiv-pravnosti svoga djelovanja. Obrana da je radio po nalogu pretpostavljenih očigledno je proizvoljno postavljena, jer vršenje zločina, pa makar ono i uslijedilo i po nalogu, ne exkulpira izvršitelja djela u odnosu na krivično-pravnu odgovornost istog.

Pri odmjeravanju kazne sud je optuženom uzeo kao otegotno ništa, a kao olakotno neporočnost, priznanje i zanemareni odgoj, pa mu je dosljedno tome odmjerio u dispozitivu presude označenu kaznu smatrajući istu primjerenom stepenu njegove krivične odgovornosti.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka i izvršenja kazne te paušalnom iznosu osniva se na ekonomskom stanju optuženog, koji posjeduje 1[?] ⁷⁶⁹ dunuma obradive zemlje.

Naprotiv sud je obzirom na ishod dokaznog postupka u pogledu drugog djela optužbe, naime učešća u masovnom odvodjenju i ubijanju građana Srpske narodnosti

⁷⁶⁹ У оригиналном документу овај податак није јасно читљив.

grada Bugojna i okoline morao optuženog osloboditi od optužbe – usljed nedostatka dokaza u tom pravcu, jer ni jedan od preslušanih na raspravi svjedoka osim svjedoka Pažina Nikole ne tereti ga u tom pravcu.

Iskazu pak svjedoka Nikole Pažina sud nije mogao pokloniti vjere, jer je isti očito neozbiljan i prožet duhom mržnje prema optuženom, a osim toga nalazi se u protuslovlju sa svim ostalim dokazima, koji su reproducirani na današnjoj raspravi. Prema iskazu svjedoka Pažina proizlazi naime, da je optuženi bio glavni i stalni učesnik u svakom masovnom odvođenju i ubijanju Srba, a kad bi to bila istina, ta okolnost nebi mogla izmaći ni ostalim građanima grada Bugojna, a naročito ne svjedoku Milošu Havleku, koji je bio od strane NOP-a ostavljen na okupiranoj teritoriji da promatra ponašanje, djelovanje i postupak pojedinaca a naročito neprijatelja NOP-a.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka oslobodjavajućeg dijela presude temelji se na postojećim Zakonskim propisima. –

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU !

Travnik, dne 14. septembra 1946.

ZAPISNIČAR:⁷⁷⁰

PRETSJEDNIK VIJEĆA:⁷⁷¹

M.P.

⁷⁷⁰ Испод је нечитак потпис записничара.

⁷⁷¹ Испод је нечитак потпис председника вијећа.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁷⁷²

Ko: 53/46

PRESUDA U IME NARODA !

Okružni sud u Travniku sastavljen od sudijela ovoga suda Midhata Hadžialića kao pretsjednika vijeća, prisuditelja Jerg Lavoslava i Slavnić Miloša kao članova vijeća, Bazdulj Muharema kao zapisničara u krivičnoj stvari protiv Šarića Ljubomira radi krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države u prisutnosti Blašković Ratoljuba kao zamjenika Javnog tužioca , optuženog Šarića Ljubomira i njegovog branitelja Dr. Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika nakon gl. javnog pretresa određenog 18 / V. 1946 i održanog dne 7. juna 1946 nakon konačnih predloga Javnog tužioca da djelomično ostaje kod optužbe i da se optuženi po zakonu kazni, te nakon predloga optuženog da se od optužbe oslobodi

presudio je

Optuženi ŠARIĆ LJUBOMIR sin Josipov i majke Marije rodjene Kovačević, star 21 godinu, rodom i zavičajan u Bugojnu, džak učiteljske škole, komesera-kapetan J. A. rimokatolik, neoženjen, neosudjivan, stupio u Jugoslavensku Armiju 15 / VIII. 1943 , nalazi se u istražnom zatvoru od 25 / VIII. 1945

kriv je

1. / što je u ljetu 1941 godine pomagao u odvođenju Srba i zatvora u Bugojnu do mjesta Gračanica, dakle za vrijeme rata i neprijateljske okupacije bio pomagač odvođenja stanovnika Jugoslavije,

2. / što je u mjesecu maju 1942 godine stupio kao policajni agent u službu UNS-a⁷⁷³ u Zagrebu te u tom svojstvu pregledavao isprave putnika na željezničkoj stanici u Zagrebu, dakle u vrijeme rata stupio u policijske formacije u cilju pomaganja neprijatelju,

čime je počinio i to djelom pod 1./ krivično djelo iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a djelom pod 2./ krivično djelo iz čl. 3 tač. 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države,

pa se radi toga primjenom čl. 18 odjel 1 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države a po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima u vezi čl. 1 tač. 10 i čl. 4 tač. 4 zakona o vrstama kazni

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 2 / Dvije / GODINE.

Po čl. 8 odjel 1 zakona o vrstama kazni kazna mu se uslovljava za vrijeme od 2 / dvije / godine.

U izrečenu kaznu uračunava mu se već izdržani istražni zatvor od 25. augusta 1945 do 7. juna 1946.

⁷⁷² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 54836

⁷⁷³ Усташка надзорна служба.

Dužan je snositi troškove krivičnog postupka.
Oslobadja se od dužnosti plaćanja paušalnog iznosa.
Nasuprot tome Šarić Ljubomir

oslobađa je od optužbe

da bi juna mjeseca 1941 učestvovao sa ostalim ustašama iz Bugojna u akciji, koja se vodila protiv ustanika u Glamoču, a kojom je prilikom okrivljeni dobrovoljno otišao u tu akciju.

Nadalje

odbija se optužba

protiv Šarić Ljubomira.

da bi lišio života Milana Radumila profesora iz Bugojna zato što ga je ranije poznavao kao čovjeka koji je mrzio ustaše i njihov rad

da bi kod ustaških vlasti u Bugojnu denuncirao Havleka Mirka iz Bugojna zato što je Havlek osuđivao rad ustaša, a kada je Havlek jednom prilikom oštro opomenuo optuženog Šarića zbog njegovog rada sudjelovanja u pokoljima – da mu je optuženi odgovorio da će sa njim razgovarati samo nad rupom da je zaista Havlek nakon kratkog vremena uhapšen i ubijen ,

čime bi počinio krivična djela iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

razlozi

Javni tužilac Okruga Travnik svojom optužnicom broj E : 125/46 od 18/ II. 1946 optužio je ovome sudu Šarić Ljubomira za djela navedena u dispozitivu optužnice. Na pretresu od 18/ V. 1946 Javni tužioc je proširio optužnicu i optužio Šarić Ljubomira što je juna mjeseca 1941 učestvovao sa ostalim ustašama iz Bugojna u akciji, koja se vodila protiv ustanika u Glamoču, kojom je prilikom okrivljeni dobrovoljno otišao u tu akciju.

Optuženi Šarić Ljubomir porekao je sva djela za koja je optužen osim da je u mjesecu maju 1942 na preporuku ustaškog poručnika Crnjaka dobio mjesto kod ministarstva unutrašnjih poslova, a služba mu je bila da na željezničkoj stanici pregledava isprave putnika.

Brani se da je još za vrijeme Jugoslavije od 1939 godine pripadao naprednoj Bugojanskoj omladini i da je kao takav bio u strahu za vrijeme okupacije. Međutim da je imao dva brata ustaše od kojih je jedan bio i ustaški emigrant. Radi toga je morao u prvo vrijeme da svoje uvjerenje prikrije, jer su mu oni prijetili. Nadalje je naveo da se u ono vrijeme izpočetka nije mogao snaći, pošto se je starije rukovodstvo antifašista moralo ukloniti iz Bugojna, dok pojedinci naročito mlađi koji su ostali zazirali su od njega radi toga što su mu braća bila ustaše pa su ga se bojali. Priznao je da je jedanput dolazio u ustaški zatvor u kojem su tada bili pohapšeni Bugojanski Srbi i to radi toga da po naredjenju svoga brata Ante donese mu kabanicu u zatvor. Baš tada ustaše su u hodniku vezali i odvodili u već zato pripremljeni kamion Srbe. Tu se nije dugo zadržao i po povratku kući rekao svojim roditeljima da će ih taj brat upropastiti jer odvodi i ubija nevine ljude.

Isto tako je priznao da je jednom prilikom nosio pušku svoga brata Ante sa stanice kući. Odlučno je porekao da ima ma kakve veze sa ubistvom profesora Milana Radumila, već da je Radumila ubio poznati Bugojanski koljač Ivan Jercl koji je bio

njegov džak. On da uopšte nije nikada bio džak profesora Radumila, jer kada je Radumilo bio u Bugojnu kao profesor na građanskoj školi bilo mu je svega 9 godina i tada još nije išao u građansku školu. Isto tako porekao je da je prijavio ustaškim vlastima Mirka Havleka, niti da mu je uputio u optužnici inkriminisane izraze. Molbu za namještenje od ministarstva unutrašnjih poslova u Zagrebu predao je radi toga, jer je u to vrijeme bio bez ikakvih srestava. Imao je zadatak da na željezničkoj stanici pregledava isprave putnika te je za čitavo vrijeme svoga službovanja koje je trajalo oko 3 mjeseca predao svega 3 – 4 čovjeka bez isprava koje je predao redarstvenoj straži. U godini 1943 stupio je u vezu sa SKOJE-m na učiteljskoj školi u Zagrebu, te je po naredjenju rukovodstva SKOJ-a izašao u mjesecu augustu 1943 u partizane. Poriče da je učestvovao u akciji Bugojanskih ustaša na Glamoč. Priznaje da je tada putovao zajedno sa svojim bratom koji je bio ustaša od Livna, ali ne zato da učestvuje u akciji nego da od poduzetnika Dolića preuzme vino i rakiju za svoga oca koji je bio gostioničar. Tom prilikom pošto je bilo hladno zagnuo je ustašbluzu svoga brata i metnuo na glavu ustašku kapu pa su ga takvoga valjda svjedoci vidjeli i mislili da ide i on u akciju.

Sud je proveo sve potrebne dokaze, koji su rezultati izloženi u raspravnim zapisnicima od 5/ III., 28/ III., 18/ IV., 18/ V., i 7/ VI., 1946, kao i u odgovarajućim zapisnicima prethodnog postupka.

Na osnovu savjesne ocjene svih provedenih dokaza sud je presudio kao u dispozitivu iz ovih razloga :

Na temelju iskaza svjedoka Tane Vukovića poprima sud dokazanim da se je optuženi u vrijeme kada su uhapšeni Srbi sprovedjeni iz zatvora u osnovnoj školi u stari konak kao i kada su ubacivani u kamion nalazio u društvu sa ostalim ustašama naoružan sa puškom kao i da je otpratio transport zatvorenika do sela Gračanice. Izjavu svjedoka Tane Vukovića potvrđuje donekle i iskaz svjedoka Nikole Pašina, da je vidio Ljubomira Šarića pred hambarom u kojem su bili Srbi zatvoreni u civilnom odjelu naoružanog sa puškom, kao i da je, kada je bio pušten iz zatvora vidio optuženoga u društvu sa poznatim Bugojanskim ustašama. Takodjer i sam optuženi priznaje da se je baš u vrijeme kada su uhapšeni Srbi bili vezivani i ubacivani u kamion tamo zatekao noseći navodno svome bratu kaput. Na osnovu ovih dokaza poprima sud da je optuženi zaista sudjelovao kao pomagač u sprovođenju Srba iz jednog zatvora u drugi te do mjesta Gračanice, odakle su dalje odvođeni i likvidirani na jami. Medjutim obzirom na iskaze svjedoka Pejić Petra, Zorke Sviti i Tatjane Sviti poprima sud dokazanim da optuženi nije bio ustaša, niti da je sudjelovao u ubijanju Srba iz Bugojna i okolice. Isto tako na temelju iskaza tih svjedoka poprima sud dokazanim da je optuženi pomagao kod sprovođenja uhapšenih Srba samo iz straha pred svojom braćom, koji su bili ustaše pa je optuženi kao od ranije poznati pripadnik napredne Bugojanske omladine na taj način nastojao da se prikrije. Prema tome sud nije poprimio da bi optuženi djelo za koje je optužen počinio iz uvjerenja, jer čovjek koji u isto vrijeme govori Petru Pejiću da se ne prijavljuje ustašama kao i da kaže svim Srbima da na pozive ustaša ne dolaze, koji pred Srpkinjama Zorkom i Tatjanom Sviti u vrijeme najstrašnijih ustaških pokolja otvoreno osudjuje ustaška zlodjela i svoju braću, nemože u isto vrijeme da bude uvjereni ustaša. Prema tome poprima sud da je optuženikovo sudjelovanje sa ustašama bilo samo prividno i jedino u cilju da sebe zaštiti. Da je ovo stanovište suda tačno dokazuje i čitav kasniji postupak optuženoga, koji je dokazao da je ostao dosljedan i vjeran svojoj ideji, kada je u mjesecu augustu 1943 otišao u partizane.

Iskazu svjedoka Vahida Bušatlije, da je vidio optuženoga kako trpa Srbe pred zatvorom u kamion sud nije poklonio vjeru. Taj je svjedok naime iskazao da je

dogadjaj promatrao iz kuće Muhameda Bušatlije i to kroz zavjese iza zatvorenoga prozora. Sud je da provjeri iskaz toga svjedoka po izaslanom presjedniku vijeća proveo očevid na licu mjesta i ustanovio da se sa prozora sa kojega je svjedok Vahid Bušatlija navodno gledao ubacivanje Srba u kamion nemože vidjeti sve ono što je taj svjedok naveo da je vidio, a to radi toga jer kuća Muhameda Bušatlije nije dovoljno izbočena a osim toga između toga prozora i mjesta na kojem je prema iskazu svjedoka stajao kamion nalazi se veliki razgranati kesten od čijeg se lišća i granja nemože dobro vidjeti izlaz iz zatvora. Pogotovo se to nije moglo vidjeti u noćno doba, kada je prema iskazu ostalih svjedoka bila i dosta velika pomrčina. Sasvim je sigurno da se po takovim okolnostima nemože prepoznati čovjeka a kamoli vidjeti detalje šta on radi. Taj je svjedok iskazao i to da mu je Tane Vuković na 20 dana prije preslušanja pričao da je optuženoga vidio kod same jame gdje su ubijani Srbi. Međutim svjedok Tane Vuković poriče da je ikada o tom događaju razgovarao sa svjedokom Vahidom Bušatlijom, kao i da se je uopšte sa tim svjedokom u navedeno vrijeme i sastajao. Takodjer se iz iskaza svjedoka Tane Vukovića vidi, da on upšte nije bio doveden do rupe gdje su Srbi ubijani, nego je pobjegao sa kamiona u Gračanici čim je kamion stao. Iz svih tih istaknutih okolnosti slijedi da se svjedoku Vahidu Bušatliji nemože pokloniti vjera, pa mu je sud nije ni poklonio.

Svjedok Juso Babić iskazao je doduše da mu je optuženi jedanput u jesen 1941 pričao da je išao na rupu i pozivao ga da ide i on snjime rekavši mu da se nije naspavao jer da je baš sinoć bio na rupi. Međutim notorna je činjenica, koju su potvrdili svi preslušani svjedoci, da je pokolj Srba u Bugojnu vršen u ljetu 1941, a ne u jesen. Svjedok Tane Vuković izričito je iskazao da je bio sa glavnom grupom Srba sproveden na likvidaciju nekoliko dana iza Vidov dana 1941 dakle početkom mjeseca jula 1941. Prema tome ili se svjedok Juso Babić prevario u pogledu svoga razgovora sa optuženim ili ukoliko je neki razgovor sa optuženim vodio taj nije mogao biti onakav, kako je to svjedok iskazao. U ostalom nevjerovatno je da bi optuženi baš Jusu Babića, koji je bio poznat kao antifašista pozivao da ide na rupu i pred njim se hvalio jer ni u koliko bi nešto takovo govorio, govorio bi to sigurno pred ljudima koji su bili ustaški raspoloženi, a ne pred njihovim protivnicima. Radi toga sud nije iz ovoga iskaza mogao poprimiti da je optuženi zaista išao na rupu i sudjelovao u ubijanjima, koje su vršile ustaše.

Na osnovu svega izloženoga sud je poprimio da je optuženi sudjelovao u odvodjenju uhapšenih Srba kako je to u dispozitivu navedeno, ali da to nije primio iz uvjerenja, nego da sebe zaštititi, pa ga je radi toga proglasio krivim za djelo pomaganja u odvodjenju stanovnika Jugoslavije iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Da je optuženi u 1942 godini bio 3 mjeseca član UNSa i to u svojstvu agenta na željezničkoj stanici u Zagrebu poprimio je sud dokazanim na temelju vlastitog priznanja optuženoga, pa pošto se u takvoj njegovoj radnji nalaze svi elementi krivičnog djela iz čl. 3 tač. 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga je sud za to djelo i proglasio krivim.

Kod odmjeravanja kazne sud je optuženom uvažio kao naročito olakotnu okolnost njegovu mladost, jer u vrijeme izvršenja djela, optuženi još nije bio punodoban. Nadalje okolnost da je optuženi pripadao naprednoj omladini Bugojna i kao takav bio poznat, pa da je radi toga bio u strahu da kao takav nastrada. Nadalje da je u ono najteže vrijeme ostao bez rukovodstva, te bio prepušten sam sebi, pošto su stariji antifašiste morali se ukloniti iz Bugojna a mlađji nisu imali u njega povjerenja radi njegove braće koji su bili ustaše. Nadalje okolnost da je optuženi bio pod velikom presijom svoje braće, koji su bili poznati Bugojanski ustaše te da u ono vrijeme nije

mogao od nikoga dobiti upute šta ima raditi. Kao naročito olakotnu okolnost sud je optuženome uzeo činjenicu da je, čim mu se ukazala zato prilika, u Zagrebu 1943 povezao se sa naprednom omladinom, u augustu 1943 izašao iz Zagreba na oslobođenu teritoriju, te kao borac pokazao se neobično hrabrim, bio ranjavan na 7 mjesta, te izgubio u borbi i oko, i svojom hrabrošću u vojsci od običnoga borca dotjerao do čina kapetana i načelnika Okružnog odjelenja OZN-e. Nasuprot tome sud optuženome nije uzeo kao otegotno ništa. Obzirom na brojne olakotne okolnosti sud je optuženom za djelo pod 1./ odmjerio kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od jednu godinu i šest mjeseci, a za djelo pod 2./ kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od jedne godine, pa mu je za oba djela izrekao jednu zajedničku kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od dvije godine.

Obzirom na sve izloženo sud je poprimio da stepen opasnosti osuđenoga naročito obzirom na njegovo držanje od 1943 godine netraži obavezno njegovu izolaciju to ga je osudio uslovno poprimivši da će se optuženi i bez izvršenja kazne ubuduće uzdržati od vršenja krivičnih djela. Sud naime smatra da je optuženi svoju mladenačku pogrešku svojim kasnijim zaslugama u velike iskupio.

Sud je optuženoga oslobodio od optužbe, da bi u junu mjesecu 1941 učestvovao sa ostalim ustašama iz Bugojna, u akciji koja se vodila protiv ustanika u Glamoču te da je dobrovoljno otišao u tu akciju, radi toga što na temelju iskaza preslušanih svjedoka nije mogao poprimiti da bi optuženi, koji tada još nije bio ni punodoban sudjelovao u akciji, pošto to ni jedan svjedok nije potvrdio. Činjenica pak da je optuženi vidjen u autu zajedno sa ustašama koji su tada išli preko Livna za Glamoč u akciju nedokazuje još da je optuženi u toj akciji i sudjelovao, bilo kao izvršilac bilo kao pomagač, već je poklonio vjeru njegovoj obrani da je sa tim autom išao samo do Livna gdje je nabavio vino za svoga oca koji je bio gostioničar.

Sud je nadalje odbio optužbu protiv okrivljenoga da bi lišio života profesora Milana Radumila i da bi denuncirao Mirka Havleka što da je imalo za posljedicu njegovo hapšenje i ubijanje, pošto je Javni tužioc na današnjem gl. pretresu odustao od optužbe za ta djela.

Na osnovu svega izloženoga sud je presudio kao u dispozitivu.

Travnik , dne 7. juna 1946.

Zapisničar :⁷⁷⁴

Pretsjednik vijeća :⁷⁷⁵

M.P.

⁷⁷⁴ Испод је нечитак потпис записничара.

⁷⁷⁵ Испод је нечитак потпис председника вијећа.

PRESUDA U IME NARODA!⁷⁷⁶

U kriv. predmetu protiv SKURIĆA PETRA, Perin, bivšeg učitelja sada bez posla, zbog kriv. djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, Okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od sudije Midhata Hadžialića kao pretsjednika vijeća i sudija porotnika Jusić Rahima i Djurić Alekse kao članova, a u prisutnosti Čupić Ljeposave kao zapisničara, Ratoljuba Blaškovića kao Javnog tužioca, Dr. Milivoja Mankanca kao branioca, održao je javnu raspravu protiv Skurića Petra, koji se nalazi u pritvoru i istražnom zatvoru od 21. marta 1947. g., pa je na predlog Javnog tužioca da se optuženi po Zakonu kazni i na predlog branioca da se optuženi blago po Zakonu kazni, danas dne 5. juna 1947. g.

presudio

Skurić Petar /Perin/ rođen 20. februara 1917. g. u Čilipima srez Dubrovnik, Hrvat, državljanin DNRJ, učitelj, oženjen, otac 1 djeteta od 6 i pol godina, pismen, svršio učiteljsku školu, navodno neporočan, bez imetka nalazi se u pritvoru i istražnom zatvoru od 22. marta 1947. g.

kriv je

što je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije:

ad 1./ odmah nakon osnivanja NDH 1941. g. u Bugojnu pristupio ustaškom pokretu i kao funkcioner ustaškog logora, proganjao stanovništvo onog kraja, pretresajući njihove kuće tražio oružje, ismijavao ih na razne načine, pa je tako ismijavajući ih podrugljivo govorio „7 je sati Srbi pišat pa spavat“ „al će mo koristiti Vaše kuće“ i mislители kad popiti kavu u čitaonici.

ad 2./ 27. jula 1941. g. u Čipuljiću, došao je sa još dvojicom uniformisanih ljudi kod Gospave Djelmić i naredio joj, da se u roku od 1/2 sata spremi sa djecom i sa 50 kg. prtljaga da napusti kuću. Tom prilikom nije dozvolio Gospavi i njenoj djeci niti da sačekaju ručak i ručaju oglašujući se o sve molbe Gospave i njene djece, kao i molbe njegovih drugova, govoreći: „Naredjenje izvršenje“ kojom prilikom je 20 Srpskih familija iz Čipuljića internirano i protjerano u Srbiju.

ad 3./ u ljeto 1941. g. se je u selio u prostorije bivše srpske čitaonice, prisvojivši za sebe 1 prim tamburu, 1 bugariju, 1 ormar, 1 kreden 1 stol i 2-3 stolice od inventara ove čitaonice djelomično je spalio, a djelomično pohranio sa preostalim inventarom bivše srpske čitaonice u staru školu, a koju su kasnije izbjeglice zapalile, te tako sav inventar kao i arhiva na taj način uništeni, a docnije je naseljenim Slovencima podjelio žito, koje je lično opljačkao iz kuće interniranog Mile Radulčića.

dakle, stupio u ustaški pokret i postao funkcioner ustaškoga logora, te kao takav nečovječno postupao sa jugoslovenskim državljanima, radio na prisilnom

⁷⁷⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

iseljavanju stanovništva Jugoslavije i vršio pljačku i uništavanje javne i privatne imovine državljana Jugoslavije,

čime je počinio kriv. djela ratnog zločina iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države,

pa se radi toga, a na osnovu čl. 4 st. 2 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, a u vezi sa čl. 1 tač. 3 i 6 čl. 2, 5, 8, 9 i 10 Zakona o vrstama kazni

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 11 /jedanaest/ GODINA u koju mu se kaznu uračunava već izdržani pritvor i istražni zatvor od 21. marta 1947. g., te na gubitak svih političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od 5 /pet/ godina.

II.

Optuženi je dužan snositi troškove kriv. postupka kao i izvršenja kazne, koji se sad za sad proglašuju nenaplativim. Optuženi se oslobadja plaćanja paušalnog iznosa.

Nasuprot tome, optuženi se

oslobađa

da je kao idejni ustaša i viši ustaški funkcioner prijatelj i saradnik zloglasnog koljača Branka Kuštre i Carevića, tačno neutvrđenog dana ljeta 1941. g. predao spisak članova srpske čitaonice, nakon čega je uslijedilo hapšenje i ubijanje 18 ljudi, članova srpske čitaonice, čime bi počinio daljnje kriv. djelo iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države.

Nadalje:

odbija se optužba

da je optuženi tačno neutvrđenog dana 1941. g. u Bugojnu u prostorijama ustaškoga stožera, pokušao primiti u ustašku miliciju Robović Nuriju, koji bi nakon stupanja u miliciju trebao da ide u Zijamet da ubija Srbe, te da je isto tako pokušao da pridobije Vukana Praljka za dobrovoljno javljanje i odlazak na rad u Njemačku, ali mu ni u jednom slučaju nije uspjelo da ljude izvrbuje, jer su i Robović i Praljak odbili da ga poslušaju čime bi počinio daljnja kriv. djela iz čl. 3 tač. 4 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države.

Troškove oslobodjavajućeg i odbijajućeg djela presude snosit će državna blagajna.

Poslije objave presude, optuženi poučen o pravu žalbe izjavljuje:

Da se sa presudom ne zadovoljava, te ulaže žalbu zbog izreke suda o krivnji i kazni i moli sud da se presuda dostavi njegovom branitelju radi opravdanja žalbe.

Javni tužilac izjavljuje da je sa presudom zadovoljan.

razlozi

Javni tužilac za okrug Sarajevo, a po svom pomoćniku za Okružni sud u Travniku, optužio je Skurića Petra /Perinog/, učitelja bez posla radi kriv. djela navedenih u dispozitivu optužnice, te je ovaj sud zakazao održao i dovršio gl. pretres dana 5. juna 1947. g.

Optuženi Skurić Petar u svojoj tužbi S.N. sudu u Bugojno, protiv M.N.O. u Čipuljiću, zbog navodno krivih podataka nastoji da na vrlo vješt način opravda svoje zločine i da se prikaže u tužbi sudu, kao ispravan nacionalist i prijatelj svih proganjanih Srba. Ipak neznajući kakav dokazni materijal stoji protiv njega, dozvoljava mogućnost, da su ga navodno mogli upisati u ustaški pokret bez njegovog znanja i privole, u kojeg su se svi građani Bugojna prema njegovoj tvrdnji morali upisati, ali odmah u svojoj tužbi pod 3./ navodi, da je on položio zakletvu sa još nekim činovnicima kod poznatog koljača Branka Kuštre, navodno pre nego što su saznali zašto su na ovaj sastanak pozvani.

U predhodnom postupku kod Javnog tužioca za okrug Dubrovnik ipak iskazuje, da je na istom sastanku iznešeno, pored naseljavanja Slovenaca i iseljavanja Srba sa sreza Bugojno.

Na današnjem gl. pretresu brani se kao i gore, ali nadopunjuje svoj iskaz u ovome pravcu t.j. da je Branko Kuštro poslije zakletve i saopštenja o svrsi sastanka, pročitao i akt Ministarstva Unutrašnjih poslova, u kojemu je navedeno da se ovo mora izvršiti kao obaveza ugovora između NDH i Njemačke. Optuženi ističe da zakletva nije bila ustaška, i nemože se nikako sjetiti teksta zakletve, ali se vidi iz njegovog vlastitog iskaza da među učiteljima i činovnicima koji prisustvuju tome sastanku prisustvuje, i jedan birtaš iz Bugojna. Dalje u svojoj obrani navodi da se nije htio primiti dužnosti u kancelariji koja je ustrojena za ovu svrhu, to se je navodno nemavši kud primio dužnosti intedanta u ovome novoorganizovanom aparatu. Brani se da nije mogao odbiti učešće u ovome poslu, jer je kao činovnik, učitelj na ferju bio na to obavezan.

Sud optuženom u ovom djelu obrane nije mogao vjerovati, jer kako se vidi iz djelomičnoga priznanja samog optuženog još su ga u školi navodno komunisti smatrali frankovcem, a i u svom daljnjem razvoju se je razvio u ekstremnog nacionalistu. Ovu činjenicu dokazuje kako djelimično priznanje samog optuženog, tako i iskaz svjedokinje Krstanović Jovanke, koja na sudu iskazuje, da je optuženi kapitulaciju Jugoslavije kao i uspostavu NDH dočekao sa oduševljenjem i radošću. Jednom prilikom u prisustvu svjedokinje sav veseo i zadovoljan rekao je svojoj supruzi: Njemci su dobili svoje, Talijani svoje, Švabe svoje, Mađari svoje, Bugari i Albanci svoje, a mi Hrvati svoje. Komadanje i okupiranje pojedinih djelova teritorije naše zemlje od strane napadača odobravali su u ta doba samo baš ekstremni frankovci i ovakav su stav zauzeli kao i optuženi, od kojih se je kasnije i regrutovao ustaški pokret i u njima imao najvjernije i najbolje svoje članstvo.

Da je optuženi stupio u ustaški pokret vidi se na prvome mjestu iz njegove tužbe Sreskom narodnom sudu u Bugojno, jer u istoj tužbi pod 1./ navodi da su mogli upisati bez njegova znanja i privole, a da su se tada svi građani morali upisati.

Notorno je, da niko nije morao se silom upisati u ustaški pokret i ako je sa strane ustaških rukovodioca i u oštrijem tonu traženo, da se što više upiše, a naročito državnih službenika, ali ogroman dio službenika je energično odbilo pristupanje ustaškom pokretu, a to su baš oni službenici koji nisu odobravali okupaciju, izdaju naroda, i službu okupatoru. U ustaški pokret ušli su samo oni koji su po svojim svačanjima i bili ustaše. Još veća je neistina da su se morali svi građani Bugojna upisati u ustaški pokret kao i to da su nekoga ustaše upisale bez njegova znanja i privole. Da je stvarno bio provjereni ustaški ideolog dokazuje i dalja činjenica, da je Branko Kuštro tadani kotarski pretstojnik pozvao neke činovnike a s njima i obrtnike,

a iz navedenih imena se vidi da je tražio samo pouzdane ljude, jer naravno za ovakav posao kao iseljavanje Srba i primjenu terora nad narodom, nije se moglo svakome povjeriti.

Sud obranu optuženog u pogledu zakletve nije primio, jer se je u ta doba zakletva polagala samo ustaška, a naročito kada se uzme u obzir činjenica da je lično Branko Kuštro zakletvu izvršio, te se je ova zakletva mogla samo izvršiti poslije obavljena posla.

Na istom sastanku oformljen je ustaški aparat za naseljavanje Slovenaca i iseljavanje Srba i u tom aparatu optuženi je zauzeo vrlo važnu funkciju, a prema njegovim navodima navodno nevinu dužnost intedanta.

Medjutim, iz iskaza svjedokinje Krstanović Marije, kojoj je sud poklonio punu vjeru, jasno proizlazi, da je optuženi vršio i rasporedjivao Transporte, za iseljenje kao i odredjivao ko će u kojem transportu ići. I sam zloglasni Kuštro Branko nije znao svjedokinji reč, kojim će transportom ići dok optuženog nije upitao, a ovaj lično svjedokinji objasnio. To potpuno dokazuje funkcionersku ulogu optuženog u ovom ustaškom djelovanju.

Svi svjedoci suglasno iskazuju da se je optuženi /što on uporno poriče/ vidjao često puta sa Ivanom Jurišićem zv. Carem koljačem, / osuđen po ovome sudu na smrt vješanjem/ i knezom Miličevićem /strijeljan 1943 po NOV-i/ u Čipuljiću koji su uglavnom tada i pored Kuštre bili najistaknutije ustaše.

I ova činjenica podkrepljuje dokaz da je optuženi bio važna ličnost u ustaškome pokretu.

Iz djelomičnog priznanja optuženikovog i iz iskaza svjedoka Krstanović Jovanke i Milke Trifković sud je primio kao dokazano djelo pronalaženja oružja po kućama onih, koji su bili bačeni van zakona i obespravljeni i koji su baš u tom momentu i u takvome položaju krili oružje za obranu svoga golog života, a optuženi je na ovaj način pronalaženje i oduzimanja oružja slabio otpornu snagu našeg naroda protiv okupatora. Iz ponašanja i obhodjenja samog optuženog sa svojim komšijama, i iz vrijedjanja koja je njima činio, a što su iskazali svjedoci Cvita Glamočak, Praljak Vukan i Milka Trifković kojima sud je poklonio vjeru vidi se vrlo velika mržnja optuženog prema Srbima, a ne kako to optuženi u svojoj obrani ističe samilost i pomoć. Ova mržnja optuženog dolazi do izražaja baš u onim najtežim momentima progonjanih kada je svaka utješna riječ ili savjet na otpor i ohrabrenje bio potreban, on mjesto da ih hrabri i upućuje na otpor, on u zajednici sa ostalim ustašama uživa u njihovim progonima i nastoji, da im raznim upadicama i vrijedjanjima još oteža njihov i te kako težak položaj. Goneći ih u 7 sati spavat, s tim ih onemogućava, da se priberu, da se sastanu i dogovore šta i kako treba preduzeti na sve nepravde i pokolje i ostala zla, pa da se obrane ili izmaknu tako teškom udesu.

Iskazi svih svjedoka, potpuno obaraju obranu optuženog da je on iz nekih nacionalnih pobuda i sažaljenja koje je imao naprama Srbima, činio razne usluge, a te iste usluge eto baš loše su djelovale na stanovništvo njegovog kraja. Naročito ako se uzme u obzir da je on bio u selu Čipuljiću i intelektualno najjači i da je mogao ocijeniti pravo stanje, onda se nikako njegovo djelovanje nemože uzeti kao dobronamjerno.

Na osnovu iznešenog sud je optuženog za djelo pod tač. 1./ proglasio krivim.

U pogledu kriv. djela pod tač. 2./

U predhodnom postupku kod Javnog tužioca u Dubrovniku od 30.X.1946. kao i Javnog tužioca za Travnik od 2. aprila 1947., a isto tako i na današnjem gl. pretresu optuženi se brani, da je on slučajno naišao pokraj kuće Gospave Djelmić i

vidjevši da se ista moli ustašama, u namjeri da sačuva njen nacionalni ponos rekao joj „Pa eto kad moraš spremi se što ih moliš“. Uistinu, on se poziva kao na svjedoka na samu Gospavu Djelmić, ali u svojoj obrani odmah ističe, da ga je tada Gospava krivo razumjela i zato ga napala, govoreći da joj je već gospodin dozvolio da ruča. Naravno ako bi Gospava Djelmić kao svjedok govorila na štetu optuženog, on se već unapred osigurava danas kao i u prethodnom postupku ističući da ga je krivo razumjela i napala.

Potpuno obaraju obranu optuženog svjedoci Mica Krstanović i Dobrila Mudrović, kojima je sud poklonio vjeru, jer optuženi nije mogao ponuditi dokaze o neistinitosti njihovih izkaza. Svjedokinja Mica Krstanović očevidac ovoga događaja poznala je među ustašama Kotarac Dragu, koji su zajedno sa optuženim došli po Gospavu Djelmić /Kotarac je zajedno sa optuženim na zapisniku komisije za ratne zločine sastavljenom 13. marta 1945. 1/1 proglašen ratnim zločincem/, te je svjedokinja čula da je isti ustaša Kotarac dozvolio Gospavi da sačeka ručak i ručaju, a ipak je optuženi i pored te dozvole naredio da se odma pakuju i idu. Pored toga ističe svjedok da je optuženi donio neke papire i od tih papira da jedan predao Gospavi Djelmić. Ovo je svakako moglo biti samo odluka o iseljenju od iseljeničkog ureda, u kojemu je a prema i iskazi svjedokinje Krstanović Jovanke optuženi imao glavnu ulogu.

Iskaz gore navedene svjedokinje podkrepljuje i iskaz Dobrile Mrdović /Ristić/, kojega je dala u sreskom odsjeku za unutrašnje poslove a koji je danas pročitao na gl. pretresu, kao i djelomično priznanje optuženog.

Da je stvarno htio i imao odlučujuću ulogu u ovome slučaju sud je zaključio pored ostalih dokaza i samim priznanjem optuženog na današnjem pretresu da je on /optuženi/ čuo kada je ustaški vodnik Drago Kotarac dozvolio Gospavi da sačeka i da spremi ručak za djecu i ruča, ali i pored toga, navodno htijući sačuvati njen nacionalni ponos savjetovao ju je da ide i da se zadovolji sa samim kruhom, pa makar i bez mesa.

I pored dozvole od strane vodnika, Gospava je sa djecom otišla u internaciju bez ručka, i baš ta činjenica dokazuje, da je optuženi bio stariji u svojoj funkciji od ustaškoga vodnika Kotarca, jer je njegova riječ bila posljedna i njoj se je moralo pokoriti.

Da je stvarno rukovodio iseljenjem Srba potvrđuje i iskaz svjedokinje Trifković, jer je na pohodu interniraca iz sela Čipuljića dobio optuženim interniranog Dordji Trifkoviću „Alaj će mo se okoristiti o Tvoju kuću“.

Na osnovu svega izloženog sud je i ovo djelo primio dokazanim i za isto optuženog proglasio krivim.

U pogledu krivičnog djela pod 3./

U prethodnom postupku kod Javnog tužioca za Dubrovnik kao i kod Javnog tužioca - Travnik, a isto tako i na današnjem gl. pretresu, optuženi priznaje, da je svoju školu preselio u srpsku čitaonicu i u istoj zauzeo i stan za svoju porodicu. Ipak na današnjem pretresu priznaje, da je za sebe uzeo 1 prim - tamburicu, kao i neke druge predmete od čitaoničkog inventara ali ne da ih sebi prisvoji, nego da se samo s njima posluži. U daljnjoj obrani tvrdi, da je jedan dio inventara, kojeg je uzeo na poslu ostao u Bugojnu, a nešto u Čipuljiću.

Iz ove činjenice proizlazi logičan zaključak da je inventar smatrao svojim vlasništvom, jer ga je svojim preseljenjem u Bugojno ponio sa sobom, a nije ga ostavio u školi kao školski inventar u Čipuljiću.

Izkazi pak svjedoka Lukić Nikole, Jovanke Krstanović, Krstanović Mice i

Milana Eraka, kao i djelomično priznanje optuženog jasno dokazuju, da je optuženi stvarno i pri seljenju škole u srpsku čitaonicu bio odlučujući. Sam je pozvao Dušana Devuru i svjedoka Lukića da predaju društvene tambure, koje su se kod njih kao članova tamburaškog zbora nalazile, a koji su odmah iste instrumente lično optuženome predali. Optuženi sam priznaje da je navodno samo prim zadržao sebi na upotrebu. U daljnjem izkazu svjedoka Lukića vidi se, da je optuženi i Višnju Ivičić tadašnju blagajnicu srpske čitaonice pozvao i od nje je tražio novac. Pri rušenju pozornice u kojemu je i svjedok učestvovao, vidi se raspoloženje optuženog i mržnja na sve što je srpsko, pa mu podrugljivo tvrdi da neće nikad više zapjevati u tom domu.

Ovu veliku mržnju prema Srbima sud je utvrdio pored izkaza svih svjedoka i izkazom svjedokinje Milke Trifković, koja pored ostalog izjavljuje, da je optuženi u godini 1941. kao učitelj u Čipuljiću, svu srpsku djecu oborio na ispitu. Jedino je položilo ispit jedno dijete i to rimokatoličke vjere i jedno dijete srpsko, ali koje je prešlo na rimokatoličku vjeru.

Što se tiče palenja arhive i knjižnice, sud je poprimio, a na osnovu samog priznanja optuženog da je djelomično optuženi ovu paljevinu izvršio, jer ni jedan svjedok nije mogao tačno na pretresu tvrditi da je stvarno optuženi zapalio i uništio sve knjige.

I ako je optuženi u prethodnom postupku tvrdio, da nije vršio pljačku po kućama interniranih Srba, ipak danas na gl. pretresu /bojeći se jačih dokaza/ priznaje, da je iz kuće Mile Radulčića, koji je bio već interniran, u nestanku hrane za Slovence, za koje se je on po svojoj zvaničnoj dužnosti kao itedant morao brinuti, uzeo iz Radulčića kuće 1 vreću žita i navodno je Slovencima podijelio.

Na osnovu djelomičnog priznanja, a i iz izkaza gore navedenih svjedoka, kojima je sud poklonio punu vjeru, sud je optuženog i za ovo djelo proglasio krivim.

Sud je optuženom za krivična djela pod tač. 1./, uzimajući u obzir kao olakotne okolnosti djelomično priznanje optuženog, neporočnost i nevinu obitelj, a kao otegotno njegovu visoku naobrazbu, osudio; Na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 7 godina, pod tač. 2./ uz iste olakotne i otežavajuće okolnosti na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 3 godine, a pod tač. 3./ uz iste okolnosti kao pod tač. 1./ na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 4 godine, te mu je izrekao za sva tri djela jedinstvenu kaznu u trajanju od 11 /jedanaest/ godina lišenja slobode sa prinudnim radom, smatrajući, da je kazna pravedno odmjerena krivičnoj odgovornosti optuženika.

Kao sporednu kaznu sud je osudio optuženog na kaznu gubitka svih političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od 5 /pet/ godina, jer smatra da je potrebno ovoliko vremena da se optuženi provjeri na slobodi, da li je kazna na njega vaspitno djelovala.

Sud je osudio optuženog na plaćanje troškova krivičnog postupka osudjujućeg dijela presude kao i izvršenja kazne, koje je troškove proglasio sad za sad nenaplativim, uzimajući u obzir optuženikovo sadašnje vrlo slabo materijalno stanje.

Sud je oslobodio optuženika od plaćanja paušalnog iznosa radi siromašnog stanja.

Nasuprot tome sud je oslobodio optuženog za krivično djelo pod tač. 4./ optužnice iz slijedećih razloga.

Optuženi u tužbi Sreskom sudu u Bugojno kao i predhodnom postupku, a isto tako i danas na gl. pretresu, uporno poriče djelo koje mu optuženica stavlja na teret. Nijedan od svjedoka nije mogao sa pouzdanošću danas na pretresu tvrditi da je zaista optuženi ovo djelo i počinio, nego jedino zaključuju i predpostavljaju da je mogao kao učitelj prilikom seljenja u srpsku čitaonicu pronaći spisak odbornika čitaonice ili

četničke organizacije. Nadalje zaključuju i po tome što su ga smatrali za ustašu a i rukovodioca pri internaciji Srba.

Na osnovu ovakvog činjeničnog stanja i ovakvog dokaznoga materijala, sud je morao osloboditi optuženog za ovo djelo, jer ni sakakvim pouzdanim dokazom nije dokazano, da je optuženi stvarno ovo djelo i počinio.

Pored oslobadjajućeg djela pod tač. 4./ optužnice sud je odbio optužnicu pod tač. 5./, jer je javni tužioc danas na gl. pretresu odustao od optužbe za kriv. djelo pod tač. 5./ optužnice.

Troškove krivičnog postupka za oslobadjajući dio kao i za odbijajući dio optužnice sud je dosudio da te troškove snosi državna blagajna.

Smrt Fašizmu - Sloboda Narodu!

Travnik, dne 5. juna 1947. g.

Zapisničar:⁷⁷⁷

M.P.

Pretsjednik vijeća:⁷⁷⁸

Ova je presuda stala na pravnu snagu dne 24. juna 1947. godine.

*Travnik 4-VII.1947.*⁷⁷⁹

M.P.

⁷⁷⁷ Испод се налази потпис записничара.

⁷⁷⁸ Испод се налази потпис председника вијећа.

⁷⁷⁹ Испод се налази потпис.

PRESUDA
U ime naroda !

U kriv.predmetu protiv Milanovića Stipe radi kriv.djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o kriv.djelima protiv naroda i države Okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od sudije ovoga suda Midhata Hadjialića kao pretsjednika i sudija porotnika Miloša Blavnića i Drage Peše kao članova vijeća, a u prisutnosti Čapić Ljeposave kao zapisničara, Ratoljuba Blaškovića kao Javnoga Tužioca; Dejana Djokovića sudije kao branioca održao Javni i glavni pretres protiv Milardića Stipe koji je u istražnom zatvoru od 10.januara 1946, pa je na predlog Javnoga tužioca da se optuženi proglasi krivim i po zakonu najstrožije kazni i na predlog odbrane, da se optuženi što blaže kazni, da nas dne 25 juna 1947 godine

presudio je

Optuženi Milardić Stipe pok.Luke i majke Kate rodjene Zeko, rodjen 1.VII.1915 godine u selu Goruši, srez Bugojno, gdje i živi, Hrvat, državljanin FNRJ, oženjen. Otac dvoje djece od 6-8 godina, zemljoradnik sa imetkom od 10.000 dinara, nepismen, neporočan, nalazi se u pritvoru i istražnom zatvoru od 10.januara 1946 godine

kriv je

Što je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije

1./ u godini 1942 godine dobrovoljno pristupio ustaškom pokretu i kao aktivni ustaša učestvovao u akcijama protiv NOV-e u svojstvu vodiča.

2./ tačno neutvrđenog dana u toku 5 ofanzive, koja se je vršila protiv NOV-e u kojoj je i optuženi učestvovao, u blizini sela Bojske učestvovao u ubijstvu sestre Sime Tuće /Milke/.,

3./ tačno neutvrđenog dana odmah sutra dan po izvršenom ubijstvu nad sestrom Sime Tuće došao u kuću Sime Tuće i opljačkao im je.,

4./ Tačno neutvrđenog dana u toku 5 ofanzive dan kasnije po izvršenju djela pod 2/, našavši ranjenog dečka Milorada Tuće u njegovoj kući ovoga uhapsio i poveo ustašama, prokazujući ga kao partizana.,

Dakle stupivši u ustašku miliciju, stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslovenski državljana u svrhu pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njim protiv svoje otadžbine i kao takav učestvovao kao pomagač u ubijstvu, vršio pljačku privatne imovine i hapšenje i prokazivanje stanovnika Jugoslavije,-

čime je počinio kriv. djela ratnog zločina iz čl.3 tač. 3 i 4 Zakona o kriv.djelima protiv naroda i države,-

pa se radi toga, a po čl.4 stav 2 istoga Zakona u vezi sa čl. 1 tač.3 i 6, čl. 2, 5, 8, 9, i 10 Zakona o vrstama kazni

⁷⁸⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број).

osuđuje

Na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 20 /dvadeset/ godina, u koju mu se kaznu uračunava već izdržani pritvor i istražni zatvor od 10 januara 1946 godine, te na gubitak svih političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od 5 godina.

Optuženi je dužan snositi troškove kriv.postupka i izvršenja kazne, koji se troškovi za sada proglašuju nenaplativim, a oslobodjava se plaćanja paušalnog iznosa.

Nasuprot tome optuženi Milardić Stipo

oslobodava se od optužbe

Da je pri izvršenju kriv.djela pod 2/ bio neposredni izvršilac ubijstva sestre Sima Tuće /Milke/, kao i da je pri izvršenju djela pod tač 3 / terorisao Siminu majku potežući na nju čak i pištolj.

Čime bi počinio kriv.djela ratnog zločina iz čl.3 tač. 3 i 4 Zakona o kriv.djelima protiv naroda i države.

Troškovi kriv.postupka oslobodjavajućeg dijela presude snosit će državna blagajna.

razlozi

U pogledu dijela pod tač. 1/

Optuženi priznaje, da je 8.IX.1942 godine pristupio ustaškom pokretu i to iz razloga, da ostane kod svoje kuće, jer da je imao padavicu, ali poriče, da je, dok je bio u ustaškim jedinicama, bio borac i nosio oružje. Poriče nadalje, da je učestvovao u borbama protiv NOV-ae, ali priznaje, da je učestvovao kao vodič u akcijama na selu Kruševicu, ni da je i tom zgodom bio bez oružja.

Medjutim je optuženi u prvo stepenom postupku priznao, da je prigodom akcije na selo Kruševicu imao pušku ustaškog zastavnika iz Varaždina. Ova obrana optuženog naivna i nedosledna. Naime optuženi poriče da je učestvovao u borbama protiv NOV-e, a priznaje, da je bio vodič u akciji na selo Kruševice. Notorno je, da je uloga vodiča mnogo važnija u vojnim operacijama, nego je jedan borac sa puškom, jer od njegova poznavanja putova i terena mnogo više zavisi uspjeh poduzete akcije, nego od jednog borca sa puškom. Takodjer je nelogična odbrana tuženoga, da je on za cijelo vrijeme svoga boravka u ustaškim jedinicama bio bez oružja, jer su svi ustaše bili oboružani ako ne puškomitraljezom ili puškom barem pištoljem.

Medjutim obrana optuženoga, da on nije imao kod sebe oružje oborena iskazima svjedoka Tuće Milorada i Jovanke Tuće, koji su na glavnim pretresima posvjedočili, da su vidjali optuženoga za vrijeme 5 ofenzive sa puškom, a prema iskazu Milorada i sa pištoljem. Priznanje pak optuženoga da je on stupio u ustaški pokret i služio kao vodič ustašama pri njihovim akcijama na sela potvrdili su svjedoci Radivoj Tuće i Miloš Kunovac.

Na temelju djelomičnog priznanja optuženoga i iskaza imenovanih svjedoka sud je stekao nepobitno uvjerenje, da je optuženi ovo u grijeh mu upisano kriv, djelo izvršio.

U pogledu dijela pod tač. 2/

Optuženi poriče, da je učestvovao u ubijanju Milke Tuće a priznaje da je sutradan bio kod njezine kuće sa ustašama i Njemcima i vidi ju mrtvu, kad su je donijeli njezinoj kući iz šume, gdje da je ona dan prije bila ubijena po Njemcima.

Medjutim svjedoci Simo Tuco i Radivoj Tuco posvjedočili su da je optuženi učestvovao u ubijanju Milke Tuco, kad je ista zajedno sa njima pobjegla u šumu ispred ustaša, koje da su za njima pucali. Doduše ovi svjedoci iskazali su, da je optuženi lično ubio Milku Tuco, ali sud nije mogao steći sigurno uvjerenje, da je baš optuženi lično ubio Milku Tuco iz razloga, što su njihovi iskazi u pogledu izvršenja ubijstva Milke donekle protuslovni, jer dok Simo Tuca tvrdi, da je optuženi sustigavši njih u bjeganju opalio jedan metak iz puške na Milku, dok je Radivoj Tuco tvrdi da su ga i Milku zajedno uhvatili i Milku u njegovu prisustvu streljali. Osim toga majka Sime Tuce Jovanka navela je, da je Simo njoj po povratku iz Crne Gore pričao, da je Milku po svojoj prilici ubio optuženi, jer se tako govorilo. Dakle nema sigurnog oslonca zato, da je optuženi lično izvršio ubijstvo Milke Tuco, ali je i sumljivo to, da je i on sudjelovao u tom ubijstvu, pošto su ga svjedoci Simo i Radivoj Tuco, vidjeli među učesnicima tog ubijstva.

Ostali svjedoci i to Milorad Tuco, Zorka Tuco, Mile Tuco i Petar Kunovac iz vlastitog opažanja znaju smo to, da je Milka Tuco zajedno sa njima pobjegla ispred ustaša i da je ista nestala, kada su ustaše zapucali za njima, a Simo Tuco da im je pričao i to svjedoku Petru Kunovcu isti dan, a ostalim kasnije po povratku kućama, da je optuženi ubio Milku.

Na temelju svjedočanstva Sime Tuce i Radivoja Tuca sud je poprimio, da je optuženi učestvovao u ubijstvu Milke Tuce.

Tome uvjerenju suda nije smetala okolnost, da je svjedok Simo Tuco kod suočenja sa optuženim izjavio, da je to moglo biti mjesto optuženoga i njegov brat Ile, jer u prvom redu prisustvo optuženoga na licu mjesta, kad je ubijena Milka, posvjedočio i svjedok Radivoj Tuco, a na drugom mjestu Simo ni kategorički, nego ironički dopustio mogućnost zamjene optuženoga sa njegovim bratom Ilom, kazavši: “Ja sigurno znam, da je optuženi ubio moju sestru, jer je bio u civilnom odijelu, a ni njegov brat Ilija, ukoliko nebi tad obukao civilno odijelo, jer je on nosio uniformu, kako kaže sam optuženi.”

U pogledu dijela pod tač. 3/

Optuženi odlučno poriče svaku krivnju u pogledu ovoga djela, ali priznaje, da je kaput kupio od jednog ustaše u Bugojnu i da je taj kaput slao Jovanki Tuco, jer da je ona pričala po selu, da je to kaput njezina muža Ljube.

Medjutim svjedoci Simo Tuco i Radivoj Tuco izričito su posvjedočili, da je optuženi iza pogibije Milke došao njezinoj kući i opljačkao istu, odnijevši svu djevojačku spremu poginule i razne druge stvari. Nadalje, svjedoci Simo Tuco, Milorad Tuco, Petar Kunovac i Jovanka Tuco suglasno su posvjedočili, da je optuženi sutra dan iza pljačke došao opet u njihovo selo i na upit Jovanke Tuco, odakle njemu kaput njezina muža, cinično odgovorio “tibi ga skinula, ali nesmiješ”, odnosno: “a bili ga skinula sa mene, nema Boga, koji bi ga skinuo sa mene”. Konačno svjedoci Simo i Jovanka Tuco su posvjedočili navod optuženog, da je on nakon godinu dana slao dotični kaput Jovanki, ali ga ista nije primila, jer je bio poderan.

Iz gore navedenog nedvojbeno proizilazi, da je optuženi opljačkao kuću Tucinu, jer su to posvjedočili Simo i Radivoj Tuco, koji su bili očevdici te pljačke, a zato govori i okolnost, da je optuženi sutradan imao na sebi košulju i kaput pok. Ljube Tuca. Samo njegovo ciničko i drsko ponašanje prema Jovanki Tuco, koja ga je pitala za način, na koji došao do toga kaputa i košulje, govori zato, da je optuženi bio svjestan, da je došao do tih stvari po pravu jačeg.

Na temelju svega izloženog sud se je uvjerio o krivici optuženoga u subjektivnom i objektivnom pravcu i u pogledu ovoga djela.

U pogledu tač.4/

Optuženi priznaje, da je našao Milorada Tuco, ranjena kod svoje kuće, i poveo ga zastavniku, ali brani se da ga nije uhapsio i prikazivao kao partizana, nego da je htio, da mu zastavnik pruži pomoć i da ga previje.

Međutim svjedok Milorad Tuco u cijelosti oborio je obranu optuženoga, da ga je on povjerom zastavniku iz humanitarnih pobuda, navevši da mu je optuženi naredio da izidje iz svoje kuće, jer da je on partizan. Za vrijeme sprovođenja da ih je sreo ustaški zastavnik, i kad mu je svjedok na pitanje zastavnika gdje je on bio jučer, odgovorio, da je bio kod koza i da je tamo ranjen, optuženi da je tom zastavniku kazao, da je svjedok partizanski brat, što da je odgovaralo stvarnosti. Nato da je zastavnik naružio optuženoga i naredio istome da se gubi.

Iz ovoga opisa događaja jasno se vidi, da nisu humanitarni razlozi rukovodili optuženoga da vodi ustašama Milorada Tucua, nego je njegova želja da svo Srpsko stanovništvo istrebi, jer je notorno da u ovim prilikama koji su tada vladali dovesti jednog ranjenog dečka Srbina među ustaše, znači sigurna smrt za istoga. U ostalom odakle i zašto bi se od jednom u optuženom probudila sentimentalna čustva poslije svih zlodjela koje je on predhodni dan učinio na Srbima, kako se to vidi iz obrazloženja gornjih izjava.

Na temelju svega gore navedenog sud se je uvjerio o krivnji optuženoga i subjektivnom i objektivnom pravcu ili u pogledu ovoga djela.

Kako se u svim tim djelima optuženoga nalaze sva bitna obilježja kriv.djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o kriv.djelima protiv naroda i države, toga je sud tih djela i krivim proglasio.

Kod odmjerjenja kazne poprimio je sud kao olakotne okolnosti neporočnost, političku neizgradjenost i nevinu obitelj i našavši nikakvih otegotnih okolnosti odmjerio mu za sva djela kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom i gubitkom svih političkih prava kao i prava na penzije i pomoć socijalnog osiguranja i to za djelo pod 1/ u trajanju od 5 godina i gubitak prava u trajanju od 1 godine, za djelo pod 2/ u trajanju od 15 godina i gubitak prava od tri godine, za djelo pod 3/ u trajanju od 6 godina i gubitak prava od 1 godine i za djelo pod 4/ u trajanju od 7 godina i gubitak prava od 2 godine, izrekavši mu na temelju toga, a na osnovu zakonskih propisa cit. u dispozitivu zajedničku kaznu LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 20 godina i GUBITAK SVIH POLITIČKIH PRAVA i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja, u trajanju od [?]⁷⁸¹ godina kao primjerenu kaznu stepenu njegove kriv.odgovornosti i društvene opasnosti.

Kod toga je sud uračunao optuženome u izrečenu kaznu već izdržani pritvor i istražni zatvor od 10 januara 1946 godine.

Izreka suda o troškovima kriv.postupka, izvršenja kazne i paušalnome iznosu osniva se na slabom ekonomskom stanju optuženoga, koji nema više imetka od 10.000 dinara koji ima ženu i dvoje malodobne djece.

Što se tiče oslobodjavajućeg dijela presude, to što je sud optuženoga oslobodio, da je lično ubio Milku Tuco iz razloga navedenih pod tač. 2/ obrazloženja presude, a zadjelo da je terorisaio Siminu majku potežući na nju i pištolj, na temelju svjedočanstva same Simine majke Jovanke Tuco, koja tu okolnost na glavnom pretresu nije potvrdila.

Izreka suda o troškovima kriv.postupka oslobodjavajućeg djela presude osniva se na postojećim zakonskim normama.

⁷⁸¹ Број се не види јасно.

Smrt fašizmu – Sloboda Narodu !

Travnik, dne 25 juna 1947

Zapisničar:⁷⁸²

pretsjednik vijeća:⁷⁸³

M.P.

Presuda je stala na pravnu snagu, na dan 12.jula, 1947.godine.-

Travnik, dne 28.jula, 1947.godine.-

SMRT FAŠIZMU-SLOBODA NARODU!

Zvaničnik okr.suda:⁷⁸⁴

M.P.

⁷⁸² Испод је латинични потпис записничара.

⁷⁸³ Испод је нечитак потпис предсједника вијећа.

⁷⁸⁴ Испод је латинични потпис званичника Окружног суда.

PRESUDA
U IME NARODA!

U kriv. predmetu protiv DARER TULIJE zbog kriv. djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, Okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od sudije Midhata Hadžialića kao pretsjednika vijeća i sudija - porotnika Begović Uzeira i Musa Jusufa kao članova, a u prisutnosti Smoljan Marice kao zapisničara i Jure Galića kao Javnog tužioca, te Dr. Franje Nikića advokata iz Sarajeva kao branioca, održao je javnu raspravu protiv Darera Tulije, koji se nalazi u pritvoru, pa je na predlog Javnog tužioca da se optuženi strogo kazni i na predlog branioca, da se optuženi oslobodi odnosno što blaže kazni, danas dne 31.III.1948. g.

presudio

Optuženi DARER TULIJA sin pok. Ivana i majke Mercedes rođj. Lorencini, rođen 16.VI.1913. godine u Splitu, nastanjen u Bugojnu, poreski činovnik, bez imetka, oženjen otac dvoje djece od 7 - 14 godina, pismen svršio 7 razreda gimnazije, neporočan, nalazi se u pritvoru i istražnom zatvoru od 18.VIII.1947. g.

kriv je

što je:

a/ kao rezervni oficir bivše jugoslovenske vojske, odmah po kapitulaciji Jugoslavije stavio se na raspoloženje ustaškom pokretu i kao rezervni oficir učestvovao u razoružavanju jugoslovenske vojske.

b/ kao dužnosnik ustaškog logora u Bugojnu i domobranski oficir, predvodio jednu četu vojnika u godini 1942 na okolna sela oko Kalina u kojoj su akciji pljačkana ista, a od njih jedno selo zapaljeno.

c/ koncem 1943. g. postavljen je za ustaškog logornika u Bugojnu od strane glavnog ustaškog stana u Zagrebu i u vremenu u kojem je on zaposjedao taj položaj, izvršeno je hapšenje i ubistvo boraca NOV-e kao i njenih simpatizera od strane ustaša, a kojom prilikom su ubijeni u 1944. g. augusta mjeseca borci NOV-e Alija Hadžibegović i Bradić Franjo i simpatizeri: Čaber Munib, Vrebo Muharem, Burek Muharem, Čaber Huso i Porić Omer, a u isto vrijeme su vršena zvjerska mučenja istih boraca i simpatizera NOV-e.

d/ u aprilu mjesecu 1944. g. bez ičijeg naredjenja, vlastitom inicijativom, vršio je prisilnu mobilizaciju mladića, koji još nisu dorasli za vojnu obavezu, te je tako mobilisao oko 100 omladinaca na bugojanskom srezu za ustaške formacije, od kojih se je poslije rata samo nekolicina povratila svojim kućama.

dakle slabio otpornu moć naroda postao funkcioner terorističkog aparata i kao takav bio pomagač u pljački i palenju sela, pomagač hapšenja, mučenja i ubijanja i vršio prisilnu mobilizaciju stanovnika Jugoslavije

čime je počinio kriv. djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda

⁷⁸⁵ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број).

i države,

pa se radi toga, a na osnovu čl. 4 stav 2 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, a u vezi čl. 28 tač. 2 i 7 čl. 32, 37, 41 tč. 2, čl. 43, 65 i 66b Opšteg djela kriv. zakona

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 15 /petnaest/ GODINA, u koju mu se kaznu uračunava već izdržani pritvor i istražni zatvor od 18.VIII.1947. g., te na gubitak građanskih prava i to: biračkog prava, prava na sticanje i vršenje funkcije u društvenim organizacijama i udruženjima, prava javnog istupanja, prava nošenja počasnog zvanja ordena i odlikovanja, prava na državnu ili drugu javnu službu i prava na penziju u trajanju od 5 godina.

Optuženi je dužan snositi troškove kriv. postupka kao i troškove izvršenja kazne, koji se troškovi proglašuju za sada nenaplativim a oslobadja se od plaćanja paušalnog iznosa.

razlozi

Javno tužilaštvo za okrug Travnik svojom optužnicom broj K: 68/48 od 27.II.1948. g. optužilo je gore navedenog, radi kriv. djela opisani u dispozitivu optužnice o kojima je na današnjem glavnom pretresu ovaj sud raspravljao i uvrstio slijedeće:

U pogledu djela pod a/

Za ovo djelo optuženi u svojoj obrani u *predhodnom postupku* ističe, da su stvarno ustaše prije kapitulacije jugoslovenske vojske preuzeli vlast u Bugojnu i da je Nikola Jurišić njemu kao rezervnom oficiru dao zadatak, da ide svaku večer sa 20 milicionera u pravcu D. Vakufa, da izvidja stanje jugoslovenske vojske i njihove namjere, koja se je nalazila u D. Vakufu, da nebi slučajno krenuli na Bugojno. Cjele noći je krstario čuvajući prilaze Bugojnu. Priznaje da je grupa od 40-50 Slovenaca u tome vremenu razoružana, a koju je razoružao Kukrić Mate i stožernik Jurišić Nikola. Konačno priznaje, da je u vojsci ostao 3-4 mjeseca.

Na današnjem pretresu u nekoliko mjenja svoj izkaz i nastoji da sud uvjeri, da se je samo odazvao pismenom pozivu u vojsku i da je samo jednu noć išao prema D. Vakufu, a sve ostalo vrijeme sprovodio je bezposlen u Bugojnu i na taj način nema nikakva udjela u razoružavanju. Ističe da je u vojsci ostao svega 10-15 dana.

Sama činjenica /a koju i sam optuženi priznaje/ da je kao rezervni oficir bivše jugoslovenske vojske odazvao samozvancima, koji su iskoristili tadanje posebne prilike i preuzeli vlast, te kao prvi i najpreči zadatak sebi postavili, razoružavati vojsku, koja bi ih kao tada legalna mogla na vlasti zbaciti i pozvati na odgovornost, dovoljno ukazuje na karakter i političko opredeljenje optuženog, jer im se stavlja odmah na raspoloženje i na mjesto da se kao oficir bori protiv tih samozvanaca i štiti vojsku od takovih, on pod njihovim rukovodstvom vrši izvidjanje i brani tu grupu, da svoju vlast učvrsti. Baš u tom vremenu ista grupa ustaša razoružava Slovence, žandare, a sa istim oružjem naoružava svoju miliciju pa i optuženog. Ovdje nije važno da li je optuženi lično razoružavao, ali je nepobitna činjenica a koju i sam optuženi priznaje, koju je činjenicu potvrdio i svjedok Ždralović Mehmed da je optuženi sa svojim prisustvom u komandnom kadru milicije i ostalim radnjama, omogućio ovoj grupi prve ustaške vlasti, da razoruža jugoslovensku vojsku. Pored toga i oni rodoljubi

sa toga terena, koji bi zadržali oružje za vlastitu obranu i u datom momentu stupili u borbu protiv neprijatelja, morali su predati svu vojničku spremu, pa i oružje a koje je u ustanku i te kako trebala baš svakom tada čestitom, a po ustašama razoružanom stanovništvu toga kraja. Da je ova grupa ustaša još prije kapitulacije jugoslovenske vojske preuzela vlast i pristupila razoružavanju, proizlazi iz samog priznanja optuženog, jer je u tom vremenu postojala jedna jedinica jugoslovenske vojske u D. Vakufu radi koje je optuženi po noći krstario u tom pravcu i čuvao prilaze njojzi u Bugojno. Pored toga i jedna grupa Slovenaca baš u tom vremenu je razoružana kao i žandari, a sa istim oružjem naoružana ustaška milicija. Prema tome optuženi je ovim radnjama slabio otpornu moć našeg naroda i na osnovu svega izloženog, za ovo djelo proglasio ga krivim.

U pogledu djela pod b/

U predhodnom postupku optuženi se brani da nije bio ustaša niti je dobrovoljno stupio u ustaški pokret, nego su ga bez njegovog znanja i pristanka, u julu mjesecu upisali i da je plaćao članarinu. Priznaje, da je imenovan ustaškim dužnosnikom /pobočnikom/ ustaškoga logora u Bugojnu, ali se nesjeća kakovu je funkciju i sektor djelovanja imao.

Na današnjem pretresu, imenovanje za pobočnika obrazlaže da se je primio te dužnosti samo zato, da izbjegne vojnu obavezu. Ističe da je samo na 2 sjednice prisustvovao, na kojima se raspravljalo pitanje agitacije za ustaški pokret i pitanje ishrane. Konačno izjavljuje da je ministarstvo finansija raspisalo naredjenje svima činovnicima i namještenicima te struke, da se svi upišu u ustaški pokret.

Sama činjenica da je imenovan ustaškim dužnosnikom, opovrgava izkaz optuženog, da je bez njegovog znanja upisan u ustaški pokret, jer je notorno, da su ustaše i te kako pazile, tko će ući u pokret, a naročito u rukovodstvo pokreta. Sama usluga i radnja optuženog u prvom djelu presude, da je dovoljno osnova za zaključak, da je optuženi i te kakve usluge učinio ustaškom pokretu u prvim danima njegovog opstanka i da je bio ustaški raspoložen, a kroz ovaj rad dovoljno isproban i na osnovu svih tih činjenica da je imenovan za pobočnika ustaškog logora u Bugojnu. Istina je da su na razne ustanove dolazili dopisi i raspisi, da se činovnici upisuju u ustaški pokret, ali je istina i to, da nisu bili prisiljavani pa prema tome ni optuženi, jer je poznato, da ni 20 % činovnika nisu bili članovi ustaškog pokreta, a kada bi bili siljeni kako to optuženi hoće da prikaže sudu morali bi se svi upisati.

Javni tužioc je izmjenio stilizaciju optužnice pod ovom tačkom kao u zapisniku o glavnom pretresu. U predhodnom postupku optuženi priznaje, da je koncem 1942. g. a po naredjenju satnika Jurčevića, otišao u G. Vakuf i preuzeo komandu na 20 - 30 domobrana i tom prilikom da je po naredjenju ustaškog bojnika Zelića krenuo prema Bugojnu preko Kalina. Dvije ustaške satnije su se kod Kalina s njim rastali, pošto je on sa teškim oružjem morao zaobilaziti i tom prilikom, ustaše su opljačkali i zapalili jedno selo.

Na današnjem pretresu mjenja svoj izkaz, a naročito u pogledu vremena kada se je taj događaj odigrao i tvrdi, da je ovo bilo augusta ili septembra 1943 g. a ne u 1942. g. Nadalje izjavljuje, da je poslan sa domobranima, da zauzme obrambeni položaj, pošto su se tamo prema planini Ščitu pojavili četnici sa Talijanima i da je on sa svojim domobranima zauzeo desnu stranu položaja, a ustaški bojnič Zelić sa svojim ustašama lijevu stranu. Pljačku su izvršili ustaše i zapalili selo jer su ostali iza njih. Medjutim, kad je sašao sa vojskom na vrbasku ćupriju nije mogao proći preko mosta pošto su ovce koje su opljačkane u tim selima, a koje su gonile ustaše, zakrčile most. Tek od mosta tvrdi, da je vidio da selo gori.

Ovakova obrana optuženog je neumjesna i iz nje se može jasno zaključiti /a

što je sud to i učinio/, da se optuženi baš i osjeća kriv za ovaj izvršeni zločin, jer promjena datuma o događajima nastoji, da zavede sud u pronalasku materijalne istine. Na prvom mjestu je notorno da u to doba i 1943. g. Talijana nije bilo u tome kraju, jer se je Italija nalazila neposredno prd kapitulacijom, ako je djelo izvršeno augusta mjeseca, a ako je septembra onda je nemoguće, jer je Italija kapitulirala 8. septembra 1943. g. Prema tome navodni strah od Italijana i četnika ne postoji a naročito ako se uzme u obzir, da su to ustaški i domobranski saveznici, kako u ratu tako i u pljačkim i ostalim zločinima onda obrana optuženog je neumjesna i izmišljena samo zato, da bi izbjegao krivičnu odgovornost za učešće u ovome zločinu. Pored toga treba imati u vidu da je Bugojno augusta i septembra mjeseca bilo oslobođeno i da su se u Bugojnu nalazile naše jedinice. Nadalje, optuženi je bio tada pobočnik ustaškog logora u Bugojnu i nemoguće je pretpostaviti da bi ustaški bojnik Zelić bio apsolutni gospodar terena na kojem terenu obadva sa svojim ljudima djeluju, a da se optuženi slijepo i bez prigovora pokorava sili bojnika. Konačno ako su ustaše ostale iza optuženog i produžile selima oko Kalina, a optuženi produžio put u Bugojno kako se onda može objasniti da su ustaše opljačkali i zapalili jedno selo i stjerali ovce na Vrbas prije optuženog, jer je isti priznao da je na vrbaskoj čupriji već našao ustaše sa ovcama i od čuprije gledao kako selo gori. Poznato je da ovca vrlo sporo ide, a naročito u krdu i prema tome ustaše su morale kudikamo više vremena potrošiti da odu u sela da ih opljačkaju i zapale i da opljačkanu stoku stjeraju nego što je optuženi sa svojim konjima i mitraljezima trebao utrošiti. Iz ovoga se ovakovoga stanja može jedini logičan zaključak izvući da je optuženi stvarno bio pomagač u ovoj pljački i paljevini, a ovaj zaključak pokrepljuje i priznanje u predhodnom postupku optuženog, da je po naredjenju satnika Prijića i popisao stoku vodio brigu o njoj i tom prilikom uzeo za sebe bez ičijeg odobrenja jednu svinju.

Da je djelo izvršeno i godini 1942 sud se je uvjerio iz iskaza danas preslušnog svjedoka Čolića Tone, a koji je prikazao događaj sasvim drukčije nego što je to optuženi rekao. Naime ova je akcija vodjena protiv jedne grupe partizana, a u kojoj su akciji hrvatski avioni izveli bombardovanje i mjesto partizanskih položaja bombardovali su domobranske i radi toga odmazda na stanovništvo za ovo djelo izvršena je od strane ustaša i domobrana.

Na osnovu svega gore izloženog sud se je uvjerio da je optuženi počinio kriv. djelo u dispozitivu presude, te ga je na istu proglasio krivim.

U pogledu djela pod c/

U predhodnom postupku optuženi je izjavio da je, sretavši se u Zagrebu sa Hajdušek Mićom u razgovoru sa njim doznao da je Hajdušek imenovan za kotarskog pretstojnika u Bugojnu, a da je njega /optuženog/ Hajdušek predložio za logornika ustaškog logora u Bugojnu, a koji je prijedlog i usvojen. Na osnovu ovoga saznanja optuženi je otišao u glavni ustaški stan primio dekret i otišao na dužnost.

Na današnjem pretresu ostaje kod svog iskaza u predhodnom postupku, a kao razlog zašto se je primio navodi, da je htjeo bugojance da zaštiti od eventualnih progona. Ova tvrdnja optuženog nije mogla biti za sud ubjedljiva, jer je ne logično da i jedan čovjek u 1944 g. može ma šta učiniti pobješnjelom i umirućem ustaškom pokretu u sprečavanju zvjerstva, koje su u očaju činili njegovi članovi. Činjenica da je optuženi samo na osnovu razgovora sa Hajdušekom otišao sam bez ičijeg poziva u ustaški stan po dekret dokazuje, da je optuženi i te kako rado dočekao ovo naimenovanje i da ga je svesrdno prihvatio. Da je znao kakva je to dužnost, proizlazi iz njegovog vlastitog priznanja; da je ustaški logor vršio kontrolu nad svim ustanovama na svom području i da izdaje sva potrebna naredjenja i uputstva za rad

podređenim ustaškim organima i ustanovama. Nadalje priznaje da mu je bilo poznato, da je ustaška milicija uhapsila četvoricu ljudi ali o njihovoj daljnoj sudbini nezna ništa.

Nemoguće je i pomisliti a kamo i vjerovati, da logornik pod čije rukovodstvo spada ustaška milicija nezna i ne vodi računa o tome šta milicija radi, šta treba da čini, koga hapsi, zašto hapsi i konačno šta je bilo sa uhapšenim ako se može za momenat da dozvoli, da je milicija na svoju ruku izvršila hapšenja ljudi, ali ih je dovela u zatvor o čemu je svakako morala izvestiti i logor, a da je to učinila proizlazi iz priznanja samog optuženog, da je znao za uhapšene. Daje optuženi bio obavješten o ovome hapšenju proizlazi i iz djelomičnog priznanja optuženog na današnjem pretresu, jer je prema njegovoj izjavi, obišao zatvor i gledao kroz prozor uhapšene, a svjedok Hadžibegović Hasan čiji je izkaz pročitao na današnjem pretresu tvrdi da je optuženi lično njima dolazio u zatvor kao logornik. Sasvim je i prirodno, da logornik dolazi u zatvor, da obidje i upozna ljude koje je njemu podređena milicija dovela. Da je stvarno optuženi bio u ovome slučaju odlučujući, proizlazi iz toga, što je optuženi baš gore navedenog svjedoka /koji je uhapšen kao pripadnik I. Proleterske Brigade, a kojemu su ustaše rezali vene i sisali krv/ na intervenciju svjedoka Ždralovića prebacio Njemcima, a ovi ga uputili u Rumuniju, dok su Bradić i Hadžibegović koji su bili tada u zatvoru ubijeni. Isto tako svjedok Hakibeg Bušatlija tvrdi, da je na njegovu /svjedoka/ intervenciju kod optuženog bio pušten iz ustaškog zatvora njegov bratić Vehid Bušatlija, iz čega se može apsolutno i sa pouzdanošću zaključiti da je optuženi bio odlučujući u pogledu uhapšenika i da nije tačna i istinita obrana optuženog da su ustaše bez njegovog znanja hapsile i ubijale. I po samoj organizacionoj strukturi ustaškoga pokreta, nemoguće je i zamisliti da ustaška milicija hapsi, odvodi i ubija bez predhodnog odobrenja ili bar saznanja samog logora.

Izkazima pak svjedoka Čaber Salke, Porić Omera, kao i izkazima svjedoka čiji je izkaz pročitao na današnjem pretresu sud je ustanovio da je na terenu logora Bugojna izvršeno hapšenje i ubijanje od strane ustaša u godini 1944. augusta mjeseca Čaber Munib, Vrebo Muharem, Burek Muharem, Čaber Huso i Porić Omer i to baš u vremenu kada je optuženi bio logornik ustaškog logora. Sud smatra obzirom da je on t.j. optuženi bio u to vrijeme ustaška najodgovornija ličnost, a da se je zločin izvršio na njegovom terenu i to odstrane njemu počinjenih organa da je i za ovo djelo odgovoran.

Na osnovu svega gore izloženog sud je proglasio optuženog i za ovo djelo krivim.

U pogledu djela pod d/

Optuženi je u predhodnom postupku u cjelosti priznao ovo djelo t.j. da je on lično izvršio mobilizaciju triju mlađih godišta poslao ih popunidbenom zapovjedništvu, i da su se tamo slobodno izjašnjavali u koje će jedinice ići, da li u formacije domobrana ili ustaša.

Na današnjem pretresu u cjelosti priznao je gore opisano djelo sa daljnjim obrazloženjem, da on lično nije vršio mobilizaciju nego njegov zamjenik Baraban i to po naredjenju ustaškog stožernika iz Travnika, te prema tome on nemože ni odgovarati za ovo djelo.

Sud ovakvu obranu optuženog nije mogao prihvatiti kao istinitu, jer je danas preslušani svjedok Tomić Josip /a kojemu sud vjeruje jer optuženi nije ničim mogao protivno dokazati izuzev upornog poricanja/ opovrgao je izkaz optuženog i izjavio, daje mobilizacija izvršena bez znanja ustaškog stožera u Travniku, jer je stožernik Faradžik na stanici dočekavši mobilisane proveo i ljutio se zato, što je bugojanski ustaški logor izvršio mobilizaciju bez znanja i odobrenja ustaškog stožera. Nadalje isti svjedok izjavio je da je mobilizacija izvršena prisilnim mjerama /jer optuženi je

izjavio na današnjem pretresu da nisu vršene represivne mjere protiv onih koji se nisu odazvali pozivu/ jer oni koji se nisu odazvali bili su stražarno sprovedeni. Isto tako svjedok je svojim izkazom opovrgao tvrdnju optuženog, da su se mogli slobodno i samovoljno opredjeliti u koje formacije hoće, dapače tvrdi da su od njih neki i tražili da idu u domobrane, ali su uz psovku i vrijedjanje bili odbijeni i silom odposlani u ustaške formacije.

Izkaz svjedoka Tomića podkrijepili su i izkazi u predhodnom postupku svjedoka Tonia i Josipa Kolovrata /a koji su izkazi danas na glavnom pretresu pročitani/. Optuženi je priznao da je Baraban bio njemu podčinjen t.j. njegov zamjenik a danas u svojoj obrani nastoji sud uvjeriti da on lično t.j. optuženi nije izvršio ovo djelo. Ako bi sud i primio ovakovu obranu optuženog, ipak to nemože da ga opravda, jer je on glavno komandujući i naredbodavac i nemoguće je sprovesti mobilizaciju triju godišta, a da on o tome ništa nezna ili da se bar ne zainteresuje za tim.

Sud je na osnovu djelomičnog priznanja optuženog i izkaza svjedoka Josipa Tomića kao i pročitanih izkaza navedenih svjedoka utvrdio:da je optuženi stvarno izvršio i ovo djelo, te ga je zaista proglasio krivim.

Pri odmjeraivanju kazne sud je optuženom uvažio kao olakšavajuće okolnosti neviniu obitelj i okolnosti koje su naveli svjedoci u svojim izkazima na današnjem pretresu: Čolić Tone, Hadžibeg Bušatlija, Niko Medunić i Munira Čejifović, a kao otegotno teške posljedice pričinjenih kriv. djela, te mu je obzirom na sve okolnosti izrekao kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju: za djelo pod a/ 5 godina, za djelo pod b/ 5 godina, za djelo pod c/ 12 godina, za djelo pod d/ 10 godina i izrekao jedinstvenu kaznu označenu u dispozitivu presude povećavši istu za djelo pod c/ kao najtežu po visini i na gubitak građanskih prava kao u dispozitivu presude, smatrajući, da izrečena kazna odgovara društvenoj opasnosti kako učinioca tako i po njemu pričinjenih djela.

Sud je donio odluku o troškovima t.j. o nenaplativosti troškova kriv. postupka i troškova izvršenja kazne radi toga što optuženi ne posjeduje nikakvog imetka.

Smrt Fašizmu - Sloboda Narodu!
Travnik, 31.III.1948. g.

Zapisničar:⁷⁸⁶

Pretsjednik vijeća:⁷⁸⁷

M.P.

Presuda je stala na pravnu snagu dana 27. aprila 1948. godine.-
Travnik, dne 8. maja 1948.

M.P.

Upravitelj sud. pisarne:⁷⁸⁸

⁷⁸⁶ Испод се налази потпис записничара.

⁷⁸⁷ Испод се налази потпис предсједника вијећа.

⁷⁸⁸ Испод се налази потпис управитеља судске писарне.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁷⁸⁹
Ko: 63/47

PRESUDA U IME NARODA!

U kriv. predmetu protiv DOMINOVIĆA JOZE zbog krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, Okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od pretsjednika O.s. Ilije Slavnića kao pretsjednika vijeća i sudija porotnika Nikolića Marka i Tuca Uzeira kao članova vijeća, a u prisutnosti zvaničnika Marice Smoljan kao zapisničara Blaškovića Ratoljuba kao Javnog tužioca, Dr. Milivoja Rakanca kao branioca, održao gl. javni pretres protiv Dominovića Joze, koji je u istražnom zatvoru, pa je na predlog Javnog tužioca da se optuženi po zakonu kazni i na predlog obrane da se optuženi oslobodi od optužbe odnosno što blaže kazni, danas dne 11.juna.1947.

presudio

Optuženi DOMINOVIĆ JOZE pok. Stipe i majke Galije rodjene Ljubez, rođen 19. marta 1921. godine, u selu Čehova, srez Travnik, Hrvat, državljanin FNRJ, zemljoradnik, sa imetkom od 27.000 Dinara, neoženjen, pismen - samouk, nalazi se u istražnom zatvoru od 14. marta 1947. godine

kriv je

što je u vrijeme rata i neprijateljske okupacije novembra mjeseca 1941. godine pristupio ustaškom pokretu i stupio u Sarajevu u zloglasnu ustašku jedinicu „crnu legiju“, kojom je komandovao Rafo Boban i kao vojnik ove jedinice učestvovao u borbama protiv NOV-a na Ozrenu, kod Bugojna, Kupresa i [?]levarlija i učestvovao u akcijama, koje je crna legija preduzimala protiv mirnog stanovništva Bosne i Hercegovine, pri kojim su akcijama paljena i pljačkana sela i ubijano mirno stanovništvo specijalno u istočnoj Bosni,-

dakle stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslovenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i borbe s njime protiv svoje otadžbine, primio od neprijatelja oružje i pokoravao se njegovom naredjenju te učestvovao kao pomagač u ubistvima, paljevinama i pljačkama stanovništva Jugoslavije,-

čime je počinio krivična djela iz čl. 3 tač. 4 i 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države,-

pa se radi toga a na osnovu čl. 4 stav 2 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države u vezi sa čl. 1 tač. 3 i 6, čl. 2 čl. 8, čl. 9, čl. [?]⁷⁹⁰ i čl. 21 Zakona o vrstama kazni

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 3 /TRI/ GODINE, u koju mu se kaznu uračunava pretrpljeni pritvor

⁷⁸⁹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број).

⁷⁹⁰ Број није видљив.

i istražni zatvor od 14. marta 1947. godine te na sporednu kaznu gubitka političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od 2 /dvije/ godine.

Optuženi je dužan naknaditi troškove krivičnog postupka osudjujućeg djela presude i trošak izvršenja kazne, koji se troškovi naplativim proglašuju.

Optuženi je dužan platiti u ime paušalnog iznosa svotu od 1.000 Dinara

Nasuprot tome optuženi DOMINOVIĆ JOZO

oslobodava se optužbe

da je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije lično učestvovao u ubistvu Davidovića Frane iz Cahova⁷⁹¹ sreza travničkog, koji je jedne nedelje u jesen 194[?]⁷⁹² izvršio ustaša Rupčić drug optuženog na taj način, što je nakon kratko svoje opalio iz puške na pok. Davidovića Frana i tako ga lišio života navodno zato, što Frano nije htio da stupi u ustaše,-

čime je imao počiniti krivično djelo iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Troškove krivičnog postupka oslobodjavajućeg djela presude snosiće državna blagajna.

razlozi

Optuženi u potpunosti priznaje djela stupanja u ustašku crnu legiju i učestvovanja u akcijama na Ozren, Bugojno, Kupres i [?]evarlije, dok nepriznaje, da je učestvovao i u jednoj akciji, u kojoj su paljena sela i pljačkana i ubijano stanovništvo, i ako priznaje da su akcije jedinice, kojoj je on pripadao bile zločinačke i krvave naročito u istočnoj Bosni te dopušta mogućnost, da je njegova bojna pored vojničkih akcija vršila i ubijanje staraca, žena i djece, kao i paljenje i pljačkanje sela.

Međutim sud nije mogao pokloniti vjeru obrani optuženog da on nije učestvovao ni u jednoj akciji, u kojoj nisu bili izvršeni najteži ratni zločini ubijanja, pljačkanja stanovništva. On sam najme priznaje da je učestvovao u akcijama na Ozren, Bugojno, Kupres i [?]evarlije, a notorna je činjenica da je svaka akcija zloglasne crne legije bila praćena ubijanjem, paljenjem i pljačkanjem mirnog stanovništva, pa prema tome i u ovim akcijama bili vršeni od strane crne legije zločini nad mirnim stanovništvom. Na taj način je optuženi svojim prisustvom u toj zločinačkoj krvavoj jedinici pridonio izvršenju tih zločina i tako je postao pomagač u izvršenju tih krvavih zločina pa zato ima da snosi punu odgovornost za te zločine.

Kako su svi predloženi u ovoj stvari svjedoci potvrdili, da je optuženi zaista za vrijeme rata i okupacije bio ustaša to se je sud na temelju svega gore navedenog uvjerio o krivici optuženog u pogledu djela navedenog u osudjujućem djelu dispozitiva presude u objektivnom i subjektivnom pravcu, a pošto se u tom njegovom djelu nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 4 i 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga je sud tog djela i krivim proglasio.

Kod odmjerjenja kazne poprimio je sud kao olakotno djelomično priznanje neporočnost i dobrovoljni povratak u otadžbinu, a kao otegotno ništa te mu dosljedno tome a na osnovu zakonksih propisa citiranih u dispozitivu presude i uvaživši okolnost, da je optuženi invalid bez jedne noge odmjerio mu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 3 godine i sporednu kaznu gubitka političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od 2 godine kao primjerenu

⁷⁹¹ Овај податак није јасно читљив.

⁷⁹² Број није јасно читљив.

stepenu njegove krivične odgovornosti i društvene opasnosti.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka izvršenja kazne i paušalnom iznosu osniva se na ekonomskom stanju optuženog.

Što se tiče oslobodjavajućeg djela presude u pogledu učestvovanja u ubistvu Frane Davidovića, to ga je sud morao od optužbe za to djelo osloboditi iz slijedećih razloga.

Optužba se je temeljila na iskazima svjedokinja Mare Matuka i Vrebac Mare, koje su one dale u predhodnom postupku pred UDB-om. Medjutim na današnjem gl. pretresu obadve svjedokinje izmjenile svoje prvobitne iskaze, u tom pravcu, da optuženi nije sudjelovao ni u svadji sa poginulim ni u njegovom ubistvu, nego je naprotiv nastojao da ustašu Rupčića i poginulog Davidovića razvadi, što pak mu nije pošlo za rukom.

Osim toga svjedokinja Jela Vrebac i Celija Vrebac na današnjem gl. pretresu su posvjedočile, da je optuženi nastojao na svaki način spriječiti svadju izmedju Rupčića i poginulog Davidovića i da je šta više pokušao spriječiti Rupčića, da puca u poginulog, kod čega je i sam bio ranjen u prst.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka oslobodjavajućeg djela presude osniva se na postojećim pravnim normama.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu!

Travnik, dne 17.juna.1947.

Zapisničar:⁷⁹³

Pretsjednik vijeća:⁷⁹⁴

M.P.

Presudom Vrhovnog suda N.R.B.i H. broj Kž: 963/47 od 24. juna 1947. god. kazna lišenja slobode sa prinudnim radom od 3 god. povišena na 5 (pet) god.

S.F. S.N.

Travnik 10-VII.1947.⁷⁹⁵

M.P.

⁷⁹³ Испод се налази потпис записничара.

⁷⁹⁴ Испод се налази потпис председника вијећа.

⁷⁹⁵ Испод се налази потпис.

PRESUDA U IME NARODA !

U krivičnom predmetu protiv DUMANČIĆA ANDRIJE zv. Rebrina zbog kriv. djela iz čl. 2 tač. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države. Okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od sudije ovoga suda Hadžialića Midhata kao pretsjednika vijeća i sudija porotnika [?] Uzeira i Drakulić Sofije kao članova, a u prisutnosti Čupić Ljeposave kao zapisničara, Blaškovića Ratoljuba kao Javnog tužioca Dr. Milivoja Takanca kao branioca održao javni gl. pretres protiv Dumančića Andrije koji je u pritvoru, pa je na predlog Javnog tužioca, da se optuženi što strožije kazni i na predlog odbrane, da se optuženi što blaže kazni, danas dne 12. juna 1947 godine

presudio

Optuženi DUMANČIĆ ANDRIJA zv. Rebrina pok. Ivana i majke pok. Andje rodjene Malić⁷⁹⁷, rođen 21. juna 1905 godine u Zloselu M.N.O. Kupres srez Bugojno, Hrvat, državljanin FNRJ, po zanimanju šumski radnik /drvo sječa/, sa zadnjim boravištem u Belom Manastiru, sa imetkom od 30.000 Dinara, udovac, otac 2 djece od 5-7 godina, pismen sa 2 razreda osnovne škole, neporočan, nalazi se u pritvoru i istražnom zatvoru od 5/1.1947 godine.

kriv je

što je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije:

1./ Odmah nakon osnivanja NDH stupio u naoružanu pomoćnu žandarmeriju, koja je bila pomoćni organ ustaškog pokreta te kao takav vršio službu po selima

2./ Kao pomoćni žandarm 27 juna 1941 godine u društvu 2 žandarma došao u kuću Miloša Kovinjala u selu Blagaju sreza Bugojno u namjeri da Miloša uhapsi, pa kad to nije mogao učiniti zbog Miloševa odsustva u kući uhapsio Julku Kovinjala, koju je sproveo zajedno sa Jovom Kovinjalom, kojeg je istog dana uhapsio, u Kupres, a 30 jula 1941 godine u društvu Marka Medišića⁷⁹⁸ ponovo došao u kuću Miloša Kovinjala i pošto je večerao i prenoćio u kući Miloševoj, sutra dan uhapsio je i odveo Miloša u Kupres i od tada se Miloš više nije povratio ;

3./ Jula mjeseca 1941 u napred pomenutom svojstvu učestvovao u hapšenju i odvođenju Zubića Dušana, koji se od tada nikada više nije povratio

4./ O Vidov danu 1941 godine u napred pomenutom svojstvu u društvu sa još trojicom ustaša uhvatio u Kupreškom polju odbeglog zatvorenika Matića Jovu, koga su svezali i pri sporovodjenju u zatvor u Kupres nemilosrdno tukli puškom tako, da je Jovo bio sav obliven krvlju ;

5./ U ljetu 1941 godine u napred pomenutom svojstvu učestvovao u akciji na Janj i tom prilikom dobio 3-4 ovce koje su ustaše opljačkale u Janju ;

⁷⁹⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број).

⁷⁹⁷ Презиме није јасно читљиво те постоји могућност грешке.

⁷⁹⁸ Име и презиме нису јасно читљиви те постоји могућност грешке.

dakle stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslavenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe snim protiv svoje otadžbine i u tu svrhu primio od neprijatelja oružje i pokoravao se njegovim naredjenjima, neposredno vršio i pomagao hapšenje, tukao i nečovječno postupao sa stanovništem Jugoslavije i vršio pljačku privatne imovine stanovnika Jugoslavije, -

čime je počinio i to djelom pod 1./ krivično djelo ratnog zločina iz čl. 3 tač. 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a djelima pod 2-5./ krivična djela iz čl. 3 tač. 3 istog Zakona, -

pa se radi toga a na osnovu čl. 4 stav 2 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države u vezi čl. 1 tač. 3 i 6, čl. 2, čl. 5, čl. 8 čl. 9, čl. 10 i čl. 21 Zakona o vrstama kazni

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 7 /SEDAM/ GODINA, u koju mu se kaznu uračunava već izdržani pritvor i istražni zatvor od 5. januara 1947 godine, te na sporednu kaznu gubitka svih političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od 2 /dvije/ godine.

Optuženi je dužan nadoknaditi troškove krivičnog postupka osudjujućeg djela presude i trošak izvršenja kazne, koji se troškovi za sada proglašuju nenaplativim, a oslobodjava se od plaćanja paušalnog iznosa.

Nasuprot tome osudjenji DUMANČIĆ ANDRIJA zv. REBRINA

oslobodava se optužbe

da je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije pristupio ustaškom pokretu u Kupresu, a docnije stupio u ustašku miliciju, koju je organizovao ustaški emigrant Mihaljević Marko, i kao takav učestvovao u akcijama na sela oko Kupresa, po kojima je selima pljačkao i uzimao stoku za sebe i terorisao narod, -

čime je imao počiniti daljna krivična djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Troškove krivičnog postupka oslobodjavajućeg djela presude snosi državna blagajna.

razlozi

U pogledu djela pod tač. 1./

Optuženi odlučno poriče, da je bio pomoćni žandarm, ali priznaje da je jednom zgodom po naredjenju nekog žandara uzeo iz stražare pušku i zajedno stim žandarom otišao u kući Miloša Kovinjala, kojega da su njih dvojica i uhapsila.

Već nam fakat, da je optuženi slobodno uzeo pušku iz stražare i išao sa aktivnim žandarmom hapsiti ljude pokazuje, da je optuženi zaista bio u nekoj vojničkoj formaciji i vršio tamo dužnost.

Svjedoci Ante Pavić, Julka Kovinjala, Ivan Mihaljević, Franjo [?]⁷⁹⁹ i Ilija Kesić⁸⁰⁰ međutim suglasno su posvjedočili, da je optuženi odmah po uspostavi NDH stupio u pomoćnu žandarmeriju i kao takav vršio službu po selima.

U temelju tih svjedočanstava, kojim sud poklanja potpunu vjeru sud se je

⁷⁹⁹ Презиме није јасно читљиво.

⁸⁰⁰ Име и презиме нису јасно читљиви те постоји могућност грешке.

uvjerio o krivici optuženog u subjektivnom i objektivnom pravcu, a kako se u tom djelu nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 2./

Optuženi priznaje, da je sudjelovao u hapšenju Miloša Kovinjala i to u društvu sa aktivnim žandarom Medišićem⁸⁰¹ Markom, ali odlučno poriče da je bio uhapsio Julku Kovinjalo i Jovu Kovinjalo.

Medjutim ta je njegova obrana u cjelosti oborena iskazom svjedokinje Julke Kovinjalo, koja je u cjelosti potvrdila navode optužbe. Osim toga svjedoci Anto Pavić, Franjo Čosić, Ilija Čosić, Ivan Mihaljević potvrdili da su čuli i to prva četvorica svjedoka od drugih ljudi a potomji Ivan Mihaljević od samog optuženog, da je optuženi sudjelovao u hapšenju i odvođenju Miloša Kovinjala.

Kod takvog stanja dokaza sud se je uvjerio na temelju iskaza gore navedenih svjedoka a naročito Julke Kovinjalo o krivici optuženog u pogledu ovog djela u subjektivnom i objektivnom pravcu.

Tako se u tom djelu optuženog nalaze svi kriteriji krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, te ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 3./

Optuženi poriče, da je učestvovao u hapšenju Zobića Dušana navodeći u svoju odbranu, daje čuo od Ilije Ivića, da je potomji zajedno sa Ilijom Grgićem uhapsio Dušana Zubca.

Medjutim svjedokinja Julka Kovinjalo posvjedočila je da je vidila u svom selu optuženog u društvu 6 seljana i žandarma, kako vode sa sobom kroz selo Dušana Zubca, kojega su odveli zatim u Kupres, odakle se isti više nije povratio.

Na taj način oborena je u cjelosti obrana optuženog, jer sud nema nikakvog razloga, da nevjeruje iskazu spomenute svjedokinje, a to tim više, što ni sam optuženi ne navodi ni najmanjeg razloga, koji bi mogao dovesti u sumnju iskaz te svjedokinje.

Na temelju tog svjedočanstva sud se je uvjerio o krivici optuženog u subjektivnom i objektivnom pravcu i u pogledu ovoga djela, a kako se u tom djelu nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 4./

Optuženi ne priznaje da je učestvovao u hvatanju i mlačenju Matića Jove, navodeći u svoju odbranu, da su istog vodili Jozo Ivić i Nikola Dumančić, koji da su i tukli Matića, a on optuženi da ih je molio da Matića ne tuku, nego da predaju ga višoj vlasti. Medjutim svjedok Ivan Mihaljević na današnjem gl. pretresu posvjedočio je, da je lično vidi-o, ad su optuženi i David Dumančić otišli na konjima za odbjeglih zatvorenikom Jovom Matićem, uhvatili ga i natrag dotjerali u zatvor u Bugojno. Svjedok pak Jovo Matić čiji je iskaz pročitao⁸⁰² na današnjem gl. pretresu iskazao je, da je on zajedno sa [?]⁸⁰³ Stankom pobjegao iz zatvora u Bugojnu, Stanko da je

⁸⁰¹ Презиме није јасно читљиво те постоји могућност грешке.

⁸⁰² Ријеч није јасно читљива због пресликавања слова те постоји могућност грешке.

⁸⁰³ Текст није видљив због пресликавања слова са друге стране.

poginuo u putu, a njega da je uhvatio u Kupreškom polju optuženi, koji da ga je stigao na konju sa još trojicom. Tom zgodom da su ga tukli sa puškom, u čemu da se je naročito isticao optuženi, i to tako jako, da ga je svega oblila krv. Iz Kupreškog polja da ga je optuženi vezana sproveo u zatvor u Kupres.

Ovim iskazima svjedoka oborena je potpuno obrana optuženog, a sud se je, poklonivši potpunu vjeru iskazima svjedoka, uvjerio o krivici optuženog u subjektivnom i objektivnom pravcu i u pogledu ovog djela.

Kako se u tom djelu sadrže svi kriteriji krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, te ga je sud tog djela i krivim proglasio.

U pogledu djela pod tač. 5./

Optuženi odlučno poriče učestvovanje u kakvim bilo akcijama na sela oko Kupresa i na selo Janj. Međutim iskazima svjedokinje Julke Kovinjal, Franje Čosića i Ilije Čosića nedvojbeno ustanovljeno, da je optuženi učestvovao u akciji na selo Janj i da je tom zgodom dobio za sebe 3-4 ovce opljačkane u tom selu. Najme svjedokinja Julka Kovinjal vidila je optuženog, kada se je on sa ostalim učesnicima vraćao iz akcije na Janj, a tada da su učesnici te akcije gonili sa sobom opljačkanog blaga i odjela. Kad se taj iskaz svjedokinje Kovinjal dovede u vezu sa iskazima svjedoka Franje Čosića i Ilije Čosića, koji su posvjedočili, da oni znaju, da je optuženi jedan put dobio od ustaša 3-4 ovce opljačkane od Srba, a koji mu je po navodima Franje Čosića dao Mijo Grgić iz Zlosela, koji je tada bio logornik u Kupresu, mora se doč neminovno do zaključka, da je optuženi te ovce dobio od spomenutog Mije Grgića za svoje učešće u akciji na Janj.

Kod takvog stanja činjenice sud je stekao nepobitno uvjerenje da je optuženi i ovo djelo izvršio, a kako se u tom njegovom djelu nalaze sva bitna obilježja krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, to ga je sud tog djela i krivim proglasio.

Kod odmjerjenja kazne sud je poprimio kao olakotno neporočnost političku zaostalost i nevinu obitelj i nenašavši nikakvih otegotnih okolnosti odmjerio mu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 1 godine za djelo pod 1. u trajanju od 2 godine za djelo pod 4 i 5./ za svako a u trajanju od po 3 godine za djela pod 2 i 3./ za svako, izrekavši mu po postojećim normama zajedničku za svih 5 djela kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 7 godina i sporednu kaznu gubitka svih političkih prava i prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od 2 godine kao primjerenu stepenu njegove krivične odgovornosti i opasnosti njegovih krivičnih djela po društvo.

Kod toga je sud u gore izrečenu kaznu uračunao optuženome već po njemu izdržani pritvor i istražni zatvor od 5. januara 1947 godine.

Izreka suda o troškovima kriv. postupka, izvršenja kazne i o paušalnom iznosu osniva se na slabom ekonomskom stanju optuženog.

Što se tiče oslobodjavajućeg djela presude, to je sud u pomanjkanju dovoljnih dokaza morao optuženog od optužbe u tom pravcu osloboditi. Najme ni jedan od preslušanih svjedoka kako u prethodnom postupku tako i na gl. pretresu nije posvjedočio, da je optuženi bio stupio u ustašku miliciju i da je učestvovao u akcijama na sela oko Kupresa, kojom zgodom da je ta sela pljačkao. Naprotiv svjedoci Ante Pavić i Ivan Mihaljević posvjedočili su, da optuženi nije htjeo da unidje u ustašku miliciju, i da je po iskazu Ivana Mihaljevića optuženi istupio i iz pomoćne žandarmerije, kad se je organizovala kupreška milicija.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka oslobodjavajućeg djela presude

osniva se na postojećim pravnim principima.

Smrt fašizmu – Sloboda narodu !
Travnik, dne 12. juna 1947-

Zapisničar:⁸⁰⁴

M.P.

Pretsjednik vijeća:⁸⁰⁵

*Presuda je stala na pravnu snagu, na dan 16. juna, 1947. g.
Travnik dne 18. juna, 1947. godine*

S.F. – S.N.⁸⁰⁶

M.P.

⁸⁰⁴ Испод се налази потпис записничара.

⁸⁰⁵ Испод се налази потпис председника вијећа.

⁸⁰⁶ Поред се налази нечитак потпис.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁸⁰⁷

Broj Ko: 65/45

U IME NARODA!

Okružni kao krivični sud u Travniku u krivičnom predmetu protiv Jurišić Leonarda zvanog Leškana iz Bugojna optuženog radi djela iz čl. 3 tač. 3 i dr. Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države u sastavu Matijanić Ivana – sudije kao pretsjednika vijeća, te Lacić Branka i Matića Marka – prisuditelja kao članova vijeća i Gvozdenović Jovana kao zapisničara, na usmenom pretresu odredjenom rešenjem ovoga suda od 31 decembra 1945. g. održanog na licu mjesta u Bugojnu na dan 25 januara 1946. g. u prisustvu Javnog tužioca, optuženog koji je predveden iz iztražnog zatvora i njegovog branitelja Dr. Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika nakon provedenog dokaznog postupka po saslušanju optužbe i obrane donio je i javno proglasio sledeću

presudu

Optuženi Jurišić Leonard zv. Leškan sin Stipe i majke Luce rodjene Kelava, rođen 25-XI-1905 u Bugojnu, nastanjen u Bugojnu rimokatoličke vjere, Hrvat, neoženjen, bez djece, ciglanski obrtnik neporočan, pismen, vojsku služio, slabog imovnog stanja, pod istragom i u istražnom zatvoru od 17-VIII-1945.

kriv je

što je odmah po kapitulaciji bivše Jugoslavije, kao neorganizovan pristalica ustaškog pokreta pripomogao razoružavanju Jugoslovenski vojnika i vršio izvidjanja o kretanju prilikom rasula bivših Jugoslovenskih jedinica, nadalje što je učestvovao u organizovanju pohoda naoružanih formacija na sela Janj u godini 1941 lično prikupljajući ljudstvo za organizovanje ovih formacija u gradu Bugojnu učestvujući lično sa tako naoružanom grupom u pohodu i napadu na selo Janj i Kupres, kojom prilikom su zapaljena i opljačkana mnoga sela Janja i pobijeno mnogobrojno ljudstvo pomenutih sela –

dakle izvršio ratni zločin u vrijeme rata i neprijateljske okupacije kao pomagač u ubistvima pljačkanju i uništavanju imovine Jugoslovenskih državljana –

čim je počinio krivično djelo iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, pa se stoga

osuđuje

primjenom čl. 18 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima na kaznu

LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM

u trajanju od 20 /dvadeset/ godina, u koju mu se kaznu uračunava već izdržani pritvor od 17 avgusta 1945.g. do danas, te gubitak svih građanskih i političkih prava u trajanju od /deset godina/ po izdržanoj kazni i konfiskaciju cjelo kupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka i izvršenja kazne koji se proglašuju naplativim.

Naprotiv Jurišić Leonarda

⁸⁰⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 48704

oslobađa se optužbe

za djelo iz tač. 6 čl. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.
Troškove oslobodjavajućeg dijela presude snosi državna blagajna

razlozi

Javni tužilac okruga Travnik pod brojom K. 179 od 15-XI-1945 podigao je optužnicu protiv Jurišić Leonarda radi djela ratnog zločina i političke saradnje sa okupatorom kao u dispozitivu tražeći da se optuženi proglasi krivim za djelo iz čl. 3 tač. 3 i 6 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države i primjereno po zakonu kazni.

Optuženi je porekao djelo izjavivši da ne neosjeća krivim i priznao je jedino učestovanje u pohodu na selo Janj

Sud je proveo sve potrebne dokaze i rezultat istih iscrpno je sadržan u zapisniku današnjeg pretresa.

Sud je na osnovu savjesne i svestrane ocjene rezultata cjelokupnog dokaznog postupka i na osnovu savjesne ocjene vjerodostojnosti i preslušanih svjedoka stekao uvjerenje i prima dokazanim:

Na osnovu priznanja samog optuženika učešće u pohodu na selo Janj u godini 1941. kojom su prilikom pomenuta sela popaljena i opljačkani i mnogobrojni stanovnici tih sela i lišeni života.

Nadalje na osnovu iskaza preslušanih svjedoka Marka Pašina⁸⁰⁸, Saliha Karadžića, Hrgića Hasima i Omanovića⁸⁰⁹ Rasima sud prima dokazanim da je optuženik ne samo učestvovao na licu mjesta u pomenutom pohodu, nego je kao direktni pomagač učestvovao i u prethodnim pripremama ovoga pohoda prikupljajući ljudstvo grada Bugojna i Fesove u gradu po radnjama radi jednoobraznog obilježja oformljeni jedinica i dosljedno tome svojim djelovanjem još u toku priprema direktno potpomogao uspjehu poduhvata.

Optuženik je lično priznao da su osim organizovanih ustaša i ljudi iz njegove grupe učestvovali u palenju sela Janja, što neposredno dokazuje da je krupa, čijem je obrazovanju pomogao optuženik neposredno učestvovao u samoj akciji.

Obzirom na prednja ustanovljenja suda, sud je utvrdio postojanje djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, pošto smatra da same pripreme radnje stoji u direktno kauzalnoj vezi sa izvršenjem samoga djela i da predleži jedinstvo umišljanja u cjelokupnom djelovanju optuženog t.j da se sva njegova djela kreću u granicama inkriminisanih radnji iz čl. 3 tač. 3 citiranog zakona, te ga dosljedno tome u tom smislu i oglasio krivim. Subjektivnu odgovornost optuženika sud smatra očigledno obzirom da je isti kao zreo i normalan čovjek morao biti svjestan prirode i značaja svoga djela.

Pri odmjeravanju kazne sud je uzeo kao otežavajuće okolnosti po optuženog po utvrdjenu činjenicu da je uporno bio odan ustaškoj misli, što je pokazao time štoje od samoga početka okupacije pomogao svim svojim snagama na uspostavi ustaške vlasti, razoružavajući Jugoslovenske jedinice, te što je i nakon bjekstva iz Bugojna ispred NOV-e našao zaposlenje u ustaškom gospodarskom redarstvu i time svagdje i u svakoj prilici služio ustaškom pokretu, a kao olakšavajuće okolnosti dosadnju neporočnost i utvrdjenu činjenicu da je pojedinim stanovnicima sela Janja izvršio pojedinačne usluge, pa mu odmjerio kaznu kao u dispozitivu smatrajući je

⁸⁰⁸ Презиме није јасно читљиво те постоји могућност грешке.

⁸⁰⁹ Презиме није јасно читљиво те постоји могућност грешке.

primjerenom stepenu krivične odgovornosti optuženog u odnosu na izvršenje djela.

Sud je u cjelosti citiranim svjedocima poklonio vjerovanje jer njihovi iskazi nisu ničim dovedeni u sumnju, osim proizvoljnim poricanjem optuženog.

Sud je cjenio iskaze i ostalih preslušanih svjedoka, ali od istih nepravu upotrebu pošto isti nisu odlučni za formiranje odluke suda o samoj stvari.

Na protiv provedenim dokazima sud nije mogao steći ubjedjenje i primiti dokazanim da je optuženik pljačkao i u ličnu korist, kao i utvrditi postojanje djela iz tač. 6 čl. 3 citiranog zakona, pošto nije jedan od preslušanih svjedoka nije iskazao dabi optuženi učestvovao lično pljačkajući t.j. u svoju korist ili da je učestvovao u sprovođenju rikvizicija i prisilnom oduzimanju hrane i t.j. iz ovih razloga sud je morao optuženoga za ovo djelo osloboditi od optužbe.

Odluku o troškovima donjeta je u okviru materijalnih prilika optuženog.

Na osnovu svega izloženog sud je presudio kao u dispozitivu.

M.P.

Bugojno, dne 26. januara 1946.g.

Zapisničar:

/ Gvozdenović, s.r. /⁸¹⁰

Pretsjednik vijeća:

/Matijanić, s.r./⁸¹¹

⁸¹⁰ Испод се налази латинични потпис записничара.

⁸¹¹ Испод се налази латинични потпис предсједника вијећа.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁸¹²

Broj Ko: 89/46

PRESUDA U IME NARODA !

Okružni sud u Travniku sastavljen od sudije ovoga suda Agića Saliha kao pretsjednika vijeća, te Miloša Slavnića i Djulabić Sakiba prisuditelja kao članova vijeća, Sadje Benlić kao zapisničara u kriv. postupku protiv BUDIMIRA BLAŽA zbog djela ratnog zločina iz čl.3 tač. 3 i 5 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države nakon gl. pretresa naredjenog dana 14. marta 1946 i održanog dana 8. aprila 1946 koji je bio javan u prisutnosti optuženog BUDIMIRA BLAŽA koji se nalazi u istražnom zatvoru, zamjenika Javnog tužioca Blaškovića Ratoljuba i branitelja optuženog Dr. Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika nakon predloga Javnog tužioca da se optuženi proglasi krivim po pismenoj i na današnjem pretresu proširenoj optužbi i kazni po zakonu i predloga optuženog i njegova branitelja da se što blaže kazni

presudio je

BUDIMIR BLAŽ pok. Ilije i majke Mare rodjene Pocrnja rodjen i živi u Glavicama srez Bugojno, star 50 godina, državljanin FNRJ, zidar, Rimokatolik, udovac, ima 8 djece od 4-18 godina, pismen sa 3 razreda osnovne škole, služio vojsku, neporočan, nalazi se u pritvoru odnosno istražnom zatvoru od 19. januara 1946 godine.

kriv je

što je u vrijeme rata i neprijateljske okupacije i to:

1. a./ odmah po osnivanju ustaške države pristupio dobrovoljno ustaškome pokretu i položio ustašku zakletvu, te stupio u službu ustaškog stožera u Bugojnu kao podvornik i izdao propusnicu Jovi Gvozdenoviću za odlazak iz Bugojna u Srbiju potpisavši istu u zamjeni stožernika.

b./ odmah je po stupanju u službu ustaškog stožera u Bugojnu primio na uživanje imanje deportiranog Srbina Laze Raduljice iz Čipuljića a kad je to imanje napustio onda je od istog opljačkao 5 stolica, 3 stola i sanduk za brašno 1 čilim i nešto posudja.

c./ pred Božić u godini 1942 primio od ustaškog koljača Branka Kuštre 1 ovcu iako je znao da ista potječe od pljačke privatne imovine Jugoslavenskih državljana.

d./ u godini 1941 kao podvornik ustaškog stožera u Bugojnu primio na svoje ruke ustašku zakletvu Franje Piplice i Marijana Bekavca.-

Dakle za vrijeme rata i neprijateljske okupacije postao funkcioner terorističkog aparata i vršio pljačku privatne imovine.

2./ U godini 1943 stupio u službu Njemačke vojske kao vodič prilikom akcije na selo Jagodiće.- Dakle u vrijeme rata primio službu u neprijateljskoj vojsci, čime je počinio i to djelima pod 1./ a./ b, c, d./ ratni zločin iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države a djelom pod 2./ ratni zločin iz čl. 3 tač. 5 pomenutoga zakona pa se radi toga

⁸¹² Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 55114

osuđuje

primjenom čl. 18 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima u vezi [?]⁸¹³ 10 zakona o vrstama kazne na KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 5 /PET/ GODINA, u koju mu se kaznu uračunava već izdržani pritvor i istražni zatvor od 19. januara 1946 te na gubitak političkih i pojedinih građanskih prava osim roditeljskih u trajanju od 3 godine nakon izdržane glavne kazne

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnoga postupka i izvršenja kazne koji se troškovi proglašuju nenaplativim.

Oslobodjava se od plaćanja paušalnog iznosa.

razlozi

Javni tužilac u Travniku svojom optužnicom od 12. marta 1946 I. 541/46 E: 261/46 optužio je BUDIMIRA BLAŽA zbog djela ratnog zločina iz čl. 3 tač. 3, 4, i 6 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države počinjenih na način kako je to opisano u dispozitivu optužnice.

Na današnjem gl. pretresu Javni tužilac proširio je optužnicu i zbog ratnog zločina iz čl. 3 tač. 5 pomenutog zakona koje je optuženi počinio na taj način što je u godini 1943 stupio u službu Njemačke vojske kao vodič prilikom akcije na selo Jagodić.

Optuženi u cjelosti priznaje sva djela počinjena na način kako je to opisano u dispozitivu presude. Pored toga ne osjeća se krivim, jer smatra da se nije ogriješio o interes svoga naroda.

Na današnjem pretresu sud je proveo dokaz preslušanjem kao svjedoka Kolovrata Joze pa je njegov iskaz iznešen u zapisniku pretresa.

Sud je savjesno pretresao i ocjenio kao obranu optuženog tako i iskaz svjedoka Joze Kolovrata pa je po svom slobodnom sudijskom uvjerenju presudio kao u dispozitivu iz ovih razloga: iz obrane optuženoga u vezi sa iskazom svjedoka Joze Kolovrata čijem iskazu sud poklanja punu vjeru utvrđeno je i sud prima dokazanim da je optuženi odmah nakon osnivanja ustaške države potpuno dobrovoljno pristupio ustaškom pokretu i položio ustašku zakletvu. Odmah nakon položene ustaške zakletve optuženi stupa u službu ustaškog stožera u Bugojnu kao podvornik. U toj službi on pored podvorničke dužnosti vrši i druge važne ustaške funkcije. Optuženi kao podvornik ima ovlaštenje da potpisuje i propusnice i to Srbima koji putuju u Srbiju pa je to najboljem dokazu da je uživao najviše ustaško povjerenje Na propusnici koju je izdao Jovi Gvozdenoviću od potpisuje ustaškog stožernika u zamjeni pa je najvjerojatnije potpisivao u tome svojstvu i propusnice drugim licima.

Obrana okrivljenoga da je propusnicu Jovi Gvozdenoviću potpisao bez ovlaštenja stožernika na svoju ruku i nakon što je na istu stavio svoj potpis tadanji pretstojnik u Bugojnu Branko Kuštro je potpuno nevjerovatna. Poznato je da je prilikom izdavanja propusnica ustaški stožer morao predhodno dati svoje mišljenje o molioocu pa je tek nakon toga kotarska oblast izdavala odnosno potvrđivala take propusnice. Prema tome i u ovom slučaju najprije je propusnicu morao potpisati optuženi kao predstavnik i funkcioner stožera pa tek onda Branko Kuštro kao pretstojnik Kotarske oblasti. Istina izdavanjem ove propusnice optuženi je najvjerojatnije omogućio Jovi Gvozdenoviću u najteže vrijeme da spasi glavu ali ipak

⁸¹³ Податак није јасно читљив.

ta činjenica upućuje na to da je optuženi vršio i naročito povjerljive dužnosti koje su daleko prevazilazile okvir njegove podvorničke službe.

Za svoj privrženi ustaški rad optuženi dobiva kao nagradu na uživanje imanje deportiranoga Srbina Laze Raduljice iz Čipuljića pa kad je napustio to imanje iz kuće Raduljice opljačkao je 5 stolica, 3 stola, 1 sanduk, 1 čilim i nešto posudja. Obrana okrivljenoga da je ove stvari radi toga uzео da iste spasi od eventualne pljačke Njemačke vojske je potpuno neosnovana, jer optuženi nije ni pokušao da te stvari povрати vlasniku.

Pred Božić u godini 1942 optuženi je primio od poznatог ustaškog zlikovca Kuštre Branka 1 ovcu i 20 kgr. brašna, i ako je znao da ovca potječe od pljačke privatne imovine. Sam optuženi ističe da je Kuštro u to vrijeme imao oko 50 ovaca i da je znao da on tu stoku nije kupio pa je očito da mu je moralo biti poznato da je ta stoka opljačkana od srpskoga življa koji je u to vrijeme bio stavljen izvan svakог zakona.

Da je optuženi pored svoje podvorničke dužnosti u ustaškom stožeru imao i mnogo važnije najbolje se vidi po činjenici što su na ruke optuženoga položili ustašku zakletvu Franjo Piplica i Marijan Bekavac koji su poslije kao ustaše poginuli u borbi sa svojim narodom.

U godini 1943 optuženi je bio vodič Njemačke vojske prilikom akcije na selo Jagodić. Tom prilikom Njemačka je vojska pretresla sve kuće u pomenutomе selu i bila повела 3 mladića iz sela koje je spasio optuženi jamčeći za iste da su pošteni ljudi.

Karakteristično je svakako da je optuženi za vrijeme svoje službe u stožer nosio pištolj koji mu svakako nije trebao kao podvorniku. Za subjektivnu krivnju okrivljenoga važna je i ta činjenica da je stalno бježao ispred narodno oslobodilačke vojske pa je i tu dokazano da je osjećao opterećenje svoje savjesti zbog protu narodnog rada i strah od eventualne kazne za takav rad.

Na osnovu cjelokupnog utvrdjenog činjeničnog stanja može se zaključiti da optuženi nije bio običan član ustaškoga pokreta, nego da je imao često puta važne i povjerljive funkcije pa je očito da takav njegov rad ima svojstvo funkcionera terorističkog aparata.

U takvim radnjama optuženoga postoje sva obeležja ratnih zločina iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države pa ga je radi toga sud i proglasio krivim zbog tih djela.

Pri odmjeravanju kazne sud je optuženome uzео kao olakotno neporočnost, priznanje i porodične prilike te spašavanje ljudi prilikom akcije Njemaca na selo Jagodić a kao otegotno ništa pa mu je odmjerio i to za djelo pod 1./ presude a,b,c,d./ kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 4 1/2 godine a za djelo pod 2./ kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od godine dana pa ga je osudio na jednu ukupnu kaznu kao u dispozitivu.

Sud smatra da se u djelima navedenim pod 1./ a,b,c,d./ radi o jednom produženom krivičnom djelu koje je vršeno sa jednim zajedničkim umišljajem pa je radi toga za to djelo odmjerio samo jednu kaznu.

Odluka suda o nenaplativosti troškova kriv. postupka i oslobodjenja od plaćanja paušalnog iznosa osniva se na slabim materijalnim prilikama optuženog.

Iz tih razloga nije izrečena ni konfiskacija imovine.

Travnik, dne 8. aprila 1946.

Zapisničar:
Benlić v.r.

Pretsjednik vijeća:
Agić v.r.

Za tačan prepis:⁸¹⁴

Travnik, dne 15. jula 1946.
M.P.

Ova je presuda je pravomoćna sa izmjenom u presudi Vrhovnog suda
[?]⁸¹⁵ 710/46-1 od 15-VI-46

Trav. 18/VII-46
M.P.

Up. sud. pisarnice⁸¹⁶

⁸¹⁴ Испод се налази нечитак потпис.

⁸¹⁵ Ријеч није јасно читљива.

⁸¹⁶ Испод се налази нечитак потпис.

PRESUDA U IME NARODA !

Vrhovni sud Bosne i Hercegovine u Sarajevu u vijeću sastavljenom od sudije Vrhovnog suda VLAHA Svetozara kao pretsjedinika vijeća i sudija Vrhovnog suda Baruha Dra Avrama i Ramljaka Dr. Ante kao članova vijeća te sekretara Vrhovnog suda Knežić Dra Borivoja kao zapisničara u krivičnom predmetu protiv BLAŽA Budimira zbog krivičnog djela iz čl. 3 t. 3 i 5 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države povodom žalbe optuženog protiv presude Okružnog suda u Travniku od 8 aprila 1946 broj Ko: 89/46 saslušavši predlog pomoćnika javnog tužioca Narodne Republike Bosne i Hercegovine, na zasjedanju održanom 15 juna 1946 presudio je:

Žalba se djelomično uvažava.

Presuda Okružnog suda u Travniku od 8 aprila 1946 Ko: 89/46 u pogledu odluke suda o kazni se preinačuje tako da se optuženi Budimir BLAŽ pok. Ilije osuđuje za djela, za koja je navedenom presudom proglašen krivim, po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima, u vezi čl. 18 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države a obzirom na član 10 Zakona o vrstama kazni, na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 2 /dvije/ godine u koju mu se kaznu uračunava izdržani pritvor i istražni zatvor od 19/I.1946 i na sporednu kaznu gubitak političkih i pojedinih građanskih prava osim roditeljskih na vrijeme od 1 /jedne/ godine.

Ostali dio napadnute presude ostaje nepromijenjen.

razlozi

Napadnutom presudom optuženi je proglašen krivim za krivično djelo iz čl. 3 t. 3 i čl. 3 tač. 5 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države počinjena na način u samoj presudi i osuđen na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 5 godina i na gubitak političkih i pojedinih građanskih prava na vrijeme od 3 godine.

Protiv ove presude optuženi je izjavio žalbu zbog odluke suda o krivici i kazni, ali žalbu nije opravdao.

Razmatrajući stanje stvari u vezi sa izjavljenom žalbom zbog odluke suda o krivici, ovaj sud nalazi da je žalba optuženog u tom pravcu neosnovana.

Prvomolbeni sud je proveo sve potrebne dokaze i pretresao sve za krivicu optuženog odlučne činjenice i okolnosti, i ispravno poprimio da je optuženi zaista postupio kako je to navedeno u napadnutoj presudi. Pošto takvo njegovo postupanje sadrži sva obilježja navedenih krivičnih djela, to je prvomolbeni sud pravilno primijenio zakon kada je optuženog proglasio krivim kao u napadnutoj presudi.

Što se pak tiče visine izrečene kazne, ovaj sud nalazi da je žalba optuženog u tom pravcu osnovana.

Kada se imaju u vidu prvomolbenom presudom optuženom priznate olakotne okolnosti i da počinjena djela nisu imala znatnih štetnih posljedica, ovaj sud nalazi da je optuženom izrečena kazna previsoko odmjerenjena.

⁸¹⁷ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 55114

Stoga je žalba optuženog djelomično uvažena i odluka prvomolbenog suda o kazni preinačena tako da je optuženom izrečena kazna kao u dispozitivu ove presude.

Kod odmjeravanja kazne ovaj sud je za djelo pod 1./ a,b,c, i d, napadnute presude odredio kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 1 1/2 godine i gubitak političkih i pojedinih građanskih prava na vrijeme od 1 godine, a za djelo pod 2./ iste presude kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 1 godine pa zatim odmjerio navedenu jedinstvenu kaznu.

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU !

Sarajevo , 15 juna 1946 godine.

M.P.

/M.P./

Up. Sud. pisarnice

Zec v.r.

Pretsjednik vijeća:

Vlah Svetozar s.r.

Za tačnost otpravka

Za tačan prepis

[?]⁸¹⁸

Travnik, dne [?]⁸¹⁹

⁸¹⁸ Овдје се налази нечитак потпис.

⁸¹⁹ Овдје се налази нечитак датум.

PRESUDA U IME NARODA !

Okružni sud u Travniku sastavljen od sudije ovoga suda Nike Rakite kao pretsjednika vijeća, te Vaistine Dobrovića i Sefe Mustafe kao članova vijeća Sadje Benlić kao zapisničara u krivičnoj stvari protiv LOZANČIĆ ANTE radi djela iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države u prisutnosti Šišić Ferida kao zamjenika Javnog tužioca, optuženog i njegovog branioca po službenoj dužnosti Dr. Milivoja Makanca nakon dana 29/III.1946 odredjenog i dana 24. aprila 1946 održanog glavnog pretresa nakon konačnog predloga Javnog tužioca da ostaje kod optužnice i predloga optuženog da se oslobodi odnosno što blaže kazni

presudio je

LOZANČIĆ ANTO sin Joze i majke Kate rodjene Bugarić, rođen 1914, u selu Botunu srez Bugojno, rimokatolik, Hrvat, državljanin FNRJ, neoženjen, nepismen, zemljoradnik, nalazi se u istražnom zatvoru od 4. februara 1946.

kriv je

1./ što je odmah po uspostavi NDH dobrovoljno stupio u Kuprešku ustašku miliciju u kojoj je ostao sve do oslobođenja Kupresa, a nakon toga stupio u I. sat I. bojne 15. stajačeg zdruga, sudjelujući u borbama protiv NOV-e.

2./ što je kao milicioner Kupreške milicije učestvovao u akcijama te milicije i to: 1941 godine u hapšenju ljudi u selu Mračaju, u septembru 1941 u zloglasnoj akciji na selo Janj, kojom prilikom su popaljena mnoga sela i pobijeno mnogo stanovnika; tačno neustanovljenog dana 1941 godine učestvovao u akciji na selo Pribelju kojom prilikom je selo opljačkano; u ljetu 1942 sa ostalim milicionerima i ustašama učestvovao u neuspjeloj akciji na selo Blagaj, a iza toga u akciji na Gornji i Donji Malovan; u ljetu 1942 u akciji na selo Rilić – prilikom kojih akcija su se dešavale pljačke i ubistva,

dakle za vrijeme rata i neprijateljske okupacije stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslavenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i kao takav bio pomagač hapšenja, ubistava pljačke i paleža privatne imovine,

čime je počinio krivična djela iz čl. 3 i 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države,

pa se radi toga primjenom čl. 18 Odjel 1 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima primjenom čl. 1,4 i 5 zakona o vrstama kazne

osuđuje

na kaznu LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 12 /DVANAEST/ GODINA, na gubitak građanskih i političkih prava u trajanju

⁸²⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)
398

od 3 godine po izdržanoj kazni.

U izrečenu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom uračunava mu se već izdržani istražni zatvor od 4. februara 1946.

Dužan je snositi troškove krivičnog postupka i izvršenja kazne koji se nenaplativim proglašuju.

Nasuprot tome optuženi se OSLOBADJA OD OPTUŽBE da bi neutvrđenoga datuma sudjelovao u pljački kuća Mirka, Marka i Andjelke Spreme, te da bi jedan dio opljačkanih stvari zadržao za sebe, čime bi počinio kriv. djelo iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

razlozi

Javni tužilac Okruga Travnik svojom optužnicom pod brojem E: 294/46 optužio je ovome sudu LOZANČIĆ ANTU za djela navedena u dispozitivu optužnice.

Optuženi Lozančić Anto priznaje samo da je stupio u Kuprešku miliciju i to po pozivu prisilno, te nakon rasformiranja te milicije u I. sat I. bojne 15. stajačeg zdruga. Ne priznaje da bi sudjelovao u bilo kojoj od akcija, koje mu se u grijeh upisuju.

Sud je proveo sve potrebne dokaze, čiji su rezultati izloženi u današnjem raspravnom zapisniku i odgovarajućim zapisnicima predhodnog postupka, pa je na temelju savjesne ocjene svih provedenih dokaza donio presudu kao u dispozitivu iz ovih razloga:

Priznanjem okrivljenog te iskazima svjedoka Mirka Spreme i Radića Nike dokazano je, da je optuženi bio milicioner Kupreške milicije. Sud nije mogao usvojiti obranu optuženoga, da je u istu bio prisilno mobiliziran, jer je općenito poznato, da je ta milicija formirana dobrovoljnoj bazi, a pogotovo sasvim sigurno da u 1941 godini nije nitko u miliciju prisilno mobiliziran. Daje optuženi kasnije stupio u 15. ustaški zdruk, dokazano je takodjer njegovim priznanjem.

Time je optuženi nesumnjivo počinio krivično djelo iz čl. 3 tač. 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, pa ga je sud za to djelo i proglasio krivim.

Da je pak optuženi sudjelovao u akcijama ustaške milicije navedenim u dispozitivu dokazano je iskazom svjedoka Mirka Spreme, pa ga je na temelju njegovog iskaza sud proglasio krivim uzevši da je sudjelovanje optuženog u akcijama jedno produženo krivično djelo, koje je nuzna posljedica prvog njegovog djela tj. stupanje u Kuprešku miliciju. Obranu optuženog da on nije sudjelovao u akcijama, koje je vršila Kupreška milicija, sud je odbio kao očito neosnovanu obzirom na iskaz svjedoka Mirka Spreme a i samo po sebi je nevjerovatno da bi optuženi kao Kupreški milicioner uspio da ne sudjeluje ni u jednoj od akcija koje je ta milicija vršila.

Sudjelovanjem u akcijama zloglasne Kupreške milicije optuženi je nesumnjivo postao pomagač svih onih zločinista koje je ta milicija vršila, te time počinio ratni zločin iz čl. 3 tač. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Kod odmjeravanja kazne sud je okrivljenom uzeo kao olakotno neporočnost političku zaostalost te veliku duševnu primitivnost, koja se očitavala na današnjem pretresu dok mu je kao otegotno uzeo da je bio pripadnik Kupreške milicije, koja je počinila najveća zlodjela nad našim narodom, pa mu je obzirom nato za djelo stupanja u miliciju odmjerio kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 4 godine a za sudjelovanje u dispozitivu navedenim akcijama u trajanju od 10 godina izrekavši mu za oba djela ukupnu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 12 godina.

Sud je optuženog ujedno osudio na gubitak političkih i građanskih prava u trajanju od 3 godine po izdržanoj kazni te na snasjanje troškova krivičnog postupka i

izvršenja kazne koje je obzirom na slabo imovno stanje optuženoga nenaplativim proglasio.

Sud nije poprimio da bi optuženi lično vršio bilo kakovo zločinство, jer to ni jedan od svjedoka nije potvrdio a isto tako se iz uvjerenja Mjesnog narodnog odbora Kupres br. 391/46 od 12/IV.1946 vidi da nisu poznata nikakva njegova naročita zlodjela.

Sud je nadalje optuženoga oslobodio od optužbe da bi sudjelovao u pljački kuća Mirka, Marka i Andjelke Spreme, jer to svjedok Mirko Spremo nije izričito potvrdio, a pogotovo na današnjem gl. pretresu nije mogao sa sigurnošću iskazati ni da bi mu Ana Lozančić izričito navela, da je baš optuženi sudjelovao u pljački tih kuća.

Iz svih navedenih razloga sud je presudio kao u dispozitivu.

Zapisničar:
Benlić v.r.

Pretsjednik vijeća:
Rakita v.r.

Za tačan prepis:⁸²¹
M.P.

Travnik, dne 11. jula 1946.

*Ova je presuda stala na pravnu
snagu 15-VII-46 presudom Vrh. suda Kžv-
709/46-i Trav 19/VII-46⁸²²
up. sud. pisarn⁸²³*

⁸²¹ Испод се налази нечитак потпис.

⁸²² Датум није јасно читљив те постоји могућност грешке.

⁸²³ Испод се налази нечитак потпис.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁸²⁴

Ko: 103/45

U IME NARODA !

Okružni sud u Travniku, u sastavu Hadžialića Midhata – sudije kao pretsjednika vijeća, te Dobrovića Vaistine i Kajmakovića Rašida-prisuditelja kao članova vijeća i zapisničara Topalović Marice u krivičnom predmetu protiv Ivoša Ive radi djela iz čl. 3 tač. 10 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države na gl. pretresu odredjenom rešenjem ovoga suda od 25.marta 1946 i održanoga danas 10 aprila 1946 u prisutnosti javnoga tužioca, branitelja Dr. Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika i optuženoga koji je predveden iz istražnog zatvora nakon provedenog dokaznog postupka po saslušanju optužbe i obrane donio je sljedeću

presudu

Optuženi IVOŠ IVAN sin pok. Joze i Andje rodjene Papić, rođen i nastanjen u Bugojnu, rimokatolik, Hrvat, državljnin FNRJ, oženjen, bez djece, trgovac, srednjeg imovnog stanja, nekažnjavan, pod istragom, i u istražnom zatvoru od 20.oktobra 1945

kriv je

Što je aprila mjeseca 1942 godine ušao u službu obaveštajnog djela III.zbornog područja u Sarajevu, čiji je cilj bio prikupljanje podataka i dokumenata vojničke prirode, naročito prikupljanje izvještaja sa terena o kretanju i snazi NOV-e, te o smještaju njenih magacina slagališta, municije i t.d. i što je kao takav ostao u službi obaveštajnoga odjela sve do aprila mjeseca 1945 godine –

dakle u vrijeme rata i neprijateljske okupacije radio u špijunskoj organizaciji čiji je cilj prikupljanje podataka i dokumenata od naročito državne ili vojne tajne u svrhu predaje istih neprijateljske organizacije – čime je počinio krivično djelo iz čl. 3 tač. 10 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države pa se stoga

osuđuje

primjenom člana 18 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države po čl. 16 uredbe o vojnim sudovima uvezi propisa čl. 1 zakona o vrstama kazne NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 13 /trinajest/ MJESeci u koju mu se kaznu uračunava već izdržani pritvor i istražni zatvor od 20 oktobra 1945, te gubitak svih političkih i građanskih prava u trajanju od 1 /jedne / godine od dana izdržane kazne i konfiskaciju polovine djela cjelokupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka i izdržavanja kazne koji se proglašuju naplativim.

Optuženi je dužan platiti na ime paušalnog iznosa Dinara 2.000 u roku od 8 dana po pravosnažnosti ove presude po prijetnjom prinudnog izvršenja.

⁸²⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

Javni tužilac Okruga Travnik pod brojem K.487/45 od 17/XII.1945 podigao je optužnicu protiv Ivoša Ive radi djela kao u dispozitivu

Optuženi je priznao činjenicu da je od aprila mjeseca 1942 godine do aprila mjeseca 1945 bio formalno službenik odjela obaveštajne kancelarije III. zbornog područja u Sarajevu, čiji je cilj bio prikupljanje podataka i dokumenata vojničke prirode, naročito o kretanju i snazi NOV-e.

Optuženi se brani da je u obaveštajnu službu III. Zbornog područja stupio da bi se sklonio ispred represalija ustaških prvaka u Bugojnu Kuštre Branka i dr. s kojim je došao u sukob i da je preko poznanika udesio da se formalno vodi na spisku službenika obaveštajne kancelarije III. zbornog područja a da je u stvari vodio svoj redovni posao tj. trgovina da je u kancelariju dolazio vrlo rijetko i da nikada nije podnio nikakav referat ma protiv koga u smislu doušničke službe. Ističe da je izigravao “ dobrog vojaka šveika “ te naprotiv da je u svakoj ukazatoj prilici obavještavao pojedine rodoljube da se sklone u momentima akutno postojeće opasnosti.

Sud je proveo sve ponudjene dokaze na navode obrane te preslušao ing. Jaroslava Hušu, ing. Rakića Dragu, Narančića Svetu i Djordja te Mujčić Jusufa ondašnjeg šefa optuženikovog i Franju Bradulu.

Rezultat provedenih dokaza iscrpno je sadržan u zapisniku ranijeg pretresa od 9/I i današnjeg pretresa od 10/IV.1946 kao i odgovarajućim zapisnicima koji prileže spisu.

Na osnovu svestrane i savjesne ocjene rezultata dokaznog postupka sud je stekao uvjerenje i smatra dokazanim slijedeće:

Postojanje djela u objektivnom pravcu u cjelosti dokazan potpunim priznanjem samoga optuženika. Naime optuženi je priznao kakav je bio karakter i priroda zadataka obaveštajnog odjela III. zbornog područja tj. prikupljanje podataka i dokumenata vojničke prirode naročito izvještaja sa terena o kretanju i snazi NOV-e o smještaju njenih magacina, slagališta municije, brojnom stanju i slično.

Optuženi je jedino osporio osjećaj subjektivne odgovornosti u krivično – pravnom smislu tvrdeći da lično ničim nije doprinjeo uspjehu rada i funkcije ove ustanove. Međutim i ova odbrana optuženog oborena je sopstvenim priznanjem da je ipak nekada vršio izvjesne beznačajne administrativne poslove kao adresiranje i kovertiranje pošte. U predhodnom postupku optuženi je priznao da je vršio službu pisara.

Iz izloženog slijedi da je optuženi ne samo formalno nego i stvarno, makar i u okviru čisto administrativne službe navedene špijunske ustanove, djelovao i stvarno i ako u veoma malom obimu. Na osnovu ovoga slijedi da je optuženi u krajnjoj liniji suodgovoran za rad ove neprijateljske špijunske organizacije, jer je ipak i makar svojim minimalnim radom i formalnim pripadanjem istoj dopriniosio svoj udio njenoj funkciji i uspjehu tj. njenom protunarodnom djelovanju.

Na temelju ovako zasnovanog uvjerenja suda sud smatra dokazanom i subjektivnu odgovornost optuženog u smislu citiranog zakonskog propisa.

Sud stoji na stanovištu da djelovanje obaveštajne špijunske službe NDH ima nesporno karakter neprijateljske organizacije u odnosu na NOV i da predavanje vojnih i državnih tajni ovoj organizaciji od strane državljana Jugoslavije nedvojbeno nosi sva obeležja krivičnog bića djela iz čl. 3 tač. 10 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Iz iskaza preslušanih svjedoka obrane naročito Franje Bradule, Mujčića

Jusufa i ing. Jaroslava Huša sud je stekao uvjerenje i prima dokazanim, da je optuženi zaista u pojedinim slučajevima upozoravao ljude da se sklanjaju usljed postojeće opasnosti po njihovu ličnost, kao što je to bio slučaj sa ing. Hušom. Nadalje da je prijavu protiv Franje Bradule u kancelariji obaveštajnog odjela III. Zbornog područja zbog saradnje imenovanog sa NOP-om uništio, te da je, kako to tvrdi Mujčić, odista bio potpuno nezainteresovan stvarnim poslom tj. špijunažom i da konkretno nije vidio da bi opzuženi dobio ma kakav zadatak ili referisao o ma kakvom predmetu.

Da optuženi nije imao izrazito neprijateljski karakter prema NOP-u da se zaključiti i iz iskaza ostalih svjedoka obrane.

Sud je svim preslušanim svjedocima poklonio vjerovanje jer njihovi iskazi nisu ničim dovedeni u sumnju i dosljedno tome formisao svoje uvjerenje i odluku.

Pri odmjeraivanju kazne sud je imao u vidu sve napred izložene okolnosti u djelovanju optuženog i obzirom na ove olakšavajuće okolnosti optuženog kaznio kao u dispozitivu, smatrajući izrečenu kaznu srazmjernom stepenu krivične odgovornosti optuženika kao izvršioca djela u izloženim okolnostima. Savezno ovoj glavnoj kazni, a obzirom na protu narodni karakter ustanove u kojoj je djelovao optuženi sud je izrekao i gubitak građanskih i političkih prava za jednu godinu i konfiskaciju polovine djela cjelokupne imovine, pošto je utvrđeno da je svoj položaj koristio i za lično bogaćenje odnosno trgovački obrt, te ga osudio i na plaćanje paušalnog iznosa s razmjerno materijalnim prilikama i mogućnostima optuženog.

Iz ovih razloga presudjeno je kao u dispozitivu.

Zapisničar:

Topalović v.r.

Za tačan prepis

Upravitelj sudske pisarnice:⁸²⁵

M.P.

Pretsjednik vijeća:

Midhat Hadžialić v.r.

⁸²⁵ Испод је нечитак потпис.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁸²⁶
Ko: 104/45⁸²⁷

PRESUDA U IME NARODA!

Okružni sud u Travniku sastavljen od sudije Hadžialića Midhata kao pretsjednika vijeća, te prisuditelja Žuna Mehe i Rančić Bone⁸²⁸ kao članova vijeća, Marice Topalović kao zapisničara u krivičnoj stvari protiv Atića Ibrahima radi krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, nakon gl. pretresa naredjenog dana 16/III.1946 i održanog dana 4.aprila 1946, koji je bio javan u prisutnosti zamjenika javnog tužioca Blaškovića Ratoljuba, optuženog Atića Ibrahima, koji se nalazi u istražnom zatvoru, njegovog branitelja Dr.Mehmeda Ruždića advokata u Travniku, nakon konačnog predloga javnog tužioca da se optuženi proglasi krivim i po zakonu kazni te predloga branitelja, da se optuženi što blaže kazni

presudio je

Atić Ibrahim um.Alije i majke Tafle rodjene Silajdjija, islamske vjere, rođen i živi u Pruscu srez Bugojno, star 39 godina državljanin FNRJ, težak, oženjen, otac jednog djeteta od 10 mjeseci, nepismen, vojsku služio za vrijeme bivše Jugoslavije, bez imetka, neporočan, nalazi se u istražnom zatvoru

kriv je

a.) što je tačno neustanovljenoga dana u mjesecu julu stupio dobrovoljno ustašku miliciju u Pruscu, primivši jednu pušku sa municijom i pokoravajući se svim naredbama zapovjednika ustaške milicije u Pruscu Izeta Hadžiavdica.

b.) što je tačno neustanovljenoga dana u mjesecu julu 1941 kao pripadnik ustaške milicije u Pruscu u društvu sa još trojicom milicionera u selu Košćanima uhapsio 4 Srbina koji su se zvali Livopoljci i iste sproveo u D.Vakuf, odakle se povratio samo jedan i to Tomo Livopoljac, dok se ostala trojica nisu povratili; što je 2-3 dana nakon toga sudjelovao u hapšenju oko 20-30 Srba iz sela Košćana i susjednih zaseoka, te sam lično sa ustašom Sandr⁸²⁹ Ivicom uhapsio Lazu, Djordja, Vasu i Cvitka Vasića i još dvojicu, pa ih je sproveo do škole u Pruscu, ali su svi uhapšeni i kasnije bili pušteni na slobodu.

dakle u vrijeme rata stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslovenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njime protiv svoje domovine, primajući od neprijatelja oružje i pokoravajući se njegovim naredbama, te za vrijeme rata i neprijateljske okupacije bio neposredni izvršilac i pomagač hapšenja stanovnika Jugoslavije.

čime je počinio i to djelom pod a.) krivično djelo iz čl. 3 tač. 4 a djelom pod b.) krivično djelo iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, pa

⁸²⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 48137

⁸²⁷ Испод је руком дописан нечитак текст.

⁸²⁸ Слова су блиједа те постоји могућност грешке.

⁸²⁹ Презиме није јасно читљиво.

se radi toga primjenom člana 18 odjel 1 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a po čl. 16 uredbe o vojnim sudovima u vezi čl. 1, 4 i 5 zakona o vrstama kazni

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD 5 / GOD / godina.

Na gubitak političkih i građanskih prava osim roditeljskih u trajanju od 3 / tri / godine po izdržanoj kazni.

U izrečenu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom uračunava mu se već izdržani pritvor i istražni zatvor od 9. novembra 1945 do danas.

Dužan je snositi troškove krivičnog postupka i izvršenja kazne koji se nenaplativim proglašuju.

razlozi

Javni tužilac okruga Travnik svojom optužnicom broj K.438/⁸³⁰ od 17/XII.1945 optužio je ovome sudu Atića Ibrahima za djela navedena u dispozitivu optužnice.

Optuženi Atić Ibrahim priznao je da je u mjesecu julu 1941 stupio u ustašku miliciju u D.Vakufu, a kao motiv zato navodi okolnost da mu je bilo obećano da će tada moći ostati kod svoje kuće, jer je u protivnom kao domobran morao da ide u vojsku. Priznaje da je kao pripadnik te milicije po nalogu njezinog zapovijednika Izeta Hadžiavića u društvu sa još trojicom ustaša uhapsio četvoricu Srba poimenu Livopoljci u selu Koščanima, te da ih je sproveo u školu u Prusac, nakon čega su isti bili sprovedeni u D.Vakuf odakle se samo jedan od njih i to Tomo Livopoljac povratio, dok se ostala trojica nisu povratila. Dva do tri dana nakon toga optuženi je zajedno sa ustašom Perom Šandrkom uhapsio Lazu, Djordja, Vasu i Cvitka Vasića i iste sproveo u školu u Prusac, dok su ostale grupe ustaša uhapsile 23 Srbina iz okolice Prusca i sprovedi ih u istu školu. Tu su odmah pušteni na slobodu svi Vasići kao stariji ljudi, dok su ostali Srbi sprovedeni u D.Vakuf gdje su pušteni na slobodu po nalogu Njemačkih vlasti.

Sud je proveo sve potrebne dokaze, čiji su rezultati izloženi u raspravnim zapisnicima od 16/III i 4/IV.1946, kao i odgovarajućim zapisnicima predhodnog postupka.

Nakon savjesne ocjene svih provedenih dokaza sud je donio presudu kao u dispozitivu iz ovih razloga:

Priznanjem optuženoga utvrđena je okolnost da je isti u mjesecu julu 1941 stupio u ustašku miliciju u Pruscu. Sud smatra da je stupanje optuženog u tu miliciju bilo potpuno dragovoljno jer sve da je istinit njegov navod da je to učinio samo radi toga da izbjegne odlazak u domobranstvo toga ne može ispričati jer kako se iz iskaza preslušanih svjedoka vidi optuženom su morala biti poznata zlodjela ustaša, a naročito ubistvo [?]ukara⁸³¹ u D.Vakufu koje se desilo prije njegova stupanja u ustašku miliciju.

pa je stupivši nakon toga u ustašku miliciju složio se sa svime što su ustaše prije toga radili.

Da je pak optuženi kao pripadnik ustaške milicije u društvu sa još trojicom milicionera u selu Koščanima uhapsio 4 Livopoljca, i sproveo ih u D.Vakuf odakle se povratio samo jedan, dokazano je njegovim vlastitim priznanjem, kao i iskazima

⁸³⁰ Број није јасно читљив.

⁸³¹ Ријеч није јасно читљива.

svjedoka Ane Livopoljac, Tome Livopoljca, Vuke Livopoljca. Isto tako je priznanjem okrivljenoga utvrđeno da je prilikom hapšenja jedne grupe Srba u selu Koščanima i susjednim zaseocima, optuženi lično sa Šandrkom Ivicom uhapsio Lazu, Djordja, Vasu i Cvitka Vasića te još dvojicu, a isto su potvrdili i svjedoci Ana Vasić, Momir Ilić, Cvitko Vasić i Čedo Vasić. Prema tome je krivnja optuženog i za ovo djelo nepobitno dokazana.

Prema tome je nesumnjivo utvrđeno da je okrivljeni stupio u naoružano vojničku formaciju sastavljenu od Jugoslovenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja, i time počinio krivično djelo iz čl. 3 tač. 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a na koje se djelo nemože primijeniti ukaz o opštoj amnestiji i pomilovanju, pošto se radi o ustaškoj miliciji. Isto tako je utvrđeno da je optuženi bio neposredni izvršilac i pomagač hapšenja i odvođenja stanovnika Jugoslavije, te time počinio ratni zločin iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države. Radi toga ga je sud i proglasio krivim za ta djela.

Sud nije mogao utvrditi da bi okrivljeni zlostavljao i tukao žene i djecu prilikom hapšenja Srba u Koščanima, niti da je optuženi za kime pucao jer to ni jedan od preslušanih svjedoka nije potvrdio. Na temelju iskaza preslušanih svjedoka sud poprima jedino da je okrivljeni strašio žene i djecu govoreći im da moraju kazati gdje se nalaze mlađji muškarci, a isto tako poprima da tom prilikom nije nikoga zlostavljao a niti tukao.

Kod odmjeravanja kazne sud je optuženom uzeo kao olakotno priznanje, neporočnost, primitivnost, nevinu porodicu, te činjenicu da je samo kratko vrijeme ostao u miliciji i iz iste izašao te otišao u domobranstvo čim je vidio, kakva je zapravo [?]⁸³² te milicije, a otegotno uzeo mu je da je u miliciju stupio, i ako mu je već ranije moralo biti poznato ubistvo porodice Sukara koje su ustače u D.Vakufu kratko vrijeme prije toga izvršile, pa mu je odmjerio za djelo pod a.) kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 2 godine, a za djelo pod b.) kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 4 godine i osudio ga najednu ukupnu kaznu u trajanju od 5 godina lišenja slobode sa prinudnim radom smatrajući, da je ta kazna primjerena stepenu njegove krivične odgovornosti.

Osim toga optuženi je osuđen na 3 godine gubitka političkih i građanskih prava.

Troškovi krivičnog postupka proglašeni su nenaplativim iz razloga što optuženi nema imetka.

Travnik, [?]⁸³³ aprila 1946.

Zapisničar:⁸³⁴

Pretsjednik vijeća:⁸³⁵

M.P.

⁸³² Ријеч није јасно читљива.

⁸³³ Податак није читљив јер се преко датума налази печат.

⁸³⁴ Испод је нечитак потпис записничара.

⁸³⁵ Испод је нечитак потпис председника вијећа.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁸³⁶

Ko: 105/45

U IME NARODA!

Okružni kao krivični sud u Travniku u sastavu Matijanić Ivana-sudije kao pretsjednika vjeća, te Konta Vinka i Matić Marka-prisuditelja kao članova vjeća, i Gvozdenović Jovana kao zapisničara u krivičnom predmetu protiv Grabovac Fabijana optuženog radi djela iz čl. 3 tač. 3 Zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, na gl.pretresu odredjenom riješenjem ovoga suda od 15 januara 1946. i održanom na licu mjesta u Bugojnu na dan 29 januara 1946 u prisutnosti javnog tužioca, optuženog koji je predveden iz istražnog zatvora njegova branitelja Dr.Mehmeda Ruždića advokata iz Travnika nakon provedenog dokaznog postupka po saslušanje optužbe i obrane donio je i javno proglasio sljedeću

presudu

Optuženi Grabovac Fabijan sin Ilje i Luce rođj. Brajković, rođjen 2/III.1920, rodом i prebivalištem iz sela Kalina srez Bugojno, Hrvat, državljаниn FNRJ, rimokatolik, oženjen, otac 2 djece, pismen-samouk, zemljoradnik, neporočan, pod istragom u istražnom zatvoru od 30/XI.1945

kriv je

što je oko Petrov dana 1941 učestvovao kao pomagač ustašama Kaurinu Filki⁸³⁷, Matanović Marku, Dragi Dadi, i Jozi Matanoviću u pritvaranju i ubijanju jedne grupe građana srpske narodnosti u selu Kalinu na taj način, što je pomenutog dana čuvao stražu sa puškom pred svojom štalом u selu Kalinu, u koju su bili zatvoreni pohapšeni građани, za vrijeme dok su pomenute ustaše pirovali u njegovoj kući i kojom prilikom su lišeni života Ostoja Stanišić i Mirka Golić i to odmah pred štalом optuženog, a Jova Malić, Pero Lukić, Jova Stojić i Radoja Karavlah odvedeni do obližnje jame i tamo streljani-

dakle u vrijeme rata i neprijateljske okupacije izvršio ratni zločin kao pomagač u hapšenju i ubijanju državljana-Jugoslavije-

čime je počinio ratni zločin iz čl.3 tač.3 zakona o kriv. djelima protiv naroda i države, pa se stoga

osuđuje

primjenom čl.18 zakona o kriv. djelima protiv naroda i države po čl.16 uredbe o vojnim sudovima na

KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM

u trajanju od 20 /dvadeset/ godina u koju mu se kaznu uračunava izdržani pritvor i istražni zatvor u trajanju od 30 novembra 1945 do danas i gubitak svih političkih i građanskih prava osim roditeljskih u trajanju od 10 /deset/ godina računajući od dana izdržane kazne i konfiskaciju cjelokupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove kriv. postupka i izvršenja kazne, koji se

⁸³⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 53585

⁸³⁷ Прво слово имена није најјасније видљиво те постоји могућност грешке.

razlozi

Javni tužilac okruga Travnik pod brojem K 489 od 17/XII.1945 podigao je optužnicu protiv Grabovac Fabijana radi djela ratnog zločina kao u dispozitivu, s tim – da je optuženi lično izvršilac ubistva sjekirom Ostoje Stanišića, Mirka Golića i Mirka Svitlice.

Optuženi je porekao djelo i krivnju u cjelosti.

Sud je proveo sve potrebne dokaze i rezultata provedenih dokaza iscrpno je sadržan u zapisniku današnjeg gl.pretresa.

Sud je ocjenio rezultat provedenih dokaza i na osnovu svestrane i savjesne ocjene dokaznog materijala stekao uvjerenje i prima dokaznom slijedeće: Na osnovu iskaza svjedoka očevidaca događaja Save Gnjatića, Bogdana Novaka i Riste Stojića, kojim svjedocima sud poklanja puno vjerovanje jer su događaj lično prešiveli i svoje navode zakletvom potvrdili, da je optuženi kritične zgode⁸³⁸ učestvovao kao stvarni pomagač pri izvršenju ubistva na taj način, što je ustaše sa oružjem u ruci smjenio i preuzeo stražu i čuvanje uhapšenih Srba i time učinio sve što je bilo u njegovoj moći da ubice izvrše postavljeni zadatak tj. likvidiraju pohapšene. U ovom uvjerenje sud je utvrdio i iskaz svjedoka Marka Keškića, kojem sud takodjer u cjelosti poklanja vjerovanje, pošto njegov iskaz nije ničim doveden u sumnju i koji je potvrdio da mu je optuženi lično priznao da se i pored ukaza o amnestiji nesmiye vratiti kući baš zbog događaja koji mu optužnica danas stavlja na teret.

Konačno ni sam optuženi nije mogao da porekne činjenicu da su pohapšeni Srbi bili pritvoreni u njegovoj štali i da je u kritično vrijeme bio prisutan-uz ogradu da je imao ma kakvog učešća u samom djelu.

Prema utvrdjenom stanju toka događaja jasno proizilazi da je optuženi pripomogao svojim direktnim učešćem kao stražar u pripremljenim radnjama koje su neposredno prethodile ubijanju pohapšenih žrtava i time očigledno navukao i subjektivnu odgovornost na sebe kao pomagača u izvršenju ratnih zločina i ako na to ničim nije bio primoran tj.dobrovoljno i spontano.

Sud na osnovu rezultata dokaznog postupka nesmatra utvrdjenim navod optužnice da je optuženi Fabijan Grabovac i neposredni izvršilac djela ubistva, pošto tu okolnost očevidci događaja Savo Gnjatić, Bogdan Novak i Risto Stojić nisu potvrdili, pa dosljedno tome sud je optuženog oglasio krivim kao pomagača.

Pri odmjeravanju kazne sud je uzeo u obzir okrivljenom kao olakšice, što je hranilac mnogobrojne porodice i dosada nekažnjavan, kao i moralnu zapuštanost i mladost pa mu izrekao kaznu kao u dispozitivu, smatrajući da je izrečena kazna srazmjerna ličnoj odgovornosti i krivnji optuženog u konkretnom slučaju. Uz ovu izrečenu glavnu kaznu sud je izrekao gubitak svih građanskih i političkih prava i konfiskaciju cjelokupne imovine kao u dispozitivu.

Izreka o troškovima kreće se u granicama materijalnih mogućnosti optuženog.

Iz svih napred navedenih razloga sud je donio presudu kao u dispozitivu.

Bugojno, 29. januara 1946.

Zapisničar:
/ J. Gvozdenović /⁸³⁹

M.P.

Pretsjednik vjeća:
/ Matijanić Ivan /⁸⁴⁰

⁸³⁸ Ријеч која слиједи се не види јасно.

⁸³⁹ Испод је нечитак потпис записничара.

⁸⁴⁰ Испод је латинични потпис председника вијећа.

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU⁸⁴¹

Ko: 121/45⁸⁴²

U IME NARODA!

Okružni kao krivični sud u Travniku u sastavu Matijanić Ivana sudije kao pretsjednika vijeća, te Šarčević Ilije i Peša Drage prisuditelja kao članova vjeća i Topalović Marice kao zapisničara u krivičnom predmetu protiv Lozančić Ilije optuženog radi djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države na gl.pretresu odredjenom rešenjem ovoga suda od 5/II.1946. i održanom 15 i 16 februara 1946 u prisutnosti javnog tužioca, optuženog Ilije Lazančić koji je predveden iz istražnog zatvora i njegova branitelja Dr.Ivana Jelinovića⁸⁴³ advokata iz Travnika nakon provedenog dokaznog postupka, po saslušanje optužbe i obrane donio je i javno proglasio slijedeću

presudu

Optuženi Lozančić Ilija pok.Ive i majke Luce, rođjene Šarić, rođjen 1906 godine u selu Botunu srez Bugojno, sada nastanjen u selu Rešetari kod Nove Gradiške, rimokatolik, Hrvat, državljani FNJR, oženjen otac 5 djece, od 1 i pol do 12 godina starosti, zemljoradnik, neporočan, nepismen, vojsku služio, slabog imovnog stanja, nalazi se pod istragom i u istražnom zatvoru od 12.maja 1945

kriv je

I.što je dana 10/V.1942 stupio u ustašku kupresku miliciju i što je u sastavu iste vodio borbe protiv NOV-e na sektoru Kupresa, Travnika, Viteza i Busovače,-

dakle u vrijeme rata stupio u oružane borbe neprijatelja sastavljene od Jugoslovenskih državljana u cilju zajedničke borbe sa neprijateljem protiv svoje domovine, primajući od istog oružje i pokoravajući se naredbama neprijatelja.

II.što je dana 28/VI.1942 godine sa još 20 pripadnika Kupreške milicije lično učestvovao u lišavanju slobode Ivana Lozančića u selu Botunu, koji je zatim sproveden u Kupres i izdržao 35 dana pritvora –

dakle u vrijeme rata i neprijateljske okupacije izvršio ratni zločin kao neposredni izvršilac u lišavanju slobode – hapšenju državljana Jugoslavije –

čime je izvršio I. djelo iz čl.3 tač.4 a pod II. djelo ratnog zločina iz čl. 3 tač.⁸⁴⁴ zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, pa se stoga

osuđuje

primjenom čl. 18 zakona o kriv. djelima protiv naroda i države po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 10 / deset / godina u koju mu se kaznu uračunava izdržani pritvor i istražni zatvor od 12/V.1945 do danas, te gubitak svih građanskih i političkih prava osim roditeljskih u trajanju od 10 / deset / po izdržanoj kazni i konfiskaciju cjelokupne imovine.

⁸⁴¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10, инв. број 40621

⁸⁴² Поред је руком дописан нечитак текст.

⁸⁴³ Слова су изразито блиједа те постоји могућност грешке у именима и презименима.

⁸⁴⁴ Број који слиједи не види се јасно услјед блиједе штампе.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka i izvršenja kazne koji se proglašuju naplativim.

Optuženi je dužan platiti u ime paušalnog iznosa Dinara 500 u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja pravosnažnosti ove presude.

Naprotiv optuženi Lozančić Ilija

oslobadja se od optužbe

da bi u društvu sa još 5 milicionera u junu između Mračaja i Vukovskog dočeka trojicu seljaka, od kojih su dvojicu ubili a trećeg otjerali u zatvor, te konje i brašno među sobom podijelili-nadalje da bi u društvu sa još 20 milicionera 1943⁸⁴⁵ godine u selu [?]⁸⁴⁶ opljačkao Mitra Bratića i otjerali mu svu stoku, a sina mu i unuka otjerali u Kupres – i konačno da bi u augustu mjesecu 1943 godine u društvu sa još 5 milicionera sudjelovao u pljačkanju i palenju sela Mračaja –

dakle u vrijeme rata i neprijateljske okupacije radio kao neposredni izvršilac ubistava hapšenja i odvođenja stanovnika Jugoslavije i pljačkanja i palenja privatne imovine –

čime bi počinio djelo ratnog zločina iz čl. 3 tač.3 zakona o kriv. djelima protiv naroda i države.

Troškove oslobadjajućeg djela presude snosi državna blagajna.

razlozi

Javni tužilac okruga Travnik pod brojem K.106/45 od 20/XII.1945 podnio je protiv optuženog Lozančić Ilije optužbu stavljajući mu na teret djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 izvršene time što je stupivši u kuprešku miliciju 1942 godine pljačkao, ubijao i vodio borbe protiv NOV-e. Na današnjem pretresu proširio je optužnicu i na utvrdjeni fakat u smislu II iz dispozitiva.

Optuženi je porekao sva djela i svoju krivnju, priznavši jedino da je stupio u kuprešku miliciju u godini 1942 i to iz razloga što je trebao biti prisilno mobilisan u domobranske formacije i otići od kuće, a pošto ima mnogobrojnu familiju, da je pretpostavio da služi ustaškoj miliciji u svome selu i tako prehrani svoju porodicu.

Sud je proveo sve dokaze na navode obrane i optužbe preslušavši ponudjene svjedoke i rezultat provedenih dokaza iscrpno je sadržan u današnjem raspravnom zapisniku.

Nakon svestrane i savjesne ocjene rezultata cjelokupnog dokaznog postupka sud je stekao uvjerenje i prima dokazanim:

Na osnovu iskaza optuženog tj. njegovog sopstvenog priznanja da je iz naprijed navedenih razloga stupio u kuprešku miliciju i da je kao takav učestvovao u borbama protiv NOV-e na sektoru Kupresa, Travnika, Viteza i Busovaće.

Iz iskaza svjedoka Ivana Lozančića sud prima dokazanim da je optuženi Ilija Lozančić lično učestvovao u hapšenju ovoga svjedoka sa još 20 milicionera na dan 28/VI.1942 i da je ovaj svjedok povodom toga bio i pritvoren 35 dana od ustaških vlasti u Kupresu. Iskazu ovoga svjedoka sud je poklonio potpuno vjerovanje obzirom da je isti očevidac i žrtva događaja u pitanju.

Na osnovu izloženog sud je poprimio utvrdjeno činjenično stanje kao u dispozitivu i oglasio okrivljenog krivim za sva djela kao potpuno dokazana i utvrdjena.

Pri odmjeravanju kazne sud je optuženom uzeo kao olakšavajuću okolnost mnogobrojnu porodicu i za prvo djelo odmjerio mu kaznu u trajanju od 9 godina – jer

⁸⁴⁵ Бројеви нису јасно читљиви те постоји могућност грешке.

⁸⁴⁶ Назив мјеста није јасно читљив.

je sve izazvalo i drugo djelo i kao takvo smatra težim, te okolnost da je stalno bježao ispred NOV-e a za drugo djelo 3 godine i obe kazne sve na jednu jedinstvenu u trajanju od 10 godina kao u dispozitivu. Obzirom da je sud utvrdio postojanje ratnog zločina osudio je optuženog i na maksimalni gubitak svih prava osim roditeljskih i konfiskaciju imovine, te ga je obvezao na naknadu troškova i plaćanja paušalnog iznosa obzirom da posjeduje izvjesnu imovinu.

Po ostalim djelima optužbe sud je optuženog morao osloboditi od odgovornosti, pošto jedini svjedok predložen po ovim djelima Lozančić Ivo nije mogao ništa konkretno posvjedočiti u tome pravcu i nema ličnog znanja o ovim djelima nego ih doznaje po pričanju trećih lica, a ova ipak sud nije mogao preslušati usljed neizvjesnosti njihovog boravišta i okolnosti da li su uopšte na životu. Pri ovako labilnom ishodu dokaznog postupka u tome pravcu sud nije mogao doći do pouzdanog uvjerenja o krivnji optuženog glede tih djela i stoga je presudio kao u dispozitivu držeći se principa “u⁸⁴⁷ optuženog“.

Iz svih navedenih razloga sud je presudio kao u dispozitivu.

Travnik, 16 februara 1946.

Zapisničar:⁸⁴⁸

Pretsjednik vijeća:⁸⁴⁹

M.P.

⁸⁴⁷ Ријеч која слиједи није видљива јер се преко ње налази печат.

⁸⁴⁸ Испод се налази нечитак потпис записничара.

⁸⁴⁹ Испод се налази нечитак потпис председника вијећа.

U IME NARODA!

Okružni sud u Travniku u sastavu Matijanić Ivana-sudije kao pretsjednika vijeća, te Bašića Jove i Vrbanić Dragice-presuditelja, kao članova vijeća i čl. 1 pripravnika Benlić Sadže⁸⁵¹ kao zapisničara u kriv.predmetu protiv Radoša Dragutina radi krivičnog djela iz čl.3 i 4.Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države na glavnom pretresu odredjenom naredbom od 27 aprila 1946 održanom na dan 25 maja 1946 u prisutnosti Javnog tužioca Blaškovića Ratoljuba – pomoćnika Javnog tužioca, koji je predveden iz istražnog zatvora i njegovog branitelja Dr.Mehmeda Ruždića – advokata iz Travnika, nakon provedenog dokaznog postupka a po saslušanju optužbe i obrane donio je i proglasio slijedeću

presudu

Optuženi Radoš Dragutin pok.Tadije rođen 15-IV-1906. u Kandiji srez Bugojno, zemljoradnik, srednjeg imovnog stanja, Hrvat, državljanin FNRJ, oženjen, otac 4 djece od 2.1/2 do 12 godina, nepismen, neporočan, u pritvoru i istražnom zatvoru od 3-III-1946

kriv je

što je odmah po kapitulaciji bivše Jugoslavije stupio u ustašku miliciju u Bugojnu, a docnije u V.ustaški zdrug i sa manjim prekidima ostao u ovim formacijama sve do vreme zarobljavanja od strane J.A. kod Dravograda, dakle, u vreme rata sam stupio u naoružanu vojničku i policijsku formaciju sastavljenu od Jugoslavenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njime protiv svoje otadžbine, primajući od neprijatelja oružje i pokoravajući se njegovim naredbama.

čime je učinio krivično djelo iz čl.3 tač.4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Stoga se, obzirom na čl.18 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države u vezi čl.1 i 10 Zakona o vrstama kazni po čl.16 Uredbe o vojnim sudovima.

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD DESET /10/ GODINA, u koju mu se kaznu uračunava izdržani pritvor i istražni zatvor od 3-III-1946 i na gubitak političkih i građanskih prava sem roditeljskih za vreme od 5 godina po izdržanoj kazni.

Dužan je snositi troškove krivičnog postupka i izvršenje kazne, koji se troškovi proglašuju nenaplativim.

Oslobodjava se od dužnosti naknade paušalnog iznosa.

Nasuprot tome,

⁸⁵⁰ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

⁸⁵¹ Име и презиме нису јасно читљиви те постоји могућност грешке.

odbija se optužba

da je za vreme svog službovanja u miliciji u Bugojnu učestvovao u mnogim akcijama na sela oko Bugojna, koja su prilikom takvih akcija paljena i rušena a stanovništvo hapšeno, odvođeno i ubijano na jamama, naročito na jami kod sela Zanesovići, te time da je učinio krivično djelo protiv naroda i države iz čl.3 tač.3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

oslobađa se od optužbe

da je neposredno pred povlačenje Njemaca iz Bugojna, u jesen 1944 godine došao u Selo Golo Brdo sa ustaškom patrolom, preobučeni kao partizani i uhapsio 5 muslimana: Omera⁸⁵², Muharema Buraka, Čabera Basana, Muniba i Mehu Vrebu i pošto su odveli u selo Kandiju, pobili ih u blizini toga sela, te time da bi učinio krivično djelo iz čl.3 tač.3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Troškovi krivičnoga postupka, ukoliko se odnose na oslobodjavajući i odbijajući dio presude, padaju na teret državne blagajne

razlozi

Svojom optužnicom br.E 554/46 od 25 aprila 1946 Javni tužilac okruga Travnik podigao optužnicu protiv optuženog radi krivičnog djela, opisanog pod tačkama 1. i 3. optužnice, dočim je u pogledu krivičnog djela opisanog pod tač.2 optužnice odustao od optužnice, pa je u pogledu ovoga krivičnog djela optužnica odbijena.

U pogledu krivičnog djela, opisanog u osudjujućem djelu presude, optuženi priznaje, da je odmah po kapitulaciji bivše Jugoslavije stupio u ustašku miliciju u Bugojnu, i da je naoružan mjesec dana čuvao stražu na stražarnici. Godine 1942 kada su partizani napali na Bugojno, da je ranjen na položaju u selu Dolićima u ruku, pa je tada otišao u bolnicu i nakon izliječenja povratio kući. Kada je NOV 1943 godine oslobodio Bugojno pobjegao je s ustašama i ponovo se vratio u Bugojno u mjesecu januaru 1944 odakle se povukao u Travnik i dalje s ustašama povlaćio se do Dravograda gdje je zarobljen od strane J.A.

U pogledu krivičnog djela pod tač.3 optužnice brani se, da se toga dana uopšte nije nalazio u selu Golom Brdu nego u Bugojnu.

Preslušani su svjedoci Parić Mustafa, Burak Salih, Lučić Ante, Taber Meho i Kmetaš Rasim, čiji su iskazi sadžani u zapisniku glavnoj raspravi.

Svjedok Parić Mustafa posvjedočio je, da je vidio optuženog kao pripadnika ustaške milicije u Bugojnu i da je čuo, da je optuženi vodio Srbe na jamu.

U pripremnom postupku ovaj je svjedok posvjedočio, da je njemu lično poznato da je optuženi u društvu ustaše Crnjaka odveo lica navedena pod tač.3.optužnice i da je on molio optuženog da mu pusti sina, dok je na glavnom pretresu ove navode svjedok porekao i tvrdi da on optuženog uopšte nije ni poznavao.

Svjedok Salih Burak posvjedočio je, da je od žena čuo, da su neki ustaše odveli lica navedena pod tač.3 optužnice, a to isto je posvjedočio i svjedok Lučić Ante.

Svjedok Čaber Meho posvjedočio je, da su i njega izvikivali ustaše iz kuće, u vreme kada su odveli lica navedena pod tač.3 optužnice i da je on među ostalim glasovima prepoznao glas optuženog.

⁸⁵² Презиме се не види јасно.

Konačno svjedok Kmetaš Rasim posvjedočio je, da je on čuo od svjedoka Čabera Mehe da je i optuženi učestvovao u odvodjenju tih lica, a šta je rekao Čaber Meho gore je navedeno.

Na osnovu izloženog dokazanog materijala sud je donio gornju presudu iz ovih razloga:

Priznanjem optuženog dokazano je, da je optuženi, dobrovoljno stupio u ustašku miliciju u Bugojnu.

Ovo njegovo priznanje potvrđuje i svjedok Parić Mustafa.

Na osnovu ovog utvrđenja dokazani su svi elementi krivičnog djela, za koje je optuženi proglašen krivim, a nema sumnje, da je on kao razuman čovjek potpuno svjestan bio činjenica, da stupa u formaciju, koja je imala zadatak da se bori protiv narodnog pokreta pa je time dokazana i njegova subjektivna krivnja.

Pri odmjeraivanju kazne sud je optuženiku priznao slijedeće olakšavajuće okolnosti: priznanje, neporočnost i nedužnu obitelj, a od otežavajući okolnosti, da je optuženik učestvovao i u akcijama kod Bugojna, jer sam priznaje da je na položaju u selu Dolićima bio ranjen u ruku i okolnost, da je do konca NDH ostao u ustaškoj terorističkoj formaciji.

Sud je zasnovao svoju odluku o nenaplativosti troškova krivičnog postupka o oslobađanju od plaćanja paušalnog iznosa na osnovi obiteljskih i ekonomskih prilika optuženika.

Nasuprot tome sud je optuženika oslobodio od optužbe radi krivičnog djela, opisanog pod tač.3 optužnice iz ovih razloga:

Dok je svjedok Parić Mustafa u izvidjajima posvjedočio, da je i optuženi bio u društvu ustaške patrole, koja je odvela navedena lica, dotle je to na sudu porekao, pa šta više tvrdi, da optuženog do danas nije ni znao.

Ostali svjedoci Salih Burak i Lučić Ante navode, da su oni od žena čuli, da je optuženik učestvovao u toj patroli. Svjedok Čaber Meho kaže, da je čuo od svjedoka Kmetaša Rasima, da je optuženik bio učesnik odvodjenja, a svjedok Kmetaš Rasim svoje saznanje osniva na tome, da je prepoznao glas optuženika.

Prema tome nema nikakvih dokaza za ustanovljenje navoda optužbe u pogledu ovoga krivičnog djela, a što se tiče iskaza svjedoka Kmetaša Rasima da je prepoznao glas optuženika, ovaj dokaz sam po sebi nemože biti osnovom osudjujuće presude, jer nije isključena mogućnost da i druga lica imaju sličan glas optuženikovog.

Stoga ga je u nedostatku dokaza za ovo krivično djelo sud oslobodio.

Travnik, dne 25 maja 1946 g.

M.P.

Zapisničar:⁸⁵³

Pretsjednik vijeća:⁸⁵⁴

Ova je presuda stala na pravnu snagu, dana 12 augusta 1946. sa dodatkom da je kazna presudom Vrhovnog suda N.R.B. i H.Br.Kžv.991/46-1 od 12.VIII.1946. godine, snižena od 10.godina, na 8.godina lišenja slobode sa prinudnim radom, dočim je ostali dio prvostepene presude nepromjenjen.-

OKRUŽNI SUD U TRAVNIKU.-

Travnik, dne 13.septembra, 1946.godine.-⁸⁵⁵

M.P.

⁸⁵³ Испод се налази латинични потпис записничара.

⁸⁵⁴ Испод се налази латинични потпис предсједника вијећа.

⁸⁵⁵ Испод се налазе два латинична потписа.

ОКРУЖНИ СУД У ТРАВНИКУ.⁸⁵⁶

Број: Ко 250 – 1946.

PRESUDA У име народа!

У кривичном предмету против **MARJANOVIĆA FRANJE** због кривичног дјела из чл.3 таč.3 и 4 Закона о кривичним дјелима против народа и државе окружни суд у Травнику одредио је и по вијећу састављеном од судије **Matijanića Ivana** као претсједника и судија – поротника **Rustanpašića Mustafe** и **Altarca Mike** као чланова, а у присуству **Smoljan Marice** као zapisničara, **Blaškovića Ratoljuba** као Јавног тужиоца, **Dr.Marka Kotlarića** као branioca, одржао главни претрес против **Marjanovića Franje** који се налази у истражном затвору, па је на предлог Јавног тужиоца да се оптужени по закону казни и на предлог одбране, да се оптужени што блаже казни, данас дне 31.decembra 1946 године

presudio

Оптужени **Marjanović Franjo** pok.Joze и мајке pok.Andje родјене **Djapić**, родјен 5-X-1917 године у Бугојну, настанјеног у Сарајеву, Хрват, држављанин FNRJ, казанджџија, без иметка, оженјен, без дјеце, писмен са 4 разреда основне школе, непорочан, налази се у истражном затвору од 12-VII-1946.

kriv je

што је за вријеме рата и непријатељске окупације:

1./Neustanovljenog дана отприлике у априлу мјесецу 1941. добровољно ступио у помоћну полицију, која је стајала на расположењу усташком логору у Бугојну и врбовао **Saliha Šupića** да у исту ступи, пошто га је razorужао као војника бивше Југославенске војске;

2./Kao takav neustanovljenog дана и мјесеца учествовао у hapшењу Срба из града и среза Бугојно, поступајући при томе нечовјечно према онима, које је спроводио и чувао стражу код затворених Срба и Јевреја, међу којима су били **Jovo** и **Djordje Periz**, **Dj[?]Imus**, **Čedo Vulić** и **Djordje Kisić**.

dakle под 1./ за вријеме рата ступио у наоружане полицијске формације састављене од Југославенских држављана и врбовао друге да у исте ступе у циљу помоганја непријатеља и заједничке борбе с њиме против своје отадзбине, примивши од непријатеља оруђе и покоравајући се његовим наредбама, а под 2./ у вријеме рата и непријатељске окупације био непосредни извршилац hapшења и мучења становништва Југославије,-

чиме је починио под 1./ кривично дјело из чл.3 таč.4 закона о кривичним дјелима против народа и државе, а под 2./ кривично дјело из таč.3, чл.3 истог закона,-

па се ради тога а по чл.4 закона о кривичним дјелима против народа и државе у вези са чл.1 таč.⁸⁵⁷ и 6, чл.5, 8, 9, 10 и 21.закона о потврди и измјенама закона о врстама казне

⁸⁵⁶ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

⁸⁵⁷ Слиједи број који није јасно читљив.

osuđuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD TRI /3/ GODINE, u koju mu se kaznu uračunava istražni zatvor od 12 jula 1946 godine, te na kaznu gubitka političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od jedne godine.

Optuženi je dužan naknaditi troškove krivičnog postupka osuđujućeg dijela presude i trošak izvršenja kazne, koji se troškovi proglašuju nenaplativim, a oslobodjava se od dužnosti plaćanja paušalnog iznosa.

Nasuprot tome optuženi Marjanović Franjo

oslobodava se od optužbe

1./ Da je tačno neutvrđenog dana 1941 godine kao pomoćni policajac u društvu sa Brankom Kuštrom, Matom Vučićem, Jerclom Ivanom, Jurišićem Ivanom /Carem/ i drugima učestvovao u odvođenju i ubijanju na jami udaljenoj od 200 – 300 metara od ceste kod sela Kožvarice, jedne grupe od 20 – 30 lica, među kojima su bili Djordje i Miloško Vranić.

2./ Da je neutvrđenog dana jula mjeseca 1941 godine kao pomoćni policajac u društvu sa Brankom Kuštrom, Ivanom i Karlom Jerclom, Jurišić Ivanom i drugima učestvovao u odvođenju i ubijanju na jami kod Zanesovića jedne grupe od 15 Srba i Jevreja, među kojima je ubijen i neki Isak – Jevrejin, kojemu je prezime nepozanto; čime bi imao počinuti daljnja krivična djela iz čl.3 tač.3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Troškove krivičnog postupka oslobodjavajućeg dijela presude snosit će državna blagajna.

razlozi

Optuženi na današnjem pretresu priznaje samo djelo pod 1./ osuđujućeg dijela presude označenog, dočim sva ostala djela poriče, premda je u prethodnom postupku priznao sva djela. Da je optuženi dobrovoljno stupio u pomoćnu policiju potvrđeno je osim priznanja optuženog i iskazom svjedoka Čatić Nusreta, Babića Safeta, Šupića Saliha, Mešića Rasima i Hadžiabdića Hamdije, pa je sud na temelju toga poprimio tu činjenicu za dokazanu.

Da je optuženi vrbovao Saliha Šupića u pomoćnu miliciju, razoružavši ga prethodno kao vojnika bivše Jugoslavenske vojske ustanovljeno je iskazom svjedoka Saliha Šupića, pa je sud na temelju tog iskaza poprimio i tu činjenicu za dokazanu.

O krivnji opruženog u subjektivnom i objektivnom pravcu glede djela pod 2./ osuđujućeg dijela presude označenog uvjerio se je sud na temelju iskaza svjedoka Šupića Saliha, Mešića Rasima i Hadžiabdića Hamdije, koji su suglasno posvjedočili, da je optuženi na njihove oči sprovodio uhapšene i čuvao stražu kod zatvorenih Srba i Jevreja, a svjedoci Mešić Rasim i Hadžiabdić Hamdija osim toga su posvjedočili, da je optuženi kod toga maltretirao zatvorenike. Osim toga i svjedoci Čatić Nusret i Babić Safet potvrdili su, da je optuženi čuvao stražu kod zatvorenih Srba i Jevreja.

Kako se u djelu pod 1./ nalaze sva obeležja krivičnog djela iz čl.3 tač.4 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države a u djelu pod 2 sva obeležja krivičnog djela iz čl.3 tač.3 istog zakona to ga je sud tih djela i krivim proglasio.

kod odmjerjenja kazne poprimio je sud kao otegotno ništa a kao olakotno, djelomično priznanje i neporočnost pa mu je dosljedno tome a na temelju zakonskih propisa citiranih u dispozitivu presude odmjerio za svako djelo kaznu lišenja slobode

sa prinudnim radom u trajanju od dvije godine, izrekavši istodobno za obadva djela zajedničku /Ukupnu/ kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od tri godine i gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od godinu dana, kao primjerenu stepenu njegove krivične odgovornosti. Kod toga je sud uračunao optuženome u dosudjenu kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom već izdržani istražni zatvor od 12 jula 1946 godine.

Što se tiče oslobodjavajućeg dijela presude, to valja istaknuti, da se je optužba u pogledu tih djela osnivala jedino na priznanju samog optuženog u prethodnom postupku, a kako je optuženi to priznanje na današnjem glavnom pretresu opozvao, i kako ni tokom prethodnog postupka ni tokom pretresa nisu izbili nikakvi dokazi koji bi sa sigurnošću utvrdjivali krivnju optuženog, to je sud rukovodeći se principom in dubio pro reo morao optuženog od optužbe u pogledu tih djela osloboditi.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka, troškovima izvršenja kazne i paušalnog iznosa temelji se na postojećim zakonskim propisima i slabom ekonomskom stanju optuženog.

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU!

Travnik, dne 31.decembra 1946.

ZAPISNIČAR:⁸⁵⁸

PRETSJEDNIK VIJEĆA:⁸⁵⁹

M.P.

Presuda je stala na pravnu snagu, na dan 31.decembra, 1946.godine.-
Travnik, dne 13.januara, 1947.godine.-

M.P. S.F.-S.N.⁸⁶⁰

⁸⁵⁸ Испод је нечитак потпис записничара.

⁸⁵⁹ Испод је латинични потпис председника вијећа.

⁸⁶⁰ Испод је нечитак потпис.

PRESUDA! **U ime naroda!**

U krivičnom predmetu protiv HRVAČIĆA LATIFA zbog krivičnog djela iz čl.3 tač.3 Zakona o kriv.djelima protiv naroda i države okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od sudije ovog suda Hadžialića Midhata kao pretsjednika i sudije – porotnika Djukića Stipe i Žune Mehe kao članova, a u prisutnosti Enise Prčić kao zapisničara, Hamdije Sinanovića kao Javnog tužioca, Dr.Mehmeda Ruždića kao branioca održao javni pretres protiv Hrvačića Latifa, koji je u pritvoru, pa je na predlog Javnog tužioca, Dr.Mehmeda Ruždića kao branioca održao javni pretres protiv Hrvačića Latifa, koji je u pritvoru, pa je na predlog Javnog tužioca, da se optuženi po zakonu kazni i na predlog odbrane da se optuženi za djelo koje priznaje što blaže kazni, a za ostala djela da se oslobodi, danas dne 12.novembra 1946.godine

presudio

Optuženi HRVAČIĆ LATIF, Hasanov i majke Hatidje rođj.Basalić, rođen 1912 god.u selu Oborcima srez Bugojno, gdje i stanuje, Musliman, državljanin FNRJ, udovac, bez djece, zemljoradnik, siromašnog stanja, pismen sa 4 razreda osnovne škole, neporočan, u istražnom zatvoru od 15.maja 1946.godine

kriv je

što je za vrijeme rata i neprijateljske okupacije tačno neustanovljenog dana u mj.augustu 1941.god.kao pripadnik seoske naoružane straže u selu Oborcima u 11 sati noću došao u kuću Balihodjica Safeta naredivši istome slijedeće: “Safete, idi odmah na stanicu, ima naredjenje da odeš u Komar, našto se je isti spremio i otišao na stanicu u Oborce, gdje je dobio naredjenje od Tahira Begovića i od tuženog, da sprovede iz Komara Jovu Makitana, koji je na putu iz Komara prema Oborcima ubijen,

što je dakle učestvovao kao pomagač u odvođenju Jug.državljana, čime je počinio krivično djelo iz čl.3 tač.3 Zakona o kriv.djelima protiv naroda i države, pa se radi toga po čl.4 tač.2 istog zakona u vezi čl.1 tač.3, čl.5 i čl.21 Zakona o potvrdi i izmjenama zakona o vrstama kazne

osudjuje

NA KAZNU LIŠENJA SLOBODE SA PRINUDNIM RADOM U TRAJANJU OD ŠEST /6/ MJESECI, u koju mu se kaznu uračunava pretrpljani pritvor i istražni zatvor od 15 maja 1946.godine.

Optuženi je dužan snositi troškove kriv.postupka osudjujućeg dijela presude i izvršenja kazne, koji se troškovi proglašuju naplativim, a dužan je platiti u ime paušalnog iznosa svotu od 500 Din.u roku od 15 dana do dana pravosnažnosti ove presude.

Nasuprot tome optuženi HRVAČIĆ LATIF

⁸⁶¹ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

oslobodava se od optužbe

1) da je u isto vrijeme navedeno u dispozitivu osudjujućeg dijela presude kao funkcioner ust.terorističkog aparata u Oborcima u 11 sati po noću izvršio kriv.djelo opisano u dispozitivu osudjujućeg dijela presude te time da je počinio krivično djelo iz čl.3 tač.3 zakona o kriv.djelima protiv naroda i države;

2./ Da je mjeseca augusta 1941.god. u saradnji sa notornim ustaškim zlikovcima i rukovodiocima u Oborcima ito: Tahirom Begovićem, Ivanom Djebom i braćom Togonari ustaškim emigrantima iz Zagreba izdavao naredjenje za prisilna odvođenje i ubijanja Srba u Oborcima i okolini, čime bi imao počiniti krivično djelo iz čl.3 tač.3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Troškove kriv.postupka oslobodjavajućeg dijela presude snosit će državna blagajna.

razlozi

optuženi priznaje, da je on bio član ustaške seoske straže u selu Oborcima te dozvoljava mogućnost, da je on kao takav izdao naredjenje Dafetu Balihodjiću da ide na stanicu Oborci i dalje u Komar, ali poriče, da bi on izdao naredjenje spomenutom Balihodjiću, da dovede Jovu Makitana.

Medjutim iskazima preslušanih svjedoka Safeta Balihodjića i Haleta Saliha nesumnjivo je utvrđeno, da je baš optuženi došao po noći u kuću Safeta Balihodjića i naredio istome da ide na stanicu a zatim u Komar, te da je, kad je potonji došao na stanicu zajedno sa Tahirom Begovićem izdao naredjenje Safetu da ide u Komar da sprovede iz Komara Jovu Makitana.

Na temelju iskaza gore navedenih svjedoka, kojim sud poklanja punu vjeru, sud se je uvjerio, da je optuženi zaista došao u kuću Safeta Balihodjića po noću u 11 sati te ga pozvavši u stanicu izdao mu naredjenje zajedno sa Tahirom Begovićem da dovede iz Komara Jovu Makitana. Kako je nesumnjivo utvrđeno i priznanjem samog optuženog i iskazima gore navedenih svjedoka, da je Jovo Makitan putem iz Komara – Oborci ubijen, to se u djelo optuženikovo nalaze sva obeležja krivičnog djela iz čl.3 tač.3 Zakona o kriv.djelima protiv naroda i države, pa ga je sud dosljedno tome tog djela i krivim proglasio.

Kod odmjerjenja kazne optuženom je sud uzeo kao otegotno ništa a kao olakotno djelomično priznanje, neporočnost i okolnost, da je optuženi pomagao kasnije NOV-u i stupio u redove NOV-e, pa ga je dosljedno tome a na osnovu Zakonskih propisa cit.u dispozitivu presude osudio na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od šest mjeseci kao primjerenu stepenu njegove krivične odgovornosti. Kod toga je sud uračunao optuženome u gornju kaznu pretrpljeni pritvor i istražni zatvor od 15 maja 1946 god., jer se je tokom pretresa ustanovilo, da je on tog dana lišen slobode.

Izreka suda o troškovima kriv.postupka osudjujućeg dijela presude i troškovi izvršenja kazne i o paušalnom iznosu osniva se na ekonomskom stanju optuženog.

Što se tiče optužbe, da je optuženi bio funkcioner ustaškog terorističkog aparata u Oborcima i da je kao takav izvršio djelo u dispozitivu osudjujućeg dijela presude označenog i nadalje da je u saradnji sa ustaškim notornim zlikovcima izdao naredjenje za prisilno odvođenje i ubijanje Srba u Oborcima i okolini, to u tom pogledu ni tokom prethodnog postupka ni tokom glavnog pretresa nisu izbili dovoljni dokazi, koji bi sa sigurnošću govorili zato, da je optuženi ta djela izvršio.

Optuženi naime odlučno poriče ta djela a svjedoci, koji su dali svoje mišljenje,

da bi optuženi mogao biti taj funkcioner i naredbodavac odvodjenja likvidiranih Srba, na glavnom pretresu ta svoja mišljenja opozvali.

Stoga je sud u pomankanju dokaza, a rukovodeći se načelom in dubio pro reo optuženog od optužbe oslobodio.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka oslobodjavajućeg dijela presude osniva se na postojećim zakonskim propisima.

M.P.

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU!

Travnik, dne 12.novembra 1946.

ZAPISNIČAR.⁸⁶²

PRETSJEDNIK VIJEĆA.⁸⁶³

⁸⁶² Испод је латинични потпис записничара.

⁸⁶³ Изнад је нечитак потпис предсједника вијећа.

PRESUDA ! U ime naroda !

U krivičnom predmetu protiv ŠKRIVANIĆA MIROSLAVA I MILANA zbog krivičnog djela iz čl. 10 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države okružni sud u Travniku odredio je i po vijeću sastavljenom od sudije Hadžialića Midhata kao pretsjednika i sudija – porotnika : Tuco Uzeira i Rustanpašića Mustafe kao članova, a u prisutnosti Smoljan Marice kao zapisničara, Blaškovića Ratoljuba kao Javnog tužioca, Djokovića Dejana kao zastupnika privatnog učesnika, Dr. Mehmeda Ruždića kao branioca proveo glavni pretres protiv Škrivanića Miroslava i Milana, koji su na slobodi, pa je na predlog Javnog tužioca da se optuženi po zakonu kazni, na predlog zastupnika privatnog učesnika da se optuženi osudi na solidarno plaćanje u ime oštete 1,748.234,70 para i na predlog odbrane, da se optuženi oslobode od optužbe odnosno da se što blaže kazne danas dne 20 novembra 1946. godine

presudio je

I. optuženi ŠKRIVANIĆ MIROSLAV, pok. Ante i majke Anastazije rođj. Marušić, rođen 1907., u Omišu, nastanjen u Karlovcu, Mišićeva⁸⁶⁵ 12, Hrvat, državljani FNRJ, rudarski preduzetnik, bez imetka, pismen sa 8 razreda gimnazije, oženjen, otac 1 djeteta od 15 godina, neporočan, nalazi se na slobodi.

II. optuženi ŠKRIVANIĆ MILAN, pok. Antuna i majke Anastazije rođj. Marušić, star 38 godina, rođen u Omišu, nastanjen u Vrginom Mostu, Hrvat, državljani FNRJ, rudar, bez imetka, neoženjen, pismen, neporočan, nalazi se na slobodi

krivi su

što su za vrijeme rata i neprijateljske okupacije:

1./ U vremenu od 28. decembra 1941 do 31 marta 1943. samovlasno i bez ičijeg odobrenja iskorištavali rudnička državna zaštitna polja broj: 1358/86 i broj: 1360/86 u općini Gračanica, srez Bugojno, pa su iz rudnika uglja, kojeg su otvorili na tim zaštitnim poljima otpremili putem željezničke stanice u Bugojnu 3.885 tona lignitnog uglja raznim preduzećima i ustanovama, od koje je količine otpremljeno 340 tona Poglavnikovom tjelesnom zdrugu u Zagreb i neke količine drugim ustaškim i okupatorskim vojnim jedinicama;

2./ U istom vremenu kao pod 1./ osposobili industrijsku prugu od Bugojna do rudnika Gračanica u dužini od 9. i pol km. koristeći istu za prevoz velikih količina ugljena okupatoru;

dakle za vrijeme rata privredno saradjivali s okupatorom, ostavljajući mu svoju stručnu spremu i svoju industriju uglja na raspoloženje, jačajući time ekonomsku snagu i ratni potencijal neprijatelja, -

čime su počinili krivična djela iz čl. 10 zakona o krivičnim djelima protiv

⁸⁶⁴ Архив БиХ, фонд ЗКУЗ, кутија 10 (не садржи инв. број)

⁸⁶⁵ Ријеч није јасно читљива те постоји могућност грешке.

naroda i države, -

pa se radi toga obzirom na čl. 18 istog zakona po čl. 3 zakona o nacionalnoj časti u vezi čl. 1 tač. 10 i čl. 14 zakona o potvrđi i izmjenama zakona o vrstama kazni

osudjuju

NA KAZNU KONFISKACIJE CJELOKUPNE IMOVINE.

Optuženi su dužni nadoknaditi solidarno troškove kriv postupka osudjujućeg dijela presude, koji se troškovi proglašuju naplativim te dužni su platiti u ime paušalnog iznosa svaki po 1.000. – Din.

Nasuprot tome optuženi Škrivanić Miroslav i Milan

oslobodavaju se od optužbe

da su za vrijeme rata i neprijateljske okupacije:

1./ Odmah nakon kapitulacije bivše Jugoslavije iskorišćujući rudnik magnezita kod Višegrada isporučili za Njemački veleobrt 240 vagona prvoklasnog kalcineta za vrijeme od 4 meseca;

2./ Sa svojom vlastitom željeznicom prevozili ustaše i domobrane iz Bugojna u G. Vakuf, prenoseći istovremeno istima besplatno hranu;

čime su imali počinuti daljnja krivična djela iz čl. 10 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

Troškove krivičnog postupka oslobodjavajućeg dijela presude snosit će državna blagajna.

Privatni učesnik Ministarstvo industrije i rudarstva narodne Republike Bosne i Hercegovine upućuje se sa svojim privatno pravnim potraživanjem na redoviti put građanske parnice.

razlozi

optuženi priznaju da su oni nakon toga, kad su bili

izbačeni iz rudnika Vesele samovlasno zauzeli rudnička državna zaštitna polja broj 1358/86 i broj: 1360/86 i počeli su ih iskorišćavati, vadeći sa istih lignitni ugalj. Posao u rudniku da su podijelili na taj način, da se je prvooptuženi Miroslav bavio administracijom a drugooptuženi Milan tehničkom stranom, ali da su sve radove u rudniku poduzimali nakon prethodnog sporazuma i dogovora. Kasnije da su isposlovali od tadašnjeg Ravnateljstva Državnih Rudarskih preduzeća u Sarajevu dozvolu za iskorišćavanje tih zaštitnih polja. Priznaju takodjer da su izvadili iz tih zaštitnih polja najmanje 3.885 tona lignitnog uglja, koji da su otpremali različitim preduzećima i ustanovama, a osim toga da su prodavali taj ugalj i mještanima Bugojna i njegove okoline. Osim toga optuženi Milan Škrivanić priznao je, da iz njihovog rudnika otpremljeno direktno Poglavnikovom tjelesnom zdrugu oko 150 tona uglja, dočim optuženi Škrivanić Miroslav to poriče. Medjutim obojica priznaju tačnost nalazećeg se u spisu izvadka otpremljenog lignita od tvrtke braće Škrivanić putem željezničke postaje u Bugojnu. Konačno priznaju, da su oni uzeli u zakup od trgovačke tvrtke Ugar željezničku liniju od Bugojna do rudnika Gračanica u dužini od 9 i pol kilometara i to u [?]⁸⁶⁶ stanju i da su istu oni osposobili i nakon toga da su istu koristili za prevoz ugljena iz svog rudnika Gračanica.

⁸⁶⁶ Рјеч није читљива.

To je njihovo priznanje potvrđeno iskazima na današnjem pretresu i preslušanih svjedoka Palčića Juraja i Nike Medunića od kojih je prvi posvjedočio da su optuženi marljivo expropriisali rudnik Gračanicu i da im je on kao magacioner tehničkog odeljka u Bugojnu izdavao krampe, lopate i eksploziv i da su popravili prugu Bugojno – Gračanica, a drugi, da su optuženi eksploatisali rudnik Gračanica. Uvidom pak u izvadak otpremljenog lignita od tvrtke braće Škrivanić putem željezničke postaje u Bugojnu ustanovljeno je da su optuženi otpremili preko same željezničke stanice u Bugojnu 3.885 tona različitim ustanovama a od toga direktno Poglavnikovom tjelesnom zdruhu u Zagrebu 350 tona zatim veću količinu Vojnom opskrbnom slagalištu u Zagrebu, zatim nešto V. Ustaškom zdruhu u Zagrebu, Njemačkoj vojnoj komandi u Jajcu, Ustaškom posadnom zapovjedništvu u Sarajevu i.t.d.

Kod ovakvog utvrđenog činjeničnog stanja jasno je, da su optuženi svoju industriju uglja davali na raspolaganje okupatorima i njegovim pomagačima, jer su za sam Poglavnikov tjeleski zdrug isporučili 340 tona ugljena pored velike količine koju su isporučili Vojnom opskrbnom skladištu u Zagrebu, ustaškim zdruhovima, Njemačkoj komandi u Jajcu i Ustaškim posadama u Sarajevu. Tim isporukama oni su svakako pojačavali ekonomsku snagu i ratni potencijal neprijatelja, a uspostavljanjem željezničke pruge Bugojno – Gračanica omogućili su okupatoru brzo i pravilno prebacivanje kako ustaša tako i domobrana na razne položaje i dovoz hrane njima.

U takvim radnjama optuženih predleže sva obeležja jednog produženog krivičnog djela iz čl. 10 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, jer su sve ovo radili sa sviješću da time pomažu okupatora i njegove pomagače i na taj način ojačavaju njegovu ekonomsku snagu i ratni potencijal.

Kod odmjerjenja kazne poprimio je sud kao otegotno ništa, a kao olakotno njihovo priznanje, neporočnost i okolnost, da nisu razvili veći opseg proizvodnje ugljena i drugih ruda, premda su imali sve uslove za to, a kod prvooptuženog još i njegovu nevinu obitelj, pa im je dosljedno tome a na osnovu zakonskih propisa citiranih u dispozitivu presude izrekao kaznu konfiskacije njihove cjelokupne imovine kao primjerenu stepenu njihove krivične odgovornosti.

Izreka suda o troškovima krivičnog postupka osudjujućeg dijela presude i paušalnom iznosu osniva se na činjenici da su optuženi državni namještenici, pa su prema tome u stanju platiti kako troškove krivičnog postupka, tako i paušalni iznos.

Što se tiče inkriminacije, da su optuženi isporučili iz rudnika magnezita kod Višegrada za Njemački veleobrt 240 vagona prvoklasnog kalcinata, to u tom pogledu doduše predleži iskaz svjedoka Ferde Tucakovića, koji je posvjedočio, da mu se je drugooptuženi Milan Škrivanić hvalio da je on tu količinu izvezao te podnesak zastupnika tuženih Dr. Ivice Pavičića u kome se ističe ista činjenica, ali je optuženi Milan Škrivanić obeskrepio te navode time, što je u svoju odbranu naveo da su oni tu činjenicu premda ista nije istinita, isticali u svrhu da se prikažu pred tadašnjim ustaškim vlastima i funkcionerom ustaškog režima Tucakovićem, da su i oni zaslužni ustaški odnosno okupatorski režim.

Kako je ta obrana optuženih posve vjerovatna, i kako nije ni tokom prethodnog postupka ni tokom glavnog pretresa nisu izbili nikakvi pozitivni dokazi, koji bi sa sigurnošću govorili za to, da su optuženi inriminisano djelo počinili, to ih je sud u pomanjkanju dokaza, a rukovodeći se principom in dubio pro reo od optužbe oslobodio.

Takodjer je sud morao optužene osloboditi od optužbe u pogledu inkriminacije, da su oni sa svojom vlastitom željeznicom prevozili ustaše i domobrane iz Bugojna u G. Vakuf, prenoseći istovremeno njihovu hranu, jer se je ustanovilo, da

je to činjeno često od strane okupatora i njegovih pomagača, bez njihova znanja, a nekada i pod presijom okupatora i pomagača.

Izreka suda o troškovima kriv. postupka oslobodjavajućeg dijela presude osniva se na postojećim zakonskih propisima.-

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU!

Travnik, dne 20. novembra 1946.

ZAPISNIČAR:

PRETSJEDNIK VIJEĆA:

M.P.

F U pogledu odštetnog zahtjeva od strane Ministarstva industrije i rudarstva NRB i H. sud je morao privatnog učesnika sa privatno pravnim potraživanjem uputiti na redovitu parnicu iz razloga, što se oštetni zahtjev bazira na kupoprodajnoj cijeni ugljenog lignita iz Kreke, a svakako od kupoprodajne cijene treba odbiti troškove proizvodnje ugljena, a osim toga pitanje je, dali je lignit iz rudnika Gračanica istog kvaliteta kao i lignit iz Kreke. Kako sve te činjenice treba još ustanovljivati a što bi zadržalo okončanje ovog krivičnog postupka, to je sud morao privatnog učesnika uputiti na redovitu parnicu, kako se ne bi stime zadržavao okončanje ovog postupka. M.P.

*Presuda je stala na pravnu snagu,
na dan 20.XI.1946. godine. –*

Travnik, dne 26.XII.1946. godine

M.P.

S.F. – S.N.⁸⁶⁷

⁸⁶⁷ Испод се налази нечитак потпис.

ИЗВЈЕШТАЈИ

M.P.
J.S. Broj 645/taj.

Četničko-komunistička
akcija u predjelu: Kupres-
Livno i napad na talijansku
vojsku⁸⁶⁸

VRHOVNOM ORUŽNIČKOM ZAPOVJEDNIČTVU

Knin 6. prosinca 1941.

ZAGREB

Savezno izvješću J.S. Br. 642/taj. od 5.ovog mjeseca izvješćujem:

U borbi sa četničko-komunističkom bandom u prostoru sela: Blagaj i Rastičevo, kotar Kupres, nestao je jedan oružnik i 2 domobrana odjelenja Blagaj, postaje Kupres.

4.ov.mjes. nestala je jedna ophodnja postaje Šuica kotar Livno i to razvodnik Marko Pedišić i pokusni oružnik Jozo Kriste. Oni su nestali u selu Malovan istoga kotara i vjerovatno su zarobljeni.

Četnici su zarobili i odveli Antu Žulj, glavara sela G. Malovan, kotar Livno.

5.ov.mjes. oko 14.30 sati jedan jači četničko-komunistički odjel napao je kod sela Stržanj sjev. od sela Šuice, talijansku vojsku, koja se je kretala od Livna za Kupres kao pojačanje u borbi oko Blagaja i Rastičeva. Poginula su 2 i teže ranjena 4 talijanska vojnika, a nekoliko je teretnih samovoza manje oštećeno puščanim nabojima.

Pobunjenici nadiru sa jakim snagama.

Svi grkoistočnjaci kotara Kupres dižu se na ustanak i pridružuju pobunjenicima.

Svi grkoistočnjaci sela G. i D. Malovana listom su napustili domove i pobjegli u šume.

Prijeti najozbiljnija opasnost napada pobunjenika na selo i postaju Šujica, pa dalje u pravcu Livna i Duvna.

Brzoglasna i brzopjavna veza: Livno-Šuica-Kupres potpuno je prekinuta.

Kod pučanstva je zavladao opći strah i panika.

Sa krilom Travnik i vodom Livno nisam mogao dobiti brzoglasnu vezu radi izdavanja zapovjedi i primanja naknadnih izvještaja o toku prodiranja pobunjenika, borbe i protuakcije, pa nisam mogao saznati ni o početku, ni obilnosti pripremane naše akcije iz Kupresa.

Talijanska je vojska uputila pojačanje iz Livna i preduzela akciju sa našim oružnicima, ali nisam mogao saznati sa kojom snagom.

Zapovjednik, pukovnik:⁸⁶⁹

RAZASLATO: Vrhovnom oružničkom
zapovjedničtvu i Ravnateljstvu
za ja. red i sigurnost NDH.

⁸⁶⁸ Војни Архив, Фонд НДХ, К 141I, Ф 1, Д 1/1.

⁸⁶⁹ Испод се налази нечитак потпис.

M.P. 82/taj.
15-I 1942

PREDMET: Akcija čišćenja
odmetnika kod Bugojna⁸⁷⁰

1. Ministarstvu hrvatskog domobranstva /Glst./
2. Ministarstvu unutrašnjih poslova
3. Zapovjedništvu III domobranskog sbora /Glst/

Povodom akcije čišćenja, koju je 5.ov.mj. poduzeo povjerenik glavnog Ustaškog stana u Bugojnu u s. Skakavci i Zijamet /kotar Bugojno/, protivu odmetnika, koji su se u tim selima zadržavali i nasilno odvodili tamošnje grko-istočnjake u svoje redove, zapovjednik oružničke postaje u Bugojnu dostavio je ovom zapovjedništvu između ostalog i slijedeće:

„5. ov.mj. povjerenik glavnog Ustaškog stana Nikola Jurišić skupio je jednu grupu ustaša oko 50 ljudi, koji su krenuli istog dana oko 11 sati preko sela Zijameta i Skakavaca. U selu Zijametu podijelili su se na rojeve i odmah su počeli pucati iz pušaka, te je pučanstvo počelo bježati iz kuća i tom prilikom ubili su slijedeće osobe:

- Milana Vujića pok. Jove, star 25 godina,
- Djordju Vujića pok. Jove, star 18 godina,
- Ilija Bujaka pok. Riste, star 35 godina, i
- Nedeljka Stojića, Špirina, star 11 godina, svi iz sela Zijameta,

općine i kotara Bugojno. Ovu grupu ustaša predvodio je povjerenik Nikola Jurišić iz Bugojna, koja je pod njegovom komandom prešla iz Zijameta u Skakavce. U selu Skakavcima u kući Bogde Milutinovića došla je jedna grupa ustaša gdje su u kući našli jednu pečenicu od 30 kg koju su pojeli, a ostatak bacili psima, te rakije oko 20 litara popili odnosno 5 litara ponijeli sobom, a ostatak prolili, vršili pretres kuće, lupali sanduke, prozore, i da su navodno uzeli 3.000 kuna. Među ovim ustašama nije bio povjerenik Nikola Jurišić, već su bili pod vodstvom općinskog redara Stipe Vukovića iz Bugojna. U koliko se moglo doznati po neki ustaša delimično su po kućama skidali meso i jeli, te pili rakiju i drugo.

Kako je ovaj postupak ustaške milicije bio drzak i nekorektan, koji su sada sa ovim ugrozili stanje kod grko-istočnjaka u selu Zijametu i Skakavcima tako, da je ovoj postaji sa sadašnjim brojem oružnika, uopće nemoguće vršiti uredovanje u ovim selima. Za djelo kod Milutinovićeve kuće potpisati će prikupiti sve podatke i dostaviti će prijavu nadležnim, da bi stekli grko-istočnjaci ubjedjenje da vlasti u N.D.H. vode računa o svakom njenom pripadniku.“

Prednje se dostavlja na znanje.

M.P. 18.I.1942.
246/taj.

ZAPOVJEDNIK PUKOVNIK
/Kozel/⁸⁷¹

⁸⁷⁰ Војни Архив, Фонд НДХ, К 75, Ф 3, Д 3/1.

⁸⁷¹ Испод се налази потпис заповједника пуковника.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
VELIKA ŽUPA PLIVA I RAMA
U JAJCU⁸⁷²

Broj: V.T. 69/42.

Predmet: Izvješće velike župe
Pliva i Rama u Jajcu za vrieme
od 11. travnja do 15.1942.

1. Ministarstvu unutarnjih poslova /Tajništvo/
2. Ravnateljstvu za javni red i sigurnost
3. Ministarstvu vanjskih poslova
4. Obćem upravnom povjereniku- Sušak
5. Županstvu pri Poglavniku
6. Ministarstvu Hrvatskog Domobranstva Glavni Stožer

Savezno okružnici ministarstva unutarnjih poslova od 15. siječnja 1942. godine V.T. br. 14-I-A-1942 podnosim slijedeće izvješće:

I.

DJELOVANJE POBUNJENIKA NA PODRUČJU ŽUPE

Pobunjenička djelatnost na području ove župe mjestimično uzima sve to većeg maha, a mjestimično jenjava. Tako je skoro prestala djelatnost pobunjenika u okolini Jajca, gdje su prije bile najčešće i česte opasne djelatnosti, a uzima maha oko Bugojna. Tomislav Grada i Kupresa, gdje su do sada bile neznantne ili ih uopće nije bilo. Varcar Vakuf se još uvijek mada teško i s velikim naporima održava dok je opkoljen sa svih strana četničko komunističkim bandama, te tako ako ne stigne najhitnija ili što efikasnija pomoć, prijeti neminovna sudbina Varcar Vakufa da padne u ruke četničko-komunističkih bandi. Padom Varcar Vakufa prijetila bi neposredna opasnost da padne i Donji Vakuf, a padom Donjeg Vakufa kao čvorišta željezničke pruge Jajce-Donji Vakuf-Travnik i Bugojno-Donji Vakuf-Travnik palo bi i Bugojno zajedno sa Jajcem. Zato je od kapitalne važnosti da se, pa makar uz cijenu najvećih napora, održi Varcar Vakuf. Inače je već mjesecima odrezan Varcar Vakuf od Jajca, i put Jajce-Varcar Vakuf drže četnici.

Na ostalim područjima kotarskih oblasti ove župe vlada mir.

Kako je gore istaknuto pobunjenička akcija u zadnje doba uzela je maha oko Bugojna. Tako je 10. travnja u zoru, nešto prije 5 sati prešla rulja četničko-komunističke bande selo Kopčice, željezničku prugu kod sela Kopčića, most na cesti preko Vrbasa, tom prilikom zarobili četiri domobrana koji su čuvali most-most nisu porušili niti oštetili-i zaputila se u brdo Kalinovik u selo Zijamet i Skakavce te se tamo utaborila. Spomenuta banda broji oko 120 do 150 ljudi.

11. travnja o.g. izjutra zaputio se član Hrvatskog Državnog Sabora i povjerenik Glavnog Ustaškog stana Nikola Jurišić iz Bugojna, sa jednim odredom milicije-koju su sačinjavali seljaci iz okoline Bugojna-i nešto ustaške bojnice pod

⁸⁷² Војни Архив, Фонд НДХ, К 78, Ф 8, Д 27/1.

spomenuto brdo da izvedu napad na četnike. Kako je četničko komunistička banda bila na poveršini brda Kalino pustila je naše milicionere i ustaše na 250 m. i na njih tada otvorili žestoku vatru kojom je prilikom istog dana poslije podne kao žrtva pao Nikola Jurišić i jedan milicioner po imenu Marko Brajković iz sela Kule. Zastavnik Poglavnikove tjelesne vojne Petar Čevarušić ranjen je u obadvije ruke a ranjena su još četvorica ustaša.

Mrtva tjelesa Nikole Jurišića i Marka Brajkovića nisu još dopremljena u Bugojno jer područje na kojem su pali drže komunisti.

O napadaju četničko komunistički bandi odmah je izvješteno Zapovjedništvo IX. pješ. pukovnije u Travniku odakle je odmah upućena pomoć. U pomoć su takodjer priskočili Talijani koji ima u Bugojnu, a 13.IV. je osobno stožetnik Katić odveo jednu satniju ustaša iz Jajca kao pomoć u borbi protiv komunistima.

Na području kotarske oblasti Kupres četnici i komunisti vrše prebacivanje koncentrisanje i pregrupisanje svojih četa te po svoj prilici izgleda da se spremaju na napad. Na području spomenutoga kotara pobunjenika ima najviše u selima Blagaj, i Rastičevu te Gornjem Malovanu koje se nalaze u njihovim rukama, a ima ih i u planinama Krbiljini, Plazenici, Malovanu i Vlastuljama. Do sada je obranu Kupresa i okolice organizirao Nikola Jurišić a njegovom pogibijom i izgubljen je glavni organizator obrane. To je pitanje obrane Kupresa i okolica je sada aktualnije i teže tim prije što je poginuo Nikola Jurišić i što je talijanska posada napustila Kupres.

Na granici kotareva Tomislav Grad Kupres takodjer su se pojavile četničko komunističke bande te izvršile pregrupisavanje te tako ugrozile područje kotareva Tomislav Grad i Kupresa. Čim su primjećene bande odmah je zapovjednik talijanske posade u Tomislav Gradu poslao talijanske trupe koje su popalile kuće u kojima su se zadržavali partizani i od istih zaplijenili 43 vola, 25 konja, veću količinu živadi-kokošiju-i oko 10.000 kg. vune, koju su upotrebljavali za izdržavanje svoje vojske.

Zapovjednik oružničke postaje u Ravnom, 30.III.1942. godine prijavio se oružničkoj postaji u Tomislav Gradu sa još dvojicom oružnika koji su se vratili iz zarobljeništva, i koji je na ispitivanju izmedju ostalog izjavio, da mu je partizan Manojlović Vlatko, iz Gornjeg Vukovskog rekao da imaju namjeru uskoro napasti Gornji Vakuf, zatim Prozor i preko prozora uspostaviti vezu sa partizanskim odredima oko Konjica. Prema njegovoj izjavi partizani namjeravaju osnovati „Duvanjski partizanski odred“ sa sjedištem u Gornjem Vukovskom-kotar Kupres.

Za obranu Prozora i okolice osnovan je obrambeni odjel od 70 naoružanih milicionera pod zapovjedništvom oružnika. Talijanska komanda u Prozoru izjavila je da će istupiti oružanom snagom čim bi uslijedio ozbiljan napad od strane pobunjenika.

II.

Odnos izmedju vodja pobune i grkoistočnog življa.

Iz zapisnika o preslušanju Murice Aziza Zahirovića Nakifa i Murice Mehmeda svi iz sela Baljvina koji su pobjegli ispred četnika da traže pomoć u pogledu prilika u selu Baljvinama, kotar Jajce i u krajevima zaposjednutim po četnicima i komunistima a koji je zapisnik sastavljen u uredovnici III satnije travničke doknadne bojne u Jajcu na pitanje, kako se slažu komunisti i četnici medju sobom jednoglasno sva trojica izjavljuju:

„Sada se ne slažu nikako, već su se počeli tući, pa su im četnici poklali bolesnike i ranjenike u dvije bolnice i to u Tisovcu i Šljepuri. Tisovac se nalazi blizu

Banja Luke, a Šljepura se nalazi u šumi Čemernici. Kada su se tu borili između sebe poginulo je 11 komunista.

Iz gornje izjave pomenute trojice vidi se da su se počeli razdvajati četnici i komunisti, ali to nije takav slučaj na celom području ove župe, te općenito mišljenje da su odnosi između četnika i komunista, te vođa pobuna i grkoistočnog življa općeniti i dobri, te do danas nije zapažen slučaj ozbiljnijeg razdvajanja koje bi dovelo do konačnog rascjepa između četnika i komunista.

III.

Kako se razvija rad na smirenju i kakovim uspjehom.

Kako je izvješćeno u ranijim izvješćima akcija na smirivanju nije uspjela.

IV.

Kako se razvija suradnja naših građanskih vlasti sa zapovjedništvom talijanske vojske.

Naše vlasti izlaze svakom prilikom u susret talijanskim vlastima, naročito prilikom smještaja vojnika i dobave ljudske i stočne hrane. Ta pažnja se međutim ne poklanja sa strane vojnih talijanskih vlasti, prema našim vlastima.

V. Kako se drže talijanske vojne vlasti prema pobunjenicima, a kako prema našim građanskim i vojnim vlastima

Kako se drže talijanske vojne vlasti prema pobunjenicima no, bolje će dokazati pismo komandanta talijanske posade u Glamoču koje je uputio vodji četnika Babiću Vojinu.

Pomenuto pismo pisano je ćirilicom, smastilovom olovkom na tankom mašinskom papiru, pisano na dvije stranice, a datirano je u Glamoču na 29.III.1942/XX g. a potpisano latinicom po zapovjedniku bojnika talijanskih trupa u Glamoču koje doslovno glasi:

„Štovani Babiću!

Primio sam Vaše pismo. Jučer bio sam doznao hapšenje nekih osoba, koje su imale propusnicu od četa iz Pribelje i jedan Momčilo Dobrijević, za jednu propusnicu potpisanu od komunista iz Drežnice. Za prve naredio sam da ih oslobode i tako je i bilo, za Momčila moram da izvidim njegovu odgovornost jer izgleda da je prodavao graha po 100 din kg. Posle toga vidiću da li je moguće osloboditi i njega. Ona trojica ispuštena nisu ni kazala da su ih Hrvati tukli. Tvoja služba radi ustaše u službu, za sada nije opravdana. Ovu drugu subotu, da se to više ne događa, odrediti ću službu i mojim ljudima. Ne treba pravoslavni koji dodju u grad, da imaju propusnicu od raznih četa, jer to je uzrok svih tih događaja. Molim te nemoj slušati sve što ti pričaju, nemojmo biti djeca. Ljudi iz Glavica i Halapića kako sam ti već rekao, bit će puštena kad će biti oportuno vreme. Ništa još se nije desilo tako strašnog da ti ljudi budu terorizirani. Ako vlast ne intervenira protiv ljudi koje pomanjkaju, postala bi onda anarhija koju žele komunisti. Moraš i ti da razumiješ da, pošto sve ovo što se dogodilo u ovo zadnje vrijeme, koji agent je malo previše marljiv. Nije potrebno da tvoj narod bude u halarin, obavesti ga da poštene ljudi nemaju čega da se boje, i ako momentalno su u hapsu. Vidim po tvojem pismu da si nervozan.

Miruj i uznemiravaj se za malenkost, jer ti je poznato da ima stvari ozbiljnih na koje misliti. Ima popravka svemu, osim smrti!

Pozdravljam te

Glamoč, 29.III.1942/XX g.

Major Rampulla v.r.

Prema samom početku pisma vidi se, da zapovjedništvo talijanskih trupa u Glamoču stoji u pismenom dodiru u vezi sa odmetnicima odnosno njihovim vodjom Babićem Vojinom. Svi slučajevi koje su napravile Babićeve bande prijavljene su talijanskoj komandi, ali je to do danas ostalo sve bez uspjeha, jer se nije ništa proti njemu preduzimalo, a on nesmetano vrši nedjela. Javno se u Glamoču govori, da je sam komandant talijanskih trupa osobno išao kući Babića i sa njime se fotografisao i sa sobom vodio vojnog liječnika da liječi ranjene bandite, koje su domobrani ranili u borbi na Vrbi dana 16.II.1942. god. Ovakovim načinom rada talijanskog zapovjednika majora Rampulle, Babić i družina postali su strah i trepet za hrvatsko pučanstvo.

Što se u pismu pominju neka hapšenja lica i njihovo puštanje, to se odnosi na one grkoistočnjake koji su bili sumnjivi i zbog toga je naše redarstvo napravilo kod njih premetačine i zatvorilo ih. Isti grkoistočnjaci imali su propustnice za slobodno kretanje izdane od Babića Vojina. Nakon što je te grkoistočnjake naše redarstvo uhitilo, pustila ih je talijanska komanda.

Babić Vojin, vodja četničko-komunističkih banda, odmetnuo se je u mjesecu srpnju 1941 a sada se nalazi kao zapovjednik jedne odmetničke čete u kotaru Glamoču, koja je pod njegovim zapovjedništvom najviše počinila zla hrvatskom narodu, poubijali i opljačkali nevine Hrvate te mnoga i mnoga imanja opljačkali i popalili.

Taj zloglasni Babić Vojin i major Rampulla, major savezničke i prijateljske nam vojske, stoje u međusobnoj vezi, te se čak i dopisuju! Vidim po tvojem pismu da si nervozan!“. Eto kako se drže talijanske vojne vlasti prema pobunjenicima.

VI.

Kakva je uopće javna sigurnost našeg življa na području župe i što su poduzeli talijanske vlasti

Javna sigurnost našeg življa je jako ugrožena jer nije dovoljno osigurana. Preduzimaju se mjere obrane, ali te mjere, obzirom na opasnost koja prijeti, nisu ni izdaleka dovoljne, dok se god ugrožena područja ne zaposjednu jake formacije naših Domobrana i Ustaša.

Talijanske vojne vlasti su većinom inaktivne, te se veoma rijetko upuštaju u borbu s pobunjenicima. Izniman je slučaj da su stupile talijanske trupe u akciju prilikom napada u okolini Bugojna, a kojom je prilikom poginuo Nikola Jurišić.

Talijanske su se trupe iz pojedinih mjesta kao, na pr. Kupresa i Tomislav grada već povukle, te su ti krajevi sada još ugroženiji.

Sela u svim kotarevima trpe od najezda četničko-komunističkih. Izvrgnuti su njihovoj pljački i ubijanju i palenju.

Ono malo organa javne sigurnosti nije u stanju da osuđuje četn.kom.akcije i ako za to postoji najbolja volja od strane svih državnih organa, da se one moguće ove akcije. Za rad na ugušivanju ovih akcija potrebna je jaka organizacija tajnih redarstvenika i to iz reda samih mještana kojima je pristup svuda omogućen.

Za stvaranje ovakvog kadera redarstvenika potrebna su i novčana sredstva. Sa ovim sredstvima ne raspolaže ni župska redarstvena oblast.

Da se javna sigurnost poboljša, ukazuje se kao neminovna potreba stavljanje župskoj redarstvenoj oblasti u Jajcu na raspolaganje potrebni novac.

VII.

Kakvo je raspoloženje našeg naroda

Raspoloženje našeg naroda je uglavnom dobro. Neraspoloženje dolazi od slabe javne sigurnosti i nedostatka hrane.

Razumljivo je, da su seljaci po selima koja su ugrožena u teškom položaju.

Iako je seljak strpljiv, ipak se mora voditi računa da ga se održa u raspoloženju, naročito danas kada početkom proljeća treba obradivati zemlju.

Iz gore navedenog pokazuje se kao žurna potreba, da se preduzme sve što je potrebno da se seljaku omogući obradivati njegove zemlje. To zahtijevaju ne samo probitci seljaka nego i opći narodni probitci. Ovo je moguće jedino efikasnom akcijom naših vojnih vlasti, i čišćenjem zapovjednih mjesta, a zatim što bržom dobavom sjemena i hrane.

VIII. Prijedlozi:

1. Apsolutno je potrebno da se u što kraćem roku preduzmu vojne mjere, da se pročisti put Jajce-Varcar Vakuf i tim oslobodi Varcar Vakuf. Naprijed je istaknut položaj Varcar Vakufa, opasnost koja prijeti i posljed eventualnog pada. Da se pročisti put Jajce-Varcar Vakuf i Varcar Vakuf oslobodi potrebne su najmanje dvije bojne.

2. Predlaže se, da akcija čišćenja počne što prije. Od početka akcije čišćenja, zavisi i ovo godišnja sjetva. Do danas najveći dio zemlje nije obradjen iz razloga što te krajeve drže četnici.

3. Pošto četnici češće prekidaju željezničku prugu Jajce-Donji Vakuf-Travnik-Lašva, te tako odcjepljuju Jajce od ostalog svijeta, potrebno je najžurnije u Jajcu instalirati Krugovalnu postaju.

4. Treba doznašiti župskoj redarstvenoj oblasti u Jajcu novac za tajne redarstvenika.

Jajce, dne 15.IV.942

ZA DOM SPREMNI!
Za Velikog Župana-Podžupan!⁸⁷³

M.P.

⁸⁷³ Испод се налази потпис поджупана.

M.P.
Broj 827
Kidanje brzoglasne linije
i kvarenje mostova po četnicima
i komunistima⁸⁷⁴

ZAPOVJEDNIČTVU 5. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE
SARAJEVO /J.S./

Kupres 21. travnja 1942.

Dana 20. travnja 1942. od 19-21 sati jedna veća grupa četnika i komunista njih oko 100, došla je sa južne strane preko šume do ceste i brzoglasne linije Kupres Bugojno u Koprivničkoj šumi i Hanovima, na području ove postaje, općine i kotara Kupres, pa su pokidali brzoglasnu liniju u dužini 3 kilometra time što su 69 stupova sa žagom prerezali u visini jednog metra i brzoglasnu liniju oborili u snijeg, te su na svakom drugom stupu sve žice prekidali i tri trećine izolatora čaše porazbijali od Kiprovaće do Koprivnica hanovi i tako je brzoglasna linija Kupres Bugojno prekidana.

Na cesti Kupres Bugojno na Km. 19 istodobno četnici i komunisti pokvarili su jedan drveni most, sa kojega su nekoliko gornjih podova isjekli sa sjekirama i bacili u potok te isječene podove, pa je time bio i saobraćaj na tom djelu ceste prekinut.

U Koprivnici hanovima nalazi se nekoliko napuštenih domova, jedan planinarski dom u šumska kuća, pa su četnici i komunisti sve nasiljno otvarali ali nisu nigde ništa našli u tim praznim napuštenim kućama sem u Planinarskom domu gde se nalazi cijeli namještaj sa posteljinom opremom pa se nije moglo do sada ustanoviti što je po istima opljačkano iz ovoga doma, jer se nadzornik toga doma i nasastar nalazi u Bugojnu, a u njemu nije nitko stanovao. Na planinarskom domu i na šumskoj kući četnici i komunisti porazbijali su po jedan prozor i tako kroz isti ulazili unutrašnjost, a kod svih ostalih kuća nasiljno otvarali vrata, i tako ulazili unutra.

Ovi četnici i komunisti u Koprivničkoj šumi na cesti zarobili su nadzornika cesta g. Šime Markovića iz Kupresa koji se iz Bugojna za Kupres vraćao pješke, pa su istoga preko cele noći držali u mlinu Čubele Joze ispred Koprivnice hanovi gde mu je bilo naredjeno da prenoći i da ne makne do slijedećeg dana. Sve privatne stvari koje su mu oduzeli istome su povratili natrag, te ne trpi nikakve štete sem pretrpljenog straha.

Na licu mjesta gdje su sjekli pobunjenici brzoglasnu liniju nadjeno je 1 sjekira, 1 vile željezne, 1 kolac sa usadjenom komadom od kose na njemu, 1 crvenu zvijezdu sa natpisom SSSR. U srijedini čekić i srp i na okolo natpis „Smrt fašizmu, a ovo isto pisali su po zidovima kuća.

Pokvareni most danas je popravljen i saobraćaj ponovo uspostavljen a brzoglasnu liniju opravla Italijanska vojska i za par dana biće ista opravljena i brzoglasna veza ponovo uspostavljena.

Prednje se dostavlja radi znanja.

DOSTAVLJENO:

Zapov. oružničkog krila Jajce vodu Bugojno i kotarskoj oblasti Kupres.

Zapovjed. postaje narednik,⁸⁷⁵

⁸⁷⁴ Војни Архив, Фонд НДХ, К 148В, Ф 2, Д 12/1.

⁸⁷⁵ Испод се налази потпис наредника.

M.P.
Broj 841

Napadaj partizana na sat
milicionerske grupe u sielu
Donjem Malovanu.⁸⁷⁶

ZAPOVJEDNIČTVU 5 ORUŽNIČKE PUKOVNIJE
/JS/
SARAJEVO

Kupres 24 travnja 1942.

Dana 23 travnja 1942., jedna satnija milicionerske grupe iz Kupresa krenula je na izvidjanje situacije grkoistočna siela Gornji i Donji Malovan, općine i kotara Kupres sa 130 momaka, koje je predvodio sam zapovjednik milicionerske grupe Kupres nadporučnik g. Mikuljin 9 pješačke pukovnije. Kada je ovaj sat prolazio kroz sielo Gornji Malovan pučanstvo je počelo bježati iz kuća u šume i neprimetivši oružje na nikome.

Kako je Donji Malovan od Kupresa udaljen 16 Km. naši su se jedan sat zadržali u istome sielu radi promjetačine sumnjivih kuća zbog hvatanja partizana i pronalaska oružja. Za ovo vrijeme i ako je bilo postavljeno osiguranje na svim stranama sa jakim stražama i u tome medju vrijemeu već se sakupilo sa šume Crnog Vrh 18 Km. zapadno od Kupresa jedna veća grupa partizana, Livanjskog odreda njih oko 130 do 150 na broj, koji su iznenada u 9 sati sa strojnicama, strojnim puškama sa boka sjeverne strane i od sprijeda zapadne strane otvorili jaku paljbu na naše milicionere gdje je vodjena borba od 9 do 11 sati u Donjem Malovanu. Za vrijeme ove borbe grkoistočnjaci iz siela Zanoline 15 Km. južno od Kupresa i iz siela Rilića 13 Km. južno od Kupresa trčali su partizanima u sielo Donji Malovan u pomoć, te su naše napali sa boka južne strane kod Kamenite Glave na cijesti 14 Km. zapadno od Kupresa gdje su našima namjeravali odsjeći odstupnicu za povlačenje sa namjerom da unište cijelu satniju ili zarobe, ali im ovo nije uspjelo jer su naši ove partizane iz siela Zanoline i Rilića potisli blago vrijemeu nekoliko kilometara natrag i tek ondak se počeli povlačiti skroz do siela Gornjeg Malovana do zaseoka Čemalići 8 Km. od Kupresa jugozapadno gdje su zauzeli nove pogodne položaje na otvorenom polju i partizane u 13 sati potisli natrag u Malovanske šume 10 Km. zapadno od Kupresa i time je borba bila okončana.

Partizani u borbi upotrebljavali su 2 strojnice, 2 strojne puške i oko 100 pušaka, a dočim ostali bili su bez pušaka ali su bili nadmoćni zbog toga što su sa sjeverne strane cieste od Gornjeg do Donjem Malovana zaposjeli sve šume i visove a naši se snašli na čistini oko ceste i rijeke Milača gdje je stajala voda i bez ijednog obranbenog položaja pa se time morali povlačiti do iza seoka Čemalići van donošaja šuma i brda koje su partizani prije zaposjeli i vršili napadaje.

Naši milicioneri u ovoj borbi imali su samo jednu strojnu pušku sa nedovoljno naboja i time nisu mogli zadržati navalu partizana.

Sa naše strane ima gubitaka 10 momaka, od kojih su 3 poginula 3 ranjena i 4 nestala, za gubitke kod neprijatelja nije se moglo ustanoviti.

Prednji izvještaj dostavlja se radi znanja.

⁸⁷⁶ Војни Архив, Фонд НДХ, К 148В, Ф 2, Д 50/1.

NAPOMENA: Ovaj se izvještaj naknadno na broj gornji dostavlja, jer je raniji poslati izvještaj tome zapovjedništvu sa spisom br. 838 od 23. travnja t.g. dana 25. travnja t.g. kod opljačkanja poštanskih kola po jednoj grupi partizana na 13 Km. od Kupresa sjevero istočnoj strani na cesti Kupres Bugojno odnešeno i uništeno.

Dostavljeno:
Kotarskoj oblasti Kupres,
Krilnom zapovjedništvu Jajce
i oružničkom vođu Bugojno.

Zapovjednik postaje nared.⁸⁷⁷

30.IV.1942.⁸⁷⁸

⁸⁷⁷ Испод се налази потпис заповједника постаје.

⁸⁷⁸ У облику датумског печата.

M.P.

Očev. 838/ Taj.

U Zagrebu dne, 23 VI 1942

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA⁸⁷⁹
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
Tajništvo ministra

V.Taj.Broj: 74-I-A-1942

Zagreb, 11 veljače 1942

Predmet: Političke prilike u Livnu i
Bugojnu i držanje muslimana
i komunista.

VOJSKOVODJI DOGLAVNIKU SLAVKU KVATERNIKU
ZAGREB

Savezno [t]amošnjem izvještaju od 10. veljače 1942 V.T.br. 66-I-A-1942 a na nadopunu izvještaja prilika u predmetu – dostavlja se još i izvještaj kotarskog predstojnika iz Bugojna, koji glasi:

„Pred nekoliko dana bio sam pozvat od strane Gosp. Velikog Župana u Jajce i tom prilikom stupio sam u vezu sa našim povjerljivim ljudima kao i mnogim domobranskim časnicima te sam naročito bio obavješćen da samome Jajcu ne prijete nikakva opasnost t.j. naročita opasnost iz okoline nego iz samoga mjesta. Stožernik Ustaške mladeži Zvonko Kalaica tvrdi da se u samom Jajcu održavaju komunistički sastanci u kojem su u glavnom okupljeni muslimani. I ako je za neke poznato da su izraziti komunisti, da se isti slobodno kreću i da se protiv istih ne poduzima ništa. Ista situacija je i u Donjem Vakufu gdje su kao komunisti poznati Ahmet Sahtan, Mehmed Adžemović, Suljo Terzić svi iz Donjeg Vakufa sa privatnim namještenjima, zatim Abdulah Balagija otpravnik vagona i Himlija Pale pregledač kola. Obzirom da su pomenuti muslimani, teško je protiv njih nešto poduzeti jer onaj slučaj što se odigrao nedavno u Travniku kada je bio uhapšen komunista Lolić musliman, digla se cijela čaršija i demonstrativno tražila da se pusti. Mislim da ste o tome Gosp. Ministre obavješćeni.

Hoću da naglasim da držanje muslimanskih masa nije nimalo zadovoljavajuće, jer stalno preko povjerljivih ljudi među kojima imam i nekoliko muslimana dobivam izvještaj, da se šire muslimanske mase ravnaju uglavnom prema stavu Turske. Ako Turska stupi na stranu Engleske obće je mišljenje naših ljudi da ćemo u Bosni imati još jednu frontu i sa muslimanima, jer vidimo i sada da se dobar dio istih nalazi u pobunjeničkim redovima.

Još jedan prilog tome što je i Vama poznato da i sami tobožnji prestavnici muslimana u pojedinim mjestima ne rade ništa stvarno za bolje probitke Hrvatske Države, nego se bave jedino ličnim stvarima gdje će kojega svoga čovjeka smjestiti, da li je musliman ili katolik, stalno intervenirajući i preporučujući za razne položaje muslimane, bez obzira na njihovu političku prošlost, bez obzira da li je povjerljiv ili nepovjerljiv: glavno, da je musliman! Ovo se osjeća u svim manjim mjestima te je

⁸⁷⁹ Војни Архив, Фонд НДХ, К 64, Ф 2, Д 31/1

izazvat revolt zbog toga i kod širih katoličkih masa. Moram naglasiti Gospo-ne Ministre da Hrvati katolici naglašuju na svakom mjestu, da je stanje katolika Hrvata u Bosni ne teško nego očajno, sjedne strane braneći puškom u ruci i dajući živote za domovinu, a s druge strane taktizirajući prema muslimanima, koji to iskorišćavaju i na svakom mjestu gdje zauzimaju neki položaj zapostavljaju Hrvate katolike.

Napominjem, da izbjeglice t.j. muhadžeri kako ih muslimani zovu su 99% muslimani, te ima slučajeva da su pobjednici znali zapaliti prije svoju kuću ili selo nego su četnici bili blizu, naglašujući da će im novu kuću sagraditi Hrvatska Država. Ima dokaza, da je selo Jezero kod Jajca prije počelo goriti nego su četnici došli. Razumljivo da muhadžerima t.j. izbjeglicama nije loše: ne rade ništa, dobivaju gotovo za jesti i obući se, te je sav rad prestavnika muslimana u ovoj Župi pao na to, da će se muslimane izbjeglice pomoći i što bolje osigurati. Nisam protiv toga, ali moram naglasiti da u Kupresu ima oko 2.000 katolika izbjeglica i da Velika Župa za katolike nije se ništa pobrinula dok nije otišao na bolovanje Veliki Župan g.Kadić a na mjesto njegovo je došao Podžupan g.Dr.Šunjić

Što se tiče muslimana slobodan sam, Gospodine Ministre, naglasiti, da bi naročito trebalo posvetiti pažnju oružničtvu i Ustaškim bojnicama te u njih ubacivati 90% katolika Hrvata i te bojnice smjestiti u mjestima u kojima žive u apsolutnoj većini muslimani. To bi trebalo učiniti za svaku eventualnost. Drugo pitanje je pitanje davanja židovskih i srbskih radnja. U Sarajevu, na primjer, gdje je 90% radnja bilo u srbskim i židovskim rukama preuzeli su u glavnom povjerenici muslimani tako, da imamo svega nekoliko katolika Hrvata koji su dobili mjesta. O ovome Gospodine Ministre možete dobiti detaljne informacije od g.Gutića Viktora koji raspolaže sa mnogim dokaznim materijalom.“

Ovo se dostavlja Naslovu radi znanja i ravnanja!

ZA DOM SPREMNI!

M.P.

Po ovlašćenju
Ministra unutarnjih poslova
Veliki župan
kod ministar.unutar.poslova.⁸⁸⁰

Dostavlja se na vlastite ruke:

1. Poglavniku Nezavisne Države Hrvatske.
2. Vojskovodji Doglavniku Slavku Kvaterniku.
3. Ministar. Vanjskih Poslova.
4. Ravnateljstvu za jav.red. i sigur.
5. Glavnom Ustaškom Stanu._

⁸⁸⁰ Слиједи латинични потпис који није јасно читљив.

ZLOČINI CRNE LEGIJE U SREZU BUGOJANSKOM⁸⁸¹
/1942 godine/

Krajem jula 1942 godine upala je „Crna legija“ u Kupres. Uz pomoć domaće milicije koja im se stavila na raspoloženje, hvatali su po Kupresu srpski živalj i ubijali. Tako su pohvatali: Spremo Stojku, Spremo Joku, Spremo Stanu, Spremo Jovanku, Spremo Veselku, Spremo Bosiljku, Spremo Maru, Spremo Stanu, Spremo Ratku - 2 star, Spremo Milu - 14 g. st., Spremo Momčila 10 g., Spremo Petra 10 g., Spremo Borku 16, Spremo Rajku 10 g., Spremo Bosiljku 10 g., Spremo Lazu 1 g, Spremo Pavla 2 g., Spremo Predraga 4 g.. Sve ove žrtve odveli su nedaleko od Kupresa i poklali ih. U ovome pokolju istakao se ustaški logornik u Kupresu TOMIĆ STANKO, zatim JURIĆ MARKO, /Terkalo/ JURIĆ STIPO /Terkalo/ ČIČAK ANTE i CALATA⁸⁸² ANTE.

Sutra dan u ovom zločinu upale su ustaše Crne legije sa milicijom u Begovo selo, tamo su sakupili oko 93 lica ljudi, žena i djece. Sve su ih zatvorili u jednu pojatu, zatim pojatu zapalili, te su na taj način ove žrtve žive pogorele.

Nekako u isto vrijeme došle su ustaše „Crne legije“ u Čipuljić. Na drumu su sreli Škobić Ristu sa ženom Milkom i Bojanović Jovu iz sela Vesele, te su ih sve troje zaklali. Iz sela su odveli Jeleč Muharema, Džendžo Muharema, Dučić Miju i Koček Zoru, sve su ih odveli negdje i poubijali na nepoznatom mjestu. Ove žrtve su odveli JURIŠIĆ IVAN zv. CAREVIĆ, Vukadin Niko i druge nepoznate ustaše.

Na području M.N.O. Prusac takodje koncem jula 1942 god. ubili su oko 82 lica.- ljudi, žena i djece. U kući Arambašića našli su u bešici malog Vladu od 1 godine. Djetetu su nožem izvadili oči i stavili ih na šljeme bešike ostavivši ga tako da u najstrahovitijim bolovima umre.

Na području M.N.O. Kutanja ubili su 10 lica, opljačkali krupnu i sitnu stoku i druge stvari. Od domaćih ustaša u ovom zločinu učestvovali su Čosić Jusuf, sada kafedžija u Donjem Vakufu, JUSIĆ MEHO težak sada u Donjem Vakufu, JUSIĆ TAHIR I RADIĆ LUKA, finans /navodno poginuli/.

Na području M.N.O. Oborci ubili su Bešir Ragima i Malohodžić Muharema.

Na području M.N.O. Vesela Kurtovića Safeta i Česo Muhameda, te ih nedaleko od sela Vesela obojicu streljali i to zbog toga što su saradjivali sa NOP-om. Njih je odveo KOLOVRAT JOZO pok. Nike iz Bugojna.

Na području M.N.O. Glavica-Vileši ubili su oko 82 lica.- ljudi, žena i djece u avgustu 1942 godine.

Na području M.N.O. Rilići zapalili su koncem avgusta 1942 god. oko 180 kuća i oko 900 sporednih zgrada, opljačkali svu stoku, hranu i druge stvari. Tom prilikom su na području ovoga M.N.O. ubili oko 20 ljudi, žena i djece i to klanjem ili bacanjem u zapaljene kuće, a neke su i u vodi davili.

Na području M.N.O. Kopčić ubili 4 čovjeka i 1 ženu i izvršili masovnu pljačku imovine.

Novembra 1942 godine upala je „Crna Legija“ na područje M.N.O. Vukovsko. Prolazeći kroz sela ubijali su od reda ljude, žene i djecu, staro i mlado,

⁸⁸¹ Војни Архив, Фонд НДХ, К 312, Ф 1, Д 57/1. У овом зборнику приказан је извод из документа који описује злочине Црне легије у срезу бугојанском. У првих шест страна оригиналног документа описани су злочини Црне легије у источној Босни и на Дрини током прољећа 1942. године.

⁸⁸² Царатан.

zdrave i bolesne. Svoje žrtve su klali pa onako nedoklane bacali u zapaljene kuće. Tako su veliku familiju Vasić poklali a zatim ih u kući zapalili. Od njih mnogi nisu bili doklani, te su u plamenu svoje kuće na najvećim mukama završili živote. Na ovaj način umorili su na području M.N.O. oko 255 žrtava. Tom prilikom su zapalili preko 400 kuća i daleko veći broj sporednih zgrada. Svu krupnu i sitnu stoku kao i druge stvari opljačkali su i sobom odnijeli.

Na području M.N.O. Ljubnić isjekli su Popovića Nedeljka.

Sve ove zločine u srezu bugojanskom počinile su ustaše crne legije uz pomoć domaćih ustaša pod komandom BOBANA RAFA i PENAVE ILIJE.

Još je po Bosni bilo ovdje ili ondje zločina ove legije 1942 g. što nije obuhvaćeno ovim referatom.

DOKAZI

Zapisnici Inv[entarni] br[o]j:

59.471, 59.493, 54.711,
54.714, 54.719, 54.726, 54.728, 54.738, 58.006, 58.013, 58.008, 58.009, 58.012,
58.016, 58.017, 58.018, 58.019, 56.436, 56.437, 56.438, 56.439, 56.440, 56.444,
56.445, 56.447, 56.384, 56.403, 56.404, 56.388, 56.398, 56.396, 56.395, 56.391,
56.392, 56.393, 56.394, 56.400, 56.401, 56.402, 56.397, 56.386, 56.389, 56.387,
56.390, 56.385, 54.964, 54.962, 54.966, 54.967, 54.970, 54.971, 54.978, 54.973,
54.962, 54.977.

Referent:

/Petković Nemanja/

U Sarajevu, 9 aprila 1947 god.

Sekretar⁸⁸³

/Jovo Gutalj/

M.P.

Pretsjednik⁸⁸⁴

/Miloš Škorić/

⁸⁸³ Испод је ћирилични потпис секретара Гутаљ Јова.

⁸⁸⁴ Недостаје потпис.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA - ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST U JAJCU

Број: Тај 557/42

Предмет: Неделјни извјештај котарске
области у Купресу од дана
8 до 16 колovoза 1942⁸⁸⁵

- 1/ OPUNOMOĆENOM MINISTRU Dr OSKARU TURINI BANJA LUKA
2/ USTAŠKA NADZORNA SLUŽBA URED ZAGREB
3/ RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST OBĆI ODSJEK ZAGREB
4/ ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST BANJA LUKA

Kotarska oblast Kupres svojim dopisom broj: V.T. 1/42 od 16 kolovoza 1942. dostavlja slijedeće:

Prema naredjenju te Velike Župe od 13.II.1942. a savezno okružnici Ministarstvu unutarnjih poslova od 15.I.1942. broj [?] ⁸⁸⁶ Te Velike Župe V.T. 13/42 a broj Ministarstva V.T. 14/42 podnosim slijedeći извјештај

1/ Da li ima pobunjenika na području kotara?

Na području ovoga kotara ima pobunjenika u ovima selima gdje su okupljeni grkoistočnjaci a to su sela Gornji i Donji Malovan, Rilić, Ravno, Donji i Gornji Mlačaj, Blagaj te Donje i Gornje Vukovsko. Oni su obuhvatili cijelu okolicu Kupresa t.j. sva unutarnja sela u kojima su nastanjeni Hrvatski katolici i muslimani. Na 11. o. mj. partizani /pobunjenici/ učinili su na Kupres žestok napad a računa se da ih je bilo 2 do 3000. Oni su bili naoružani sa bacačima mina, bombama i puškama pa su imali i mnogo municije. Među njima imade mnogo ženskih i to studentkinja koje ih predvode i hrabre, jer se je ustanovilo prilikom ovakvog juriša da su te ženske naprijed i da pobunjenicima komanduju. Ovaj napadaj nije osamljen te je svake noći od strane partizana изводjen i to sve жеšћом мјером. Раћуна се да је до данас у ова 4 дана у овим бorbama погинулих partizana око 200 а наших око 50, док број ранjenih nije se mogao kod partizana ustanoviti a kod нас ih je bilo око 70. Partizani su sva sela koja su naseljena sa katoličkim i muslimanskim življem popalili i poništili tako da skoro ni jedna кућа nije ostala. Sav наш живаљ sa stokom избјеггао је у саму варош Kupres i живи под vedрим nebom jer su partizani u svim selima. Okolo same varoši Kupresa neprestano se vode борbe. Od partizanskih bacača mina mnogo je stoke u samoj varoši uginulo, a kako je masa народа u Kupresу to велика опасност priјeti od kakve epidemije.

Podpisati svom snagom radi, da očисти i да ту еpidemiju suzbije. Osim ovoga народ је gladан jer nema životnih namirnica a жetva prispjeva ovdje tek за cijeli мjesec дана. Svijet је у paničnom strahu od silnih napada partizana pa u koliko se народу misli добро trebalo би га из Kupresa одmah iseliti jer како sam gore naveo sve је остало без krova пошто су и зграде све поpaljene. Partizani су за два napada upali i у само мjestо Kupres gdje су takodjer неколико зграда поpalili али су теšком mukом odbijени.

Ухваћено је неколико живих жenskih и мушких partizana се је из njihovih

⁸⁸⁵ Војни Архив, Фонд НДХ, К 164, Ф 5, Д 57/1.

⁸⁸⁶ Број је нечитак.

prslušanja moglo saznati da im je cilj pošto poto Kupres uzeti. Masa Crnogoraca i Srbijanaca partizana u Kupres se je prebacilo i ovo je mjesto u našoj državi danas najugroženije.

II. Da li postoji razdvajanje između vodja pobune i grk. ist. življ

Ne postoji

III. Kako se razvija rad na smirenju i sa kakovih uspjehom

Na smirenje uobće netreba računati jer svi se pokušaji do danas bezuspješno ostali

IV. Talijanska vojska u Kupresu nama.

VI. Kakova je uobće javna sigurnost našega življa?

Javna sigurnost našega življa podpuno je ugrožena kako je to priznao pod toč.

I ovog izvještaja

VII Kakovo je raspoloženje našega naroda?

Narod je podpuno neraspoložen s obzirom na prilike koje vladaju danas u kotaru i na području kotara. Neprijateljske promičbe nije bilo.

VIII Možebitnost ulažem⁸⁸⁷ i molim da se iz Kupresa odmah najžurnije narod izseli jer je ostao bez krova i živi pod vedrim nebom

Prednje se priobćuje radi znanja.

ZA DOM SPREMNI

M.P.

V.D. Upravitelj⁸⁸⁸

/KURT/

⁸⁸⁷ Ријеч није јасно читљива те постоји могућност грешке.

⁸⁸⁸ Испод се налази потпис управитеља.

M.P.
Broj 365/taj.

U Bugojnu dne 10 kolovoza 1942
Predmet: Ponovni napad
na Bugojno od strane partizana⁸⁸⁹

ZAPOVJEDNIČTVU 5. ORUŽNIČKE PUKOVIJE (J.S.)

SARAJEVO:

8. kolovoza 1942. izvršen je ponovni napad od strane partizana, na Bugojno. Napad je počeo u 22.30 sati i trajao je do 23 sata, a izvršen je sa jugozapadne strane. Kod ovoga napada, učestvovalo je 50 do 60 partizana, naoružani sa puškama, te strojnicama lakim i teškim. Kod ovoga napada *gubitaka* nije bilo sa naše strane, za partizane se nije moglo ustanoviti, dali su imali gubitaka.

Napad na Bugojno partizani su ponovili dana 9 kolovoza t.g. u 22 sata i trajao je sve do 10. kolovoza 1942 godine, u 6 sati. Izvršen je sa svih strana *na grad*. Partizana je bilo 300 do 350, naoružanih sa revolverima, puškama i lakim i teškim strojnicama. – Kod odbrane *grada* sudjelovala je domobranska posada Bugojno, ustaše, milicija, oružništvo i riznički stražari u jakosti od 250 *momaka*. Na našoj strani nije bilo gubitaka. Za partizane nije moglo ustanoviti, jer su videći, da nemaju uspjeha povukli u planine prema Gornjem Vakufu.

P načinu napada, sumnja se da ovaj napad nisu izvršili partizani, koji su se *prebacili iz Hercegovine* i Crne Gore i koji sada operiraju oko Duvna i Livna, već da su ovaj napad izvršili domaći partizani, koji su vjerovatno naoružani *od stranih partizana*, te po danu rade *domaći* posao, a noći se daju u napade. Ovo se još nemože dokazati, pošto ni jedan nije uhvaćen, živ a niti je koji mrtav pronađen.

Prednje se dostavlja na znanje.

Razaslato:

Zapovjedničtvu 5. oružničke pukovnije,
krilnom zapovjedničtvu Jajce, vodnom
zapovjedničtvu Bugojno i kotarskoj
oblasti Bugojno.

Zamjenik zapovjednika narednik
(Štimac)⁸⁹⁰
Štimac

M.P.

12/VIII D.i.

13.VIII.1942.

Taj.J.S.broj1579

Sarajevo, 12. kolovoza 1942.

Predmet: Kao gore.

Zapovjedničtvu III. domobranskog zbora
Sarajevo

⁸⁸⁹ Војни Архив, Фонд НДХ, К 147, Ф 1, Д 43/1

⁸⁹⁰ Слиједи латинични потпис.

M.P.
Broj368/taj.

U Bugojnu dne 15 kolovoza 1942⁸⁹¹

Predmet: Pokolj seljaka pravoslavaca
od strane Crne legije izvještava:

ZAPOVJEDNIČTVU 5. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE. (J.S.)

11 kolovoza 1942. poslije napada na *grad* Bugojno, od strane partizana, oko 8 sati ujutro pošla je jedna satnija, odnosno više satnija Crne legije, Francetičeve, u raznim pravcima izvan periferije Bugojna, radi pretresa terena i čišćenja od bandita, tako da je jedna satnija Crne Legije došla i u selo Glavice, južno od Bugojna udaljeno 6 km. te u zaselke Vileše, Dautrine i Arnauti, i druga mjesta.-

Kod dolaska u Vileši, pomenuta satnija Crne Legije pokazala je sljedeće familije, odnosno čeljad što muškaraca, žena, djece, staraca i t.d. i to:

- 1) seljaka Dragu Gnjatić sa 14 osoba.
- 2) seljaka Jovu Prgomelju sa 3 osobe.
- 3) seljaka Stanka Prgomelju sa 7 osoba.
- 4) seljaka Marko Prgomelja dvi osobe.
- 5) seljaka Paleksić Jove tri osobe.
- 6) seljaka Panić Jove šest osoba. svi iz Vileša,

Bogdan Jakovljević tri osobe,

Djordje Jakovljević šest osoba i

Milivoje Jakovljević pet osoba, svi iz zaselka Dautrine, te

Jeka Čović sa šest osoba.

Dragoja Erak sa četiri osobe i

Jovo Šperac sa dvije osobe, iz zaseoka Arnauti, svi obćine i kotara Bugojanskog, Velika župa Pliva i Rama.

Ostali narod pomenutih zaselaka, kao i drugih sela, kad su čuli za ovo klanje, pobjegli su u šume, a Ustaše da su navodno poklali napried opisane osobe zato, što, kad su došli u selo i pitali šta ima novoga, seljaci da su im rekli da nema ništa, a kad su izašli iz sela, da je na njih *pucano* te se oni onda natrag u selo vratili i pomenuti pokolj počinili.

Radi ovoga pokolja pravoslavnog stanovništva, jako negoduje kod Hrvata katolika i muslimana, jer se oni sada boje osvete, t.j. boje se da će izbjeglo stanovništvo, navesti na njih partizane, te da će ih poklati, što bi u buduće bilo potrebno da se izda od nadležnih zapovijed da se žene i djeca kao i starci ovako ne uništavaju javno na ovakav način.

Ovaj izvještaj nije u detalju provjeren, što će se naknadno učiniti i popis svijui poklanih osoba dostaviti.

⁸⁹¹ Војни Архив, Фонд НДХ, К 147, Ф 2, Д 5/1.

Prednje se dostavlja na znanje.
Razaslato, Zapovjedničtvu 5. oružničke pukovnije,
krilnom oružničkom zapovjedničtvu Jajce, Župskoj
redarstvenoj oblasti Jajce, Oružničkom vodnom
zapovjedničtvu Bugojno, i kotarskoj oblasti Bugojno.

Zamjenik zapovj. nared.
(Štimac)⁸⁹² *Štimac*

M.P.
Taj.J.S. broj 1623
Sarajevo, 19 kolovoza 1942.

Primljeno k znanju u spise.
Zamjenjuje zapovjednika
podpukovnik Bilić⁸⁹³
Bilić

⁸⁹² Слиједи латинични потпис.

⁸⁹³ Слиједи латинични потпис.

Документ број 198

M.P.

Broj: 739

U Bos. Gradiška, 18.VIII.1942

Zapovjedništvu II. Ust.Zdruga.⁸⁹⁴

Hrv. Mitrovica.

Prema izvještaju čarkara 2. sata ove bojne Matije Cindrić, koji se je vratio iz Sarajeva kamo je išao kao pratnja ranjenika, saznao sam slijedeće potankosti o stanju 2. sata ove bojne, koji sada broji svega 40. ustaša sposobnih za borbu.

Dne 12.VIII.1942. u noći prilikom napada partizana na Kupres, poginuli su slijedeći čarkari: Miškulin Ivan, Miličević Petar, Redžić Huso, Trakošćanac Dragutin i Meštrović Ivan.

Ranjeni su slijedeći: zapovjednik 2. sata ove bojne poručnik Berislav Valentinčić, vodnik Ivan Brnić, čarkari: Parlagić Mato, Komadina Gjuro, Vočić Junuz, Safundžija Jure, Ljubreg Franjo, Nožeg Florijan, Bašić Rasim, Crć Mirko, Jurasović Dane, Samiza Jozo, Rebrina Josip, Kolarić Martin, Puhalo Nikola, Matuč Marko i Česić Omer.

Iz prednjeg se vidi, da je sat uslijed teških gubitaka podpuno nesposoban za borbu i da bi trebalo /u koliko želimo sačuvati ono što je još preostalo/ poduzeti sve kako bi dobili taj okrnjeni sat natrag u sastav bojne i omogućiti mu potreban odmor i nadopuniti u ljudstvu.

Ostatak ljudstva /40. čarkara sa dva dočastnika/ umetnut je u sastav sata Francetićevih „crnaca“ tako da je moral /uslijed šikaniranja istih, a i uslijed podcjenjivanja gore navedenih/ spao na nulu.

Sat podpada pod zapovjedništvo pukovnika Šimića.

1. sat ove bojne, koji se nalazi u Ljubiji pod zapovjedništvom VIII. bojne, mogao bi se povući u sastav bojne čim se vrati 3. sat VIII. bojne sa položaja negdje u Kozari, jer bi time VIII. bojna bila u potpunom sastavu jer su dva sata iste bojne u Ljubiji.

S toga molim zapovjednika, da poduzme sve što je moguće kako bi mogla bojna ljudstvu dati potreban odmor, popuniti satove i srediti bojnu onakovu kakovu i sam zapovjednik želi imati.

Zapovjednik XVIII. Bojne:
satnik: /Ferček Vinko/⁸⁹⁵

⁸⁹⁴ Војни Архив, Фонд НДХ, К 135Ј, Ф 34, Д 2/1.

⁸⁹⁵ Испод се налази потпис сатника Винка. У наставку документа су два записника.

ZAPISNIK
sastavljen u Zapovjedništvu II. Ustaškog Zdruga
u Hrvatskoj Mitrovici, dne 19.VIII.1942.

P.p.

Od strane zapovjedništva:

Dr. Ivo Korsky, vodnik-djak, kao sudski istražitelj.

Miroslav Moro, vodnik-djak, kao perovodja.

Svjedok,

Nikola Blažević, ust. dorojnik

I.

Obća pitanja

1. Ime i prezime: Nikola Blažević
2. Čin i udjelba: dorojnik 2. sata XVIII. Bojne U.V.
3. Gradjansko zanimanje: trgovački pomoćnik
4. Dan, mjesec i godina rođenja: 19. listopada 1921.
5. Mjesto rođenja i zavičajna občina: Utolica, kotar Kostajnica
6. Prebivalište i adresa: _____
7. Ime otca i majke: Juraj i pok. Milka rođj. Antolović
8. Oženjen ili ne: ne
9. Ima li djece i koliko: ne
10. Pismen ili nije: pismen, svršio osnovnu i 3 razr. stručno-produžne škole u Sisku
11. Kada je stupio u Ustašku vojnicu: 28.X.1941.
12. Da li je položio prisegu i kada: 14.III.1942. u Zagrebu
13. Da li je služio vojsku i koji čin ima: _____
14. Da li je sudbeno ili stegovno kažnjavan: _____

II.

Opišite nam prilike, koje vladaju u 2. satu XVIII. bojne od časa, kada je sat izdvojen iz sastava svoje bojne.

ad II.

Dne 23. srpnja 1942. izdvojen je 2. sat iz sastava XVIII. bojne i dodieljen je Crnoj legiji i poslan prvo u Travnik, pa u Bugojno, te iz Bugojna u Kupres. Od Kupresa dalje bio je sat u borbama kod Šujice i Tomislav-grada /Duvna/, gdje je ranjeno prvih 6 ustaša. Kad smo išli iz Kupresa u Blagaj išao je jedan sat Ž.U.V. i jedan sat Crne legije po kotama, dok je drugi sat Crne legije i naš sat išao dolinom. Kako su se oni na kotama žurili i nisu nas pokrivali, napali su nas partizani s boka i mi smo ponovo imali gubitke. Zato su nas na povratku grdili zapovjednici „crnih“ i psovali nam „Majku žutu“ i da smo mi svemu krivi.

U noći od 11. na 12.VIII. došao je napad partizana na Kupres i tom je prilikom sat stradao, jer je imao 5 mrtvih i 12 ranjenih, a među ranjenima je bio zapovjednik poručnik Berislav Valentinčić. Od tada nismo dobili zapovjednika, već smo kao posebna jedinica priklopljeni 4. satu I. Bojne.

Dne 14. o. mj. imali smo najveći napadaj na Kupres i imali smo 4 mrtva i 3 ranjena. Tada su mi ustaše rekli, neka ja kao pisar sata idem bojniku Bobanu i da mu

razložim, kako su svi bolesni, ušljivi, poderani i bos, a osim toga da je naš broj spao na ciglih 40 ljudi, pa da nas vrati u bojnu, da se sat reorganizira. Bojnik me je čušnuo i rekao mi je, da ja želim smo pobjeći iz zla.

Dругу већер дошао је бојник Бобан к нама и питао нас је, колико нас има, па је заповијedio, да сутрадан кренемо у Бугојно те да тамо обучемо црну одору.

Будући да сам ја као писар имао новач сата, који ми је предао ранјени заповједник прије одласка у болницу, а деčki нису већ одавно добили маезде, замолио сам замијеника заповједника бојне надпоручник Мамића, да ли смijемо отићи у Босанску Градишку по новач. Када нам је то надпоручник допустio, кренуо сам с ројником Каса Франјом.

У Бос. Градишки јавили смо се заповједнику бојне сатнику Ферчеку, којему смо све рекли и који нас је послао у Хрв. Митровицу

III.

Зашто не желите обучи црну одору?

ad III.

Не само ја, него ни један од наших људи не жељи обучи црну одору, јер међу „crncima“ не влада лијепо пошупак, а осим тога они нас неволе. Тако су ми чаркари Балић Мухарем и Приморак Драгутин рекли, да је на положајима у рову дне 13. о. мј. рекао сатник Божиновић: „Гдје су жућаци, мајку им нјихову, ако вас партизани неће побити ми ћемо вас побити.“

Исте ноћи, када смо ишли на јуриш против партизана, па када је наш чаркар Арнаутовић Хасо убивши једног партизана заробio једну стroujницу Соша, htјели су му „crnci“ ову одузети и тукли су га кундацима. На то је дошао надпоручник - сада сатник - Божиновић и рекао нека да стroujницу, јер ће га стрielјати, јер да за нас нису нити пушке, а камо ли стroujнице. Тада је чаркар дао стroujницу, али се жалio, па су му је вратили. То се десило зато, јер се за стroujницу добива награда. Ово није ни једини случај. Деčki кажу, да су добровољци, па не жеље силу у „crnce“, већ жеље остати као добровољци у Усташкој војници.

Све што сам оvdје изнио, рекао сам по својој савиести и позивам се на положену усташку присегу.

/Nikola Blažević⁸⁹⁶

Довршено.⁸⁹⁷

⁸⁹⁶ Потпис Николе Блажевића.

⁸⁹⁷ Испод се налазе два потписа.

ZAPISNIK
sastavljen u Zapovjedništvu II. Ustaškog Zdruga
u Hrvatskoj Mitrovici, dne 19.VIII.1942.

P.p.

Od strane zapovjedništva:

Dr. Ivo Korsky, vodnik-djak, kao sudski istražitelj.

Miroslav Moro, vodnik-djak, kao perovodja.

Svjedok,

Franjo Kasa, ustaški rojnik

I.

Obća pitanja

1. Ime i prezime: Franjo Kasa
2. Čin i udjelba: ust. rojnik u 2. satu XVIII. Bojne Ustaške vojnice
3. Gradjansko zanimanje: krojački pomoćnik
4. Dan, mjesec i godina rođenja: 11. rujna 1911.
5. Mjesto rođenja i zavičajna občina: Dolac-Sarajevo, zav.obć.Sarajevo
6. Prebivalište i adresa: _____
7. Ime otca i majke: Jozefina Kasa, nezakonit
8. Oženjen ili ne: ne
9. Ima li djece i koliko: ne
10. Pismen ili nije: pismen, osnovnu i šegrtsku školu
11. Kada je stupio u Ustašku vojnici: 6. srpnja 1941.
12. Da li je položio prisegu i kada: 4. kolovoza 1941.
13. Da li je služio vojsku i koji čin ima: u b. jugosl. vojsci kaplar
14. Da li je sudbeno ili stegovno kažnjavao: nije

II.

Jeste li razumjeli iskaz dorojnika Nikole Blaževića, koji sam Vam sada pročitao?

ad II.

Jesam.

III.

Slažete li se snjim ili imate nešto dodati ili promieniti?

ad III.

U celosti se slažem s iskazom dorojnika Nikole Blaževića, koji je dao u zapisnik u Zapovjedništvu II. Ustaškog zdruga u Hrv. Mitrovici, te nemam ni dodati ni promieniti. Meni su i samom poznate sve te stvari, jer sam rojnik u tom satu i mogu se zakleti, da je dorojnik Blažević govorio punu i čistu istinu. U slučaju potrebe mogao bih cieli iskaz ponoviti svojim riečima, a poznato mi je, da bi ga potvrdili svi čarkari, jer i oni samo jedno žele, a to je ostati u sastavu XVIII. bojne i boriti se kao ustaše za Hrvatsku.

Sve što sam rekao mogu potvrditi zakletvom i pozivam se na položenu ustašku prisegu u dokaz istinitosti mojih navoda.

Dovršeno.⁸⁹⁸

/Franjo Kasa/⁸⁹⁹

⁸⁹⁸ Испод се налазе два потписа.

⁸⁹⁹ Потпис Фрање Каса.

M.P.

Број 392/тај.

У Бугојну дне 30 коловоза 1942⁹⁰⁰

Предмет: Напад на варош Бугојно
од стране партизана извјештава.

SARAJEVO

28. коловоза 1942. извршен је напад од стране партизана на Бугојно, али без икаквих тежих последица за град.

Партизани су дошли са сјевероисточне стране, преко планине KALIN kota 1531, у групи од 150 до 200 бандита, наоружаних са пушкама, стројо-пушкама и тежким стројницama. Борба је започела у 2.30 сати и трајала до 3.30 сати, кад су се партизани повукли видећи свој неуспјех, одкуда су и дошли.

Бранила је опсада Бугојна, т.ј. домобранство, Усташе, оружничтво, милиција, око 300 људи. *Nismo imali gubitaka, kod partizana nepoznato.*

29. коловоза 1942. *otišao* је један одред домобрана, усташа и милиције, под заповједништвом сатника г. Пријића, ради претреса планине KALINA сјеверно источно од Бугојна 13 км. у *jakosti* од 300 до 350 људи. *Kada* су дошли на Kalin планину, *čekali* су их партизани са јаким снагом. Борба је трајала пола сата. *Izginula* су 2 домобрана, а за партизана се није могло установити. *Usljed pritiska odred se je povukao.*

Истог дана 29. на 30. коловоза 1942. иста група партизана са планине Kalin, дошла је у село Грачанicu, јужно од Бугојна удаљено 9 км. те су претресали село и тражили Хрвате, те кога год код куће пронашли нису, све су му запалили, тако да је те већери у селу Грачанici изгорilo 13 кућа за становање и *[?]* нузградних зграда као штала, појата и т.д.

Достављам предњи извјештај на знанје и молим, да се народ узме у заштиту, те *da se pošalje* у ове крајеве већа наоружана војна снага, која би могла ово зло, које се увукло у ове крајеве искорijenити. Народ pati од тога зла већ мјесец и пол дана, *te* све очекује неку помоћ, али те помоћи *nema*, пак је народ јакo огорчен и озлоједjen, *jer je* морао напустити на селу све своје добро и побјећи у град да спаси гoли живот, а bande се шире по њиховим selima и уништавају њихово добро, тако да им то до сада није нико могао спречити ни истjerати из села *bandite*.

Овај извјештај састављен је по карти 1:100.000.

Разаслато:

Заповједништву 5. оружничке пукoвније.

Заповједништву оружничког крила Јајце

Заповједништву оружничког вода Бугојно.

Котарској области Бугојно.

Замјеник заповједника наредник⁹⁰¹

Štimac

Напомена: Народ би пристао и на то, да се наоружа све од 18 до 60 година, те да се ди-
-гне обћи устанак, па да сам народ протjera
и поништи bande, које му много зла наносе.

⁹⁰⁰ Војни Архив, Фонд НДХ, К 147, Ф 2, Д 37/1

⁹⁰¹ Слиједи латинични потпис.

M.P.

Priepis⁹⁰²

5.

Taj.J.S.Broj 1727

Sarajevo, 3. rujna 1942.

Predmet: Napad partizana
na Bugojno.

VRHOVNOM ORUŽNIČKOM ZAPOVJEDNIČTVU ZA II. ODJEL U ZAGREBU,
RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST U ZAGREBU,
URED OBČEG OPUNOMOĆENIKA VLADE BANJA LUKA.

Oružnička postaja Bugojno javlja:

„ 28. kolovoza 1942. izvršen je napad od strane partizana na Bugojno, ali bez ikakvih težih posljedica za grad.

Partizani su došli sa sjeveroistočne strane, preko planine KALIN kota 1531, u grupi od 150 do 200 bandita, naoružanih sa puškama, strojopuškama i teškim strojnicama. Borba je započela 2.30 sati i trajala do 3.30 sati, kad su se partizani povukli videći svoj neuspjeh, odkuda su i došli.

Branila je posata Bugojna t.j. domobranstvo, ustaše, oružništvo, milicija i rizničari, oko 300 ljudi. Nismo imali gubitaka, kod partizana nepoznato.

29. kolovoza 1942. krenuo je jedan odjel od domobrana, ustaša i milicije, pod zapovjedništvom satnika g. Prijića, radi pretresa planine KALINA sjevero istočno od Bugojna 13 km. u jakosti od 300 do 350 ljudi. Kada su došli na Kalin planinu, dočekali su ih partizani sa jakom snagom. Borba je trajala pola sata. Poginula 2 domobrana. Usljed pritiska odjel se je povukao.

Istog dana 29. na 30. kolovoza 1942. ista grupa partizana sa planine Kalin, došla je u selo Gračanicu, južno od Bugojna udaljeno 9 km, te su pretresali sela i tražili Hrvate, te koga god kod kuće pronašli nisu, sve su mu zapalili tako, da je te večeri u selu Gračanici, izgorilo 13 kuća za stanovanje i više nuzgradnih zgrada kao štala, pojata i t.d.

Dostavljam prednji izvještaj na znanje i molim, da se narod uzme u zaštitu, te da se uputi u ove krajeve veća naoružana vojna snaga, koja bi mogla ovo zlo, koje se uvuklo u ove krajeve iskorijeniti. Narod pati od toga zla već mjesec i pol dana, sve očekuje neku pomoć, ali te pomoći nema, pak je narod jako ogorčen i ozlojadjen, jer je morao napustiti na selu sve svoje dobro i pobjeći u grad da spasi goli život, a bande se šire po njihovim selima i uništavaju njihovo dobro, tako da im to do sada nije niko mogao spriječiti ni istjerati iz sela bandite.

Ovaj izvještaj sastavljen je po karti 1:100.000.“

Smolbom na znanje.

7.IX.1942

Zamjenjuje zapovjednika
podpukovnik Bilić⁹⁰³

⁹⁰² Војни Архив, Фонд НДХ, К 65, Ф 4, Д 13/1

⁹⁰³ Слиједи латинични потпис.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA⁹⁰⁴
VELIKA ŽUPA PLIVA RAMA
U JAJCU.
Br. V.T. 214/42.

Jajce dne 3. rujna 1942.

Predmet: Položaj oko Kupresa-
bieg pučanstva

MINISTARSTVU UNUTARNJIH POSLOVA
Tajništvo Ministra

Zagreb

Savezno tamošnjeg dopisa V.T. broj 610/42 od 2. rujna 1942. po gornjem predmetu čast mi je izvijestiti slijedeće:

Kupres, koji je bio do sada više puta od strane četnika i partizana napadnut, a tako isto sva zapadna sela naseljena od katolika i muslimana, isto se još nalaze u pogibelji od pobunjenika, koji se nalaze u šumi okoline Kupresa.

Nije isključeno da se takvi napadi od strane pobunjenika ne obnove, a kojom je prigodom tada stradalo tamošnje civilno pučanstvo.

Što se tiče evakuisanja pučanstva iz kotara Kupresa od podređenih mi vlasti, a niti od strane vojnih ni ustaških vlasti niesam bio o pravom stanju stvari izviješten pa prema tome nijesu se mogla ni davati potrebna uputstva u tom pogledu. Brzoglasne i brzojavne veze sa Kupresom nije bilo; jer su bile od strane partizana prekinute.

Kupres /varoš/ broji 1000 stanovnika, a sva okolna sela naseljena su katolicima i muslimanima od 9-10000 stanovnika.

Uslijed izvršenih napadaja sa strane partizana i četnika na njihova sela, narod je izbjegavao u varošicu Kupres.

Grkoistočnjaka u kupreškom kotaru ima 12.500. Oni su naseljeni u selima i to: Blagaj, Gornji i Donji Malovan, Rilić, Gornje i Donje Vukovsko, Mračaj i Ravno isključivo njihove vjeroispovjesti. Ovih posljednjih dana uslijed nepokoravanja vlastima kuće su im popaljene, a oni pobjegli u šumu. Sela naseljena katoličkim i muslimanskim žiteljstvom bila su od strane partizana u zadnjim danima prigodom izvršenih napada na varošicu Kupres i to: Zlosela, Rastičevo, Otinovci, Botun, i cijela katastarska općina Vrila koju sačinjavaju sela Mlakve, Kuto, Vrila, Brda i Kukavice.

Narod je ostao bez krova nad glavom i tako bio prisiljen da se povuče u Kupres, te da se tamo ma bilo gdje smijesti i na taj način život spasi.

Pretpostaviti se je kako se je mogao taj narod smjestiti u takovoj maloј varošici ne računajući stoku, koju je prigodom biegstva iz sela sobom u varošicu doveo jer je njegovo glavno zanimanje stočarstvo. Što može da taj narod tu dočeka - bolest -.

Razumljivo je, da je u varošici Kupres prigodom zadnjih izvršenih napada od strane partizana nastala panika među izbjeglim žiteljstvom, a time se je otežavao sam rad operacije vojnih i civilnih vlasti.

Nedvojbeno potrebmo bi bilo, da se izbjeglom pučanstvu katolicima i muslimanima iz sela kotara Kupresa, koji je ostao bez krova nad glavom i to bar onima

⁹⁰⁴ Војни Архив, Фонд НДХ, К 76, Ф 3, Д 42/1
452

koji nijesu sposobni za borbu /starci, invalid, žene i djeca/ dozvoli svojevoljno iseljivanje i na taj način da se privremeno sklone kod svoje rodbine u raznim mjestima Bosne koje nijesu u rukama partizana. Njihovom odsutnosti olakšao bi se svaki dalnji rad vojnih i ustaških vlasti kod izvođenja daljnjih operacija.

Po gornjem naredio sam kotarskoj oblasti u Kupresu da me detaljnije izvijesti pa čim budem o situaciji izvješten dostaviti ću izvještaj.

Za Dom Spreman!

M.P.

Veliki Župan :
Dr. Kadić s.r.⁹⁰⁵

⁹⁰⁵ Испод се налази потпис Великог Жупана.

Документ број 202

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA.⁹⁰⁶
ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST U BANJOJ LUCI.
Banja Luka 6 rujna 1943 god.

Predmet: Kako je Bugojno zauzeto po partizanima.

IZVJEŠĆE.

Dana 5 rujna 1943 godine doznao sam od mojih osoba a i od dvojice seljaka koji su došli iz Bugojna te pričaju kako je Bugojno palo i kako su partizani unišili u grad Bugojno.

Prošle nedelje igrana je nogometna utakmica u Bugojnu te je bilo malo prepucavanje sa lijeve strane od škole doksu sa desne strane od ciglane navalili sa svom silom što se znade daje bilo partizana oko 1500 osoba te su neki najpre unišili u grad i odmah počeli davati znakove sa crkvenim zvonima dok su ostali davali jaki otpor tu je nastala borba između gradjana i partizana i trajala je skoro tri dana bez prekida domobrani koji su bili u gradu oni su se povukli tako da su ostali sami gradjani kada su vidili da su partizani već skoro sve zauzeli oni s su iz škole posljednu svoju tešku strojnicu iznijeli i pobjegli.

U toku borbe je poginulo mnogo partizana što su oni sa strane gledali kada su partizani svoje drugove kupili u kola vidili su nekih 25 kola mrtvih partizana koji su u borbi poginuli sa Bugojčanima.

Kada su partizani unišili u grad i zauzeli grad Kotarski prestonik je njih dočekaao i sa njima izpod ruke išao kroz grad partizani koje su uhitili ustaše i činovnike državnih nadležtava odmah su ih streljali jer njima ni jesu sudili kavo ostalima pošto su partizani odmah uzpostavili odbor od gradjana te koga oni dovedu na sudjenje pred narodni sud oni pitaju ovaj odbor kakvisu ti osobe što su učinili za radni narod ali svaku noć patrole i obilaze pojedine kuće i dignu iz pojedinih kuća osobe i odveduih tako daih sutra niko nemože naći jer ih oni preko noći ubijaju jer među partizanima imade dosta osoba iz samoga grada koji su pobjegli skoro među partizane te oni daju pojedine osobe za ubijati.

Sva državna nadleštva u Bugojnu nije su zapaljita jedino što je pošta za vrieme borbe partizani su odmah tražili novac a kako nije bilo u svima državnim nadleštva novaca osim u jednoj banki nekih jedan milijun kuna to su digli i odmah su nastavili sa pjačkom po dućanima uzimajućii veša i drugih stvari. Sve hodže i Muderise kao i Katuličke popove uhitili su ih i zatvorili navodno da ih streljaju ali je narod koji je ostao zauzeose i taku su ih sve pustili na slibodu.

Partizani su dosada streljali pojedinih gradjana oko 400 osoba koji su malo se osjećali za N.D.H. a oni dobili podatke za njih to je odmah narodni sud radio preko noći padne osuda i odmah ga nakom presude 10 minuta streljaju tako da se čuje svako streljane udaljeno od Bugojna svojih tri kilometra gde su ovi bježali i čuli plotune po noći.

Navode da Hrvaski časnici koji su bili za vrime borbe u Bugojnu pokazali su se kao Saboteri jer su hteli domobrani da se bore a oni su odustali neki su se i predali a niki su i pobjegli neznatno kuda tako je Bugojno palo gde se i još nalaze partizani.

ZA DOM SPREMNI!

red. izvidnik br. 11-9-17-21.

⁹⁰⁶ Војни Архив, Фонд НДХ, К 166, Ф 7, Д 34/1
454

Документ број 203

Ministarstvo unutarnjih poslova putem telefona javlja slijedeće brzojave, koje su primili.⁹⁰⁷

Bugojno 15.

U Bugojno je došlo 800 italijanskih vojnika sa časnicima. Isti sprečavaju svaki uvoz i izvoz iz mjesta. Utovareni vagon kože za hrvatsku vojsku u vrijednosti oko 300.000.-Kuna ne može se izvesti stop isti sprečavaju svaki samostalni rad našim vlastima.

Stanje je sa Italijanima upravo nesnošljivo stop molimo za interevenciju i detaljna upustva pošto se Talijani ne pridržavaju naredjenja prema ugovoru izmedju hrvatske i Italijanske vlasti nego rade na svoju ruku stop Kotarska oblast broj 5192/41

Gosp. Ministra Dumandžić šalje iz Sarajeva brzojav preko redarstvenog krugovala.

15. listopada u 15.40 sati iz Bugojna javlja mi putem zapovjedništva IX. pješačke pukovnije iz Travnika. Talijani preuzeli sve, naša uprava ne može raditi, oružnici su prisiljeni predati ključeve srbskih i židovskih radnja skladište u kome je smještena roba. Ponove preuzeto i kazano ako kotarski predstojnik ne sluša njihove naloge uhapsiti ga za najmanju sitnicu. Prijete se našim gradjanima. Trebalo bi da ovde dodje jedna satnija radi zaštite državnih ureda i objekata.

Dostavljam gornje s molbom da se preduzmu potrebni koraci. Ministar Dumandžić

Redarstveni krugoval Sarajevo.

Savezno podnjetom brzojavnom izvješću zapovjednika IX. pješačke pukovnije danas u 11 sati javlja da je obavješten od strane kotarskog predstojnika iz Bugojna da su danas Talijani u Bugojnu pokušali da protjeraju oružništvo i da su bili rekli oružnicima da isti mogu da idu kuda hoće. Ministar Dumandžić

M.P.

⁹⁰⁷ Војни Архив, Фонд НДХ, К 233, Ф 3, Д 26/1
455

Документ број 204

Ministarstvo unutarnjih poslova javlja putem telefona ove brzojavke:⁹⁰⁸

Jajce 318, 84, 16.19

Kotarska oblast Bugojno brzojavlja Talijanski zapovjednik oružanih snaga stražarno sprovodi u njihovu postaju naše redarstvene organe i prisiljavaju ih da kažu što je sa Židovima i Srbima, koji su izselili. To sve čine na denuncijaciju Srba i Židova. Traže petoricu hrv. omladinaca i smjesta da ih uhapsu. O tome brzojavno obavješćen Dr. Karčić u Sušaku. Molim uputu i odredbe za eventualno uredovanje i poduzimanje potrebnih koraka. Velika Župa Dr. Kadić VT broj 165/41

Hvar 126,22, 16, 16.30

Pošte neće da primaju pakete hrane za Crveni križ bez izvoznih dozvola molimo intervenirajte. Crveni križ predstojnik Grubišić.

Irig 76, 57, 16.20

Na području Kotara Irig njemačka vojska vrši popis konja automobila i ostalog materijala bivše Jugoslav vojske,. Kako je ovo u suprotnosti sa nalogom predsjedništva vojskovođe u Zagrebu VT broj 1974 od 28.8.1941. Molim hitno intervenirati i poslati ovoj oblasti brzojavno uputstvo. Broj brz. 138 upravitelj kotara Bardić

Dubrovnik 1211, 51, 16.10

Kotarski predstojnik Trebinje. Danas 6. listopada napadnuto je oko 14. sati pušcanom i pištoljskom vatrom izvidjačka ophodnja⁷ oružničkog između sela Crbanska i Jasenica-Luga jedan oružnik lakše ranjen u ruku jedan četnik ubijen. Obći upravni povjerenik obavješćen, VT 517/41 podžupan Mehičić

M.P.

⁹⁰⁸ Војни Архив, Фонд НДХ, К 235, Ф 3, Д 34/1
456

M.P.
 Broj 223 /

*Spisak
 lica sa područja [?] Bugojno
 Ovdje su poginuli ili ranjeni kao Ustaše ili domobrani*

Redni br.	Ime i prezime	Odakle je	Gdje je ranjen ili poginuo	Opaska
1	<i>p.Ive Mato Kukrić</i>	<i>Dolac Travnik</i>	<i>30.srpnja 1941. poginuo u borbi kod Glamoča ranjen 1900</i>	<i>u rezervi je bio domobran nadporučnik</i>
2	<i>Antin Jovan Telenta- Djapić</i>	<i>Glavice</i>	<i>kao domobran ranjen kod Doboja umro je u bolnici u Osijeku (ranjen 1913)</i>	
3	<i>Stipo Popić</i>	<i>Poriče</i>	<i>ranjen u borbi s četnicima u [?] kod [?] (Glamoč) drugi dan umro na putu u bolnicu</i>	<i>star 32 god.</i>
4	<i>Ivvan Gavranović</i>	<i>kot. Bugojno Gračanica</i>	<i>domobran poginuo na Romaniji star 21 godinu</i>	
5	<i>p.[?] Dragutin Borkulović</i>	<i>Poriče</i>	<i>ranjen 16 aprila 41 na Romaniji u borbi sa četnicima</i>	
6	<i>Ante Kelava</i>	<i>Bugojno</i>	<i>poginuo 6/10.41 u borbi s četnicima kod D.Lapca</i>	
7	<i>umrl. Hašima Omer Sujić</i>	<i>---</i>	<i>ranjen 30.srpnja 1941 u borbi s četnicima kod Glamoča</i>	

M.P. Logornik⁹⁰⁹

⁹⁰⁹ Слједи латинични потпис.

POPIS

lica koji su poginuli i ranjeni sa područja Ispostave Gornji Vakuf.

Tek. br.	Ime i prezime poginulog ili ranjenog	Odakle je	Gdje je poginuo ili ranjen i kada	Opaska.
1	Akif Redžić umr. Ibri	Gor. Vakuf	Poginuo u Glamoču 3-VIII-1941.g.	Ostala žena i 2 djece.
2	Alija Karamustafić um. Ahmeta	Gor. Vakuf	dtto	Ostala majka
3	Idriz Balihodžić um. Idriza	Gor. Vakuf	dtto	Ostala žena i 4 djece.
4	Stipo Juričić pok. Mate	Gor. Vakuf	Ranjen u Glamoču 3-VIII-1941.g.	Porodica: majka, žena i 4 djece
5	Jozo Knežević Perin	Bistrica	dtto	Žena i 2 djece, otac i majka
6	Ivan Bandić pok. Mije	Pogradje	Poginuo 15.IV-1941 godine u Dolini rijeke Rama, kot. Prozor	Ostala žena i 4 djece
7	Stipo Rajić pok. Joz	Bojska	Umro u zaroblj. u Njemačkoj 7-VI-1941	Ostala žena i 3 djece
8	Ivo Batinić Perin	Ričica	Pregašen od Samovoza u Sarajevu 27-8-41.	Ostala žena i 1 dijete
9	Franjo Bandić pok. Ive	Sugine Bare	Poginuo u listopadu 1941 kod Jezera-Jajce.	Ostala žena i 2 djece
10	Salih Djekić umr. Bećira	Bojska	20-X-1941.g. ranjen u desno rame u Romaniji.	Kod kuće sestra.

Za Dom Spretni!
 M.P. Ustaški Tabornik:⁹¹⁰

⁹¹⁰ Слиједи латинични потпис који није јасно читљив.

M.P.
Broj 4055
U Travniku 5. lipnja 1944.

Predmet: Kurelj Milan seljak iz
Jablana, po Ustašama ubijen.⁹¹¹

ZAPOVJEDNIČTVU 5. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE (J.S.) SARAJEVO.
VELIKOJ ŽUPI LAŠVA I GLAŽ-TRAVNIK.

Oružnička postaja Donji Vakuf pod brojem 287 od 1.lipnja 1944. dostavila je sliedeće izvješće:

„Dana 26.svibnja 1944. oko 0100 sati dovezlo se je u teretnom samovožu od D. Vakufa u pravcu Travnika 10 do 15 Ustaša, koji su se na mjestu Jablan između Oborca i Komara, općine D. Vakuf, kotara Bugojno (18 km. j.z. od Travnika) zaustavili pred kućom seljaka Milana Kurelja, sašli iz samovoza i svi tražili seljaka Kurelja da im izruči jednu gumu od samovoza i jednu parabelu, što je navodno dan prije kod njega ostalo od pratnje Velikog župana Lašve i Glaž g. Babića Ivana, pošto su anglo američanski zrakoplovi na ovu pratnju otvorili strojopušanu vatru, pa se pratnja morala sakriti u hambar Kurelja, gdje je nadstojnik župskog redarstva iz Travnika poginuo, a petorica bila ranjena. Kako se toga momenta Kurelj Milan nalazio u mlinu udaljeno 100 metara od kuće, žena Kurelja Mara i nevesta Desanka pozvale su Milana iz mlina da dodje kući, koji je odmah došao. -Čim je Kurelj Milan došao kući jedan od Ustaša je rekao „Koljite sve redom“ -Kurelja Mara, Desanka i Milan videći ovu strahovitu prijetnju počeli su trčati od kuće na sve strane. Ustaše da su za njim pucali, Maru i Desanku nisu pogodili, ali Milana da su pogodili, koji je udaljeno oko 300 metara od kuće pao, ustaše ga pristigli, te njih četvorica svaki po jedan naboj u Milana opalio, koji je na licu mjesta ostao mrtav.

Kurelja Mara i Desanka suglasno izjavljuju, da se je ovaj zločin dogodio na opisani način, te dodaju, da je dana 25. svibnja 1944. oko 1600 sati prolazila pratnja vel. župana od 3 samovoza od D. Vakufa za Travnik, te na putu kod njihove kuće, da su ovu pratnju napali anglo američanski zrakoplovi, pratnja da je iz samovoza pobjegla i sakrila se u njihov hambar, ali je od strojopuščane vatre od gospode bio ubijen nadstojnik župskog redarstva iz Travnika, vel. župan i još četvorica bili su ranjeni, kojima je pomoć pružio sada pokojni Milan, te sa jednog samovoza koji je bio zapaljen spasio jednu gumu i stavio je u hambar radi predaje ovoj pratnji čija je bila i vlasništvo, dočim parabele nije mogao spasiti jer je u autu izgorjela. Ranjenima da je najviše pomagao kod pružanja pomoći pokojni Milan, koje je spremio u ostala 2 samovoza koji nisu bili oštećeni, koji su produžili put za Travnik, te je za ovu uslugu i požrtvovanost na izloženi način po Ustašama ubijen. Svjedokinja navode, da su Ustaše nakon što su ubili Milana silom provalili u hambar, uzeli navedenu gumu i odvezli se za Travnik. Od ovih Ustaša da ne poznaju nijednog, jedino da isti pripadaju Ustaškoj Kupreškoj bojnoj, koji se nalaze u Bugojnu, D. Vakufu i Travniku.

Pokojni Kurelj Milan je istoga dana prema zapovjedi njemačke posade koja se nalazi na Komaru pokopan u groblju.

Po ovome zločinu oružnici ne mogu povesti nikakove izvide, jer nitko od

⁹¹¹ Војни Архив, Фонд НДХ, К 149А, Ф 9, Д 17/1.

Ustaša kako nadređjeni, tako ni podređjeni ne daju nikakove podatke, pa se kaznena prijava protivu izvrtelja ne može dostaviti sudu.“

Prednje izvješće dostavljam s molbom na znanje. -Zapovjedniku postaje izdana je zapovjed da podnese prijavu sa dokazalima sudu.-

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Zapovjednik, bojnik:
(Vladimir Miler)⁹¹²

M.P.

J.S. broj 1010

Sarajevo dne, 16. lipnja 1944.

Potrebni podatci unieti u doglasno izvješće to u
spise.

Zapovjednik, pukovnik:
Osmanagić⁹¹³

⁹¹² Испод се налази потпис бојника Милер Владимира.

⁹¹³ Испод се налази потпис пуковника Османагића.

u D. Vakufu, dne 1. lipnja 1944.

Predmet: Kurelj Milan zemljoradnik
iz Jablana po ustašama ubijen⁹¹⁴

Zapovjedničtvu 5. oruž. pukovnije
Sarajevo

Dne 27. svibnja 1944. prijavio je na ovoj postaji Boroja Tomo iz Novog Sela Kotara Bugojno, da je dne 26. svibnja 1944. oko 10 sati po nekim ustašama koji su se vozili iz Bugojna prema Travniku u samovozu, kod svoje kuće u zvanom mjestu Jablan po navedenim ustašama ubiven seljak Kurelj Milan, iz navedenog mjesta općine D. Vakuf, kotar Bugojno, V. Župa Lašva i Glaž.

Na gornju prijavu dne 28. svibnja 1944. obhodnja ove postaje narednik Butigan Lazar, oružnik Crnkić Adem, i domobran Jakešović Ilija izašla je na mjesto čina i ustanovila sljedeće: Da je zaista navedeni Kurelj ubiven, zapadno od svoje kuće udaljeno oko 300 metara. Obhodnja ubivenoga Kurelja na činu pronašla nije jer je po odobrenju njemačke komande istoga dana sahranjen, prije dolaska obhodnje. Na mjestu čina nije ništa pronađeno sem lokve krvi gdje je ubijeni ležao.

Po izvršenom uvidjaju o navedenom činu ispitane su žena poginulog Mara Kurelj i nevista istoga Desanka Kurelj, te jednoglasno izjavile da je dana 25. svibnja oko 15 i 16 sati naišli su 3. samovoza cestom od D. Vakufa, a kada su došli pred samu kuću njihovu, napali su neprijateljski zrakoplovi te pucali iz strojica na samovoze, samovozi su stali od kojih je jedan zapaljen, a putnici iz samovoza su iskočili te se u njihovu kuću-magazu sklonili, a kako je iz neprijateljskih zrakoplova stalno pucalo kojom je prilikom veliki župan g. Babić Ivan ranjen, a šef župskog redarstva u Travniku gosp. Arvacier poginuo, a takodjer je ranjen i doktor Dr. Buždić. Pošto su se zrakoplovi udaljili poginuli Kurelj je pritekao u pomoć ranjenima i mrtvoga iznijeli iz magaze u samovoz koji nije bio oštećen i odvezli ih u Travnik, nisu ništa znali koje u samovozima bio nego su tek poslije saznali da je bio V. Župan sa pratnjom.

Na dalje da je pokojnom uspjelo da spasi 1 gumu sa gorelog samovoza te je sklonio u svoju magazu, da istu preda nadležnoj vlasti.

Dne 26. svibnja 1944. naišao je cestom od D. Vakufa jedan samovoz u kome se je nalazilo 10-15 ustaša, te pred njihovom kućom na cesti zaustavili, te su svi iz samovoza izašli i potraživali pok. Milana stim da im preda 1 gumu od samovoza i jednu parabelu one jednoglasno da su rekle da se guma nalazi u njihovoj magazi, a parabela da je izgorela u samovozu i da je nemaju a Milan koga traže da se nalazi u Mlinu udaljeno od kuće oko 100 metara, one su ga zovnule da dodje kući našto je i došao, te po dolasku Milana kući rekao je jedan ustaša „koljite sve redom“, oni svi sa Milanom da su pobjegli ispred kuće jer da su se bojali da će ih sve poklati, a pošto smo mi bježali pucali su ustaše za nama i trčali te su tako Milana na trčanju ubili. Pošto je Milan pogodjen i srušio se na zemlju knjemu pretrčali su 3-4 ustaše, te svaki u njega onako ležeći opali po jedan metak iz puške i mrtvom odnieli u gotovu novcu sa novčanikom 8.000 kuna, i duvansku kutiju sa duhanom i ličnu iskaznicu, a kad su se povratili do kuće onda su obili vrata i uzeli su onu gumu koja se je nalazila u magazi i pokupili⁹¹⁵ ostatke od parabele koje su našli kod izgorelog samovoza, te svi se popeli na samovoz i otišli cestom prema Travniku, a mi ovi da su se vratili kući sa djecom i

⁹¹⁴ Војни Архив, Фонд НДХ, К 149А, Ф 9, Д 17/1.

⁹¹⁵ Ријеч није читка те постоји могућност грешке.

odmah su pošli kod mrtvog i donijeli ga kući, poslije toga istoga dana zamolili su njemačku stražu na Komaru te im dozvolila da su ga oko 18 sati istog dana sahranili na groblje.

Imena ustaša nisu se mogla ustanoviti, već je ustanovljeno da su pripadnici Kupreške bojne u Travniku.

*Prilog: kao predmeta čina nema, jer na mjestu čina nije ništa pronadjeno.
Za Poglavnika i Za Dom Spremni.*

M.P.
J.S. broj 1010

u.z. zapovjednika narednik
(Janko Bosić)⁹¹⁶

⁹¹⁶ Испод се налази потпис заповједника Босића.

ПОПИС МЈЕСТА ЗАТОЧЕЊА

	Општина	Мјесто заточења	Документи
1	Бања Лука	Црна кућа	011, 012, 013, 026
2	Бугојно	Затвор у Бугојну	001, 002, 008, 010, 011, 012, 013, 026, 034, 037, 046, 048, 051, 055, 058, 060, 062, 080, 082, 083, 084, 085, 086, 088, 090, 091, 092, 093, 094, 101, 107, 108, 109, 113, 116, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 134, 150, 151, 152, 153, 154
3	Бугојно	Хамбар Хермана Шпрунга	015, 016, 017, 018, 019, 020, 023, 024, 025, 051, 052, 118, 124, 170
4	Бугојно	Основна школа	001, 010, 015, 016, 017, 018, 019, 020, 022, 023, 024, 025, 051, 052, 060, 061, 083, 124, 170
5	Бугојно	Магацин Анђелка Вучића у селу Чипуљић	051
6	Бугојно	Подрум Лучића у селу Грачаница	001, 060, 061
7	Бугојно	Штала на Калину	105, 182
8	Доњи Вакуф	Усташки табор	062, 154
9	Доњи Вакуф	Затвор у Доњем Вакуфу	089
10	Доњи Вакуф	Котарска испостава	150
11	Купрес	Затвор у Купресу	134, 138
12	Сарајево	Затвор у Сарајеву	087, 107

ПОПИС СТРАТИШТА

	Стратиште	Страна
1	Бања Лука	467
2	Шупин Гај	467
3	Кожварице	470
4	Јама Занесовићи	472
5	Вилеши	476
6	Брижина	478
7	Јама Јапага	480
8	Бегово Село	483
9	Купрешка врата	486
10	Борово Поље	487
11	Вуковско	492
12	Малован	502
13	Јама Чавњача	504
14	Јама у Коритима	506
15	Равно	509
16	Рилић	509
17	Урија	509
18	Кутања	509
19	Оборци	510
20	Ново Село	510
21	Руска Пилана	510
22	Мрачај	510
23	Пролог	511
24	Јадовно	511

1. Бања Лука

Документи: 001, 011, 012, 013, 026, 053, 055, 056, 057, 058, 059, 060, 150.

Неке од првих ухапшених жртава усташе су одводиле према Бањој Луци крајем маја 1941. године. Није познато гдје су тачно жртве убијане. Као мјесто заточења наводи се Црна кућа.

2. Шупин Гај

Општина: Бугојно

Документи: 001, 006, 008.

Координате: 44°04'19.5"N 17°27'17.7"E
<https://maps.google.com/?q=44.07207,17.45491>

Шупин Гај се налази уз ријеку Врбас, између насеља Чаушлије и Громиле, и због тога се ово стратиште у литератури среће под различитим називима (Шупин Гај, Чаушлије, Громиле и Врбас). Прве групе ухапшених Срба усташе су на овом мјесту убијале и бацале у ископане гробнице. Како је ово мјесто близу града и надамак очију јавности, даље ликвидације настављене су на стратишту Кожварице. У Шупином Гају подигнут је споменик за 40 жртава.

Споменик на стратишту Шупин Гај

Споменик на стратишту Шупин Гај

Споменик на стратишту Шупин Гај

Спомен-плоча на стратишту Шупин Гај са натписом:

“1941, 1961. Ovdje su sluge okupatora zvjerski ubili 40 rodoljuba 1941. Pali su na ovom mjestu ali njihovu mučeničku smrt nikada neće zaboraviti naši narodi. Podiže Savez boraca NOR-a. Bugojno.”

3. Кожварице

Општина: Бугојно

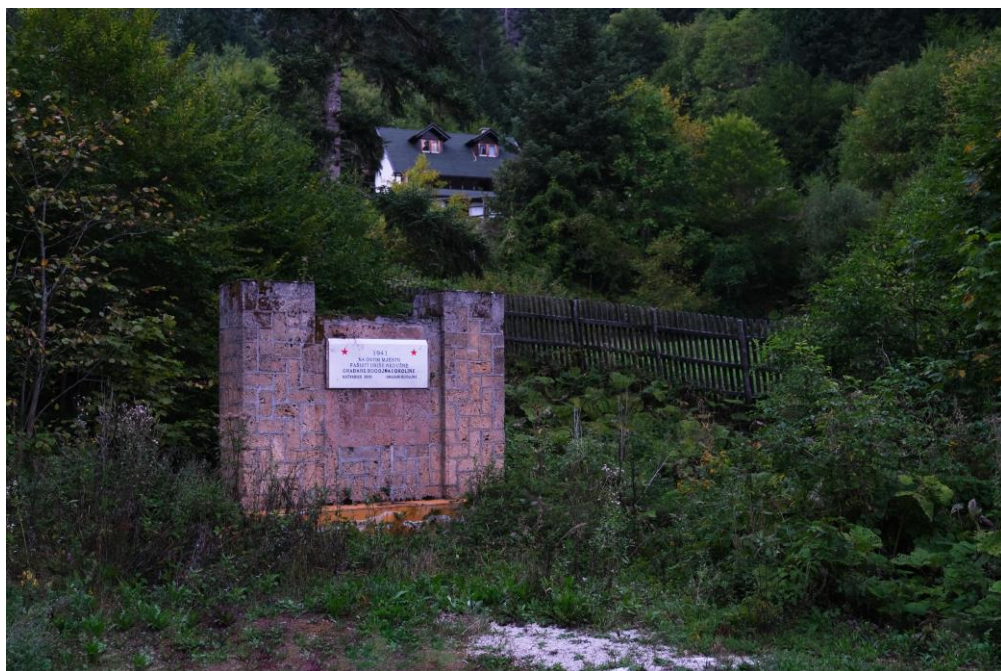
Документи: 001, 006, 034, 050, 060, 119, 160, 185.

Координате: 44°01'57.5"N 17°20'43.9"E
<https://maps.google.com/?q=44.03263,17.34553>

Кожварице се налазе на путу Бугојно – Купрес. На овом стратишту усташе су убијале и у ископане гробнице бацале српске жртве из Бугојна, Купреса и Ливна. Према процјенама, на стратишту Кожварице и у околини побијено је најмање 500 жртава. Овај простор припада шуми Копривници, у којој се такође налазе гробнице српских жртава. Плоча са натписом је промијењена три пута од прве поставке споменика до данас. Прва плоча из 1960. године је била од црног гранита са натписом да су на овом мјесту у љето 1941. године усташе побиле Србе из Бугојна, Ливна, Купреса, Дувна и околних села.⁹¹⁷ У јуну 1979. године постављена је нова плоча са натписом:

„Na ovom mjestu i bližoj okolini okupatori i njihove sluge 1941. godine ubiše oko 500 ljudi, građana Bugojna i drugih mjesta. U znak sjećanja na sve te nedužne ljude, žrtve fašističkog terora, podigosmo ovu spomen-ploču. Kožvarice, juna 1979. godine. Radni ljudi i građani Bugojna.“

Трећа плоча постављена је 2010. године са натписом: „1941 на овом мјесту фашисти убише недужне грађане Бугојна и околине. Кожварице 2010. Грађани Бугојна“.

Споменик на стратишту Кожварице

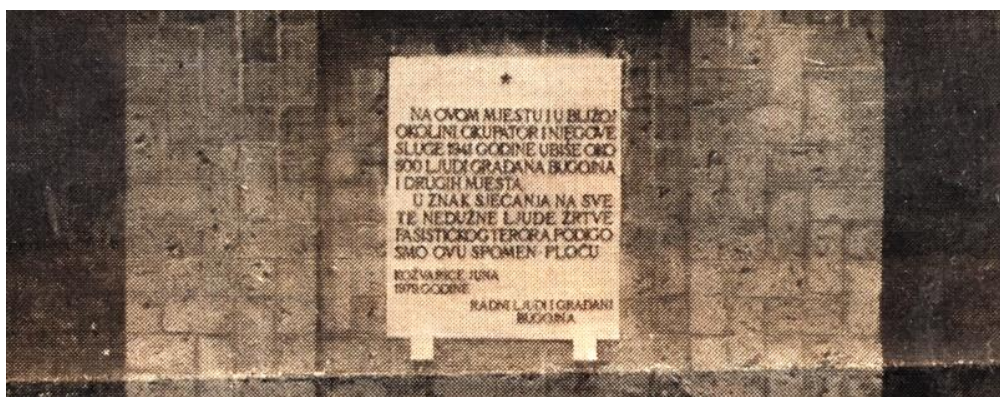
⁹¹⁷ Јово Бајић, недељни часопис „Интервју“, број 182 од 27. маја 1988. год, стр. 21.

Споменик на стратишту Кожеварице

Данашња спомен-плоча на стратишту Кожеварице

Спомен-плоча постављена у јуну 1979. године

4. Јама Занесовићи

Општина: Бугојно

Документи: 001, 002, 006, 008, 010, 014, 015, 016, 017, 018, 019, 020, 021, 022, 023, 024, 025, 027, 028, 029, 030, 031, 032, 036, 037, 038, 039, 040, 041, 042, 043, 044, 045, 046, 047, 048, 049, 051, 052, 054, 060, 061, 062, 078, 079, 080, 081, 082, 084, 090, 091, 107, 118, 119, 124, 126, 160, 163, 170, 184, 185.

Координате: 44°00'12.0"N 17°30'59.6"E
<https://maps.google.com/?q=44.003342,17.516561>

Јама Занесовићи налази се у истоименом селу, недалеко од села Грачаница на релацији Бугојно – Горњи Вакуф. Овим путем пролазила је и жељезничка пруга јер се на простору села Грачаница налазио рудник угља. Јама је удаљена 1,5 до 2 километра од поменутог путног правца, што отвара претпоставку да су овдје жељезницом довођене и жртве са других простора. Јама је била у облику звона или окренутог лијевка, петнаест метара или веће дубине. Ископавањем угља након Другог свјетског рата простор око јаме је поравнат, а сама јама у врху засјечена и засута земљом. Процјењује се да је у јаму Занесовићи бачено најмање 1500 српских жртава, уз мањи број јеврејских. Ова претпоставка може бити потпуно оправдана ако се узме у обзир чињеница да су у Бугојну за мјеста заточења кориштена чак три објекта – затвор, хамбар Хермана Шпрунга и основна школа, за које свједоци наводе да су били пуни ухапшених Срба. Свједок Тане Вуковић у документу број 010 описује како је успио побјећи са овог губилишта.

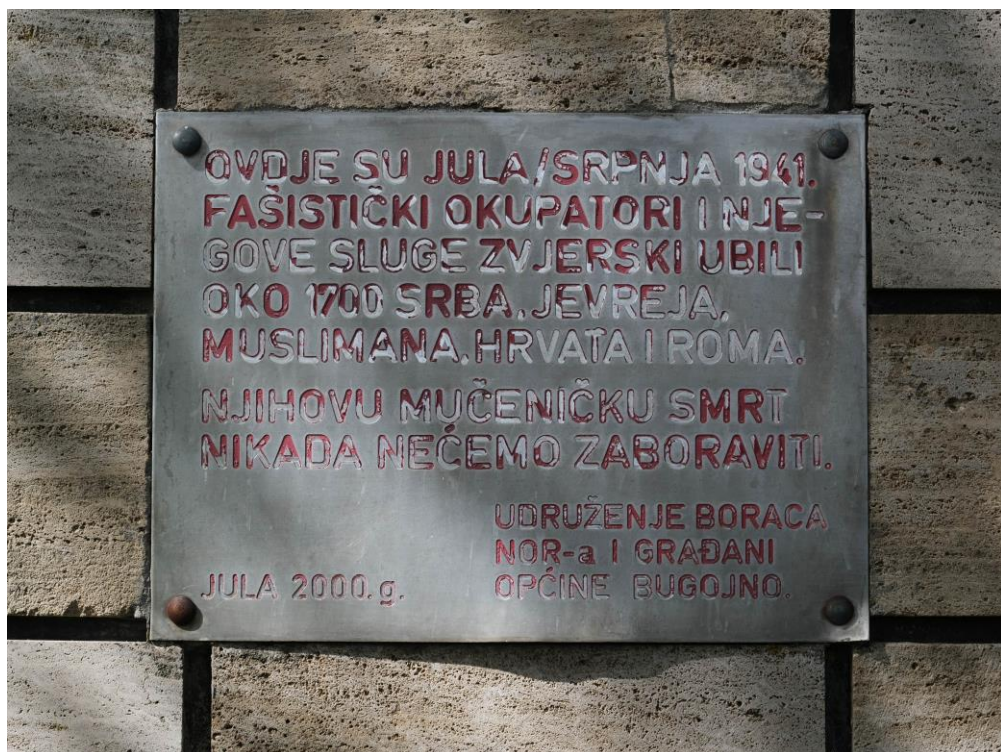
Споменик на данашњем брежуљку изнад јаме Занесовићи

Споменик изнад јаме Занесовићи

Споменик изнад јаме Занесовићи

Спомен-плоча над јамом Занесовићи постављена у јулу 2000. године

Поглед изнад јаме Занесовићи према руднику угља и путном правцу Грачаница – Горњи Вакуф

Поглед изнад јаме Занесовићи према путном правцу Грачаница – Горњи Вакуф

Данашњи брежуљак изнад затрпане јаме Занесовићи

5. Вилеши

Општина: Бугојно

Документи: 009, 070, 071, 072, 073, 074, 075, 093, 095, 096, 097, 099, 100, 102, 103, 104, 194, 197.

Координате: 44°02'59.6"N 17°30'16.8"E
<https://maps.google.com/?q=44.04988,17.50466>

Најмасовнији покољ српских жена и дјеце из села Вилеши извршила је Црна легија 13. августа 1942. године. Покољ је извршен у мјесту званом „Сича“, како се називао простор гдје је сјечена шума. Жртве су потом покопане у непосредној близини у Сувом потоку. Споменик у селу Вилеши подигнут је за 72 жртве. У овом зборнику докумената налази се попис 92 имена жртава страдалих у мјесту Сича. Током рата житељи села Вилеши страдали су и на другим мјестима.

Споменик у селу Вилеши

Напис на споменику у селу Вилеши

Споменици у селу Вилеши

Споменици у селу Вилеши

6. Брижина

Општина: Бугојно

Документи: 065, 066, 067, 068, 108, 111, 112, 190.

Координате: 44°06'38.3"N 17°31'16.6"E

<https://maps.google.com/?q=44.11064,17.52129>

Најмасовнији злочин над српским женама и дјецом у Брижини извршиле су усташе 20. априла 1942. године. У селу су покупили нејач, а потом их затворили у шталу Недељка Пилиповића и запалили их. У овом зборнику докумената наведена су имена 86 жртава спаљених у штали. Овом догађају претходило је убиство усташког стожерника Николе Јуришића⁹¹⁸, што је усташама послужило као изговор за злочин у селу Брижина.⁹¹⁹

Споменик у селу Брижина

⁹¹⁸ Документ број 190 у овом зборнику.

⁹¹⁹ *Ratna hronika Bugojna 1941-1945*, Mesud Hotić, Bugojno: 22. oktobar, 1969, стр. 27.

Споменик у селу Брижина на мјесту итали у којој је спаљена српска нејач

Споменик у селу Брижина

7. Јама Јапага

Општина: Бугојно

Документи: 105, 108, 117, 147, 182.

Координате: 44°05'36.0"N 17°30'15.8"E
<https://maps.google.com/?q=44.093335,17.50439>

Јама Јапага се налази на планини Калин, испод планинског врха. Отвор јаме је издужен 7 до 8 метара, док је ширина метар и по. Дубина није позната, али се претпоставља да је ријеч о јами велике дубине са већим бројем подземних канала. Прве ухапшене Србе из оближњих села усташе су довеле над ову јаму у јулу 1941. године. Није познато колико је српских жртава погубљено на овом губилишту. Процјењује се да је ријеч о неколико десетина жртава.⁹²⁰ На спомен-плочи исписан је текст:

„Na ovom mjestu 1941. godine na zvjerski način ubijeno je i bačeno u jamu 12 nedužnih ljudi ovog kraja od strane [?]. Nevine žrtve trajno će podsjećati na zlodjela sluga sluga fašističkog okupatora. SUBNOR Bugojno“.

Спомен-плоча над јамом Јапага

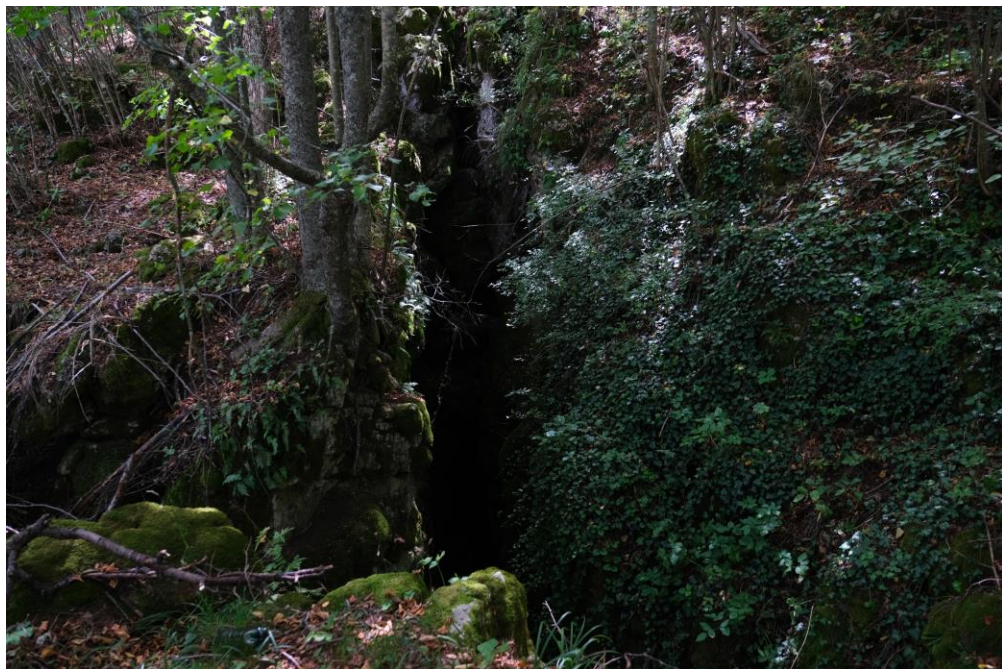
⁹²⁰ СУБНОР у својим извјештајима наводи различите податке – 10, 12, 26 и више жртава.

Поглед ка спомен-плочи и отвору јаме Јапага

Спомен-плоча над јамом Јапага

Поглед ка отвору јаме Јапага

Поглед ка отвору јаме Јапага

8. Бегово Село

Општина: Купрес

Документи: 132, 158, 161, 194.

Координате: 43°59'15.6"N 17°17'24.3"E
<https://maps.google.com/?q=43.98766,17.29008>

Страдање Срба из Беговог Села започело је у јулу 1941. године, када су усташе прву групу одвеле према Бугојну и побиле, највјероватније, на стратишту Кожварице. На српском православном гробљу подигнут је споменик за 20 чланова породице Спремо које су усташе Црне легије извеле из кућа, док су још вечерали, а затим камионом одвезли до „Купрешких врата“ и ту звјерски поубијали. Овај злочин, по сјећању породице Спремо, догодио се 30. јула 1942. године, на православни празник Свете великомученице Марине, у народу дан познат као „Огњена Марија“. Птице, пси и звијери данима су разносили измасакиране жртве. Око мјесец дана касније, једна жена Српкиња из породице Марић сакупила је остатке у сандук и сахранила на истом мјесту. Из ове групе страдалника успио се спасити Неђиљко⁹²¹ Спремо, који је касније и подигао споменик. Жртве су ексхумиране 1963. године из гробнице код Купрешких врата, а потом су њихови посмртни остаци сахрањени под овим спомеником. Злочини су настављени и наредних дана, када је више од деведесет чланова породица Спремо и Глигурић спаљено у штали у Беговом Селу.

Споменик на српском православном гробљу у Беговом Селу за 20 чланова породице из куће Неђиљка Спрема

⁹²¹ Исправно име је Неђиљко, иако се на споменику и у неким документима појављује име „Недељко“.

Напис на споменику:

„Жртвама фашистичког терора, породици СПРЕМО изгинулој 1941-1942. год (20 чланова). Спомен подижу Божо и Неделько Спремо“

Споменик породици Спремо на српском православном гробљу у Беговом Селу поред ког је сахрањен и Недиљко Спремо

Споменик у Беговом Селу за жртве страдале у периоду 1941-1945.

Споменик у Беговом Селу за жртве страдале у периоду 1941-1945.

9. Купрешка врата

Општина: Купрес

Документи: 158, 159.

Координате: 44°00'20.8"N 17°17'25.5"E
<https://maps.google.com/?q=44.00577,17.29041>

Убијање Срба код Ледића кућа (приказане координате) близу Купрешких врата усташе су вршиле у више наврата. Прве ликвидације извршене су током јула 1941. године, када су усташе на овом мјесту убиле Спремо Цвију и Стева. Масовни злочин над породицом Спремо поновљен је и у августу 1942. године, доласком Црне легије на ове просторе. Осим Срба из Купреса, на различитим локацијама око Купрешких врата усташе су ликвидирале и Србе из Ливна.

10. Борово Поље

Општина: Дувно / Томиславград

Документи: 133, 136, 165.

Координате: 43°47'57.0"N 17°09'31.1"E
<https://maps.google.com/?q=43.79916,17.15865>

Борово Поље се налази на пар стотина метара од пута који повезује Ливно са Дувном и Купресом. Усташе су посљедњих дана јула 1941. године започеле довођење Срба на ово стратиште. Након ликвидација, жртве су бацане у ископане гробнице и затрпаване земљом. Посмртни остаци 213 жртава ексхумирани су 1990. године и сахрањени у заједничку гробницу код храма у селу Доње Вуковско, одакле је и највећи број жртава на Боровом Пољу.

Борово Поље

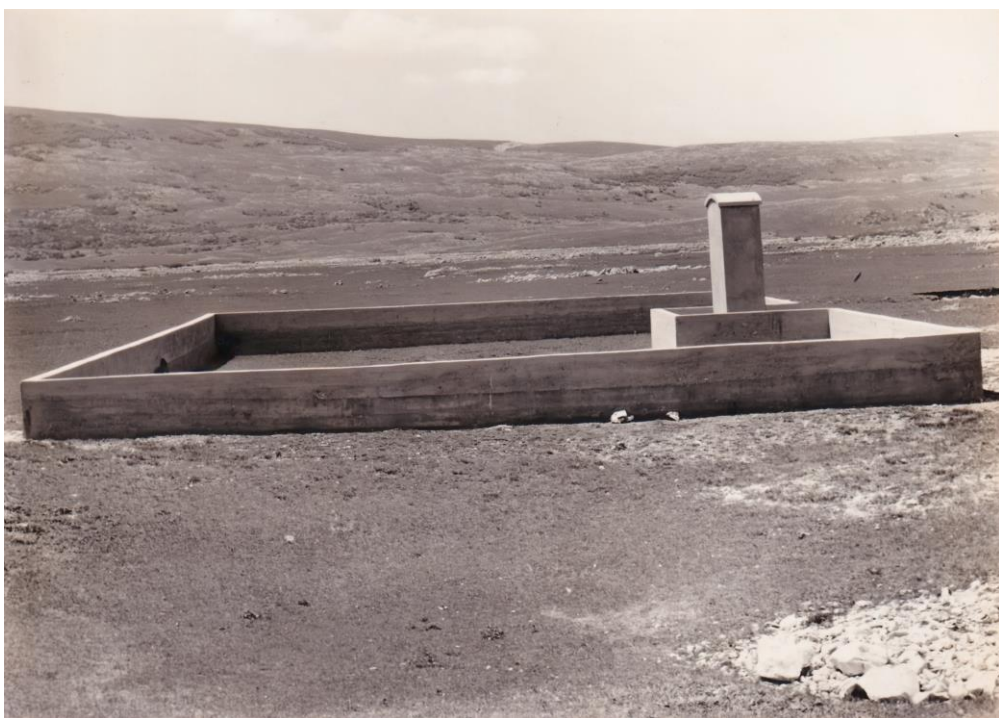
Споменик на Боровом Пољу

Предња страна споменика на Боровом Пољу

Бочна страна споменика на Боровом Пољу. Иза споменика је гробница из које су ексхумирани посмртни остаци жртава.

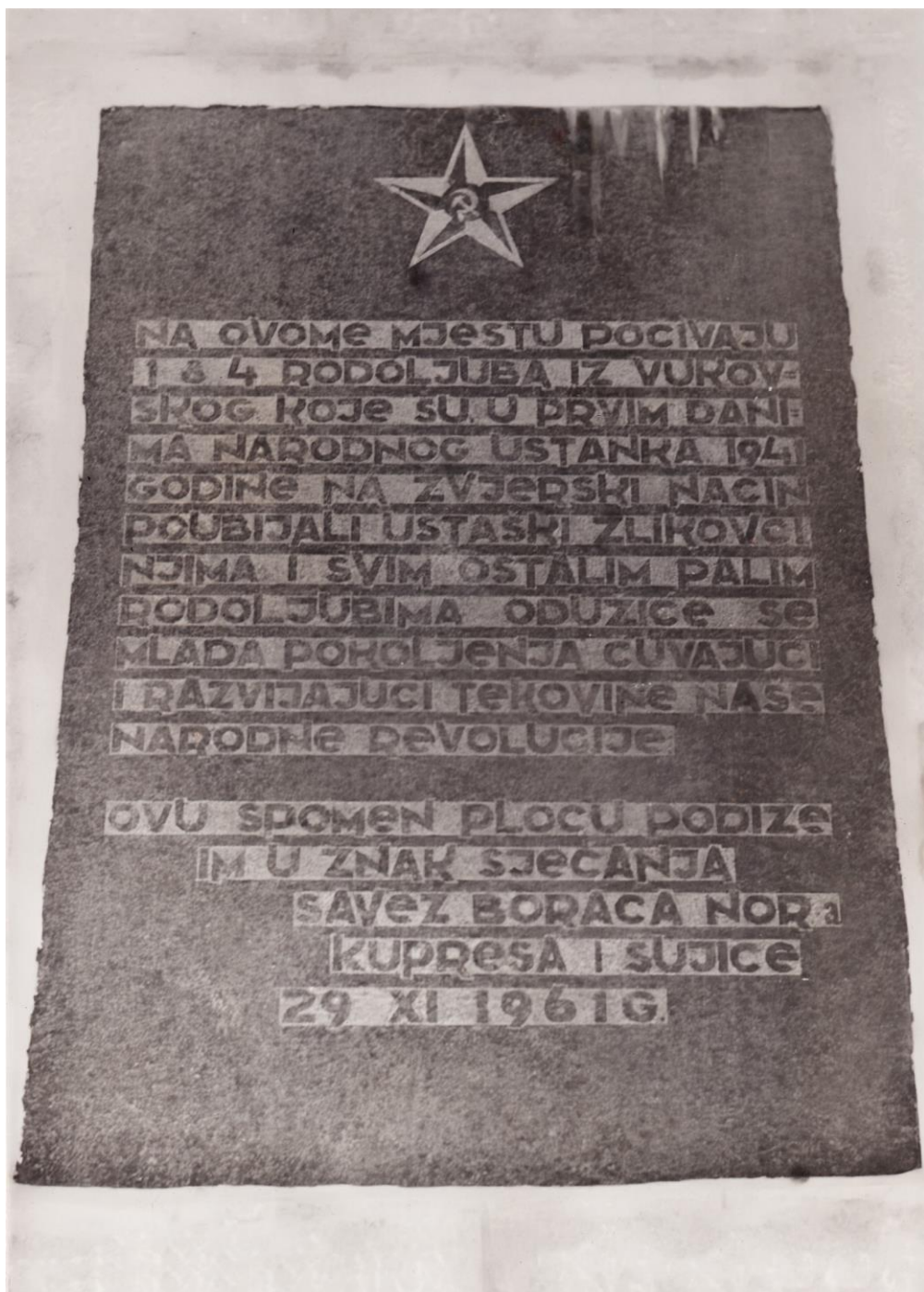

Стара фотографија настала након подизања споменика⁹²²

⁹²² Архив БиХ, Фонд СУБНОР, кутија 144, фасцикла „Дувно“

Споменик на Боровом Пољу са предње стране – стара фотографија

Спомен-плоча на Боровом Пољу – стара фотографија

11. Вуковско

Општина: Купрес

Документи: 136, 158, 166, 167, 194

Координате: 43°55'03.0"N 17°19'28.3"E
<https://maps.google.com/?q=43.91751,17.32452>

Први талас масовних злочина над Србима из села Доње и Горње Вуковско забиљежен је у лето 1941. године, одвођењем и ликвидацијама мушкараца на Боровом Пољу. Други, масовнији и суровији злочин у самом селу извршила је Црна легија у новембру 1942. године.

Ексхумација српских жртава на Боровом Пољу извршена је 1990. године када су посмртни остаци сахрањени у заједничку гробницу недалеко од храма у селу Доње Вуковско.

Споменик у селу Доње Вуковско

[illegible]

Хвала, зборе кости мртве
невине сто били жртве!
Потруди се ти од сада
међ живима мир - а влада

ОВА ЈЕ ПОЧИВАЈУ ЗЕМНИ ОСТАЦИ 213 СРБА
ПОСТРАДАЛИХ НА БОРОВОЈ ГЛАВИ,
УБИЈЕНИХ У НОЋИ 5. И 6. АВГУСТА 1941. ГОДИНЕ
ЊИХОВИ ЗЕМНИ ОСТАЦИ СУ ИЗВАЂЕНИ
24. И 25. АВГУСТА 1990. ГОДИНЕ И ПОЛОЖЕНИ
СУ У ОВУ ГРОБНИЦУ НА ВЕЛИКУ ГОСПОЈИНУ
28. АВГУСТА 1990. ГОДИНЕ.
ЊИХ 184 СУ ИЗ ВУКОВСКА, ДОК СУ У ИСТОЈ
ОСТАЦИ ПРОНАЂЕНИ И ЗЕМНИ ОСТАЦИ 29 СРБА
ИЗ ДИВАЊСКОГ ПОЉА ИЛИ ЦЕТИНСКЕ КРАЈИНЕ
МЕЂУ КОЈИМА ЈЕ БИЛО НЕКОЛИКО ЖЕНА.

493

Споменик у селу Доње Вуковско

Спомен плоча за жртве рата 1992-1995. која се налази поред костурнице

Храм Благовјести Пресвете Богородице у селу Доње Вуковско

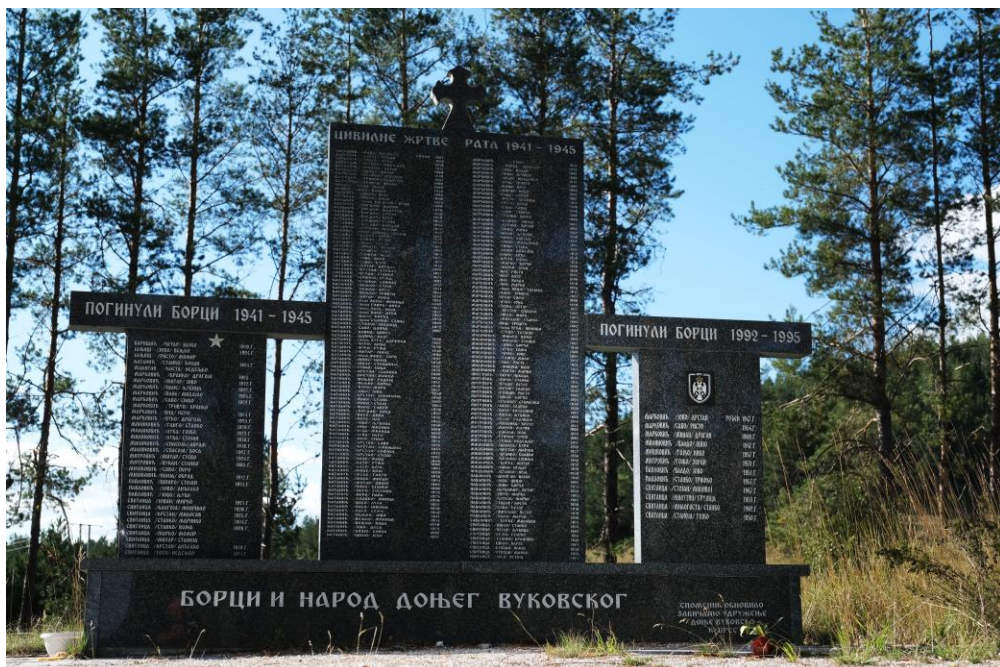

Споменик у засеоку Катанићи, Вуковско

Координате споменика у засеоку Катанићи:

43°54'56.9"N 17°20'44.3"E

<https://maps.google.com/?q=43.91581,17.34563>

Споменик у засеоку Катанићи, Вуковско

Спомен-плоче погинулим борцима 1941-1945. и 1992-1995.

ЦИВИЛНЕ ЖРТВЕ РАТА 1941 – 1945

БАРИШИЊ	ДАЗО	ВАСИЛИЊ	БОЉЕН	1901	МАРКОВИЊ	СТОЈА	1913
БАРИШИЊ	ПЕТАР	ТОЉАН		1923	МАРКОВИЊ	БОЉЕ/АНТЕАКА	1920
БАРИШИЊ	ПЕТАР	БУРО		1918	МАРКОВИЊ	ЈОВЕ/БАДАО	1902
БАРИШИЊ	КУТРО/СМИЊАНА			1941	МАРКОВИЊ	ЈОВЕ/ЉУБИЊА	1883
БАРИШИЊ	МИХАИЛ/ПЕТАР			1903	МАРКОВИЊ	ДАЗО/МАЛАЊИКО	1910
БАРИШИЊ	ПЕТАР/БОЖО			1910	МАРКОВИЊ	ЛУКА/ТРИКУН	1880
БАРИШИЊ	СТАЊКО/ЈОВАНКА			1941	МАРКОВИЊ	МИКО/КОЈО	1905
БАРИШИЊ	ТРИКУН/ТАНАСИЊЕ			1900	МАРКОВИЊ	МИРО/НИКО	1910
БАРИШИЊ	ТРИКУН/БУЊАН			1903	МАРКОВИЊ	РАДО/АНТАР	1887
БАРИШИЊ	ТАВО/МИЊЕ			1910	МАРКОВИЊ	РИСТО/АНТЕАКА	1911
БАРИШИЊ	ЈОВЕ/БАДАО			1920	МАРКОВИЊ	РИСТО/НАИЈА	1908
КАТАНИЊ	ЦИВИЛО/КОЈО			1936	МАРКОВИЊ	САВО/ГОЉКО	1918
КАТАНИЊ	ПЕЊИЈО/БОСА			1934	МАРКОВИЊ	САВО/СТАЊКО	1886
КАТАНИЊ	ЖЕНА БОЊАНА/БУКА			1908	МАРКОВИЊ	СТАЊКО/БОЖО	1908
КАТАНИЊ	БОЊАН/МАРКО			1936	МАРКОВИЊ	СТАЊКО/БОЖА	1904
КАТАНИЊ	БОЊАН/СТАЊИ			1939	МАРКОВИЊ	СТОЈАН/БОРБО	1885
КАТАНИЊ	БОЊАН/БОСА			1932	МАРКОВИЊ	ТОМА/МИКО	1882
КАТАНИЊ	БОЊАН/СТАЊА			1934	МАРКОВИЊ	НАИЈА/ЉУБИЊА	1936
КАТАНИЊ	БОЊАН/БОЊАН			1957	МАРКОВИЊ	НАИЈА/САБИЊА	1921
КАТАНИЊ	БОЊАН/МАРКО			1942	МАРКОВИЊ	СИМО/СТАЊА	1896
КАТАНИЊ	ЖЕНА ДАНИЈА/ДЕНИЈА			1907	МАРКОВИЊ	СИМО/АНТЕАКА	1910
КАТАНИЊ	ДЕНИЈА/АНТЕА			1935	МАРКОВИЊ	СИМО/АНТА	1939
КАТАНИЊ	ДАНИЈА/БУКА			1935	МАРКОВИЊ	БРИСТО/НАИЈА	1913
КАТАНИЊ	ТОЈЕ/СТАЈО			1917	МАРКОВИЊ	МАРКО/БОЉЕ	1909
КАТАНИЊ	ТРИКУН/БЕЊАКО			1901	МАРКОВИЊ	МАРКО/ЛУКА	1909
КАТАНИЊ	ТРИКУН/КОЈО			1911	МАРКОВИЊ	НАЕ/РИСТО	1894
КАТАНИЊ	ТРИКУН/ИСАЈ			1921	МАРКОВИЊ	НАЕ/АНТО	1898
КАТАНИЊ	ЈОВЕ/НАСО			1911	МАРКОВИЊ	НАЕ/БАДАО	1916
КАТАНИЊ	САВО/БУРО			1915	МАРКОВИЊ	НАЕ/МАРКО	1903
КАТАНИЊ	АНТАР/БОЊАН			1896	МАРКОВИЊ	ЖЕНА НАИЈЕ/ТАЊАНА	1917
КАТАНИЊ	КРСТАЊ/СТАЊАН			1921	МАРКОВИЊ	ДАВЕ/ТРИКУН	1907
КАТАНИЊ	БУЊАН/СТАЊКО			1877	МАРКОВИЊ	ЛУКА/СИМО	1909
КАТАНИЊ	СТАЊКО/РУЖА			1891	МАРКОВИЊ	ЛУКА/ЈОВА	1911
КАТАНИЊ	СТАЊКО/САБИЊА			1917	МАРКОВИЊ	МАРКОВИЊ	1882
КАТАНИЊ	БЕЊАКО/СТОЈА			1911	МАРКОВИЊ	КРСТАЊ/СПАСИКО	1882
КАТАНИЊ	БЕЊАКО/БОСА			1934	МАРКОВИЊ	ЈОВЕ/МАРА	1882
КАТАНИЊ	БЕЊАКО/ТРИКУН			1930	МАРКОВИЊ	ЖЕНА/ТРИКУН	1892
КАТАНИЊ	АНТАР/МИЊЕ			1892	МАРКОВИЊ	ЖЕНА/БУКА/МИЊАНА	1913
КАТАНИЊ	ЖЕНА МИЊЕ/МИЊАНА			1892	МАРКОВИЊ	СТЕВО/ТАЊАНА	1901
КАТАНИЊ	ЖЕНА ГАБРЕ/АНТА			1917	МАРКОВИЊ	МИЊАШИ/БОЖО	1903
КАТАНИЊ	ЖЕНА ПЕРЕ/ВАДА			1907	МАРКОВИЊ	МИЊАШИ/СТАЊКО	1916
КАТАНИЊ	ЖЕНА БОСА/БЕСА			1935	МАРКОВИЊ	ЈОВЕ/БОЉЕ	1900
КАТАНИЊ	ЖЕНА СТАЊА/СТАЊА			1892	МАРКОВИЊ	ЛУКА/СОРА	1907
КАТАНИЊ	СТАЊКО/МИЊАНА			1922	МАРКОВИЊ	БУРО/ЈОВЕ	1927
КАТАНИЊ	САВО/ДАНИЈА			1897	МАРКОВИЊ	ТАЊА/МИЊО	1905
КАТАНИЊ	ДАНИЈА/ПЕЊИЈА			1930	МАРКОВИЊ	НАЕ/РИСТО	1911
КАТАНИЊ	ДАНИЈА/КОЈО			1907	МАРКОВИЊ	РИСТО/МАРКО	1891
КАТАНИЊ	ЖЕНА БУРО/ДАЊИЊА			1936	МАРКОВИЊ	МИКО/СТАЊКО	1891
КАТАНИЊ	БУРО/АНТА			1936	МАРКОВИЊ	БУЊАН/ПЕТАР	1916
КАТАНИЊ	БУРО/РУЖА			1940	МАРКОВИЊ	ПЕТАР/САДВКО	1901
КАТАНИЊ	АНТАР/МИЊЕ			1890	МАРКОВИЊ	ЈОВЕ/БОЉЕ	1904
КАТАНИЊ	ЖЕНА МИЊЕ/САРА			1897	МАРКОВИЊ	СТАЊКО/СТАМЕНКО	1930
КАТАНИЊ	МИЊЕ/НАИЈА			1936	МАРКОВИЊ	ДАВО/САДВКО	1918
КАТАНИЊ	МИЊЕ/СТИЊАНИЈА			1932	МАРКОВИЊ	ДАВО/БАЊАНИЈА	1921
КАТАНИЊ	СИМО/НАИЈА			1922	МАРКОВИЊ	МИКО/ЉУБИЊА	1909
КАТАНИЊ	КРСТАЊ/САБИЊА			1890	МАРКОВИЊ	МИЊЕ/РАДВКОЈЕ	1910
КАТАНИЊ	КРСТАЊ/ЈЕЊАНИЈА			1937	МАРКОВИЊ	МИЊЕ/МАРКО	1893
КАТАНИЊ	БЕЊАКО/РАДОЈЕ			1940	МАРКОВИЊ	НИКО/ЈЕЊА	1870
КАТАНИЊ	БЕЊАКО/БОЖА			1940	МАРКОВИЊ	СТАЊАН/УРОШ	1892
КАТАНИЊ	БУРО/МАРА			1937	МАРКОВИЊ	УРОШ/НЕДАЊО	1917
КАТАНИЊ	ЈОВЕ/ЈОВЕ			1940	МАРКОВИЊ	ДАЛЕКА/БУРО	1918
КАТАНИЊ	КРСТАЊ/МИЊАНА			1930	МАРКОВИЊ	КРСТАЊ/МАРИЈА	1872
КАТАНИЊ	МИЊЕ/СТАЊА			1934	МАРКОВИЊ	БРАНКО/САДВКО	1940
КАТАНИЊ	МИЊЕ/СТОЈА			1939	МАРКОВИЊ	БРАНКО/САБИЊА	1920
КАТАНИЊ	МИЊЕ/ГАБРЕ			1932	МАРКОВИЊ	БОЉЕ/АНТАР	1920
КАТАНИЊ	БОЊАН/БОСА			1932	МАРКОВИЊ	НИКО/НЕЊАТ	1930
КАТАНИЊ	БАСО/АНТА			1935	МАРКОВИЊ	СТАЊАН/ЈОВА	1940
КАТАНИЊ	ПЕРЕ/НАЕ			1930	МАРКОВИЊ	МИЊЕ/МАРКО	1910
КАТАНИЊ	ЈОВЕ/ЉУБИЊА			1896	МАРКОВИЊ	НИКО/ЈЕЊА	1870
КАТАНИЊ	ЈОВЕ/МИЊАНА			1890	МАРКОВИЊ	СТАЊАН/УРОШ	1917
КАТАНИЊ	ЈОВЕ/ПЕРО			1900	МАРКОВИЊ	УРОШ/НЕДАЊО	1918
КАТАНИЊ	ЈОВЕ/СИМО			1912	МАРКОВИЊ	ДАЛЕКА/БУРО	1872
КАТАНИЊ	КРСТАЊ/САВО			1935	МАРКОВИЊ	КРСТАЊ/МАРИЈА	1936
КАТАНИЊ	КРСТАЊ/САЊАНА			1934	МАРКОВИЊ	БРАНКО/САДВКО	1940
КАТАНИЊ	КРСТАЊ/СОЊИЈА			1902	МАРКОВИЊ	БРАНКО/САБИЊА	1920
КАТАНИЊ	КРСТАЊ/СТЕВО			1889	МАРКОВИЊ	БОЉЕ/АНТАР	1920
КАТАНИЊ	ДАВО/МИЊЕ			1890	МАРКОВИЊ	НИКО/НЕЊАТ	1930
КАТАНИЊ	ДАВО/РУЖА			1901	МАРКОВИЊ	СТАЊАН/ЈОВА	1940
КАТАНИЊ	ДАВО/БОЈА			1928	МАРКОВИЊ	МИЊЕ/МАРКО	1910
КАТАНИЊ	МИЊЕ/ГАБРЕ			1918	МАРКОВИЊ	НИКО/ЈЕЊА	1870
КАТАНИЊ	МИЊЕ/МИЊАН			1914	МАРКОВИЊ	СТАЊАН/УРОШ	1917
КАТАНИЊ	АНТАР/ЦИВИЛО			1905	МАРКОВИЊ	УРОШ/НЕДАЊО	1918
КАТАНИЊ	НИКО/СТАЊО			1888	МАРКОВИЊ	ДАЛЕКА/БУРО	1872
КАТАНИЊ	ПЕРО/СТЕЊОВА			1923	МАРКОВИЊ	КРСТАЊ/МАРИЈА	1936
КАТАНИЊ	ПЕРО/ПАВА			1925	МАРКОВИЊ	БРАНКО/САДВКО	1940
КАТАНИЊ	САДВКО/ЈОВИЊА			1926	МАРКОВИЊ	БРАНКО/САБИЊА	1920
КАТАНИЊ	БАСО/ЛУКА			1937	МАРКОВИЊ	БОЉЕ/АНТАР	1920
КАТАНИЊ	БАСО/НИКОЛА			1938	МАРКОВИЊ	НИКО/НЕЊАТ	1930
КАТАНИЊ	БАСО/ЈОВЕ			1940	МАРКОВИЊ	СТАЊАН/ЈОВА	1940
КАТАНИЊ	БЕЊАКО/МИЊАНА			1944	МАРКОВИЊ	МИЊЕ/МАРКО	1910
КАТАНИЊ	БЕЊАКО/ВИЊА			1939	МАРКОВИЊ	НИКО/ЈЕЊА	1870
КАТАНИЊ	ЈОВЕ/ДЕСА			1913	МАРКОВИЊ	СТАЊАН/УРОШ	1917
КАТАНИЊ	ЦИВИЛО/САВКА			1892	МАРКОВИЊ	УРОШ/НЕДАЊО	1918
КАТАНИЊ	ЦИВИЛО/ЈЕЊА			1937	МАРКОВИЊ	ДАЛЕКА/БУРО	1872

Спомен-плоча цивилним жртвама рата 1941-1945.

Први споменик у засеоку Катанићи, Вуковско. Налази се поред новог споменика.

Напис на спомен плочи:

„На овом мјесту појивају 73 родолуба породице KATANIĆA из села VUKOVSKA који су 27 VIII 1942 године на зvjерски начин пострелјали устаše-зликовци. Нјима и свим осталим палим родолубима одузит ће се млада поколјенја чувајући и развјајући тековине наше народне револуције. Ову спомен плочу подиже им у знак сјећања Општински одбор Савеца бораца NOR-а. 27 VII 1962 г, Kupres.”

Споменик у засеоку Манојловићи, Вуковско

Споменик у засеоку Манојловићи, Вуковско

Координате споменика у засеоку Манојловићи:

43°54'10.0"N 17°22'51.2"E

<https://maps.google.com/?q=43.90277,17.38089>

Споменик у засеоку Бућевача, Вуковско

Споменик у засеоку Бућевача, Вуковско

Координате споменика у засеоку Бућевача:

43°53'20.0"N 17°24'11.3"E

<https://maps.google.com/?q=43.88888,17.40313>

Споменик у засеоку Бућевача, Вуковско

Споменик у засеоку Бућевача, Вуковско

12. Малован

Општина: Купрес

Документи: 133, 158, 159, 161, 165, 166, 167, 179.

Координате: 43°55'42.1"N 17°12'20.7"E
<https://maps.google.com/?q=43.92835,17.20575>

Српско село Малован на Купресу претрпјело је неколико таласа масовних злочина и појединачних страдања током рата. Први талас злочина извршиле су усташе током љета 1941. године, одвођењем и ликвидацијама мушкараца на Боровом Пољу и другим стратиштима. Други масовни злочин починила је купрешка усташка милиција у самом селу у јулу 1942. године. Најмлађе жртве злочина била су некрштена дјеца – Момира Дувњака од три дана и Давида Дувњака од петнаест дана. Трећи масовни злочин село је претрпјело доласком њемачке „Принц еуген“ дивизије у јануару 1944. године.

Споменик у селу Малован

Споменик у селу Малован

Спомен-плоча у селу Малован

13. Јама Чавњача

Општина: Купрес

Документи: 137.

Координате: 43°48'46.7"N 17°23'06.2"E
<https://maps.google.com/?q=43.81296,17.38505>

Јама Чавњача налази се у мјесту Маљковача на узвишењу изнад села Звирњача и Равањског поља. Према документу број 137 из овог зборника, усташе су почетком августа 1941. године у јаму Чавњачу бациле седам Срба из села Равно.

Јама Чавњача

Простор изнад јаме Чавњача

Поглед на Равањско поље изнад јаме Чавњача

14. Јама у Коритима

Општина: Купрес

Документи: 134, 135.

Јама се налази у брдима, југозападно од Благаја и Новог Села. Како је простор око јаме испуњен шумским појасима, то је отежало тражење њене локације коју није било могуће пронаћи до објаве ове публикације.

Према подацима у документима из овог зборника, усташе су почетком августа 1941. године у јаму у Коритима бациле најмање 48 Срба из Благаја и Новог Села.

Споменик поред храма у Новом Селу – поглед са западне стране

НА ИЛИНДАН 1941 ГОДИНЕ
У ЈАМИ У КОРИТИМА ЖИВОТ ИЗГУБИЛИ
ОД УСТАШКОГ ЗЛОЧИНА

1. ЦРНОГОРАЦ (ЛАЗАРА) ТРИШО (16)
2. ЦРНОГОРАЦ (ВАСЕ) САВКО (20)
3. КОВАЧИЋ (ЈОВЕ) ПЕРО (54)
4. КОВАЧИЋ (ПЕРЕ) СИМО (37)
5. КОВАЧИЋ (ЛАЗАРА) БОРБЕ (35)
6. ТРИЗУНОВИЋ (МАРКА) ГОЈКО (54)
7. ТРИЗУНОВИЋ (МАРКА) БОГОЉУБ (54)
8. ТРИЗУНОВИЋ (БОГОЉУБ) ВЛАДО (25)
9. ТРИЗУНОВИЋ (ПЕРЕ) БОРБЕ (59)
10. ТРИЗУНОВИЋ (БОРБА) ВЕЉКО (33)
11. ТРИЗУНОВИЋ (БОРБА) ВЛА (35)
12. ТРИЗУНОВИЋ (ПЕРЕ) СТАНКО (27)
13. ТРИЗУНОВИЋ (ПЕРЕ) ВЛАДИКО (25)
14. ТРИЗУНОВИЋ (ПАВЛА) КРСТАН (60)
15. МАРИЋ (ПЕРЕ) ГОЈКО (33)
16. ШЕБЕЗ (МИЛЕ) ОСТОЈА (53)
17. ШЕБЕЗ (МИЛЕ) ЈОВО (38)
18. ШЕБЕЗ (ЈЕФТЕ) КРСТАН (39)
19. ШЕБЕЗ (ЈЕФТЕ) ПЕРО (40)
20. ШЕБЕЗ (МИЛЕ) МИЛЕНКО (36)
21. ШЕБЕЗ (МИЛЕ) БОРБЕ (29)
22. ШЕБЕЗ (БОЖЕ) БОРИСАВ (18)
23. ШЕБЕЗ (САВЕ) ТРИФКО (52)
24. ШЕБЕЗ (ТРИФКА) ДРАГОМИР (18)
25. ЗУБИЋ (ГОЈКА) МАРКО (25)
26. ЗУБИЋ (ГОЈКА) АУШАН (21)
27. ЗУБИЋ (КРСТАНА) НИКО (36)
28. ЗУБИЋ (КРСТАНА) ВОЈИН (32)
29. ЗУБИЋ (КРСТАНА) ВЛАДО (17)
30. ЗУБИЋ (МИТРА) ЉУБО (19)
31. ЗУБИЋ (ТОДЕ) ШПИРО (35)
32. ЗУБИЋ (ПЕРЕ) ПЕРИМИЋ (34)
33. ЗУБИЋ (ПЕРЕ) МАРКО (40)
34. МИШИЋ (ЈОВЕ) РИСТО (21)
35. КИШЕВИЋ (ПЕРЕ) РАЈКО (34)
36. КИШЕВИЋ (ПЕРЕ) ЛАЗО (25)
37. КИШЕВИЋ (ПЕРЕ) МИРКО (21)
38. МАРИЋ (ЈОВЕ) СТАНКО (34)
39. МАРИЋ (ЈОВЕ) ЛУКА (29)
40. МАРИЋ (ЈОВЕ) МИКОРАД (18)
41. МАРИЋ (СИМЕ) СТАНКО (40)
42. МАРИЋ (СИМЕ) ВЛАДО (25)
43. МАРИЋ (СИМЕ) ПАВЛЕ (18)

Натпис на споменику са именима жртава – поглед са западне стране

Споменик поред храма у Новом Селу – поглед са источне стране

Пјесма Алексе Шантића исписана на споменику – поглед са источне стране

15. Равно

Општина: Купрес

Документи: 137, 139, 140, 142.

Масовна страдања Срба из села Равно забиљежена су у свакој години рата до 1945. године. Највећи број жртава је страдао у селу – у јулу 1942. и јулу 1943. године од купрешке усташке милиције, у априлу 1942. године од италијанске војске и у јануару 1944. године од њемачке „Принц еуген“ дивизије.

16. Рилић

Општина: Купрес

Документи: 138, 165.

Ни српско село Рилић на ободу Купрешке висоравни није поштеђено тешких страдања током рата. Најмасовнија страдања у селу догодила су се крајем августа 1942. године од усташа Црне легије, затим у априлу 1943. и августу 1944. године од њемачке „Принц еуген“ дивизије.

17. Урија

Општина: Доњи Вакуф

Документи: 153, 181, 194.

Велико и крваво страдање претрпјело је српско село Урија доласком Црне легије крајем јула 1942. године, када је масакрирано око сто српских житеља овог села. Према изјавама свједока, усташе су на потпуно звјерске начине остављале краве трагове – вађењем очију, одсјецањем глава и других дијелова тијела. Најмлађа жртва злочина је Владо Арамбашић, дијете у бешици, коме су усташе извадиле очи и оставиле га да у боловима умире.

18. Кутања

Општина: Доњи Вакуф

Документи: 151.

Прве жртве из села Кутања одвођене су током јуна и јула 1941. године у Бугојно, док су неки транспортовани у Госпић. Усташе нису дуго оклијевале да злочин изврше и у самом селу, па су већ у августу 1941. године окружили село Кутању, када је страдало најмање 40 српских жртава. Село је претрпјело масовна страдања и крајем јула 1942. године доласком Црне легије, као и у јануару 1944. године доласком њемачке „Принц еуген“ дивизије.

19. Оборци

Општина: Доњи Вакуф

Документи: 155, 186, 206.

Почетком августа 1941. године усташе су из српског села Оборци одвели најмање 45 Срба које су ликвидирали на стратиштима изван села. У самом селу, усташе су извршиле масовни злочин над житељима у фебруару 1943. године, а њемачка војска у новембру 1942. године.

20. Ново Село

Општина: Доњи Вакуф

Документи: 152.

Најмасовнија страдања житеља Новог Села забиљежена су у августу 1941. године, када су усташе одводиле Србе на стратишта изван села, а затим у новембру 1942. године доласком њемачке војске са усташама и домобранима.

21. Руска Пилана

Општина: Доњи Вакуф

Документи: 83, 89.

Током љета 1942. године усташе су одводиле мање групе Срба и ликвидирале на мјесту некадашње пилане.

22. Мрачај

Општина: Бугојно

Документи: 162, 179, 183.

Споменик страдалим српским жртвама током рата налазио се у Горњем Мрачају, иако је највећи број жртава пострадао у доњем дијелу села. Споменик је у новијем времену порушен.

23. Пролог

Општина: Ливно

Документи: 33, 60, 61.

Стратиште Пролог је масовна гробница Срба са подручја Ливна.

24. Јадовно

Документи: 150, 151, 152, 160.

Током првих хапшења у мају и јуну 1941. године, усташе су групе Срба из Доњег Вакуфа и Бугојна транспортовале у комплекс логора Јадовно. Број жртава није познат јер свједоци након рата нису могли са сигурношћу потврдити гдје су жртве одведене (јама Занесовићи или логор Јадовно).

ПРИЛОЗИ

KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE ZLOČINA
OKUPATORA I NJEGOVIH POMAĞAČA PRI
OPŠTINSKOM N.O.Odboru u Bugojnu.

ZEMALJSKA KOMISIJA ZA UTVRĐIVANJE
ZLOČ. OKUPATORA I NJEGOVIH POMAĞAČA
ZA BOSNU I HERCEGOVINU
Broj registra
Inv. broj 15427

Z a p i s n i k .

sastavljen dana 13. marta 1945. godine u Čipuljiću.

Od komisije prisutni: Zekir Sulejmanpašić i Marko Krivošija.

Predmet su izvidjaji protiv Milivoja Celika, Nine Ledića, Mate Milićevića
svi iz Bugojna i još nekih nepoznatih ustaša.

Pristupa se preslušanju.

Oštećena Mileva r. Malinović udova iza Andjelka Kojdića iz Čipulj-
ća po zanimanju domaćica, sa okrivljenim nije u rodu, opomenuta na kaziva-
nje istine iskazuje:

28 juna 1941. došli su gore navedena trojica naoružani puškama
po danu oko 8 sati izjutra u naše selo i odveli moga muža Andjelka Kojdi-
ća pok. Luke, rođenog 1898 godine u Bugojno u zatvor. Išla sam odmah
za njim u Bugojno i nosila mu hranu i to kroz dva dana. Svaki put našla
bi ga u zatvoru. Treći dan kad sam došla u Bugojno s hranom više nisam
mogla pronaći Andjelka. Tada su mi ustaše i to Ivan Jurišić-Car i Ivo
Cančić komandir policije u Bugojnu rekli da je moj muž Andjelko odveden
na prisilni rad. Ja sam u prvi mah tome i povjerovala, ali se odmah
poslije toga počelo prepričavati, da je moj muž i svi ostali, koji
s njim odvedeni, ubijeni i bačeni u neku jamu u Zanesenovićima pokraj
Gračanice.

Da je to tako bilo pozivam se na svjedoka Tanu Vukovića i Milana
Eraka, oba iz Čipuljića, koji zajedno smojim mužem odvedeni u zatvor, a
kojima je uspješno, da iz zatvora pobjegnju.

Svjedok Tane Vuković Nikin, iz Čipuljića, star 40 godina, opome-
nut na kazivanje istine iskazuje:

Istiniti su navodi oštećene Mileve. Ja sam u isto vrijeme bio
zatvoren, a iz našeg sela - Čipuljića - bilo nas je mnogo. Bili smo zatvo-
reni u Osnovnoj školi u Bugojnu dva dana i dvije noći. Treću noć čim se
je smračilo došli su ustaše, mnogo njih naoružani, od kojih sam poznao
Ivana Jurišića-Cara, Ivu Cančića, komandira policije u Bugojnu i druge
kojih se sada više ne sjećam, povezali nas konopcem i žicom, natrpali u
kamione i vozili put Gračanice. Kod kuće Andrije Lučića u Gračanici
stali su kamioni i zatvorenici su po naređenju ustaša morali sići dolje,
odakle su nas povelu u pravcu Vrbasa, koji je posve blizu mjesta gdje smo
izašli iz kamiona. Prelazeći uzanim seoskim mostom preko rijeke Vrbasa
ja sam iskoristio priliku i skočio u vodu, te tako uspio pobjeći iz
redova zatvorenika. Za mnom je više puta ispucao iz puške Jerol Ivo,
ustaša iz Bugojna, ali me nije pogodio. Teškom mukom mi je uspjelo izbje-
ći sa toga mjesta, jer smo svi bili opkoljeni ustašama i patrolama.
Odmah u blizini ovoga mjesta odakle sam izbjegao nalazi se prirodna jama
kod koje su našli ljudi ubijani. Dok još nisam daleko odmakao od sam-
samoga mjesta odakle sam pobjegao, čuo sam pucanj revolvea, te sam
naslutio, da ustaše vrše ubijanje povezanih zatvorenika. Prilikom našeg
puta iz Bugojna do Gračanice u kamionu ja sam nekako uspio da sebe
razdriješim i odriješio sam još jednog 25 naših ljudi, ali je kod svih
njih zavladao toliki strah, da nijedan osim mene nije ni pokušao da
da bježi, a kamoli da uteče. Tom prilikom bio je na licu mjesta, gdje
smo sišli s kamiona jedan fratar, debeo, brkat, prilično krupan, odjeven
obično u abed i oko njega bilei pleteni pojas.

Mi svi zatvorenici preveženi smo u kamionu Zelića iz Bugojna,
a pratio nas je luksuzni automobil Stipe Matulja iz Bugojna. Ko je bio
u tom automobilu nije mi poznato.

Odale sa mjesta gdje su Srbi ubijani ja sam pobjegao kroz
šumu i sela krijući se da me niko ne vidi i tako stupio u vezu sa još
nekim ljudima koji su takodjer krenuli od svojih kuća i stupili i
N.O.Pokret.

Svjedok Milan Erak pok. Koste, iz Čipuljića, rođen 1893
iz Čipuljića, opomenut na kazivanje istine iskazuje:

Iskazuje suglasno kao svjedok Tane Vuković o momentima u

Записник о саслушању свједока у ком се описују први злочини у Бугојну, а касније
и над јамом Занесовићи. Свједок Тане Вуковић је успио побјећи усташама са
јаме.

zatvoru u osnovnoj školi s tom razlikom, da je on sebe skrio na školskom tavanu te ne zna kako se je stvar odvijala u pogledu odvođenja u Gračanicu kamionima i ~~da je~~ kako je vršeno ubijanje. Na tavanu je bio ~~osamlje~~ osamlje 48 sati, odakle mu je uspjelo pobjeći. Stvari je promatrao sa tavana i baš tih noći čuo je stalno kretanje automobila, koji su prevozili zatvorenike, pa zan sigurno, da je jedan automobil projurio cestom prema Donjem Vakufu.

Tane Vuković svom iskazu nadodaje, da ih je u Bugojnu kao stražar čuvao Husein Dagoja iz Proića i Ivo Ivoš zvaní Singer iz Malogsela, od kojih je potonji bio na mjestu u-bijanja u Gračanici, a Dagoja je bio samo kod škole s kojim je svjedok po danu razgovarao. Drago Seiz-Pocrnja iz Gaja bio je u to školski podvornik i on zna sve stražare, koji su tada bili u službi kod škole.

Dovršeno

Pročitano nam je i potpisujemo:

tjl Mileva Kojdić, po *Mileva*

Svjedok: _____

" _____

Članovi komisije:

Sekretar,

M. Krivonoz po M. J. Kojdić
Brat Mileva

Mileva Kojdić

Nastavljeno dne 26. jula 1945. godine u Sreskom Narodnom odboru Bugojno.

Pristupa Tane Vuković i naknadno izjavljuje:

Poznat mi je onaj fratar, što sam o njemu govorio u mom iskazu, i sada se vrlo dobro sjećam, da se je isti zvao Fra Silvo Franjković.

Dalje iskazuje: Prilikom našeg odvođenja iz škole stvar se odvijala ovako:

Nas je u osnovnoj školi bilo zatvoreno oko 70 ljudi. Mi smo se kroz ta dva mogla kretati iz sobe u sobu, a smješteni smo bili u 4 velikim prostorijama, koje služe kao učionice. I vrata i prozori zgradi bili su osigurani jakim stražom i to po noći je straža bila pojačana. Ni po danu ni po noći nisu nam dali otvoriti prozore. Ja sam jedne večeri pokušao da otvorim prozor i da pobjegnem, ali prije nego se je prozor otvorio čuo sam glas stražara, da se ne smije prozor otvarati, te sam radi toga morao odustati od bještva kroz prozor. U sobi, u koj sam se većinom kroz ova dva dana zadržavao bio je sa monom Vojin Krstanović, Gjorđo Radović, Stojan Kisić, Momčilo Ilić, i još mnogi, te sam ja njima stalno govorio da će mo slabio proći i da ustaše imaju nakanu, da nas pobiju, a ovi su na to meni odgovarali, da je to nemoguće i da je ludorija o tome i misliti te su mi čak prijetili da će me prijaviti ustašama, zašto ulivam u njih strah, kada to ne smije biti. I po danu i po noći dolazio je među nas Ivan Jurišić zvaní Car sa još nekim naoružanim mladićima i civilima, među kojima sam poznavao Niku Polića iz Gaja, Drago Kotarac iz Vesele, Mato Lučić iz Vesele, Augustin Perković iz Bugojna, Karlo Jerel, Ljubo Grgić iz Bugojna, Josip Šarić iz Bugojna, Ilija Crnjak iz Bugojna, a bilo ih je još, koje ne znam po imenu, a kad bi ih očima vidio mogao bi ih prepoznati. Kad bi Car Jurišić došao među nas u školu on bi samo prošao kroz sobe, a ne bi nam ništa govorio. Tako je jednog dana tj. onog dana kada smo bili odvođeni na večer na jamu došao među nas, činio navodno nekakav popis i tom prilikom pustio na slobodu Marka Pažina iz Bugojna, a malo kasnije i njegovog brata Niku. Tako isto je pustio i Nedeljka Šataru iz Čipuljića, koji se sada nalazi kod svoje kuće. Tako isto je pustio Andjelka Spremu iz Čipuljića, koji se nalazi kod svoje kuće u Čipuljiću.

Mileva Kojdić

act

Друга страна записника о саслушању свједока у Бугојну.

Zapisnik

Broj: 15427/194
ZEMALJSKI
ZLOČINI
IZ OBLASTI
KOMANDAR
ZA BOSNU I HERCEGOVINU
Inv. broj

sastavljen dne/194... pred komisijom za utvrđivanje zločina
okupatora i njihovih pomagača u srez okrug

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Pristupa sin, kći, žena
rodom iz opština srez okrug
sada se nalazi u star godina, po zanimanju

izdržava članova porodice, propisno opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

Tada su nama naše žene donosile ručak i rekle bi nam, da je svaki iz zatvora pušten na slobodu, ko bi donio cedulju od Ante Jurišića Martinova iz Bugojna. Na temelju takovih cedulja Car bi odmah oslobodio pojedince. Ne mogu navesti ovakvog nijednog slučaja, samo se tada među nama tako govorilo, a to su tvrdile naše žene. S nama je bio zatvoren Spaso Lukić iz Čipuljića, koji je odmah u Čipuljiću bio oslobodjen. Kako je došlo do toga da je on bio oslobodjen nije mi poznato. Gojko Vuković iz Čipuljića je pušten iz škole, i sada je živ i nalazi se kod svoje kuće u Čipuljiću. Gojkov brat Vlado Vuković je zatvoren u školu i samnom zajedno odveden na jamu i tamo ubijen. Kad sam se vratio iz šume pričao mi je Gojko Vuković, da je tražio od Vase Lukića iz Čipuljića, koji je kum Ante Jurišića Martinova iz Bugojna, koji se sada nalazi u Zagrebu, da odu Ante i da preko njega puste Vladu iz zatvora, pa kako nisu otišli isti dan, nego su stvar ostavili za sutra, bilo je kasno, jer je Vlado baš te noći ubijen. Meni nije Gojko rekao da su on i Vaso išli do Ante, ali svakako su išli, pa šta im je Anto rekao ne mogu reći niti znam, samo mi izgleda po Gojkovu držanju da su bili kod Ante. Znam, to da su ustaše često zalazili u han Zagorac Kadijevića u Han-Luki i to baš onom prilikom kad bi koga u toj šumi ubijali. To zna i sve naše selo, a i sam mi je Zagorac to pričao, te bi se ponekad sakrio bojeći se da i njega ne odvedu u šumu i ubiju.

Zagorac Kadijević i Vaso Lukić, oba iz Čipuljića tada su pošteđeni i nisu proganjani, te su se slobodno kretali i mogli bi bar nešto u stvari znati.

Vaso Lukić, Gojko Vuković i Milan Lukić iz Čipuljića kao kočijaši stalno su prevozili robu iz Bugojna i Livno, kojom je rukovodio Anto Jurišić, predter iz Bugojna, koji se sada nalazi u zatvoru u Zagrebu. Svi oni, koji nisu prešli na katoličku vjeru i koji nisu služili ustašama bili su stavljeni u očitu smrt ubijanjem ili klanjem ili su živi bacani u jame.

P.P.

Članovi komisije:

Đane Gypoluk

M. K. K. K.

M. K. K. K.

Državna štamparija, Sarajevo. — P. dn. 225 1945.

Трећа страна записника о саслушању свједока у Бугојну.

ORUŽNIČKA POSTAJA
BUGOJNO

Broj 368/taj.

U Bugojnu dne 15 kolovoza 1942

Predmet: Pokolj seljaka pravoslavaca od strane Crne legije izvijestava:

ZAPOVJEDNICTVU 5. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE. (J.S.)

11 kolovoza 1942. poslije napada na varoš Bugojno, od strane partizana, oko 8 sati ujutro posla je jedna satnija, odnosno više satnija Crne legije, Francetićeve, u raznim pravcima izvan periferije Bugojna, radi pretresa terena i čišćenja od bandita, tako da je jedna satnija Crne legije došla i u selo Glavice, južno od Bugojna udaljeno 6 km, te u zaselke Vileše, Dautrine i Arnauti, i druga mjesta.

Kod dolaska u Vileši, pomenuta satnija Crne legije poklala je ~~u~~ slijedeće familije, odnosno čeljad što muškaraca, žena, djece, staraca i t.d. i to:

- 1) seljaka Dragu Gnjatić sa 14 osoba.
- 2) " Jovu Prgomelju sa 3 osobe.
- 3) " Stanka Prgomelju sa 7 osoba
- 4) " Marko Prgomelja ~~tri~~ osobe.
- 5) " Poleksija Jove tri osobe.
- 6) " Panić Jove šest osoba, svi iz Vileša, bogdan Jakovljević tri osobe, Djordje Jakovljević šest osoba i Milivoje Jakovljević pet osoba, svi iz zaselka Dautrine, te Jeka Šović sa šest osoba, Dragoja Brak sa četiri osobe i Jovo Šperac sa dvije osobe, iz zaselka Arnauti, svi obćine i kota

ra Bugojanskog, Velika župa Pliva i Rama.

Ostali narod pomenutih zaseljaka, kao i drugih sela, kad su čuli za ovo klanje, pobjegli su u šume, a Ustase da su navodno poklali napried oni same osobe zato, što, kad su došli u selo i pitali šta ima novoga, seljaci da su im rekli da nema ništa, a kad su izašli iz sela, da je na njih napadano te se oni onda natrag u selo vratili i pomenuti pokolj završili počinili.

Radi ovoga pokolja pravoslavnog stanovništva, jako negoduje kod Hrvata katolika i muslimana, jer se oni sada boje osvete, t.j. boje se da će izbješlo stanovništvo, navesti na njih partizane, te da će ih poklati, što bi u buduće bilo potrebno da se izda od nadležnih zapovijed da se žene i djeca kao i starci ovako ne uništavaju javno na ovakav način.

Ovaj izvještaj nije u detalju provjeren, što će se naknadno učiniti ti i popis svih poklanih osoba dostaviti

Prednje se dostavlja dostavlja na znanje. Zamjenika zapovjednika. Razaslati, Zapovjedništvu 5. oružničke pukovnije, Krišnom oružničkom zapovjedništvu Jajce, župskoj (Štimac) *Štimac* redarstvenoj oblasti Jajce, Oružničkom vodnom zapovjedništvu Bugojno, i kotarskoj oblasti Bugojno.

19/8 70

НДХ извјештај о покољу православаца који је извршила Црна легија у селу Вилеши код Бугојна.

Broj: 9 / 194

Zapisnik

sastavljen dne 6-III-1946 / 194 pred Sreskim N.O. komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Bugojnu srez Bugojno okrug Travnik

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Brčić Zajim

Čovanović Simo čl. Sreskog N.O.

Pristupa Gnjačić Mara, rođena Zoljex

sin, kći, žena

rodом из Vileša opština Vileši srez Bugojno okrug Travnik

sada se nalazi u Vilešima star 35 godina, po zanimanju težak

izdržava 5 članova porodice, propisno opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

Umjeseccu augustu 1942 god. došle su ustaše iz Bugojna koje su pripadale ustaškoj bojni "Crna Legija" te iste ustaše komandovao je Boban Mato i Penova Ilija Hrvati sada nepoznatoga boravišta. Te ustaše su došle u kuću mog oca i tom prilikom su našli u kući itoo Gnjačić Andjelka + Riste starog 35 god. Gnjačić Mile + Riste starog 45 god. Gnjačić Jefa + Andjelka stara 30 god. Gnjačić Pero + Pere stara 12 god. Gnjačić Marko + Andjelka star 5 god. Gnjačić Riste + Andjelka star 8 god. i Gnjačić kuža + Andjelka stara 3 god. svi navedeni su po zanimanju težaci vjere pravoslavne. Odma su ih sviiju odveli izvan sela u jednu jarugu zvanu "Dautovi na" gdje su ih sviiju postreljali.

Iste te ustaše su data opljačkali mu kuću i blago u stogu te otkrili i to:

1. Dva vola i jednu kravu..... 8.000 dinara
2. Jednoga konja..... 1.500 "
3. Dvanest komada ovaca..... 1.800 "
4. Odijela u vrijednosti..... 8.000 "

Svega 18.000 dinara.

U dokaz svojih gornjih navoda pozivam se na svjedoke i to Jašerović Hamida um. Hasan i Salku Mehul um. Ibri

Pristupaju svjedoci: Jašerović Halid um. Hasana i Mehulj Salko um. Ibri te što bi se propisno opomenuti na kazivanje istine i posijedi e krivog svjedočanstav aiskazuju.

Poznato nam je da su zaista navedene ustaše navedenu članove sve odveli u mjesecu augustu i postreljali u jednoj jarugi zvanog Dautovuna. Isto nam je poznato da su iste ustaše imenovanome opljačkali sve navedene stvari i stoku kako je isti naveo.

P.p. Mehulj Salko

P.p. Jašerović Halid

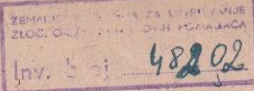
D o v r š e n o

Zapisničar:

Državna štamparija, Sarajevo. — P. dn. 225 1945.

Čl. Sreskog N.O.

Записник о саслушању Маре Гњатић у ком свједочи о покољу у селу Вилеши.

U IME NARODA !

Okružni sud kao krivični sud u Travniku u sastavu Midhata Hadžialića sudi je kao pretsjednika vijeća, te Sačira Maslića i Rašida Kajmakovića prisuditelja kao članova vijeća i Topalović Marice kao zapisničara u krivičnoj stvari protiv Lozančić Mate iz Botuna zbog krivičnih djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države na gl. pretresu - određenoj riješenjem ovoga suda od 12. novembra 1945 i održanog danas 18. januara 1946 u prisutnosti okrivljenog, koji je predveden iz istražnog zatvora i branitelja Dr. Ivana Jelinovića advokata iz Travnika te javnog tužioca Otona Svebode - nakon provedenog dokaznog postupka, saslušanja optužbe i obrane donjeo je i javno proglasio sljedeću

P R E S U D U

Optuženi Lozančić Mato pok. Mate i Ivke rođene Jučušić-mihaljević, rođen i nastanjen u Botunu srez Bugojno, rođen 1914. oženjen, otac jednog djeteta, rimokatolik, zemljoradnik, nepismen, bez imetka, neporečar nalazi se pod istragom u pritvoru odnosno u istražnom zatvoru od 16. septembra 1945

K r i v j e :

I. što je u godini 1942 stupio u ustašku miliciju u Kupres
II. što je u augustu mjesecu 1942 u društvu sa još petericom milicionera došao u selo Mračaj i Rilića i sa istim pomenuta sela zapalio i opljačkao, nadalje što je u 1944 godini sa još 20 milicionera otišao u selo Sapčanicu i tu opljačkao kuću mitra Bratića oduzevši mu svu stoku 4 vola, 6 krava, 6 junadi i oko 70 koza i ovaca-otjeravši istom prilikom mitra Bratića u zatvor i

III. što je s proljeća 1942 godine otišao u šumu između Mračaja i Vukovskog sa petericom milicionera i dočeka 2 seljaka i to: Franjića Jevu / ili Ristu / iz sela Rilića i Petra Žderu iz sela Zamagline koji su se vraćali sa natevarenim konjima i tom ih prilikom ubili oduzevši im konje sa brašnom koje su međusobno podijelili

dakle pod I u vrijeme rata stupio u naoružane vojničke formacije sastavljene od Jugoslavenskih državljana u cilju pomaganja neprijatelja i zajedničke borbe s njime protiv svoje domovine primajući od neprijatelja oružje i pokoravajući se njegovim naredbama te

pod II i III izvršio ratne zločine u vrijeme neprijateljske okupacije kao neposredni izvršilac ubistava hapšenja i pljačke privatne imovine Jugoslavenskih državljana

čime je pod I izvršio djela iz čl. 3 tač. 4 a pod II i III djela ratnoga sločina iz čl. 3 tač. 3 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države

pa se stoga

O s u d j u j e :

Obzirom na čl. 18 zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države po čl. 16 Uredbe o vojnim sudovima NA KAZNU SMRTI VJEŠANJEM, trajan gubitak svih građanskih i političkih prava i konfiskaciju cjelokupne imovine.

Optuženi je dužan snositi troškove krivičnog postupka i izvršenje kazne koji se proglašuju nenaplativim.

R a z l o ž i :

Javni tužilac podigao je protiv okrivljenog Lozančić Mate optužnicu pod brojem K.lo9/45 od 22/X.1945 optužujući istog kao u dispejitivu i u konačnom predlogu zatražio da se okrivljeni u smislu optužnice proglasi krivim i kazni smrću.

Optuženi u svojoj obrani kao u predhodnom postupku tako i na današnjem pretresu priznao je da je stupio u miliciju i da je bio u kupreskoj ustaškoj bojni, nadalje da je učestvovao u raznim akcijama kao milicioner u zajednici sa ustašama protiv NOV-e, odlazio u akcije na razna sela tako na selo Mračaj i Riliće koja su sela u tim akcijama bila

./.

Прва страна судске пресуде Лозанчић Мату као примјер јасно читљивог документа.

2 d. 1072/47

10

PRESIDENT
U.S. MARSHAL

U krivičnom predmetu protiv ČIKO FRANKA zbog krivičnog djela iz čl. 3 tač. 3 i 4 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, Okružni sud u Zavrniku odredio je i po višoj sastavljenosti od predložene, ovaj sud liječnika kao pretežajnika i sudija pariteta. "Kerija Ante i Petrović Uzeira kao članova, a u prisustvu ti "Mojan "arica kao zapisničara, Blaževića Steljuba kao javnog tužioca, dr. Milavde "Kancao kao branioca, održao javnu raspravu protiv "ičke "ranje koji je u pritvoru, pa je na predlog tužila tužioca da se optuženi najteže kazni i na predlog obrane da se optuženi sva blaže kazni danu dne 29. maja 1947 godine

Results

Opštinski vjerski zavod, sv. 19800 pek. Marijans i najte Perke
redjena 1948, redjen 9/4. 1949 godine u selu Otkrku M.K.C. Kupres
arot dugoj, djeje i Mivi, Hrvat, drkav jama 1948, mlar, sa lastom
od 3.000 dinara, sjenjak, etac 2 djece, pisan sa 4 razreda osnovne
škole, napredan, zalazi se u pritvoru i iznakaen uetvoru od 6. janu-
ara 1947 godine

K r i v . . . 192

1. / Na dan 1. januara 1941 godine pristupio ustajničkom pokretu i stupio u narodnu miliciju, koja su u "uporu" formirali sledeći Austrijski "Breske" i "Rubevec" Marka, koji je u miliciji na Selo bio "Grabe-vo" Marka a njemu te milicije u selu "Kakšica" napovedao je spušteni te je ovoj miliciji uz kratke prekide proveo sv. vijek dana.

3. Na 17. dana poslije istog dana 1941. godine kao ustaški milicijsmer u društvu dvojice čika i činka Šegarića antjeras je 25 seljaka iz sela "U Vukovski na prikladni rad kod ustaškog oficira Grabovca Marina, kod kojega su svi seljaci radili nekakli dana :

4/ 1800 pušička kas pad 3/ učestvovali i u hapšenju Sprave
Grije i stava iz 6. Očeka, koji su uhapšeni, odvedeni i nakon nek-
like dana ubijeni kod supružni vrata i

5. Na 2 dana po izvršenju djela pod 3./ i 4./ kao ustaški milicionar u društvu: - Boraja Mate, - Gavranko Višić, - Jere, starijeg sina - Boravara - Mate, - Kukuljevića - Jere, - Mile Ive, - Jilke Ive i dr. došao u Hrgovo selo, te su tada pohapili i odveli 12 ljudi, između kojih su bili i: - Milorad - Markić, - Jere i - Mladko i - Spreo Ilija, koji su ljudi nakon dovodjenja poubijani kod - Jureških vrata :

7. 25. aprila 1942 godine kao komandir satniji's ustabke sili-
dije učestvovao je u akciji na selu "Belovos, kojem je prilika
poubijano 17 ljudi, žena i djece, a imovina seljana je opljačkana ;

8. augusta mjeseca 1942 godine u Društvu županijske Mirke, Župna kuća i sa ostalim milicionerima svoje milicije učestvovala u akciji na čega se, u kojoj je akciji u isto vrijeme učestvovala i crna legija pod komandom čefe "obama, koja je prišla u jednoj štali zapaljena i sa takvim publicke 92 lica:

9. 5. augusta 1942 godine učestvovao sa svojom milicijom i četvericom ustaša iz crne legije u hapšenju, odvođenju i ubijanju

Прва страна пресуде Фрању Чичку као примјер теже читљивог документа који је временом изблиједио.

ZAPOVJEDNIŠTVO
III. VOJNOG ZBORNOG PODRUČJA
GLAVNO-STOŽER

Glst. Broj. /taj.

15. -I 1942
SARAJEVO

246

21

3/3-1
75

PREDMET: Akcija čišćenja
odmetnika kod Bugojna.

- 1/ Ministarstvu hrvatskog domobranstva /Glst./
- 2/ Ministarstvu unutrašnjih poslova.
- 3/ Zapovjedništvu III domobranskog sbora /Glst./

Povodom akcije čišćenja, koju je 5.ov.mj. poduzeo povjerenik glavnog Ustaškog stana u Bugojnu u s. Skakavci i Zijamet /kotar Bugojno/, protivu odmetnika, koji su se u tim selima zadržavali i nasilno odvodili tamošnje grko-istočnjake u svoje redove, zapovjednik oružničke postaje u Bugojnu dostavio je ovom zapovjedništvu između ostalog i sljedeće:

„5. ov.mj. povjerenik glavnog Ustaškog stana Nikola Jurišić skupio je jednu grupu ustaša oko 50 ljudi, koji su krenuli istog dana oko 11 sati preko sela Zijameta i Skakavaca. U selu Zijamet podijelili su se na rojeve i odmah su počeli pucati iz pušaka, te je pučanstvo počelo bježati iz kuća i tom prilikom ubili su sljedeće osobe:

- Milana Vujića pok. Jove, star 25 godina,
- Djordju Vujića pok. Jove, star 18 godina,
- Iliju Bujaka pok. Riste, star 35 godina, i
- Nedeljka Stojića, Spirina, star 11 godina, svi iz sela

Zijameta, općine i kotara Bugojno. Ovu grupu ustaša predvodio je povjerenik Nikola Jurišić iz Bugojna, koja je pod njegovom komandom prešla iz Zijameta u Skakavce. U selu Skakavcima u kući Bogde Milutinovića došla je jedna grupa ustaša gdje su u kući našli jednu pečenicu od 30 kg koju su pojeli, a ostatak bacili psima, te rakije oko 20 litara popili odnosno 5 litara ponijeli sobom, a ostatak prolili, vršili pretres kuće, lupali sanduke, prozore, i da su navodno uzeli 3.000 kuna. Među ovim ustašama nije bio povjerenik Nikola Jurišić, već su bili pod vodstvom općinskog re ara Stipe Vukovića iz Bugojna. U koliko se moglo doznati po neki ustaša delimično su po kućama skidali meso i jeli, te pili rakiju i drugo.

Kako je ovaj postupak ustaške milicije bio drzak i nekorektan, koji su sada sa ovim ugrozili stanje kod grko-istočnjaka u selu Zijamet i Skakavcima tako, da je ovoj postaji sa sadašnjim brojem oružnika, uopće nemoguće vršiti uredovanje u ovim selima. Za djelo kod Milutinovićeve kuće potpisati će prikupiti sve podatke i dostaviti će prijavu nadležnim, da bi stekli grko-istočnjaci ubjeđenje da vlasti u M.D.H. vode računa o svakom njenom pripadniku.”

Prednje se dostavlja na znanje.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
GLAVNI STOŽER DOMOBRA NSTVA

18. I. 1942

ZAPOVJEDNIK PUROVNIK
/ Kozel /

J. Vukotić

Broj izdanka	Broj reda	Broj stranica	Bilješka	Inter broj reda. jedin.
978				246

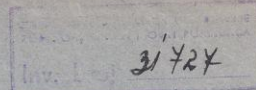
19/2 Očuv. /taj.

Posta je isto kao i prijašnje

НДХ извјештај у ком се наводе имена убијених Срба у селу Зијамет код Бугојна.

Gligurić	Milica kći Ljubina	stara	4	god.
"	Smilja ž. Djure	"	60	god.
"	Petra ž. Andjelka	"	37	god.
"	Boja ž. Marka	"	30	god.
"	Vlado sin Andjelka	"	14	god.
"	Dragiša sin Andjelka	"	9	god.
"	Mirjana kći Andjelka	"	16	god.
"	Djuka kći Andjelka	"	11	god.
"	Milan sin Markov	"	6	god.
"	Ljubica kći Marka	"	6	god.
"	Nevenka kći Marka	"	4	god.
"	Boja ž. Krstana	"	50	god.
"	Ile pok. Mitra	"	68	god.
"	Veselka pok. Ile	"	16	god.
"	Zorka pok. Ile	"	10	god.
Spremo	Nedeljko Markov	"	39	god.
"	Andja ž. Nedeljka	"	40	god.
"	Stamenka kći Nediljka	"	17	god.
"	Stajka "	"	15	god.
"	Svetko sin "	"	13	god.
"	Stana kći "	"	8	god.
"	Trivuna ž. Laze	"	65	god.
"	Rista pok. Miloša	"	19	god.
"	Vjera "	"	17	god.
"	Risto "	"	14	god.
"	Jova "	"	12	god.
"	Krstan "	"	10	god.
"	Zorka "	"	8	god.
"	Danica "	"	6	god.
"	Svetko "	"	16	god.
"	Milica ž. Ilije	"	32	god.
"	Božo sin pok. Ilije	"	10	god.
"	Bogoljub pok. Ilije	"	7	god.
"	Janja kći Ilije	"	8	god.
"	Milovan "	"	4	god.
"	Makilija ž. Marinka	"	38	god.
"	Andja kći Marinka	"	14	god.
"	Joka kći Marinka	"	11	god.
"	Stana "	"	9	god.
"	Jela "	"	7	god.
"	Jela ž. Trifkova	"	65	god.
"	Jovanka ž. Pere	"	31	god.
"	Todora ž. Jove	"	28	god.
"	Predrag sin Pere	"	5	god.
"	Mara kći Pere	"	3	god.
"	Nenad sin Pere	"	2	god.
"	Danica kći Jove	"	2	god.
"	Stojka pok. Ostoje	"	63	god.
"	Jefa ž. Milovana	"	30	god.
"	Nikolija kći Milorada	"	7	god.
"	Bora sin Milorada	"	5	god.
"	Nekršteno nevorodjenče	"	2	meseca
"	Milica ž. Ile	"	40	god.
"	Ljuba kći Ile	"	15	god.
"	Srpka kći Ile	"	18	god.
"	Finka "	"	16	god.
"	Ljeposava kći Ile	"	14	god.
"	Dušanika kći Ile	"	14	god.
"	Dragomir	"	8	god.

Примјер једне стране записника Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, на којој је наведен списак жртава страдалих у запаљеној итали у Беговом Селу код Купреса.

Broj: 63 /194

Zapisnik

sastavljen dne 24. jula 1945. pred Oštinskom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača u Kupresu srez Kupres okrug Travnik

Od komisije su prisutni:

Zapisničar:

Handžuka Sakib

Pršić Zafir predsjednik komisije

Ugarak Đulaca član komisije

Turalija Mine član komisije

Pristupa Marić Ilija sin, Kći, žena Stevana

rodom iz Bilića opština Bukovsko srez Kupres okrug Travnik

sada se nalazi u Odžaku star 55 godina, po zanimanju tešak

izdržava Petero članova porodice, propisno opomenut na kazivanje istine, izjavljuje:

U jesecu augustu 1942 god. došle su nepoznate ustaše Francetića i Lezije u selo Biliće i to u vrijeme kada su zaradili dvije stoke, jednu kravu i jedan haubar koji su vrijedili 18.000 dinara. Isto mi je u kući izgorio i kućni sav inventar sa posudjem i odijelom koje je vrijedilo 12.000 dinara. Kada su pošli iz sela sa sobom su odjerali i sve svoje sitno i krupno blago koje je vrijedilo 1.500 dinara, a bilo je 6 komada krupni i 15 komada sitne stoke.

Ukupno su oštećeni 32.000 predratnih dinara.

U dokaz svojih porjnih navoda poziva se na svjedocke-vještake Vele-ir Vara i Vele-ir Lenku oboje iz sela Bilića.

Y. Marić Ilija
K. Bilić Zafir

2./ Svjedok-vještak Vele-ir Vara od vjere pravoslav ne vjere, stara 57 god., tešak, sudski nekažnjiva, nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuje:

Poznato mi je da je oštećen Marić Ilija pok. Stevana zaista pričinjena gore navedena šteta od strane ustaše Francetića i Lezije. Gore navedene popaljene zgrade kućni inventar i stoka vrijede u sveu kako je on naveo 32.000 predratnih dinara.

Trideset dvije hiljade

Y. Vele-ir Vara
K. Bilić Zafir

3./ Svjedok-vještak Vele-ir Lenka od vjere pravoslav ne vjere, stara 60 god., tešak, sudski nekažnjiva, nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuje:

Potuno suglasno kao i svjedok-vještak Vele-ir Vara od vjere pravoslav ne vjere, stara 57 god., tešak, sudski nekažnjiva, nakon što bi propisno opomenuta na kazivanje istine i posljedice krivog svjedočanstva iskazuje:

Y. Vele-ir Vara
K. Bilić Zafir

Примјер записника о саслушању свједока на ком су видљиви отисци прстију свједока (уколико свједоци нису били писмени).

II. grupa - NJEMCI

1941 g. ništa
1942 g. ništa
1943 g. ništa
1944 godina

januara mjeseca kroz naše selo nailazilaje "Princ Eugen" divizija. Žrtva Halilović rešo um. vezira st. 18 g. vidjevši njemce počeo je da bježi ali su ga Njemci iz puške ubili. Razlog za ovo nije postojao.

IV. grupa ČETNIČI

1941 ništa
1942 g. ništa
1943 g. ništa
1944 godina

oktobra mjeseca ubijene su slijedeće žrtve Jašarević vedjo umrlili st. 60 g. i Jašarević Vejsil vedjin st. 30 g. njima su u kuću došli slijedeći četnici. Jašarević sime Jovanović st. 20 g. zv. nožica st. 25 g. iz sela njima su, kroz bugajno, došli iz st. 20 g. iz sela. Jašarević poginuo od strane J.A. pomenuti prvi četnik Jovanović sime i danas se nalazi u našoj okolini u šumi gdje je produžio svoj raniji zločinački rad. Ova dva četnika su bili lutajući četnici a sa njima je bio još četnika nepoznatih.

površeno.

Povjerenik komisije:

svjedoci:

Milica Kozul

Jašarević Elvira

Milica Kozul

14. J.P. Kozul Doro

15. Kozul Doro

16. Kozul Doro

1. Brok Emarjan

2. Parnišić

3. Vukobrat Mikić

4. Kerić Miroslav

5. Mikić Polko

6. Kozul Doro

7. Kozul Doro

8. Kozul Doro

9. Kozul Doro

10. Kozul Doro

11. Kozul Doro

12. Kozul Doro

13. Kozul Doro

Примјер посљедње стране записника о саслушању групе свједока на којој су видљиви потписи свједока.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

341.485(=163.41)(497.6)(093.2)(082)
341.322.5(497.6)(093.2)(082)

ЗБОРНИК докумената Занесовићи : страдање Срба током
Другог свјетског рата у Бугојну, Купресу, Доњем и Горњем
Вакуфу / [приређивач] Драган Радовић. - Источно Сарајево :
Фондација „Заборављени коријени“, 2024 (Зворник :
Еурографика). - 525 стр. : илустр. ; 24 cm

Текст ћир. и лат. - Тираж 300. - Прилози: стр. 513-525. -
Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-99976-808-4-6

COBISS.RS-ID 141367041